

હંદેરો અથવા ગુરુમંત્ર

આગમોદ્ધારક સ્વર્ગસ્વ આચાર્યદેવ
શ્રી સાગરાનંદસૂરીશ્વરજી મહારાજના
'આચારાગ' મૂલ અને પોદગાકના વ્યાખ્યાનો

અ. નં. ૫૫૨ સગરસૂરીશ્વરજી.
જ્ઞાન - ૧૫

[મિ. ૭૩ ૩૬૫૮.] [વિ. માત્ર ૧૫૫ રૂપિયા]

પ્રકાશક

શા. રતનચંદ શંકરલાલ

૧૦૪૬ ભવાની પોઠ, પૂના ૨

મુદ્રક

જ્ઞાન હ-પ્રેસ

ભાવનગર

પ્રસ્તાવના

આયદિયપરિણા માયસવતો નવનવો ચ સંવેગો ।

નિકમ્પયા તવો નિજ્જરા ચ પરદેસિવત્ત ચ ॥૧૬૨॥ ચુ ષ સુ

શાસ્ત્રપ્રદેશો શાસ્ત્ર અધ્યયનથી આત્મહિત દાનોપાદાન, જાણ-
અવગત નવનવો મ વેત્ર-મોક્ષાભિનાયા સમયાગ્ના આગતા તપ,
મૌનિર્જા ને પરોપદેશાન એમ આઠ ગુણો જણાવ્યા છે, છતાં
શાસ્ત્રનું અધ્યયન બધા કરી શકતા નથી માટે બાળ છવોના હિતાર્થે
સોપનોએ બાળમાં ઉપકારિઓએ આગમોના વિષયોનો ઉપરેસ આપ્યો
છે જેનો અર્થ આ પુસ્તકરૂપે પ્રસિદ્ધ થાય છે આના પ્રથમ અધ્ય-
યનમાં એવનું ઉદવનિમગ્નમાં દ્રષ્યન ચતુ, ખીજમાં ક્રોધાદિને
વિજય ત્રાજામાં રીતકેસુમાં અ મ દેસાનો મિદ્દાત વર્ણવી અદિ
મમ્યક્ત્વ નાનના મોયા અવનનથી શરૂઆત થાય છે તેમાં મમ્યક્ત્વ
ના બૌદ્ધિક ગાંધિ બેદો અને ગાનચારિત્રના પ્રકારેનું વિસ્તારથી
વર્ણન છે પ્રમગ્નસાત સુખાવગ્નિય કર્મ કેમ નથી ? દેસમગ્ન મૂળ
નામ મ મ ગાંધિ ગાળનોર વર્ણવ્યા પછી મમ્યક્ત્વના સ્વરૂપ
તરીકે માન્ય અવગતો તીર્થ પ્રસનો મર્ધ એવને રૂબુવા રિગેરેને
મર્ધી અધિકાર નથી એ મર્દેરા મુખ્યનના જણાવ્યો છે કે જે આ
પુસ્તકનું જ નહિ પણ હાલમાંગીતુ હાલે ગળાય હટેસને સ્થાવના
દિ માત્ર સરસ, દિ મના જોજાવગ્નપણના મગ્નો, તે

સર
૧

મુને, તેને માન્ય રખા ॥ ૮ મર્મરૂની ન રખા ॥ ખિખાતી,
તેનાઓની દવગુરુમર્મની માન્યતા દિયો મન રમ ઝેને તે વા
માટે બે નીતિ ક્ષણિકવાદ નિર્વાતિવાદ અપમામથી ઠી ૪ પિનના
નર તરતો મિથ્યાત્વ અવિરતિ રખાદ પ્રાથ ય મ વિષે જામ
આજનોનો ૬ તખ રખતવા ૬ ॥ ૧ ॥

૧૧ ગોમા ઠી બાળનો જા મા જલિવાદ નાખ્યા અમન ના
ચોદ પૂતેમા છે, પણ પૂતો બળુવા જોડતી જ રૂવાની શખિ નધા
તેઓના માટે અગિવાર અ જોના ચના છે કાદ્યા ૧ ઠી ચા ઉપચેદ
વા વિગમેદ વા ધુરેદ વા આ વિપરી ન્યુમખથી ૧૦૮૧ રખુપર
બાળ તેઓ કરી છે વિપરીથી જ સગનપુરનો જ મ છે તેમા-
આચારાગ સરામ મ બે પગ રથાનામ મમવાયામ બે જ રથા ગાતા
બમવની બે માથા ૧ પામકલ્તાગ વામા અનુગ ૧૫૫નિઃ પ્રમ-
વ્યાકલ્પ બે બાદ વિષામ ૧૧, ને દલિવાર એ નરચનપુર ૧૫ મરન
છ બાર અ જોમા પ્રથમ આચારાગો રથા ૧ છે, ૩૧ જુ તેમા સાધુો
આચારા વળુવ્યા છે પોના આચારા મુપરે પછી વિમા આચાર
એ કિયા છે મોમતવાદ ૧૧૧મા જવાર મદિમા પાલનમા એ
આપણી વ્યવરથા છે, માટે જ ૧૧૧ની કિમા કન્યામે કાઈને મિ
મર નથી એમ બમવાન મદાનીર મદાગમને ૧૫ નાની સાતિ
જને નિર્જયતા મા ૧૧૧ેર જાહેર કર્યો આદમાએને આન રમ
બનવાનો તરતો દર્શા મો કે જે જોન સામનો મુખ ૧ છે આ
પુરતમા આ વિષય જ મુખ્ય-પ્રણૂન રોવાથી પુરતમ નામ પછ
અન્યથાક રખવામા આ ૫ છે

૧ આ પરિતકામા ૧૫૫ રાક ના ચાલ વચ્ચતિ લિહ ૦ એ
મેકક ઉપ ના કેટલા વ્યાખ્યાને પછી છપાયા છે તેનો વિગ ૧૨
કુરુમર્મની પરીક્ષા બાવ મધ્યમગુરુ નો પડિ ૩૬ કઈ રીતે

કરે છે એ મુખ્ય હોઈ શક્યા નહીં પણ ક પાણી ? અને માટે સજોતો પ્યોટ મોગમાર્ગના જોર્ગે આજિ પ્રાનચિક પખુ કહેવાયુ છે

આ દેશનાકાઠ મદદમાની વિદ્યા અખડ અખમામ આદિ ગુણો માટે અનેક દિહી ગુજાની પરિકાઓમા જુઠું જાયા અભિપ્રાયો પ્રમાણિત થયા જ છે હમણા જ લખનારોમા મનેતી ઓવ દરિયા ઓર્ગિએટલ કો ફરમાના પ્રાકૃત અને જૈનવિભાગના અધ્યક્ષ અને વિદ્વાનભાણાના અધ્યક્ષોના જવાબ પતિપ્રવર શ્રી મુખનાવજી સંજની પખુ પોતાના અધ્યક્ષીય બાલખુમા આ સ્વમરથ આગમોદ્ધા ક માટે જાણવે છે કે- x x x તેઓએ પોતાનુ આખુ જીવન અનેક પ્રમારના પુસ્તકપ્રમાસનમા સીના હ તેઓની જ ઓકામના અને માવપગુલુનાથી આજે વિદ્વાનોને જોન સાદિલનો જડુ મોટો ભાગ સંવત્ર થયો છે તેઓ પાતાની ધૂનમા એના પાકા હતા કે સર મરુ કામ એમને દાયે પૂરુ ક સમા તે જો અચ્ચાપા નથી x x x આપમે જ્યાં ૨ નિ નામોધનમેમીઓ તેઓના કાર્યનુ મુખ્યકન કરી શકીએ છીએ આપમે જિભના મમાદિન આતમા પ્રત્યે આપમે કાર્તિક આજ પ્રમટ કામે

આ પુત્રકની પ્રેમપ્રેમી મુનિ ગુણમામર પાસેથી પ્રાપ્ત નેત્રી મળી તેવી જ અને સમય ના આપ્પાતોની તેઓએ જોટની આપી તેમલી, તે પખુ કુટિત-ગર્ભી છે પાછાઈ ઠેકાએ અલ્પ ક દાર ફક્ત વાક્ય ચતામાનો હોઈ દૂર મરવા પૂતો જ કયા છે તેન ફક્ત દેશનાકા ૧૦ આશય મનિમોનોમા જ રાજે હોય તેમજ પાવવા થયા સમા માવયેતી લખવા છતા દષ્ટિદોષથી મઈ જુનો સ્ત્રી મઈ હોઈ તો તે માટે ક પ્રવચનમ ની અને વાચકોની કામા માયુ હુ

આ અને સ્વતંત્ર સમજાય સમદ પુસ્તક છપાવવા માટે જે હમર નેત્રી મોગી રમ ઉત્સાહૂર્વક મે. મેગાજી રંગનાયજી લાખ

કેના વેપારી ભવાની પેઠે ધૂનાવાળાએ આપી તે મદત તેઓ ધન્ય
વાદને પાત્ર છે આભારી બચેલી રકમભાથી “ પ્રભુ સાથે એમનમા
કરવાની વાતો ” એટલે જ સ્તનન-મજાન મચકે જાય છે

મહિનાઓ સુધી ગૂમવાયેલા કોમ્પા જેનું ઉપેક્ષણીય થઇ પડેલું
આ પુસ્તક પ્રમથન કાર્ય મોડે મોડે પણ બનતી તોફાની પૂરુ થયું
તેનું બધું જ ના આ શ્રી વિજયધર્મસૂરીશ્વરજી મહારાજ માટે
બને જ્ઞાનદ મેક્કના માલિક શ્રી ગુલામય તબાઈ તથા હેમિયાલભાઈને
ધર છે તે માટે તેમનો જ આભાર માનવો જોઈએ

બીજા પુસ્તકોની જેમ આ પુસ્તકની રકમ પણ જાનખાતામા
ખર્ચાશે અને તેનો પણ હિસાબ તેઠં મોટાજી અને રાહ જોતાજી
સાકળાજી ધૂનાવાળા સભાગે છે કે જે બહાર પણ પાડશે

કોપીટ વદ -

મંગલશક

સ ૨૦૦૮

શાસનમીમંસાના આ મોહાન્ક પુનઃપ્રકાશન સ્વર્ગત આત્માર્થદેવ
શ્રી ભાગવાનન્દમૂર્તિશ્રરણ મ નાજ નાથેમ

જા મ મ ૧૮૮૧ના ૧૧ ૧૯૧૦
૨૫ વર્ષ

૨૨મી ૧૯૫૫ મ ૨૦૦૬
૨૫

હંદેરો અથવા ગુરુમંત્ર

અનુક્રમણિકા

શિવપદ્ય શોધિ અને નાનિકતપ્ત ક્યામિ	૨
અદિતનુ વિવેચન	૩, ૧૨, ૧૪, ૮૫, ૮૭
ઔપચારિક (અમર) અમરશત્ર	૮ ૨૧, ૨૮ ૪૮
દ્વાયિ અને માયોપચારિક અમરશત્ર	૧૦, ૩૦
કુ ઓળખ	૧૧
શ્રુતિદત્ત અને અનુદત્ત	૧૪
પદ્યોક માટે મુદ્રિકાઓ મા માને છે	૧૫
દર્શિયો જુમા ખાનાના કામો છે	૧૬
અગકાળેનુ ૨૧૮૪	૨૩
અમરિનીના પનિયુઓ	૨૪
કમને દળવા બેલીનિ	૨૬
આત્માની ઓળખાણ	૩૨
મ મ-અ જુની જોનાજોન માન્યતા	૩૫
સમરશત્ર ગાન અને ગાલિક ૩૬, ૬૭, ૮૭, ૯૬, ૧૧૮, ૧૪૮	
સુખાવરશ્વિ કમ કેમ નથી	૪૭
ઔપચારિક ગાન નહિ	૫૦ ૫૮
રોડ, રીલ તપ, માવ	૫૧

ભવનો બાળકાળ	૫૭
દે ! સરભા મૂળતાવક કેમ ?	૬૨
નરક કેમ મનાય ?	૭૪
નર માં વધુ દુઃખી કોણ ?	૭૭
દૃષ્ટાંતો કોના માટે ?	૮૦
૫ આતિયાના છોડેલા બૂબે મરે	૮૬
કુટુંબ ધન અને વિષયોરૂપ ભેડી	૮૮
અનતીવાર દ્રવ્યચારિત્ર ૫૭ી આવ્યાગ્રિમ	૯૦
નાસ્તિક પ્રજા બેવોભવ ઉપ : ઘન્યાર માને છે	૯૫
મોક્ષની કુટી પુત્રન માટે ન વડાવાય	૧૦૪
સ્થાન વામિઓની તિજવુઓ ની પાની	૧૦૮
નવા જમાનાનું સમકિત અને તેનું ખડન	૧૦૮
હિપ્પિસ, રિથિસ અને નાસ એ ત્રણ પદ્ધતી સુતો ત્યાંયા	૧૧૩ ૧૧૭
ગણધર નામ મેં	૧૧૩
જિનેશ્વરની વાણી અને કિમ્બરે	૧૨૪
મુતસો અગે સ્મૃતિમા પૂજવાનું નહિ	૧૨૬
પૂજવાનું અને દેતુપ્રકૃતિયા મમળવવાનું જોતોમાજ	૧૨૭
તીર્થ કરાની અહિ સાનો દહેરા ૧૨૮ ૧૭૮ ૧૮૮ ૧૮૧, ૨૪૧	
પ્રાણુ દુષ સરવ અને શૂન કોણ ?	૧૨૮
પ્રાણુની અધિકતાએ હિમા વધુ	૧૩૨
એક શુભ ખીજાનું શુભન છે ?	૧૩૩
હિમા ' નો અર્થ	૧૪૪
દુખનું ઝાડ	૧૪૬
કર્મ તે સસાર અને શુભ વચ્ચેનો કનાન	૧૪૭
જોતોના દેવગુરુધર્મની વિચિત્રતા	૧૫૦

અહોનેની નવની મુન્નવા	૧૫૧
જોનોમા દિલ્લ દાણવ ના માધન	૧૫૨
અં ૦ પામીએ ૩ આપણુ	૧૫૨
૫૨.૫ થીએની મેરી રમન	૧૫૩
૫૫ કનાવ વિધિના ન નમે	૧૫૪
૭૪ મથી ૫૩૫૫ સુધી સુરે	૧૫૫
૧૫ અને ૬૦ ગેવલિનુ ગવર	૧૬૦, ૧૬૬
અમા મા રખ વિ પડમેય ૬ દિવિયો અને મન ૨	૧૬૨
મે.શમાર્થનુ મૂળ અમ્યગારિ	૧૬૫
માન દિવિયોના મરે હીરા મુખ્ય ૬	૧૬૭
વાપ ગેવા મન અને દિવિયો	૧૭૨
મના રિપોસેતે રાધરામજી મુખ	૧૭૩
મવની આખાદી ગાના ૧ નુવે બિનેય ૨ ને ચાર કવનમ નો ૧૭૫	
ભુચા મથવા ને રાધી વાખે તેજ પર્મ	૧૭૬
આપણુ બાન બુનાવના કિન્નેમન	૧૮૧
પાગેથી તે ૫ પર્મી અને ૫ રૂપી તે ને ૬૩	૧૮૩
૩૫ મામે મામ ૬૬ કો	૧૮૪
આપણી આપણિનો મામ	૧૮૬
લીલ કરે અને મ મ ન્ય રેવડીમા ૬૩૬	૧૮૭
દહેશના બામે રિપોસેતે માન્નવા	૧૮૮
૪૪૫૫ થી ૧૧૧૫ મને	૧૮૮
રેવડીમા ૪૪૫૫ થી ૧૧૧૫ મને	૧૮૮
બે મોગમુનિ	૧૮૮
બરિલામ બામ ૧૫ ૫ મા મા	૧૮૮
આવધિવાની ૪૪૫૫ મને ૬૩૬	૧૮૮
૯૮૫૫ ૪૪૫૫ ૧૧૧૫ ૪૪૫૫ ૧૧૧૫	૧૮૮

મહાની મહેરબાનીથી વાઘજોડું જમત	૨૦૪
અમકિતના સંકષ્ટ	૨૦૫
હૃદયન્યનુસ્થિત હૃદય	૨૦૬
ત્રિપદીના આધારે પ્રવચન	૨૦૮
મર્મની ૫૬ છે અને અસિધી પરીક્ષા	૨૧૪
બૌદ્ધોના કાષ્ઠિકવાદનું ખડન	૨૧૫
મર્મ તીર્થ કુરોની ઝોઝા પ્રવચન	૨૧૬
જોશવાનો મનપ ૨૧	૨૧૮
દાસ્યોપશમિઃ બાવ અને ચૌ ગિરિબાવ	૨૨૦
૧૫૮મા ત્રણ પ્રકૃતિના શુભ	૨૨૧
કાળનું અનાદિ અતિપણ	૨૨૫
વર્તમાન કાળમા જન્મનું દૃઢ તીર્થ ૨૨૬	૨૨૬
અદિમા ઝોઝ મમકિત	૩૨૮ ૨૨૭
અનેક પક્ષો દોષ ત્યા માયો કયો માનવો ?	૨૩૧
ઇ ૨૨૬ ત્યા ૨૭ ૨૭૭ ?	૨૩૪
મેળવવાની ચીજો મધ મને કહી ?	૨૩૫
પ્રભુદત્તમાની દિસાનું શુ ?	૨૩૮
શત્રુના ૨૫ ૨ નાગને દેવ માનવા ?	૨૩૮
સમકિલીન ૧૦ ૫૨ ૫૨ તો બમ્બી શક	૨૩૯
અર્ધમામધી બાના	૨૪૨
પ્રભુના વચનનો મદિમા	૨૪૭
૨૪૨ ન માને તો આચર	૨૪૭
જોન શાસનનો શુભમત્ર કહેવો	૨૪૫
૨૪૨ની બાવા નર્વ જાણે તેની	૨૪૬
અદિનાના કાળ માટે મલ આદિ નતો	૨૪૮
મુસ્તુનિમા માસાદાગની અને દાર પીવાની ૨૪૮	૨૪૮

નવ તત્ત્વોમા અગ્રેતો ષ્ટલા માને ?	૨૪૯
મોક્ષજ મને અને 'મોક્ષ' પણ મને	૨૫૦
અગ્રેતો કર્મબંધ માને તો લીલાને ધક્કો પડેલો	૨૫૧
દંડેરાને માણુ માની શકે ?	૨૫૨
શુભશુભનું નિરૂપણ	૨૫૫
આત્મવ-સવત્તુ નિરૂપણ	૨૫૬
મોક્ષમાર્ગનો નિશ્ચય તે સમકલ	૨૫૯
આત્માને આનંદમય જ્ઞાનવાનો રુતો	૨૫૯
હંદેશ ન માનવો તે મિથ્યાત્વ	૨૬૦
લાક્ષ્મિયિતિ ધાર્મિક સ્થિતિ અને પરમ ધાર્મિક સ્થિતિ	૨૬૧
વિરતિ એટલે શું ?	૨૬૨
કથાઓનું વર્ણન	૨૬૨
પ્રમાદ અને યોગ	૨૬૪

ષોડશક મકરણની અનુક્રમણિકા

સગીર કોણ ?	૧
શુભ સ્વરૂપ	૨
સગીરના વાલી તીર્થંકર	૪,
સગીરના નણુ ભેદ	૭
ધર્મની પ્રિયતા ને જરૂર	૭
ધર્મના ત્રણ પરીક્ષા	૧૨, ૩૫
અગ્રેતોની શ્રવાદિ માન્યતા	૧૪
ન વિરતે તે કુને	૧૯
મનુષ્યપણુ પડી હામજ	૨૫
વિગ વર્તન અને તત્ત્વથી પરીક્ષા	૨૬, ૩૫
મનુષ્યમવની મુશ્કેલી	૨૮

આણમ મારિયો	૨૯
ઈશુ તુખી હ ખી મરતો નથી	૩૦
તીર્થ કરો ગનાવનાર છે	
ધર્મ, ધણુ કે પાપી ?	૩૩
ધર્મને મુક્તમુક્તિથી તપાસો !	૪૬
આપણે જોયમા કે મળેલમા ?	૫૩
હવે આ રાખેના મોટ	૫૫
ધર્મીએ ગરાની વધુ વખત	૫૭
મોક્ષમાર્ગના મોડો	૫૮
હમિયાદિરાનો દુઃખના માર્ગ	૫૯
માથાન મોગિન તુષા હો મનાર ગાળ	૬૧
માર્ગોનનારી મધ	૬૮
તરવને તપાસે તે પડિન	૬૭
જોન મળેન શિષ્યો ધર્મરૂપ	૭૩
પડિન મણુ ?	૭૯
જોશગી વિદ્યા આદિ અમાર છે ?	૭૬
જ મવા છના મર્મ ન બાધવુ એ હ મની પાત છે	૮૩
ધર્મ આ મળે ?	૮૬
શુરની પરીક્ષા	૮૮
તપ અને મનુષ્યભવ	૯૭

શુદ્ધિપત્રક

પૃષ્ઠ	ઝાળ	આશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧૦	૧૨	ઠાણક	શાયિક
૧૬	૨૬	સત્તુથી	સત્તુથી
૨૧	૧૮	સુકાર્ણ	સુકાર્ણ
૨૨	૧૩	જણવાગે	જણવાગે
૨૮	૧	કાચને	કાચને
૩૬	૧૯	ખાખ	ખાખ
૪૦	૧૨	જન	જન
૪૩	૧૮	જાણવાગે	જાણવાગે
૪૫	૧૧	જમ	જમ
૫૪	૧૬	પ્રાચિત	પ્રાચિત
૭૬	૧૮	માન	માન
૮૦	૨	છાન	છાન
૮૦	૨૪	વ્યવસ્થા	વ્યવસ્થા
૮૧	૨૪	અહો	અમે
૮૩	૨૪	અર્નાકિયા	અર્નાકિયા
૮૫	૧૧	આચાર્યોદિ	આચાર્યોદિ
૮૭	૩	સમાજ	સમાજ

૬૬	૪	થવાવાગો	થવાવાળા
૬૬	૨૨	ચરિત્ર	ચારિત્ર
૬૮	૨૭	ક્રિયા-આાર	ક્રિયા-ચારિત્ર
૬૮	૧૨, ૧૫	માલિખા	માલિક
૧૦૧	૨૧	જાણનારો	જાણવારો
૧૦૩	૧૫	ચાએ	ચાએ
૧૦૫,	૧૧	પાદમચિન્ત	પાદમચિન્ત
૧૦૬	૭	ગણાળાના	ગણાળાના
૧૦૬	૧૬, ૧૮	તેનેલસ્યા	તેનેલસ્યા
૧૧૭	૨૦	તેમને	તેમને
૧૧૯	૩	જાણવશે	જાણવાશે
૧૨૪	૯	નરે	નરે
૧૨૪	૧૬	યશમા	યશમા
૧૨૮	૧૨	અનિદ્રથી	અનિદ્રથી
૧૩૮	૧૩	હ	હવે
૧૪૨	૫	ત્યાર	ત્યાર
૧૪૩	૧૮	પાપાને છે	પાપાને છે
૧૪૩	૧૯	ધુએ	સાધુએ
૧૪૬	૮	ધધા પિ	ધધાની
૧૧૦	૨૪	મનિવાળા	મનિવાળો
૧૧૫	૧૨	ન પામી ન	ન પામી
૧૧૫	૧૭	અ કુસ	અ કુસ
૧૧૫	૧૮	તે તો	તો
૧૭૫	૯	મનાવે	મનાશે
૧૭૭	૧૯	મહાચિન્તે	મહાચિન્તે
૧૭૮	૭	જાનેલુ	જાનેલી

૧૯૨	૧	ખરો	ખરા
૧૯૨	૧૦	દડોરો	દડોરો
૧૯૫	૨	કેપા	કેપો
૧૯૫	૨૧	જનાવનાર	જનાવનાર
૨૧૦	૧	વધ નો	સ્વધનો
૨૧૩	૧૧	ઝાઝ	ઝાઝ
૨૧૮	૨૩	પોતાના	પોતાના
૨૨૨	૨૨	સૂતના	સૂતની
૨૨૩	૦	આ આતમાને	આતમાને
૨૨૫	૧૦	પ્રવર્ત	પ્રવર્ત
૨૩૫	૧૩	ઉ	ઉ
૨૩૫	૨૨	આતમા	આતમાને
૨૪૮	૧૩	શત્રુના	શત્રુનો
૨૪૯	૫	જ	જ
૨૪૧	૩	મહેલા	મહેલા
૨૪૧	૧૮	મ નપજો	મોનપજો
૨૪૪	૧૮	પા	પાન
૨૪૧	૩	વિરો	વિવે
૨૪૧	૧૩	પાતાની	પેતાની
૨૪૨	૮	અવિનિ	અવિનિ
૨૪૪	૧૩	મિથ્યાત્વ	મિથ્યાત્વ
૨૪૪	૧૬	મોંઘદિન	મોંઘદિન

61

61

62

66

707

703

7 3,

705

705

716

727

726,

725

7 6

726

722

733

742

746

760

754

764

754

757

7

7

वे हजार ज्ञानखाते आपनाग

आ. श्री. चंद्रसगरसूरीश्वरः.

ज्ञानं , - - -

भगवन्तु ण भगवन्तो सुहृन्मत्तामिस्त

श्रीआचारंगसूत्र

(अध्याय ४ सम्बद्ध)

—*—

अध्यायानं स २६ : भाग २

देशानाकार

भा. द्वारक आचार्य , श्रीआनन्दसागरसूरीश्वरः

अध्यायान २१

मनादिमिथ्यादृष्टेरकृतत्रिपुल्लस्य यथाप्रवृत्तकरणक्षीणशेष
तो देशेनसागरोपमकोटिकोटीस्थितिकस्यापूर्वकरणभिन्न
विद्यात्वातुदयलक्षणमन्तरकरण विद्यायानिष्ठसिक्करणेन
सम्पत्कत्वमुत्पादयत औपशमिक दर्शनम्, उक्त च—
रदस दद्वैल्य च विज्जाह यणदवो पप्प । इय मिच्छता
उवसमसम्म ल्हद जीयो ॥१॥ ” उपशमश्रेण्या औपश
मिति १ (भावा टी ५ १७६)

શાકડિયો અને ઉધારિયો વ્યાપાર

આચારાગસૂત્રના ચોથા અધ્યયનની ટીકા કરતા થકા માત્ર
જણાવી મયા કે-ભગવાન જિનેશ્વર મહારાજએ જગતના કુદરતી
માટે બવોબવથી તૈયાર થયેલા હોય છે આગળ આપણે સામન
કરી ગયા છીએ કે-એક બવની મહેનતે નિદ્રપણ આચારાગસૂત્ર
કુધાધ્યાયાદિપણ મગે પશુ જિનેશ્વરપણ એક બવની મહેનતથી નજ
મગ આ બવમ જો મહેનત કરે તો તેથી સિદ્ધાદિ ચારે પદો મગ
એટલે એક બવની મહેનતના તે ફગો છે, પશુ જો અરિહત પદો
તો એક બવની મહેનતથી ન જ મગે તીર્થ કરપણ એ એવી જ
છે કે મહેનત બીજો ત્યારે ફળ પશુ બીજો એટલે એક બવની
મહેનતથી ફળ તો બીજા જ બવમા મગે અહીં સિદ્ધાદિ માટે ફળ
બીજા બવમા નથી પશુ મહેનતની સાથે ફળ પશુ તે જ બવમા છે
માત્ર આ હતપણા માટે આમ જ એટલે જુવર પશુ તે મુજબ છે
હવે સિદ્ધાદિપણ માટે તો શાકડિયો અચાર છે કારણ તે જ બવમા
ફળ મગે અને આરદતપણા માટે તો ઉધારિયો વ્યાપાર ગણ્ય
કારણ કે ફળ તો બીજા બવમા છે

કાછિયા અને ઝંનેરીના વ્યાપાર વચ્ચે ફરક
હવે આખા ભગવાન વ્યાપાર કુધારિયો ચાને નાણાનગિ
ધધો-વ્યાપાર હમેતા કુધારિયો જ ચાને શાકડિયા વ્યાપારની કિમત
જોછી છે તે તો મગિયા હોયગુ માત્ર હવે જોને અગે મહેનત
વધારે તેને અગે મુન પશુ વધારે હવે મગિયાની કુમતે શાકડિયા
જગ્યો તો જો મિનિમા સોદો પતે પશુ ઝંનેરી કે ચોક્સીની કુમતે
જગ્યો તો વચ્ચે માગે બન્ને કાક ટાઇમ ટાગે કેમ ? તો કહો કે
વચ્ચની કિમતના પ્રમાણમા તેની પાછળ ટાઇમિયો બેઠમ વધુ આવે
પડે છે

હવે તો જગતના હવેના સિદ્ધિએ લઈ જવા છે માટે તે જગતના હવેના ઉદ્ધારને માટે પોતે કર્મ બાધન છે હવે અહીં પોતાને મોક્ષ મેળવવા માટે આ જગતના ઉદ્ધારનું કર્મ બાધાય છે અને તે ત્રીજો ભવે ભોગવાય અને તે ભોગવાયો પછી અવસ્ય મોક્ષ થાય

તીર્થ કરના બધમા બાધતા કર્મો કેવા હોય ?

હવે તીર્થ કર મહારાજને ઉપદેશ હતો કે કઈ મેળવવાનું નથી. આચાર્ય ઉપાધ્યાયાદિ ઉપદેશ હતો મરજ સર્વે છે રાધી ? આ કૃપ દેશથી માર્ગ બચાવતા તરે તો મારા કર્મોની નિર્જરા થાય બન્ય હવેના તારવાના વિચારદ્વારા પોતાના કર્મોની નિર્જરા થવારૂપ મરજ એમને છે. પણ તીર્થ કર મહારાજને એવી મરજ નથી. તેમને તો એક હવ તરે કે અસ પ્યાત તરે તેથી મતવળ નથી હવે અહીં કોઈ ચકા કરે છે કે- તીર્થ કરના હવ જન્મ્યા પછી અને કેવલગાન થવા પહોંચા ને કર્મો બાધે તે ભોગવવા તો પડે જ ને ? વાત ખરી પણ તે કર્મો બાધનાં કેવા તે સમજો પ્રથમ જેમ આયુષ્ય બાધેલું હોય તે સોપકમ કે નિરુપકમ હોય તો તે ગતિમા લઈ જાય પણ તીર્થ કરના ભવમા આયુષ્ય પરિવર્તન ન થાય એટલે એમનું આયુષ્ય એવી ચીજ છે કે હરે નહિ હૃદયહારી સરખાએ મને તેરા નિધ કર્મ કર્યા છતાં આયુષ્યનો બુધિ ન હોતો થયો કારણ કે તે મોક્ષે જવાના હતા તેમ અહીં આ હવ પ્રથમ ભવથી મમકિતવાળો તથા યાનવાળો હોવા છતાં અવિરતિપણે પ્રવૃત્તિ કરે તો પણ તે કેવા કર્મો બાધે અગર કેવો સાવચેત હોય ? કહો કે એવું લુપ્ત કર્મ બાધે કે ને આમવા ભવને વધારનાર કે ટાકો મારનાર તો નજ થાય નિર્દય એના હૃદયહારીને બ્યારે ટાકારૂપ કર્મ ન થાય તો પછી પ્રભુને તો તેવું કર્મ હોય જ ક્યાથી ? હવે બાધે તે એવા કે તબાવે જ રહે.

તીર્થ કર નામકર્મ પછી ત્રણ જ ભવનો સ્પસાર

- હવે જન્મવાનું જિનેશ્વર મહારાજને પ્રથમ ભવમા મિદ્ધિ હાથમા

આવેતી છે છતાં તેઓ સર્વૂરી રાખે છે કારણ કે ત્રણ ભવ રાખીને બાળીનો સમાર કાપે તો જ તે તીર્થંકર નામધર્મ નિકાચિત કરે વધારે સમારવાળો નિકાચિત ન જ કરે જ્યારથી નિકાચિત કરે ત્યારથી ભવ ગણાય પછી દેવ કે નરકનો એક ખાતરાનો ભવ અને પછી તીર્થંકરનો ભવ-આમ ત્રણ ભવની ગણતરી ૩. હવે ત્રણ ભવથી વધારે સમાર કાપ્યો છે તેને ત્રણ ભવનો સમાર કાપના વાર ન સાગે છતાં અહીં તીર્થંકર નામધર્મ માટે ત્રણ ભવો જોઈએ તેથી ત્રણ ભવથી બાળીનો અધિક સમાર કાપ્યો.

ત્રણ ભવ પછી મહેનતનું ફળ શોધ

હવે આચાર્યાદિ ચારે રથાનોખા તે ભવમા જ મહેનતનું ફળ મળે પણ અસ્થિત-પદ માટે તો તે ભવની મહેનત હશે નહિ ત્રીજા ભવથી મહેનત શરૂ થાય તો જ તીર્થંકરપણું મળે આવી રીતે જગત ના ઉદ્ધાર માટે જોઈએ અનેક ભવોથી મહેનત કરી વળી જોઈએ સિદ્ધિને શોધી છે એમ કહીએ તો આને કારણે ત્રણ ભવ રાખ્યા છે તેથી

આગળપાછળ જોતાં શોધો

હવે તે તીર્થંકર જન્મીને તાત્કાલ માટે શોધે રસ્તો બનાવે ? તો કહે છે કે-મહાતુભાવ ! આગળપાછળ જોતાં શોધો કે ઉદ્ધારને માટે જો મોટું વાક્ય કહ્યું તો આ એક જ કયું ? તો કહે છે કે આગળ-પાછળ જોતાં શોધો મેલી આગળ ? તો કહે છે કે શરીરની નહિ પણ તમારા આ મનુષ્ય-ભવની આગળપાછળ જુઓ તો જ તમે મ માર્ગે આવી શકશો જો તમે બાકીની આગળપાછળ જોનારા નહિ બનો તો તમેને મ માર્ગ મળવો મુશ્કેલ છે હવે જ્યારે તમે જોનારા બનશો ત્યારે ખ્યાલ આવશે કે કેટલા સકરમાથી આપ્યો છું અને સકરમા મેં જુ ધૂમ્પાનો છું આ મસારચક્રનો ખ્યાલ ત્યારે જ આવે કે જ્યારે નજર ભવની આગળપાછળ જોનારો

એવે તો જગતના એવેને સિદ્ધિએ લઈ જવા હિં માટે તે જગતના
 એવાના ઉદ્ધારને માટે પોતે કર્મ બાધિય છે હવે અહીં પોતાને
 મોક્ષ મેળવવા માટે આ જગતના ઉદ્ધાર કર્મ બધાય હિં અને તે
 ત્રીજો ભવે ભોગવાય અને તે ભોગવાયા પડી અવસ્થ મોક્ષ થાય
 તીર્થ કરના બવમા બધાતા કર્મો કેવા હોય ?

હવે તીર્થ કર મહારાજને ઉપદેશ હતો કે જ મેળવવાનું નથી
 આચાર્ય ઉપાધ્યાયાર્થ ઉપદેશ હતો મરજી રાખે છે સાચી ! આ કપ
 દેશથી માર્ગ બચાવતા તરે તો માર્ગ કર્મોની નિર્જરા થાય બન્ય એવાને
 તારવાના વિચારદાર પોતાના કર્મોની નિર્જરા થવાનું મગજ એમને છે
 પણ તીર્થ કર મહારાજને એવી ગણ નથી તેમને તો એક એવ તરે કે
 અસખ્યાન તરે તેથી મનસ્વ નથી હવે અહીં માર્ગ રાક્ષા કરે છે કે-
 તીર્થ કરના એવ જ આ પડી અને કેવલદાન થયા પડેલાં જે કર્મો
 બાધે તે ભોગવા તો પડે જ ને ! વાત ખરી પણ તે કર્મો બાધેનાં
 કેવા તે સમજો પ્રથમ જેમ આયુષ્ય બાધેતું હોય તે સોપાન કે
 નિરુપાન હોય તો તે મતિમાં લઈ જાય પણ તીર્થ કરના બવમા આયુષ્ય
 પરિવર્તન ન થાય એટલે એમનું આયુષ્ય એવી ઝીંજ છે કે હરે નહિ
 હકમહારી સરખાએ અને તેનાં નિધે કર્મ કર્યા હતા આયુષ્યને
 બધ ન હોતો થયો કારણ કે તે મોક્ષે જવાના હતા તેમ અહીં
 આ એવ પ્રથમ બવથી મનકિનવાળો તથા દાનવાળો હોવા હતા
 અવિચિતિપણે પ્રવૃત્તિ કરે તો પણ તે કેવા કર્મો બાધે અગર કેવો
 સાવચેત હોય ? કહો કે એવું લુપ્ત કર્મ બાધે કે જે આગળા બવને
 વધારનાર કે ટોકા મારનાર તો ન જ થાય નિર્દય એવા હકમહારીને
 બ્યારે ટાકાર કર્મ ન થાય તો પડી પ્રભુને તો તેવું કર્મ હોય
 જ કયાથી ? હવે બાધ તે એવા કે તદ્ભવે જ ત્રે

તીર્થ કર નામકર્મ પડી પણ જ લવનો મસાર

હવે બમવાન જિનેશ્વર મહારાજને પ્રથમ બવમા ત્રિવિદ સાધમા

આવેલી છે જ્યાં તેઓ મળી રહે છે ત્યારે પણ આ સમિતિ
બાકીનો સમાર ગમે તે ને લીધે કદ નાખે એ નિર્ણય કરે
પછારે સહાયતાના નિર્ણયન ન બ કરે અથવાથી નિર્ણયન કરે
ત્યાગી ભવ મળુ પછી દેવ કે નગરો, એ અભારને ભવ અને
પછી લીધે કરેનો ભવ-આમ પણ બસી મળુ વડી છે હવે પણ અલ્પ
પછારે સમાર કાઢે ૮ તેને પણ બચેનો નગરો કાઢે વારે ન
લાગે જ્યાં અહીં લીધે કદ નાખે એ પણ બચે જ્યાંએ જ્યાં
પણ બચેની બાકીનો અધિક સમાર કાઢે

ଅନ୍ତରାଳ ଓ ଧୂଳି ଶୁଦ୍ଧିକରଣ ପ୍ରଣାଳୀ

હવે અ.ચ.સી.દિ ચારે રથાનેશ્વર તે બાઈનાં બે ખેલેલુ ૧૭
અને ૧૫ અઢિત-૫. મુરે થો તે બાની ખેલેલ ૨૨ નદિ ચા. ૧૫
બરધી ખેલેલ ૨૨ ચા. ને ૧૭ તીર્થે ૧૭૫ અને અ. ચી રીને ૧૭૫
ના ૧૭૫ ખેલેલે અને અ. ચી ખેલેલ ૧૭૫, ૧૭૫ જેલે કિલિન
રેલો છે એમ કીલે તે ચાલે. ૧૭૫ ૧૭૫ બા ચા. ૧૭૫ છે તેવો

આગળપાછળ બેઠાં હોયે.

હવે તે તીર્થાર ગમનને તમામ મુદ્દા મેલે 'સિંહ' જનને । તે
એ છે કે-અધાનુવાન । આગત ૭૭ જોના શીખો ૬ ઉદ્ધારે મુદ્દે
તે કેઈ વામ્બ ૧૮ તે આ મેલે જ ૧૫ । તે રહે છે કે બા.મ્બ
પાલ્લ જોના શીખો મની આગત । તે રહે છે કે મુદ્દામી નદિ
પણ ૭૭ । આ મુદ્દામી નદિ આગત ૭૭ જોના શીખો ૬ ઉદ્ધારે
મુદ્દામી નદિ તે તમે મસી આગત ૭૭ જોના શીખો ૬ ઉદ્ધારે
તમેને સમજ આગત ૭૭ જોના શીખો ૬ ઉદ્ધારે
તમેને સમજ આગત ૭૭ જોના શીખો ૬ ઉદ્ધારે
તમેને સમજ આગત ૭૭ જોના શીખો ૬ ઉદ્ધારે

લગ્નને પિઠાની જયવા ઉઘમ કરે

હવે જે ભયને પિઠાને તે જ જયવાનો ઉઘમ કરે હવે તમે તમારા આત્માને ચક્રમાં પડેલો જાણો નહિ, અમર ભારીમાં પડેલો એ જાણો નહિ તો જયવાનો ઉઘમ ન કરો. પણ પ્રથમ ચક્રને જાણવું જોઈએ અને તે જાણવાનાં, મારું પોતાનું કામ છે. આમ તીર્થેકર ભગવાન કહે છે હવે તમે સાવચેત ન થાઓ તો ભવિષ્યમાં તમારું ઉપર ચક્ર ફરી વળશે કહ્યું ચક્ર ફરે ત્યારે કાપનાં જીવેને જીવોરૂપે જાણ્યા નહિ માન્યા નહિ મર્યા નહિ તેમજ તેને લાયકની પ્રતિ ન કરી એટલે સર્વ પ્રાણીઓ જીવે ભૂતો સત્ત્વો એ તમારા સરખા છે તેથી તેને હણવા નહિ પીડા કરવી નહિ હુકમ કરવો નહિ તેમજ તામે પણ ન કળ્યા આવો જગતનો સામાન્ય નિયમ છે.

મિથ્યાત્વના મેલરૂપ પડવાણો આત્મા

આમ છતાં અસર મને થાય ? જેમ કાચ ચોખ્ખો છતાં પ્રતિબિંબ ક્યારે પડે ? ઉપર મેલ ન હોય તો કાચ સ્વભાવે ચોખ્ખો છતાં છાછાની રાખના લેપવાળા કાચમાં કઈ પ્રતિબિંબ ન પડે તેમ આ આત્મા સ્વભાવે ચોખ્ખો છતાં પોતાને અજ્ઞાન કે મિથ્યાત્વનો મેલ હોય તો પોતાપણ ન દેખી શકે પણ પોતાપણ જાણે ક્યારે ? મિથ્યાત્વનો મેલ અને અજ્ઞાનનો લેપ ખસે ત્યારે જ જોઈ શકે આ આત્મારૂપ આરમાની ખાતરી આપણી પોતાની છે તે જોવા માટે સાધન આખ પણ આપણી જ છે મુખ પણ પોતાનું છે છતાં કાચ ઉપર લેપ લાગેલ હોય તો દેખી ન શકાય તેમ અહીં આત્માને મિથ્યાત્વના મેલરૂપ પડે અને અજ્ઞાનનો લેપ જોવા ન દે.

તીર્થ કરેના શુદ્ધ ઉપદેશ અને આપણો મલિન આત્મા

જિનેશ્વર મહારાજનો શુદ્ધ ઉપદેશ એ છે કે-૧૨ છે શુદ્ધ સ્વરૂપ છે' સારાપણની જીવને છત્તા છે ઉપદેશ પણ સારો છે આમ

હતા આ શ્વ તે પારી રાકતો નથી આત્મામાં રહેલું સુદ સ્વરૂપ
જોવા આત્મા માગે છતાં ન જ દેખી શકે તેનું કાણુ થયું ? તો કહે
છે કે-આ આત્મા જપ્ત ભેષ લાગેલો હોય તો તીર્થ કર મહારાજ
કહે તો પણ આત્માનું સુદ સ્વરૂપ ન જોઈ શકાએ હવે જોવાય
ક્યારે ? ભેષ કે પડ ખરે સારું. આરમામાં તાકાત એવી છે કે
જ્ઞાત આમને પણ ઝડપી લે પણ લુપ્ત ખમેડવાની તાકાત તેની
નથી હવે જો આ આત્મા નિર્મળ હોય તો પણ તેને લાગેન મેષ
શાલો તેને મુરખ પડે છે એને આત્મા તાકાત પગરે છે આં તે
પાને ખસેડી રાકતો નથી

‘સેતુ સેતુ’ તું અનાદિ કાળનું દરદ

હવે પાનું ખસતું તેનું નામ જ સમજાવ તેના ત્રણ ભેદો
મને જણાવ્યા છે ઔપચારિક ક્ષાત્રિક અને ક્ષાયોપચારિક હવે
જીવંતના દરજ્જાજાને પ્રથમ જીવંત બધે કરવાની ક્ષા આપવી પડે
જહરા નરમ થયેલી હોય તો તેને દીમ કરવા ક્ષા પીવી પડે તેમ
આ આત્માને અનાદિ કાળથી જીવંતનું દરદ છે આથી તેને લાગ રચતો
જ નથી જીવંતના દરજ્જાજાને એત્રચીતો લાલો ન દરદ તેમ ‘સેતુ,
સેતુ’ એ જ મિલકત જોતો અનાદિનો હોય તેને છાકું’ એ શબ્દ
આથી સામનો હોય ? અને તે રૂપે પણ કેમ ? કન્યાવ અંકુરુબ
આદિ છૂટે તે ન મને તેથી અનાદિથી લાગ રચતી જીવંત આ
શ્વને રહેડી છે જીવંતના દરજ્જાજાને કોઈ વાગુથી બરાબ તેમ અદી
‘લાવ અને લેઉં ના વાગુથી બરાબેરો આ શ્વ છે કાઠી પણ કાણુ
લાવીને દરમા બેમા કરે પણ તે ખાવાની ક્ષા જ ખર્ચા કહે કે
ખાવ કે ન ખાવ પણ લાવ, લેઉં વિચાર અનાદિના રહેતો જ
છે લાગ તો અસમાન પણ શ્વને રચતો નથી કહે કે અનાદિ
કાળથી લાવ લેઉં ના વાગુથી કોઈ બરાબેરો છે તેને લાગતો
શબ્દ કયાથી રૂપે ?

જીવનના અંતે તો સર્વ છોડવાનું છે

હવે આવા મમયે તીર્થ કરે 'મહારાજનો ઉપદેશ માનજવા મને તેમા જણાવે કે-આ લાવ લેક' તુ સુખ માટે જતો હોય તો તે સુખ કયા સુધી તેની હદ તો તપામ 'લાવ લેક' શ્રીને મેળવેલી ચીજ આ જીવનની આગળ તો રહેવાની નથી તને છોડતુ મમતુ નથી પણ જીવવાનું તો લખેલું છે તને તો એ પણ છોડવાનું નથી મમતુ પણ આ જીવનની પેલી પાર તો આ સર્વ છોડી દેતુ પડશે. નખનો એક અગ્રભાગ પણ છોડવો ન મને પણ લખાઈ ગયું છે કે જીવનના અંતે સર્વ છોડવાનું છે હવે જેના અંગે તુ લાવ લેક કરે છે તે સર્વ અહીં છે પછી જવાન કોણ આપશે ? માટે મહાત્માજી ! તેમા સુખનો રસ્તો નથી સુખનો રસ્તો તારી પાસે છે બન પસંદ પછી પોતે ન પસંદાય તેની ચીજ આત્માના સ્વભાવ ની છે બનતા બનેા કરે પણ સ્વભાવમા પસંદ ન થાય

જિનેશ્વરનો ઉપદેશ કશું ત્યારે શું થાય ?

હવે લાવ, લેક છોડી દે આવો જિનેશ્વરનો ઉપદેશ માન જવામા આવે અને તુએ તારે થાય શું ? 'લાવ લેક'ની જે ખરાબ બુદ્ધિ હતી તે બધ થાય એટલે હેય પલ્લો-જીવના લાલક પદાર્થોને આકર્ષવાની બુદ્ધિ અને આદરવા લાલક પદાર્થોને છોડવાની બુદ્ધિ એટલે ત્યાંથી ભાગવાની બુદ્ધિ પ્રવર્તેલી હતી, તેના ઉપર અંકુશ પડે હવે પ્રથમ અંકુશ મૂકાય ત્યારે સ્થિતિ કેવી દેાય ? આપણે અણુસમજી હોઈએ છીએ ત્યારે ભોગમા સુખ જ માનીએ છીએ હવે ત્યાગને માને ત્યારે સમજવું કે પ્રથમ સમ્યક્ત્વ

પ્રથમ જન્મેલા અમ્યા જેવું કેમજી સમ્યક્ત્વ

પ્રત્યેક દરેક શ્યે અતુ પણ જેમ જૂઠાની રૂઝ આવે પણ પાછો તેને નખ વાગે તો એ પાઠ અને પાઠડી કાટે તો પાછી રસી આવે ! પણ જરોજર રૂઝાયા પછી પામવા આદિનો ભય ન હોય પ્રથમ રૂઝ

તે કામળ હોય પ્રથમ જન્મુ જન્મે તો કામળ જ હોય જન્મદ પતથનો સ્પર્શ ન મળે અને ઉપાસના પારણિ પશુ મોડો કામળ હોય તેમ અહીં સમ્યક્ત્વ પામવાવાળા જીવનુ સમ્યક્ત્વ પણ કામળ હોય કામળ કેમ ? ગુમરુ જેમ રહેલ છે તે માત્ર પાક બધે થવા પૂરતુ છે પણ આમગીમા તો તાકાત હજુ આવી નથી છેકરો જન્મ પામ્યો પણ શરીરની મજબૂતી નથી પારણુ થયુ પણ મહાની મજબૂતી નથી તેમ અહીં ઔપચારિક સમ્યક્ત્વ એટલે સમક્ષિતનો ગુણ જ નહિ એમ મ્હોએ તો માને તો પત્રી સમક્ષિત કેમ ? તો મ્હે છે કે મિથ્યાત્વરૂપી અવગુણુ નથી મટે સમક્ષિત હવે જે મિથ્યાત્વનો અવગુણુ હતો તે બધે છે જીનગીના દરમ્યા પ્રથમ જાવરણ પાડુ તે શરીરને યોગ્ય ન જ આપે પરંતુ એમા એ તાકાત છે કે જીનગીના વિચાર જે વાધુના હોયે હતો તે બધે કરી દે તેમ અહીં મમક્ષિત આન્ય કે મિથ્યાત્વનો વિચાર તરુથો

ઔપચારિક સમ્યક્ત્વની ઝાળખાણ

હવે અહીં સમક્ષિતનો ગુણ કેમ નથી ? તો કહે ॥ કે સમક્ષિત મિકા-મોહનીય નથી તેમ મિથ્યાત્વ-મોહનીય તો પડેતુ જ છે હવે જામરણ મેતાની માથે તુરન જલગી બધ ન થાય પણ વાધુ ઉપર જોર કાઢે ઝોઝાર વાજૂટ આદિ દ્વારા વાધુ મારો. પ્રથમ તો જામરણના ક્વાથથી વાધુનો ઉગલો રોકાય તેમ અહીં ઔપચારિક સમ્યક્ત્વના સમયે મિથ્યાત્વ તો તેમ જ પડેતુ છે, વેશ્યાનુ બધ છે, માત્ર ઉગરો બધ કરાય છે અનાદિ કાળથી જીવ મિથ્યાત્વી હોય છતાં પ્રથમ મિથ્યાત્વને વિચાર જાણ ત્યારે જ આમાન્ય રીતે ઔપચારિક સમ્યક્ત્વ થાય

ભીવટી પોકનાર જામરણરૂપ 'જિનવચનો

હવે વાધુત જાણુ થાય એટલે તે ત્રણ પ્રકારે નીકરે જ વાજૂટ, ઝોઝાર કે પેશાખથી નીકરે જ તેમ અહીં મિથ્યાત્વનો વિચાર જાણ એટલે તેના પશુ ત્રણ ખાતો પડે જ હવે વાજૂટદ્વારા નીકરે તો

નિરાત ઓઝકાર કે પેશાનથી તેની નિરાત ન ગણીએ હવે
 મિથ્યાત્વ-મોહનીયના ત્રણ ભાગ કરીએ તેમાં જે શુદ્ધ તે સમકિત
 અર્થશુદ્ધ તે મિત્ર અને હતા તેવા રહેવા દે તે મિથ્યાત્વ હવે પેશાન
 દ્વારા કે ઓઝકારદ્વારા જે વાયુની ગતિ થાય તેનાથી તે પાછો જીભો
 થવાનો બધ પણ વાહટદ્વારા નીકળે ન વાયુ પુન જીભો ન જ થાય
 તેમ અહીં પણ મિથ્યાત્વના પુદ્ગલોના ત્રણ ભાગ પડે છે ક્યારે ?
 તો કહે છે કે-જેમ જ્વલણના ક્વાથે જીવની રેકાથ તે જ ભાગ
 પડે હવે ઓઝકાર, પેશાન કે વાહટદ્વારા ખુલાસો થાય લે તો જ
 થાય હવે વાયુના જેમ વિભાગ થાય છે તેમ આ જ્વ જ્વારે
 જિનેશ્વરના વચનોરૂપ જ્વલણ પામે અને મિથ્યાત્વવાયુના ત્રણ ભાગ
 કરે ત્યારે જ આ સમ્પ્રત્વના ભાગો પડે

ક્ષાયિક અને ક્ષાયોપશમિક સમ્પ્રત્વ

હવે જેમ આરી જમીનમાં આવેલો દાવાનન ચૂપ રહે તેમ
 અહીં પણ ઔપશમિક સમકિત પામે તે મિથ્યાત્વનો જ્વ નથી એથી
 જ હવે મિથ્યાત્વનો જ્વ ન હોય તે રૂપ જે સમકિત આવે તેનું
 નામ જ ઔપશમિક સમ્પ્રત્વ કહેવાય તે આવતાની સાથે ત્રણ ભાગો
 કરે શુદ્ધ મિત્ર અને અશુદ્ધ-એના જ નામો સમકિત-મોહનીય, મિત્ર
 અને મિથ્યાત્વ-મોહનીય એ ત્રણ નામે બેદો છે જીવનીના દરજ્જાનાને
 જ્વલણથી આરામ થાય પણ જે કુપથ્ય આવે તો પાછી જીવની
 થતા વાર ન લાગે તેમ આ ઔપશમિક સમ્પ્રત્વની સ્થિતિ એવી છે
 કે જે સીધે રસ્તે જાય તો મોક્ષે પહોંચે પણ જે કુરસ્તે જાય તો
 પાછો ગળડે હવે ક્ષાયિક અને ક્ષાયોપશમિક સમ્પ્રત્વ પણ છે સીધે
 રસ્તે પહોંચાડે તે ક્ષાયિક અને વચ્ચે પાડે વળી વચ્ચે જાવે
 ચાવે તેનું નામ ક્ષાયોપશમિક આવી રીતે આ ત્રણ પ્રકારના સમ્પ્ર
 ત્વ હતા તેમાં પ્રથમ ઔપશમિક શુ કામ કરે અને તેનાથી શુ
 કાયદો ઉઠાવે તો વગેરે જણાવી ક્ષાયિક અને ક્ષાયોપશમિકથી
 શુ કામ થાય તે વગેરે અધિકાર અંગે જણાવાશે

વ્યાખ્યાન. ૨૨

તમે તમને સમજો

શ્રીઆત્મ મહારાજ શીમાન શીમામયાઈ મહારાજ બન્ધુ
જીવોના ઉપકારને માટે આચાર્યશ્રી સૂત્રના ચોથા અધ્યયનની વ્યાખ્યા
કરનાં થયે આમજી જણાવી ગયા કે હરેક તીર્થેકરના સાધનમાં
તીર્થેકર મહારાજજી પહેલવહેલા જે ઉપદેશ કરે છે તેમાં જો કંઈ
છે તે-તમે તમને સમજો. આ જીવ આખા જગતને-પદાર્થોને
સમજવાનું કરેલો આવ્યો છે પણ પોતાને માટે વિચાર કરવાનો
પ્રમગ આવ્યો જ નથી તેને સરીર ધન, માન ઇન્દ્રિય કંટુજ
કમીડાનો વિચાર કયો માવજો છે પણ પોતાનો વિચાર કરેલો
સજીતો જ નથી હવે શીખના વિચાર માટે શીખવવાની જરૂર નથી
ફતરીને કે વાધજીને માત્ર શીખવતું નથી કે તારા જગ્યાને તું ધન ભર
અરે ! જાતવગના જગ્યાને તો તેના મુખને પકડીને પણ મુખ
ધવાવે પણ વાધજીના જગ્યાને પકડીને ધનપ્રવણ મળી શીખવે
અર્થાત્ સરીર ઇન્દ્રિયાદિને પાળવાના સાધનો તો જીવ આદિજીવ
કરી લે છે તેમાં ઉપદેશ કે સિખામણની જરૂર પડતી નથી “જન”
જગ્યાને દુખ થાય કે તે રડે અને સુખ મળે કે રાજી રવ,
એ કોણ શીખવે ? કો કો એ બાજુ તો અનુભવી વગર
ઉપદેશ આવે છે

હું કોણ શીખ છું ?

હવે આત્માને જણવાની બાજુ તો શીખવે પણ આત્મી
નથી. તેથી તીર્થેકર જણાવે છે કે-પોતાના અંતરના મન થતું
તે મુસ્કેલ છે દુનિવાદીના પદાર્થો જાણવા માટે તેથી મુસ્કે
નથી અર્થાત્ સરીરોદિને જો એ જે જે જરૂરી સિદ્ધિ તે સિદ્ધિ
પણ મળી જાય અમર તે મેળવી લે પણ દેહને જાણવો તે

કોઇ ધારણ કરતું નથી. કોઇ બાંધણી હોય તે જ તેનું શાન ધારણ કરી શકે. કોઇ બાંધણીને જ નિચાર હોય કે હું કોણ ચીજ છું ? સદીઓ કરે પણ તેણે મમજનું જોઈએ કે આ મેણું ? જેના મામની મહી કરે તેની ઝાળખાણુ ન હોય તો તે મરીની ઝિંન શી ગણતી ? હવે સુખી દુખી એ પોતે જાણે ખરે 'પણ હું તે મેણું ? તેનો ખ્યાલ નથી અર્થાત્ દેશક બાંધણીઓ ખ્યાલ હોય પણ દેવાઓને તો તેનો ખ્યાલ જ નથી માટે તીથ ક' ઉપદેશ આપે છે કે તું કોણુ તે ઝાળખ

વાયરા સંમાન અપ્રતિમદ્ આત્મા

હવે કદાચ તું દેવદત્ત પણ તે પચીમ કે પચાસ વર્ષ સુધી પણ તે પહેના તું નહોતો અને તેથી વ્યામન તું રહેવાનો નથી ? હવે કહે કે તું આ પચાસ વર્ષ સુધીતું જ જીવન માને છે ? દેવદત્તના જીવનથી પચાસ વર્ષ, પણ હવે ક'ઈ પચાસ વર્ષનો નથી તું દેવદત્ત હોય તો જોડો વખત તું જો તોડો વખત દેવદત્ત ત્વં જ, પણ અહીં દેવદત્ત નામ તો પચાસ કે સો વર્ષ સુધી મોવાળે, પણ તે નામના નાશથી તારો નાશ નથી જ ? હવે જેની ઉત્પત્તિએ જેની ઉત્પત્તિ કે જેના નાશે જેનો નાશ હોય તે ઠીક પણ અહીં તેનું નથી તે તો માત્ર બાહ્યતઃ દેવદત્તપણુ લીધું છે જેમ હવે પૂર્વથી નીકળી પશ્ચિમ તરફ ચાલી જાય ઉત્તરથી નીકળે અને દક્ષિણના છેડા સુધી ચાલી જાય એટલે જેમ હવા-પવન અપ્રતિમદ્પણે ચાલી જનાર છે, તેમ આ જીવ વાયરાની માફક મેઈ સ્થાનના સગવડાળો નથી જેમ પવનને ઝાળ ખાવવા સ્થિતિસ્થન કરતું પડે છે તેમ અહીં જીવને ઝાળખાવવા માટે ઉત્પત્તિ થવાનું સ્થાન-કુટુંબકાંડીતો આદિ ક'ઈ નિયત નથી, પણ જે વખતે જે ભવમા ઉત્પાદ્યો તેટલા માનથી તે ભવનો ગણાય છે માટે પ્રથમ આત્માને ઝાળખવા માટે કહે છે કે તું તને ઝાળખ

પાત્રતાને ધર માનનાર પાપટ [I]

હવે જેમ કાંઈ મનુ તેમ મુનીય મના નાના હોયને તેની માનવિયન બનાવ ત્યાં મિત્રતાની વ્યવસ્થા કરે તેમ આ આત્મા આપ હી ન માનિયોને છે તે અમવાન જિનેશની માનિયોને નથી, છતાં તેની માનિયોની ખતર ન દેવ તે વ્યવસ્થા શી રીતે બને ! માટે કહે કે ખમ પે તે ન વ્યવસ્થા થાય પ્રથમ અવસ્થા ન કરી તેના કામનુ એ ન કે મિત્રતાની ખતર ન નહોતી જેમ શીશાનો હોયે કામોની મિત્રતાનો અતિષ્ઠા છતાં કેમ જાણાને કમળતાનો છતાં તેની માનિયોની ખતર ન દેવ તે તેની કમ પશુ વ્યવસ્થા ન ન કરી શકે તેમ આ ઇવ આ પચ જુનમય માનિયા પાત્રતામા મમતા કરે છે પછી ચાહે એકદિવથી લાઈ પચે પચી જાનિયા કે ચારે મતિમા રખે છતાં લા પોતે મમતે છે કે-હુ તેનો માલિક છુ જેમ પોષ પાત્રતામા ઢળી જાય એરમે કાળરાને ધર સમજે લગાર બહાર બધ લાગે તે પાત્રતામા હુમે ખરખર જુઓ તે પાત્રનુ પોષ માટે તે મેદ ન છે, છતાં તે તેની સાથે ઢળી મથેતો કોવાથી પાત્રતામાથી બહાર નીકળતુ તે તેને મેદ લાગે તેમ આ ઇવ સગીરથી પાત્રતા માથે ઢળી જવાથી તેને જાર નીકળતુ મમતુ નથી અરે ! બહાર નીકળતુ તેને એ મેદ ન સમજે છે

સગીરનાં રમતે રમાયેલો આત્મા

આ ઇવના સગીરને અગ્નિ લાગે તે બો, પાપુઆ હુમે તે પોતે પશુ હુમે મેદ કે ઇવથી પોષક સગીરથી પાત્રતામા પૂર્યમેપે છે છતાં તેને કેદ ન માને અને કોવટો ધર ન માને. અવાન અવ સ્થામાં આ જાણ કરે હવે તેને કેદ લાગે ક્યારે ? પાત્રતાના આધારે ન પોષનુ ઇવન છે પાત્રતાના નામે પોષનો નાશ છે તેમ અહીં આ સગી ના રમતે ઇવ માથેતો છે હાથમા ચપ્પુ વાગે કે તરત કુખ બોગવાય આ આત્માને ખ્યાલ નથી કે હુ સ્વન નપો

જગતમા વિચરનારો છતાં આ શરણે રૂપી પાત્રમાં પ્રાપ્તો છું તેના મોટે ભાગવાનું ઉપદેશ આપે છે કે-મીનું કંઈ મારે કંઈ નથી કે મહાભાવીને સમજવું નથી, માત્ર તમે તમને મમળે કે ઓળખો.

બહિરાત્મા અને અતરાત્માવાળાં હવે

હવે ટેલાક અવાની હવે-અદિગતમા એટલે શરીરને માટે. અતરાત્મા-અંતરના હવેને બોલે મિદિપદ પામે ત્યારે પરમાત્મા અને હવે બહારની સીમને ગુપ્તાન થાય કે મરી ગયો તેને સાબ થાય તો રાહ થાય એવાને બહિરાત્માવાળા જાણવા હવે વર્તીવમા મળી જીવન ન રહે પણ જાણે ખગ તે અતરાત્માવાળા જેમ દારૂવાળા દારૂ પીએ અને તેનો નમો ન થયે ત્યાં સુધી તેના કુશળો માધને મનપની પકડે અને ગાંધી 'વાતો કરે પણ ત્યારે પીએ ત્યારે તે જીવ જીવી જ જાય તેમ ટેલાક ગાંધી હવે છે કે જેઓ આત્માનો સ્વભાવ-તેનો નિશ્ચય આદિ જાણે ખગ પણ ત્યાં મોદ જી આવી પડે ત્યારે તેઓ પણ તેના મૂળ સ્વભાવને જીવી જાય.

સનિષાત્મા પડિત અને મૂર્ખ અને સુમાન

હવે પાત્ર અને મૂર્ખને સનિષાત થાય ત્યારે જીવે મરણ જ હોય તેમ આત્માને મરણના લાગે મરે ત્યારે પૂરી ગાંધી કર અનિરતિવાળા દેશવિરતિવાળા તેઓ આત્માને જાણે માને ખગ જીવ જાની જીવી જાય હવે જેમ કંઈ ગયા છીએ કે એસી વગ્નનો ડોનો મહેતો દત્તો કે પાશુપ્તિ બાચકા ભર્યાથી જુ મમ થાય કે પણ બોલનારને ત્યારે પાશુપ્તિ પડુ થાય અને તે વખતે નાચકા જર ત્યાર પ્રથમનું કહેવું જુ પડુ થુ મમ લાગે કે હવે મમજી છતાં કેટલાં હવે જીવે મરાજે મૂકે તેથી પ્રથમ આત્માને જાણનાવું તીર્થે મરા મહે

દયાપાત્ર કોણ અને ઝોલ લાપાત્ર કોણ ?

હવે એ વાત ધ્યાનમાં રાખજો—અક્ષર-વિનાનો હોય અને જૂલ કરે તો તે દયાને પાત્ર પણ બન્યુંમ? જૂલ કરે તો ઝોળ બાને પાત્ર નેમ આપજો. અથવા તો તે દયાપાત્ર પણ ટાઇ દેખતો અથવાય તો તેને તો મહેતુ પડે કે જોતો નથી? એમ કહીને ઝોળનો અપાય

હિંદુપણ શી ચીજ છે ?

હવે જે આપને જાણે, તેને ગતિપિચ્છામી માગે અરે! તેથી જ હિંદુપણ છે હવે હિંદુપણ શી ચીજ તે બહોં મહેતુ મમજની હૈં હિંદુપણ મુસ્લિમોને કેમ કમ? છે નો તેથી મુસ્લિમો તમને માફર સમજી કેમ નવાજે છે? હિંદુજીને મથાલ મયાતરમિતિ હિંદુજી' અર્થાત્ એક ભવથી મીઠા ભવે દિનારો જે આપને માને તે જ હિંદુ અને તે કુળરાજાઓ તે હિંદુ અર્થાત્ પુનર્જન્મ માને તે જ હિંદુ,

મુસ્લિમોની માન્યતા

હવે મુસ્લિમોની માન્યતા એ ■ કે—આ બધું જુ જ મુખ્યદુખ છે મરણ પામશે ત્યારે કમરમાં પડશે. હવે ન્યાયનો હિં ન્યાયને અને ઇશ્વર મુકાદા માટે મારું જેમાડશે ત્યારે આ મરેમાથી તે મુકાદા જિતા થઈશે ત્યાં ન્યાય પામશે હવે આ રીતે માન્યતામાં જ મીડું છે તે મરેમાથી મને જીવા મરે? જ્યારે ખોદીએ ત્યારે માગી જ હોય છે આમ છતાં માની લાઇએ મ જોશે સારા કર્યો મ્યાં હશે તેને તો દેવગતિ પણ ખરાન મારે મનાર તો દોષન કે જાહનમાં જશે હવે સાધી નીચી તે ક્યા જશે અને કપારે નીચજો! તેનો ઉત્તર નહિ આપના તસ્વાર ઉપામરો કારણ તેના પથગજરે તેથી આગળ કંઈ જપ્તુવ્યુ નથી

મુસ્લિમો માટે સર્વ દર્શનકારો 'કાફર'

ચોર ખી જંગલમાં ચાકુરને કાફર કહે છે સાચી ? પોતાને પ્રતિકૂળ છે માટે આથી પુનર્જન્મ માનનારા સર્વે દર્શનકારો મુસ્લિમોને માટે તો પ્રતિકૂળ છે અર્થાત્ 'કાફર' ॥

આત્માને વળગેલા જીવારખાનાના દનાલો

હવે આ વાતને જતી કરી મૂળ વાતમાં આવીએ-કે આત્મા ફરક જ મના ભટકવાવાળો છે તેથી હિંદુ માને તો પછી જૈનને માનવામાં વાધો જ શી ? પોતાના પુણ્યના ફળો અને પાપની જવાબદારી પોતાને જ ભોજવવાની છે એમ માનના છતાં સ્થિતિ શી છે ? ઉધરસ સજ્જડ થવા છતાં તેમમરણ ન ખાવા માટે મિંગ, કુટુંબી કે સજ્જન ના પાડે છતાં ચાર આગળની આ દુભરપી દલાલજીને ઉત્પાત છે પેઠે ધરાક છે અહીં આ દુભરપી દલાલજીને કેઈ લેવાદેવા નથી. આમ છતાં તે આપણ 'જાણે' છે તેને બમાવી દે ઉધરસ થવોથી તેમમરણ ખાવાથી નુકસાન' થાય એ જાણવા છતાં આ દલાલજી દુભરી આપણને લલચાવે છે કુટુંબી કહેતું કહોવડાવી દે છે વૈષ્ણુ જોલણ વહેંચાવી દે છે આ એક જ ઇદ્રિય જ્યારે આટલો કાળુ મેળવે છે તો પછી પાત્ર ઇદ્રિયોનો કાળુ તમારી ઉપર હોય તો તમારી શી દયા થાય ? માટે આ આત્માને આ જીવારખાનાના દનાલો વળગેલા છે તેને જો તમે કળગ્યાં હો તો જ તમે આત્માને સમજી શકશો અને તમારું ધારેનું કરી શકશો માટે ખાંજે ઉપદેશ ભગવાનને એ આપવી પડે છે કે-તમે આ દનાલોને કળગ્યા હો એટલે લોકવિજય કરા ઇદ્રિયો કોવાદિ દડો, આત્મ-વે આદિને કળગ્યા હો

સુખ્યા દલાલોથી સાવચેત રહે

હવે હુમ્મો દલાલ રોજ જાદીએ મેમતો થયો પછી તેનાથી સાવચેત કેમ રહેવાય ? દુનિયાના સો ચતુર્થી જ્યાં શકાય પણ ધરના

એક શત્રુથી બચવું મુશ્કેલ થઈ પડે હવે આ ઇન્દ્રિયો, આત્મી ક્રોધાદિ તો ધરમા ધૂમેના છે તેનાથી બચાય કેમ ? પાડોશીનો છોન્ડો ખરાબ હોય તો પણ ધરમા આવતો રોકાય નહિ મરણ કે આખર દારનો છોકરો ॥ તેથી ના ન પડાય તેમ બરોએ પણ ન રહેવાય તેથી સાવચેત રહેવું પડે હવે મન વચન અને ક્રયા તેમજ ઈન્દ્રિયાદિ જે કે છે હુઆ છતાં નોતરેથી આવેના છે માટે સાવચેતી રાખવી પડે એટલે જિનેશ્વર મહારાજે ત્રીજો ઉપદેશ એ આપ્યો કે- જો આજે તેના અનુકૂળ પ્રમગમા બિગ્ગીસ નહિ તેમ પ્રતિકૂળ પ્રમગમા તુ મમરાઈશ નહિ તો તે બપાવના હુઆઓ તારો જાન પણ વાંચે કરી શકશે નહિ

જિનેશ્વરનો ત્રીજો ઉપદેશ

જેણે આત્માને સમજી રાખવો હોય તેણે તો ઉમ્મરાવું નહિ તેમ મમરાવું પણ ન જોઈએ તે પાડોશી હુઆઓ છતાં વ્યતિ છે બહાર હુઆઓ બેઠેલા દોષ તે કુટુંબ મહેવાય કે માણસો દોષ પણ બેઠેલું મહેરો હવે તુ અદ્વી એકે ઇન્દ્રિયની વાહવાહે જાણ નહિ તેમજ ક્રોધાદિ ઉઠાળવા માગે કે મમરાવવા માગે તો તેમને અનુકૂળ વર્તન કરીશ નહિ માટે બચથી સાવચેત રહેવા ત્રીજો ઉપદેશ આપ્યો

જમીપણ અને દડપણ

તે બને પ્રચારે જો સારી વસ્તુ આત્માને હાથ આવે અને તેને તે પકડે તો જ અને હવે જાણીપણામા અને છ'પણામા કદ દરક નથી એટલે બનેના વર્તનમા દરક નથી મળખૂતને દુનિયા ઉગર વાર મહે તો પણ ન માને તેમ હઠવાળાને પણ દુનિયા કહે તો પણ ન માને તે છતાં સુદર ઇલણ કરીને તેમા મળખૂત રહે તો દડ પણ ખરાબ પકડીને ગ્રહમ રહે તો જાણી મહેવાય ત્યાં છ'સમ

ન વપરાય માટે તમે મોં છો કે આ માટે તેમ કહે તો પણ ગણ્યમરીય નહિ અર્થાત્ મનના નિકારો, ઈદ્રિયો કે કુદૃષ્ય વગેરે મોં અને હું ન માનું તો પગે જમી જ કહેવાકે ને! તો મોં છે કે નહિ ખોદુ પાડીને ન છો? તો જમી પણ મારું પાડીને ન છોડે તો જમી ન મોંવાય પણ દડ કહેવાય ખરાબ વસ્તુ પાડીને ન છોડે તો જમી જ મોંવાય હવે બહી પાડ મારી જોઈએ તો જ બધું શોભતો એમને મારી વસ્તુ ન પાડી દોષ અને હોમવાની વસ્તુ ન માને તો જમીપણ ગણાય

શિશુ અધ્યયન 'મુન્દરતા'

મારી વસ્તુ મોં એ તો મોં? તો મનમવા માટે ગોચુ અધ્યયન 'મુન્દરતા' નામે મધુ એટલે મુન્દરો મનને પછી તેને પાડ તેણે નામ જ સમ્પત્તિ અધિકતાએ એ દેવ અને તેમને મોંલા તે શરૂ કે ધર્મને માનીએ એટલે જ સમ્પત્તિ કહેવાય છે શાક મારે તરવારને દેખે તે જાણવાની દૃષ્ટિએ બ્યારે મોર તરવારને ધાના સાધન તરીકે જુએ એમની એક તરવાર છતાં દૃષ્ટિએ જુદી છે તેમ બહી આત્મા જાણુવો પણ તે જુદી જુદી દૃષ્ટિએ જાણાય એમને બ્યાર આ મા છે એનું જે આ સોમનુ જ્ઞાન છે તેને કેમ ખસેડી દઉં? આવી બાવના યાય પછી શુ સમજવું ?

વાદી-પ્રતિવાદીના વકીલોની દૃષ્ટિ

વાદી કે પ્રતિવાદીના વકીલો એક બીજાના પરસ્પર પુરાવાઓ જોવામાં ખામી ન રાખે, જતા જોતી વખતે દૃષ્ટિ એ જ રહે કે તેને તો શું કેમ? આ પ્રમાણની દૃષ્ટિ અને પક્ષમા દોષ છે એટલે વાદીને વખીન વાદીના પુરાવા જુએ તે મજબૂત કરવા માટે તેની જ રીતે પ્રતિવાદીને વકીલ પ્રતિવાદીના પુરાવા જુએ તે પણ મજબૂત કરવા માટે બનેલી ધારણા એક જ છે તેમ બહી આત્માને જાણુવા જતા નેના તેન ત દેવતાજી તરફ । વગેરે પણ આત્માના અસ્તિત્વને

દશાવરણ મારે તે શુક્ર કુલ અર્થાત્ ૧૬ દિવસે ઉપવાસ થાય તેની રીતિ ખોલો.

ઈર્શન, જ્ઞાન ને આશિષ તે શુ ?

હવે આ નામે નુહા ગિરિનિજે ભખતો પાગમીને પત તેની રીતે ખખવા તે જાને ચી રીતે ? જુઝાના એક જ ૮ મા જમી મગિ કોય અને સીધી ગિરિ નાખીએ તો નીકળી જાય અહીં આત્મામાં આ કઈ છે ? તે મગિ ન પાડે તેની રીતે છે ? જો રા તેનુ નામ જ સુદર હવે મગિ પા વાનુ અને હા વાનુ એ જાને છે ? તે મારે મેં છ ક સુદનો નિમય પરી તેના બોધ અને પછી તે જ પ્રગતિ-આ નમ વનુ કરે તે જ સુદ હવે તે જ વનુ વનુએ જાને એ રા તેનુ નામ જ જો ! જ્ઞાન અને આશિષ છે જે સુદર મરવાનો નિમય તે જ સુદર અને તેને જાણુ તે સુદર જ્ઞાન અને તેની પ્રગતિ તેનુ નામ જ આશિષ છે અને મિથ્યાત્વ મોદનીયની આશિષ

દુનિયા માખને આક અને છે ૮ મા આખી દુનિયાને સુદરના કેમ પ્રાપ્ત થતી નથી ? સુદરના જાણીને કેમ તે રહે પ્રગતિ થતી નથી ? વાન ખરી રહેતમા-સાળામા બજુવા વિચાર્યાએ બધા પાસ થવા ન અભ્યાસ કરે પણ રમતિવાળ છેડગએનો પાન થવાનો કે અભ્યાસ મરવાનો વિચાર કોય તો પણ જ્ઞાની હજી આગી આવવાથી પાસ ન થવાય તેમ આ છે અને મિથ્યાત્વમોદનીય આદ્ય આવવાથી શુદ્ધ નિમય ન થાય જાનાવજીવી આદ્ય આવવાથી શુદ્ધ બોધ ન થાય તેમ આશિષ-મોદનીય આદ્ય આવવાથી શુદ્ધ પ્રગતિ ન જ જાને હવે મોદની મજાન-વગર મોદનીય કોય અને તે જાદ વડે ? ત્રીમ વડે નામ મોલિક જાની જાને છે તો પરી આ જ્ઞાન તો અનાદિ મળુ છે, તે પોતાનુ ધર છે કેમ ? અરે ! મિથ્યાત્વ અને અવિ નિ અનાદિ કાળથી ધર કરાને બેસેલ તે જ એ રા વાન ખરી દુનિયામાં એ મયદ છે પણ વગરમા નીકળે

રહ્યો એટલે આ સરીર નહિ છોડવું પડે ને ? કમ કમને યશે ને ?
 દુનિયાદારીના કાયદા બરાબર લગાડતા નથી આ સરીર માટે તો
 એ કાયદો લાગુ ન પડે

પુરુષોત્તમ સ્વભાવોને વશ પડેલો આત્મા

અરે પ યોગ્ય કે સાગરોપમ સુધી એ જ સરીરમા સમન વ્યતીત
 ક્યો હોય પણ ક્ષણવારમા જલ પડે તેનો કંઈ નિશય ન હોય
 રેડા કે કૂકા માટે કાયદા છે આ સરીર તે તો આમકુ છે અને આ
 આત્મા તો હવાઈવડ છે તેના માટે કાયદો ન હોય બને બનાવિ
 કાળથી આત્મામા અગાન અવિરતિ મિથ્યાત્વ રહેવા હોય છતાં તે
 આત્માના માનિક ન જ બને બને માનિક ન બને પણ કમને ખરો
 ને ? વાત ખરી જેના કમને જે વીજ ચર્ક હોય પળી તે આંહો
 તેટલી રાડો પાડે તો તે કામ ન લાગે આ આત્માને મિથ્યાત્વ
 અવિરતિએ કમને કરી લીધો છે તેથી તે અગાનપણે કહે છે કે હું
 હકદાર નથી પણ કમને તો મારો છે અવિરતિ મિથ્યાત્વ આદિ
 પુરુષોત્તમ સ્વભાવો છે તે આત્માના સ્વભાવો નથી છતાં તે આત્મા
 મિથ્યાત્વ અવિરતિના કમને તો છે ને ?

કામળની તરવારથી કોટ કમળને ન ચાય

વાત ખરી પણ સો વર્ષનો બાડવાત હોય અને દરેક વર્ષે
 બાડુ બરતો જાય અને તેની બાડાચિટ્ટી લખાતી હોય તો તે સો
 વર્ષ સુધી પણ માનિક ન જ બને તેમ આ આત્માએ અગાન
 અવિરતિ આદિ રહેવા દીધા છે એ વાત ખરી પણ તેની પાસે
 બાડાચિટ્ટી છે એટલે આત્માના મધ્ય આઠ પ્રદેશ કે જે રચક નામે
 ઝોળખાય છે, તે કોઈમા આધીન નથી એટલે મિથ્યાત્વ અવિરતિ
 કપાયાદિથી લેપાયેલા હોતા નથી અહીં કામળની તરવારથી કોટ
 કમળને ન ચાય એટલે કોટ બાંધેલી ખરી તરવાર જ કોળને કમળને કહે

† સિદ્ધ સમાન આઠ પ્રદેશો છે આથી જ તેનો કમળને કર

વામા વાગ ન લાગે પરંતુ જો તત્ત્વાર લાગે માથે બેડે તો જ કૂર
અને ધાનકી પણ બિમા ચાત્યા ગય

અપૂર્વકરણરૂપી સોય

હિંદુઓએ હિંદુપણની રક્ષા માટે બાઈબિને એ જ જણાવ્યું
કે-એક સોય શીવવાની પાસે રાખો એ જ તમારા રક્ષણ માટે મસ
છે તેમ અહીં તત્ત્વાર તેવા માટે આત્માને વાગ છે તે તો હાથક ત્રેણિએ
ચ તા કામ લાગે પણ હાન અપૂર્વકરણરૂપી સોય જો આત્મા સે તો
બમ છે એટલે અત્યાર સુધી ધણા કર્મો બાધતો આવ્યો છે અને
છોડતો પણ આવ્યો છે છતાં મિથ્યાત્વના પુનઃગતને દાકી માવા
માટે તો હાલ મોન જ સે લોખની નહિ પણ અહીં મિથ્યાત્વ અનાદિ
કાળથી થઈ કરી બેસેન છે તેના માટે વજની સોય સે તેની માથે
આડણિયો કે ખંચર આવે તો પણ તે વગે નહિ પણ તે ખંચરાદિ
ભેદાઈ જાન એવે તારા પરિણામોને તુ સમજડ કર કે જ્યોત્તે આવે
તે બે હાઈ જાન અને તેના પરિણામ તારા પ્રથમ થવા નથી માટે તે
મોયનુ નામ અપૂર્વકરણ આપ્યું આવી સોય જો નું તે તો બમ છે

ઓપરામિક સમ્યક્ત્વ

આની મોય તીર્થ કર મહાસજ્જના ઉપદેશથી આત્માના હાથમા
આવે ત્યારે મિથ્યાત્વરૂપી આડ વાડ જેવું જાનુ લાગે પણ તેના મસ્તકે
સોયની અણી વાગી કે આખો વાડ સુકાય તેમ અહીં મિથ્યાત્વ-
મોહનીય ૬૮ મહાકોટી જેટલી સ્થિતિનું એ અપૂર્વકરણરૂપી સોયના
ગોદાને મહન કરી શકે તેમ નથી અતે તેના નાશ થવા વિના
ફૂટકે નથી હવે અપૂર્વકરણની સોય ગાસ્તી વખતે તે મિથ્યાત્વ
જ્યવુ હોય તો ફિકર નહિ જેમ તાડના આડને સોય ગાસ્તા તે પડી
ન જાય પણ સુગાઈ જાય તેમ અહીં મિથ્યાત્વને અપૂર્વકરણની સોય
વાગતા તે આકૃ ન આવે અર્થાત્ મુ કુ થઈને પડેલા ચતુના અંગો
પાંગ કાપી નાખે તો પછી તે વચ...

મિથ્યાત્વના ત્રણ ભાગો કરાય શુદ્ધ ભાગ અશુદ્ધ ભાગ અને મિત્ર હવે જેમ શરૂને પાડી તેના ભાગ કરે તે વખતે જે જુરમો કે જેમ હોય તે પ્રથમ ત્રણ ન હોય પછી ત્રણ ન હોય તેમ અહીં અને તાતુનધીને તોડી નાગરી વખતે જે જુરમો હોય તે પહેલાં કે પછી ન હોય તેને તોડી નાખે પછી જોર ન હોય લાગ્યા ત્રણ ખસેડવાના ન હોય અને તાતુનધીને તોડી નાખી મિથ્યાત્વને બોલ બેસ કરી નાખે તેનું નામ ઔપચારિક સમ્યક્ત્વ

ઉપશમ શ્રેણિ એ શી ચીજ ?

જ્યારે પ્રથમ એવ સાવચેત થાય ત્યારે આજ હોય ચારિત્રને માટે ઉપશમ શ્રેણિ માટે ત્યારે ત્રણ ઔપચારિક સમ્યક્ત્વ હોય હવે તેવા એવો હોય જીભ એ સમક્રિત ન રેના ઉપશમ જ એમ કીડુ ? તેની શી જરૂર ? ક્ષાણિક એમ ન હોય ? ઉપશમ શ્રેણિ શી ચીજ વગેરે અધિકારો અને જણાવશે

વ્યાખ્યાન ૨૩

તીર્થ કરના જગતને ઉપદેશમા સ દેશો

શાસ્ત્રમંત્ર મહારાજા શ્રીમાન શ્રીમાકાચાર્યેન્દ્ર મહારાજ બલ્ય દેવેના ઉપદેશને માટે આચારાન સૂત્રના ચોથા અધ્યયનની નીમ કરતા મક્કા આગળ જણાવી ગયા કે દરેક કાર્યે દરેક દેશે બવોભવથી જગતના ઉદારનું માડ જોણું પોષેલું છે અને જગતના ઉદારને માટે જોણું તીર્થ કર નામકર્મ બાનેડું છે તે તીર્થ કરો કે ન કરો પામ્યા પછી જગતને ઉપદેશમા મદદો એ આપે છે કે-તમે જો જગતના પાંચે તેના માધને ભેળવવાની અને જણવાની મહેનત કરી છે ત્યાહે જોણું મતિમા તમે ગયા હો તે મર્વ મતિમા આદાર, સરીર દરિયાદિ માટે પ્રયત્ન કર્યો તમે નથી ત્યા પછી એક પ્રયત્ન તમે જો કોઈ ભવમા કર્યો

નથી તમને પોતાને જાણવાનો પ્રયત્ન તમોએ મેઘ પણ ભવમા
ધર્મો નથી હવે જનના છવો એમ કહે છે કે હુ મારે આમ
કરવું છે ' એ સર્વ આ ભવની વાત મેરે છે પણ ગયા ભવની કે
આવતા ભવની વાત મેઘ કરતા નથી કુટુમ્બીયા કે તેના સાધન
મારે પ્રયત્નો થાય તે આ જ ભવ પૂતા થાય છે માટે જિનેશ્વર કહે
છે કે-તમે તમારા આત્માને ખીજ કાઢવે ન જોળવો તો
પણ તે અનતયાન અનતન્યન, અનત ચાસ્તિ વીર્વાદિવાળો,
હોવા જના, તે સ્વસ્થવાળો હોવા ખતા તો મેરે ન જોળવો પણ
એવું તો નરર જોળવો કે આત્મા એક ગતિમાથી ખીજ ગતિમા
ભગવાવાળો છે

ભવોભવ ઉત્પન્ન થવાવાળો આત્મા છે

આ એક જ કુક્રમમા કેટલું મહત્ત્વ હોય કે જેની ઉપર ચૌદપૂર્વીને
આ એક જ કુક્રમ ઉપર-આપુ ઉવવાઈ નામનું સૂત્ર રચવું પાડ્યું
સુતસ્થવિદોએ આ ઓપપાતિક ઉપાગની રચના મરી તે શા માટે ?
ભવોભવ ઉત્પન્ન થવાવાળો આત્મા છે આવા કથનને ઉદેશીને આપુ
સૂત્ર સુતસ્થવિદોએ રચ્યું અગત્યા એક વાક્યને, અનુમરીને
જે સૂત્રરચના થાય તેનું નામ ઉપાગ કહેવાય તેમ અહીં
ભગવાન જિનેશ્વર મહારાજનું એક વાક્ય કે આ ' મારો આત્મા
મારે ગતિમા ઉત્પન્ન થનારો છે અને તે યાન જરૂરી છે આથી તે
વાત ઉપર જ સુતસ્થવિદોએ ઉવવાઈ સૂત્રની રચના કરી

ગત ભવ અને આવતા ભવની વિચારણા

આત્મા મેઘ વખત એમ વિચારે છે ?-પરતવમા શુ થયો ?
ગયા ભવમા શુ હતું ? આ વાત આસ્તિદેમા પણ વિચારાય
પણ તે ધર્મસ્થાનકોમા વિચારાય અને ધર્મનુજનો કરીને જોવા કે તે
વાત જ આખી જુદી જવાય । મ છુકે સર્વતો થયેયે પ્રકાર દોષ
પણ વાળ્યાની થયા આવી આવી કે તે પ્રમાણ જ નેમ

ધર્માનુશાનના મમરે આ માને ગત ભર કે આવના બનતા વિચારો આવે તે દેક કયા સુધી ? આ સુધી આવરણરૂપી વાદળા આડા ન આવે ત્યાં સુધી હવે તેને માટે મધુ કે કૌંધ, માન માયા અને સોમરૂપી વાદળા ન્યા ન્યા । આવે કે તે જ્ઞાન ચામુડા જળ આસિન કોને ગત ભર કે આનના જરતુ જ્ઞાન ચામ પશુ તે ધર્મક્રિયાના સમયે દે । મર કે ઉપાશ્રમા, પશુ ત્યાં નિરત્યા કે પાછા બાનભૂષા બની જવાય ॥

ખરું શિક્ષણ ક્યારે મળ્યું ગણાય ?

પડાવાને મોઢ દિવસ ટંબાર ન જ ગણીએ સાચ પાઠા ઉપર જે તડમે પડે અને તેની છાયા બીજા ઉપર પડે તેથી તે સાક્ષાર ક્ષુબ્ધની કિમ્મત ન જ સાચી દે તેમ ધર્મરથાનક મા ધર્મભાવના આવે કે કુ રખડતો રખડતો આવેસ છુ આવના ભવ માટે પુણ્યરૂપી જાતુ એકકુ કરવાનું છે આમ વિચારો આવે આથી હવે કહેવા શુ માગે છે ? ધર્મરથાનમાં કે ધર્મક્રિયામાં જનુ જ નહિને ? ના એમ નહિ નાનો છેકરો, નિશાળમાં માસ્તરની સોની મામે પનાયુ પૂજાય કે ઉત્તર જવાબ દે પશુ વગર હરે તે જૂની જાય છે માટે બળ્યો ત્યારે જ ગણીએ કે જ્યારે વગર હરે પશુ જવાબ આપતો રહે તેમ અઘી ઉપાશ્રય, દેર, સામાયિક, પ્રતિક્રમણાદિ તે માસ્તરની હાજરીવાળું છે, પશુ ખરું શિક્ષણ તે માસ્તરની ગેહહાજરીમાં મોઢ પશુ અગર માતાપિતા કે અન્ય કોઈ પૂછે અને તે જવાબ આપે ત્યારે જ બધું કહેવાય ત્યારે તેજ છેકરો ભણે તો ગણાય અઘી ઉપાશ્રય આદિ સ્થાનો તે સરસ્વતી નાખવાની ચીજ છે છેડવાની નથી માસ્તરની હાજરીમાં પલાખા પૂજાય અને આવડે પછી વગર હાજરીએ પશુ આવડવા જોઈએ તેવા સરસ્વતી માટે જ પ્રથમ હાજરીની જરૂર ખરી

સમક્રિતાક્રિયા જીવના પરિણામો કેવા હોય

હવે ધર્મરથાનોમાં જો વેતગ્યાલિંગો ન ચામ તે તેને તે

ટોળામા બેસવા । જ ન દેવો ? હવે ખરું કામ ક્યા છે ? બહાર
સાસ્ત્રકાર મહે છે કે-ધર્મભૂષાનોમા કે ધર્મસ્થાનોમા જેમ ભવમખધી
વિચારો આવે તે સારા છે કાગી નાખવા જેવા નથી પણ તે
ચોવીસે ખ્યાકે ઝોગી જવા જોઈએ મરણ કે જે જીવ સમ્યક્દષ્ટિ
થયે તે વૈમાનિક સિવાય બીજી આયુષ્ય બાધે જ નહિ હવે
આયુષ્ય બાધવાનો નિયમ નથી મરણ કે જેમ મરણનો નિયમ
નથી અર્થાત્ મરણને અંગે મનુષ્યનો નિયમ નથી તેમ પરમસ્તુ
આયુષ્ય ક્યા ટાઈએ બાધે તેનો નિયમ પણ નથી ગમે તે પ્રકૃતિએ તે
આયુષ્યને ખારી છોડે છે હવે આયુષ્ય બાધવાનો નિયમ નથી તો
જેમ હતો અમુક સંહાર આવશે એ નિયમ ન હોય તો તૈયારી
ચારે તરફ રાખવી પડે છવાડની ચારે તરફ દરિયો છે એટલે મઠિ
તૈયારીએ મખવી પડે જ છગન અકષાનિસ્તાન આદિ દેશોને
કે તેમથી કે બચાવ દરેક મન્દક પર રાખવા પડે તેમ અહીં પર
ભવન આયુષ્ય બાધવાનો હતો ક્યા ટાઈએ કઈ પ્રકૃતિએ આવશે
તેનો નિયમ નથી અનિયમ છે તો પછી તેની તૈયારી મર્વ મળે અને
સર્વ પ્રકૃતિએ રાખવી જ જોઈએ એમ છે તો મમકિતદષ્ટિ જીવ વૈમા
નિક સિવાયન આયુષ્ય ન બાધે એ નિયમ કેમ ? તો કહે છે કે-
સમકિતદષ્ટિ જીવની લેસ્યા એટલે પરિણામ બમણાવાળા ન જ હોય

સમકિતદષ્ટિ જીવના આયુષ્યનો બંધ

પર્વતિથિને આરાધનાસ્થા પરિણામ સારા જ હોય છે જેમ
ત્રીજે સીતોતરી આદિ હાથમા લઈને પૂછે કે આજે બીજા તો નથી ને ?
તેમજ નોપે સીતોતરી ખાતા વિચારે કે પાચમ આજ નથી પણ
કાને છે એટલે કાલે સીતોતરી નહિ ખાઈએ આવા પરિણામ થાય
છે અને તેથી સમ્યામ્યા રહેના નથી આવી રીતે સ્મૃતિયિની
આરાધના કરનારને પ્રથમ અને પછીના દિવસના અંગે પરિણામની
તીવ્રતા રહે છે પ્રતિથિ હોય તો ન કરીએ નિયમિત દરો તેમજ

કરીએ આવા વિચારો વગર તિથિના દિવસે થાય છે તેમ અહીં સામાયિક પ્રતિક્રમબુદ્ધિની પાછળ પણ વિચારો તેવા જ આવવા જોઈએ હવે તેજોતેસ્યા એટલે કોઈ અર્થવાચક નહિ પણ અહીં મારા પરિણામવાળી જે ભેસ્યા તે તેજોતેસ્યા કહેવાય સમગ્નિંદિ ૭૪ સમગ્નિ પામ્યા પછી તેમા જે દુષ્ટો હોય અને સત્તર પાપસ્થાનકેમા રાયતો હોય તો જ્યારે તેની ભેસ્યા સારી હોય તેથી તે આયુષ્ય મારુ બાધે હવે તેજો, પત્ર કે સુકવ ભેસ્યામા જે આયુષ્યનો બંધ કરે તો તેની ભેસ્યાના પરિણામમા જ ઉત્પત્ત થાય જે આ નહીં છે તો પત્રી સમગ્નિંદિ ૭૪ વૈભાનિક સિવાય બીજી આયુષ્ય ન બાધે

મગજનો કાળુ રાખવાનો ઉપદેશ

જ્યોતિષના ૭૪૦ને પણ તેજોતેસ્યા છે તેના કરતા અસખ્યાત શુધ્ધી શુદ્ધ ભેસ્યામા સમગ્નિંદિ ૭૪ હોવો જોઈએ અરે સત્તર પાપસ્થાનકેમા રાયતા હતા તેની તેજોતેસ્યા સારી હોવી જોઈએ જ્યોતિષ દેવ કરતા પણ અધિક મારી ભેસ્યા હોવી જોઈએ મગજનો કાળુ ખોદશ અને કોષાદિને આધીન યદ્યપિ તો તારુ જાણેડુ તણાઈ જશે માટે બીજો દુક્રમ એ જ કલો કે મગજનો મળુ રાખજો નાના છોકરાને પૂત્રીએ કે તું ગાડો કે ડાકો ? તો તે ગાડો કહેવાને તૈયાર નથી અર્થાત્ મગજનો કાળુ ગુમાવવા જઈ તૈયાર નથી હતા ગુમાવી દેવાય છે શાથી ? અનુકૂળ સંજોગથી રાત્રી જઈ ૭૪ પોતાના સ્વભાવને બુની જાર છે તેમ પ્રતિકૂળ સંજોગમા ત્રાસ પામે ત્યાર તેમજ સ્વભાવ બૂલી જાર છે માટે કહે છે કે-આહે તેવા સંજોગમા મગજનો મળુ ખખે અને તેથી જ તમારો સિદ્ધાંત ટકશે તેથી શીતો જી નામે ત્રીજી અધ્યાયન મળ્યું એટલે ગિર રહેવા માટે ત્રીજો દુક્રમ કયો પ્રથમ જનોજવની ઉત્પત્તિ જાણો મગજનો કાળુ ગુમાવો નહિ અને સ્થિર રહે

સુદર વસ્ત્ર પકડી ન શહીએ તો ?

આ ત્રણ વાના હતા સુદર વસ્ત્ર પકડી ન શકીએ તો ! સોદાની

માથે વળગેનો માં પાછુ ગીયાન તેમજ એને બીજા જનુ પડે હતા
 ઘાટ મેનો બને ? હોય કે લોભનો જ બને કાટનો ઘાટ ન બને પણ ભુલો
 ન પડે તેમ અહીં નિશ્ચય જતાવવાવાળા મગજનો માથુ રાખવાવાળા
 મન્ત્રોમા સ્થિત રહેવાવાળા હોવા છતાં જોએએ આત્માને ન
 પકડે. હોય-જેમ અથ વ કે મિથ્યાચિટિ જીવો આ મર્ત વાના કરે
 અરે ઉત્કૃષ્ટ આત્મ પાળીને નરકવેરક સુધી જાત અરે દેવદામ્ની
 ઇન્દ્રિયોએ તો ધર્મનુ આચ લુ મે છે અને તેથી તેઓ પરબવ માને
 છે વળી કૌંધામિના આવેશમા આવે તો દેવગતિનુ આયુષ્ય ન ભાષે
 અને તેથી મગજ ઉપર માનુ રાખે છે તેમજ અનુકૂળ-પ્રતિકૂળ સન્ને
 ગોમ વિચિત્રતા મુખે છે છતાં તેનો આત્મા જીવો મની શકતો નથી

જીવ પોતાની સુદરતાને ભણતો નથી

જમ્મી કમ્પા પ્રજા પાળવાનો ઉદ્દેશ જીવો ગમવો પડે હવે આ
 જીવ કમ્પાણને ત્યારે જ માધિ કે જ્યારે તે સુદરને મ મહી શકે જોએ
 સુદરને મ મહી શકતા નથી તેઓ કમ્પાણને માધી શકતા નથી મહાએ
 બોરતુ ગાકુ બધું અને કિલ્લી લાઇ જાત તેથી વો મુ ? અરે,
 મુમાદરી મરી ઠાનકરો વેડે તેથી મમગી ન જ બચાત તેમ અહીં
 જોએએ પોતાના આત્મામા સુદરની વચાવ કરી નથી તે આત્માઓ
 બોરતા ગાકાવાગો કિલ્લી પડોએ અને મુમાદરી ખર્ચ પણ ન નીમ્મે
 તેની માદર પોતાના કળને પામી શમ્પા નથી એટલે પ્રમગને અંગે
 મ / મૂત રહી સુદરનો વચવા આત્મામા કરે તો જ ધાધુ મેળતી શકે
 હવે સુદર સમ્પ પોકારો હો પણ તે સુદર કહેતુ ગને ? જમનમા
 દરે જીવ સુદરની ઇન્દ્રિયવાળા હ માતુ જુકુ થને એમ તો મહા
 બોનાર નથી હજી ૧૫ પરતુ જુકુ ઇન્દ્રિયાર હો પણ અહીં આપુ
 જગત સુદરની આદનાવાળુ છે અને તેને જ માટે મથવાવાળુ છે
 છતાં સુદરને ન જોળજે તો કરે મુ ? હવે નાતુ જમ્યુ મયતો
 કટકો લઇને હીરો સમજ પેગીમા મૂકે કાઈ સેવા આવે તો આપે

નહિ અને લડે, એટલે અહીં બાળક કામનો હીસ મૂકે, તેમ આ આત્મા બહારની ચીજોને સુદર માની તેને જ પોતાનામાં વસાવે છે, પણ આત્માની સુદરતાને વમારતો નથી જગનની સુદરતાને જાણે છે પણ ખાટલે મોગી ખોડ છે કે પોતાની સુદરતા જાણતો નથી

નિશ્ચય, બોધ અને પ્રવૃત્તિ

જગનના સ્પર્શોદિ દરેક પર્યંતે સુદર માને, જાણે કે દેખે પણ પોતાનું સુદર શું ? તેના માટે શાસ્ત્રકારે નવું 'સુદર' બતાવ્યા (૧) નિશ્ચય (૨) બોધ અને (૩) પ્રવૃત્તિ, એટલે આત્માને આત્માના સ્વરૂપનો નિશ્ચય તેના સાધનનો બોધ આ તેની જ પ્રવૃત્તિ એ ત્રણના જુગા પારિભાષિક નામો કહીએ તો સમ્યગ્સર્જન સમ્યગ્ જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્ર આત્માનું માધ્યમ તે જ દર્શન, તેનું જાણવું તે જ જ્ઞાન અને તેની પ્રવૃત્તિ તે જ ચાલિત્ર આ ત્રણ પારિભાષિક શબ્દોને કોણે મૂકીએ અને આ ત્રણ વસ્તુ સમજાયા હો આત્મામાં નિર્ભેજ શું ? અને તેના સાધનોનો બોધ અને તેની જ પ્રવૃત્તિ શું ? અહીં આ ત્રણને પકડો એટલે ખસ એટલે આત્માની નિમજળા રૂપી માધ્યમ હોવું જોઈએ આ ત્રણમાં પ્રથમ સમ્યગ્સર્જન

આપસામિક સમ્યક્સર્જન એટલે શું ?

એ સમ્યગ્સર્જન કટલા પ્રકારે છે ? પ્રથમ એ વાત યોગ્ય ■ કે વાયુના વિકારે બનેલી ચાપ છે પણ જેમ બનેલી અને વાયુનો વધ રો આઢયા કરે તેમ આત્મા મિથ્યાત્વ બાધે અને ભોગવે વળી પાડો બાધે જેમ દુનિયાદારીના માર્ગોમાં રાગ્યો કે માગ્યો તો એક બીજા પદ્ધતની પરપરા આવે તેમ અહીં મિથ્યાત્વ બાધવું અને ભોગવવું એ ચાલ્યા જ કરે તે પછી છેડો શી રીતે આવે ? હવે ફતર જેમ શરીરના છેડે આવીને બસે તેની દિશ નહિ પણ વચમાં તો ન જ હોવું જોઈએ અર્થાત્ રસ્તા વચ્ચે ફતરતું યોગ્ય ન હોય તો જ નાપી ગતિ ન્હી રહે તેમ આ જીવ જ્યારે જીંદી જીંદીએ જવા

મારે ત્યારે મિથ્યાત્વ એકદમ તો ખરી જવું જોઈએ હાથીની ગળે
ફૂંટગ ખસીને ખૂણાના તો નજ બરાબ પવુ ડ્રીમા રહેતે વધારી
ગળે નાશી જન હવે અહીં ખસી જન તેનું નામ જ આપણે
સમ્યક્ત્વ જોમ ફૂંટરા ખસી ગયા પછી તેને વિશ્વમ કહીને જેને
માસ્વા હોય તે રીતે હાથી મારે તેમ નહીં આ જમ આપણે
મિથ્યાત્વ હોય તો તે પ્રથમ મિથ્યાત્વને પછી વીધે તે પછી
વહેચવાની વાત તે ખમેડ તેનું નામ જ પ્રથમ આપણે સમજાવ

રાત્રીના નાશ મારે સેનીયીની જમર

મહા ૧૭૯ કમની મામે ભેદનીતિ શરૂ કરી તેમ અહીં મિથ્યાત્વનો પુનઃ ઉદાવવા માટે તેમા ભેદનીતિ ફરવી પડે

ક્ષાપિક, ક્ષાયોપશમિક અને ઔપશમિક સમ્યક્ત્વ

અહીં ત્રણ ભેદો માર્ગ પછી કાના પડે ચાલુ ? કહો કે જે અવિધ્યમા મમ કેવા માગતો હોય તે શરૂને મલ્લરૂપ ન બને અને આપણને ગુસ્સાનકાર ન હોય તેવા જે સમ્યક્ત્વ-મોહનીયનો લક્ષ્યો ૥ તેને પક્ષમા નવો કે જે આત્માના શુદ્ધને ગુસ્સાન ન પડેો ચાહે હવે અહીં આત્માએ સમ્યક્ત્વ-મોહનીયના પુદ્ગલો ને કે મિથ્યાત્વના ધરના છે પણ શુદ્ધ છે તેથી તેને લેતા એટલે સમ્યક્ત્વના પુદ્ગલો જે શુદ્ધ છે તે તેના રૂપમાં થાય જેમ મિત્રરાજ્ય સત્ત્વરાજ્ય અને તટસ્થ રાજ્ય હોય તેમ અહીં મિથ્યાત્વના પુદ્ગલો તરીકે-જે મિત્રરાજ્ય તરીકે છે તે સમ્યક્ત્વનો પુનઃ છે, તેમજ જે શત્રુરૂપ પુનઃ છે તે મિથ્યાત્વ-મોહનીય અને જે તટસ્થરૂપ છે તે મિત્રમોહનીય આ ત્રણ ઉપરથી ક્ષાપિક ક્ષાયોપશમિક અને ઔપશમિક ભેદો સમજાશે.

સમ્યક્ત્વના ભેદોની વધુ સમજણ

ક્ષાપિક અને ઔપશમિક સમ્યક્ત્વ તે પૌદ્ગલિક નથી પણ આત્મીય છે કારણ કે તે બનેલી વખતે મિથ્યાત્વના પુદ્ગલોને માર્ગમા લીધા નથી હવે જે ઔપશમિક સમ્યક્ત્વ છે તે શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપ છે અને ક્ષાયોપશમિક સમ્યક્ત્વ છે તે પૌદ્ગલિક છે હવે બ્યારે ઔપશમિક સમ્યક્ત્વ આત્મીય છે તો પછી આ રંગન કેમ ન કરતુ ? વાત ખરી પણ ધેરાની સ્થિતિ છુટકારો ક્યારે ? શુદ્ધ મરીને નિમગ્ન લગાય તો જ અહીં ઔપશમિક તત્ત્વ વખતે આત્મા પોતાના નેરે જ ઝૂમ્મે, બાકી ગમે મોહનીયના પુદ્ગલો વડે તે ધેરાયેય છે એથી જ ધડીમા તેનો નિમગ્ન લાવવો જ જોઈએ હવે ને તેને ધડીમા ક્ષાયોપશમિક સમ્યક્ત્વ લાગનાર સમ્યક્ત્વ-મોહનીયને

ફોડીને પોતાના પક્ષમાં ન કરી તે અને મિથ્યાત્વના ધત્તુ મચકવા વાગે થાય એટલે યજુની જાળમાં ફસવાયગો થાય તો માત્ર ખાઈ બેમે, પણ સમ્યક્ત્વ મોહનીયત્વ જોર કરી તે તો પડી તેનું જોર ન જ રહે હવે અહીં જે પક્ષ પોતાને અનુકૂળ છે તુકસાન ન કરે અને ઝડુમવા બેમે તેવો છે તેનું નામ જ ઔપચારિક સમ્યક્ત્વ એટલે સમ્યક્ત્વ મોહનીયના પુરુષનોના આધારે આત્મા ઝડુમવા બેમે તેનું નામ જ ઔપચારિક સમ્યક્ત્વ છે

ક્ષાતિક સમ્યક્ત્વ કયારે ?

અજરાગી હોય જતા જાતે તો તામિ ને ? અહીં સમ્યક્ત્વ મોહનીય છે તેના પુરુષનો મોખ્ખા છે જતા જતા તો મિથ્યાત્વની છે માટે યજુનો સહાર કર્યા પડી તેને પશુ જ ન તો મારવી જોઈએ હવે સમ્યક્ત્વ મોહનીયદ્વારા મિથ્યને મિથ્યાત્વને પોતાના પક્ષરૂપ કરીને પડીથી સર્વનો ખોડો મને સમ્યક્ત્વ મિથ્ય અને મિથ્યાત્વ મોહનીયરૂપી ગણુ જાગો કરાને જાણેને એક રૂપે કરી છેવટે મિથ્યાત્વના ધેરાવાથી ગહિત અને ત્યારે ક્ષાતિક સમ્યક્ત્વની મને

ચારિત્રની તાકાતવાળો મનુષ્ય

આ સર્વ વાત કરી પણ એક વાત ધ્યાનમાં રાખવાની છે છોકરાનું સ્નેહનું નામુ લખેલું સ્નેહ પણ તે મેથળીમાં મેગીય લાવે નહિ મેથળીમાં કંઈ ન જ લાવે સ્નેહમાં નામુ મરવાળાથી સાચું છે જતા તે લાખોનું નામુ મેથળીમાં મેગી ન જ લાવે તેમ અહીં આ સમ્યક્ત્વ શી ચીજ છે ? છોકરાનું નામુ તેનાથી મેથળીમાં ફોડી ન આવે હવે સમ્યક્ત્વ અને જ્ઞાન હોય તો તેથી મોક્ષ આવે એવો નિયમ નથી નરમ અને નિર્ધનની કે દેવગતિમાં જ્ઞાન અને સમ્યક્ત્વ જતા મોક્ષ નથી થતો અહીં આવ ત છે જતા મેથળીમાં મોડી આવતી નથી હવે તે ધર્મો માત્ર મનુષ્ય જ કરી શકે મરચું કે તેનામાં ચારિત્રની તાકાત છે સમ્યક્ત્વ જતાવી તેના જે ભેગે જણુ-

આ તે આત્માને જરૂરી છે તેવી રીતે વતનની જરૂર હોવાથી તેના બેદો વગેરે અંગે જણાવાગે

ઓચાખ્યાન : ૨૪

તથા સમ્યક્ત્વપુદ્ગલોપદ્મમજનિતાધ્યયસાય ક્ષાયો પશમિક ૨, દર્શનમોહનીયક્ષયાત્ ક્ષાયિક ૩, ચારિત્રમપ્યુપ શમથેવ્યામૌપશમિક ૧, કષાયક્ષયોપશમાત્ ક્ષાયોપશમિક ચારિત્ર ૨, ચારિત્રમોહનીયક્ષયાત્ક્ષાયિક ૩, જ્ઞાને તુ ભાવ સમ્યગ્ દ્વિધા જ્ઞાત્યે, તથયા-ક્ષાયોપશમિક ક્ષાયિક ચ, તત્ર ચતુર્વિધજ્ઞાનાવરણીયક્ષયોપશમાત્ મસ્યાદિ ચતુર્વિધ ક્ષાયો પશમિક જ્ઞાન, સમસ્તક્ષયાક્ષાયિક કેવલજ્ઞાનમિતિ । તદેવ ત્રિવિધેઽપિ ભાવસમ્યક્ત્વે દર્શિતે સતિ પરસ્પ્રોક્ષ્યતિ ।

તીર્થ કરેણુ જગતના ઉદ્ધારણુ કાર્ય

વાસ્તવિકર મહારાજ શ્રીમાન શ્રીલોચનચાર્યજી મહારાજ બન્ધુ દેવોના ઉપકારને મટે આચારાગમ સૂત્રના એવા અધ્યયનની રીત કરેલા થકા આગળ જણાવી ગયા કે સર્વજનના સર્વ જ્ઞેત્રોના સર્વ તીર્થકરે પ્રવેશવાન પામ્યા પછી જગતના ઉદ્ધારણુ જે કાર્ય શરૂ કરે છે તેમા ઉપદેશમા મુખ્યતાએ એ જણાવે છે કે-મહારણુ ભાવે । તમે અનાદિકાળથી આહાર શરીર દ્વિધ, ધન માન, કુટુંબ-કર્મીનાદિને તપામતા આવ્યા છો પણ નમોએ પોતાને કોઈ દિન તપાસ્યો નથી જનવર પણ પોતાના સ્થાન શરીરાદિને તપાસે છે મનુષ્ય પણ તે સર્વ તપામે છે પણ પોતાને મર્ધ તપાસણુ નથી

પ્રથમ આત્માની ઝાણખની જરૂર

હવે જગતમાં દુર્લભતા પણ તેની જ છે કે જે પોતાને તપામે

કરે છે. અરે એ પશુ ભવ તે વિનાનો નથી તો હવે પોતાને તપાસનારો હવે માર્ગ દિન જમ્યો નથી માટે પ્રથમ તમે તમારા આત્માને તપાસો હવે તપાસવામાં બે દિટ છે એક બાજી અને બીજી અંધાર તરે હવે માર્ગને જેમ ઉત્તરદ્રુવનો તારો દેખાડવા નેડેના ગાડીની ટોચ કે માળ દેખાડીને તે જનાવીએ છીએ, એટલે ધ્રુવના તારા ઉપર ક્ષિપ્રક્રમ કહિ ન જાય તેથી અંધારતાનો તારો દેખાડીને ઉત્તરદ્રુવના તારાને બતાવીએ તેમ અહીં આત્માને ઓળખવા માટે તેના જ્ઞાન જ્ઞાન અને આત્મિક ગુણને ઓળખવા તૈયાર કે સાધક થયો નથી છતાં આત્માની ઓળખ તો કરાવવી હવે આત્માની બીજા ગુણો રહેવા દો, પશુ પ્રથમ આ મારો આત્મા આ ભવમાં ઉત્પન્ન થયેલો છે અહીં સદા આ ભવમાં રહેવાવાળો નથી આગળ પશુ ઉત્પન્ન થશે અને પ્રથમ પશુ ઉત્પન્ન થયેલો હતો હવે મને પચીસ વર્ષ થયા પશુ તે આ ભવ પૂરતા બાકી તો તું અનાદિનો છે, માટે મારો આત્મા પ્રથમ ભવમાં આપીને અહીં ઉત્પન્ન થયેલો છે એમ જ્ઞાન કરી લે વળી આગળ પશુ ઉત્પન્ન થશે એમને ભવનો દિશાને આ આત્મા અધ્યયન બેસી શકતો નથી આવું સ્વરૂપ પ્રથમ તું સમજી બે આ પ્રમાણે પ્રથમ તૈયાર મહારાજઓ જન્મને ઉપેક્ષા આપે એ કે તારો આ મા ઉત્પન્ન થવાવાળો છે એક ભવમાં સ્થિત રહેવાવાળો નથી

જન્મોત્તર તે ઇત્યાદિ પરિણામ કે ભૂષણ ?

હવે આ નક્કી થવા પડી જેમ બે દિન પેલા દિહુપણા માટે વિવેચન કર્યું હતું કે પુનર્જન્મને તો દિહુ મિવાળ બીજા કોઈ માનવા નથી એક વખતના જ મને છતરે માને ખરું પશુ કારણે વાગ-પુનર્જન્મને તો દિહુઓ જ માને છે અને તેથી તેઓ આત્માને તપન થવાવાળો માને પશુ હવે તે પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થાય છે કે માર્ગ બીજે તેને ઉત્પન્ન કરે છે, કાંતુ કે ઉત્પત્તિ જ્વળ ચાર અને પગ પગ આપ્યો એટલે જો ઉત્પત્તિ સ્વતંત્ર થવી ટોચ અને સ્વતંત્ર ભવાનરમાં જવાનું

મત્રુ દોષ તો તે આત્માને દષ્ટ દોષ આર તેની જૂનનો બદલો પણ દોષ અમારુ જ માત્રમા જનુ તે દટકીનું પરિણામ કે જૂનનું પરિણામ ? હો કે ? હ કે નનાત્યકયા ક્રપન ચવાનું - હવ પોતે કરના માગતો નથી, નામાન્ય-ગુને અહીંથી મરના ટાળુ મારે ?

અમારી મર્વ છોડો, જીવવાને છોડો હા

જાનના મર - જા હિજાને માટે 'અલ્પિદ' છે એટલે મન-માનને છોડ પણ આ અને જમમમા તે મનમાસને અને જાતક આવ અને તેનો જા ખાસો જે તેનું સામે તે તો અનિત નાનિટ ગણીને કેમ પણ ? સુખના માર્ગન પૂની - વસ્તુ સમિતિ આને લે વસ્તુ કાનુ મ લુ નાલમ પડે તો છોડે, ખરણુ હવને જોયી તરુ છે - તે મનિદ આય જાનદિ દાન મિદ દિન અનિદ મત્રુ નથી માનરી આવેશમા આપાને પાણીમા પડે ખરો જા પાનનો સાથે જોતે કે માળે કાળે બહી હવન ખરખર અમત્રુ મેમઈ સમિતિ પણ વદાસામા વદાસુ સામે છે તેમાં સમિતિ કરે છે ક્રિસતારી સર્વ છોડો હવવાને છોડે છે મર્વ દિન મરવાને મર્વ ક્રિસતુ નથી આ હવન દમેશને માટે દરેકને હિ છે પણ અનિદ નથી

જીવનમરણ છોડા, આધીન બનવું નથી

હવે હવતુ હિ છે તો પછી મર'ક્રુ ? કો કે હવન એ દાયની બાજ નથી તેમ મત્રુ પણ દાયની બાજ નથી, હવે તે બને બ્યારે દાયની બાજ નથી તો પછી આવતા બવમા, ક્રિસત મત્રુ તે પણ દાયની બાજ નથી જા હવનમ છુ બને દાય ? નાસ્તિકો બાજ બાનતોમા જીવ પણ પડે યુષ્ક પાપ, સદગતિ આદિમા જીવ પડે પણ હોડતુ છે, મત્રુ છે એમા તો નાસ્તિકો પણ જીવ પ ના નથી અર્થાત્ હવન અને મત્રુ માટે તે નાસ્તિકો થી જી. પાપ તેમ નથી અહીં નાસ્તિક અને નાસ્તિક બને હવનમત્રુને માને છે જા તે જીવનમ છુ છોડાને આધીન બનવું નથી જો છોડાને આધીન મત્રુ દોષ તો માછ હવન ઓધુ મરવા

ન જ માગે તેમ મ હ પણ ન ઈચ્છે હરે બ્યારે તે ઇચ્છાને આધીન નથી તે પછી ત્વચિ તે આધીન હોય જ મ્યાધી ?

હારણોને આધીન ઉત્પત્તિ

હરે એ ઉત્પત્તિ આધીન મને ? એ વાત ધ્યાનમાં રાખવાની કે માપણને નીચેગી બનતું દેવે તે તે ઈચ્છા મ્યાધી ન બુનાય તેમ જાણી પણ ઇચ્છામાનથી ન ચલાય રાગી કે નીચેગી બનવાનું આધીન બતાવે છે કે હારણ જ બની શકે એટલે નીચેગી થવાના માર્ગો મેળવીને તે જ નીચેગી પડે ; મેળવાય તેમજ રાગી થવા માટે તેના મ જો મેળવાય પડે જ અને ત્યાર જ, તે બંને ત્રણમાં પણ મેળવા અને તેને બધું કંઈયે તે પોતાને આધીન પણ મીધી રીતે નહિ કાણુ કે પ્રાધન્ય દ્વારા તે આધીન પૂછે અજનાતુએ એ આધીન ખરું સ્વભાવ નહિ પણ દીપક વગેરે અજવાળા કરવાવાળા પ્રદાલેદાર જ તે બની શકે અહીં અજવાળા હપર સીધા કાણુ નથી પણ તેના મ જોદાર અજનાતુ દારવાનો મણુ છે હવે અજવાળા મવા માટે સૂચે ઉત્તેચીએ તે નીચે નહિ પણ દીપકને પ્રકાર મારે ; એકાએક અહીં અજવાળા એ આધીન હોવા છતાં એને સીધી રીતે મદવાની તાકાત નથી કાણુ કે તેના કારણોને જ આપણે ખસેડી શકીએ

૨૧, ૨, ૧૧

જેનો અને ઈતરોની માન્યતામાં ફેર

એવી રીતે અહીં આ જીવન પણ આપણા આધીનની સીધ છે, તેમજ મરણ કે જવાતરની ઉત્પત્તિ તે પણ આધીનતાની સીધ છે ; છતાં તે સીધી રીતે દારવા માટે પાછા તાકાતદાર નથી પણ પ્રાધન્ય દ્વારા એ બને તેમ અહીં જીવન મરણ કે ઉત્પત્તિને અંગે માધનો મ્યા ? તે સીધી રીતે આપણા હાથમાં નથી પણ કે જોદાર જીવન આપણે ચાલે છે આપણે ખનમ કરવાદાર મરણ કરી શકીએ સવાનરણ આપણે પ્રાધન્ય દ્વારા ઉત્પત્તિ કરી શકીએ ; આપણે સાચું પ્રાધન્ય દ્વારા જીવન દંખી શકીએ હવે ઈતરોની

માન્યતા છે કે ઉચિત્પ્રેરિત એ જાણ છે હૃદય સ્વર્ગમાં કે નરકમાં
મેકરો ત્યાં એવ જાણ આવી માન્યતા જોન ધર્મની નથી જોન ધર્મ
તો માને છે કે જીવન, મરણ અને ઉત્પત્તિ માટે એવ સ્વતંત્ર છે
પણ તે સ્વતંત્રતા સીધી નથી

જીવન, મરણ અને ઉત્પત્તિની જવાબદારી કોની ?

જોમ બ્રહ્મવાળાને બાંધે સીધી સ્વતંત્રતા નથી પણ તેનાં
કારણો દ્વારા તે જની શકે તેમ આ જીવની જીવન મરણ અને
બવાતરની ઉત્પત્તિ માટે સ્વતંત્રતા છે પણ તે સીધી નથી પરંતુ
કારણોદ્વારા છે ગયા બવમાં જે પ્રભાણે આકૃષ્ટ બાધ્ય તે પ્રભાણે જ
ભોગવવાનું જેટલું બાધ્ય તેટલું જ ભોગવવાનું તેમજ આ બવમાં
જેટલું અને જેવું બાધે તેટલું જ અને તેવું આવતાં બવમાં
ભોગવવાનું છે તેથી જિનેશ્વરે કહેલ છે કે તમારી એજે જ તેમજ
જીવન, મરણ અને ઉત્પત્તિ છે તેથી કોઈ બીજા પદાર્થ ઉપર તમો
આરોપ કરી શકો તેમ નથી તમારું જીવન, મરણ અને બવાતરની
ઉત્પત્તિ માટે તમો તમારી ચેતાની જ જવાબદારી સમજો આ
બવને બાંધે, હૃદયન મરણને બાંધે કે આવતા બવની ઉત્પત્તિ બાંધે
જવાબદારી છે તો પછી જૂલ કયા કગીએ છીએ ?

સારી ઇચ્છા માનથી કાર્યનો સિદ્ધિ થતી નથી

દરેક મનુષ્ય સારા જ અક્ષરો સંખેવા, બાંધે 'કોઈ' ખાસ જાણ
માગતો નથી પણ જોનો દાસ મનુષ્ય હોય જોણે અભ્યાસ કર્યો હોય
તે જ આસ અક્ષરો સખી શકે પણ જોણે અભ્યાસ ન કર્યો હોય
શરીર ન કેળવ્યું હોય તો પછી સારા અક્ષરો ન જ આવે. એટલે
સારા થવાને સાધકની ક્રિયા કરી હોય તેના જ અક્ષરો સારા આવે
તેમ અહીં દરેક એવ સુખને લાગા એવનને હમ્મે છે કોઈ દુખ
મરણને હમ્મે નથી પણ સારી ઇચ્છા માનથી તે કાર્યની સિદ્ધિ
થતી નથી પણ સારા અક્ષરો કાવવાની ઇચ્છા સાથે નેનો અભ્યાસ
કર્યો હોય તો જ સિદ્ધિ સાધે તેમ અહીં પણ સુખની ઇચ્છાવાળાને

સ્વક્રમો કરેના હોય તો જ તે મેળવી શકે દુખ કા'વા માટે પુણ્યો-
પાત્રન કરેન હોય તો જ દુખ દ્યે હવે સુખના કા જુરુપ પુણ્ય ન
મેળવેતુ હોય અને સુખની હિજા કરે તેને મગે તો દુખ જ કારણ
કે સારી હિજા કરના આગથી તે પ્રમાણે ક્રેણ ન મગે જેથી રીતે
પુણ્યોપાત્રન કરેન હોય તેરી રીતના જ સુખે મગે

જિનેશ્વરે કહિલ જગત્ દરતા લુટો જા ધર્મ

હવે જિનેશ્વર જગતને આપ્યા જગત્ ક ના ધર્મ પશુ જુદો
કે અવગ ધર્મ કહ્યો હોય, બીજા લા તે અસ્થિક ધર્મ કહ્યો હોય
તો તે મા છે આ દવ દવન મણ કે દ્રપતિને અગે સ્વનજ
છે બીજાની જનાન. તેમા નથી હતરો દન મણ અને
દ્રપતિમા બીજાની જવાનહરી મણે છે તે નાદી દીરી માથે
એ જણાનુ કે અવની દનન મરણ - દ્રપતિને અગે જવાન-
દાન છે ખરી પશુ તે સીરી ગતે માથિક મનતો નથી પરતુ
તે પુણ્ય પાપ દા. માથિક બની શકે છે અજવાણા માટે
તેનુ માધન અનુ પડે જ અધા. માટે પણ માધન વસાવતુ જ
પડે તેમ આ - દરેક મપમા સ્વનજ છે ખરી પણ તે
સ્વનજના માધનો હવ આધાર નાખે છે જેમ એ મનુષ્ય ભોગ્યો
અન્યો એ વેત જાન હોય તો તે મપમા નમથ છે પશુ તેના
રાધમા એવ આપો તો તે કાપો ખરો કે નહિ મણ કે સાધનમા
સમગ્ર આપી કે ન તો મપી નાખે અલો શરીર શૂને માધન
પશુ મજબૂત નોઇએ હવે માધનની ખામીએ માનન સાધ્યની મિલિ
ન જ ની શકે મા - સુખની હિજા રાખે અને તેના સાધનો
ન મેળવે અને દુખને દૂર ન કરે તો પડી સુખની હિજાનુ કણ
આથી મગે હવે અહીં પોતાની શક્તિ કે આધીનતાનો ઉપરોમ
ગીધી ન થાય પશુ માધન દાગ જ અધ શકે

માવન પર જ સાધ્યની મિલિનો આધાર

હવે તે સાધનો આ કે કોધાદિ ચાગ રાગ દેવ અને અપ

ક્રમોરૂપ જે સાધનો છે તેના ઉપર ધ્યાને ગળે તો જ તમે સુખ
 દુઃખ ઉપર મળૂ ગળી શકો છો આ ઉપ થી મિતેશ્વ મહારાજે નવી
 વસ્તુ આપી દોય તો તે આ એક જ છે તમે તમારા ૨૫૦૦ મળ
 અને બવાતરને માટે ૩ મુખદુખને માટે સ્વતંત્ર છે પણ તમે
 સાધનને મેળવે એટલે મદગતિના માધનો મેળવે તો જગતમા કોઈની
 તાકાત નથી કે તમેને દુર્ગતિ આપે તેમ જ તમેએ દુર્ગતિના
 સાધનો મેળવ્યા હોય તો કોઈપણ મદગતિ આપવા સમર્થ નથી
 માટે તમારા કૃત્યો માટે તમે જવાબદાર છો જે તમારા કૃત્યો માગ
 હોય તો તમે મદગતિ પામશો અને જે તમે ખરાબ મર્થો કર્યા હોય
 તો દુર્ગતિ મેળવશો હવે સાધનોનારા જે મદગતિ, દુર્ગતિ મને છે
 તો પછી આપુ જગત સા માટે મદગતિ માટે પ્રયત્ન નથી કરતું ?
 બ્યારે મર્થ સ્વાધીન છે ૨૫ માને જન્મ મળ્યું સુખ દુઃખ કે
 ઉપતિ સ્વાધીન છે તો પછી શા માટે તે મદગતિના માધનો માટે
 દુર્ગતિ ન પડે ? તેમજ શા માટે દુર્ગતિ ન હોય માગવા હોય
 ન જ પડે ?

મદગતિના સાધનો કોણ મેળવી શકે ?

હવે તે મદગતિના સાધનો કોણ મેળવી શકે ? તો મને છે કે જુન્યવી
 સાધનોની લાન્યમા જે કમ્પાસ નહિ લન્યાય નહિ તેમજ જુન્યવો બધાના
 ગત્યોને ત્રાસ પામે નહિ તે બહી લાન્ય અને ગામ આ બે
 વસ્તુને જેણે દેશવટો આપ્યો હોય તે જ સુખના માધનોને મેળવી
 શકે બાકી જે લાન્યમા ભેદાઈ ગયા હોય બધામા માગી ગયા હોય
 તેઓ કે કપિ સ ગતિ મેળવી શકે નહિ અર્થાત્ બાઆથી મ ગતિ
 ન જ મને અર્થાત્ દુનિયામા જે બહુ મળે એ પાના હોય તેને
 આધીન ન બને તેમજ પ્રતિદુષ મને એમા આધીન ન થવાવાળા
 હોય તેઓ જ સ ગતિના માધનોને નિરગતિ મેળવી શકે અને તે
 જ મદગતિ અને સુખને જ મેળવે તેને દુઃખ અને દુર્ગતિ હોય જ નહિ

પશુપતિ અને ત્રિલોકનાથ વચ્ચે ભેદ

જૈન દર્શનમા શુનામી દ્વર કરવાનો સિદ્ધાંત છે. ઇતરોમા ઇશ્વર ને પશુપતિ કહ્યો છે. જગનના જીવો પશુરૂપ મણાન્યા છે. ગાયો કે બકરીઓને જૈન ગ્રંથોમાં વાઙમા પૂરે અને મદે તેમ આ જગનના જીવોને ઇતરોએ પશુરૂપ માન્યા છે. પણ તે પશુરૂપાનો કાપ જે પાંચમે મૂક્યો હોય તો તે ત્રિલોકનાથે તેઓ મટે છે કે આ જીવ જીવનમત્સુ અને ભવાતર જેવા સ્થાન માટે સ્વતંત્ર છે અને તેથી શુનામીની જગતને તે ખસેડી નાખે છે અને તેથી એ જ ગ્રંથવા જણાવ્યું કે મારો આત્મા મારી જવાનતરીથી જીવવા વાળો મ વાગ્યો અને ઉપન થવાવાળો છે. આવી રીતે જોઈએ માને તે જ જૈન ધર્મમા સાચા છે. આથી તથુ ઉપદેશ થના-એક તો જન્મમરણની જવાન તરી અને તે પછી તેના સાધનો જે કર્મરૂપ છે તે અને તે પછી દુન્યવી અત્યુદ્ધાન કે પ્રતિદુષ્ટાઈ પણ મળેતોમા મપડાવુ નહિ. આવી રીતે આચાર્યશ્રીના તથુ અધ્યયનો જણાવ્યા.

જૈન શામનનો સામ્યવાદ

તે આચાર્યશ્રીના તથુ અધ્યયનોમા પ્રથમમા છોડે જીવ નિકાયમા ઉપન થવારૂપ બીજામા ક્રોધાન્તિ વિજયરૂપ અને ત્રીજામા શાંતિપ્ત્ય ઉપચારોમા એમનિ કાં ત્રેવારૂપ સિદ્ધાંત કહ્યો. આ તથા પ્રકારનો સિદ્ધાંત જિનેશ્વર મહાજી જણાવ્યો. મમાગની રૂએ જન્મ મણુનો સિદ્ધાંત બનાવેા, પણ તમા અને માતમા ફરક નથી એમ જૈન શામન મટે છે. એટલે સામ્યવાદમાં જે ક્રોધને પણ વરેન હોય અગર મેઘએ આગ મરેન હોય તો તે જૈન ધર્મે જ કરેન છે. જિનેશ્વર મગવાનુ વ્યા ઉપદેશક અને શ્રોતાઓ પળવાની હોય કે મતિ, શુનના પણ દેમણા ન હોય તેવાની માથે પણ સામ્યના બનાવનારા જે મોખ પણ હોય તો તે ત્રિલોકનાથ મીજા મેળપણુ શામનમા સામ્યવાદ છે નહિ. તેઓ તો પ્રથમ પોતાને દિશ્વર મરે તીર્થંકર મહાજી જણાવે છે કે આવી રીતે વીમ્બચાનમ્ની આત્મધના કરીને

૬ તીથ કર થયેલ છુ અને તમામ થી જે આવી ગીતે આરાધના કરી તે આરા જેવા થશે. આવી ગીતે તેમજે આત્મવાદ બનાવે એમજે તમે પણ તીથ કર બની શકો.

પ્રજાના શાસનમાં દેડ પશુ પ્રેમિક /

પ્રજાના શાસનમાં દેડ પશુ પ્રેમિક થઈ શકે છે એવાથી શાસનને આગે પ્રજાવચને આગે નેમ શબ્દો દીધે કે છુ. જનિતો માણસ પણ પ્રેમિક નથી થઈ શકે છે પણ હૃદયસ્થ તે જૈન શાસન મિત્રાલ દરેક જિગ્ગટ દરેક જે ગૌર કે ઘેનુવને પૂગ કે દામ થરાતુ તમામ માધ પા ગ્રામમાં રેમ બનાવ્યું નથી? પણ એમ થયેલાં પ મેષ થરાના નાથને બનાવ્યા હોય, તેના આધને બનાવી તેની પ્રેમી થઈ તેના તે જૈન શામો જ પ મેષ ની રનિરહી જન મિત્રાલ બીજા કામ મને હોડી જ નથી પરમેશ્વર થરાના સામ બધ તેમ તે જૈનશૈલ નિરાલ દરેકમાં છે હવે પ્રેમિક નથી થતા નથી, જેનો લાલચ તેમ તે જ થાય તેમ આવી પરમેશ્વર બનવાની છૂટ આગે પણ જેઓ વંશિસ્થાનકની આરાધના કરે તે જ પરમેશ્વર બની શકે.

આનંદાન્તર દર્શિએ આત્માની સુદરતા

હવે આવી શુભાશીની જાહેર મા જાહેરના માટે 'હિરેના મતો'ના પશુ આ જિતેશ્વર મદા જા જેવા રિચાગવાળા હતા કે દરેક ૭૫ શુભાશીની ધૂનરીમાંથી છૂટા એમાંથી નીકળતુ તે પોતાની મરજી રા છે આતુ જાણવાનાં સામન જે માધ પશુ તેમ તે આ જૈન શાસન છે તેને આજે આ મોઢા અધ્યયનમાં આત્માનું સુદર પશુ જણાવ્યું પ્રથમના ત્રણ અધ્યયનમાં જાવતુ અસુ દરજાનું જણાવ્યું અને તેની આવક દુનિસા રીની વસ્તુ જણાવી, તેનો કેમજે જણાવ્યો હવે આનંદાન્તર દર્શિએ રિચાગવ છે કે માધપશુ આત્મા આત્મીય સુદરતા વિનામે નથી દરેક આત્મામાં સુદરતા રસેવી જ છે હિરેના

આત્મામાં જ્ઞાન માન્ય છે પણ તે બાહ્યની જ્ઞાન નથી મન્ય
વૈરોધિકોએ કે નૈવાયિકોએ આત્મામાં જે જ્ઞાન માન્ય છે તે
બાહ્યની હવે જૈન શાસ્ત્રકારે આત્મામાં જે જ્ઞાનને ધરતુ ગણ્ય
છે બાહ્યની નથી ગણ્ય હવે તે સાચી ?

વૈરોધિક અને જૈન દર્શનકારની કલ્પિત જ્ઞાન

વૈરોધિક જ્ઞાનની વ્યવસ્થા જગત્ ઇન્દ્રિયાસ્થિતી અને અને યજ્ઞી
શરીરના અભાવે જ્ઞાન-રૂપ ન હોય અને એકાદ અણુ જ્ઞાન ન હોય
એમ તેઓ માટે છે આત્મામાં જ્ઞાન-રૂપ તેને તે બાહ્યની માને
જૈન દર્શનકાર માને છે કે ઇન્દ્રિય દ્વારા જ્ઞાન વ્યવસ્થા થતુ નથી પણ
આત્મામાં પ્રગટ થાય છે ઉપ નવાદ નહિ પણ પ્રગટવાદ એટલે તે દ્વારા
પ્રગટ થવાનુ માને છે તેથી અસંગતી બની નિર્લક્ષ્યાના રૂપ જ્ઞાન
ત્યા પણ મધ્ય જ્ઞાન આત્મામાં મનાય છે

દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્રની આખ્યા

હવે આત્માના સુદૃષ્ટાણે જે આત્માના સુદૃષ્ટાણા
ત્રણ પ્રકાર મહે છે—(૧) નિશ્ચય (૨) મોધ અને (૩) વર્તન આ ત્રણ
પ્રકારે આત્માની સુદૃષ્ટતા છે આ ત્રણ સુદૃષ્ટતાને પાંચોવિકરોપે લક્ષ્ય
તો દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્ર ગુણ પાંચને સુદૃષ્ટાણે નિશ્ચય
તે જ દર્શન પદાર્થનુ યથાર્થિત સ્વરૂપ જાણતુ તેનુ નામ
જ્ઞાન આત્માની યથાસ્થિત સ્થિતિ માટે ગુણ વર્તન કરતુ
તેનુ નામ ચારિત્ર આવી રીતે ત્રણેમાં આત્મા સુદૃષ્ટ રહે તો જ
આત્માની સુદૃષ્ટતા અને જગતે તે આત્માની અસુદૃષ્ટતા મનજની
આવી રીતે એવા અધ્યયનનુ નામ રાખે છે

ત્રણ પ્રકારના સમ્યક્ત્વો

હવે નિશ્ચયમાં તપાસીએ તો યદના નિશ્ચયવાળા હોય છે
કે એક દક્ષિણ નિશ્ચય કરે ત્યારે બીજો કોઈ જગી પડે જ્યારે યદનાક
મન નિશ્ચયવાળા રહે છે અને કેટલાક નિશ્ચય કરીને કેક સુધી મનમ
પરો રહે છે પ્રથમ નિશ્ચય હોય આ દક્ષિણમાં જગી પડે > ની...

શમિક સમ્યક્ત્વ મદ ગુમથુ અને તાળા કાળનો નિશ્ચર તેનું નામ
 ક્ષાયોપશમિક હવે જે નિશ્ચય મળ્યુંત અને સર્વ કાળ રહે તેનું નામ
 ક્ષાયિક સમકિત છે અહીં પારિભાષિક શબ્દ સાબળીને તમને ક્ષાય
 ગમરામણુ છૂટતી હોય અગર મુરકેવી વાગતી હોય તો તેને તમે
 કેગણે મૂકો પણ દુનિયાદારીના દિમાએ ભોતો નિશ્ચય કરે પણ
 ક્ષણમા ઝગમગી નવ યુદ્ધમા જેમ પ્રથમ ચત્રવીરો વાળ વગાડીને
 ગ્યુની ગએ નવ ખરા પણ ઘેરો આવેતો દેખે ત્યા હથિયાર મૂકી
 દે અહીં નિશ્ચય મળ્યુંત છતા પાછળ મીકુ હોય તે નકામો હવે
 વ્યાપારી નિશ્ચયમા દેગોદેશમા ફરી અર્ધુખતો વ્યાપાર તોડી નાખરા
 ધારે તેમ અહીં ક્ષાયોપશમિક નિશ્ચર અને એજે ધડીખાં વધિય
 આવા નિશ્ચયો તેનું નામ જ ક્ષાયોપશમિક ક્ષા છે હવે અમુક
 સરકારોમા વીજળીક ઝડપ હોય એટલે જીતવું પાછા હડતુ નહિ અને
 મરતુ પણ નહિ આવા જ નિશ્ચયવાળાઓનો આત્માના કન્યાણુ
 માટે દુર્ગતિને ટાળવા માટે જે નિશ્ચય થાય તેનું નામ જ ક્ષાયિક
 સમ્યક્ત્વ એટલે તેવાઓ કારમા પ્રવણે અને ને પૂર્ણ જ કરે

ઓપશમિક, ક્ષાયિક અને ક્ષાયોપશમિક ચારિત્ર

આત્મી રીતે તથુ સમ્યક્ત્વો નિશ્ચયને અંગે જણાવ્યા છતા તે
 વાસ્તવિ ક્યારે ગણાય ? નિશ્ચય કરનાર તે પ્રમાણે માધનો મેળવે
 ત્યારે તે દોષમત્સીની ગણતરીમા ન આવે પણ સાધનો ન મેળવે
 તો તે દોષમત્સીમા ગણાય હવે માધન એવું લેણુ, કરેલ હોય કે તે
 ક્ષણિક હોય કેટલાક એવા હોય કે ઝગમગે અને ચાત્રા કરે કેટલાક
 સાધનો એવા હોય કે તજશે એકમરખી વીજળી વરસરી દુકડીઓ
 અટી આ તથુનું નામ ઓપશમિક ક્ષાયોપશમિક અને ક્ષાયિક
 ચારિત્ર આ ત્રણે તથુ પ્રમરના યુદ્ધ જેવા મમજવા આ દુનિયા
 દારીની નાથે વાત કરી લઈએ તેમ આત્માની માથે પ્રતિબધ મરનારા
 તથુ ? સમ્યક્ષાના યુદ્ધને અંગે ચાહે તેવી વાત કરે તો ચાહે પણ
 આત્માને સામે પક્ષે તથુ ? નિર્દય પક્ષની સામે લડનારુ અને કેમ ?

તે તે વગર સ્થાને છે આત્માની મારે મારું પણ સામે આત્મા
 નથી પણ તે એ ધ્યાન નામનું ન સત્ત્વો જોડેનું પ્રકાશન ન કરે તેનું
 દેશમાં મુમેના જાણ્યો નમે વાળે જેમ હાન પાચમી મના મીએ
 ડીએ ને / અહીં ધ્યાન રાખ ને કે મર્મગમના જાણ્યો જોના મના
 ધૂસી ગયા છે કે તે સોવાનું કામ મરીને તમને નિર્મળ કરી ગયા છે
 કર્મનિમોહનીય અને ચારિત્રમોહનીયરૂપી જામુમે

અહીં મર્મનિમોહનીય અને ચારિત્રમોહનીયરૂપી જે જામુમેને
 મર્મતાજાએ મુમાડી દીધા છે આથી એક પણ જગ્યા કે આ મને
 એક પણ પ્રેમ એવી નથી કે જેમાં મેહ જાણે પોતાના જાણ્યોને
 મુમાયા ન હોય ફક્ત આડ રથ પ્રેમને સ્વેચ્છા હોય કે જે
 શાસ્ત્રમાં છે કે તારે મહાત્મા પ્રકાશી મમ નથી પણ અજ્ઞાન
 માથે નું પ્રકાશ જે પડી નું આપોઆપ સ્વતંત્ર મર્મનું હોય પ્રેમ
 આપના ચોખ્ખી ન થયા કે વનન ચોખ્ખું ન થયું કે જેમ કે
 પ્રમાણ જાણ્યો મુમેના છે તે જાણેને ફક્ત મના જાણ્યોને પ્રેમ
 વાળા જાણ્યોને ફક્ત કે વા તેનું નામ જ મર્મન અને ચારિત્ર
 વાળા જાણ્યોને ફક્ત કે વા તેનું નામ જ ચારિત્ર અને પ્રેમ
 અને વર્તનના તથા તથા જોડે છે હવે તે ને પ્રેમ કે પ્રેમ
 ફક્ત વા અને અત્માનું પ્રકાશ મર્યાદા જેને ફક્ત પ્રેમ

શરે પણ તીર્થ કરપણ એક ભવથી ન મરે, પણ ધણી જ મોઢી ભોગ આપે ત્યારે જ તે પામે અને છેરે જ્યારે કેવલજ્ઞાન પામે તે પછી પોતાનું માર્ગ શરૂ કર મારણ કે મર્તમા નશ્વ જ્ઞાન હોય દીક્ષા મે ત્યારે મોથ પામે અને જ્વનજ્ઞાન તો છેરે પામે તે પછી જ ઉપદેશ આપે હવે નવું જ્ઞાનના ધણી જના કપરેશ મન આવે, હવે જોને દક્ષાતરે જનનું હોય તે પ્રણી થયા પછી જ કપરેશ આપે એમ આ આરિગતો માર્ગ તે મોક્ષની વાતગીરિ છે અને તે જ લખને જ્વન જ્ઞાન કે તીર્થ > પશ્ચ મેળવી આપો હવે તેણે લખનો મોઢી તો તીર્થ મર મારાગજ મહે છે કે-હુ પોતે જ હવે મો વખત જુગાર નહિ રમતા માટે કહીએ છતાં દત્તીન આપીએ તો જથ થાય માત્ર મહેનત ને ટરાએ મૂખી આન્સ પર જવું તેવ નામ જુગાર છે મો વખત મહેન વાત જોટી અમર ન કર તે અમર દત્તીન થા થય અને, તે પણ ન થાય તો લખનો કામ મર મહેનતો જરોમોઢી થાય તે આમતા (તીર્થ > ના) દક્ષાતરે

કેવલજ્ઞાન જ સર્વ જોરોતુ સાધન

હવે પોતાને તથા કે ચાર નાન થતા તે લાખ નથી જ્વનજ્ઞાન જ મર્મ જોરો માથ છે જો તે નિદ્ર મગી મનાવે ત્યારે કહેરાય કે જો મો માર્ગ ના પો અને આ રણ મેળ પુ આવે લખને કેવલ જ્ઞાન પામે ત્યારે જ અસાન નજી જ્ઞાનરાજા કે ચાર જ્ઞાનરાજા મથા રૂપેન અપાન માટે જમરાનુ વિનિશ્ચ મહારાજ જ્વનજ્ઞાન થયા નિના દેખા ન જ આપે હવે જ્ઞાનના કક્ષાને માટે દેરાની દેગનામા તેઓ મહે હુ ? દરક તીર્થ > પ્રથમ એ ઉપદેશ આવે > તુ તને સમજ આકે તેવું મુખ મણમાના માટે પ્રથમ અરીમો કે નારજી જોરો મુખનો નાન જોવા માટે મોઢી એ જુજી > ના માટે જોમ શાનની આનસ્થકતા છે તેમ જોરો તીર્થ > ના વચનો તે અરીમો છે તેમા જોરોના તુ ? તો મહે છે કે-તુ તને જો અરીમો કાપે લખાડનાર કે સાધ કરનાર નથી પણ આમેદન જો રૂપ

હોત તેનું પ્રતિબિંબ તે જતારી આપે અર્થાત્ જ્યેમ મુખને આપણે જોઈ શકતા નથી પણ અરીસા તે જતારી આપે છે તેમ અહીં અરીસારૂપ કામ કરનાર જિનેશ્વર મહારાજનો ઉપદેશ છે તે જીવોની સ્થિતિને દેખાડે છે

તીર્થ જગના વચનરૂપ અરીસામા શું દેખાય ?

હવે તે સ્થિતિમા શું શું દેખાડે ? પ્રથમ વચન અરીસામા એ જણાવે કે તું બવોભવ ઉત્પન્ન થનારો છે જ ન જરા મરણ આધિ વ્યાધિ ઉપાદયથી તું દુઃખ પામે છે હેન યાવ છે બવોભવ તારી પાંચળ સામેલ છે છતાં તે જેખમતરી ઝેની ? બવોભવ જટાવાની અને ગર્ભમા કે દુર્ગંધી સ્થાનમા આવવાની નવ મામ ઊપે માથે સદૃશવાની જેખમતરી ડાઈ બીજાના સિરે નથી પણ તારે જ માથે છે હવે જગ તમા લેણુલેણુના હવાલા ન ખાવ છે પણ આ કર્મ એક એવી ઝીંગ છે કે જેનો હવાલો નહિ એકમા યુદ્ધો અને એકના પાપોનો હવાલો ન ખાતો નથી. હવે ગળતે ત્યા આધરો છેડારો જ મ ચામ્યો અહીં યુદ્ધવના હીરે ગળતે ત્યા જામ્યો ખરો પણ પાપને લીધે આધરો જ રો આધી યુદ્ધ-પાપનો હવાલો એક આત્મામા ન ખાતો નથી તો ધણી બિન આત્મામા તો ન ખાવ જ કયાથી ? દુહીના નાણા બે મથાળાના પણ હેમ છે એટરે એક ન બરે તો બીજો પણ અહીં કર્મની બાબતમા ડાઈ બીજો ભરી ન શકે મા બાપ બાઈ કે બહેનના કરેના તેઓ જ ભોગવે બીજો ન ભોગવે તેથી પોતાના કર્મોને લીરે આ દુઃખ બવોભવ ઉત્પન્ન થનારો છે બવોભવ જ મ મરણ એ પોતાના કૃત્યોનું જ ફળ છે ભવાત્મા જતુ અને જીવનનું ટકતુ તે સવ સદૃશનું ફળ છે આવી રીતે પોતાની જવાબદારીનું જીવને બાન કરાવી કહે છે કે—આ જે દેહનમતિ તું અને છે તે તારી કરેલી છે તું તેમાથી નિરાતો થતા ધારે તો થઈ શકે છે

આત્મા સપૂર્ણ મામમીવાળો

હવે પરદેશીનો સબધ તોળી જો તેને પાત્રે કે જેની પાસે

પણ માધનો હોય તે પોતાની નીતિના માધનો ન હોય તેવાને
 યદ્વાનો મળ્યે તોડવો ન પાનવ તેમ અહીં આત્માને પુરુષનો
 મળ્યે જડવ છે તે તોડવા મ્યારે પાલને તો તો આત્મામાં મધી
 નીતો સ્થન ન હોય તો જ પાનને નહિ તો જનની રીતે ઘેરાવાની
 સ્થિતિમાં આવે માટે કહે છે કે-આત્મા નપૂર્ણ મામત્રીવાગો છે
 જાનની અદર જે મામત્રા જેમજે તે મર-કે-મગનમાં જાયુ
 ખનુ અને તેને ઉપરોમમાં લઈ જોગરડો પ્રવે-જે આ જગતમાં
 પુ ગનાદારો આ તજુ વસ્તુની ઉપયોગિતા મળતા હો તો પડી
 પુરુષનો મળ્યે તોડવાથી જણવા જોવા અને મામત્રાની-સ્થિતિથી
 મેનસીય રહો પણ હવે આત્મામાં સ્થન તામન જાયુરા ત્રિયા
 કે મામત્રાની ન હોય તો પુ ગનના સળ્યે છોડી નિરાધાર સ્થિતિમાં
 રહેતુ ન પાનવે પણ અહીં જિનેશ્વર મારાજ ક્રમાવે છે કે-તુ
 જગતમાં જે જણવા જોવા માટે છે તે તારી આજ પહોંને તેમજ ઉ
 જાણીકા કારણ કે આપણી જોવા તે આગળ પ્રમાણ છે મધુ તારા
 આત્મામાં રહેન કેવલજાનના ખજાનાથી તુ જોવા માગે તો આખા
 સોનાકાથને-જેમજ રહે મજુદારો જે જોવાય તે અમુક જોજન પણ અસ-
 મ્યતા નહિ હવે તારો આત્મા સતત અને પુરુષની અપેક્ષા ન રાખે
 તો તેથી જોવાની તામત અનતજુષી આત્મામાં મળે છે ૫૫

લોગબ્યા વિના જાણ્યા અને જોવાની કિમત શી ?

હવે જણવા જોવાનું બધ તો તમાસગીરો પણ કહે છે
 રાજની રીતિ સ્થિતિ કે જાણીયા જણવા છતાં તે ભોગનદામાં
 આવતી જ નથી તેથી જણવા અને જોવા છતાં પણ જે ભોગનદામાં
 ન આવે તેની જિમન આપણે મળતા નથી કાઈ મેટપાધિપતિના
 ધરે કોડ રખિયા જોવા છતાં તે ભોગનદામાં ન આવે તેમ અહીં
 જગનના અનતા પગથોઈ કેવલજાનથી જાણીએ મલદર્શનથી દેખીએ
 છતાં ભોગનદામાં ન આવે તો જાણ્યા અને જોવાથી મળતા થાય
 કપારીને તડવાનું ન દોય પત્થેનીને રાનાનું થાય તેમ અહીં

હવેજ્ઞાન સરખું લોકલોક સુખભાગનાં જ્ઞાન અને દર્શન આત્મામાં રહેલ છે એમ તમે જણાવે છે છતાં ભોગવટો રો પાત ખરી પણ એ પાત જ્ઞાનમાં જ્ઞાન કે ધરના ભાગણા અગમ્ય જો કે એ નથી, જ્યાં જાય તો, પગ પહોંચ્યા જ્ઞાની મનન નથી એવો ફરો કોણ ને, પણ અહીં, જ્ઞાનના પાયાના ભોગવટો તુ સુખ મેળવના છો છો તે સુખ તારા જ્ઞાનમાં જ્ઞાનમાં અનંતમણ રહેતું છે એટલે આ આત્મા અનંત જ્ઞાનમય અનંત જ્ઞાનમાં અનંત વીરમર જ્ઞાને અનંત સુખમય છે

૧૦ ન આત્માના અનંત સુખને રો નીર કોણ ? ૧૦

હવે આત્માની ગુણને જ્ઞાનાવસ્થાને રોમ છે તેમ કમ કરે તેથી અનંત જ્ઞાનમય ને હવે એક જ્ઞાનમય જ્ઞાનના ચામચો કમ તેથી તાકાતના છે છે જ્ઞાન મોધનમાં જો સોય આપણે તો જ્ઞાન ન થાય એટલે સોયનું મોધન મારાથી નધિક સમિત જ્ઞાન કમ ન થાય તેમ અહીં આત્મામાં અનંત સમિત જ્ઞાનમય દારા સુખ ભોગવે છે તેથી જ્ઞાનની જો તાકાત કોય તેવું જ સુખ ભોગવે હવે આત્માના અનંત સુખ ભોગવવાની શક્તિ છતાં સાધન પુરુષનું મોધન છે તેથી તે અનંત સુખ ભોગવી શકતો નથી હવે તે અનંત સુખને રોકનાર કોણ ? આ જ્ઞાન સુખાવસ્થા નામે કમ નથી જ્ઞાનાવસ્થા દર્શનાવસ્થા આદિ આ કમો છે વીત રાગના સ્વભાવવાગો હોવાથી ચારિત્રાવસ્થા કમ છે પણ સુખાવસ્થા નામે જ્ઞાન નથી. અને તે કમ નથી તો પણ તેને રોકનાર કોણ નથી અને તેથી આત્મામાં અનંત સુખ ન રહ્યું ? હવે મનુને લામે સુધી દેખવાની શક્તિ છતાં જાતના નજરના કે નહિ લાગતા અમ્મા લગા વવાથી આપુ દેખાય-જાણુ દેખાય પણ દેખાતું જાણ ન થાય તેમ અહીં સાતાવેલીય કમ એવું છે કે વધારે સુખ ન ભોગવવા દે તેમ જોવી પુરુષની જ્ઞાન તેવું સુખ ભોગવવા દે આથી આત્મામાં જાણવા જ્ઞાન તપુ છે તેમજ ભોગવવા

રૂપે ને સુખ મેળવાય છે તે સુખ મેળવવાની તાત્કાલિક પણ અનતરુપી છે. આવી રીતિનો પશુ તમારો આત્મા છે તેને તમે જાણો.

નિશ્ચય સમૃદ્ધિના ત્રણ પ્રકાર

હવે આત્માની સમૃદ્ધિને જાણવાવાળા શાસ્ત્રધાર ત્રણ ભેદે ગણાવ્યા. એક નિશ્ચય પ્રકૃતિ બાહ્ય બોધ પ્રકૃતિ અને ત્રીજી વર્તનની સમૃદ્ધિ. હવે ને સુખ છે તે જણાય છે. આ ત્રણ વસ્તુને અંગે જાણવાની કૃત્ય કે આત્માને અંગે આ ત્રણ વસ્તુ સંદર્ભ છે. દેહન, ધ્યાન અને ચારિત્ર આ ત્રણ સંદર્ભો. દેહીને તેની કિંમત જાણી આત્મા નહિ, તેનો ભારત્વ સમજે તો નિશ્ચયને જાણવાની તાત્કાલિક સાધનો જાણવાની તાત્કાલિક અને વર્તનને જાણવાની તાત્કાલિક આ ત્રણના શાસ્ત્રીય રીતિએ અંગે નામો દેહન, ધ્યાન અને ચારિત્ર રૂપે છે. હવે તે ત્રણના ત્રણત્રણ ભેદ છે નિશ્ચય થાય અર્થે પણ કાણુમા ખસી જાય એકે તરફથી નિશ્ચય કરે પણ અર્થે જાય કેટલાક નિશ્ચયમા ડગમગવાવાળા હોય અને કાંઈ જાણે નિશ્ચયની સ્થિતિ કોવી હોય કે એકસરખો જાયે હોય અને છેવટ લગી તેમા મક્કમ રહે આ નિશ્ચયમા કાંઈ જાણનો વધી ન આવે હવે પડવાવાળી જાણમાં જાયે નિશ્ચય તેજ નામ ઔપચારિક સમ્પ્રદાય હવે ને ડગમગવા વાળો વધિવટ એવા રૂપવાળો ને નિશ્ચય તેજ નામ ક્ષાયોપચારિક સમ્પ્રદાય હવે ને નિશ્ચય જાણે તેમા કાળાતરે પણ ફેર ન પડે અર્થે કાળાતરે દુનિવાદીતા બે પાસ વર્તે નહિ પણ ચાહે પશ્ચોપમ, સાગરોપમ કે અનતા પ્રવેશપસવર્તો આત્મા જાણ તેજા કાળાતરે પણ ફેર ન પડે તેજ નામ ક્ષાયિક સમ્પ્રદાય.

વર્તનના ત્રણ પ્રકાર

તેથી રીતે નિશ્ચયને અંગે ત્રણ પ્રકાર જાણવા ત્રીજી રીતે વર્તનને અંગે પણ ત્રણ પ્રકાર છે. હવે કેટલાક પ્રવૃત્તિ કરનારી રૂપ નના બેગે પણ તૈયાર થાય પણ તેમા બે સરીખામરી જાય તો પાજ બેઠવાતાં દાર પણ ન લાગે અર્થાત્ ત્રીજી કાણે એક ડગડુ પણ

આગળ ન ચાલે, અર્થાત્ પ્રગતિ લેવામાં ાની યશ્ન જલ પશુ પાછળ
અધાર છેલ્લે તેનું નામ જ ઔપચારિક ચારિત્ર દેવે આ વાત ધ્યાન
માં રાખી તો ચારણની ચૌદપૂર્વા આદિ પશુ ધીમ જ ભવે નિગોદમાં
જાય-ભવાતરની વાત નહિ અરે । અગિયારમા યુદ્ધ યુદ્ધમાં મીઝ
ભવે એટલે અનતર ભવમાં ચારે ગનિમાં જ ન મહે કે નિમળગતિની
ટાંચે ચડે એ એટલે ધ્વનચારી મહારાજના જેવા ચારિત્રને પામે તો
એને યથાધ્યાન ચારિત્રને પામે તો અગિયાર મે તે રોજ છે ફોવા
છતા તે જીવ ગમે તો ઠે નિગોદ સુધી ચા તે જાત આવી જે સ્થિતિ
તેનું નામ જ ઉપચારિક એવી રીતે ક્ષાયોપચારિક શોધિમા ચ
અમે પામે ધીક્રમા વર્નાવ આરો કરે ન પશુ મે વેગમાં આવે
એટલે ધીક્રમા વર્નાવના મે વેગ મે તેનું નામ ક્ષાયોપચારિક
ચારિત્ર દેવે ક્ષાયમા રાગ ક્ષાયમા ક્રોધ અને ક્ષાયમા ચાન્નિનો
દરિયો અને આ ક્ષાયિ મનાવે ક્ષાયોપચારિક ના નમ ત્વા

ક્ષાયિક ચારિત્રની અમરણ

દેવે ક્ષાયિક ચારિત્રમાં જે ક્રિયામ ક્રિયા વર્નાવ મીતરાગના
આવે તે જવાની વાત નહિ પશુ ઓછા પશુ ન ચાલ જગનમાં
કોઈ ના પડે એ તેને એ પડે એ 'તેમ સાચામાં મેલન છે કે જેને મેલ
ન પડે એ તેને કાળ મેલે એમ કુખ કે મોજ કાન બે ધીક્રમા
પશુ પછી વીછી કરે તો તે મોજ નહિ લે અને તે વીછીની
વેળાનો પાળો બે ધીક્રમા જવાત ન આવે આવી ગતિ મળ ખાઈ
જાય કરના કોઈના ન તો મળા છે પશુ તે જ લાગતો કોઈના
કરનાર એ કોઈ છેલ્લે તો તે ક્ષાયિક બાવ છે કેવલચાર જેને
ચલુ છે તેને 'જાનો મળિયો એક કી રહે તેમ નથી તેમજ અનતા
પુદ્ગલપગવર્તો થવા જાય પશુ જેને ધ્વનચારી થયે તેને એક
ચાર તેમ નથી આત્મામાં જે વાત મળે ચલુ નિરજન નિરાકારપદ
જે જીવમાં ચલુ તે ક્ષાયિક બાવ છેલ્લાથી મારા ને આવી ૧૦

વર્તના જળ પ્રકાર અને કાચુ વર્તન જે ખમ્મે પશુ નહિ તે ક્ષણિક
વર્તિ ખન તે ઔપચારિક અને ખસે આવે તે ક્ષાયોપચારિક મર-
નાનના જે જ કોઈ કેમ ?

૧. આત્માનો સ્વભાવ જેવી રીતે રચ્યતાનો છે તેમ જળ
વાનો પણ સ્વભાવ છે દીરાનો સ્વભાવ પ્રગલ્ભ કરવાનો છે તેમ
નેરળા મ જોન્વી લગ્ન નથી હોતી તેવી રીતે આ આત્મા જળ
સ્વભાવનાનો છે તેથી તેજાનોજને તમામ કરનારો છે સ્વભાવે જ્યોતિ
સ્વરૂપ છે અને તેથી કાશાનોજ જ્ઞાનના સ્વભાવવાળો છે આથી જ્ઞાનના
જે પ્રકાર રાખ્યા નિશ્ચય અને વર્તનના જળ મળુ પ્રકાર ગમ્યાલે
તેમ જોધ જોન જ્ઞાનના જળ બદલ મ નહિ મ અને જે જો ક
રાખ્યા મ જાતી જાને જગ્યાલુ સુ ર કયા જે બેરો મ ક્ષણિક અને
ક્ષાયોપચારિક હને તેનો ઔપચારિક નાખનો બેર કેમ નહિ મ જે
જળ બેરો જ્ઞાનના ન રાખો અને જે જ બેર રાખો તો પછી જો
અને જાતી ના પશુ જે મે બેરો જ સુખો ને મ આવા પ્રત્યક્ષ
સમાધાનના તેજ કા જળ જળાવે છે જે જ માણુમને જે પદાર્થ
જોના મજો તેજ જ્ઞાન તે કરી શકે જોજો જેવી પ્રવૃત્તિ થાય તેજ
જ્ઞાન મજો હવે આત્માનુ જ્ઞાન પશુ તેની પ્રવૃત્તિ નક પરિણતિ ઉપ
આધાર રાખે છે તેથી હવે પરિણતિને રોકનાર ખસે ટો જ નાનું
રોકનાર કમો ખમે મેઘ ઉપર ગયા સિવાય ત્યા હેલા પદાર્થો જલ
રોકાય જ નહિ જળરમા ગયા સિવાય કે બોપરામાં ગયા મિયા
તે પદાર્થો જળની રોકાય નહિ હને આત્માની પરિણતિ થયા વિન
આત્માનુ જ્ઞાન થાય નહિ આટે પ્રથમ પરિણતિને ફર કરનાર કમો
રોકો જોધજો તેથી પ્રથમ મોહનરીયનો ક્ષય પછી દ્વેષજ્ઞાનાવસ્થાવિન
કાય હોય

જ્ઞાન મ ૧ બે પ્રકારની તાર્ત્વિક સુદરતા

હવે મોહનોપના ક્ષયો આ ૧ વર્તનની શુદ્ધિ વિચારોની ક્ષણ
જોધજો હને તે ક્ષણિક થાય તો જ્ઞાનની શુદ્ધિ ક્ષણિક મ નહિ

વાત ખરી પણ વિચારે વનનની જે ક્ષણિક શુદ્ધિ છે તેમા જ્ઞાનની શુદ્ધિ મેલ્યા જાતે તો ટાઈન ૩ પૂરે થાય મગ્ધુ કે ઔપદ્ય મિમ્નેા મળે અતર્કુર્ત માન છે તે બાવે થયેન નિશ્ચય કે વર્તનનો મળે પૂર્ણ થાય તેથી જ્ઞાનનો ઉપચય ૨ રાનો વખત જ ન આવે તેના ઉપગમને આ જ્ઞાનના જ્ઞાન ખમે ના માટે પ્રથમ મોહો ઉ ન આની જાન માટે જ્ઞાનના બે જ બેડે મગ્ધા એવે તે જ્ઞાનને આ જો તારિત સુદગ્ના મે પ્રારે એ ક્ષાયોપદ્યમિ અને પ્તીજી લાનિક સુદગ્ના એમ બે મે પાડવા ઉતા અમે જ્ઞાનના પાચ બેડે જાગીએ છીએ તેમા કયા જ્ઞાનો લાનિક ૨ ક્ષાયોપદ્યમિક ૨ વધી નતિ આદિ આ ને લાનિક ભાવના ૨મ ન જાનના ૨ સ્વજ્ઞાનને ક્ષાયોપદ્યમિક કેમ નહિ ? એ વાર અધિક જણાવી નમ્યક્ત્વ શી ચીજ ૨ શાસ્ત્રમગે તથુ સમ્યક્ત્વ છતા એમને જ નમ્યક્ત્વ કેમ મહે છે ? તેનો ખુનામો અમે જણાવાશે

વ્યાખ્યાન ૨૬

જ્ઞાન-ગીત-તપ ને ભાગધર્મ

અનાદિ કાળથી જીવની પ્રદગવની મુખામી

શાસ્ત્રાર મહાત્મ જીમાન શીવાકસુરિજી મહારાજ ભવ્ય જીવેના ઉપકારને માટે આશ્ચાર્ય સત્તી નીકા કરના થકા અગળ મોઘા અધ્યયનનો સબધ જણાવના પ્રથમ તથુ અધ્યયનનો સબધ એડાં જણાવી ગયા કે જૂતમળમા જે ટાઈ તીર્થ ૨રો થયા વર્તમાનમા વિચરે છે અને ભવિષ્યમા થશે તે તમામ તીર્થ ૨રો હ મમ કરનાના ૨ દુનિયામા જરૂરી પદ્યર્થ તે મગ્ધાય છે કે જે નહિ આવનાથી અગ્ધાયુ બની થાય એમ ખોરાક, પાણી વજ મકાન આદિ જરૂરી છે તે જધી વસ્તુ એવી છે કે આવનાથી કાવશે ન આવનાથી નુશાન મટે તે જરૂરી છે પરંતુ એને એ ખ્યાલ

કે ગુનામ ગોઠને મજા એવે મજા મણે અને શોધુ મજા એટલે ગોતે પણ મજા મણે પણ તેમા ગુનામને કંઈ દેનાવવાનું હોતુ નથી તેમ આ છવ પુણ્યની ગુનામી અનાદિ કાળથી દર છે જેથી પુણ્યને અંગે જે જરૂરી જ્ઞાનપાન વચ્ચાદિ છે તે સર્વને આ છવ દર છે અને તે પ્રમાણે ચાલે તે છતા પોતાને જરૂર જાની છે તેનો ખ્યાલ આ આત્માએ કર્યો નથી એટલુંજ નહિ પણ એવા પણ કેટલાક ગુનામો હતા કે જે ગુનામીનો નાશ કરનાર હોય તેની સામે જડે તેમ આ છવ પણ અનાદિથી ગુનામીમા પડેલ હતો, તેથી તે ગુનામી હોવાનું વચન પણ માન્યી શકતો નથી રોજને ત્યા ટેવાર્ધ મરેલો ગુનામ ગુનામીના બ્યુઝે નુ વચન સામગે ત્યા આકરો અને તેમ આ છવ પુણ્યના રિયોગની ધાર સામગે તે એનાથી સદન ન થાય

હવેનો બાળમળ

આ વાત વિચા વાધી માલમ પડશે કે જિનેશ્વર મહારાજના વચનો માર્ગથી દર રહેલા મણે તો મિહના ગામ મમાન છે જમ મજન ના ટોળાને મિહનો અનાજ થત્યરૂવે છે તેમ આ છવ ત્યાગના વચનથી હોવાની વાતથી થત્યરૂ છે એવું નામ જ બહનો બાળ કાળ કે બચ્ચાપણાનો કાળ છે કે જે કાર્યમા ત્યાગની વાત માનગતા માસ છૂટે' હવે કુટુંબને-દેવ કુચુરને ગુરુ અને કુધર્મને ધર્મ માનવા જાય તેથી તેને મિથ્યાત્વી માનીએ છીએ તે જાણે માથા પણ તેના સુસ્થને સમજો.

હવેને ધર્મ કેમ જાણ્યો ?

જાન 'શીત તથા અને જાવ-આ ચાર પ્રકારનો ધર્મ' નાના બચ્ચાને જ્ઞાનમા હોય પણ મોટાઓ બધા એમ માને કે સાધુ મહાત્મા આવે કે તેને એક ગ્રીજ આપીએ = જાન થયુ તે કેમ ? તેના હોડા સ્વસ્થને સમજો તો ખ્યાલ આવે કે હવેને ધર્મ કેમ ગણાય ? અગી ખિસ્મામા હતુ અને ધાગામા નૂ યુ તેથી ધર્મ-શુ ધાગામા ધર્મ હતો કે દેનારના હાથમા કે વસ્તુના નવે ધર્મ ? અહીં

કહ જશે પર ધર્મ જોયો તેજનાવશે ખરા ? હા ! કિનરવાથી માત્રમ
પડશે કે દાન દેવામાં ધર્મ કહે છે તેમાં મુદ્દો એક જ છે—આ
—ય અનાદિથી લેવાની મુદ્દિમાં હતો. માત્ર પશુ બન્યા દેવાની મુદ્દિ
ન હોતી દેવામાં કન્યાપુત્રી મુદ્દિ એકે બન્યા ન હોતી અહીં
સડે સડે રૂપે જે મુદ્દિ હતી તેના નિપટ કુહાડો આ દાનરૂપ ધર્મ
માને છે જે વસ્તુ મમતાના નિધનરૂપ હતી મમાગ્ને મધાનરૂપ
હતી તે મયમતા માધનરૂપ અને મોક્ષના નાધનરૂપ જે સવમ
તેને મદરૂપ અને મયમતા જોનારી અને તે માટે જ દાનને ધર્મ
ગણ્યો અહીં નિમમત્વ આદ અને મોક્ષમાર્ગનું પોષણ આ અને
તેવાથી ૧૦ ધર્મ છે અહીં ખરો અર્થ મમત્વો મુસ્કેવ હતો

— જોશ આપવો તે જ રીત

રીત ધર્મ ૫ તાન્દો બધા માને ખા. આ તેને ધર્મ કેમ
કહ્યો ? તો કહે છે કે અનાદિ મળ્યાં આ દ્રવ્ય દ્રવ્ય મન કુકુબ
અને મામમાઓમાં મન આને તેમનાચનો હતો એવો એક પશુ બન
નરોતો કે જોમાં તે ઈચિલિયા પ્રતાપે નાચતો ગેર ન હોય
ઈચિલોના નચાન્યા નાચવાનું મનના દાન્યા દવાનું તો મનેનું જ
છે આવી જિનેશનું સામન પામી ત્યાગીને પુરે અને ત્યાગને ધર્મ
નાન્યા પછી ઈચિલોના એ નાચનું બધું કરતું મુસ્કેવ પડે છે તો
પછી ખીટ જશે દ્રવ્યોના મને નાનો નરોતો એવી કપા પશુ
શી રીતે ક'ની રાખીએ ? માટે કહેનું પડશે કે આ દ્રવ્ય મનના પરિ
ભાષો પ્રમાણે રાખો છે માટે તે દ્રવ્ય મન કે માધન પ્રમાણે ન જ
વળતું તેનું નામ રીત છે જોશ આપવો તે જ રીત અહીં
અનાદિની જે ચાન હતી તે જડને કબેલી નાખી માટે રીત તે ધર્મ

તપમાં ધર્મનું તાત્પર્ય શું ?

હરે તપસ્યારૂપ ધર્મને પણ માનીએ છીએ એકમાત્ર,
આય નિન કપરામ છઠ્ઠ આદિ તપ કરીએ છીએ પણ તેમાં ધર્મનું
તાત્પર્ય શું છે ? અહીં ખાવાપીસામાં બચવાનને કઈ આપતું

નથી છતાં તે બધે ક્રિયાથી તપ કરેવાય છે અને તે કર્મ છે અહીં તપ કરવાથી ખરો શાયરો શી ? પાપકે કરે જમવાથી ભગવાનને ઘેર પ્રહોયનુ રોય તો તો ખાધા વિનના મ્હેરાનુ કહેનુ અને પે ખાળવાનુ કહેનુ તેને કર્મ શી રીતે મળ્યો ? વાન ખરી જમ્ જરાક ડાંડા બીરો તપ કરવો શા માટે ? એકેદિયથી માડીને પચેદિય સુધીના તેમજ નરક નિર્ધેય કે દેવ ગતિના જીવોમાં કોઈ જગે તપ છે નહિ માત્ર મનુષ્ય ગનિમા તપનુ વિધાન છે હવે મરે જીવો પોતાનુ ધ્યેય એ ! એ છે કે-પોતાના શરી ની રક્ષા દૂરમાં કુ વાધ રોય તો પણ તે પોતાના શરીરનુ મ્હેલુ કે પોપલુ કરે અને તે ધ્યેય અનાદિ મળતુ છે અને તેથી આ જીવ એમ જ મોતે છે કે- હુ એને શરીર અને શરીર એટલે દુ એ જનેમા બિનના નથી સમજ્યો અને અભિનના પણ માન્યો નથી તેથી શરીરના રમજુ કે પોપલુને માટે આ જીવ અનેક પાપકર્મો કર્યા છે

કહેના પાપાની શિક્ષા માટે તપસ્થા

જગતના સર્વ જીવો પાપ થા માટે કરે છે ? તમા શરીર માટે એમ કહેનુ પડશે આવા કરેમા પાપોનુ પ્રવચિત-હા પણ તે શરીરદારા જ ભોગવવો જોઈએ બધા સુધી શરીર દાગ હા ન ભોગવાય ત્યા સુધી તે પાપો જવાના નથી માટે શરીરને કસતા માટે તપ કરવો જોઈએ હવે જગતમા જે પોપલો થાય છે- આરબ-સમારબાદિ કમય છે તે માટે શરીરને કસો એને પાપો પોપવાનુ નહિ બને આટના માટે જ તપ કરવો જોઈએ હવે દેવ જેમ ઊંચામા ઊંચી હવા જાગુતો દેવ છતાં પોતાને મચેતો રાગ તો હવા ખાત તો જ જાવ વાયવા આથી વેધતો પણ રાગ ન મટે મગમિતમટિ જીવો કર્મની પ્રકૃતિએ સ્વરૂપાદિ જાણે ખરા અરે, વીધ કરો પણ કર્મના સ્વરૂપને સારી રીતે જાણે છે ખરા પણ સાથે સમજે છે કે હવા જાણવા માનથી શુણ ન કરે- પણ પ્રાપરવાથી શુણ કરે તેમ આ કર્મો કરેના છે તેની શિક્ષા

ભોગરીએ તો જ તે ખતે આટના માટે કરેના પાપોની ગિમ્મ માટે તપસ્યા કહી ■ શિક્ષા ભોગના પછી ચુનો જિજ્ઞાસેનો નથી હરીર દ્વારા પાપોની શિક્ષારૂપ તપ યાવ ત્યારે તે તપ ધમરૂપ ગણાય

ભાવના ધર્મ કેમ ?

તેથી જ રીતે ભાવનાને ધમ કહેવામાં મેળેને આ ચલ નથી આમ છતાં ભાવના ધર્મ કેમ ? જેમ અહીં બાપડી છોકરા કે ભગવાન પણ આરા છે એવા જેના મનના વખતો છે તેથી તેને ધર્મ માની સેવાય પણ અહીં કારણ એક જ છે કે આ છુટ્ટ અનાનિયો અનિત્યને નિત્ય બાળને અબ્યતર માનતો રહ્યો કે પણ અશુચિને અશુચિ માનો અનિત્યને અનિત્ય બાળને બાળ માનો ત્યારે જ વિચારની શુદ્ધિ કહેવાય અને તે જ ભાવના

જ્ઞાન, શીલ, તપ અને ભાવ

નિર્મમ વપધુ તે જ્ઞાન છીંસાદિ ઉપર કાળુ તે શીન કરેલા પાપોનુ પ્રાયશ્ચિત્ત તે તપ અને કરેના ખરાજ વિચારોનુ પરિવર્તન તે ભાવ આ ચાર ધર્મો આમાન્ય રીતે કહેવાય છતાં તેની જા કે તાત્પર્યને વિચારવાની સ્થિતિ બધા જોજામાં હોય

છોડોને માથે ભવોભવની રખડપટ્ટીરૂપ મોઢી આપણે

હવે જે તીર્થ કરાઈ યસા યગે અને વિચરે છે તે સર્વ તીર્થ કરે જગતને ઉદ્ધારવા માટે યસા યાર છે અને યગે તે મિત્રાચ બીજુ પ્રેય તેમનુ હોતુ નથી હવે તેઓ લપટયામાં પ્રથમ આપણે જ્ઞાન કરાવે પછી સપણે જ્ઞાન કરાવે છે કેમ કે કરેલા મારિક જનાવ નારને એકડુ દેતુ મમરામણ કરે અને એકડુ નેલું ચક્ર ખવડાવે તેથી આ આત્માને કદ કદ આપણે છે તે મમગરવા સાથે સપણે પછી સમગ્રે જ ને વસ્તુ સમગ્રવા માટે પ્રથમ તીર્થ કર છોડોની આપણે મમગ્રે છે કે તમારે માથે ભવોભવની રખડ પટ્ટીરૂપ મોઢી આપણે છે જ મ, જગ મરણ આધિ આધિ.

ઉપાધિ મર્યોગ વિયોગ આદિ આપતિઓ ધણી છે પણ તે ભવ ચક્રની પાછળ છે માટે પ્રથમ રખડપનીને મનમો

ગ્લનત્રયીરૂપ આત્મા

આ મનમનનાનુ તીર્થ કરેનુ કંતવ્ય હોવાથી તેઓ પ્રથમ ઉપદેશ એ આપે છે આત્મા બ્રહ્મક્રમા જ્ઞાતવ્ય ઉત્પત્તિ થવા વાળો મનથી યોગયોગ અને તેના વચનમા મુચનાયેતદ છે અહીં ગ્લન વાનુ ભાન થવાથી નૂજ સ્વરૂપ કષુ તેની જિજ્ઞાસા થાય તેથી ત્ર્ય રૂપ જણા કુ કે તે ધણુ નુદ છે તુ વિદાના ડણુ મૂનગ્નો યેનો કે હાડકાનુ પા ૮૦ નમી તુ હાડકાનુ પજરુ કે આત્માની પ્રાથમી નથી પણ તુ તો જન્મ હીરા તેને ક્રમમો તેન જગતમા જ્ઞાન જ્ઞાન અને ચારિત્ર્ય ને ગ્લનત્રયી છે તે રૂપે છે એવે બ્રહ્મગુણન, જ્ઞાન અને ચારિત્રા તેને જગત્તો તુ છે માટે ચોથા અધ્યાયનમા તથુ જ સુદ્ધ ચીજો ફરી તે નિરાશ જગતમા સુ ૮ ચીજ નથી

મેક્ષસાધનામા નિશ્ચયની જરૂર

આ જ્ઞેતાના પાત્રિઆધિક સખ્ત દેનાથી તેની કિ મત તમારા મનમા નહિ આવે પણ જરાક જિજ્ઞાસા જીતશે તો માધ્યતે નિશ્ચય તેના માધનોનો બોધ અને તેનો અમન કરના માટે બાધકથી દૂર રહેનુ આ રેક કાર સાધકને માટે જરૂરી છે 'સર્વે પર્થ યાયા' સાધના નિશ્ચય, બોધ અને પ્રવૃત્તિ વિના ન જ બની શકે હવે નિશ્ચયની જરૂર શી? ચૂના કંપ તપેરા મૂકી દૂર તે મિનિટ મિનિટને આતરે તપેલી નીચે મૂકે અને ચૂના ઉપર મૂકે તો સ્પર્શ પર્ષિપદ્ય 'ક્યારે થાય' અગ્નાગ્નીમ મિનિટે પણ મોઢ થાય ખરી કે? જો કે અહીં અગ્નાગ્નીમ વખત ચૂનાનો નાપ નાળે છે છતાં એમ ન થાય 'કેરમુકે તુયે કાગ સ્પર્શ ન પકરે તો પછી અહીં ધર્મક્રમા મેક્ષ સાધવાનો ધર્મક્રમા પૈના' ક્રમાવાનો નિશ્ચય હોય એવે તે નિશ્ચયમાં પરિવર્તન થવા કરે પછી સાધ્ય મોખા કેવી રીતે? જ્યાં મિનિટે મિનિટ મુકેનુ ચક્રે ર્યા કરે ત્યાં વો શું? માટે મ્હે છે કે નિશ્ચય એવે? (૧) મેક્ષ

જ સાધ્ય છે (૨) મોક્ષ સાધ્ય જ છે અને (૩) મોક્ષ સાધ્ય છે જ એના પ્રદેશમાં મોક્ષ નિવાસ બીજુ કશું નામ નથી બીજામાં મોક્ષમાં સાધ્યપણ ન હોય એવું અને જ નહિ એટલે, તે સાધ્યમાંથી ખમ જ નહિ વળી મોક્ષ સાધ્ય છે જ આ ત્રીજા પ્રમાણ ત્યારે આરીએ ત્યારે જ આ આત્મા મુક્ત વિચારમાં આવ્યો ગભાવ એના સમ્યક્ત્વ કરમ્મુ ગણાય આવો નિશ્ચય એ જ સમ્યક્ત્વ અને તેથી આ માનુ મુક્તપણ એ જ સમ્યક્ત્વ

ચારિત્ર એટલે શું ?

હીના કિમ્મ તેજની નામે ગણીએ તેમ તેના લેસતં પણ પુણીએ છીએ તેમ અહીં છત્તુ મુક્ત સ્વરૂપ એટલે નિશ્ચય મુક્તિ મેળીએ વળી અહીં આત્માનું સ્વતંત્ર કે સ્વાત્મવિક વર્તન બાહ્ય પૌરુષતિક પાયા દેખીતે જે વચ્ચે થતો હોય તે બધ કરીને આ માન્ય સ્વાભાસિક વર્તન તરફ પ્રગ્નિ-તેનું નામ જ ચારિત્ર કે વત્તવ. આમાં તણ વળુ બેઠો બનાવ્યા ઔપચારિક ક્ષાપિક અને ક્ષાપોપચારિક હવે તોર નિશ્ચય તે ઔપચારિક નિશ્ચય ધરીઆ સદે અને ધરીકમાં જાર તેનું નામ ક્ષાપોપચારિક નીવ દયાતો વિચાર કે નિશ્ચય તે કપાને પણ મન જ નહિ આત્મસ્વરૂપમાંથી જણા જાર નહિ, પૌરુષતિક આમાં પાતે પણ દોગય જ નહિ તેનું નામ જ ક્ષાપિક

માન લેખલોકની વિવેચનાની સીમા છે

હવે સમ્યક્ત્વ અને ચારિત્રના તણ તણ બેદો જણાવ્યા પણ માને શું બગાડ્યું કે તેના તમેએ બે જ બે સમ્યા ? તેના પણ તણ બે, કેમ નાખો ઔપચારિક ક્ષાપિક અને ક્ષાપોપચારિક માન એમ તણ બે, આ ધો ને ! બીજા છુ. બે, પાડવાનું કદેના નથી વાન ખરી થરણ એક વાન ધ્યાનમાં રાખવાની છે કે સમ્યક્ત્વ તે આત્માની જવાબદારીની સીમા છે ચારિત્ર પણ આત્માની જવાબદારીની સીમા છે ત્યારે માન લેખલોકની જવાબદારીની સીમા છે.

મમ્યક્ત્વ અને ચારિત્ર તે અ જે મહાપુરુષના વચને પ્રગટિ કરી શકાય પણ જ્ઞાન એ ભાદુલી ચીજ નથી પણ પોતાને પ્રકાસ થાય તો જ બની શકે નિશ્ચય અને વર્તીવ તે શુદ્ધ અને ક્ષણિક બની શકે, પણ આ જ્ઞાન તેવી રીતે ન બની શકે કારણ કે તે ભોક્તાનો પ્રકાસ બનીને મળી જતું નથી

જ્ઞાનમા ઔપચારિક ભાવ કેમ નહિ ?

હવે તેમ ન મનવાનું કારણ એ જ કે જે નિશ્ચય અને વર્તીવ છે તેને બમાડનાર મોહનીય કર્મ છે અને તે એવી ચીજ છે કે અંતર રહે અને બહારનો દેખાવ જુગે જ પ્રી શકે જેમ દુનિયાના પ્રપચી મનુષ્યો બહારનો ડોળ જુગે કરે અને અંતર ભાવના કંઈ જુદી જ રાખે હવે આ જ્ઞાનાવસ્થાથી કમો તેવા સ્વભાવનું નથી એટલે અંતર રહે અને બહાર ન દેખાય એ ન બને અંતર હોય તો બહાર ન જ થવા દે—મોહનીયમા સપૂર્ણ ક્ષણિક મમ્યક્ત્વ થઈ જાય તેમજ મૂલ્ય વતન પણ મોહનીયની સત્તાએ થાય આ બંને બંને ખરા પણ જ્ઞાનાવસ્થાથી તો એવી સ્થિતિ છે કે અંતર હોય તો બહાર આત્મા વિના ન જ હો હવે ક્ષણ ભાવમા શુદ્ધ જ્ઞાન થાય અને પછી તેમા પછી જાન એ ન બને તેથી તેના ઔપચારિક ભાવ નથી

ભાવની અપેક્ષાએ જ્ઞાનના બે જ પ્રકાર

આ વાત કરી ત્યારે બીજી બાજુ વિચારીએ—ઔપચારિક નિશ્ચય અને ચારિત્ર બંને બે ધરીના છે, તેથી વધારે ટકે નહિ જ્યાં મોહનો કાલ કરવા જાત ત્યાં જ્ઞાનાવસ્થાથી ઉત્પન્ન આવે આથી જ્ઞાનાવસ્થા મનો ઉપચાર ન હોય અહીં ઉપચાર ચાલતું નથી તેમજ ક્ષણિક થતું નથી તે તો મપૂર્ણ અને મર્વ કાળને માટે જ્ઞાન થાય છે અહીં ભાવની અપેક્ષાએ જ્ઞાનના બે જ પ્રકાર—કાલોપચારિક જ્ઞાન

ક્ષાયોપશમિક અને ક્ષાયિક જ્ઞાન

જન અને ચાગ્રિતને અંગે તથા તથા પ્રજાગ વચ્ચેના અને જ્ઞાનના મે જ પ્રકાર વચ્ચેના ના મત્તાન એ રહે છે કે ત્યા જે સ્પર્શનો બે : તે જ ઔપશમિકનો હતો તેમ ચાગ્રિતને અંગે પણ ઔપશમિક ક્ષાયિકાદિ હોય એવો સ્પર્શ અને ચાગ્રિતના તે જ ઔપશમિક તથા તથા બે : હતા પણ જ્ઞાનને અંગે મતિ શુદ્ધિ અવધિ અને મનપર્યવ તે ક્ષાયોપશમિક ભાવ છે અને સ્વનજ્ઞાન જ ક્ષાયિક રહે છે ૧૧ે ક્ષાયોપશમિક મધ્યસ્તવ તે દર્શન ચાગ્રિતના બે ૧૨ છ જુગી ચીજ નહોતી પણ જ્ઞાનને અંગે નિયમ છે એવો સ્વનજ્ઞાન તે ક્ષાયિક જ હોય અને મતિ આદિ ચાર તે ક્ષાયોપશમિક જ હોય

આવશ્યો ખસે ત્યાં રી સ્થિતિ ?

હવે યેવિ નિ તે નોપશમિક ભાવની લક્ષણ કે ક્ષાયિક ભાવની માનીશ ? સામાયિક હોયપચાપની : પરિનાર સુખ આદિ ચાર માથી પ્રાપ્ત થાય ચાર : ક્ષાયિક જ્ઞાનના માનીશ ખર ? કહે કે તેમાના ૧૦ પણ ચાગ્રિતને ક્ષાયિક ના થ ના નહિ મનાય અરે ! ઔપશમિકના ધર્મના પણ નહિ મની શકે ? ૧૧ે તેમા બે શી રીતે ? તો કહે છે કે-જો જે વખતે જે જે આવરણો ખર્ચે તે તે વખતે ને તે સ્થિતિ જ શુદ્ધિમા આવે છે

મતિ, શુદ્ધિ, અવધિ, મન પર્યવ અને કેવલજ્ઞાન

હવે ઇચિ અને મનના : જે બોધ થાય તેને મતિનુ કહેવ કે હવે ને ઇચિનામા નોકાનોકુ જ્ઞાન પ્રાપ્તિની તાત્કાલ નથી તે પછી તેનાથી મધ્યસ્તવ જ્ઞાન ચાર જ રીતે : વળી ઇચિ અને મન તે હમેશા રહેતાવાળી ચીજો નથી અવધિજ્ઞાનનો સ્વભાવ ઉપયોગ વેનાનો છે તે જિનોગ કઈ હમેશા એમ્મરણો રહેતો નથી વળી તીર્થંકર મહાત્માજને જે અવધિજ્ઞાન ને દર્શન દોય છે તે ઉપયોગવાર

અધ્યાયન • ૨૭

મુસાફરો અને ખવાસીનું ધ્યેય શું હોય ?

શા સ્વકાર મહાત્મ જીમાન શીનામ્મુદ મહાત્મ
આયાનાગ સત્તા મોથા અધ્યયનની ગીકા કરના થકા
આગળ જણાવી મરા કે-મુનકાળમા ને તીર્થેયે થઇ મરા વર્તમાન
મા ને વિદ્યમાન છે ભવિષ્યમા ને ચાવાના છે તે સર્વ ઈર્ષ બનો-
થા એક જ ધ્યેયવાળા અને કેવલજ્ઞાન મગી તેજ ધ્યેયની નિદ્ધિ માટે
વર્તવાવાળા અને તેને જ માટે મથવાવાળા હોય કે હવે ધ્યેય
મુ ? જગતના કુદારતુ હવે નારડીમા બેમીને સમુ ની પાર મુમાફ
ને ખનાસી ને ને જાણ ખા મુમાફતુ ધ્યેય એ કે-મુમારે પાગજતુ
ખવાસીનું યેય એ કે મુમારોને પાર કુતારુ હવે ને ખવાસી પોતે
કુજતો હોય તે મુમાફરોને મીડે કાઠે છર્ડ જઇ રાકતો નથી પણ
ખનાસીનું ને ધ્યેય નારડીમા બેમતુ કે તે મુમાફરોને તારવાની
દટિએ જ ને કે પોતે કુજવાના ધ્યેયવાળો નથી તરવાની જ
બાનના રાખે કે છતા તેનું મુખ્ય ધ્યેય મુમાફરોને તારવાનું છે

છરોને તારવાનું તીર્થ કરના છરનું ધ્યેય

તીર્થકરના હવોના અને બીજા હવોના સમ્યગ્જ્ઞાનમા તદાવન
કે હવે ખવાસી ચાતો ચાતો નહિયા મઠે આવે તો પણ વિચારે
એ કે મુમાફરોને કેમ જાની પાર કુતારુ અને મુમાફરો એ વિચારે
કે હ પાગ કેમ જીતરુ, અને ને તીર્થેયે પો હવ સમ્યક્ત્વ પામે
અને તેમા પણ વ મોધિ પામે ત્યાર મિથિ એ જ હોય કે આ
હવોને પાર કેમ કુતારુ પોતાની ન વાની વાતને આગળ ન જ
કરે પણ જગતના હવોનો કુદાર ન વાના જ વિચારમા હોય
ખનાસીનું ધ્યેય નાવડીમા બેમી તરીને સામે કાઠે તારવાનું ન હોય
પણ મુમાફરોને સામે કાઠે કુતારવાના આગવથી પોતાનું સામે કાઠે
જનાનું સ્વાભાવિક અને છે

તીર્થ કંપગુણ બીજ નુ ?

હરે તીર્થ કંપગુણ બીજ નુ ? શીખ દીને નમ્યાત્મક પી
પા કાગ મેમમાત્રે લઈ જવા આથી તીર્થ કંપગુણ માત્ર થાય
ત્યાર ન મેધિ જ હોય અને તેથી હિંદુસ્થાનમાં રહેતું પાણી
ત્યાર વરમોધિ એટલે અપ્રતિપાતિ અમ્યક્ત થાય ત્યાં થા તેઓ
વશયાદિ જોડે ના કંપગુણ ના નવનવમે તપત્ત હાય હા
તીર્થ કંપગુણ અમ્યક્ત બીજના ન પત્રપાંથી છુટ પડે મનુષ્યે બીજના
સમ્યક્તોમા છુટ મન નના નમુરથી નરુ એમ હાય ત્યારે તીર્થ કંપગુણ
અમ્યક્ત પલ્લા અતે ના નાનાથી તેય જગત્ત નમ તર કો
આનાવાણુ હોય હવે તીર્થ કંપગુણ તો રીતરવાનાથી નરુ એમ
મહેવાય છ તે છુટ તે પમુ રાગ નાથી છે નમરસ જપ થાન
હા । આરાધના પીમે રથાનો પમુ આમાનો જાન હરે માત્ર
કે પ્રાજ્ઞાસાએ વિનેમત્તી પૂજામા પમુ પદપદગો અમ્યક્ત
આપેલ છે

દેરાસનમા મૂળનાયક કેમ ?

હા પૂજામા અમ્યક્ત કેમ ? પ્રથમ તો મૂળનાયક કેમ ? એમ
મર્ધ પ્રત્યક્ષ એટલે મહાવીર મહાગત્તુ કે કપલદેવ ભગવાન
દર હોય તેમા બીજા પમુ તીર્થ કરાની મુનિઓ વિરાગિત હોમ તે
તે મામે એ દરગુ નામ નથી સના અને મૂળનાયકના નામ તરીકે કેમ
સંજોવો છે ? આમા બીજા તીર્થ કરેલુ અપમાન થાય છે । મ, જોકે
મર્ધ તીર્થ કરેલો ક્ષાત્રિક કાવ ન ખો છે હિંદુસ્થાનમાં ત્યાં ત્યાં
છ જ નહિ જેમ નાટકિયો છુટ છુટ । એતો કરી જનાવે અને કુચ
નીવ રથાન બગલે તેમ આવી મરે છે ? તો મરે છે કેના બાઈ
તારી થાન માનથી તેમા અમ્યક્ત નથી મરણ કે જેન પ્રામન
રાગાગત્તી જગ્યાન મધ મરના મામના નથી જો તેના અમ
ધ રાજે તે તે મામ જ ન થાને અને સમુ નમાધાન ન થાય
તેથી મામે ન આવે માટ પ્રથમ નમાડુ નમાધ ન ક જુ જોછો

બ યોના ઉપકારને માટે જ મૂલનાયકની કલ્પના

હવે તીર્થ મંદિર / ખુલ્લુ ધ્યેય શુદ્ધ નર્વનું ધ્યેય જગતના
જિહ્વા માટેનું છે તેઓની ગ્રંથીનીની દટિ બહી અને ખીએ
તેમા જાતના રહીતો ફેર મ મધ્ય ૨ ને ૩ ૪ દેવ-શ્રીમ ક જે તે પ્રથમ
શુદ્ધેષરો ૨ દો ૩ મૂલનાયકને હવે તીર્થ કર ભગવતની અપેક્ષાએ
મૂલનાયક છે નહિ પણ જાન નાની અપેક્ષાએ મૂલનાયકપણ
છે બહી જિજ્ઞાસામુદિથી રામ કર તેને તો પડેચાર પણ મેળની
ખજેમવથી પથરો ફેરવો એ દિનામે રામ કરી તે નમમી છે હવે
આ જે મૂલનાયકની ગ્રાવણુ તે ડાનાનિયાપણે ૩ સ્વામી-એવમ આદિ
મયાદ માટે નથી પણ મનિ મા પ્રવેશ ૩ નાનની પ્રથમ દટિ આ
જવાની ૨ મૂલનાયક ઉપર માટે તે મૂલનાયક મણાય હવે આવી રીતે
મૂલનાયકપણાની કલ્પના તે બ-યોના ઉપકારને માટે છે તેમને તારવાને
માટે જ છે તે વાત લક્ષ્યમા ગમશુ તો પૂજામા પણ જણાવેલ છે
૩ પૂજાની સામગ્રી જે વિસિષ્ટ હાથ તે પ્રથમ મૂલનાયકને ચાવો
પડી પડેચતી હાથ તો બીજો ચાવો હવે પૂજાના ભગવાનને
આગી રહે તેથી બહિર તો ચાવ પણ મૂલનાયકને ચાવવામા હતુ
એ જ ૩ આધનારની દટિ મૂલનાયક ૨૫૦ પડે ગોઠ વસ્તુ ત્યા જ
પ્રથમ ધરની તે ઇવન બ યોના મ્યાણુને માટે મ છુકે તેમના હાવને
સ્લામ દેખના માથે વધે તે માટે

પ્રભુપૂજા અને આધન-સામગ્રીનો વિવેક

હવે ત્યમ જે પ્રભુપૂજા થયેલી હોય તેમા સાધનસામગ્રી ઓગી
હાથ અને પોતે વિશાળ સામગ્રી સાબ્યો હાથ તો મૂળથી પ્રક્ષાલ
કરીને ૨૨ પણ જે પ્રથમની પૂજા સારી રીતે મધ હાથ તો બીજો
પૂજાદિ કરી લેવી અને તેથી મૂલનાયકની પૂજા છોડવી પડે તેની
ફિકર નહિ મરશુ તેમા લાગુ ચાન તેની ગમમથી નથી અમર તેનાથી
વધ તેની સામગ્રી નથી તે માટે એમ ક વુ બહી મહિ એમ કહે -
... .. મ પૂજાને નિચા હાથ તો તેના નિચાર કે જાનને ધક્કો

સજ્જનો એ વિચારે કે આ મોહ કેનો નિવૃત્તિ છે કે પ્રત્યુ નીર
જેવાને પણ હવમચ્ચાની દે છે આ અભિમાને તેમને પણ ચાપડ
વગાડી અને પ્રપન્નતામાં એમ રચન ચોખ્ખુ ન જોતાં તેમ તે આ
તીર્થ પ્રનો જન કોડાકોડ માગરોપમ સુરી બમ્બો તે પછી આપણે
બોનનામાં કપરોમ પણ એમ મજાનો વિચાર લાગે દુર્જન વિષ
રીતપણે વિચાર હરે ધુવળે દુર્જનો રૂપ આર તેથી સુજો
પોતાનો પ્રાપ્ત ગદ્ય કરાવે । તેણે પણ તે તે પોતાનો નાથ
માપે જ તેમ દુર્જનો મારી અને સાચી વસ્તુનો દુરુપયોગ કર તેથી
સજ્જનથી મારી વસ્તુને મારાપણે કરવાનું જ ન થાય જ નહિ ।

ધર્મનો પૂણ પણનો અખતરો

અહા માવો મક ૧૨ નારો મોહમાં જ્યનારા જન
અધમ પ્તામાથી જ્યારે ધર્મના પ્રભાને તીર્થ પ્રપણુ પામ્યો તે તમે
માવો ધર્મ કરનાવાળા ન થાઓ તે પછી તમારા જેવા બેનસીપ
મેણુ ? હરે પ્રત્યુ નીર ચાહે તેવા દુર્ગુણનાળા હતા અને તેમણે તે
જાહેર મ્માં તે એના જ મારે કે ધર્મનું મહત્ત્વ મતાવાય અહી
જિનેશ્વરમહા આ ધર્મનો અખતરો મૂકે છે તે પૂણ પણનો અખતરો છે

મૂળસ્થિતિથી છેલ્લી સ્થિતિ મુધીની રીતિ

વળી તે ધર્મ કિંમતી છે કુબાર ધર્મ જનાવે તેમા કઈ માની
તેની મેળવણુ મગ આદિ મર્વ બતાવે મૂળ સ્થિતિ પણ જણાવે
અર્થાત્ સખા સમક્ષ અખતરો મૂળારે મૂળસ્થિતિથી છેલ્લી સ્થિતિ
સુધીની રીત જણાવી તેમ અહી તીર્થ પ્રે મૂળસ્થિતિથી વાવત તીર્થ
કરપણાની સ્થિતિ સુધીની રાત જગતને બતાવી તે સાચી ? તે કહે
છે કે ધર્મના આગે મા જડુ જડુ છે હવે જો તમે ધર્મના જોતે
નહિ આનો તો ૧૭ રખડુ પડો હરે તીર્થ કરના ચોરનામાં નિગમ
નામનું નિયુક્તિનું ઘા જણાવે ■ હવે સિદ્ધિ ૨૫ જાણુ સ્થાન
૨ તીર્થ કરાવે નમે ત્યારે જ તેમો ધર્મો સખા સમક્ષ મૂકે

આપત્તિનું નિરાન્ન અને સપત્તિની પ્રાપ્તિ

હરે મહી દરે તીર્થે મહા સમલ ધર્મની પડ્યા બધા
વના આપ્તિ નુ બનારે ? આપત્તિ નિરાન્ન અને સપત્તિની પ્રાપ્તિ
હવે આપત્તિના નિરાગુના જ મ જરા મ જા, પોત્ત માધિ તે વ્યાધ
રૂપ માપતિ જાતના મર્વે ટવોને લાગેની છે તેથી પ્રથમ તમે એ
સમજો કે મારા આત્મા દરે બરમા બગવાવાગો તિપ્ત થનાનાજો
હોવા માથે જ મ, જ । મરુતુના ચકરમા ચમ ચિતો છે માટે અનિષ્ટ
તત્ત્વ જગતમા જે પ્રાપ્ત હોય તો તે જ મ જાન મ જુ આપ્તિ છે માને
ન ગે પ્રથમ ત્રણ મધ્યમો મ્હા જા મપત્તિની પ્રાપ્તિ ન થાન તો
પછી મનિષ્ટના નિવારણો અર્થે પ્રા ?

આત્માના ત્રણ અખૂટ ભાગો

હરે ચોખી ર' રાખવા તે ભાર ગમે ? જો માન હોય તો જ
વગર માટે ચોખી રાખવા તે ખૂબાઈ માણ હવે અહીં આત્મામાં
મર્મિક હોય તો તેના ચોખી રાખે કામના અહીં આત્માના ત્રણ અખૂટ
ભાગો છે હરે તે જાણના ન આવડે તો શું મમ લાગે ? તે
આત્માનું સ્વરૂપ એવું છે કે એક વખત પશુ મને જોઈતા પ્રમાણમા
પશુ મને અને અખૂટપણે પણ મને એના જ શાસ્ત્રીય નામો
ઔપશમિક, ક્ષાયોપશમિક અને ક્ષાયિક રૂપે છે હરે અહીં એક વખત
મને તે ઔપશમિક અને જોઈતા પ્રમાણમા મળ્યા કર તેનું નામ
ક્ષાયોપશમિક અને મનેતો બહાર અખૂટ રહે તે જ ક્ષાયિક છે
આવી રીતે શાસ્ત્રીય પંચમાયાના ત્રણ શબ્દો છે હવે આત્માના
નિધયમા એક વખત મરુતુની આવે તેનું નામ જ ઔપશમિક
મરુતુત્વ નિધયમા ડમમરુતુ આવે તેનું નામ ક્ષાયોપશમિક અને
જેમા ચાહે તેવા અને ચાહે તેવા ડમમરુતુના સ્થાનો આવે તો
પશુ ડમમરુ જ નીક ડેશી ખામી ન આવે તેનું નામ જ ક્ષાયિક
આવા ત્રણ ત્રણ પ્રકારે દર્શન અને ચાત્રિમા જો પશુ' રાનમરો
પશુ પ્રમા ન થાય ।

સમજાવે એ વિચારે આ મોહ કેરો જન્મજન્મ છે કે ૪૮ વીરે
જેવાને પશુ રચનચાવી છે અને અભિમાને તેમજ પશુ ધાપ
સગાડી અને અપમાન મેં રચન આપ્યું ન જોનાયુ તેમા તો મા
તીય નો આ કો કો આચારપદ મુની બચે નો પછી આત્મે
જોનામા કનરામ અપવો એમ રજનો વિચાર ત્યારે દુર્ગં વિષ
ગીનપો વિચાર હવ ધુવડા દુર્ગો વપ માટે તેથી સુજો
રોતાનો પ્રમાણ મધ મગાનો ૧ માં પશુ તે તો પોતાનો પ્રમાણ
માપે જ તેમ દુર્ગનો મારી અને સ્વચી રમુનો દુરુપદાગ કર તેથી
મજનનથી મારી રમુને માતપણે મેંસાનુ મધ મગ જ નહિ

ધર્મનો પૂર્ણપણાનો અખતરો

મહા મારો અદમ ક નારા મોહમા રચના આ
મધમ જ્ઞામાથી જ્યારે ધર્મના પ્રમાણે તીર્થ પશુ ધાપે તો તમે
આનો ધર્મ કરવાવાળા ન થાઓ તો પછી તમારા જન્મ મેનગીન
મળુ ? હવે પ્રતુ રીજ આજે તેવા દુરુપદાગ હતા અને તેમજો તે
જાવે આં તે જોના જ માટે કે ધર્મનું મહત્વ બતાવાય અહી
જિનેશ્વરમા ૧૨૦ ધર્મનો અખતરો મૂકે છે તે પૂર્ણપણાનો અખતરો છે

મૂળસ્થિતિથી છેલ્લી સ્થિતિ સુધીની રીતિ

પણ તે ધર્મ કિમની છે ફોરાર ધર્મ બનાવે તેમા કઈ મારી
તેની મેળવણુ રંગ આદિ મર્વ બનાવે મૂળ સ્થિતિ પશુ જણાવે
અર્થાત્ સજ્ઞા સમક્ષ અખતરો મૂળનારે મૂળસ્થિતિથી છેલ્લી સ્થિતિ
સુધીની રીત જણાવી તેમ અહી તીર્થ મે મૂળસ્થિતિથી માવત તીર્થ
કરપણાની સ્થિતિ સુધીની વાત જગનને બતાવી તે શાથી ! તો કહે
છે ૧-વગના પ્રમાણે આ મધુ બન્યુ છે હવે જો તમે ધર્મના રીતે
નહિ આનો તો હજી રખડુ પડો. હરક તીર્થ ક ના ચારત્રમા નિગમ
! નિર્ધુક્તિનુ હજી જણાવે છે હવે સિદ્ધિ રૂપ હજુ સ્થાન
૧ તીર્થ મેને ગયે ત્યારે જ તેઓ ધમને સના સમક્ષ મૂકે

આપત્તિનું નિવારણ અને નપત્તિની પ્રાપ્તિ

હવે અહીં ફરે તીર્થકર મહા મમક્ષ ધર્મની પરીણ જણાવના નાથ નું બતાવે ? આપત્તિ નિવારણ અને નપત્તિની પ્રાપ્તિ હવે આપત્તિના નિવારણ પુના જ મ જરા મ જા ગો આધિ ને વ્યાધિ રૂપ આપત્તિ જનનના સર્વ રૂપોને લાગેલી છે તેથી પ્રથમ તમે એ સમજો - મારા આત્મા ફરે બંધના બંધવાવાગો ત્વન્ન યવાવાગો હોવા માથે જ મ જ ન ત્વના ચક્રમાં ચલ રહે છે માટે અનિષ્ટ તત્વ જનનના ને મોઢ દોષ તો તે જન્ન જત, મરણ માદિ છે આને મે પ્રથમ ના અધ્યયનો કલા છતાં મપત્તિની પ્રાપ્તિ ન થાય તો પછી અનિષ્ટના નિવારણનો અર્થ ગો ?

આત્માના ત્રણ અખૂટ ભાગો

હવે મોઢી પર લખેલા તે આરે ગોમે ? ને માન દોષ તો જ વગર મારે નાહી । લખવા તે મૂર્ખાઈ મનુષ્ય હવે અહીં આત્માના મર્મદ રોય તો તેના મોળોગરો ઝમના અહીં આત્માના ત્રણ અખૂટ ભાગો છે હવે તે જણવના ન આવે તો તું મમ લાગે ? તે આત્માનું સ્વરૂપ એવું છે કે એક વખત પશુ મને જોઈતા પ્રમાણુમા પણ મને અને અખૂટપણે પણ મને જેના જ લાગીય નામે ઔપચારિક ક્ષાયોપગમક અને ક્ષાયિક રૂપે છે હવે અહીં એક વખત મને તે ઔપચારિક અને જોઈતા પ્રમાણુમા મન્યા રે તેનું નામ ક્ષાયોપચારિક અને મનેનો ભગર અખૂટ રહે તે જ ક્ષાયિક છે આવી રીતે શાસ્ત્રીય પંચાધાના ત્રણ સખો છે હવે આત્માના નિશ્ચયમા એક વખત અજમૂલી આવે તેનું નામ જ ઔપચારિક મમ્યક્ત્વ નિશ્ચયના ઝમમતા આરે તેનું નામ ક્ષાયોપચારિક અને જેમા ચાહે તેવા અને ચાહે તેવા ઝમમવાના સ્થાનો આવે તો પણ ગમો જ નાહ કહી જામી ન આવે તેનું નામ જ ક્ષાયિક આના પાળ નણ પ્રકારે દર્શન અને ચારિત્રમા બને પણ જાનમર નણ પ્રકાર ન થાય ।

લગ્ન સેતુ કેરી રીતે તૈયાર કરી ક્યા હોતના સ્વયમ જડુ એ નવ
કાંઈ કોની? કહે કે જન સ્ત્રી-સેનાપતિની અહીં જોમ જન ન નવ
તરફીએને કતારો દોષ છે પછી તેમ જા મહાપતેના પ્રતાપે કે
સાધનોની વિપુલતાએ જાણી દોષ છતા નામ તો જન સત્તુ જ આવે.
અહીં ચારિત્રના પ્રતાપે જોઈ કાંઈ યાવ ખરા પણ ચાલિને જાણુ
જનાર તેના સાધનોને લાવના? વગેરે જોયું? અભ્યર્થન અહીં
અભ્યર્થનાન મમ્મક અને દોષ અભ્યર્થાત્રિ જનુ અમ્મક જરે દોષ
છતા નિશ્ચય જે છે તે જ મમ્મક ક્રોધાવ નારી મીનની શમા વહી
ડરે છે તેનું મમાધાન પણ શાસ્ત્રમાં નાપે છે

દર્શનને જ સમ્યક્ કેમ કહે છે ?

હવે આઠ મથુરિ મ્હા ૨ ત્રણ મુદ્દા પચાસ આત્માના મ્હો,
તેના અંગે વાળી શમા કરે છે કે ત્રણેનું સુદ પડુ છે તો પછી મમ્મક
સ્ત્રીને જ એમને નિશ્ચય પ્રતીતિ અર્થ જનાને જ કેમ મમ્મક ક્રોધ
છા? ત્રણેને મમ્મક કેમ નથી કહેના? મોઈશ્વર્યમાં કે આચાર્ય જાન
કે ચારિત્રને અભ્યર્થના કે મમ્મકચારિત્ર કાંઈ નથી ખાત્ર મમ્મક
શસ્ત્રી અર્થ નિશ્ચય છતા કે કચિને ક્રોધાવ છે અહીં ચાલિમા
કે જાનમા સમ્યક્પદ્ય છતા સમગ્નિજનુ મોઈશ્વર્ય નથી આચાર્યોદિ
મર્વ સમગ્નિજનુ નિશ્ચયમા જા જોય છે અહીં જોનુ અપખન ડરી
એમને કોયુ થા. જુ આ તે અન્યાય ક્રોધાવ હવ એને અમગ્નિ
નથી મ્હોના ને સાધી જનુ? ખાત્રી જાને દુ ધોગે ખાત્રી ત્યાર જ
દુ બધનમ કંગળાડ તે વિના દુ બધનમગ્ન નથી વાત ખરી-
અહીં અખ્યપનના જોખમે નમો જોખમ. છા દા જુ કે આમ્યા
નમો મગ્ગો મ્હોમા કાવો. કે નુશ્ચાન અમીને દોષ છે વજીરને કઇ
લેવ કેવા નહિ છતા વજીરેની મમામા આમર મેની વધે? વજીરની
મ્યારે કેમ છને તે જનુ જનુ કેમ લે અને હારે તો પછી વજીરોની
અમાના માનની જમાવ ન જામે એટલે પ્રીતિમગ્નિસ્ત્રય સુધી
પરોચ વ તેવો અ જો લાથમા તે તો તે વજીરની આમર વરી પણ

એ મેં ડોઠા હારે તેવો ટસ જો વડીલ ને તો તેની આપર નજર
વધે અહીં દીકાકાર મહે છે કે તમે આ અધ્યાપનના વડીલ ગયા
છો તો ઠેક પહોચાડો

શૂરા મરદારતુ દમ્ભત

આ આખા અધ્યાપનમાં સમ્યગ્વર્ણનને મમકિત મળેતું એ જ
જણાવવાના છે. યાન કે ચાગિતન મમકિત તમે બોલી શકો છો ખા.
પણ તમે જણાવવાના નથી વડીલ અપહરતો, કે જુઓ પુરાવો આપે તો
તેની સનદ ડોઠા ૧ થાય હવે અહીં સનાની આગળ જે એકલા
સમ્યગ્વર્ણનતુ મમકિતપણુ જણાવો છે તે ધીરમા તો તમે આ
સનાને અવગે રહે તે દેરી રહ્યા છો. વાત ખરી, પણ અહીં જે મેં સાચ
છે તે જલ સાબળો જે મનુષ્ય હલ્લમા આવેની વાતોને ખુલી કરે તેને
ખુનાસો થાય, પણ જે ખુલી ન કરે તેનું શું થાય? અહીં તે તારો
વિચાર જાહે કરી માન હપર જે આશ્લેષ મૂકો કે તે વાગળી છે
પણ તને પૂછીએ છીએ કે આપતેને, જે બોધ તે નિશ્ચય પડેના
હોય કે નહિ? રમતા છોકરાઓ તરવાર, બેઠક આગિતે આપે દેખે
છે છતાં આપે ખાગ નથી બાધતા અરે, મરારના નોકમે હથિયારને
માથે ખમે તેથી સુબટ નોકર કે સુબટ સરદાર? અહીં આપે
હથિયારને માથે મર તે સરના મરેગનજી માટે પણુ હત મેળવવા
માટે હથિયારને માથે કરતા નથી હવે શૂરા સરદારને અંગે આપે
હથિયા પણુ મમતુ નથી તેને શૂરા મરદાર પાતે હથિયા ને તૈયાર
કરે તે મમ લાગે

મમકિતમા જ બોક્ષ લાનનાની તાકાત છે

હવે અનતી વખત આ યાન ચારિત્રનો વર્તાર હવેને મને
છે નવમેવનક સુધી જતા તેનું ચારિત્ર અનતીવાર મને છે પણ
જેમ ખેતરમાં ધરા બેસેલી હોય છે છતાં તે કોઈ ફળના કામની નથી
ફળ જ હોય નહિ એમ તેમની ફાનેફતે છતાં સ્વભાવ ફળ આપવાને

અમમ્નિ આયે આવે ત્યારે જ મોખને દેખા જને અમમ્નિ વમતુ
ચારિત્ર કે માન ઇછ મમતુ નથી મોક્ષ વાવવાની તામન માન કે
ચારિત્રમા નથી તે તામન તે અમમ્નિમા છે મોક્ષ નહિ આવવામા
ન્યૂનતા માન સમ્યગ્વર્ણનેની હતી ગાનચારિત્ર છતાં અમમ્નિ આવે
અને તે પછી મોક્ષ મળે તે ચાથી અમમ્નિના જ પ્રમાણે બીડમા વરમાદ
ચારે તરફ વ મે છતાં બાજરીનો છે વો નથી બનેલો મોક્ષ કે વાવેનર
નથી વગર વાવેનર ચરેલો વગ્યા બીજને પે ન રી મુકે તેમ
અહીં અમ્યક્તવથી મોક્ષ વિના માન કે ચારિત્ર કામ ન મી શકે
હવે નાનો મરખો હતો દાણો વવાયો દોષ તે તેના છે વાને બિચા
વિના ન જ ચારે તેમ અહીં નાનો મરખો પણ મોખનો નિશ્ચય જોડે
બૌદ્ધધર્મિકે બાવતો નિશ્ચય થયો હોય તે જ માન અને ચારિત્ર કામ
લાગે જમીન રવાળ નોય બરખે વરમાદ હોય આ વાવેનર ન કુર્ષ
તે કામ જ દ્રવ્યના માન તેમ અહીં નમ્યગ્વાન પીછેત્ર અનુભવીવા
મળે ન તેમજ ચારિત્રથી ક્ષેત્ર પણ મળે ન હતુ આ નોનરથી બીજાનુ
વાવનર થયુ ન તેનુ માટે રજા ન મળ્યુ હવે થડે ચણા કે બાજરીનો
દાણો મળે છે પણ માગી કે પાણીનો દાણો બોલના નથી હવે માગી
કે વ માદ વિના દાણો મળે નથી આ પ્રમાણે જલ તે બીજને જ ચાલ

અમ્યક્તવર્ગના પ્રતાપે જ્ઞાન, ચારિત્ર

અહીં માન ને ચારિત્ર વિના મોખ નથી થયો છતાં તેનુ જને જલ
પણ બીજ મળીએ તે તે અમમ્નિ જ છે દાણો બીજના નામે એ વા
ખાય પણ માગી કે પાણીના નામે ન જોળખાય તેમ અહીં જે મના
બી તરીકે અમમ્નિ જ છે માનચારિત્રની જગત તે ખરી માગી,
પાણી સ્વતંત્ર ચીજને છે, પણ એ બીજ તરીકે ન ગણાય હવે આ
સમ્યગ્વાન કે ચારિત્ર તે તે સમ્યગ્વર્ણના પ્રમાણે ચવારપ નોવાથી તે
સ્વતંત્ર ન જ ગણાય જોડે અમ્યક્તવર્ગના પ્રતાપે જ્ઞાન, ચારિત્ર
કે હવે આ મળે નિશ્ચય પ્રતીતિ તે આ જનેને અમ્યક્ત કરના
ક આથી તે અમમ્નિનુ અગુણ આ વાન ખરી પણ યુક્તિથી અમમ્નિવેલો

પાત દાખવાથી ન મમજવાય તો ત્યાસુધી ગજામા બેતરે નહિ જેમ
ભાવનગર અને શિલો^૨ વગેરે આ પારિવાર્યા વગેરે રથાને છે
તે કાઠિયાવાડમા છે આ વાન મુખથી કહેવાય તે ન માને કે
ન સમજે પણ નમ્રાથી તુલ જ માની લે તેમ અહી સુક્તિથી
સમજશે નના પ્રભાપે જ્ઞાન કે ચારિત્ર જતાવો ખસ પણ જો તે
દાખવાથી સમજવો તો જ મમ લાજે, તેને માટે પ્રથમ વસ્તુ ૨૧
૨૫ અને પછી એ ૨૬ થી જનાવરો કે જે ઓતાઓને કપૂસ કલુ
પાશે અને તે મમકિને આગિત પણ કરશે

અભ્યાસ ૨૮

પથેન ત્રયાણામપિ સમ્યગ્વાદસમ્મથે કથં કર્ણનસ્યેષ
સમ્યક્થપ્રાદો રુદ્ધો ? यदिहाध्ययने व्याघर्ष्यते, उच्यते तन्नाम
માનિત્યાદિતરયો, તથાદિ-મિથ્યાદષ્ટેસ્તે ન સ્ત, મથ ચ
સમ્યક્થપ્રાધા-યથાપનાય અન્થેતરરાજકુમારદ્વયેન થાલા
જનાયતયોધાર્થે દષ્ટા-તમાચક્ષતે-તથથા-ઉદયસેનરાજો ધીરસેન-
સુરસેનકુમારદ્વય, તથ ધીરસેનો-ચ, સ ચ તત્પ્રાયોગ્યા ગા-ધ
ર્થાદિકા કલા પ્રાદિત્ત્વે રતરસ્ત્યમ્યસ્તઘનુવદો લોકરુદાપ્યા
પદ્મીમગમન્, યતચ સમાકર્ણ્ય ધીરસેનેનાપિ રાજા વિજ્ઞતા
યયહમપિ ઘનુવેદામ્યાસ વિદ્યે, રાજાપિ તદામહમત્ર
ગમ્યાનુજાત, તતોડમી સમ્યગ્નુગાધ્યાયોગદેશાત્ પ્રજાતિશયાદ
મ્યાસવિશેષાચ શત્રુવેધી સજ્જને, તેન ચારુદ્યયૌવનેન સ્વમ્ય
સ્તઘનુવેદનિજ્ઞાનવિયેનાગણિતચત્તુર્દશનસદસન્નાથેન શત્રુવે
ધિત્વાયદ્દમ્માત્પરયલોપસ્થાને સતિ રાજા યુદ્ધાધાદેશ યાચિત્,
તેનાપિ યાચ્યમાનેન વિનેરે, ધીરસેનેન ચ શત્રુદાનુવેધિતયા
પરેશ્વાનગતકુમારા-ધમાચૈર્મૂવતામાલમ્બાસૌ
વિદિતવૃતા-તેન રાજાનમાપૃચ્છ્ય નિદિનશર

શતજાલાવદ્યપરતનીકેન પ્રોચિત । તદેવમમ્યસ્તવિજ્ઞાનત્રિ
યોડપિ ચતુર્વિકલત્યાદ્યાત્મમિપ્રેતકાર્યસિદ્ધયે હતિ ।

(માત્રા ૦ ટી ૦ પૃ ૦ ૧૬૬)

આત્માને લાગેલા રોગનો વિચાર

શાસ્ત્રકાર મહારાજ શ્રીમાન શ્રીવાકાચાર્યજી મહારાજ બન્ધ
શ્રીવીના ઉપકારને માટે આચાર્ય । સૂત્રના ચોથા અધ્યયનની ૧૧
મરતા થકા આમજ જણાવી ગયા કે ચાર વિભાગે જે પાડવ મા આવ્યા
છે તેમા સમ્યક્ત્વ છે તે જ આત્માની મૃદ્ધિ છે બનાદિ કાળથી આ
આત્માએ પોતાની મિત્ર ધનમાન કુટુંબકીના આત્મિને ગળેલ છે
તેથી તેને જ્ઞાન દર્શન કે ચાતુર્યથી મિત્રનો ખ્યાલ ન હોય નાના
ખચ્યાને દુનિયાદારીની ચીજોનો ખ્યાલ ન હોય તેથી મગજમા
આવેલી ચીજોનો જ ખ્યાલ હોય તેવી રીતે આ શ્રવને પણ દરેક
ભવમા એ જ્યા થઇ કે ભવમા ભેદથી ચીજોનો ખ્યાલ કર્યો
ચરીર દરિયો, ધન કુટુંબ માનમિત્ર આદિ ઉપયોગી વસ્તુઓ
જે ભવમા થાય તેનો જ ખ્યાલ કર્યો તેથી પ્રથમ ઉપદેશમા ભગવાને
એ જણાવ્યું કે-તમારી આ બધાની આશ્વત્તે જુઓ આ મારે
આત્મા ભવોભવ ઉત્પન્ન થવાવાગે છે એટલે જ મ, જલ મરણ, રોગ
રોગ આધિ વ્યાધિ દુઃખાધિ નગી કેવ છે તેના નિવારણનો રસ્તો
કોઈ દિન કર્યો નથી આપણને જગતમા મોઢ પીડા આવે તો તેના
નિવારણનો રસ્તો કરીએ પણ આત્માને યોગ લાગેનો છે તેના
અંગે તપાસ સરખી કરી નથી અત કાલોને તપાસ્યા નથી માત્ર
આગણે મોઢા બાવળિયાનો મોઢ લાગે અને કાઢે પણ તે વાગના
બધ કેમ થાય તેનો રસ્તો ન વિચારે

રોગના મૂળ કારણો તપાસનાની જરૂર

હવે જેમ નાના બચ્યાઓ બાવળિયાનો મોઢ વાગે તો તે કાળને
સતો માને, પણ બાવળિયો મરનાનો વિચાર ન કરે તેમ આ શ્રવ
રોગ મોઢ આદિના મ જો ભવોભવ આવે તેડ તે તે ભવમા નિવારણ

મર્યાદા પ્રકારે મર્યાદા નથી મૂળ મર્યાદાને નવાને નહિ પણ તેને
કેમવાનો દમ તે થાય ન થાય ? હવે બનાવિ કાળથી આ ૭૨
કાળથી મર્યાદાનો દમ તે બરો પણ જાણિયો મર્યાદાનો વિચાર
નથી કર્યો તેથી તીર્થ ૨૨ મહાગત કુપદેએ છે કે-આ આત્મા એક જના
નવા નવા બન્યા જુ. જુલ રૂપો લે છે પાપના ઉત્તરનાર કે તિર્થ મના
રૂપે ઉત્પન્ન થાય મધ્યમ પુણ્યના યોગે મનુષ્યપણે ઉત્પન્ન થાય અને
ઉત્કૃષ્ટ પુણ્યના પ્રભાવે દેવગણ પામે હવે આ જના દુઃખ પામે બરો
પણ તે થના શાથી ? અને તેનું નિવારણ શી રીતે થાય ?

નરકને ગરી રીતે મનાય ?

હવે વે. ગમ જણાવે અને હવે આપે તો વેદ કામનું તેમ
અહીં ઉત્તરે જ મ મ જણાવે ખરા શરો છે પણ તેના ઉપાયો ન
જાણે તો તે વસ્તુ ન જાણી મારી અનિષ્ટ વસ્તુ જાણ્યા પછી
તેના ઉપાયો જરૂર જાણવા જોઈએ જેમ જાણના મનુષ્યની પાસે
મર્ષ આવે અને જાણના પાસે સર્ષ આવે તો બંનેના બન્યા
ફરક છે, જોને અનિષ્ટ વસ્તુ જાણના તેના નિવારણ મારે તો
ઉપાય તો જાણવો જોઈએ હવે નારજીનું જ્ઞાન હોય / માર્ગ કહે કે
તિર્થ આદિને નરકે ખીએ છીએ એટલે માનીએ જેવને જ્યોતિષના
હિમાએ માનીએ, પણ નરકને તો મનાય ન શી રીતે ? તે માનવા માર્કે
ગેઈ પણ પગથિયું નથી મનુષ્ય કે તિર્થ સ પ્રત્યક્ષ અને વ્યવહારમાં છે
સૂર્ય ચંદ્ર ચંદ્ર નમન તારા આદિ પ્રત્યક્ષ છે તેથી તેમાં રહેનારા કેવો
માનવા પડે નારજીના અંગે તો કોઈ વિશ્વા નથી મારે માનવી શાથી ?

શુભા કરતા સજ્જ વધુ હોય

હવે કે લ મ કુલ નું કામ મર્યાદા છે જેમ લોક નોકસ્વભાવનું
કામ કરે હવે જેમ મનુષ્ય શુભ કરે તેના કરતા મનુષ્ય જ હોય પાપ
રૂપિયાની ચોરી કરનારને મળે પાપથી વધુ જ હોય તેમ અહીં
શાસ્ત્રકાર કહે છે કે-એક વખત આપણે જે પાપ કરીએ બીજાને
દુઃખ છએ દેવાનું કરીએ તેના ઉપાયોમાં આપણે આપણે હવે

વખન ભોગવતો પ? મા? મુના જોડેલી શિયા હોય નહિ પણ મુના કમના દમ્ભશુભી શિયા જોડામા જોડી દોષ નાજો ઉપિયા આ. વાં બમજી અને મોળ વાં આ મણા થાય મહી પાપો બાધીએ અને તેનું બાજ મણીએ તો તે ક્રોધી વખન ભોગવતો પ? એક બમમા ક્રોધ પાપો દમ્ભ મુણા તો ભોગવતો જ પ?

જગતમા કુંદનતની હદની તપાસ

હવે જગતમા કું નતી હ તપાસીએ રોરીમા એ જાણને અન્યાય થયો દોષ તો મોગીને ગેડ નિમન થાવે મામની પચાન મુખી પનાવે દેશની પચાન જાન પનાવે ખડ ખડના તાળની પચાન ચક્રવર્તી પનાવે પણ હવે તે ચક્રવર્તીના અન્યાયની પચાન મોણ પનાવે? એ. કે કુંદન તેની પચાનને પનાવશે એ. કે જો મતાધીમો દોષ તે નાનાના જાડાને જે અન્યાયો કરે તેનું કળ મોણ આપશે? તો એ. કે કુંદન જરૂર કળ આપશે ધમ્મા માણુમ અન્યાય કરે તો તેનું કળ તો હે જ આપે. પણ અહીં રાજ અન્યાય કરે અને તે તો મોથી મોટો છે હવે તેને મળ ક નાર મર્ધ નથી પણ કું ન તેને છે ની નથી. મા? કુંદનને માનવી પ ગે જો કું નને ન માનીએ તો નાના હપર અકુલ મર્ધ થતાર જ નહિ

ખૂનોની પં પનાની મળ કયા હો. નાયા ?

અહીં મળ જાર અકુલ થાવનાર કુંદન છે તો પત્રી વધારેમા વધારે અન્યાય ક નામું હવન કુંદન? ચક્રવર્તી કાય અમી? કે અન્યાયી હોય તો કોડ પૂર્વ મુખી તેમ કરે વધારે તો નહિ ને? પત્રી તેની છા વી થાય? હરે અહીં કોડ પૂર્વ મુખી અન્યાય નાગને તેનું કળ જાગપૂ કરીએ તો કુંદન થાય? નાચીન માળમા સાય યગાડની હતી અને તે વે નાથી હવો મરી ગયા તેનાથી તે સાય લગા નાને દમ્ભશુભી વાચની વના ભોગવતી તો પ? હરે તેની વે ના વાર કા? કુંદન કે આ આંકિ શરીસ કે જે નિર્ધય ક મુલુ ના છે તે દમ્ભશુભી વનાને સહન શ્રી ચક્રે જ નહિ હવે કોઈ

માણસ દમના ખૂન કરે તેથી તેને ફાંસીની મજા કર, પણ બાકીના નવ ખૂનોની સજા શી રીતે? ત્યાં શરીર જ નથી પછી સજા કેવી રીતે કરવી? ફરી છુત્તો થાય તો ફાંસી દેવાય અહીં મનુષ્ય ભવમા લાખો છુરોને માર્યા હાથ તેવાને વેના માટે કરોડો વખત મારીએ તો પણ ન મરે અગ્નિમા બાળવા છતાં છવના થાય, પાણીમા ફેંચા તાં ફેંચે રહી કપાતા કપાય નહિ એવી સ્થિતિ બોગવવાનું કોઈ સ્થાન માનો પછી નરક મન્દ ભને ન જ માનો હવે તેના કુદરતી ક્રોધિ સ્થાનને માન્યા વિના છૂટકે જ નથી

ફાંસી પણ જ્ઞાનમા હોય ત્યારે જ દેવાય

ફાંસી દેવાય છે તે વખતે ખૂનીને ચમ્પી આવે તો ફાંસી ન દેવાય પણ ડોઘટરને બોલાવી જ્ઞાનમા લાખ્યા પછી જ ફાંસી દે અહીં મારવાનો છે છતાં જ્ઞાનમા વચાવ છે તે સાચી? કહો કે હોશિયારીથી યુનો કયો તેથી માન્યેતીમા જ તેની સજા બોગવવાની હોય ત્યાં કોરોરોફોમ સુધાગાનું નથી

જગતમા પાપ પ્રકારે સમજાવ

હવે જગતમા મમજણ પાપ પ્રકારે છે પાપ છનિર અને મન-તેમજ મતિજ્ઞાન જ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન મન પર્યાવરણ અને મેવજ્ઞાનથી પણ મમજણ આવે માત્ર જ્ઞાન, અવધિ મન પાપ અને મેવજ્ઞાન જેમ જ્ઞાનના પાપ પકાડે ગળ્યા છે હવે મેવજ્ઞાન અને મન પર્યાવરણની મમજણ તે તો પાપત્રાપાર નથી પણ પ્રથમના ત્રણ જ્ઞાનની સમજણમા પાપને મબર છે અનગી રીતે લઈએ તો મનિ બાગિ ત્રણ જ્ઞાનથી પણ સમજણ થાય મન પર્યાવ ત્યાગી થયા વિના અને મેવજ્ઞાન પાપના કાલ વિના નથી બાગુ એકઠે ત્યાં પાપનો મબવ નથી હવે પ્રથમના ત્રણ જ્ઞાનની સમજણ વિના પાપના બોગવડો ન થાય અને તેથી નાગડીને મતિ આદિ , જ્ઞાને કે જ્ઞાતાને જરૂર હોય જ અણુમમજણમા પાપ બોગવ

વાતુ હોય જ નહિ પાપ કરતી વખતે જેવો ખમરાર હોય તેની રીતે ભોગવતી વખતે પણ ખમરદાર જ હોવો જોઈએ

નરકમા વધારે દુખી સમકિતી કે મિથ્યાત્વી ?

નરકમા વધારે દુખી સમકિતી કે મિથ્યાત્વી ? તો કહે છે સરીસની દૃષ્ટિએ સમકિતી દુખી ઓછો અને મિથ્યાત્વી દુખી વધારે પણ મનની દૃષ્ટિએ સમકિતી દુખી વધારે અને મિથ્યાત્વી દુખી ઓછો જેમ ફાજદાર કોઈ માણુમને મારે તેમા શાફકાર માણુ મનમા દુખ વેડે ત્યારે એના સજાથી બહારથી દુખ જતાવે પણ ખરી વેળા તો મનની મણાય છે અહીં સમકિતી જીવ હોય વિચારે કે મારે માટે જે તરવાના સાધનો હતા તેને મેં દુઝાડવા તર લીધા' આવી દૃષ્ટિ સમકિતીની હોય ઓછે મનની અપેક્ષાએ વધારે દુખ ભોગવે અહીં નારકીને જે વિભગ કે અવધિગ હોય તેથી તેને પરમાધામી ચાર ગાઉથી મારવા આવે ત્યારથી તે છાતી મમરાય અહીં અનિષ્ટને નિવારવાવાળું યાન ન હોય તે વેળા વધારે ઘાય હવે અનિષ્ટના નિવારણ માટેના ઉપાયતાવનાર યાન હોય તો તે વેળા ઓછી ભોગવવી પડે

પુદ્ગલની કેદમા પુરાયેલા આત્માને ઉપદેશ

અનાદિ કાળથી જીવ જૂખો તરસ્યો રહે તેનો વિચાર કરે

આ પુદ્ગલની કેદમા કે પાજરામા કેમ પૂરાયો તેનો વિચાર ન કરતો પુદ્ગલના પાજરામા મ્હો તરીકે પુરાયેતો છે તેનું જ્ઞાન મરવા ઉપદેશ તીર્થ કરો આપે છે તેથી તીર્થ કરે મ્હે છે કે-આ તમારો આત્મ ભવોભવ ઉત્પન્ન થનાર છે હવે આવો ઉપદેશ તે જ આપે કે મી પણ આપે ખરા ? ખીજ પણ આપે ખરા પણ તે પાઝાયો લઈ કેવનગાનીઓ પ્રયમના ભવની ઉત્પત્તિની શકાના સમાધાનો કરે તે શ્રોતાઓને જે મમજ આવે અને સરકારો જામે તે જુદા જ હે અહીં વેં રોગ કહે તેની સાથે દવા આપે તો ઠીક તેમ અહીં : આત્માને જ મ, જરા મરણાદિ રોગો ભવોભવ હેરાન કરી રહ્યા

પણ તેને માન્ય માટે મોઢ સત્તાધીસનો નકમ આવતો નથી રાગ
મહાગળ સાસુદેવ કે ચક્રવર્તી કે દુરો પણ નિરુપાય છે

અનાદિની આપત્તિ નિરાનના ઉપાયો

હવે તે નિરુપાય માપતિ મળવા માટે ઉપાય કે ખરો વળી
તે અનાદિને જાણવાનો નથી અરે ! ધ ને માગતો મપડશ હતા જે
દિનામા જ મ પૂરો કરે તો ગુ કહેતું ? તે બેભાન જ ગણાય
તેમ અહીં મા આત્મા જન્મ મરણાદિ આપત્તિઓ બોગચા કરે
અને તેને દૂર કરવાનો ઉપાય પાતાની પામે છે મદદ લેવા જવો પડે તેમ
નથી મમ્યગર્જન જ્ઞાન ચારિત્ર્ય નવા વસ્તુ પોતાના આત્મામાં જ છે
તે નથી વસ્તુઓ જ રોગોને દૂર કરે જ મ જરા ન જાણે આપત્તિ
દૂર કરાવે આ સ્વતંત્ર જ છે તે બહારની નથી પણ તમારા આત્મામાં
છે તે નથી ચીજોના દશન અને ચારિત્ર્ય નથી પ્રભ બેઠે જણાવ્યા
અને જાનને અગે બે બેદ જણાવ્યા આ પ્રલોચ પ્રમ ની સુદ
ચીજો તમારા આત્મામાં જણાવી

સમ્યક્ દર્શન હોય તો જ સમ્યગ્જ્ઞાન હોય

તે અહીં ગિધ્ય શકા કરે છે ન-ત્રણુ સમમિત સાબળતા નથી
માન સમકિત તો એક જ સાબળીએ છીએ જ્ઞાન અને ચારિત્ર્યને
સાબળીએ છીએ ખરા પણ તે સમકિત સમ્યક્ કહેતા નથી હવે
તમે આગળ અધ્યયનમાં એકના સમ્યક્દર્શનને સમમિત કહેવાના છે
તો પછી અહીં સમકિત તો નણેમાં છે જ્ઞાન કે ચારિત્ર્યમાં પણ સમકિત
છે હતા એકના દશનને તેની મહોરજાપ કેમ ? વાત ખરી પરંતુ જગ
તમા શેઠ આવે તેની પાઠળ વાણીતર આવે હતા તમે ગેઠ આન્યા એમ
બોલો પણ વાણીતર મા યો એમ ન બોલો તેના આવવાથી રાણીતર
આવી જ જોડ હવે જ્યાં મમ્યગર્જન દાય ત્યાં જ મમ્યગ્જ્ઞાન કે
સમ્યક્ચારિત્ર્ય હોય હવે સમ્યક્ જ્ઞાન ન હોય તો મમ્યગ્જ્ઞાન કે
સમ્યક્ચારિત્ર્ય ન ગણાવ તેથી ટીકાકાર કહે છે કે-મમ્યગ્જ્ઞાન
તેણે મારે ? તે

પણ સમ્યક્દર્શન હોય તો જ ચાત્રિનુ સમ્યક્પણ પ્રેરણા બહી
જ્ઞાન ને ચાત્રિ સમ્યક્દર્શન નિના આપ જ નહિ થાયી ? દુનિયામા
મમજલ્પરાજા છે છતાં મમજ્ઞાનરાજા મ્મ ન પ્રેરણા ? તેમ પાપથી
ડરવાળા છે છતાં મમ્યકચાત્રિરાજા કમ ન ગણાન ?

જાન્યમની મમજલ્પ કે પ્રવૃત્તિથી નાજ્યનુ સત્યાનામ

જાન્યમો બને વસ્તુ પ્રે એટલે સત્યનો પ્રે-કર પણ આપે
બો દુનિયાથી ની ત યોગ પણ રે પણ તેમા જાન્યનુ નિવાનાસ જ
હોય જાન્યમની પ્રવૃત્તિ આશીર્વાદ ન દેાય વધા ની મમજલ્પ કે
પ્રવૃત્તિ તે જ જાન્યને આશીર્વાદ મમાન અને જાન્યમની મમજલ્પ કે
પ્રવૃત્તિ તે જાન્યને શ્રાપ મમાન છે તેમ બહી જેને આત્મકલ્યાણનુ
ધ્યેય ન દેાય કલ્યાણ તત્વો તરફ જેવ કપાટેય તરફ વિચાર ન
કર્યો દેાય તેરાની મમજલ્પ આત્મકલ્યાણને માટે શ્રાપશ્ર ન છે
આત્માના કલ્યાણને માટે કોની મમજલ્પ આશીર્વાદ બને ? જેને
આત્મકલ્યાણ કલ્યાણ નિશ્ચય કર્યો હોય તેની

નિશ્ચયની મમજલ્પ કે પ્રવૃત્તિ નાજ્ય માટે આશીર્વાદ

હવે સમજાવું આશયલ્પ કે પ્રવૃત્તિ આશયલ્પ તે વધાધરીને
બો ગણાય હવે જેને આત્મકલ્યાણની મમજલ્પ નથી તેરાની
પ્રવૃત્તિ આત્માને શ્રાપશ્ર જ બો પણ જેને મોક્ષ આપવાનો નિશ્ચય
કર્યો હોય તેરાની પ્રવૃત્તિ આત્માના કલ્યાણને માટે આશીર્વાદશ્ર બન
તેમ બહી જ્ઞાન બને ચાત્રિ આત્મકલ્યાણને માટે આરે બને ?
સમ્યક્દર્શન દેાય તો જ હવે જેને દિગ્વિજ્ઞાના યોગ્યુદ્ધ ધ્યેય છે
પુરુષને એકઆગમમા ગમવાની આવના છે તેની પ્રવૃત્તિ મુદર
કમ ગણીએ ? જ્ઞાન કે ચાત્રિનુ સમન્વિપણ તે સમ્યક્દર્શનના પ્રાપ્તે
ગણાય જેની દટિ અરાગ હોય તેનું જ ન કે ચાત્રિ તે પણ ખરા
જ ગણાય જાન્યમની પ્રવૃત્તિ કે નમજલ્પ તે જાન્યને કલ્યાણમરજ નથી
પણ વધા ની મમજલ્પ કે પ્રવૃત્તિ કલ્યાણકારક હોય

અધ્યાઓ કે શ્રીઓ માટે દષ્ટાતની જરૂર

હવે તેના માટે કોઈ વસ્તુ છે ખરું ? તો કહે છે કે-
કાષ્ઠનિક અને જોડુ એમ બે દષ્ટાત હોય તેમાં કાષ્ઠનિક
તે ખડુ કરેડુ અને જોડુ તે ચરિત કહેવાય હવે બધી વધારીડુ
દષ્ટાત તે કાષ્ઠનિક ગણાય, પણ ચરિત દષ્ટાત કોઈ જતાવશો ? બધી
મોડામાર્ગને અંગે સમ્યક્ત્વની મુખ્યતા જણાવવા માટે તેમ જમતમાં
વધારીડુ જણાવવા માટે રાજના બે કુવરેડુ દષ્ટાત આપે છે એક
કુવર અર્થ છે બીજો કુવર દેખતો છે આ કથા અહીં શી ? કથાઓ
તો બાવડી છોકરાઓ જ કરે મોટાઓ ન કરે વાત ખરી, પણ
શાસ્ત્રકારો સવને બોધ કરવાની જાવના રાખે એટલે જ ને જીવી રીતે
સમજે તેને તેવી રીતે સમજાવવા ફરજ પાડે છે એટલે કુકમ કાખલા,
હીત્રોથી સમજાવવા પડે અહીં દષ્ટાત તે સમજુ માટે નથી સમજુ
માટે તો હેલુ જીતો, કહી ગયા પણ જો અધ્યાઓ કે શ્રીઓ છે
તે હેલુ મુક્તિમા કે એક-કુકમમા ન સમજે પણ કાખલાથી તેઓ
સમજે માટે તેમના બોધ માટે અહીં કાખલા આપવો જરૂર છે

રાજના બે કુવરેડુ દષ્ટાત []

તેથી કહ છે કે ઉદયસેન નામના રાજાને વીરસેન સૂરસેન
નામના બે મુત્રો છે ઉદયસેન નામનો અર્થ એ છે કે જોતી સેનાનો
ઉદય છે તેથી ઉદયસેન રાજા નામ છે પ્રાચીન કાળમાં સેનાના જો
રાજ્યનું ; ખજા ગણાવુ મુત્રોનું નામ વીરસેન અને સૂરસેન છે તાકાત
તે શારીરિક શીજ છે ઉત્સાહ એ માનસિક શીજ, છે અહીં વીરસેનનું
નામ રાખવાથી સેના વીરના પરાક્રમવાળી હોય શૌર્યવાળી સેના
હોય આવા નામો પાડવામાં પણ બુદ્ધિ જોઈએ આગકાલ
નામો પાડવામાં કંઈ ખ્યાલ જ નથી રખાતો હવે નામ બધવાસ્થત
પાશા હોય તો પોતાની પ્રતિ કરવામાં વિચાર થઈ શકે હવે બીજા
લોકો પાપને હાથે છે શાથી ? પુણ્યથી, પણ જોતો પુણ્ય-પાપ
જોતો જોગવવાનું માને છે પાપ નિર્જરાથી નિર્જરાના કારણથી

તપાદિથી નાશ પામે પણ પુણ્યે પાપ દેવાય એ માન્યતા જોન તાસન નથી ધરાવતું મરેનાના સામ્યા એજ નાખો તેથી ૨ વાચ અને મીઠાચ અને ૩મે લાગવાની છે એમ કન્યાચ ૩ મીઠાચ એ બને સ્વનત્રપણે હેવાના તેમ બીજી પુણ્યપાપ બને ભોગવવાના જ

પુણ્યથી પાપ ન દેવાય

અહીં રાજના ધરે ૬૪ જાન્યો પણ આધગો છે અહીં પુણ્યથી પાપ ન દેસાણું નહિ તો અધત્વ ન આવત હવે પાપ દેવાય ખરું પણ તે નિર્જરાથી પુણ્યથી નહિ પાપનો નાશ ક નાર નિર્જરા છે પણ પુણ્યથી પાપનો નાશ ન થાય પુણ્ય-પાપ બને સ્વનત્ર થીજો છે તેથી તે બને તે તેમણે ભોગવવા જ પો તેથી અહીં વીરસેન કુવર આધગો છે અહીં રાજના ધર જ મરુ તે પુણ્યથી છે તે પુણ્યથી હવે આધગાપણ જતું હોત તો અહીં અધાપો ન હોત અહીં પુણ્ય ને પાપ બનેનો ભોગવગો જવને લવો પડે છે

અધના દેખતા કન્યા નધુ અધના અને અધ્યાસ

અહીં દુનિયાનો જોને અનુભવ હતો તેને ધ્યાસ હશે કે દેખ તાઓ જોટો અધ્યાસ કરે તેના ક ના આધગો વડુ અધ્યાસ કરે દેખતાઓ આખનો હપગમ મરે તેથી શમિતો વ્યવ પણ માય સવે અધ્ય અને અધ્યાસ આધગામા વડુ દોષ છે અહીં આખે અધ્યગ એવા કુવરની રી હજા મરે એ વિચાર થી જાતે જા આવી તેથી તેણે તેને માયતાદિની ઝળાઓ રીખની હવે જો મૂત્તેન છે તે રાજ કુવરની ગાદીને લાયક છે તેને સ ન મનાવવા લાયક ઝળાઓ ધનુ પ્યની બાણાવળી વગેરેની ઝળા રીખની આ વાત સાબળીને આધગા કુવરે રાજને વિનતિ મરી કે પિતાજી મને ધનુવેદની વિવા રીખવો અહીં બને પુત્રો મરખા છીએ તેથી નિમ્ત આપવામા બે ન મરા મને સગીત રીખવો મને એને ધનુવેદ મરા મળા માયાનો માનવી ॥ ન મરા માટે મને પણ ધનુવેદ તો રીખવો જ

ગાયનની કળા તો તેના જીવન માટે છે, પણ અહીં ધનુર્વદ શીખવાનો આશય છે તેથી શિક્ષકોને બોલાવી તેને શીખવવા લાગ્યા.

દારૂના કેકરૂપ જીવાની

અથ નીરસેનને ઉપાધ્યાય પણ સારો મળ્યો હતો. પોતાનામાં મક્કલ ન હોય તો ઉપાધ્યાય શું કરે? વળી ઉપાધ્યાય સારો હોય પ્રતા પણ ઠીક હોય છતાં અભ્યાસ ન કરે એટલી રહે ત્યાં કામ શું લાગે? અહીં વીરસેનને અધ્યાપક જુદી અને ખત તરફ સારા વાત છે તેથી અતો અતો રાજદંડેથી જ યો જગતમાં તાકીને જોઈને બાજી થી પણ અહીં આજે પાટા બાધીને ખડખડ સંજ્ઞા અનુમાને બાણ વીધનારો આ વીરસેન જ યો હતો મોઠક વખત શત્રુ સૈન્ય ત્યાંથી તેવાં ઘટ્ટને નીકળ્યું છે ત્યાં રાજસભ્યામાં ખમર પડી આ સભામાં વીરસેન સૂરસેન આ બે છે ત્યાં આધેગો વીરસેન જોઈ ઘટ્ટને કહે છે કે—આ શત્રુસૈન્યને હું હાલુ તો કેમ? હાં જીવાની એરી ચીજ છે કે વગર ઘરએ રૂં આલે દારૂડિયાને રૂં? રૂં પીએ ત્યારે આવે પણ અહીં વગર દારૂની પ્રકરૂપ જીવાની છે તેમાં પણ રાજકુવર એટલું જ નહિ પણ ધનુર્વદની મ્હાનો તેં શાસ્ત્રથી અને ક્રિયાથી અભ્યાસ કરેલ છે હવે તે કંટરો આગળ વધો? અહીં જીવાનિયો ■ અભ્યાસી ઘાડો ચઢે અને તેમાં આ શાસ્ત્ર અને ક્રિયા જ તેની વિદ્યામાં ખાસ ધમેકા છે, પણ પોતે આધેગો છે તેની ક્ષાને ખમર છે.

ઓસાન બધા કે હથિયાર ?

મોઠવાર અખર પાછાહો બીરજીને પ્રશ્ન કર્યો કે હથિયાર છે કે નહિ? વળી ઓસાન બધા કે હથિયાર? એવો પણ પ્રશ્ન કર્યો બીરજી કહે છે કે ઓસાન બધા હવે તે શાસ્ત્રી? તો કહે છે કે વખત આવે તો ખમર પડે હવે મોઠવાર મેક ગાડો દારૂની દારૂખાનામાંથી છૂટો થયો અહીં દરજારમનું બારણું અને કપાડાનું બારણું બંધ કરેલ છે અહીં બીરજીને બીજું કંઈ ન જડ્યું તેથી તરો

મરતામા પોય કૃતરાને હાથીના લખજા પર ફેક્યું એને એમાનરૂપે
કામે લગાડ્યું તેમ અહીં વીરમેન કહે છે કે—આખું શું મમ લાજે ?
તો તેની નજીકમાં મેલી વસ્તુને જનાવે ત્યારે શબ્દ તો દ્રુતથી પથ્ય
નબળાન અહીં છેટેથી આવેના અવાજને જ સાંભળી છું પડી નજીક
મા દેખનાર મેલી આખ છે કે નહિ તે વિચારવાનું છે જ નહિ હવે
મારામાં જોમનો બરામો એટલો જરો છે યાનો ? સમ્બંધીપણાનો
ટાકળી ખખડે તમે અવા / આ અસંજેદિય જાણી શે છે અહીં
શત્રુનેય આપે ન છ ત્યારે મુદનો આદેશ રાખ પાસે માગ્યો હવે
દરે જગો પર સૂરસેનને મા વીરસેન પાછો પા' તેથી રાખએ તમે
અનિશ્ચય જાણી મુદનો આદેશ આપ્યા એના વીરમેનકુમારને આપ્યો

શબ્દરેધી બાણોવી શત્રુમેનામા હાહાકાર

હવે શબ્દઅવધુથી આપણા એના વીરસેને શત્રુના લશ્કરમાં
દાહાપર મર્યાનો શાથી ? તે સમ્બંધી બાણને દ્રુતેષ્ઠ અવાજથી
હવે આ દશાત પૂરું થયું ? તો કહે છે કે—આ પ્રાચીનકાળમાં ચર
પુરો હતા તે માત્ર બનાવ જણાવે પણ મુશ્કેલી કરવાનું કે બિચલ
પાથનનું કામ તેનું નહિ જમ્યું તો ખજાર મહેનતે બિચરપાથનપથ્ય
મે અહીં શત્રુના સૈન્યને આપ્યો વીરસેન સમ્બંધી બાણોથી મારે
છે તે સ્થામાં પક્ષને ખમ પડી એટલે શબ્દ કરતો જ બધ ક્યો અહીં
ચૂપ થઈને લશ્કરે લડવા માડ્યું અને તેની ચાર તરફ ફરી વળ્યું આ
ખજાર રાજસમામાં પડી ત્યાંથી સૂએન કુવર મુદના એત્યે પડેચ્યો
શત્રુનેયને હાલીને તેને વીરમેનને છોડાવ્યો અહીં બાણોનો વસ્ત્રાદ
વસ્ત્રાનો આ જગો પર જણાતા ક્યું ? અહીં વીરસેનની કથામાં
તરફ શું જણવતું છે ? તો કહે છે કે જેમ વીરસેનમાં ધનુરેદ્યો
અબ્યાન પૂર્ણ અને કિંવા પૂર્ણ પૂર્ણ હતી અને શબ્દરેધીપદ્મ
હું હતા દર્શનામાના અભાવે તે શત્રુને આધીન બન્યો

દર્શનકિયાનું અર્થત્વ

અહીં સૂમેન દર્શનકિયાવાળો હતો તેને અસ્થ્ય એટલી હતી

શત્રુનો પરાજય કરી તેણે જીત મેળવી માટે પ્રથમ દર્શનરૂપી ક્રિયા
જેના હાથમા હોય તે જ આગળ મોક્ષમાગે જઈ શકે આથી દર્શનનું
સમન્વિતપણુ જમ કહ્યું ? જ્ઞાન ને યાગ્નિનું સમન્વિતપણુ કેમ નહિ તે
પણુ સમન્વિત શ્રેષ્ઠ નિયુક્તિમા? આગળ મોક્ષમાગે શ્રીમદ્દેવ એક
હીપેલી વાતને દુનિયાને કેમ સમજાવતી તેના અંગે કાલ્પનિક કથા ગોડનાય
પણુ અહીં કલ્પનાની કથાદ્વારા મિદ્ધાત સાબિત કરવા માગુ છું એમ
નથી પણ નિયુક્તિકાર પોતે જ આ દર્શનના પોષણમા ગાથા કહ્યું
છે અને તેથી સમ્યગ્-દર્શનને સમન્વિત કહેવું એ અધિકાર અંગે જણાવાશે.

વ્યાખ્યાન ૨૯

કુળમાણોઽધિ ય કિરિય પરિચ્છવતોઽધિ સયણઘણમોઽ ।

વિંતોઽધિ હુહ્લસ ડર ન જિણદ્ધ ઘણો પરાણીય ॥

(માત્રા૦ તિ૦ ૨૧૯)

- જગતને દોરના પ્રથમ કુળદર્શનની જરૂર ;
શાસ્ત્રકાર મહારાજ શ્રીમાન શ્રીવાકાચાર્યજી મહારાજ બધા
જીવોના ઉપકારને માટે આચારાગસૂત્રના મોયા અધ્યયનની દીક્ષા
કરતા આગળ જણાવી ગયા કે કોઈપણ ભૂતકાળની અદર વર્તમાનમા
કે ભાવિકાળમા તીર્થ કરે થયા થાય છે અને થશે નેમવું તીર્થ કરે
આત્માના ઉદ્ધારનો ઉપદેશ ન કરવાવાળા હોતા નથી તેઓનું જના
તરથી એ ધ્યેય જ હોય છે > જગતના જીવોનો ઉદ્ધાર કેમ થાય?
જનાનીને વિચાર નારથી તરવાનો હોય ખરો પણ તેનું ધ્યેય તે
મુખારાને તારવાનું હોય છે અહીં તીર્થ કર મહારાજ અને મામાન્ય
સ્વતીઓ પણ મોક્ષમાર્ગ ને પણ તીર્થ કરની દીક્ષા ઉપમર્ગમહન
થાવત્ પ્રવચનની પ્રાપ્તિ તે પણ જગતના ઉદ્ધારને માટે હોય છે,
કામુ > દરેક તીર્થ કર સમજે છે કે જગતના જીવોને ઉદ્ધારના ઉદ્દેશ
રેશનું રૂળ સાચા કે દેખાડા વિના મન ન લાગે જગતને દોરના
માટે સ્વયં રૂળ જાતાવનું પડે

દુનિયાના ઉદ્ધાર માટે જ તીર્થ કર્મની દેશના

હવે દુનિયાને જે દેશનાની છે તે અતીન્દ્રિયજ્ઞાનવાળા માટે પ્રથમ આત્મજ્ઞાન પ્રેરે અતીન્દ્રિય જ્ઞાન જોઈએ હવે જે પોતે અતીન્દ્રિય જ્ઞાનવાળો દેવ તે જ જગતને દોરી શકે જગતને દોરવા માટે અતીન્દ્રિય જ્ઞાન જોઈએ અને તે જ્ઞાન ધાતિકર્મના કારણે મળે અને ધાતિકર્મને કારણે વૃષભગણિ અને મરી વિના કે મોહનીશાન્તિના કારણે વિના થાય નહિ માટે તે નર્વ કરવાની જરૂર છે એટલે દીપ્ત્ય પરીપહાડપમગ્નુ અહન મોહનો નાશ ધાતિકર્મનો નાશ દેવજ્ઞાનની ઉત્પત્તિ આદિ મર્વ વાના જગતના ઉદ્ધારને માટે કે હવે જે તીર્થ કર ની દેશના તે પણ જગતના ઉદ્ધારને માટે જ છે

આચાર્યાદિ ત્રણની દેશના સ્વ-પરતારક

હવે આચાર્યાદિ ત્રણની દેશના સ્વ-પર તારક છે પોતે તરે અને ખીજને તારે તીર્થ કર ની દેશના તે પરને તારક છે, પોતે તે તરી ગયેના છે આચાર્યાદિ ત્રણમા તે પોતાને તરતુ બાકી છે તેથી દેશનાદારા પોતાને તરવાનું અને પારકાને તારવાનું પણ કરે છે તીર્થ કરે જે દેશના આપે તે નિ સ્વાર્થ પરોપકાર માટે જ છે પોતાને સ્વાર્થ તેમા કંઈ નથી આચાર્યાદિ પરોપકારી ખરા પણ તેઓ પોતાનું સાધ્ય પણ નાથે માથે તીર્થ કરની દેશનામા પોતાને કંઈ પણ મેળવવાનું ન હોય

તીર્થ કર નામકર્મનો ક્ષય

શકા-તીર્થ કર મદારાજે તીર્થ કર નામકર્મ બાધેલ છે તેના કાર માટે તેઓ દેવના આપે છે અને તેથી તે કર્મના ક્ષયરૂપ ફળ તે છે જ ને? સમાન-મદાનુનારવાન તે ખરી મેલ કાપવા લગ્યામા સ્થાન નાખ્યો, તેરી નાનું પોતા ગયા એમ બોલતા નથી પણ મેલ કાપવા ગયા બોલાય અર્થાત્ અહીં લગ્યાના મેલની માથે સ્થાન નાખેલો પણ કાઠીએ છીએ, છતાં માનું કાપવા ગયા હતા એમ બોલતા નથી. અહીં સાનું પોતાની મેળે પોંચે નહોતો આપણે નાખ્યો હતો તેમ

અહીં તીર્થ કર મહારાજને દેશના દેતાં તે મ્હને, ભોગવાય ખરુ પશુ તે કર્મ પ્રથમ હજી કયા ?

તીર્થ કર નામકર્મ આધિનાનું કારણ

તીર્થ કર નામકર્મ યાનાનત્સુપિવાદિની એમ બધાનું નથી તે તીર્થ કર નામકર્મ જગતના ઉદ્ધારને માટે બાધેન છે, એમ ને એમ બધાનું નથી અને તે જગતનો ઉદ્ધાર કરતી વખતે ખપે તેનું ફળ તો છે નહિ અર્થાત્ દેશના દેતા પોતાના આત્મામા એક પશુ શુણુનો વધારો કરવાનો નથી આવી રીતે સર્વકાળના તીર્થ કરો જગતના જીવોના ઉદ્ધાર માટે મથી મ્હેના છે અને તે બરાતરથી મયેના હોવાથી જગતના જીવોને ઉદ્ધારની દેશના આપે છે

પચાતિયાના છોકરા જુખ્યા મરે

હવે અધારે મગી અજવાણ થાય તો મરે ક્રિયા કરતી સૂત્રે તેમ અહીં જગતના જીવો અધારામા કયા ખૂચી રહેના હતા ? તો કહે છે કે આહાર શરીર ઇન્દ્રિયો અને તેના સાધનો તે રૂપી ચારની ચોવટમા આ જીવ અનાદિ મળથી સુચવાયેલો છે તે ચારની ચોવટ સિવાય તેજો બીજો ધધો કયો નથી પચાતિયાના છોકરા જુખ્યા મરે એમ નોંધકિલ પશુ છે તેમ આ જીવ ચારની ચોવટને અંગે અનાદિ કાળથી રખડેન છે તેથી તેના ઉદ્ધાર માટે જણાવ્યું કે તુ તારું વચાર બલિય મે આયા ઉચવાદય' માટે આત્મા વખત થવાવાળો છે દરેક ભવમા દેવન થવાવાળો ભવોભવ ભગવાવાળો છે એ સર્વ બીજા ઉપદેશમા જણાવે છે

ચારની ચોવટરૂપી ચક્રમા ધૂમેતો જન

જન-મર તો ઝોળખાવો ? મહારાજના ખાણખર છે તે ઝોળખા ૩ પશુ ધરમા શુ છે ? બલ મિ કત શી છે તે તો જણાવો આત્મારૂપી ધરતુ કુદળ, શુ ? સમાજ-કહે છે કે સમ્પદર્ષન યાન અને ચારિતરૂપી તથા સુદર વસ્તુ તે આત્માના ધત્તી છે તેને તુ સંભાળતો નથી અને ચારની ચોવટરૂપી ચક્રમા તુ ધૂમેતો છે આ જ્યુનાં સમકિતે,

આનાક હોય તો લોખને આપરૂપ નિવડે તેની રીતે પ્રકૃતિ સારી
એટલે જો સાદુકાન્તી હોય તો લોખને આનંદરૂપ નિવડે પણ પ્રકૃતિ
જો ચોરની હોય તો આપરૂપ બને

જ્ઞાન અને ચારિત્રમા દર્શનના આધારે જ સમકિત

અહીં નવમ્યા જ્ઞાન આદિ ક્રમારની દૃષ્ટિ મન્યગ્રહ હોય તો
તે આશીર્વાદરૂપ બને, આથી જ્ઞાનનું સુદરપણું મન્યગ્રહનના
સુદરપણાને લીધે છે જ્ઞાન અને ચારિત્ર બંનેમા સુદરપણું છે, પણ
તે અતત નથી ચારિત્ર કે જ્ઞાનના ધરના નાંદ પણ સમ્યગ્દર્શનના
ધરના જ્ઞાન અને ચારિત્ર સુદ છે જરીમા તેમજી રાખીએ તો
અભાગે ત્યાં જે તેજ જગત્રગે છે તે પોતાના ધરનું નહિ પણ
દીવાના ધરનું છે જો દીવો ન હોય તો જગમગનું બધ થાય
તેમ અહીં જ્ઞાન કે ચારિત્રમા સ્વન સમ્યકપણું નથી પણ મનકિતે
ધન્યવેનું મન્યકપણું જ્ઞાન અને ચારિત્રમા છે તેથી એકના મન્યગ્ર
દર્શનને જ સમકિત કહેવામા આવે છે જ્ઞાન અને ચારિત્રને સમકિત
નહિ કહેવામા તાત્પર્ય એ જ છે કે પોતાનામા સ્વતત્ર મનકિત નથી
પણ દર્શનના આધારે મનકિત નહેન છે સમ્યગ્દર્શનમા જે સુદરતા
છે તે સ્વતત્ર સ્વાધીન છે પણ પરધીન નથી અર્થાત્ સમ્યગ્દર્શન
તે સ્વયં મન્યક છે પરંતુ જ્ઞાનને ચારિત્ર પરધીન મન્યગ્રપે છે

મોક્ષ માટે સમ્યગ્દર્શનની જરૂર

હવે આ વાન તમે સુમિત્રી પ્રેરો છો પણ દક્ષાન જણાવશો
ખસ ? તો કહે છે કે-મર્ષ કાલે દક્ષાતથી જણા સુ કે ચીરસેન દરક
વિદ્યામા હોશિમા ? હતા આખે અપમ હોવાથી શત્રુના કનળમા ગયો
અને સૂરસેન દક્ષિવાગો હોવાથી તેણે શત્રુને હરાયો અને આખો
છોડાવ્યો અહીં સુદના મુમમા ચક્રુ વિનાની તાકાત કામ ન સાગે,
તેમ અહીં પણ દેવતાદિ મેળવવા માટે જ્ઞાન, ચારિત્ર કે ક્રિયા કામ
સાગે અને તે દ્વારા તે બને પણ આત્માની સિદ્ધિ કે મોક્ષ સમ્યગ્દર્શન
વિના ન જ બની શકે

જગતના જીવો અંગે ત્રણ બેડી

હવે જોન મિદાન એ વસ્તુ ઉપર રહેન છે એમા મધ્યનાને સ્થાન નથી જે વચન મહેવુ તે રચના પુરુષોની પ્રમાણિકતાને આધીન હોયોમા પૂર્વ પૂર્વના આધારે વાનને મત્ત માને પણ અહીં નિર્ધુ કિનારે અનકેની ભગવાન ભદ્રમાદુમ્વામી મહાસમ વીર સેન અને મુસેનની વાત ધ્યાનમા રખીને કહે છે કે ત્રીજમેને પોતાનુ શૂતાન અજમાવવા માટે ક્રિયા કરવામા કંઈ કમીના સખી ન દેતી અને તેથી જ ગતએ મુદ્ધ માટે આ? આપેના હતો અહીં નીર સેન મુદ્ધમા જનાર હતો પણ તથમ થ તપાનતુ જોઈએ જીવનનાં જોગે જ મુદ્ધમા જવાનુ જોગે મુદ્ધમા જઈને જોગો પોતાના કુટુંબ કમીના ત ક નિ ગમે તેમો મુદ્ધમા જ ન જ મેળવે તેથી કહે છે કે-જગતના જીવોને ત્રણ બેડી છે -કુટુંબ તે પગની બેડી તેમજ ર-ધન અને ક-ઈત્રિયોના વિનયો પણ જગતના મનુષ્યોને પગની બેડીરૂપ છે ધાર્મ કરનામા આ ત્રણ વસ્તુ નડે એટલે આ ત્રણ વસ્તુ મિનાય ખીણુ કંઈ નકાર નથી હવે અહીં ત્રીસમેન ત્યારે મુદ્ધમા જોગાયો ત્યારે તેણે ત્રણ વસ્તુઓ છોડી છે ત્રણેમાની એકે ઉપર લગતી નથી કુટુંબ ધન અને સુખ એ ત્રણ ઉપરથી જોગો મમતા છોડે મન હોને તેઓ જ મુદ્ધમા જઈ શકે માટે વી મેને અહીં ત્રણ વસ્તુને તિલાંજમિ આપી છે આવી રીતે પોતે ઉધમી છે બેડીને જલાંજમિ આપી છે એમ છતાં એ પાછો ક્યા ફરે છે ?

આત્માની પ્રગતિમા મનના જોરની જરૂર

જોગોને જીવનની મમતા હોય છે તેઓ મુદ્ધમા નાસભાગ કરે છે અથવા જીવ વહાતો દેવ કે થાવ તે વખતે લડવાની ક્રિયા, કુટુંબ કમીનાદિ અને સુખ પાછુ ચાહ આવે છે તે અહીં નથી ફ ખને મામી છાતીએ જ બિજુ રાખે છે તેનાથી ભાગતો નથી, પણ સુખની સામે પડે છે આની દુષ્કર સ્થિતિ છતાં પોતે શત્રુના મેલ્યને જીતી શકયો નહિ કારણ કે તે બિચારો હતો આધરો અહીં ક્રિયા કરનાર,

ભોગને આપનાર દુખને સહન કરનાર અને મરણનો ભોગ જનવા
તૈયાર અનેનો છતાં ન જીવે કાલ્યુ કે તે આખે આપમ હતો તેથી
તેની મર્ત ક્રિયાઓ નિષ્ફળ નિવડી અને પોતે કેદ થયે આમ દુનિયા
મા અને એટલે દુનિયામા મનનું જોર કામ ન લાગે ત્યાં તો કુટુંબ
કે કાચળીનું જોર કામ લાગે આત્મામા તો મનના જોરે વધવાનું છે
ત્યાં દુનિયાનું જોર જોવાનું નથી

તાકાલે છતાં અધની દુનિયામા પણ હાર

હવે એ વાત જોડીને કામ શું ? તો કહે છે કે કુટુંબ કાચળીવાળો
હોવા છતાં અપ્રત્ય વિનાનો હોય તો તે કાચી ન શકે પણ અહીં વીર
સેન અપ્રત્યવાળો છે હવે પાણીમા તરનારો કુચળ છતાં તરવાની ક્રિયા
ન કરે તો પછી દૂની જ જાન માથે જોઈ વધારે લાગ્યો હોય તો
પછી તરનારાં પણ શું કરે ? અહીં તરવાની ક્રિયાવાળો પ્રતિનિધિ
વિનાનો હોય તો જ તરી શકે કુટુંબ ધન અને જાત્ય સુખ આ
ત્રણ સીંગે જગતના જીવોને ભારરૂપ છે પરમવત્ સાધન કરવામા
આ ત્રણ અનરૂપજન છે તેથી ત્રણે વસ્તુને છોડે છે ક્રિયા પણ
કરે છે વળી તે દુખ ન થાય એ રીતે નહિ પણ સામી છાનીએ દુખને
સહે છે આમ છતાં આધજો વીરસેન સત્સુસૈન્યને ન જીતી શકે તો અહીં
મનનું જોર નથી ચાલતું તેમ દુનિયાધરીમા પણ આત્માની બાબતમા
તો મનનું જ જોર જોઈએ, તે માટે નિયુક્તિકાર દષ્ટાંતની માથે જ
તે વાતને ધટાવે છે

અનતી વખત દ્રવ્ય-ચારિત્ર પછી જ ભાવ ચારિત્ર

તેઓ કહે છે કે-આ ધર્મમાર્ગમાં પણ સર્વસાવધન-આરમ-
પરિગઢની નિષ્ઠા કરી મરેન હોય-અહીં નિષ્ઠા કરી એટલે પચ્ચક્ષુ
કર્મા-હવે તે કર્યા પછી પાઠાં જોમાં થવાનું એમ નહિ પણ સ્વચ્છ
ધન માત્ર આદિ છોડી દે છે મહામતોને અગીકાર કરી દુખની
ક્રિયામા ફરે છે ચારિત્રના કાળે સહન કરે પણ જોતે સાધ્યને નિશ્ચય
નથી અરે તેનો ખ્યાલ નથી તે કાલ દિને મિલિને પામી શકે નહિ

જાદી એ વાન ધ્યાનમાં રેવાની છે અમ્યગ્ધર્ષન વિનાના જ્ઞાનવાળો
જેન ધર્ષનને માનવાવાળો છતાં નિશ્ચય ન હોવાથી તેને મિથ્યાદષ્ટિ કદાચે
તેમજ જેન સાસનથી જુદી પ્રતિતિ દોષ તેને પણ મિથ્યા દિ કદાચે
દવે ચાલનાર જુગી જ વાન કરે જ કે જેન ધર્ષનનું જ્ઞાન અને
ચાત્રિત્વ દાદ જુદી રીતે દોષ જ્યાં કાલાનરે તે જેન ધર્ષનના જ
જ્ઞાન અને ચાત્રિત્વને પામશે જેમ છોકરો ખોટો એકરો મેકરો વખત
કર પછી જ માયો કરે તેમ જ્યાં જ્યાં અને પુરુષનાન કીપણ ઈવા
।મીપણે બનાવે કાજથી લાગે છે તેથી આત્માસમીપણ લાવવું
મુમુક્ષુ છે સ્વરિલાદ્યચૂરિણ રહે છે એવનની વખત દ્રવ્ય માગત
આવે ત્યાર જ આવ-ચાત્રિ આવે તેથી જ રીતે જ્ઞાન માટે
પણ મમજનું

મરુદેવી માતાને એકાએક મોહ કયાથી અજ્યો ?

આ મિદાન કરાં પછી શિષ્યે સમ કરી કે-મરુદેવા માતાને
અમણસુ મણુ નથી તેઓ મનુ રણસ પામ્યા નથી તેઓ તો
અનાદિ નિગોમાથી નીમળીને આત્મા હતા તેમને કયાથી મોહ
મળ્યો ? તેમને દ્રવ્ય-ચાત્રિ કે જ્ઞાન બનતી વાર આવેલ નથી રક્ત
જાવ જ્ઞાન અને ચાત્રિ એકો નાથે જારી મયા હતા આ ચ કાથી
નિદાનને શિષ્યે તોઓ પણ બીજી દટાન શિષ્યે પછયુ તો તે
મોન ધરી મયો બીજી દટાન મોત્યુ પણ મણુ નથી કરા કે મોહક
જ દ્રવ્ય એવો દોષ કે જે અનાદિ નિગોમાથી આવ્યો દોષ અને
બનતીવાર દ્રવ્ય જ્ઞાન કે ચાત્રિ પામ્યા મિવાર મીસે ભાવ જ્ઞાન કે
ભાવ ચાત્રિ પામી જ્ય જ્ય અમોહસની વાન માસતીએ છાએ
તીર્થ કરને ધ્રુવીપણે ઉપમર્ગાં જ રા નથી તે બનતી ઉત્સર્પિણી
તે બ્યવમર્પિણીએ જન્યા તેથી જ રીતે બનતો ઉત્સર્પિણી અને
અવસર્પિણીએ જ આ મરુદેવા માતાની મિદિનો જનાવ છે તેથી તે
આત્મારેષ દોષથી દટાન રૂપ ન લેવાર

મિથ્યાદષ્ટિના જ્ઞાન ચરિત્રની શો કિ મત ?

તેને તેને જ્ય જેનેકાઓ બનતીવાર દ્રવ્ય અને તે દ્રવ્ય માત્ર

પામીને જ હવે અહીં જોઈતું મિથ્યાદષ્ટિપણામાં જ્ઞાન કે 'ચારિત્ર' હોય તો તે અનતકાળ પછી પણ મમ્યક્ષપણે પરિણમવાનો પ્રયત્ન છે. મિથ્યાદષ્ટિપણામાંના જોનોના ત્રા કે ચારિત્ર હા. મમ્યક્ષાન કે ચારિત્ર ગાવવાનો મબલ છે પણ મિથ્યાદષ્ટિના જ્ઞાનદ્વારા મમ્યક્ષજ્ઞાન ન જ આવે અહીં નિયુક્તિકાર મહે છે કે—

કુળમાળોડગિ નિર્વાતિ પરિચયતોડયિ સયણઘણમોદ ।

દિતોડયિ હુદસ્ત ઝર મિચ્છદિદ્ધી ન સિજ્જદ ડ ।

(આચાર્યનિં ૨૨૦)

કુર્યેત્તપિ નિવૃત્તિમ્-અવદર્શનામિદિતા, તદ્વથા-વજ્જયમા પજ્ઞ નિયમા દત્તાદિકા, તથા પરિત્યજ્જગપિ સ્વજનધનમોગાન્ પજ્ઞાગિતતપપ્રાદિના વદ્વદવિ હુ છસ્યોર મિથ્યાદષ્ટિર્ન સિધ્યતિ, (આચાર્ય ટીં ૫૦ ૧૭૭)

સ્વજનાદિનો ભોગ આપનાર ધનમાલને છોડનાર સુખને નિનાગવિ આપનાર મેનો મિથ્યાદષ્ટિનો છેવ તો સિદ્ધિ ન જ પામે અન્ય જ્ઞાનની પ્રતિષ્ઠાઓ લીધી હોય-અન્ય જ્ઞાનની ચાહે તેની પ્રતિષ્ઠાઓ હોય તેમાં છ કાંઈ મબધી પ્રતિષ્ઠા ન હોય માથું તે જ છે નિમિષ માનતા નથી હવે છત્રમા મમ પામ માને છે માથાદિ નિમિષ તરીકે માને છે તેઓ નિયમન કરે સ્વજનાદિને છોડી દે તેમાં હુ ખ વેડવાનું ક્યા છે ? તો કહે છે કે-પ્રમાણિ તપ આદિ કરીને હુ ખની મામે જવાનું છે આમ છત્રમા હોવા છતાં તે કર્મસિય કરી મિદ્ધિ ન પામે હવે મોથ્તે ન જવામાં મરણુ શુ ? તો કહે છે કે-જ્ઞાન નથી એટલે સાધ્ય જ નથી

જોનાઓ માનેવ કેવલજ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા

જોનામાં છેવ મા થો છે તે કેવલજ્ઞાન સ્વરૂપ તેથી સાધવાનું એ રહે કે કેવલજ્ઞાન કે જ્ઞાન કેમ કલ્પન થાય ? તે જ સાધ્ય રહે અહીં જ્યાં કેવલજ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા ન મનાયો હોય તેથી જ્ઞાનાવસ્થા દિ જ્ઞાનાવસ્થા આદિ ન મનાય તેમજ વીરરાજ સ્વરૂપ આત્મા ન

માનવાથી ચાલિ શોધનીય આદિ મોં ન મનાયા “દર્શનચિદ્ધ
ત્વાદ્, અચકુમારજન્ અસમર્થ કાર્યસિદ્ધયે” (માત્રાં ૦ દી ૦ પૃ
૧૭૭) અહીં આધારો વી મેન જાનજ્ઞસ્ત ધનુર્વેદ્યાયો મુદ્ધમા
મજ્જિમવાયો હતા કાર્યની મિદ્ધિ માટે ન થયો તેમ અહીં મ્યેન
વિનાનો માર્ગની મિદ્ધિ માટે ન જાળવે

જ્ઞાનક્રિયા હતા દર્શન વિના સિદ્ધિ અશક્ય

હવે અહીં અમારું કુ કુ તુ તે જણાવે તારા મનમાં એમ
શ મ થાય કે-જ્ઞાન વિનાનો જ્ઞાનક્રિયાવાયો હતા સિદ્ધિને ન પામે
તેથી અમાર અહીં કુ કુ તુ તે જણાવે તો કહ્યું છે કે-કેવલવ્યની
મીડી મનાવી સમ્યક્ત્વનો અધિકાર થી રીતે લવે તે અથે
જણાવો

વ્યાખ્યાન ૩૦

તસ્મા કમ્માણીય જેડમણો દસળમિ પયરજ્ઞા ।

દસળવબો હિ સકગણિ હુતિ તથનાણચરણાદ ॥ (માત્રાં
નિ ૦ ૨૧) । યસ્માત્તિલક્ષિમાર્ગમૂલાસ્પદ સમ્યગ્દર્શનમન્તરેણ મ
કમ્મક્ષય મ્યાત્, તસ્માન્ કારણાત્કર્માનીક જેડમણા સમ્ય
ગ્દર્શને પ્રયતેત, તસ્મિન્ન સનિ ચદ્ધમતિ સદ્દર્શયતિ-દર્શનવતો
હિ હિ’ હેતો યસ્મા સમ્યગ્દર્શનિન સપલ્લાનિ ભવન્તિ તપોહા
નચરણાવતસ્તત્ર યમગ્ગા માયમિતિ । (માત્રાં ૦ દી ૦ પૃ ૧૭૭)
જેના તીર્થ કરેને કેમ માને છે ?

શાસ્ત્ર મહા ૧મ શ્રીમાન્ શ્રીવાક્યાર્થશ્રી મહારાજ
આચાર્યના સૂત્રના ચોથા અધ્યયનની ૧૧મ મુક્તા થકા

આગળ જણાવી ગયા કે જે માર્ગ તીર્થ મહા ૧મ જૂનમા થયા
માનિમા થો જાને વર્તમાનમા છે તે માર્ગ તીર્થ કરણ થાયી ?
જ મ આપે જદિ પામે તેથી નહિ તો પત્રી તેજોને તીર્થ કર
નાનીએ ॥ થી ? હુનિવાત્તનો માર્ગપથ ની મ્યાન અને એવી પુસ્તકો

હીવે એમનું તીર્થસ્થળ માનનામા આત્મ છે કુનિયાની તમામ વસ્તુઓ જગનના માલોથી મને પણ જે જગનની પાસેથી કે બીજા પાસેથી ન મળે તેવી વસ્તુ કંઈ કે જે તીર્થ કર મહારાજ આપે છે અને તેમાં આપણે તેમને તીર્થ કર માનીએ છીએ ?

તીર્થ કરો. ધર્મ બતાવે છે, બનાવના નથી

હવે રૂંદો તીર્થસ્થળે કર્તા તરીકે જ મહાતા તરીકે માનતા થાઉં છતાં તેમને માને છે ખરા પણ મ્હારી રીતે ? તો કહે છે કે જગ તમા સૂચક ઉદ્યોગ કરી ઉપકાર કરે છે તેમ તીર્થ કર મહારાજ જગતને જે ઉપકાર કરે છે તે માર્ગ બનાવવા તરીકે મ્હારે જે શુ કરવાથી આત્મા ધેરાય છે બીજો સમારમા રખાડે છે અને શુ કરવાથી જવને ઊંડો પામી સસા થી તરી જાવિ સુખને પામે છે આ મે રસ્તાઓનો ઉપદેશ તેઓ આપે છે હવે આ જે રસ્તા પોતે બનાવતા નથી પણ બનાવે છે જિનેશ્વર મહારાજે કહ્યું તમારે જ પાપ ધવા માણુ કે રોકાવા માણુ એમ નથી તેમના ઉપદેશ પહેલાં પણ શ્વો હિમાદિ મ્હારે પાપો તો બાધતા દના અને હિસાદિ ન કરીને કર્મની નિર્જાશ પણ કરતા દના હીરો છે કે કામરો તે કંઈ હીરો બનાવતો નથી પણ હીરો તો માત્ર તે વસ્તુને બતાવી દે જોમ દીપક હીરો અને કાકરા બતાવી આપે છે તેવી રીતે જિનેશ્વર પણ ધર્મને બતાવી દે ધર્મને બનાવતા નથી તેમજ અધર્મને બતાવી દે પણ બનાવી ન દે

દીપક, સૂર્ય સમા ઉપકારી જિનેશ્વરો

હવે જેવી રીતે જગનમા દીપક સૂર્ય ઉપકારી વસ્તુઓ છે તેવી રીતે પ્રભુ પણ ધર્મ-અધર્મ બતાવીને ધર્મમાર્ગનો ઉપદેશ-ધર્મમાર્ગે જવાનો ઉપદેશ આપે તેથી ઉપકારી છે હવે સાખનો હીરો ધૂળમા ખોવાયો હોય તો તે મેળવે શકી ? બે દીનાસળીની મીટીની કિમત હોય છતાં તેનાથી તે મને એવે ઉપકાર તો તેને જ હવે જિનેશ્વર મહારાજ આપણા જેવા શરીરાદિવાળા છે પણ સાથે ધર્મમાર્ગ

પ્રમાણવાની સમિતિવાળા છે અને તે બનાવવાનો ઉપદેશ પણ તેઓ ન આપી શકે છે આ નીચ જગત્ માનમાં ન જ મન જગત્માં બીજી સીને મો માન ધર્મનું સ્વરૂપ જગત્માં જનુવા ન મો હવે ધર્મનું સ્વરૂપ બનાવનારા તીર્થ કરે જ છે, તેથી તેમને પરમેશ્વર તરીકે માનીએ છીએ તેઓ જયમ એ સદેશ આપે છે = તમે તમા । આત્માને જોજો તમારા દરેખના આત્મા ત્વમ યવાવાળા છે

નામ્નિ- પણ ઔત્પાત્તિ માને છે

હવે નામ્નિક પણ ઔત્પાત્તિ માને છે ઔત્પાત્તિક એટલે શું ? જ્ઞાન એટલે પદ્ય મદાનુભાવી જ્ઞાન થાય તે ઔત્પાત્તિક કહેવાય પરંતુ કે શરીરથી જીવને જોઓ જુગે નથી માનના તે પણ કૃત્પાત્તિ માને છે ખગ પણ અહીં જ્ઞાનનો અર્થ શિ થાય ? જોને જ્ઞાતવાનું છે અર્થાત્ જે આત્મા જ્ઞાન યવાવાળો છે-કૃત્પાત્તિવાળો છે આ વાચ્યથી મનુષ્યના સ્વરૂપે કેમ યાવા અને તેથી આ વાચ્યે અમપદ કેમ આપ્યું ? જ્ઞાનનો પ્રત એ હતો કે જીવ છે નહિ । પ્રતુએ સમાધાનમાં જણાવ્યું કે જીવ છે અને તે જ્ઞાન યવાવાળો છે આટલી વાત મ્હી અમિત્રૂતિ કર્મને ન માનનાય હતો તેના મશયના ઉત્તરે માટે જીવ છે અને તે પોતપોતાના કર્મ પ્રમાણે જ્ઞાન થાય છે એમ જણાવ્યું વળી વાયુમૃતિ આદિના મશયને માટે પણ જીવ ઔત્પાત્તિ એટલે બેવોભવ જ્ઞાન યવાવાળા કે એમ કહ્યું

ગણધરોના મશયોતુ ઉત્તર

હવે જીવ જોવો આ ભવમાં હોય તેવો જ પરંતુવમાં જ્ઞાન થાય છે ? તો કહે છે કે ના પણ જોવા કર્મો કરેલા હોય તેવી રીતનો ત્વન થાય જે તે દિશામાંથી આવેતો જ્ઞાન થાય આવી રીતે ચારે દિશામાંથી કે બીજા આ દિશામાંથી આવીને પણ જ્ઞાન થવા વાળા જીવ હોય અર્થાત્ પુણ પાપના આધારે જ જીવો જ્ઞાન થાય હવે જે એકલા પુણ માનનાગ અને પાપ ન માનનારા મો

પાપ માનનારા અને પુણ્ય ન માનનારા એવા જે મલુધરો હતા તે સર્વ મલુધરોના સસય ઘણવા માટે આ જીવ ઔત્પતિઃ એને બેબોભવ ઉત્પન્ન થવાનો છે એમ જણાવ્યું.

જીવો ઉત્પન્ન થવાનાં શા માટે ?

હવે પાપ કૃત્રિમ છે તેથી તેનો નાશ થાય માટે શુદ્ધ સ્વરૂપ વાળો જે આત્મા તે નિર્ભળ આત્માનું પોતાના સ્વરૂપમાં જે રહેતું તે જ મોક્ષ આવી શકના સમાધાન માટે પ્રથમ એ જ જગત્ તીર્થંદ્રે બહાર પાડ્યો કે જો દિગ્માથી આ જીવ આવીને ઉત્પન્ન થવાવાળો છે હવે તે શાથી ? જુદી ગતિ, જુદી જાતિ, પશુ શાથી ? મન ઇન્દ્રિયાદિના વિકારોને આધીન બનેતો હોવાથી જીવ તે રૂપે હરવાવાળો થાય જે ઇન્દ્રિય અને મનના વિકારો ઉપર તે કાનૂનૂં તેનો સંવચા નારા હોય તો તે બવાતરમાં હરવાવાળા ન થાય હવે તે મન અને ઇન્દ્રિયોના વિકારો થાય શાથી ? અનુકૂળ પદાર્થોથી લગભગ પ્રતિકૂળ વિકારોથી બધ પામે તેથી મન અને ઇન્દ્રિયના વિકારોને આધીન બને હવે તે લગભગ નહિ કે બધ પામે નહિ તો વિકારોને આધીન ન બને. આવી રીતે જગતના જીવ અધ્યયનો જણાવ્યા.

કેવલજ્ઞાની પુરુષનો આત્મા કેવો હોય ?

હવે આ નર્વ વાત કૃત્રિમ છે આત્માનો તો તેવો સ્વભાવ કે સ્વરૂપ નથી પશુ હવે તે આત્માનું મૂળ સ્વરૂપ કયું ? તેના માટે જ આ મોક્ષ અધ્યયનમાં અભ્યક્ત જણાવ્યું સમ્યક્દર્શન જ્ઞાન અને ચરિત્ર આ ત્રણ આત્માના સુદ સ્વરૂપો છે હવે આત્માનો સ્વભાવ જોની માન્યતા કરવાનો નથી જે કાંઈ જોની માન્યતા થાય તેમાં કાંઈ આત્માની વિકૃતિ છે જેનો પદાર્થ હોય તેવી જ માન્યતાનો સ્વભાવ આત્માનો છે જેમ કાચનો સ્વભાવ વસ્તુ પ્રમાણે પ્રતિબિંબ રવાનો છે તેવી જ રીતે આત્માનો સ્વભાવ નિર્ભળતાનો છે પછી કાચમાં જેમ નાના મોટાપણ થાય તે તેના વિકારોને બે

ચાલ તેમ અહી આત્માના મિથ્યાત્વ-મેહનીના પુદ્ગલોનો વિકાર
ચાલ તેથી જીવ તત્ત્વને અતત્ત્વ માને હવે શુદ્ધ માન્યતા આવવી તે જ
આત્માનો સ્વભાવ છે તેવી ૧૮૦ ગણતરી તે પશુ આત્માનો સ્વભાવ છે
સૂર્યનો સ્વભાવ પ્રમથ દેવાનો છે તેમ આત્માનો સ્વભાવ લોકાતોમ્ની
વસ્તુને ગણવાનો છે કામ પશુ જેવો હોય તેવું પ્રતિબિંબ આપે સૂર્ય
પશુ વાળા રહિત હોય તે પ્રમથ સૂર્ય આપે પશુ અહી આત્માના
તે સ્થિતિ નથી પોતાનો જ્ઞાન સ્વભાવ છે તે લોકાતોમ્ની ગણવાનો છે
હવે જગતમા જે ઊંચા નીચી આધા પાછી ચરા કરે તેમા ફરક છે જેમ
વેળાના ધરના દીવાને અને જિનેશ્વર મહારાજના ધરના દીવાને પોતાને
કોઈ જાનતો ક્ષેપ લાગતો નથી તેમ અહી કેવલજ્ઞાની પુરુષને આત્મા
જ્ઞાનથી આત્મા જગતને જુએ ખરો છતાં ગદ્ગદને અસા એમના
આત્માને ન જાણે એટલે વીતરાગ સ્વભાવવાળો આ આત્મા છે આવી
રીતે શુદ્ધ માન્યતા, વીતરાગતા લોકાતોમ્ની ગણવાનો સ્વભાવ આ પશુ
સમ્યગ્ રૂપ છે અને તે આત્માના સ્વભાવો છે

જ્ઞાન, ચારિત્ર્ય સુ દરપણ કૃતિમ કે સ્વાભાવિક ?

હવે જ્ઞાન કે ચારિત્ર્યને સમકિત કોઈ મ્હેતુ નથી માત્ર સમ્યક
ગર્હાનને જ સમકિત મ્હે છે તમે ત્રણને સમકિત શાથી મ્હે છે? જ્ઞાન
ખરી હુ તેના સ્વરૂપને આ ૧ સમકિત કહુ છું એટલે જ્ઞાન કે
ચારિત્ર્ય સુ દરપણ તે કરે છે કે સ્વાભાવિક છે તે વિવરીને
જણાવેલ નથી મે પ્રથમ ત્રણમા સમકિતપણુ માત્ર જણાવેલ ૧,
પશુ તે જ્ઞાન, ચારિત્ર્યના સમકિતપણુ છે તે પોતાના ધરુ છે કે
પ્રાપ્તિ આપે છે? હવે જે પોને સમકિતરૂપ હોય આ ૧ જ્ઞાનને
સમકિતરૂપ કરે તેવી તામત માત્ર સમ્યગ્ ગર્હાનમા છે જ્ઞાન કે ચારિત્ર્ય
તેની તાકાત નથી પોતે સમકિતરૂપ હોય અને જીવને તેના જ્ઞાનને
તેની સકિત માત્ર સમ્યગ્ ગર્હાનમા જ છે હવે જ્ઞાનમા કે ચારિત્ર્યને
સુ દરપણ છે તે પોતાના ધરુ નથી સમ્યગ્ ગર્હાનને કે

જ્ઞાનમાં છે તેવી રીતે ચારિત્રમાં પણ સુદરપણ સમ્યક્દર્શન જ કરેલું છે.
લાડવાની મીઠાશ અને ગોળની મીઠાશ

હવે સમ્યક્દર્શનમાં સુદરપણ કોણે કર્યું? તે કહે છે કે સ્વયં
તે પોતે સુદર જતા બીજને સુદર બનાવે છે તેથી સમ્યક્દર્શનને
સમકિત કહીએ છીએ તથા સુદરપણ હોવા છતાં એકલા સમ્યક્
દર્શનને જ સમકિત કેમ કહો છો? હવે લાડવો મીઠો ખરો પણ તે
ગોળના પ્રભાવે હવે ગોળ જે મીઠો તે કાંઈના પ્રભાવે નહિ પણ સ્વયં
મીઠો છે તેમ જ્યાં સમ્યક્દર્શન સમકિત ખરું, પણ તે પોતાના
પ્રભાવે અને જ્ઞાન કે ચારિત્રમાં સમકિત છે પણ તે સમ્યક્દર્શનનું
કરેલું છે અર્થાત્ સમ્યક્દર્શન વિનાનું જ્ઞાન કે ચારિત્ર તે મિથ્યાજ્ઞાન
કે મિથ્યાચારિત્ર ગણાય હવે જ્ઞાન કે ચારિત્ર વિનાનું સમ્યક્દર્શન તે
મિથ્યાદર્શન ન ગણાય આટલું અને ઘી વિના કંઈ ગોળની મીઠાશ ન
જાય પણ ગોળ વિના લાડવાની મીઠાશ આવી જાય આટલા માટે
સમ્યક્દર્શન પોતે સમકિતરૂપ રહે છે અને જ્ઞાન ને ચારિત્રને તે રૂ
બનાવે છે માટે તેને સમકિતરૂપે કહે છે

સમ્યક્દર્શન વિનાના જ્ઞાન, ચારિત્ર, તપ

હવે તે કેટલું જગત્સત્ છે તેને અમે દર્શાવજીએ વીર
મેન અને સૂત્રસંન્યા દર્શાવતા દર્શન વિનાનો વીરમેન આદિ તેટલો
જગત્સત્ હોવા છતાં લગ્નમાં રસાયન મર્ચો અને જગત્સત્ ન હોવા
છતાં માત્ર દર્શનવાળો હોવાથી સૂત્રસંન્યા લગ્નમાં સત્ મેળવી શક્યો
માટે કર્મરૂપી સેન્યને સત્તવા માટે માણમે સમ્યક્દર્શનને પ્રાપ્ત
પ્રાપ્ત કરેલો તોઈએ હવે જ્ઞાનમાં સમ્યક્દર્શન હોય તેનું જ
ક્રિયા-ચારિત્ર કે તપ સફળ થાય છે સમ્યક્દર્શન વિનાના
ચારિત્ર કે તપ કંઈ કામ આપતા નથી

સમ્યક્દર્શન વિનાના જ્ઞાન, ચારિત્ર, તપ

માટે કે જે કે-સિદ્ધિ એવે મોક્ષ જે છે તેનું મૂળ શું ? કર્મરૂપ સૈન્યને ઇત્યુ તે તે કર્મ લક્ષરને ઇતીને તેની હાર કરી વિના સિદ્ધિમાર્ગ મળી શકે તેમ નથી માટે પ્રથમ કર્મરૂપ કરવે. જો જ મોક્ષમાર્ગનું મૂળ ॥ હવે તે મર્મક્ષય સમ્યગ્જ્ઞાન વિના ન જ બની શકે તો પછી સમ્યગ્જ્ઞાન કે ચારિત્ર વિના પણ તે મોક્ષ નહિ જ બને હવે સમ્યગ્જ્ઞાન મર્મ હિ જ્ઞાન કે ચારિત્રને ખસળ રહેવા ન જ હે તે જ્ઞાનને સમ્યક્ બનાવી દે પણ ચારિત્રને સમ્યક્ સાધી કરશે ? તો કહે છે કે ચારિત્રથી રહિત મોક્ષે જશે પણ દર્શન રહિત મોક્ષે નહિ જ જાય એટલે સમ્યગ્જ્ઞાન વિના મોક્ષ થતો નથી. જ્ઞાનને સમ્યક્ બનાવે છે ચારિત્રની દરકાર સખતુ નથી આવું આ સમ્યગ્જ્ઞાન ટોવાથી તે કર્મક્ષયના કારણરૂપ બને સિદ્ધિના મૂળરૂપ છે. માટે જો મોક્ષની ઇચ્છા હોય તો કર્મરૂપ સૈન્યને ઇતવા તેણે થવું જોઈએ બને તેમ તેવાર થવા માટે પ્રથમ સમ્યગ્જ્ઞાન માટે તૈયારી કરવી પડે

આત્મામા સમ્યગ્જ્ઞાન થયા પછી શું શું બને ?

હવે સમ્યગ્જ્ઞાન આત્મામા થાય તો પછી શું શું બને ? તો કહે છે કે-જે સમ્યગ્જ્ઞાનવાળો હોય તે જ્ઞાન તપ ચારિત્ર કરે તે સર્વ સર્વ જ થાય જેમ દુનિયાદારીમા વશાદ્દર હોય તેની બાકબ આપણને આધારરૂપ બને પણ હુઆની આલાકી કે પ્રતિતિ ત્રામરૂપ બને' બ્યારે વશાદારની આલાકી જે પ્રતિતિ આપણને મગળરૂપ થાય છે તેમ બહી સમ્યગ્જ્ઞાનવાળો 'ઇત જે કાંઈ હોય તેનું જ્ઞાન તપ, ચારિત્ર એ બધું જ સર્વ જ થાય એટલે બીજી રીતે મ્હી શકીએ તો ચતા જ્ઞાનને નિ કળ થતુ જઆવતુ હોય તો સમ્યગ્જ્ઞાનમા ઉચમ કરવાની જરૂર છે તેની જ રીતે તપ બનેચારિત્ર પણ નિષ્કળ થતા અટકે છે પણ તે સમ્યગ્જ્ઞાનથી સર્વ બને છે માટે મર્મક્ષયની ઇચ્છાનાળાએ સમ્યગ્જ્ઞાન માટે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ

પ્રથમ સમ્યક્દર્શન, તે પછી જ કર્મ પર છૂટ

હવે બીજી શિષ્યે શ્રી કૃષ્ણે કહે—પ્રથમ સમ્યક્દર્શન પ્રેરવાની જગત્
કે કર્મનું સમગ્ર અવસ્થાની જગત્ સમ્યક્દર્શન કર્મસંકરને છૂટા વિના
બનવાનું નથી અને તે સમ્યક્દર્શન વિના કર્મનું છૂટાવાનું પણ બન
વાનું નથી કારણકાં કે જાણુ એવું હોય પણ તે એક બીજાના
આધારે હોય છે પરંતુ આધારપ હોય છે તેમ બીજા પણ એ જ
છતાં છે હવે તે બનેલા પ્રથમ શું ? તે કહે છે કે—કર્મચતુની સર્વ
કરવા પહેલાં સમ્યક્દર્શન સાવવાનો રસ્તો મળાવેલો છે હવે કર્મસંકર
દાખાં પહેલાં તે કર્મને પ્રથમ નિર્મળ સાધી બનાવવા અને તે વખતે
વિચાર શો આવે અને તે વખતે કર્મ યદુ છૂટે ?

ધર્મની આકાશાધી મોક્ષ મુખીના ઇતિહાસ

જેમ જગતમાં પ્રથમ ધર્મમત્સુની ઇચ્છા થયે થયે પછી નામ
જવા જવાનું થાય બીજી પ્રથમ ઇચ્છા થયે તે જ કર્મચતુને છૂટા
હવે તે ઇચ્છા મેરી ન ગઈ એટલે તે ચાતુ સ્વી એટલે સાબળવા
માટે ચાતુ સર્વ કર્મ બીજી કર્મચતુના ક્ષર માટે સ્વી સ્વી રિધિતિ
એ છે જેમકે શ્રીમેજા, મમનેજા, પ્રતપ્તજા, ધર્મ શી બીજા ?
તેનું સ્વરૂપ નક્કી તેનું રૂપ જણાવવા પછીની ઇચ્છા વગેરે રિધિતિએ
કરી છે તે કે મોક્ષ પામે નહિ ત્યાં મુખીના આખો ઇતિહાસ સાચ
કાને જણાવેલો જોઈએ બીજી સમ્યક્દર્શનથી નિર્મળતા થાય અને કર્મ
શાય થાય અને તેનાથી જ મોક્ષ થાય આવી રીતે ધર્મની આકાશાધી
જોમ મુખીના ઇતિહાસ આજે જણાવશે

વ્યાખ્યાન ૩૧

માહારકશદિપૂજાદ્દતામુ ય ગાર્ગ્યેષુ વશતવિષ્ણુ ૧
યમેવ વારસવિદે સંમિ ન દુ વૈનવે સમણો ॥

(માત્રા ૦ નિ ૦ ૨૨૫) માહારક્ય ઉપવિષ્ણુ પૂજા ચ શ્રદ્ધિય-
મામયૌગ્યાદિકા માહારોપધિપૂર્વદ્યસ્તામુ નિમિષમૃતામુ

જ્ઞાનચરણક્રિયા કરોતિ, તથા ગારવેષુ ત્રિષુ પ્રતિવક્તો યત્કરોતિ
 તત્કૃત્રિમમિત્યુચ્યતે, યથા ચ જ્ઞાનચરણગોરાહારાદ્યર્થમનુષ્ઠાન
 કૃત્રિમ સપ્ત ફલવદ્ભવતિ એવ સવાહ્યામ્યતરે દ્વાદશપ્રકારે
 તપસ્યપીતિ, ન ચ કૃત્રિમાનુષ્ઠાયિન ધમણભાષો, ન ષાઘમણ
 સ્યોનુષ્ઠાન ગુણવદિતિ, તદેવ નિરુપધેર્વર્ણનવતસ્તપોજ્ઞાનચરણાનિ
 સફલાનીતિ સ્થિતમતા દર્શને યતિતથ્ય, દર્શન ચ સર્ત્વાર્થજ્ઞ
 જ્ઞાન, તરં ચોત્પન્નાપગતકલ્પકાશેષપદાર્થસત્તાધ્યાપિહાનૈસ્તીર્થ
 કૃત્ત્રિયદભાવિ, તદેવ સુજ્ઞાનુગમાપાતેન સૂત્રેણ દર્શયતિ—
 (બ્રાહ્મ૦ પૃ૦ ૧૭૮)

અનાદિ કાળથી રખડપટ્ટીનાળો છવ

શ્રીઆચાર મહારાજ શ્રીમાન શીલાકસૂરિજી મહારાજ

આચારાગ સત્તના એવા અધ્યયનની રીત કરતા થતા
 આગળ જણાવી ગયા કે જ્ઞાનજ્ઞતા અનતા તીર્થ કરે વર્તમાનજ્ઞાન-
 ના મપ્યાતા અને અવિધ્યજ્ઞતા અનતા તીર્થ કરે જે શાસનની
 સ્થાપના કરે છે તે બન્ન જીવોના ઉપકારને માટે શું જણાવે છે? તે
 કહે છે કે—તમે પોતાને જોળખતા શીજો કરેક ભવમા તમે સરીર-
 ધંદ્રિય આહાર વિચારિ કંઈ તેનાં સાધનેને જોળખતા હતા એક
 પથુ ભવ તેને જોળખ્યા વિનાનો રહ્યો નથી અનાદિના ભવચક્રમા
 તમેએ જે કોઈ પથુ જીવ ન જોળખી હોય તે તે તમારા આ-
 ર્માને જ એકે નિયતી પચોદ્રિય મુખીની જાતિને જોળખવામા પ્રથમ
 એક જ સાધન જણો કે હું અહીં ઉત્પન્ન થવાવાળો છું અને આવીને
 જવાવાળો છું હું અહીંની જીવ, નથી જીવ ભવમાથી આવીને
 ઉત્પન્ન થયો છું વળી મારો આત્મા અહીંથી જીવ ભવમા ઉત્પન્ન
 થવાવાળો છે અર્થાત્ રખડપટ્ટીવાળો જ હું છું

—રખડપટ્ટી મટાડવા માટેના કારણે

હવે તે રખડપટ્ટી મટાડવા માટે કારણો જોઈએ. વળી તે કયા ?
 ચ ઇદ્રિયોના વિષયોને તમે આધીન ન જાતો મનના

વિષયોને આધીન ન બને તેના વિષયોને આધીન બને તે જ
 રમડપી થાય હવે ઇદ્રિય અને મન વળખાવવા ન ધારીએ તો પણ
 વળગી જ નહીં વળી તે હામાપ્રદામાના માદળિયાની જેમ વળગે
 હામાપ્રદાસા માટે તે ઠેક હાપમા બટકયો હવે આ શ્રવ પ્રથમ
 તૈમસ કાર્મથુની બહીના જોરે આહારની ઈચ્છા કરી અને તે લીધા
 પછી ચરીર વળગ્યું અને તેમા ઇદ્રિયો ફૂગી પછી તેના માધનો અને
 વિષયોમા સમ્યો હવે તે સદને માટે વળગી અહીં પ્રથમ આહાર
 લેવા જતા એક પછી બીજા બધા ક્રમસ વળખ્યા હવે આવી રીતે
 વળખવાનું કામ એક પણ ભવ કે ગતિમા ન હોય તેમ બન્યું જ નથી,
 હવે ઇદ્રિયોથી જૂદા પડી શકવાના નથી મનથી જૂદા પડવાના નથી,
 એ ચોક્કસ છે છતાં તેના ગુનામીમા ન રહે બને મન અને ઇદ્રિય
 તમારા ગુનામ ધધને રહે પણ તમે તેના ગુનામ ન બને તેથી
 ત્રીજા અધ્યયનમા જણાવ્યું કે-મન અને ઇદ્રિયા સળધેથી તમે
 અનુકૂળ મળેગોમા ખુશી ન થાઓ પ્રતિકૂળ મળેગોમા નાખુશ ન
 થાઓ, તો જ મન અને ઇદ્રિય છતીને તેને તમે ગુનામ બનાવશે

સમ્યગ્ચિન્તનુ માહાત્મ્ય

આવી રીતે તમે વસ્તુ જતાની છતાં આત્માનું શું ? આત્માની
 એવી કંઈ મોગી કિમ્મત છે કે જોના સાટે મહેનત મોગી છતાં રજ
 શું ? જોડવો કુમર અને કાવો ઉદર એના જેવું લાગે છે કારણ
 કે આત્મામા રહેલી વસ્તુ જાણ્યા વિના મહેનત કે ક્ષિપ્ત કરવી તે
 નમીમા માટે ચોધા અધ્યયનમા જણાવે છે કે-આત્મામા તમે
 મોટામા મોટી ચીજો છે-સમ્યક્ચિન્તન જ્ઞાન અને ચારિત્ર આ
 તમે હિનિયામા કિમ્મતી ગણાય છે વળી તે તમે આત્માની ચીજો
 છે જહારની નથી આવી રીતે તમે ચીજો ચોધા અધ્યયનમા જોળ
 ખાવી હવે આ તજની સફતા છે પણ તેમા એક ચીજ એવી છે
 કે પોતે સુદર બને અને બીજાને સુદર કરે જાણીની એ ચીજો
 પોતે સુદર નથી પણ બીજા તેને સુદર કરે હવે એક જ સમ્યક્ચિન્તન

છે તે પોતે મુંઢ છે અને બીજાને સુદર કરે ચાન એવી ચીજ છે કે તેને ધ્યાન ન કરે જેમ લોટનો સ્વભાવ છે કે ગોળથી મોઢા થઈ શકે તેમ અહીં ચાન અને ચારિત્રનો સ્વભાવ છે કે તે દર્શનથી સાગ બને અને તેથી જેને સમ્યગ્દર્શન હોય તેના શ્રુત, ચાગ્રિ તપ એ સ્વસ્વભાવે થાય હવે જેને સમ્યગ્દર્શન ન હોય તેના શ્રુત ચારિત્ર કે તપ આત્મીય દષ્ટિએ સફળ ન થાય

દર્શન વિનાનું જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ તે કપટ જ કેમ ?

હવે તે સફળ કરે પણ ? મૂખ મુખ્ય પણ પ્રેરણન વિના પ્રવૃત્તિ ન કરે તેમા વગી આ ચાત્ર બધાવાંતું ચારિત્ર પાળનાનું તપ કરવાનું એ નિષ્ફળ કેમ હોય ? શું તેના માટે ભુલ ન રજ છે ? નિયંત્રિતકર કહે છે કે-કેલાકેને આહાર ઉપધિ આદિ માટે-જ્ઞાન ચારિત્ર-તપ હોય છે કેલાકેને પૂજા માટે વૈકિયાદિ લખિયા માટે ચારિત્ર તપાદિ હોય, અરે ! અભિમાન માટે પણ જ્ઞાન ચારિત્રાદિ હોય આવી રીતે જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ કરાય તે આત્માની દષ્ટિએ સફળ થઈ શકતા નથી કુનિયાદીની દષ્ટિએ તે કપટ ગણાય છે એને દર્શન વિનાનું જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ કરાર તે કપટ રૂપ છે હવે જે ધાર્મિક દષ્ટિએ કિયા આદિ કરે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે ચારિત્ર પામે કે તપ કરે તેને તમો કપટરૂપ કહે તો તો હર્દવાળી એમજ ગણાયને ? વાન ખરી પણ એક વાત ધ્યાનમા રાખો કે રોઠે મુનીમને પાંચ હજારની ચિટ્ટી આપી કે અમુક જગેથી લઈ અમુક જગે ભંગવા અહીં મુનીમે લીધા ખરા પણ ભસ્વામા સ્થાનાન્તર કર્યું અહીં મુનીમે લીધા ચિટ્ટી રોકના હાથની છે છતા મુનીમ બેઈમાન થયો 'કારણ કે તેણે ખાન' સ્થળે ભરી તેમ અહીં પણ આ જ્ઞાનકથન કર્યું કણે ? ચારિત્ર તપ આદિ વાત સમજાવી કાણે ? ભગવાન જિનેશ્વર મહારાજે જ તે જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ નિરપણ કયા છે તોમ્હો કે ચિટ્ટી લખનાર તો જિનેશ્વર જ હોય ને ?

આદર્શની હુડી પુદગવ્ય માટે ન 'સદાવાય' (૧૦)

હવે તેમણે જે દાસ્યાગીની રમના કરી સામાયિકોદિ ચારિત્રો

અને તપમા યાવત નવકારણી જણાવી-તે મર્વ' મ્હેન છે તે શાને માટે ? કહેા કે કેવળ મોક્ષ માટે. અહીં જિનેશ્વરે લખેલી યાનાદિની ચિદ્રી મોક્ષ માટે જ હતી. આ રત્નત્રયીનું પ્રથમ કચ્છુ તે પશુ મોક્ષ માટે છતાં તમેએ તે યાનાદિની ચિદ્રી વગાડીને પુરુષના બરી. અર્થાત્ પ્રભુએ કહેલા યાન ચારિત્ર કે તપને આદરીએ છીએ એમ કહીએ છતાં તેનું ફળ શુ ધાયું ? આદાર નહિ. અનાન અભિમાન આક્રિમા તે કુડીના નાણા નાખ્યા. અહીં પ્રભુએ તો તે ગાના દિની રક્ષા તો મોક્ષમા જ બરવાતું જણા શુ હતું તેની જગે આદાર, નહિ. જાદિ કે પૂજામા બગી તેથી વિશામધાત થયો ને ?

પીઠગણિક ફળો. એમ્હે એમ્ જાતનો પ્રપચ

હવે દુનિયાદારીની અપેક્ષાએ પાઠગણિક ફળો યાવ તે એક જાતનો પ્રપચ છે. આવો પ્રપચ કરીને ધ્યાનમા ચખજો કે કેટલાક પ્રપચો શિક્ષાને પાત્ર હોય કેટલાક ખાશીને લાયક હોય, પશુ અહીં તેનાથી દુર્ગતિફલ હક નહિ જ યાવ જેમ મુનીમ રક્ષા બીજા સ્થાને બરી આવ્યો. તેથી રક્ષા તો રહેના નામે જ જર્મે થો પશુ મુનીમના ધરે રક્ષા જર્મે નહિ યાવ તેમ અહીં જિનેશ્વરે કહેતું યાન પૂજા ઉપધિ સમાનાદિ કે નહિ માટે કરે છતાં તે આવે તો ખાતામા જ તેની નિશાની થી ?

એક કોયઝરૂપ અસભ્ય છવ

નમો અરિહતાણુ ' પલ્લો ન અને પ્રેમિભતે પદ્મો જ એ એવવાનો અધિકાર મેણુ મેળવી શકે ? અત કોટપદિ મામરોપમની મિત્રાત્વની જેણે સ્થિતિ પ્રી હોય તે જ આદારાદિ માટે પશુ તીર્થ કે ફરમાવેલા યાન, ચારિત્ર કે તપને પામી શકે. અહીં કહેવું પડે છે કે અસભ્ય છવ એક કોયઝરૂપ છે. ચાહે તેમની વખત કોયઝ હાલ્લામા રધાય પશુ તે સીઝે નહિ તેમ આ અસભ્ય અનર્તી વખત જૈન શાસનના સર્ગમા આવે મોહનીયની ફલ કોઈકોડીની સ્થિતિ તોડી નાખે. છતાં તેને સમ્યક્ત્વ ન જ યાવ. એટલે મોક્ષની માન્યતા

છે તે પોતે સુદર છે અને બીજાને સુદર કરે જ્ઞાન એવી ચીજ છે કે તેને જ્ઞાન સુદર કરે જેમ લોટનો સ્વભાવ છે કે ગોળથી મીઠો થઈ શકે તેમ અહીં જ્ઞાન અને ચારિત્રનો સ્વભાવ છે કે તે જ્ઞાનથી સારા બને અને તેથી જોને સમ્યગ્જ્ઞાન હોય તેના કુલ ચારિત્ર તપ એ સ્વસ્વભાવે થાય હવે જોને સમ્યગ્જ્ઞાન ન હોય તેના કુલ ચારિત્ર કે તપ આત્મીય દષ્ટિએ સફળ ન થાય

દર્શન વિનાનું જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ તે કપટ જ કેમ ?

હવે તે સફળ કરે કાણ ? મૂર્ખ મુખ્ય પણ પ્રયોજન વિના પ્રવૃત્તિ ન કરે તેમા વળી આ શાસ્ત્ર બધાવાનું, ચારિત્ર પાળવાનું, તપ કરવાનું એ નિષ્ફળ કેમ હોય ? કુ તેના માટે જુદું જ રીત છે નિયુક્તિકાર કહે છે કે-કેલાકોને માંદાર ઉપધિ આદિ માટે-જ્ઞાન ચારિત્ર તપ હોય છે કેટલાકોને પૂન્ય માટે કેટલાકો સમ્પત્તિ માટે ચારિત્ર તપાદિ હોય અરે ! અભિમાન માટે પણ જ્ઞાન ચારિત્રાદિ હોય આવી રીતે જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ કરવા તે આત્માની દષ્ટિએ સફળ થઈ શકતા નથી દુનિયાદારીની દષ્ટિએ તે કપટ ગણાય છે એવો જ્ઞાન વિનાનું જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ કરવા તે કપટ રીત છે હવે જે ધાર્મિક દષ્ટિએ ક્રિયા આદિ કરે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે ચારિત્ર પાળે કે તપ કરે તેને તમો કપટરૂપ કહો તો તો હા વાળી એમજ ગણાયને ? પાન ખરી પણ એક વાત ધ્યાનમા રાખો કે રેડે મુનીએ પામ'હમરની ચિટ્ટી આપી કે અમુક જગેથી સર્વ અમુક જગે બંસતા અહીં મુનીએ લીધા ખરા પણ બસવામા સ્થાનાન્તર કર્યું અહીં મુનીએ લીધા ચિટ્ટી રહેના હાથની છે તમા મુનીએ બેઈમાન થયો કારણ કે તેણે બીજા'સ્થગે બધાં તેમ અહીં પણ આ જાગેકથન કર્યું કોણે ? ચારિત્ર તપ આદિ વાત સમજાવી કોણે ? જગતના જિનેશ્વર મહારાજે જ તે જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ વિષય કયા છે તો'હા કે ચિટ્ટી લખનાર તો જિનેશ્વર જ થઈને ?

જોડાની હુડી પુદગલ માટે ન થયેલાય

હવે આને

અને તપમા યાવત નવકાસી જણાવી-તે સર્વ કહેન છે તે જાને માટે ૧ કહે ૩ કેવળ મોક્ષ માટે નહીં જિનેશ્વરે લખેલી જ્ઞાનાન્તિ મિટ્ટી મોક્ષ માટે જ હતી આ રત્નત્રયી પ્રખ્યાત કૃતુ તે પશુ મોક્ષ માટે છતાં તમેજીએ તે જ્ઞાનાન્તિ મિટ્ટી વટાવીને યુદ્ધમય બરી. અર્થાત્ પ્રભુએ કહેના જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપને આહરીએ છીએ એમ કહીએ છતાં તેનું ફળ શું થાયું ? આદાર સદિ' સમાન અભિમાન આત્મા તે કુડીના નાણા નાખ્યાં અહીં પ્રભુએ તે તે જ્ઞાનાન્તિ રકમ તો મોક્ષમા જ બરવાવું જણાવ્યું હતું તેની જગે આદાર, સદિ' જુદાં કે પૂજામા બરી તેથી વિશામધાન થયો ને ?

ધૌગલિક ફોજો એટલે એ જાતનો પ્રપચ

હવે દુનિયાદારીની અપેક્ષાએ પાદગલિક ફોજો થાય તે જાનનો પ્રપચ છે આવો પ્રપચ કરીને ખ્યાનમા સમજે કે ૧ પ્રપચો શિક્ષાને પાત્ર મોય કેટલાક ગારીને લાલક હેવ, પશુ' તેનાથી દુર્ગતિફલ હક નહિ જ થાય જેમ મુનીમ' રકમ' બીજા બરી આવ્યો તેથી રકમ તો રોકના નામે જ જળે થયે, ૧૫ મુનીધર રમ જમે નહિ થાય તેમ અહીં જિનેશ્વરે કહેતું જ્ઞાન પૂજા, ફલ સમાનાદિકે સદિ' માટે કરે આ તે આવે તો મોળામા જ નિશાની રી ?

એક કોયલારૂપ અસલ્ય' છન

નમો અરિહતાણુ' પામો ન અને કથેમિતે પામે હ કે બોલવાનો અધિકાર મેણી રહે ૧ નતકેટલો કેમકેમ મિત્યાત્વની જોણે સ્થિતિ કરી દોષ તેજ આદરારિ જોણીને રૂપાવેના' જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપને પામી રહે અહીં મેણી રહે કે અસલ્ય' છન એક કોયલારૂપ છે રહે તેજ જુદા મેણી' હાલ્લામા રધાન પશુ તે સીએ નહિ, તેમ અસલ્ય' જનની જણા નૈન જાસનના સસર્ગમા આવે, મોક્ષમા જ કે કોયલારૂપ સિધિ તેથી નાખે છતાં તેને સમગત ને ૧૬૧ એકે મેણી મેણી

કે હિંચા થાય જ નહિ હવે જોતે જોતે જિનેશ્વર કહેલા મોક્ષની માન્યતા કે હિંચા સર્વ તે સર્વ જીવો ભવ્ય જ હોય અર્થાત્ મોક્ષને માનનારો કે માગનારો કોઇ દિન અભવ્ય હોય જ નહિ એવાને ભવ્યપણાની છાપ મળે હવે અહીં માને કમ અને પાપ કમ જુદા જ કરે પછી તે ભવ્ય હોય ક્યાથી ? એમા આશ્ચર્ય ન પ્રાપ્તુ

ગોશાળા જોવો પાપી અભવ્ય કેમ નહિ ?

ભગવાન મહાવીર ખુદ કેવડીપણે હતા તીર્થ કર હતા, ગોશાળા ના અંગે શુરુ હતા તે મહાવીરના નામે જ સગી ખાનારો ગોશાળો છે હતા તે જ ગોશાળો પ્રભુ સીરને જીભા અને જીભા બાળી નાખવાની સ્થિતિ વિચારે છે દુનિયામા ખૂતીને પણ ફાસી દેવી હોય તો બાળીને નથી દેવાતી અહીં કેવળી મહાગજને બાળી નાખવા તૈયાર થાય તે પાપ કર્મ અધમ સ્થિતિનું ગણવું ? હવે જે શુરુના પ્રતાપે પોતે બહાર આવ્યો છે બચ્ચો છે છતાં તેવાને અંગે આવી નીચ પ્રવૃત્તિ કરે છે તે વિચારે તેજોનેસ્વાથી સર્વાનુશ્રુતિ અને મુનશન પ્રથમ મળી ગયા છે એટલે ગોશાળાને પોતાની તેજોવસ્થાની ખાતરી છે અને તેથી પ્રયોગ અભાવે છે વળી તે તેજોવસ્થા તત્કાળની છે જૂની કે યાદ મળેલી નથી ફાસીની વાત તો જૂની પણ મહેવાય અહીં તેજોવસ્થાના ફાદકપણાની તત્કાળની ખાતરી છે તે પ્રયોગથી પ્રભુને બાળી નાખવાની વાત છે છતાં તેને શાસ્ત્રકારો અભવ્ય નથી કહેતા પણ સમક્ષ પાપી અર્ધપુદ્ગલપરાવર્ત પછી મોક્ષ જનારો તે જ થો છે આવી સ્થિતિના પાપવાગો પણ ભવ્ય થાય, તેમા આશ્ચર્ય નથી અહીં મૂળ મુદો એ છે કે-જિનેશ્વર ભગવાનના શાસનમા કહેલો મોક્ષ માને અને હિંચે તેને માટે ભવ્ય-પણાનું સર્વિર્ધિકેટ છે

અભવ્યોને મોક્ષની આ વાત કે હિંચા કદી ન થાય

હવે જે અભવ્યો છે કે જે અનતી વખત તીર્થ કરના સન્નેગોમા આવે, અત કોઈકોઈ સામયેયમ સુધી અનતી વખત તોડે પણ ખરા-

છતા તેના જીવોને મોક્ષની માન્યતા કે ઇચ્છા કદાપિ થવાની જ નથી
જેમ પ્રયત્ન કર્યો તે ઠેક સુધી રહે છતાં ન જ સીઝે તેમ આ
આમનનો જીવ અનતી વખત મોક્ષનીયની ફલ પ્રાપ્તિની સ્થિતિ
તોડે છતાં તેને સમ્યક્દર્શન ન જ રહે

સમ્યક્દર્શન વિનાનું જ્ઞાન કે ચારિત્ર પ્રપચરૂપ છે

હવે 'નમો અહિતાશ્વ'નો નકા અને 'કરેમિભતેનો કહ્યારે
પામે' તો કહે છે કે ૧- પ્રાપ્તિની મોક્ષનીયની સ્થિતિને તોડે
તો જ તે પામી શકે હવે આહાર પૂર્ણ સદ્ધિ માટે કમતા યાનાદિ
કે ચારિત્રાદિ મર્યાદા નમના છે એમ કહેવા માનના નથી પણ
જિનેશ્વરે જે યાન ચારિત્ર કે તપનું નિરૂપણ કરેન છે તેમા એ
મુતો નથી કે આ જ્ઞાન ચારિત્રથી તે પામી ખાપ અગર ભોક્ષોમા
વાહવાહ મોનાવે તેમનો મુક્ષો તો મોક્ષનો જ છે તે માટે એ કહેવા
કે હવે તે યાન ચારિત્રનો ઉપયોગ આપ્યો તો આહાર સદ્ધિ
નાશિમા કરેન છે અને તેમની મુરબાને જમાડી નાખી છે-વેડરી
નાખી છ અર્થાત્ જન્મના જીવોના ઉદ્ધારને માટે તે તપ જ્ઞાન
કે ચારિત્રનો ઉપયોગ કર્યો નથી તેથી તે પ્રપચ અણુપ એટલે
સમ્યક્દર્શન વિનાનું જ્ઞાન કે ચારિત્ર તે પ્રપચરૂપ છે

કુટિયાની જેમ માત્ર શબ્દ પચવાનો નહિ

હવે બીજા પ્રપચ હોય ત્યાં સાધુપણની સ્થિતિ ન મળી શકાય,
તેથી નિર્બુદ્ધિધારે નહીં કર્મ કે યાન મહત્ત્વ કરે પણ જોડે સમ્યક્
દર્શનને ભો ચારિત્ર પામે પણ સાથે સમ્યક્દર્શનને, સખો તપ
કરે પણ સાથે દર્શનને માનો અને પ્રપચી જ્યુમા ન કરે જો
દર્શનને જો 'શખરો' તો તે યાન ચારિત્ર કે તપમા પ્રપચ નહિ
જ રહે હવે સમ્યક્દર્શનની આ શુદ્ધસુતિ કે પ્રસાદ કદી પણ
તેનું એમનું નામ જ પકડીએ એટલે યાન-તપ કરીએ તેમા સાથે
બોની દષ્ટએ કે તે દર્શન અહિત જ છે તેથી ચાલશે ને' તો કહે
છે કે ના, અહીં સમ્યક્દર્શન વસત હોવી જોઈએ પણ તેનો શબ્દ

નહિ જેમ હુ દિવાઓ શબ્દ પડે છે તેમ નહિ જેમ શુર મહાત્મજ
આને ત્યારે ય ક્ષિપ્ત, મહાશદ્ધિષ ને કિંમ કરવાની કહી છે તેની
જગાએ તે સોઝાએ બોનવાણુ ગમ્યુ છે જ્યાં વસ્તુ કિંવારપે કરવાની
હોય, તેની જગે બોલી દેનુ એનો અર્થ શ્રી ? તેમ જહોં જોન
શબ્દ બોનવા માટે મ્હેના નથી અર્થાત્ દરેક વાતમા તે શબ્દ
બોલવાનો નથી પણ તેનો મર્મ અમજવાનો છે નિવગ્નુસોની પાનીની
જેમ કરવાનુ નથી

મૃપાનાદિવિરમણુ મહાત્મત રાખવાનુ કાનલ

આપણામા સમ્યક્દર્શન વિના બધુ નકામુ છે ' એમ બોલનાર
છે ખા. પણ તેમણે તે શબ્દના અર્થ કે મર્મ કે ચીજને સમજાવી
એકએ હવે આજકાલ માયુ માનવુ તેનુ નામ અમજિ કહે છે
પણ તે ત્રિચારાઓને ખબર નથી કે સાચુ શુ ? જેમ શુકામા રહે
ના તે સૂરજના અગ્તોદયની ખબર ન હોય તેમ જોવાઓને સાચુ શુ
એની જ ખબર ન હોય હવે માયુ કોવુ અને તે જ માનવુ એ
સમ્યક્દર્શન નહિ મહાત્મતની વ્યાખ્યાયા તે ખબર પડશે મૃપાવાદ
વિરમણુ એ મહાત્મત ખ્યુ પણ સત્ય વચન એ રૂપે મહાત્મત કેમ
ન રાખ્યુ ? સાચુ રાખીને કામ જુ 'મુન્નાવાયાઓ લેટમણ' એ
પછી શુ ? તો કહે છે કે-અગાનીને પણ માયુ બોલવુ એ નિયમ ન
રહી કહે તો પડી વળી યાનીને તો તે રહ્યા સકે જ કેમ ? જગનના
જીવેને અગે કે કુટુંબીજનો અગે જેટલુ જાતે તે... બોલ્યા કરવુ
તે યાનીને ન જ પાલવે તેમ સાચુ બોલવુ તે ખાવન હોય તો
મુન્નેલીમા આવે અને ન મોતે તો મહાત્મતમા ખાતો આવે '

શુ સાચુ બોલવુ તે સમ્યક્દર્શન ?

અગાની તો દોઢો યાત્ર' સાચુ જાણે તો મોતે પણ જે મન
પર્વગાની સરખા હોય તેઓ સર્વ જીવો ॥ સર્વ ક્યોને જાણે ॥ છતા
પ્રથમ તે બોલવુ અર્સજીવિયા થાય કેવલગાની અમર સમયના દરેકના
દગ તો જાણે પણ તે બોલે શી ગતે ? એટલુ જ નહિ પણ કોઈનુ

નામ લક્ષ્મીપતિ છે જન્મ અદરખાને તો દિવસે ને રાત્રે
વનારને જુદો મનુષ્યો ? કદાચ અદો જાણી દે જુદા
જાણે છે કે એ લક્ષ્મીપતિ નામનો મનુષ્ય અસ્તિત્વ નથી
મત્ત વળુ શું છે ? વ્યવહાર શી નીજ હરે તેમજ ને
સાચું જોતુ તે મમજન એમ ક્યાં ? જન્મ મરણ ને
સાત્તકારને એમ જાણુ પણ કે બાલકુ જે કે ને
બાલકુ એટલે વ્યવહારની તમામ જાણ ને
જ આવે અદો વ્યવહાર જાણા જાણે અત્યંત જાણ
છે છે

એક પાઠ્યમાં રહેલા અર્થ નહીં

જોણને કાંઈ મોઠો મહે તો શું તેમજ નહીં

માદિ નથી ? એ કે એના ક્યાં જાણ ને
જાણા અનેક ધર્મો એજી માથે ન એવી દેખ ને
આવે તેમ અદો મમજનમાં માથુ નહીં
પ્રથમ દુનિયાના પદાર્થો ક્યાં માથા તે
કારો પણ મત્ત પદાર્થોનું મદાન નહીં
તેમજ એ જાણુ છે કે પદાર્થો ને
પદાર્થ આપણી માન્યતામાં તેના
મમજનું સમજન છે હરે કે
અમારું મમજનું મુદ્દલ દેખ તેની જાણ ને
મયા એટલે પ્રથમ પદાર્થ જાણુ ને
પણ જાણુ મમજનની પ્રતિબિંબ ને
કાંઈ પણ પ્રકાર તારુ હરે જોડુ
અને તેના સ્વરૂપને જાણુ ને
અથવા મળી રહે આ વાત ને
તે તેને મવતુ મમજનના
જ પોતાના મમજનના રિચારે

છે છે

નિનેશ્વર મહારાજે પદાર્થો જાણી તેનું સ્વરૂપ નિરૂપણ કરેલ છે તે
મારે માનવા છે એવા વિચારવાળાને તે મુશ્કેલ નથી

તીર્થ કર મહારાજાઓએ જે કહેલું તે જ તત્ત્વ

જેમ હીરા કિમતી છે તે દરિદ્રી પાસે છે છતાં તેનો પડછાયો
તો દરિદ્રી સર્જી શકે તેમ આ જીવજ્ઞાનીમા જ્ઞાની કમબક્સનો
હોય તો પણ તે જીવને નિનેશ્વર મહારાજે સ્વલક્ષણથી જાણેલા
પદાર્થો સ્વરૂપો તેને તત્ત્વ તરીકે માનવાનો નિશ્ચય કરવામા અકબચ્ચ
ન જ આવડી જોઈએ અને તેથી નિનેશ્વર મહારાજે કહેલું તત્ત્વ
એ વાત શાસ્ત્રોમા જગોશ્વરો પર આવે છે અહીં પદાર્થો અને તેના
સ્વરૂપમા આપણું જાણુવાનું જ્ઞાન પહેાંચી શકે તેમ નથી, માટે જ
કહે છે કે-તીર્થ કર મહારાજાઓએ જે કહેલું તે જ તત્ત્વ

કેવળજ્ઞાનવાળા તીર્થ કરોએ કહેલ તે જ તત્ત્વ

અહીં તીર્થ કર તો નામથી સ્થાપનાથી દ્રવ્યથી પણ હોય તે
નર્વનું કહેલું તત્ત્વ કહેવું ? નરખા રહેન શ્રેષ્ઠિ કે અહીં રહેના શ્રેષ્ઠિક
જે જોને તે મરે તત્ત્વ મળ્યું ? તો કહે છે કે ના પ્રથમ અમે
કહીએ છીએ કે વ્યાપ એવા ને તીર્થ કરો દોષ અર્થાત્ તે કેવળ
જ્ઞાનવાળા ને તીર્થ કરો હોય તેઓ ને કરે તે તત્ત્વ હવે તે જ્ઞાન
તેમની સાથે જ જોગાયેલું છે કે જીજ્ઞાસે પણ ખરું ? તો કહે છે કે
તેમને પણ જ્ઞાનવસ્તુમાં કમ લાગેલું જ હતું તે તેમણે દૂર કર્યું
છે અને કેવલજ્ઞાન નમટ કર્યું છે અને તેથી ને કાંઈ તેમને કહેવ છે તે
જ તત્ત્વ છે તુલસીમા કાંકર નાખે કે મીઠા ચીજ નાખે, તે જધાને
અવાજ સરખે સાથે તેમ અહીં જમવાને સ્વલક્ષણોએ કહેલું તે જ
માનવું જોગજ પ્રાર્થના કરેલું કે જોલવું એ સમજવું શી રીતે ?
પ્રાર્થના કરે કે-હવે સુ ? અહવે સુ ? તો કેવળજ્ઞાનીએ કહેવ છે
તે, જોમ જોવાનું કહેવા નથી પણ તે તો રસતે છે પણ તેમજો ને
મેં છે તે પણ અથે જણાવીએ છીએ સત્તી વ્યાખ્યામાં જે સત્તી

નુમન છે તે મુતપ્રાપ્ત્યે તત્ત્વ ભવતે નહીં તે દબે નિશ્ચયનાં
પ્રથમ આત્મના સ્વરૂપ આદે જે તત્ત્વ જાણી છે તેને અધિષ્ઠાત
અર્થે જાણવો.

અધ્યયન ૩૭

છવ મિત્રાપ દોષ પદાપ ઉત્પન્ન રૂપ નથી

શાસ્ત્રના અર્થ જાણી ન શકીલામમાર્ગે છ મહત્ત્વના અર્થ
જાણના કામને માટે આગાસગ મુતના સમ્યક્ત્વ
નામના ગોચર અધ્યયનની રીત ક્રમાં થતા આચર જાણવી મયા કે
ભવવાનુમુરખામીભવવાનુનીર્મલમહત્ત્વજીજ્ઞાસુપદાપ
દબે નાદરિયે રૂપ રૂપ ન ભેદદરિયે જેમ પદા રૂપને રૂપે પદા અને
મુત્ય તે મુત્ય જ તેથી રીતે ભવતમા કાયમા પદેમા પ્રતિનિબધી
કાયમા રૂપ પદા અમર ન થાય રૂપ ન જ પડે દબે જેમ કાયમા
પદેમા પ્રતિનિબધે લીન રૂપ ન પડે તમ જાણમા માદે તેમા પદ
ધની માદે તેથી અવસ્થા થાય જવના અર્થે માદે તેથી અર્થ થાય
અજવના અર્થ રીતે આગી આદિ થાય પદ તેમા રૂપ રૂપ નથી
દર જરૂરિ તે જાણવી વીજ રૂપ કે દબે અર્થે છે દબે જાણ
મા જવો મતિરૂપે ક્રમ થતુ અજવ પદાદિ રૂપે જવન થતુ,
તે જવ અજવને અર્થે થાય થોડ છે જાણિય થોડ પદાર્થ
ક્રમ રૂપ નથી જવે રૂપે રૂપે લીન જ ક્રમ થવાય છે કાય-
મા માદે તે પ્રતિનિબધ પડે તેથી તે ખુબ કે નાખુસ થવાને નથી.
મય માન અપમાન પામવાને નથી પછી પ્રતિનિબધ રાજ્ય કે
મધિ તુ દોષ તેથી નાથે એને નિમ્મન નથી દબે મય છાપો ૪ ૧
છે કાયમા રાજ્યની જી દેવ તે દબે રૂપે અર્થે મર્યાદાની
જાણવાના મયની વિમલ તે વેચવા આ પદા મી ન ૧૧૭

ઉત્પન્ન થનારો પદાર્થ આરોપિત કે કલ્પિત નથી

અહીં ઉત્પન્ન એ જ નાહીપણા કે તિર્થંચપણાને અર્થે અધર્મતા અને દેવ-મનુષ્યના અર્થે જનમતા રહેલી છે તેથી ઉત્પન્ન થવાના અર્થે મબધ રહેતો છે. માટે ગણધર મદારાજને કહે છે કે ઉત્પત્તિ જે પદાર્થની યાચ તે નારકિયાની જેમ કલ્પિત કે આરોપિત નથી પણ વસ્તુ-સ્થિતિ રૂપ છે. માટે આથી જે નિહવાઈ માનનાર હતા, તેમનો ખસ ચલો છાકનોકમા કર્ષ પણ ઉત્પન્ન થવાનું નહિ એવો તેમના ભગજનો વાવરો દૂર કરવા માટે ભગવાને ગણધરોને જણાવ્યું કે જનમતા જે ઉત્પન્ન થનારો પદાર્થ છે તે આરોપિત કે કલ્પિત નથી હવે ઈલાહો એમ માનનારા છે કે જે જ મે તે નાશને જોડે ક્ષણે જ જ મે-મનુષ્ય જ મે તે અમુક વર્ષ ૫૩૧ મત્સ્ય પામે જન્મ સાથે મત્સ્ય જોડે જ ધરતી કલ્પિત સાથે તેનો નાશ પણ અમુક મુક્ત ૫૩૧ હોય જ હવે પાણીમાં થયેલો પરપોટો પ્રત્યક્ષ વિપ્રભૂત છે તે ઉત્પન્ન થાય છે અને નાશ પામે છે હવે જે વસ્તુ પ્રત્યક્ષ હોય તેને અર્થે ડાહ્યા માણસથી નાન જ કહી શકાય તેનાથી કેમ ધટે એવો પ્રશ્ન ન જ કરી શકાય

શુ નાશ એવો અભાવ ?

અગ્નિ ઠારેલો નથી તે પાણીને કેમ ઠારશે? વળી જે પાણી બાળતું નથી તે અગ્નિ કેમ કરશે? આવી શકના જેવું એ ગણાય દુનિયામાં પદાર્થોની શક યાચ એ બને પણ કુ હું એની શકા દોળને થતી નથી મરણ પ્રત્યક્ષ તેમજ અનુભવની વસ્તુ છે, માટે એમાં શકાને સ્થાન નથી હવે પરપોટાની કલ્પિત પ્રત્યક્ષ દેખ્યા પછી માનવી પડે પણ નાશ એવી મોટી ચીજ નથી નાશ એટલે અભાવ દીવો ઉત્પન્ન કરવા માટે મોડિયું, દીવેન વાત સળી આદિ જોઈએ અને તેના થવા માટે તો ધસીએ એટલે થાય પણ નાશ મોઈએની ચીજ નથી જો પરપોટો નાશ પામ્યો તો તેને કટકા નથી, અજ વાત નાશ પામ્યું તો તેના કંઈ મટકા નથી

ક્રિપતિ આને નાચ દરેક પદાર્થમાં રહેલ છે 'આપનો પણ આને વાહરું ચર' તેના જેવો પાટ છે કાત્તુ કે અદો કપડાં આને નાચ થાય જેમ દારૂ વધે નહિ આને પાથરે રહે ન નહિ તેમ અદો જગતમાં એક પણ પાથરે રહે નહિ એમણે ક્રિપતિ આને નાચ બે ન પાથરો મુદ્ધુ તેમ નથી પણ દરેક પદાર્થમાં જીવ અથવા આદિ માં પણ વસ્તુ પોતે પોતપોતાના સ્વરૂપે સ્થિત ન છે

૩૫ પ. પદ્ધતી આનંદ અગની રચના

આ નજી વસ્તુઓ આરે ખાનમાં આવી આરે અજીધર મહા જાળો ક જેઓનું સ્થાન કામોત્તમ બુદ્ધિનું છે એવી કામ બુદ્ધિવાળા અજીધર મહાગાળઓનું ચોદ પૂર્વેમાં અનતગુણરૂપિ તરીકે સ્થાન છે આવી બુદ્ધિવાળા અજીધરોએ દરેક પદાર્થને અમે ક્રિપતિ, ક્રિપ અને નાચ એમ કાપ્યા આ ત્રણ પદ્ધતી ન અરેઅર આર અગની રચના કરી છે હવે તે આશ્ચર્ય નહિ હા' જગતના દરેક પદાર્થને અમે આ નજી વસ્તુ રિચારણ, તે આર અગનો કષ્ટ નવીન વિરોધી રહેલી નથી હવે બમવાન જિનેશ્વર મહા જાળી નિપટી પામીને જગતના દરેક પદાર્થના અમે અત્યુદ્ધતમાં અજીધરો આર અગની રચના કરે હવે એક સવાલ થશે કે તીર્થકર ત્રણ પ કહે અને તેના ઉપર અજીધરો આનંદ અગ ત્વે તેના કરના તીર્થ કરો સંધિ બોલી નાખે તો શુ મુખ કહે છે? તીર્થકર મહારાજા અનતગાની અને અનતવીરવાળા છે તેની વાત ખરી પણ એક વાત ધ્યાનમાં રાખવાની કે પ્રભુની ત્રિપતી માન નીકળે ત્યાં અજીધરો દાસ્યાગીતે ધારે ન છે 'ઉપ્પલેદ્ધ વા વિગમેદ્ધ વા છુલેદ્ધ વા' આ ત્રણ પદ નીકળતા તેની વ્યાખ્યા થતાં અજીધર મહારાજાઓને દાયોપશ્ચમ થાય આને તેઓ રચના કરે

સબધીના મન્ન પટ્ટી તેનું શુ ધરો?

હવે તીર્થકર નામકર્મ અને અજીધરના પણ સાધી બધાય તેઓ બવાનરથી એ માન્યતાવાળા હોય કે આખા જગતને હું મોક્ષ-

માર્ગે ગેરુ શા માટે મેઘ મોક્ષમાર્ગથી વચિત રહે નિર્મલ પ્રવચનમાં કેમ ન જોડાય આવી ભાવનાવાળાઓ તીર્થ કર નામકર્મ છાજે હવે જોઓની એવી તાકાત ન હોય તેઓ વિચાર કે મારા કુટુંબમાં કે સમુદાયમાં હોય તે તો આવા ધર્મથી વચિત ન જ રહે શા સનમાં જોડાયા વિનાનો ન જ હોય હવે સંસારમાં કુટુંબીના અંગે આપણા મત્સ્ય પછી સુ થશે તે વિચારીએ પણ તેના મત્સ્ય પછી તેનું સુ થશે એ વિચાર આવનો નથી આ ભવ પછી આમળના બંને છુ બનશે ? પ્રથમ ભવમાં જાડેલા પુણ્યોને ભોગવવા માટે અહીં આવેના છે આગમાં વાવેતું તેના છોડ્યા રૂપ આ ભોગ ભોગવીએ છીએ કાનિ કે જેનશે ખારી રોય નવી ફમલ(મિસમ) માટે કંઈ ખરું ? તેમ અહીં આ શ્રવે દુષ્ટ કરન તેથી આત્મો, હનુકર્મી છે તેથી તે મારા મળધમાં આવ્યો માટે તેનો આવતો ભવ સુધરે તેવું કંઈ કરવું પડે

અભયકુમારની આર્દ્રકુમારને બેટ []

અભયકુમા ના અંગેના વિચાર જોશે તો ખબર પડશે કે અનાયું શેષમાં રહેના આર્દ્રકુમારના જાપનો દૃત શ્રેણિક મહારાજ પામે જાય છે અહીં આર્દ્રકુમાર પૂછે છે કે દૃત તું કયા જાય છે? અહીં શ્રેણિક અને મારા પિતાને જન્મજન્મ સુખ લેવો જોઈએ તેથી આ બેઠણ લઈને જાય છે, પરંતુ મેં એ એવી ચીજ છે કે એક વખત ફળ આપે પછી નમમી પણ આમ વગેરે દર વર્ગે ફળ આપે અહીં મારો વશ તે મેં તરીકે કે આમ તરીકે? અહીં અમારો અને શ્રેણિકનો મળધ આગળ વધે તેવું કંઈ કરવું જોઈએ એટલે આત્મરક્ષ જેની સ્થિતિમાં થવું જોઈએ અહીં દૃતને પૂછે છે કે તું શ્રેણિક પામે ગયો છો ખરો ? હા ધણી વખત ત્યાંના માણસો પણ અહીં આવે છે 'તેને મેં પુત્રાદિ છે' હા છે તો ખરા ચાર છુદ્ધિનો નિધાન અભયકુમાર નામનો પુત્ર છે અહીં આર્દ્રકુમારે જો ચીજો દૃતને આપીને અભયકુમારને મોકલી પોતાના

નામથી મોકલી ચીજો અભયકુમાર પાસે આવી હવે કુનિયામા
 ચાલ્યા માટે તેને પ્રમગ આવે દેવો પડ તેમ બલી હતે બેટણ
 અભયકુમારો આપ્તુ પણ સામે મોટાનું શું ? ખાધને મેમાન નહિ
 અને બેટણ પણ દેવુ અભય નિચારે છે કે હવે બેટણ
 તેવું હૈ કે તેનો તદ્દાર થાય આપણે ગપિયા દાધા અને
 શપિયા લીધા એની જોમ નહિ અહીં બેટણ પગિમલ મથા
 તે પાપને વધારાની ચીજ છે ત્યાંથી તે નિર્મમત્વ કરનારી
 ચીજ છે હવે બલી સ્વપણદેવશ મહાગુણની રતોની પ્રતિમા
 બગવીને મોટાવી બહોં ગ્તો મોટાપણ પણ તે પ્રતિમા રો
 બનાવી પ્રતિજિત કરી મોકલી ને માથે અભયે સદેશો પણ કહેનકા ચો
 કારણ ત્યાં અનાર્થ દેશ છે, એટલે મુર્તિની ખાતર ન પડે અભય
 યજુમારને નિશ્ચય થયા કે પૂનભવના આરંભમાં જગતા વિરાધના
 થતા એ અનાર્થ દેશમાં અનાર્થપણે ઉપજ્યો છે છતાં મારી
 સાથેનો સબધ અને નેત્રીભાવના એ બતાવે છે કે જગત પૂર્વભવનો
 મબધ હશે

પૂર્વભવના સસ્મરણેનું બે બાણ

જગતમાં દેખીએ છીએ કે શાંતિમાં તત્તરો કન્યાઓ અને
 હજારો છોકરાઓ છતાં અમુક કન્યા માટે અમુક છોકરો પમ
 પડે તેવું મેલણ શું ? કહો કે પૂર્વભવના સસ્મરણ જ બે બે છે અહીં
 મારી માથે જે સબધ કરવા માગે છે તે જગત સબધવાળો અને
 સારો એવ હશે આવો નિચા અભયકુમાર એ છે અહીં ખરેખર ધર્મ
 પમાડવાવાળો એન આવો વિચાર કરે છે આવો બરેસો રાખીને મહે
 છે કે મારી માથે સબધ બાધનારા એવ નહ કમા મોક્ષે જનારો હોવો
 જો જિ તેના કારણે થોડો ત્યા અનાર્થમાં ઉપજ્યો છે હવે મેલણ
 મળે તો અનન્ય છૂટી માર્યમા આવી આગળ વધી નહ કમા જ મોક્ષે
 જાય બહી આરણ મમા ભર્મા રચેના આ અભયકુમા છે, દીક્ષિત
 નથી જતા આવી ઉચ્ચ ભાવના તર છે હવે ફાતે રતની બતાવેની

મનિ માયી તે ત્યા મઈ ત્યા જીવ જીવ સ્થાને મૂકતા દેવની મનિનો
ખ્યાન આપના પૂવબવનુ મનિમ જીવ પશુ જીવે રિસધનાના પ્રતાપે
અહીં રૂપરવાનો ખ્યાલ માલ્યો

ગુણવત્ નામકર્મ કયારે બધાય ?

હવે એક વખત ખ્યાલ ખાંડો એવ ફરી વખત જૂન કરે તો
ફૂનવાના કળા પશુ જીવે છે અહીં રાચસો મુખે નયા રાજી પશુ
ક પિતે આ કુમાર ત્યાથી નીજી ગયા અહીં અમરકુમારને એ ખ્યાલ
હવે કે મારી માથે જે જોડાર તે જસ મોક્ષમાત્રે આપનારો જ દોષ
તેમ અહીં મણુક ન મ મ ને તાન ક જે હુ મીજનોતે ધર્મ
મ ગ મ તો? અહીં પ્રભુ ત્રિપતી દે તે મણુક મહાસજના આ
તમામા જોતજોત મને મને તેથી જાણાગી ર્યે અહીં અથયકી
તીથ રો કહે સુનયની અધરો ચે એવી ગીતે મુખમસ્વામીજી
જિતેશ્વ પાસેથી ત્રિપતી પામીને દાહ્યામીની રચના કરતા પ્રથમ કૃત્વાદ
નામના પાથને અમે જણાવતા મેં કે આ જગતના એવો
ન પુત્ર નથી કે મારા - માતા ઉત્પત્ત થનારા છે

ઉત્પત્તિ તે મહેતુ કે નિર્હેતુક ?

અહીં આ મેં જ ઉત્પત્તિ તે મહેતુ કે નિર્હેતુક? મરણ વિના
મર્ત થનુ જ નથી હવે જે એમ ન મને તો મિત્રમા આ
ના ગીતે બને? મનુ ત્રિ પ્રયોજન મજોથી જન્ય-ઉત્પત્ત થના? ન
તેમ તો મિત્રમા મેં? હવે અહીં ઉત્પત્તિ મ જીવાગી કે મરણ
વિનાની? તો મહે છે કે ૧ જીવાગી છે તેથી મન ઇડિય આહિની
ડનામી જ બચમા ખાવાનું મ જી છે આથી તે મીજ અધ્યયનમા
જાણાવી ગયા

ઉત્પત્તિના કાલો શી રીતે રોકાય ?

હવે તે મ જો રોકાય શી રીતે? અનુદાન વિચરો હોય તો
તેમા લગ્યાનુ નહિ પ્રનિદાનમા નાખુશ ન થનુ એને ગતિ આ

અરતિ નામના એ વિષયોને જો આત્મા ખસે તો ઇદ્રિયો અને મનની તાકાત નથી કે તે તમને સત્યાધ્યાન કરે હવે ભવમા ખડતા અટકાવવા માટે જે પદાર્થો જતાવ્યા તેની સાથે આત્માના ગુણો અભ્યસન નામના યોગ્યા અધ્યયનમાં કળા

આત્માની સાથે રહેવાનાળા ૧૭૭ ગુણો

હવે પદાર્થો ક્ષણિક હોય પણ ગુણો ક્ષણિક હોય એવો નિયમ નથી જે ક્ષણિક પણ નહિ નવરથા દ્રુવ પણ નહિ એવો પદાર્થ તે ગુણ ગદ્ય રમ કે સ્પર્શ વિનાનો ન હોય એટલે કે તેના ગુણો અને પદાર્થો છે આત્મા દ્રવ્ય અને પદાર્થરૂપે જુદો રહેવો છે હવે તે પદાર્થ કયો ? તો મ્હે છે કે અભ્યસન ગાન અને યાત્રિ આ ત્રણ ક્ષણિક નથી તેમ સર્વ કાળ માટે સત્મા રહેવાવાળા પણ નથી સારે હવે આ આત્માની સાથે રહેવાવાળા આ ત્રણ ગુણો જણાવતા કહે છે કે સમ્યક્જ્ઞાન એ મહાનિષય રૂપ છે પોતે મુકર છે અને બીજાને પણ મુકર બનાવે

અભ્યસન કહેવું કેને ?

હવે તે અભ્યસન કહેવું કેને ? મધુધર મહારાજ મ્હે છે કે તે જ હુ બોલુ છુ અહી તે જ હુ કમ ? તો કહે છે કે- તીથ કર મહારાજના કૃપિત વિગમ અને દ્રુવ એ ૧૭૭ પદાર્થોને સામળીને જગત્ત વ્યાપકપણે જાણીને જે હુ મુધુધર બોલુ છુ તે મારી શુદ્ધ મતિપૂર્વક જ બોલુ છુ જગતમા દસ્તાવેજ લખાવના અક્ષય હોસિવારી પાછળથી લખાવાય છે તેમ અહી મધુધરો પ્રથમથી જ કહે છે

પુરુષવિશ્વાસે વચનવિશ્વાસ

હવે જે પુરુષના વિશ્વાસે વચનમા આવેના છે તેમને જણાવતા કહે છે કે-જો તીથ કર મહારાજના કહેવું અને મધુધર નામકર્મ ધા બુ મ્હીને બોલનારો માનો તો પુરુષવિશ્વાસે વચનવિશ્વાસ થાય તે અદાનુસારી મનુષ્યોને માટે કહે છે કે મને તમે માનતા

હો તો કુ તીર્થ કર મહાગજનો જાણે તમને કહું જમનમાં દહેરો પીવાવાળા બોને છે કે આ / ટેંગે બાણાહી છે તેઓ એમ આગળથી જ બોને છે પાઞ્ણથી માર્ગ જોના નથી આવી રીતે પાદ શરે કે શુદ્ધિશાસ્ત્રે મોકલી આપેરો દહેરો શ્લોક મળવાનું છું ત્યાં ઓડર-કુકમને અંગે મહેતાનું હોય તે પ્રથમથી જ હોય - માર્ગ પશુ પ્રથમ જ ક્ર માવે પાઞ્ણથી નહિ

પ્રથમ ભરોસાના મ્યાનનું કથન

તેમ અહીં પણ પ્રથમ ભરોસાનું સ્થાન મહાન્યમરીએને જણાવવું પડે છે કે હું તે ગણુધર મુદ્દા છું અહીં 'સે' પ રૂમ ૧ તો કહે છે કે હું જે હું છું તે મારી મતિમ્પનાએ નહિ પણ તીર્થ કર મહાગજ પામેથી જે જણવા મળ્યું તે કહું હું અહીં હું મુદ્દા છું એવો અધિકાર તીર્થક સિવાય જીમને ન હોય તીર્થ કર મહાગજના વચનથી બિંધ પામી હાથામીની રચના મરી મને તીર્થ કરેએએ જેના કુષ્ટ ગણ મારી તે જ હું કહું છું અહીં તીર્થ કર મહાગજના વચને કે ભરોસે જામને કહે છે શું કહે છે ? જામને તા વાનો ઉપરેશ અહીં પ્રથમ જે તણુ આદિ જાનાના તે આત્માની આપતિ ટાળવા માટે અને હવે જે આદેશ કલમે તે આત્મારિક આપતિ જે મિથ્યાત્વના જોડે થઈ હોય તેને ટાળવા માટે ઓડર જણાવે છે હવે સસમથી થયેલી આપતિને ટાળવા માટે કેવે ઓડર તે અમે જણાવશે.

વ્યાખ્યાન ૩૩

સે મેમિ-જે અંયા જે ય વહુપયા જે ય માગનિસ્તા મરહતા મગરંતો સે સવે વગમારપલ્લતિ યવ માસતિ વર્ષ વર્ષવિતિ વગ વર્ષવિતિ । (માત્રા ૦ દી ૦ પૃ ૦ ૧૭૮)

૬ પોતાને જોનારો બન

, ગાત્રકાર મહારાજ શ્રીમાન શીવાક્રિયાર્થ

'હવેકાને માટે આચારગચ્છ સુના જોયા અધ્યાનની ટીકા મના
 શકા આગળ જણાવી ઘસ-માઝ જમની વાચના જાણ્યવાની
 આગળ આપના થકા પ્રથમ આચારગચ્છના તથા અધ્યાનમા શુ
 જણાવ્યું : તે એ છે - પ્રથમ મન્યમા તીર્થ કરે પરાપકાને માટે
 જે પેસના આરે છે તેમા મ્હે છે કે તુ તને ઝોળખ એ હરિયોના
 વિષયો તે માનતો જ આવ્યો છે ત્રીને સ્વગ ન મધ્યાસ્થિ
 જાણવામા તો અનતો જાણ્યો પલ્લ હવે તુ પોતાને જોનારા મન
 તે જોનારા તુ થો નથી હવે પોતાને જોડુ શુ / પોતાને જોવાથી
 મ્હ પધરાનો કે ધારાનો નથી જ હવે આત્માના જે અમખ્ય
 પ્રજા છે તે જોવાથી અનના મના નથી તેમ ન જોવાથી તે
 'મનખ્યાના પ્રજો કંઈ મખ્યાના થરાના નથી એને જાણવાથી
 કાયરો અમે ન જાણવાથી નુકસાન હોય તેડુ જાણ્યું પણ માત્ર તમે
 'પણ અહીં આત્માને અનાદિકાળથી નથી જાણ્યો એ પણ તમે કો
 'હો તે પ્રાપ્તિ તે આત્માના પ્રજો અમખ્યાતા કે તે સ્વવાના છે તેમા
 'વધવડ જાણના કે નહિ ને જોવાથી થરાની નથી / વાત ખરી પણ
 હંગમમા આપણે કુ ખાથી દુઃખજોએ તે દુઃખો કંઈ મારી નાખના /
 'હિના નથી તેનાથી દુઃખ અમ ૨ : સુખો મ્હમરાયા ક તા નથી
 'હિના દુખ આ માની હેસનમનિ કરે છે, તેથી દુઃખ ભગાય છે અને
 સુખો મરાયા કરના નથી પણ 'તે આત્માને હેસન કરેના નથી છતા તે
 આત્માને પ્રાપ્તિ છે

શબ્દિક મુખ આતર હંકારો જીવેનો મહાર

હવે નિયમ એ થો કે સુખના કારણમા પ્રગતિ કરી અને
 દુખના કારણથી હમેશા દુઃખજોએ હવે જમનમા હવે માનના /
 પ્રાણજો નથી પણ પોતાને માનનારા છે હવે એમ્મીને લા મ્હ
 'દુ સોપુ લખે' જા તેમ જાવ પેમે તોયે પ્રજો હવે એમ્મીમા
 ધરના સ્થેના મોનાનો જાવ તોયો હેરિ ૨૪ હોય તો અહીં
 'મોમ્મીમા' મો મીને જાણુ / આ તો સહેલ હેરિ ૨૪ પણ જાણુ

પા ૧. સોનાની કિંમત ઝાણી અને પોતાના માતની કિંમત ધલી
મનાવરી તે વાજમી ન ગણાય. ચોક્કસીની દુકાને તો પાવરી કે બે
આનાનો ૩૦ હોય હવે ત્યાં રૂપી અથ, અમિત્રિ આદિ પગે
ધૂતોને એ માનીએ મગ પણ પાતાના ક્ષણિક મુખની ખાતર
દાનગ ૨ લાખે છેવેનો ના. ૬ ૧૬૪ થાય તેની આપખુને ૬૪
કિંમત કે અરેગી ખમ થતી નથી તેમ નમ્મ વાળી તે ક્ષણિક
દુખ છે હવે મયુ પાણી પીતા અમખ્યાના મપુકાના છેવેની
વિશાધના થઈ તે છેવેના છવનનો નાત થયો અહીં ક્ષણિક મુખ
માટે આપવી મોગી વિશાધના હવે અહીં અમગનો છવ માનો અને
તેની વિશાધના પ્રે એ મ પાવરી ૧ માટે પ્રે છે કે પોતાના
આત્માને જે રીતે ગણે છે તે રીતે નમનના છેવેના માતમાને
માન અને તે પ્રમાણે વર્તી જાય

અનાકિની અપકાપટ્ટી મહાજ્ઞાનો ઉપાય

પોતાના છેવેને જમાવવા મુખી ૬ વા, ૬ ખ ૬૨ મરવા માટે
જેવો પ્રસન્ન પ્રે છે તેના ૪ પ્રસન્ન પગે એવો માટે કા. ૧ છે ખરો ૧
હવે આની ઊંચિતિ થતા વિના આત્માને ઝોળખવાનું કહેતું તે
શબ્દ માત્ર છે ચંપુ કે સોડુ મપવા માટે મોનાનો ડાખો
ન મે. ૧ હવે દુખ દમેશા ૬૨ મરવા નાચક ગણાય છે અને સુખ
દમેશા પ્રાપ્ત કરવા વિચારતો છે સુખ કે દુખ આત્માના પ્રેશો
સ્થાપવા કે ધાડનાનું કામ કરતા નથી અહીં આત્માના પ્રેશો અમ
ખ્યાતા છે તે અનતા કે મખ્યાતા બને તેમ નથી છતાં મમારમા
થતી રખખીનું દુખ ૬૨ ક વા માટે બિનેશ્વર જાણાવે છે કે-તારો
આત્મા બેવોભવ રખડવાવાળો મે. ૧૪ ક્રિપન થવાવાળો ૩ અને તે
મન કે ઈન્દ્રિયા વિકસિતે લીધે છે હવે તે ઈન્દ્રિયો અને મન
આત્માને વશ કેમ થાય ? તો કહે છે કે મે માટે રસતા છે સારું લાગે
ત્યાં સારું ન થાય ખગખમા બેસજી ન થાય તો ઈન્દ્રિય અને મન
તોન કબજે આવશે અને તારી અપકાપટ્ટી મગી જશે.

સ્વયં સુદર અને બીજાને પણ સુદર બનાવનાર સમ્યક્દર્શન
 આવી રીતે દુખના કારણો જણાવ્યા અને સુખના માર્ગમા
 આત્મામા રહેતી નજી ચીજો જણાવી કહ્યું? મમ્યક્ષ્ણન જ્ઞાન ચારિત્ર
 એ તથા ચીજ છે તે સપૂર્ણ સુખ દેવાવાળી છે હવે એક ચીજ
 સ્વયં સુદર છે જે પોતે સુદર છે અને બીજાને પણ સુદર કરે તે
 સમ્યક્દર્શન હવે જ્ઞાન અને ચારિત્ર સ્વયં સુદર નહિ પણ દર્શનથી
 સુદર બને એ સુદર કરનાર ચીજ નથી પણ સુદર થનારી ચીજ છે
 ધકનો તોટ ગોળ બળદાથી મીઠા બને ખરો પણ એમા સ્વતંત્ર
 મીઠાશ નહિ ગોળના પાણીમા કાકરી બીજવીને કાઠી શા તો તે
 કાકરીમા મીઠાશ ન જ આવે હવે ધક એવી ચીજ છે કે તે મીઠા
 થાય ખરો ગોળ પોતે મીઠા છે અને બીજાને મીઠા બનાવે તેવી જ
 રીતે દર્શન પણ પોતે સુદર છે અને બીજાને પણ સુદર બનાવે આ
 મા ધુથી સાસનમા એને સમક્ષિ નામથી બોલાવાય છે સમક્ષિ સમ્યક્
 કોઈ મમ્યક્ષ્ણન કે ચારિત્રને બોલાવાતા નથી પણ મમ્યક્ષ્ણનને જ
 બોલાવાય છે તેથી આ ચોથા અધ્યયનમા મમ્યક્ષ્ણનનો અધિકાર લીધો
 અને તેમા જિનેશ્વરે શુ જણાવ્યું તે કુ મ્હુ છુ

મુધર્માસ્વામી પ્રજુ વીરના આહતિયા કે જૈનસાસનના ?

અહીં તે કાણુ ? શુ કહો છો ? તો કહે છે કે સાત્તકારે દરેક
 સૂત્રની આદિમા 'સુય મે આવસતેજ મગવયા' દરેક સૂત્રની
 આદિમા આપ્તુએ લેવાય આપ્તુઆન બગવતે જે મ્યુ તે મે સાબન
 વ્યુ અને તેથી 'સે લેમિ' તે કુ કહુ છુ અને તેથી દીક્ષકારે દત્તિ
 ઘડીમિ એમ લખે છે હવે અહીં તીર્થંકરોની બુદ્ધિને અનુમરી,
 તેમના કપદેશના અનુમાર કહુ ■ પણ સ્વયં બુદ્ધિથી કુ કહેતો નથી
 દરેક પત્રમા તે આપ્તુઆન બગવતે જે કહેલ તે મે સાબળેલ છે ને તે જ
 કુ મ્હુ ■ આમ અર્થ સુસમત લાગે છે વ્યાજની છે હવે જે કુ
 સાબળનાર તે જ કુ પોતે એમ મુધર્માસ્વામી જ બુદ્ધવામી આમળ કહે
 છે કહે કરીને સાક્ષાત્ પ્રજુ વીરની પાસે સાબળનારે અને તેમણે

જ અને મેં અને મેં તે માખેન એ જ કહું છું આ કાં ત્રી મુખમાં
 ગ્વામી પ્રત્યુ મહાસીન્ના આ નિવા ને । તે કહે છે કે-પણ વીરના એ
 આ નિવા નથી પ્રત્યુ સીન્ તો ત્રિયોગ્યાય તીર્થ કં છે નેને વળી
 આડતિરા શી રીતે ? જિનેશ મહાત્મના સામનના તેઓ આ
 નિવા જ છે, મન્ય કે નામનની સેવાથી મળે છે અને વળી સામનની
 મેવા માટે મેલ છે કહે મુખર્મસ્વામીજી ને મેલ છે તે વીન્ના
 આડતિરા નરીઃ નદિ પણ સામનની મવા માટે કહે છે
 'મિત્રપુત્ર ન' મન્દ્રમયોગતુ કારણ

કવ અતીત કાળના તીર્થ કરોના ચાહે તેમજા શુભો માઓ તેમા
 શ । નેમ ખનમ ધયેની મેડીન અે તમે મહિમા માઓ તેમા
 નવાઈ નથી મરેનાના દોષ । છ ન મેલે, શુભો જ ભોને તેમ અદી
 તીર્થ કરોને માટે શુભુ ભોતો તે ના નદિ વાન ખરી પણ મતીન
 કાળના તીર્થ કરો છે તેમના જ નદિ પણ ને વર્તમાન મળના છે તેમના
 પણ શુભો કહું છું કહે અહીં વનમાન શમ્દ નદિ ભોલતા પ્રત્યુપમ
 મન્દ્ર મે ભોન્ના ? જે કઈયા જે ઘટ્ટમાળા જે માગમિલ્લા
 એમ મ્મ ન ભોન્ના ? અહીં વર્તમાન મળ નેરો છે ખરે પણ તે
 શુવને નથી નવાનો અને તે પ્રમાણે ભલે તે બૂન કાળમા થઈ ગરા
 અને બદિવમા ને ભ્રમખતમા થશે તે પણ મર્વ ઉપતિરાણ છે
 મર્મત્ત એઓ નિર્વાળ ખામેના નથી તેની પ્રથમ અવસ્થા અને જ મ
 ની રથન અવસ્થા એ નર મણ્વતરીને મરીને પ્રત્યુપમ શમ્દને
 વરોગ કરેતો છે એવે જ મથી માગીને નિર્વાળ સુરીનો તમામ
 કાળા જિનેશ્વર મહાત્મજો નેવાનો છે વર્તમાન ભળી તે માન તે જ
 નાજ તેવાય પણ જ મથી નિર્વાળ સુરીનો તમામ કાળ ન તેવા

કેવડજ્ઞાનથી નિર્વાળ મુઘી એમ્સન્ખી દેગના

અહીં 'છ મેલે કે આનુ લાણુ મરીને કમ તુ ? વર્તમાનથી
 પળ તે આજ વાન ખરી પણ પ્રથમ અગ્નિ દ્યાવાળા જીવે દેવ છે
 નેઓ પોતાને ક્ષણે ક્ષણે થની જુદી જુદી મળજો અને વાધોન્ના

દિમાએ મેને, તેની નિરૂપણા મહો નથી બહો તો પ્રબુદ્ધને પ્રેવ
 જ્ઞાન થાય તે વખતે જે દેશના દશાય તેડે નિર્વાણુ સુધી એમભાની
 દેશના મને જ્ઞાન હોય તારતમ્યના ન હોય દાતમા જલુ હોય
 સદ્ગમજ્ઞાન ન હોય અને પછી સદ્ગમતર થાય તેરા જ્ઞાનની વાતાં
 ફેરે તેરા ગામે તીથ કરામા ન હોય જમનમા હવો જેની રીતે
 બોધ થાય અને મમજ આર મો તેઓ મેને તે મહો તીથ મેના
 ન હોય, એટલે મમજ્ઞાનની પ્રથમ લણે જે દેશના તે જ દેશ ॥
 નિર્વાણુના છેલા મમરે હોય હને પદ્મપદ્મા' એને કેનગાનથી
 મોક્ષ સુધીના કાળમા જે તીથ મેરા નિચરે છે તે સરે તેરા

કેનલકાન એટલે જાણે સો મ્યતુ મેનુ

હને વર્તમાનમા અધારુ ચામતુ હોય અને ભવિષ્યમા તે
 અધારુ દૂર પ્રેવાને અનકામ જમનના હનોમા છે પમુ તીથ કરામા
 મળમા તેવા સુધારાને અનકામ જ નથી જેમ દનિયામા સો દયતુ
 માતુ હોય તો તેમા મને વધરાને પ્રમમ જ ન હોય પછી તે જુન
 મળતુ કે ભવિષ્ય કાળતુ સોતુ હોય તેમા સુધાર કે વધારાને મરાય
 જ નથી તેમ બહો તીથ મ મગમના જ્ઞાનમા-સામનમા એટલી
 બરી સ પૂર્ણતા છે કે જે મ પૂર્ણતાને અમે અતીત કાળમા કે ભવિષ્ય
 મળમા મે ચાતુ મળમા પમુ સુધારાને અવકાસ નથી

તીથ કરની જોજનગામિની વાળી

હને 'જે મદયા જે ચ પદ્મપદ્મા' એને કેનગાનથી મોક્ષ
 સુધીની અવસ્થામા વર્તવાવાળા સ્વ હવો આવી રીતે મેને છે હને
 આવી રીતે નિરૂપણુ કરે છે તેમા માટે 'દક્ષ' ને 'મા' 'પમર્ગ'
 જેડીને કામ શુ ? તે 'પવમાદક્ષણતિ' પમા જે વપમર્ગ જેડીને
 મ્હે છે તેથી જણાવે છે કે મરાત્તિ તેમની દેશના એક જોજન
 ગામિની હોય છે વળી તે આખા જમનના હનમા દિવના
 વ્યાપ્તિને આપમા વખનાની હોય તેમની દેશના માફ, જે આની કે

તેથી એના પ્રમાણવાળી ન જ હોય જેને દેખતા હોય તે સ્વ
આખા જગતના હવાના દિવને પ્રસારી દે.

દિગમ્યગેની અનન્યશુભની માયતા

માખા જગતના હવાના દિવને પ્રસારુ તેમજ કયારેય
તેના એ પ્રાગ્ ૩ એ પ્રુ - જોડા બીજાએ પ્રુ ૩ એ જોડા
અહીં દર્શાવ્યા છે તે ૧૧ થી તે અનન્ય શુભ છે અને તેથી પ્રુ તેથી
૧૧ થી તે માયુ જ અણુય નથી કયુ એમ ન મંદવાય ચેટા કરીને
અગત્ય પ્રાપ્તિ આપાકારે ગમે બોનાવાન તેમા થયે સારા
ના ભોખમદા ૧ હોય છે તે દાર્શનિકમના સ્વર મેળે જ અણુય સુધર
અને બીજાના માયનોમા વાળનો સ્વર મેળે જ હોય હવે તીર્થ
મેળે અનન્યશુભ ૧ થયે પ્રે , એમ નહિ મા વાન અહીં કમ
તો કહે કે કે જે આપણા જાણે પોતાને દિગમ્યર ૩ નાગા તરીકે
જોવામા છે તેઓ એમ માને છે કે તીર્થ પ્રાપ્તિ મેળે નથી
તેમની વાણી અનન્ય છે આમ દિગમ્ય ૧ તીર્થ પ્રેને જગદ્ગુરુ ૬૫
દર્શક સર્વનન્યપ્રકાર છે માનવા છતાં પાળ માને છુ ૧ તો પ્રે છે કે-
એક અણુ ૫૫ તીર્થ પ્રે જોવાવાન નહિ તેમની વાણી અનન્યશુભ છે

જૈન શામનમાધી નીખેવા નુ દહે ?

હવે જાનવાની બાબતે મમજે પ્રાણ ? જાનવાની બાબતે સમ
જનારા હવે તીર્થ કરી બાબતે કમ અણુધરે જ મમજે અને
અણુધરે પાળથી પ્રાપ્તિને પ્રુ અને તે મમજે અહીં અણુધરે
દુખારિયા તરીકે મમજે એટલે તેઓ જગતના આમ છે છે એમ
મહાને જોયે હવે અણુ મિતાની વાણી મર્ધનમજે નહિ રાજ ગણુ
ધર જ મમજે આવી પ્રાણી તીર ૩ ની હોય છે એમ દિગમ્યર માને
તેથી 'દેવ માસતિ' એટલે બાનાપો જાણવાણુના પ્રુગતાને અણુ
પ્રાપ્તિ નાનાપણે જોને આવી હવે જગતના હવાનો દિવ પ્રસાર
તીર્થ પ્રે ૩ અણુધર ૩ મરણુ અમર મના જાણ પ્રાપ્તિને મમજે અને
તે જગદ્ગુરુ ૫૫ અણુધર જ ક' હોય આવી હતા જૈનશામનમા નથી.

પણ જૈન શાસનથી નીકળેલા એમ માને છે તે માટે ‘માસતિ’ ૫૦
મૂક્ય કે પોતે જ કહે છે

પુરાણો, મનુસ્મૃતિના વિધાનો

હવે ત્રિપદી પણ તીર્થ કરા જ કહે છે તે ગણધરેના કાયોપશ
મના કારણથી છે અને તેથી તીર્થ કરેલી ત્રિપદી ઉપરથી જ ગણ
ધરે કાળાગીની રચના કરે અને તેથી બીજા પદાર્થો કહેતા નથી એમ
માનવું નહિ ખૂન ભાષાદારા મરકાળના તીર્થ કરે નિરપણ કરે છે હરે
તેમા નિયમ શે ? “પુરાણો માત્રો યમ” કહી મુક્ય છું કે માની
શે. સવાસ જવાળ કરવાના નહિ આવી રીતનું કથન મર્ધે રે છે
તો કહે છે કે હા કારના અગર પુરાણોમા જે વાત કરી છે તે
સીધી માની લેવી એમા હેતુ યુક્તિ લગાડવી નહિ પ્રશ્નોત્તરો ન કરવા
હવે પુરાણને જાણનારા એ કથાને જાણતા હશે કે સ્વર્ગને સ્વર્ગથી
રાગની છોકરી પત્થાવેલી પણ મધ નહિ કરણ સ્વર્ગ તેજ ખમાડ
નહિ બહી સુથાર પાસે છોન ઉતારાવી ચીમ ન પાડે વગેરે વાતો પુરા
ણોમા આવે તેમા પૂછનાર નહિ માની લેવું મનુસ્મૃતિના અંગે
પણ કહીએ તે જ માની લેવું ન માનીએ તો ? કહેવ છે ૫૪મા
જોડાયેન છતા પણ જો માસ ન ખાય તો એકીસ ક્રપો સુધી ટોરનો
અવતાર આવે આમ મનુસ્મૃતિમાં કહેલ છે વળી આમળ કહે ૬-
જૂખ લાગવાથી છોકરો મારી ખાનારને પાપ ન લાગે આ જૂખ લાગે
ત્યારે ૭૦ને મારવાનું માસ ખાવાનું વટલાવવાનું એ જાણ માસે
ન કરવાનું એમ નહિ સવાન નહિ, હેતુ યુક્તિ નહિ, માની જ લેવાનું
હવે અંગે પાંગ સહિત જે વેદ છે તેમા જે કહેલ છે તે માની લેવાનું
જનવરેને પ્રદાન એ મરો માટે જ જાણવા છે સત્તવાન જનવરે
બપોરના ટાકમે હોમવા આ વાક્યો પણ માની લેવાં પણ પ્રજ નહિ કરવો,

ચિકિત્સક નામનો મત

હરે ચિકિત્સક નામે જ ૬૬ તે વૈવશ્યાન નહિ પણ જનમા એકને
તાન આલ્યો સ્વાસ્થી દરેકને તાવ જમતમાં લાગેલો છે તે સ્વાસ્થી ? તો

કહે છે કે બોલનાર નહિ માની તો પ્રત ન કરાય આપાસિદ ન.
 મારે વસ્તુ છે તેને હેતુયુક્તિવાર ઘડાડવા તેવાર મનુ નહિ અર્થ
 તર્થ કરા બોલી ગયા તેમા હેતુયુક્તિ ન લગાડવા એમ નથી અર્થ
 પ્રભુ ચીર કહેનાર પ્રશ્ન ક્યાર પ્રભુ જ્ઞાનમયથી ' એ કે
 મહેન " એમ પૂછી મને અને તેને જવાબ હેતુ યુક્તિ અર્થ
 વસ્તુને સાબિત કરવામા આવે

દાર્શનિકેષકો કે પીઠાના ઉપાસકે ૧

હવે કઇ વસ્તુ નિમળ કર છે? હવે મુખર્મરવામીન કઈ વસ્તુ
જ બૂચવામીન આગળ કહે કે તે બધે જાણવાગ.

વ્યાખ્યાન ૩૪

સચ્ચે પાળા સચ્ચે 'મૂયા સચ્ચે જીવા સચ્ચે સજ્ઞા ન
દત્તગા ન અજ્ઞાચેયગા ન પરિધિસચ્ચા ન પરિયાચેયગા ન
હૃદયેયવા, વસ ધમ્મે સુદે નિદવ સાસવ સમિષ્ણ લોય
લેયણ્ણોર્હિ પવેદવ (ઘાચાં ટીં પૂં ૧૭૮)

તીર્થ કરેનો અહિંસાનો ઉપદેશ

શ્રીઆચાર મહારાજ શ્રીમાન મુખર્મરવામીન જ બૂચવા-
મીન આગળ આચારાગસૂત્રના ચોથા અધ્યયનની ત્યજા
કરના થકા, આગળ જાણવી ગયા કે હે જ બુ! ભગવાન મહાવીર
મહારાજની પાસે મે પોતે જ સાબળ્ય છે કે જે તને કહ્યું છે, તે
કહોતું આવેન કહેતો નથી પણ સાક્ષાત્ સાબળેતું જ કહ્યું છે હવે
પ્રત્યુ મહાવીરે જે કહેલું છે તે તેમના એમના જ વચન છે એમ નહિ
પણ જૂત મળમા જે તીર્થ કરે થકા છે ધર્મમાન કાળમા વિચરે છે અને
અવિધ્ય કાળમા જે થવાના તે સર્વે આ ધ્યન છે અને તે જ કથનને
અમે પ્રત્યુ વીરે આ પ્રમાણે મ્હન છ આ ચોથા અધ્યયનમા સમ્ય
હત્વનો અધિધર્મ લીધો છે તેમા 'મુખ્યતાએ ચાત્રિત્યે અધિધર્મ' છે
આગળ કહી ગયા કે મર્વે પ્રાણીઓ જીવો - હવેને મારવા નહિ
તેમને કુખ કે નહિ, પરિવાર કરવો નહિ આ મર્વ હકીમત ચારિ
ત્રના અમે છે, એમ ગણવા જતા મર્મહત્વની આ હકીમત છે તેની
ખાતરી આગળ થાન છે

વકીન તો માન ફીનો ઘરાક

હવે અહીં પ્રત્યુ વીરે ચેતીથી કે કસારાથી કહેવ નથી પણ બાયા-
વર્ગજ્ઞાના પુરગતોથી સ્પષ્ટપણે કહેવ છે હવે વકીન કસા લે ■ પણ
તેમા વાદીની વાતને પુરતાર-નિદ ૨૩ તેમા નર ૨ નુશાન વાદીને

માથે પણ વખીને કંઈ નહિ જવાનારી જોખમનારી તો વાદીની હોય વખી તો માત્ર રીનો ઘસઘસે અહીં પોતે આચરવા દારા નિરૂપણ મરી જનાવે છે એવે દેવુકિતનાર કળ જણાવવા માથે પોતે અનુભવેતુ છે એ સાક્ષાત્ મહે છે આવી રીતે સર્વ તીર્થ કરે દેવુકિત દારા વસ્તુનું પ્રતિપાદન મરી પોનાના આચાર મા અનુભવેતુ સિદ્ધ કરી જનાવે છે

પ્રાણ, જીવ, સત્ત્વ અને જૂત એટલે ?

હવે જીવ માત્રને અંગે જૂત જીવ પ્રાણ અને સત્ત્વ આ ચાર સમ્યક છે હવે જગતના મુખે અંગે સમ્યક આવીએ ત્યારે પારિભાષિક પણે તેનો અર્થ જુગે થાય છે પ્રાણ એવે બેઝનિવ તેજનિય ચક્રવિનિય આ તથા પ્રાણ સમ્યકી મહેવાન જે જીવ પન્થિયામા વિમોદિય મહેવાન પમેરો તે જ મહેવાન દૃષ્ટી આદિ સત્ત્વ મહેવાય અને વનસ્પતિ તે જૂત મહેવાન અહીં ન્યામન્ય રીતે સર્વ સમ્યક જીવને મહેવાય સેવા પડે છે

તમામ પ્રાણીઓ શાસની ક્રિયાવાળા છે

પ્રાણ અને ક્રોધ અને પ્રાણને હથુલનો પ્રમગ કરો ?
કે જોને કીરે પ્રાણ ન હથુવાતુ વિધાન મસ્તુ પડે હવે પ્રાણને મમજવામા ન આવે તેને હથુવાથી હુ ગુમ્થાન એ ન જાણવામા આવે ત્યા સુધી તેના નિરોધનો પ્રસંગ ખ્યાનમા ન આવે હવે પ્રાણ હથુવાથી ચતુ ગુમ્થાન ખ્યાનમા આવે તો જ નિરોધ પો કામ લાગે હવે પ્રાણ સમ્યકી શુ ? અણ અજને એટલે શાસક પ્રાણ નારા જોડના જીવે તે સર્વ પ્રાણીઓ છે જે કે દુનિયામા આપણે જે શાસક ઓળખીએ છીએ તે તમામ થયેલો 'આજમન નરી જોરે પણ વનસ્પતિનો શાસક નહીં થયો છે તે શાસકો શાસક વે છે અને તેની ક્રિયા પણ કરે તેવી રીતે દૃષ્ટી પ્રાણી આદિ મવે જીવોમા શામની ક્રિયા છે આથી તમામ પ્રાણીઓ શામની ક્રિયાવાળા છે

પ્રાણીઓ આસની ક્રિયા ક્યારે પામ્યા ?

હવે તે પ્રાણીઓ આમની ક્રિયાને પામ્યા ક્યારે ? પ્રથમ 'આસ' મહત્ત્વ કરવા લાયકની તે પરિણામ 'પછી' છોડવા લાયકની ક્રિયાને લાયક પુણ્યને મેળવે ત્યારે જ તે રૂપે કરી શકે હવે જગતમા જેમ ખોરાકનાં પુદ્ગલો હોવા છતાં અને ખાવા છતાં જે જડગ મનુષ્ય હોય તો જ તે ખોરાકને મળ અને ધાતુરૂપે પરિણામે પણ જડગ નરમ હોય તો તે ખોરાક રૂપથી મળરૂપે ન પરિણામે પણ સમઘણી રાગરૂપે પરિણામે હવે જીવોને જે તાકાત મળેલી હોય તે તાકાતવડે આમશામા રહેના ખારી પુદ્ગલોને મહત્ત્વ કરી આસપણે પરિણામની તેને છોડી શકે આની તાકાત ધરાવનારા જીવો જ આસોઆસને મહત્ત્વ કરી શકે હવે આની તાકાત જો મળેલી હોય તેવા જીવોના નાશ મરીએ અને તેને પાપ ન મળીએ તો પાપનું સ્થાન જ નથી

દસ પ્રકારના પ્રાણી

હવે પાપનું સ્થાન જ એ છે કે જીવોને મળેલી સક્તિનો નાશ કરવો તેથી કહેવું પડ્યું કે જગતમા જે કોઈ આમને લઈ શક નારા તે સર્વ જીવો મળ્યા હવે મનુષ્યમા પણ કેટલીક વખત આપણે ન દેખીએ તેવો આસ હોય છે તેમ જ જીવોનો આસ ન દેખી શકીએ તેવાને જીવ વિનાશ કહેવાની વાત કરવી તે નકામી છે આથી સર્વ જીવો આસને ધારણ કરનારા છે તેથી તે પ્રાણી મળવાય હવે પ્રાણને ધારણ કરવાથી જીવ છે તો પછી સીધો જીવ શબ્દ કહેવો ? અહીં જે પ્રાણ શબ્દ પ્રથમ વાપરેલ છે તેનું કારણ એ છે કે વેવાકરણે પ્રાણ શબ્દથી માત્ર આસોઆસ ને છે પણ અહીં બીજી ક્રિયા લેવા માટે એટલે સ્પષ્ટ રસ મળ્યું ના માટે જે જુદા ઇન્દ્રિયો છે તે આસોઆસથી ખુબર પડે છે વિચાર કરવાનું સાધન મન પ્રતિષ્ઠિ સાધન ક્રિયા અને આયુષ્યનું સાધન વચન આવી રીતે દસ પ્રાણો છે

જગતમા એ પ્રકારના અર્થો

હવે જગતમા મે પ્રકારના અર્થો છે એક વ્યુત્પત્તિઅર્થ જેમ ગચ્છતિ इति गौ એ હિમાબે બીજા અર્થો ન લઈએ તો વારસા બેંમ ધૂળ વિગેરે ગૌ મંવાનો પ્રત્યગ આવે પણ તે વ્યુત્પત્તિ મંવા માટે ધાતુ નીચ છે પણ વ્યુત્પત્તિની સાથે પ્રદત્તિ કરવાની નથી પણ લમણુ નહીં છીમે સાસ્નાદિમત્ત્ય ગૌ એટલે ગમે લટકતુ કબ્બન જેને હોત તે જ ગાન ચારણ, માત્રમા ગાય રાન્ વાપન્નો નહિ તેમ અહીં મે ના જામમા ત્રાણુ રાજ્ ન વાપમા અર્થાન્તિ જાણનારી જે સ્મ શમિ છે તે પાણુ રાજ્દરપ છે હવે પ્રાણુની હિસા થતી નથી તો પછી જીવની રચના દિશ્ય મ્હો ઘો ને ર વાન ખરી પણ તત્ત્વને મમજો !

પ્રાણુની મુખ્યતાએ વિરાધનાનું પ્રમાણ

અહીં જીવહિસાના નિષેધ માટે કહેવાય પછી સર્વ જીવો સ પી કાટિના છે વનસ્પતિના આહારી અને મામના આહારી એ બને સરખા ગણાય ફરક ન હે છતા ફરક આવે છે ક્યા ? પ્રાણોમા હવે વનસ્પતિમા જે પ્રાણો છે તે ધણુ ઓછા છે, અને મામના કાણુજૂત જે પદાર્થો તે જળજ્વરેત પ્રાણુવાળા છે તેથી વધુ ગુક્તમાન છે આથી બનેને સરખા ન મૂકાય હવે પ્રાણુનો નાશ વધાર બધાર છે તેમા પણ જેમ જેમ વધારે પ્રાણુ તેમ તેમ ગુક્તમાન પણ વધારે બેઇન્દ્રિય તેઇન્દ્રિય આદિની વિરાધનાના પ્રાયશિત જુગ અને ઓછાવવા રાખ્યા કાણુ કે બધા પ્રાણુનો નાશ ઓછો ત્યા પ્રાયશિત પણ ઓછુ અને પ્રાણુની અધિકતા ત્યા પ્રાયશિત વધુ. અહીં પ્રાણુની મુખ્યતાએ વિરાધના પણ અધિક હોય ■

પુખ્યાનુસાર ઈન્દ્રિયોની પ્રાપ્તિ

હવે અહીં એકલા પ્રાણુ કેમ કહ્યા ? અહીં પણ એકન્દ્રિયની વિરાધના કરી તેણે ચા પ્રાણુનો નાશ કર્યો ? તેવી રીતે એક પનેન્દ્રિય મુખ્યની હત્યા કરી તેના સ્થ પ્રાણુનો નાશ થયો તેથી સ્થ

પ્રાણુ પ્રાચિત અને પેનાને ચાતુ પ્રાચિતો ? તો કહે છે કે ના સ્પર્શનેન્દ્રિયના પ્રાણુની જે કિમ્બ મણાય તેના કરતા અને દિવો પ્રાણુ અસખ્યાતગુણી કિમ્બનાળો મણાય તેવી જ રીતે પ્રાણુ ચક્ષુ અને શ્રોત્રેન્દ્રિયના પ્રાણુની કિમ્બ વધુ અમય તેના કરતા મનગ્ન અમખ્યાતગુણી કિમ્બ ધરાવે છે હવે જ્યાં અમખ્યાતગુણો ક્ષયોપશમ સ્પર્શનેન્દ્રિયનો પ્રાણુ પ્રાપ્ત કરતા થાય તેના કરતા અમખ્યાતગુણો ક્ષયોપશમ થાય ત્યાર જ સનેન્દ્રિયના પ્રાણુની પ્રાપ્તિ મગે એવી જ રીતે ઉત્તરાત્મ અસખ્યાતગુણો ક્ષયોપશમ ગણી આગળ વધતા જાતુ તે યાવત્ સઠીપ એ દ્રિષ્ય સુધી હવે વધારે પુરવ હોય તો જ સ્પર્શનેન્દ્રિય મગે અને તેનાથી અધિક પુરવ હોય તો જ ક્ષણેન્દ્રિય આત્મી પ્રાપ્તિ થાય

અપર્શનેન્દ્રિય કરતા રસને દ્રિયમા વધુ તાકાત

આ બાણુ દુનિવાદરીથી નિચારીએ કે જાડમા વનસ્પતિના અસખ્યાત હવો દોષ કે જૂળમા અનતા હવો હોય છતાં અને દ્રિયની તાકાત એવામા નથી તેથી કમ્બુ પાણી મગે તો પશુ તે જાડ પી જાય, પછી બને તે પાણી પીવાથી સુમર્ધ જાય રસને દ્રિયની તામતવાળો હવ ખગળ પાણી પીએ જ નહિ હવે રસને દ્રિયની તાકાતવાળો શબ કરમિયા આદિ ક્ષણે દ્રિયના વિચયોને જાણી ન શકે તેથી ખગળ વાસથી મન્યુને શત્ક અને આખમા અવાજ જાણવાની તાકાત નથી તેથી જાતમના અવાજથી તે ખસે જ નહિ હવે દુનિવાદરીથી સ્પર્શનેન્દ્રિય માટે તેની તામત હોય તો પશુ સ્પર્શનેન્દ્રિયાદિને ન જ જાણી શકે

પ્રાણને આધાર જ છત્રની કિમ્બ

અહીં પ્રાણને આધાર જ કિમ્બ અને તેના આધારે જ દિનાતુ પાપ લાગે, અને તેથી રુદિને માટે જે પ્રાચિત આપે તે પ્રાણને આધાર જ આપે તેથી જણાવ્યું કે જગતમા પ્રાણને ધાન્ય કે નાશ જે હવો છે તે સર્વને જમાવ્યું છે એમ એ આથી ચારિત્રી

વાન થઈને : કે પ્રાણોની દિગ્ધા ન કરવી એવી ખરેખર ઇવોની હિસા ન મલી તે આરિત્રનો વિષય અને તે સમગ્રવતુ તે નાનનો વિષય પણ એવી તે મમ્યક્તવ કે મમ્યક્તવનો વિષય શી રીતે ? ગામ કે આરિત્રનો વિષય મો તો વ્યાખ્યાની છે વાત ખરી પણ એવી જગત વિચાર ! ન હતવ્યા એ સખનો અર્થ કેટલો ? એવી એ નથી મહેતા કે મા ઘણ એ આરિત્રનો વિષય છે હતવ્યા સમજા સ્વય પ્રત્યક્ષ મૂલ દોવાથી તે યોગ્ય કે સમ અર્થમાં આવે છે હણવાને લાયક એમ તેનો અથ થાય,

ન હતવ્યા અને જીવો જીવસ્ય જીવનમની માન્યતા

હવે જગતના ક્ષતર મનો કે જે જીવનનને મમ્યક્તવ નથી તેઓ મહ પણ ઇવની ગર મ્યાં વિના આપણા ઉપયોગમાં આવે તેનો બેદિકરપણે ઉપયોગ કરી તેવો પડી તે મહ પણ જાનિનો કે હદિયવાગો ઇવ દેવ ને આપણે માટે જ છે એવે જગતના સર્વ પાથો આપણા માટે જ એમ માને કે કેલકો તો કહે છે કે આપણા માટે જનાન્યુ કે ને ? જીવી પાણી યાવન મે દ્રિયાધિયા દાથી ધોડા મર્વ આપણા માટે છે માટે પૃથ્વી માનિ ઉપયોગ વધાયોઅપણે મે જ નેમએ આવી રીતે જોએ એ પાથો ઉપયોગમાં તેવાની માન્યતા વાળા છે તેને માટે કહે છે કે, મમ્યક્તવનાયો આત્મકવ્યાજની મજાગાએ એમ ન થાય ને ન માને મ આરા માટે આ ઉપયોગમાં નવાના નરી પણ જે માટે ઉપયોગમાં તેવાના છે એવી માન્યતા તે આત્માને અનન જીવનારી અને અધાગતિમાં પડેલા નારી છે તેથી કહેતુ પડતુ કે ન હતવ્યા એવે એક પણ ઇવનો ઉપયોગ મરનાનો હક નથી કરતુ પડે તે વાત જુદી અને હા જુદી વાત છે એવી જોએ હા તરીકે મે છે તેઓનું મેતુ છે કે જીવો જીવસ્ય જીવનમ્ । એના માટે મ્યુ કે કોઈ પણ જીવે ઇવનારી ઇવવાનુ આગતુ તે અન્યાય છે હક નથી જગતના સર્વ પ્રાણીઓને દિમાથી હા સમવા અને નમારે દિસાથી ■ રહેતુ એ તમારી રસ છે

પ્રાણોની હિસા કરવાનો હક કોઈને નથી

હવે એટલા દૂર ન રહો એ વાત જુદી પણ તેથી તમારે તમે હક મળતા હો, જેરૂપરૂપે નથી એમ મમજતા હો તો તે ત્યા જૈન શાસનમાં આવે તેમ નથી આથી જગતમાં કાર્પણ પ્રાણી હજુવા ત્યાં નથી તેથી કહેવું પડ્યું કે જગતમાં મધ્યમ પ્રાણી હજુવા ત્યાં નથી તે અમે સત્તા ક હક નથી જૈનશાસન કહે છે કે જગ તમા જે અનતા હોય છે તેમાંના કોઈના પણ પ્રાણોનો ભોગ લેવાનો તમારો હક નથી આ ઉપરથી સમજી શકો છો આ સૂત્ર, સમર્પિતૃ કે ચારિતૃ ? નિમ્ના ન કરે હિંમ કૃત્રી મનર્થ કાય છે આ ચારિત્ર્ય હ છતા અહીં જગતના હવામાં જે જુદા જુદા પ્રાણો છે તેમની હિસા કરવાની લાયકાત કે હક કોને પણ નથી કહે છે એ હિંમ કરવાનું મને તેને સમજાવે છે જ નહિ પણ જગતના અનતા હોવાના જુદા જુદા પ્રાણો તે હજુવા લાયક નથી અજાની યોગ્યતા માની નેનું નામ જ મમજિત છે

હવે અને પ્રાણ બનેનો પ્રયોગ કેમ ?

હવે પ્રાણના અમે હિસાનો નિર્મેષ લાયક રીતિએ જણાવ્યો છતાં સર્વે જીવા એમ શા માટે ? પ્રાણ સિવાય હવ નથી અને હવ સિવાય પ્રાણ નથી અને તેથી હવ શબ્દના પ્રયોગથી પ્રાણો આવી જ જતાં હતાં છતાં હવ અને પ્રાણ બનેનો પ્રયોગ કેમ ? સર્વે જીવા ન હતા તો એવું બીજું વાક્ય શા માટે ? વાત ખરી, પણ એમાં વાત શાસ્ત્રનાર જતાં છે કે વર્તમાનકાળના પ્રાણોને અમે નિર્મેષ કર્યાં છતાં હવની શ્રદ્ધા માટે જૂત અને ભાવી કાળના ઉપર જ આચાર હેવાનો નોમિતે વર્તમાનકાળના પ્રાણોને માને છે ત્યારે, સમ કાળ આદિ કનિષ્ઠોને માને છે, અર, આ પ્રાણોને તો નાસ્તિકો માને છે ખજ પગ તે પ્રાણો ન હજુવા તે તેને માન્ય નથી

પ્રાણોને ન દણવાનું મન્યું મુ ?

પ્રાણોને ન દણવાનું મન્યું મુ ? બીજાના પ્રાણોને દણવાથી પાપ બંધાય અને તેથી ભવિષ્યની જિંદગીમાં પ્રાણોને તુકસાન થાય 'સો ની મ પ્ષામથી આગળનો એમ' નીખો ત્યારે મુ રહે ? કઈ નહિ તેમ અહીં પ્રાણોનો નાશ થવા પડી તેના વિપાક તરીકે ભવાન્ત ના પ્રાણોને મનવાનું નથી હરે તે માને કેણુ ? જે શ્રવને માને તે જ પ્રાણુના નાશનું નુકસાન-પાપ માને અને તે જ વિપાક કે દણ તરીકે ભવાન્તમાં માની શું હરે જેઓ શ્રવ માન ન શકુ માને અને તેના તુકસાનને માને અ । પશુ તેનાથી રાકવાનું ન હોય તો શું મન લાગે ?

પ્રાણને ધાન્ય કન્નારા કેણુ ?

હવે આ પ્રાણને ધાન્ય કન્નારા કેણુ ? પાચ બનતું રૂપુ ઊત્તુ થતું અને તેથી અર્થાર્થિના જાણવાની તાકાત આવી મર્ધ એમ નથી હવે જેમ ચક્ષુથી પેખી આધણા થવા પડી હેબેના રૂપનો પ્ષાન તો આવે જ છે હવે પ્રથમ જે આખે હેબેવ તે આખનો તો નાશ થયેવ છે પણ તેમો પ્ષાવ કઈ તો નથી તેવી જ રીતે શ્રોત્રદ્રિષ કે પ્રાણોરિયાદિને અંગે પણ સમજી લેવું અર્થાત્ પ્રથમ જે સ્પર્શદ્રિષ રૂપ હોય તેનો પ્ષાન આવે પણ તે શાથી ? વળી દરેકમાં મે હેખ્યુ મામત્યુ આપ્યુ કુ અક્રમે એમાં કુ મેણુ ? અહીં પાચ દ્રિષ્યથી મેષ જુગે પદાર્થ ન લેતો તો કુ રાન્દનો પ્રયોગ જ ન હોય કથય કહેવાર કે મન છે-પણ નહિ-વામ્યુ ત્યારે મને બાન નહોતુ અમર માત્ર વિચારા આવા થરા મા મન આમ હતુ કે થયું વિગેરે જે બોલાય તે મન કન્ના પણ કોઈ જુદી ચીજ અહીં ન હોય તો આ વિચારોના પન્દિતનને અંગે કોઈ જુદી ચીજ માનવી જ પડશે હવે અહીં પ્રાણોના નાશનું જાનકરણ્ય મણવામાં આવ્યું તે શ્રવ

મનમાં પ્રાણવામાં

સત્યે પાળા અને મન જીવા એ બે 'પદ કેમ'

હો તેથી યજ્ઞોને પા જુ કયા ને અનતા હવે હે ને માતા સાથ નથી દિન્ય કરતા સાથ પજુ નથી તેથી સત્યે જીવા ન દત્તવા એમ જ ગણેા સત્યે પાળા નામે બાણુ પદ મ પાન ખરી મવે હવો નાણુ વિનાના નથી માટે હે નદિ પો પજુ રેત ક્યા પો છે તે જુએ અધુવાળા એકેવિ અને પચેવિ બો જીવીની દિમામા મળુ પાપ ન થય ત્ય તે માટે સત્યે પાળા સખતુ પ જુ પ્રાણોની અધિન્યાયે તેના નામક અધિ જ પાપ બોગવનાતુ રહે દવ મેદના દાય કાપી નાખ્યા તેથી આપણે પજુ દાય કાપવાથી એ પાપ બોગવામ એમ નથી પણ યજ્ઞો દારાજ તે બોગવનાતુ રહેતે હવ દાય જ બોગવનાતુ જો માટે સત્યે પાળા આે સત્યે જીવા એ પદ મૂક્યુ.

હવે બહો સત્યે જીવા પ કદેન છે તેમા જેઓ હવેને

ધારણ કરે તે હવ બહો જોન સામનમા પર્ણાન અને અપર્ણાન રા એમ બે પ્રકારે હવો કદેના છે પર્ણાંતિ એટલે શક્તિ ને આદારકિ છે રૂપે છે હવે માર્કી કટી તો માર્કીને કટી એમા ક્યુ નિયમિત નથી પણ તે જ શક્તિ વિનાનો અને સર્વે પ્રાણોમાના એક પણ પ્રાણુ વિનાનો હવ છે એમો ગલનરમા રજવા હવો પ્રાણુ આમ કે દનિય પણ નથી

સત્યે તરીકે ગણાતા મિદ્ધમદારાજા

હેવે જૂન શમ્ભાં પ્રાણુ છે કે નદિ જ વાજ હોય બાવિ મનાર હોય અને વળી ને ચવાની સાવખને હોય તેમા કાઇ પણ હવને હણુમા સાથક ગણુવો નદિ ના વાન ખરી પણ ને મિદ્ધમદારાજા તે દમ પ્રાણુમાથી ક્યા પ્રાણુને ક્યા આમને ધારણુ કરે છે તે જુએ નથી તો પ્રાણુ કે નથી આસ હંતા તે હવણે વિદ્યમાન હોવાથી તેમને મત્તરૂપે ગણ્યા અને તેથી તે પણ ન દત્તવા' કહેવાયા આથી સર્વે હવો પ્રાણો જુનો અને સત્યો તેની કિસા ન કરી

અને તેની દિઆથી હમેશા દૂર રહેવું ના કરવું ના મુલ વિષ
ગત શ્રદ્ધાને ખમેડી જેનચામનની શ્રદ્ધાને મળ્યું કરે છે તેથી હવે
ના અધ્યયનનું નામ સમ્યક્ત્વઅધ્યયન । ખુબુ અને તે છવેની
દિઆથી શુ અનર્થાદિ થાય તે વચેરે અધિકાર અગ્રે મહેતમે.

વ્યાખ્યાન ૩૫

એમના વિનાના મોંઘની કિમત ન હોય

શ્રી ૧૭ મુદ્દાથી શ્રીમાન મુખર્થવ્યાખીશુ મહારાજ
જી બુદ્ધવામીશુ આમળ આચારામસૂત્રની યના
કરના થકા આમળ જાણતી મના કે—આચારામના ત્વમ અધ્યયનમા
મ્હી મયા ૬ મુલ વીરે આખા જમનને જે મરેશ આખો કે મહા
નુભાવો । તમે આદાર છગેર ઇતિયોની તમનીજ કરી ના કે
તેના વિરોધ અને માધનોની તમનીજ કરી ત્યા છે જના એકમ
વિનાના મોંઘની કિમત ન હોય તેમ આત્માની તમનીજ કર્યા વિનાની
જીશુ તેવારી નકામી છે મહાપણુ જાનિ કે મતિ એવી નરોની મળી
કે જેમા આપજે આદારસિની તમનીજ ન કરી હોય વળી આત્માની
ઓળખ પણુ ના નથી કરી ત્યા પછી એના અંગે મીલ વિચારો
હોય જ શાના ? ગામજ નહિ તો પછી સીમાડો કયાથી હોય ?

આત્માને જાણના પછી જ અખલ મુખની પ્રાપ્તિ

આમળ દખાત દીધું છે કે આ આખ એવી ઓજ છે કે તે
ફનિયાની તમામ ઓજને તેપામે અરે કણીથી પ્રાપ્તિ મહા મુખની
ઓજને તે તેપામે હવે પોતાનામા જે મળાશ, ત્યાશ આદિ હોય તે
ન જોઈ શકે તેમ બહો ના આત્મા જ મોજ મ આદારગરીતરિને
જોતો આખો પણુ પોતાને તો તે જુએ જ નહિ પછી રખડે તેમા
નર્થ શી ? હવે પ્રથમ તમે પોતાને ઓળખનાં જાણો । અરે જાણો ।

હવે અહીં અમે તો છીએ તે છીએ જ જ્ઞાનવાળા થવાથી અતત
 નેશો થવાના નથી અને નહિ જાણવાથી મધ મખ્યાતા નેશવાળા
 થવાના નથી માત્ર અસખ્યાત પ્રેરવાળા મદા રહેવાના છીએ,
 તો પડી જાણવાથી કે ન જાણવાથી ફળ, શુ ? આત્મા અસખ્યાત
 નેશવાળો એક દિશા અને ગિદ્દા એક મરખો જ રહેવાનો છે
 હવે આત્માના નેશમા ઘટાડો કે વધારો થવાનો નથી છતાં પરીક્ષા
 ક્યો પડે તેની કિંમતમા તો જરૂર રહેશે ઘટાડો થાય તેનારો
 જાણીને ભે તો જ કિંમતી તરીકે રક્ષણ કરે. હવે અહીં આત્માના
 પ્રદેશમા પ્રવેશ જનની નથી એ વાત ખરી પણ આત્માને જાણ્યા
 પછી જનન મુખની પ્રાપ્તિ કરી શકાય માટે આત્માને જાણવાની
 જરૂર છે

અનિષ્ઠા ધી ધેનયેયો અને મુદ્ધર્થી દુર નહેલો આત્મા

હવે તે આત્માને એ પ્રકારે જાણવો જોઈએ આ આત્મા
 અનિષ્ઠા ધેનયેયો અને મુદ્ધર્થી દુર રહેલો છે હવે ક્યા અનિષ્ઠથી
 ધેનયેયો છે તો તે માટે પ્રભુવીર એ સદેશ કર્યો કે-દરેકે ધ્યાનમા
 નાખવું કે મારો આત્મા અતોભવથી અપ્રવાણ્યો છે આ અનિષ્ઠ
 જાણવું ખર પણ તે થાય શકી ? તે જાણ્યા પડી જ તે અનિષ્ઠ
 દુર કરાય હવે અનિષ્ઠના કારણો જાણાવે છે તે અનિષ્ઠ પ્રાઈએ
 વળગાડવું નથી તે તમારી જોખમદારી અને જાણામદારીથી તમોએ
 વહોરેન છે એટલે જ મ જરા મરણુ આધિ વ્યાપ જાપાક્ષિના
 ચક્રમા તમોને પ્રાઈએ નાખ્યા નથી પણ જાણી જોઈને તમે એ લીધેલ
 છે હવે તમે આગ છે એમ કહેવાની જરૂર નથી પણ પ્રાણા યામો
 એ કહેવાની જરૂર છે તો તે શી રીતે થવાય ?

પરાધીન છનની પ્રા

હવે તમારી જાણામદારીથી તમે કેવી રીતે અંતર વહોરું તે
 જાતાવે છે જેમ દુનિયામા ક્ષતાવેજ કરેલો હોય તે મરણુએ કે કમર
 દીએ પૂરો કર્યો જ દરદે તેમ અહીં અમાનુ ક્ષમા, તમોએ કર્યો

પ્રગટની નામે ક્યાર કરી દોષ પ્રગટ તે પૂરા ક્યે જ છૂટકો હવે તે-
વખતે અક્ષત, હોસિયારી જતા મનના વેળામાં અને ઈંદ્રિયોના
વિવેચના તે દોષોની હોવાથી કર્મજાળના-દેવાધારના કળાના
તેજામાં અને તેથી જ મ જરા મન્યુ આદિ રૂપ મ માસ્યક્રમાં
બટકતુ પડે છે હવે જેની સત્તામાં રહ્યા હોઈએ અને જે આપણી
ઉપ માનિત મોત તેને પ્રગટી આપીએ કે તે જાણકારથી ભે, તે
આપે જ છૂટા પોતાની મરજી વાપરવાનું કામ આનું નથી.

આત્મા ઉપર મન અને ઈંદ્રિયોની સત્તા

હવે એ પશુ બધ જાતિ - મનિ નસેતી કે જેમાં ઈંદ્રિય
અને મનને આધીન ન બન્યા હોઈએ અર્થાત્ એવો પ્રાણી ભવ
■ નહિ હવે નહિ અને થવાનો પશુ નહિ મ મરી મેનેમને / -
નીત / એમે ત્યાર નરમરી ક્ષણ જેટલા નામે તેવા એક તેમ
અહીં આત્મા દ્વા મન અને ઈંદ્રિયની નચા હોત એટલે ક્ષણ
નામે તે વાખે જ છૂટા હવે અમક્ય હોસિયારી કેમણે ખીને કામ
કે તો એમ રીતીવગ્ને પોતે નીમાં થ- હવે પોતે સમ દાગ દોષ
તો ઈંદ્રિય - મનનું મેનેમને દ હોય તે પશુ તે સત્તા હાવી રાકશે
એવે જે નચુ સમજદાર હોય તે દેવાધાર તરીકેની મહી અધારથી
નહિ જ આપે હવે સમજદાર થવેતો મહી નથી કરતો તેમ અહીં ને
જ સમ / ૧૦ બચો હોય તો સહી ન કે એટલે મન અને ઈંદ્રિયના
અનુકૂળ વર્તનની મહી કે જ નહિ ! ત્યમ વિચાર મર કે કિત મા
છે કે નહિ ! તપાસ થી પંકી જ સહી કરવી અહીં મહી / કરવા
નમત / ૧૫ !

મન અને ઈંદ્રિયોને આધીન ન બનેા

પ્રગટ મીઠા અધ્યયનની અહર તે જણાવું કે મન અને
ઈંદ્રિયને આધીન ન બનેા હવે ઈંદ્રિય અને મન જે કાંઈ કરે
તેના અનુકૂળ વિવેચના ખુશી ન થતુ તેમ પ્રતિકૂળ મને તેમાં ના
ખુશ ન થાઓ ને કે મન અને ઈંદ્રિય પોતાપોતાની દુન જાળવે

જતા તમે મકી ન મરો તો તેનું કંઈ ન જ આવે રાજ બ્યાર
 યોગ્ય હમર લાયક થાય પણ તે પોતાના ગત્યવહીવની તથા ન મળી
 શકે છે, અને તેમા થયેલી જે અવસ્થાનો યોગ્ય બનેલો લઈ શકે છે
 કોરો કાઢના સોયના ગાંઠ કેમ નહોતાય છે ?

હવે ત્રીજા અધ્યયનમા જણાવે છે કે મકી ફક્ત પહેના વિચારે
 કે એ તને અનુકૂળ છે કે નહિ ? ના ! જોનામ માટે હોય તો ॥ મકી
 આપીશ નહિ તેથી શીતોળા નામે અધ્યયન કરી જણાવ્યું કે અનુકૂળમા
 રાજ ન થયું પ્રતિકૂળમા નાખ્યું ન થયું હવે કુખાવા થયેલા દોષ તે
 નો કોઈ અપાડના માગે છે પણ તે નરીને મટાવા નથી તેમ કુખા
 વાથી કરીને મરવાનું મોઢું ધમ્મુ નથી હવે અનિષ્ટ દૂર કરવા નો
 ઇચ્છે પણ તે ઇષ્ટની પ્રાપ્તિની માયેનું હોય તો કોરો મળના માગે
 સોયના ગોઠા વહોરી લઇએ ને ગોઠા ઇંટ નહિ હોવા જતા,
 અનિષ્ટ હોવા જતાં વહોરી લઇએ છીએ મરણ કે કાપાડું નીખાડું
 કાઢ છે

અનિષ્ટના નિરુપરણની સાથે ઇષ્ટની પ્રાપ્તિ

હવે આ ભવમયજ્ઞ નિરાત્યાને મન ઇન્દ્રિય કપટ મધ્ય
 અનુકૂળ પ્રતિકૂળમા રાજ નાખ્યું ન કરી અને તેથી અનિષ્ટ નિવા
 રણ કરવા માગે ચોથા અધ્યયનમા ત્રણ મુદ્દર ચીજો બનારી એને
 સમ્યક્જ્ઞાન જ્ઞાન અને ચારિત્ર આ ત્રણ મુદ્દર ભાષાના પાંચાસિક
 શબ્દો છે દુનિયાદરીના શુદ્ધ નિર્મલ નિતા , આધનોના શુદ્ધ યોગ
 સિવાય અને આધનોનો શુદ્ધ અમન કર્યા સિવાય કાર્ય બની શકે જ
 નહિ તેથીજ રીતે આ આત્માને અગે પણ જિનેશ્વર મહાગુરુ એજ
 ત્રણ વસ્તુ રાખવા મહે છે , શુદ્ધ જ્ઞાન , જ્ઞાન અને ચારિત્ર આ
 ત્રણ શુદ્ધ મમકિત જતા નમામ આચાર્યો કે શાસ્ત્રકારો એકના મનમુ
 ક્ષેપને જ સમકિત કહે છે, પણ જ્ઞાન અને ચારિત્રને મમકિત શબ્દથી
 ક્ષેપા નથી જ્ઞાન અને ચારિત્રમા મમકિત જતા તે મમકિત શબ્દથી
 બોલાતાં નથી

એકલા સમ્યગ્દર્શનને જ મમકિત કેમ કહ્યું ?

ધર્મ જાણતી ગોળના સસર્ગે કે તેના પાણીથી મીઠા બને તેમ જ્ઞા ધર્મને મીઠા કે જાણતીને મીઠી કોઈ કહેતું નથી, કારણ તેમા જે મીઠાગ આવી છે તે ધર્મ કે જાણતીના ધરતી નથી પણ ગોળના સ્થાવે એ મીઠાગ છે તેથી મીઠાપણુનો સ્વરૂપ વડે કે જાણતીમા થતો નથી શું અહીં ધર્મ જાણતી મીઠા થતા નથી ? મીઠા થાત ખા. પણ તે તેના ધરતી મીઠાગ નથી પણ ગોળની કરેલી તે મીઠાગ છે તેમ અહીં મમકિત જે જ્ઞાન કે ચારિત્રમા છે તે સમ્યક્ દર્શનના ધર્મ ■ હવે સમ્યગ્દર્શન વિનાનું જ્ઞાન કે ચારિત્ર તે સમ્યક્ ન જ મહેવાય અહીં જ્ઞાન અને ચારિત્રમા જે મમકિતપણુ વસેતું છે તે સમ્યગ્દર્શનનું છે પણ પોતાના ધરતી હવે દરેક સ્વાસ્થ્યકાર અને આચાર જે એકના સમ્યગ્દર્શનને સમક્ષિ મહે છે તે વાતથી છે સમ્યગ્દર્શન વિના પાત્ર ધાર્મિક પ્રવૃત્તિ કન્યા તે લાભ

હવે ત્રણે સુદર મીઠેનો આધાર જ્ઞા યોગ્ય અધ્યયનમા લેવાનો છે જ્ઞા એકમા સમ્યગ્દર્શનને જ સુદરપણુનો અધિકાર આપેન છે ધર્મના શેષમા ગોળ બગે તેથી તે મીઠા થાય પણ તે મીઠાગ ધર્મના ધર્મ નથી પણ ગોળના ધરતી છે તેમ અહીં જ્ઞાન અને ચારિત્રમા સમ્યક્પણુ આવે છે ખરું, પણ તે પોતાના ધર્મ નથી, તે સમ્યગ્દર્શનનું વસાવેતું છે હવે સમ્યગ્દર્શનવાળાના જ જ્ઞાન અને ચારિત્ર કે તપ સફળ બને હવે સમ્યગ્દર્શન વગરના જ્ઞાન ચારિત્ર કે તપ શ્રીને મમ છું ? જ્ઞાન ફળ ન મળે તેવી પ્રતિતિ મેલ કરે ? હવે સમ્યગ્દર્શન વિનાનો કવ જ્ઞાન કે ચારિત્રમા પ્રતિતિ ન જ કરે, ને / પાત્ર ખરી પણ એક કાણુ છે કે સમ્યગ્દર્શન વિના પણ પ્રતિતિ કરે કતુરીથી જ્ઞાન પ્રિય મળે તેવી સુમધી પણ મળે તેમ અહીં સમ્યગ્દર્શન વિના પણ પ્રતિતિ કરે તે આદાર કદિ ઉપાધ દેવનાક આદિ પણ જ્ઞાન અને ચારિત્રથી મળે ખરા પણ જે સુદના જોઈ-એ તે ન જ મળે

સર્વ તીર્થ કરોનો એક જ સરખો કહેવો

હવે અભ્યર્ચન શબ્દ કહો પણ તે યીજ સી ? જેમ નમના ના અંગે વાત કરીએ પણ ઉવટે પગ ફેટસા એમ રૂઢીએ તો મ્હે કે તથા બહી સ્વરૂપનો જ ખ્યાલ ન હોય એવાની માગી મૂખીએ તો એનો અર્થ ગો ? જેમ રત્નની ચોરીના અંગે ગમાર માફી માગીના પિંડ બનાવીને આપે પછી માફી મ્વી મણુાય । અર્થો દોકર મતે જેમ વસ્તુ નહિ જાણવાને અંગે કે સજ્જાની આખી ના પહોંઈ ગઈ તેથી મર્દો અભ્યર્ચના । સી નીજ છે તે પ્રથમ જણારો તો અભ્યર્ચન ચીજ ખ્યાલમા લેવાય તે માટે સુધર્મ સ્વામીજી જ ખૂને કહ છે મ્હે તને મહાવીર મહારાજનો / દેશ મ્હે છુ તે પ્રભુ વોરનો એમાનો છે એમ નહિ, પણ બૂનમા થતા, બાવિ થરો અને વતમાનમા થાય છે તે સર્વ તીર્થ કરોનો આ એક જ સરખો કહેવા છે વળી તે સાક્ષાત્ કહ્યો છે વળી તે હૈયુમ્નિથી કહ્યો છે વળી આચરોને રૂણ પ્રાપ્ત કરીને જતારેના છે

પરજીવના સુખ દુખનો પાલ કિમત આકો

હવે તે મદેતો કયો ? તો કહે છે ૨ “સદચે વાળા જીવા સચ્ચા મૂલો ન હસવ્યા ।” એટલી મોનાની કિમત જાણે તે પોતાના કે પારના જને સોનાની કિમત મ ખીજ કરે ઝવેરી મોતી ની કિમત પોતાની બને પારનાની સરખી જ કરે હવે જો દુનિયામા મોક્ષસીએ અરે ઝવેરીઓ મલની કિમત કરે તો સરખો જ બાવ કહે તેમ અહી તમો જીવને ગ્રાનતા હો તો પછી તમારા સુખદુખ ને અંગે જોયી કિમત કયો તેથી જ કિમત તમો પર જીવના માટે જણ કરો । અહી જો તે જાનેની કિમત ન જાણે તો પછી તમો માત્ર પોતાના સુખદુખની કિમત આકનાચ ગણુમે પોતાને દુખ આપે સારે પરજીવની કિમત ન ગણો તો પછી તમે પરજીવની કિમત ગણુતા જ નથી હવે જેમ છોકરાઓ પાત્ર દીડ કહે તે કામના કટકા હોય અને ઝવેરી દીસ શબ્દનો પ્રયોગ કરે તે તેજદાર હોય

મારવા જોઈએ આનુ જોએ ગણતા હતા તેને માટે જિનેશ્વર મહા
રાજાએ હદેરા પીઠાવીને કહ્યું કે-આ હણવા લાયક જ નથી પણ
પ્રમગે હણાન તે વાત જુદી અહીં સરીગમા જમાડ ચવાધી ડોકટરો
કાપે ખરા પણ તે સરીગ કાપતુ કે કાપવા યોગ્ય છે એમ તો ડોકટરો
ન જ મહે પ્રજામા ચુનો કરનાર ચોરને ફાંસી પણ દેવી પડે તેથી પ્રજા
ફાંસીને લાયક છે એમ તો રાજાથી ન જ કહેવાય, પણ પ્રજામા
રાજાને પાળવા લાયક છે હવે કોઈક વખત કાંઈને કેદ કરવા પડે કે
ફાંસી પણ દેવી પડે ગળનો હર્દય પ્રજા પાળવા લાયકનો જ હોય
તેવી રીતે અહીં તીર્થંધરેનો આદેશ એજ હોય કે હાંમે ઇવનિકાએ
ની થતી હિઆ દૂર મ્લી તેમથી દૂર રહેવું જોઈએ

પ્રમાદના યોગથી પ્રાણનો વિયોગ તેણે નામ હિસા
હવે હિસા એટલે તેમના પ્રાણનો વિયોગ પ્રમત્તયોગાદ્
પ્રાણવ્યપરોણ હિસા” (તત્ત્વાં અં ૭ સૂં ૮) અહીં
બીજાના પ્રાણનો વિયોગ ન થાય તેવી રીતે હિસા નહિ કરીએ, પણ
મારતુ ફટતુ તેમા વાવો શો? વાત ખરી, પણ આગળ
‘ગોષ્ઠીર્વ-યાચેન’ એ સન્ધી ગાય બળ બને આવે છતા
બનીવદં સખં જુદો મૂકેય હોવાથી જોનો અર્થ ગાય જ થાય, તેમ
અહીં હજુ ધાતુનો અર્થ મરણ સુધી જાય છે, છતાં અહીં મારતુ
તામુ વોરેમા હનન કરતુ આવા જાય, એટલે મા કરવો કે તેના
કારણે મેળવવા તે તમોને લાયક નથી હવે અહીં એમણે
મારવાનું જ બધે કરતું એમ નહિ પણ ‘મ સ્વજાલેયવ્યા’
એટલે માના ન કરવી ન પરિવેશવા તામે ન કરવા
તેમજ પીડા ન મ્લી તેમ મારી પણ ન નાંખવા આવી રીતે
પામનો નિર્દેશ મ્મ? એ જ હણવાના નિર્દેશથી નિર્દેશ આવી જત,
છતાં પાય નિર્દેશ મ્મ કયા? વળી મ્મ કયા મતસાજાઓ કંઈ મ્મરીતિએ
ઇવોને માને છે અને તેથી પાય સ્કાર નિર્દેશ મ્મ અને સમક્તિનું
સાક્ષ્ય મ્મ તે અમે જણાવશે

ન્યાય્યાન ૩૬

સર્વ જીવોને એક સરખો દુ ખનો ૨

૨૧૥ અગર ખાસજી શીખાનું સુધર્મ વ્યાખીય મદા ૧૧ મ ન
જીવોના કષ્ટકારને માટે જ જીવ્યામીને આચારાગમન

મદતા થકા જણાવે છે કે-અમણુ જમવાનું મદાવીગ મદાસને કહેવ
અને મે નાશાત સામગ્રેય છે પણ મૃગીતમણુ ન જમીને વુ જણાવતા
નથી. અર્ધા સાશાત મ નીને જણાવુ છે તેમા સ્થમ પ્રતુ મદાવીરિ
જમનના કષ્ટને માટે એ દરજ્જા કરી કે મદાતુભારો તમો દુ ખથી
મદા નો જ જમનના જીવોના મનોરથો જુદી જુદી જમના દેવ
છ પણ મેક એવી સ્થિતિ ન ની છે જેથી તેના મનો થમા કે કોઇ પણ
જીવના મનોરથમા કેક પડતો નથી પડી તે જીવ એકત્રિય દોષ કે
પર્યાયના દોષ અગર માર્ગ પણ મલિનો દોષ. કઇ સ્થિતિમા કેક
પડતો નથી તે કહે છે કે-દુ ખનો ૩૨ મો કોઇને એ સ ખો છે
મો ખાવાથી પાત્રપચીસ લિ ચછ થાય તે ૧ કોઇ ખાવાની
મિત્રા ન થાય

દુ ખન ૩૩ માટે જીવમાનતા પ્રયત્નો

હવે જીવ માનથી માર્ગ કાર્યો થતા નથી કાર્યો જને ક્યારે
નીતિકાર કહે છે કે-મોજણુ નિ કાણુ મિત્ર થઈ મનુ નથી
વળી મીગનુ કાણુ તે માર્ગ જની જાવ નહિ મ ની કે તાતજો તે
૧ છુ છે જેથી મારી તે કાર ન જને અને તાતજામા ધો ન જને
મહો અન્ય મગજથી કાર ન જો જેમ કારકુ મિત્ર કાર ન જને
તેમ અન્ય મગજથી રણ માર્ગ ન જો હવે મણુ મજનુ જોઈએ
મ ત પણ જોય મરણુ મજો તો જ કારના તરિય થાય હવે
દુ ખના નાશ માટે સૌ માર્ગ જીવ માત્ર મયે છે પગ્ગ જગત્ ૨ છે
શુ ? આવજિમનો મો વાગ્યો તથી કાળ ત કે જુએ છે જાન તે

કાટાના સ્પર્શજ વૃક્ષ કરે તેથી નહિ પણ ના કહો કે તેથી કદ વળે જ્યાં મુખી જાવળિયા જિભો હજે ત્યાં સુધી તમે કાટાથી ન જ જમી શકો

દુ ખનુ ઝાઠ હાપનાની જરૂર

હવે તમેને જે દુ ખ આવે તેને દૂર કરવા મથો ખસ પણ ને દુ ખનુ જ કહુ । હવે કાટાને તપાસા વિના દુ ખ મે જ નહિ જે કદ દદ થાય તેના નાસ માટે પ્રયત્ન કરીએ પણ તેનું જે ઝાડ તે લક્ષમાં લીધું નથી હવે જીવે બર્ષ બરોમ દુ ખના નાશ માટે પ્રયત્નો ત્યાં છે જ્યાં દુ ખોને નાસ થયો નથી તે દુ ખનો નાશ મથો કોય તો દુ ખ રહી જાય નહિ પણ બધી તો દોરે ભવમાં દુ ખ નો રહે છે, માટે તે દુ ખના કારણભૂત જે ઝાડ છે તેને કાપવા માટે દૂર કરવા માટે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ

ભવોભવની ઉત્પત્તિ તે જ દુ ખનુ ઝાઠ

હવે દુનિયાના આખા રીંગણ કે વીપણના ઝાડો દેખાય ॥ પણ દુ ખનુ ઝાડ તો દેખાતું તથી તે માટે મદાનુભાવ તીર્થ કરે કહે છે કે-તે દુ ખનુ ઝાડ મમારી પાસે ખુનુ જ છે હવે તે કય ઝાડ ? પ્રશ્ન મે આપા ઉચ્ચાર્ય । આ સ સાદમાં તમારી ભવોભવની ઉત્પત્તિ તે જ દુ ખનુ ઝાડ છે હવે દુનિયામાં ખરબુ જે દુ ખનુ ઝાડ કહેવાય છે વળી નરબુ બધ યતુ નથી તેને બધ કરવાના કારણે પણ નથી જ્યાં તે બધ કરવાના વિચારો કરવા તે રોખચ રીના મો માથા વિનાના વિચારો સરખુ છે આપણે પણ જે મોતથી ડરીએ તો યજી તે મોઘાથા વિનાના રોખચલીના વિચારો જેનું ॥ જગત આખું મોતથી ડરે આ મોતને તીર્થ કરે પણ સારી યજતા તથી

જન્મ રાકાય તો જ મરણ રાકાય

મધ્યગદિને મનુનો બધ કોતો નથી સમ્યગદિને જ મવાનો જ જરૂર છે જે જ ન રાકાય તો જ મરણ રાકાય જ મથો

તે તો મગ્ધુ પામવાનો છે જ હવે જે વસ્તુ રોકાય તેથી નથી તેના માટે બધું સમ્પન્ન થો તે નકામો છે હવે જ મ જે કલ્પસિદ્ધાન્તો યીજ છે અને તે સકાર તેમ છ મરણ તે નિર્મિત સવાવાળી યીજ નથી ' જાતમ્ય દિ ધ્રુવો મૃત્યુ । ' જ મેવાને મૃત્યુ અવશ્ય છે અને તેથી હજી રોકાય તો જ મ જ રામય

ધાર્યો જ મ લેનાતો નથી

વળી નિઃ મહારાજની મતિને માટે અપુનસદ્વિતિ સ્વીચે છીએ અપુનમરણ મોલના નથી કારણ જ મ રોકાય તો જ મરણ રોકાય અને જ મ ન રોકાય તો મરણ ન રોકાય તેથી અપુનસદ્વિતિ એટલે ફરી ન જ મરણ એવું ધ્યાન ચિદ્વિમલિ છે હવે આ મારો આત્મા ફરક ભવના જ મો કરે છે તેથી આત્મા જન્મ લેવાવાનો છે એ સમ જ્ઞાના પત્રી તે જન્મ લે છે તો માટે ? હવે ધાર્યો જ મ લેવાતો નથી જેમ જગતની અપેક્ષાએ વિચારીએ તો માએ ઊંચાના જીવને પસંદ કરીને કુળના લીધો નથી તેમ ઊંચો કર્મ માને પસંદ કરીને આ યો નથી તેમ જાપ કુળમા ઊંચો પસંદ કરીને લીધો નથી અહીં કોઈના પસંદગીએ માંડીને આવવાનું જનનું નથી અહીં મામાપ કે છોકરો કોઈ પણ પ્રથમ દેખીને પસંદગી કરીને કુર્ષો કે કુળમા આવતા નથી છતાં એ જાને છે કેમ ? કહો કે કર્મના સમધને આ એ આ મુર્ખ જાને છે

કર્મ તે સસાર અને જીવ વચ્ચેનો દલાલ

જેમ શેર જામતમા દેવાવાળો લેવાવાળાને જાણતો નથી અને લેવાવાળો દેવાવાળાને જાણતો નથી જણ તે સર્વ દલાલ જાણે તેવી રીતે અહીં પણ મર્મ આ સસાર અને જીવની વચ્ચે દલાલ ફરે છે આજે આજા વિચારીએ કે શાંતિમા સેકડો પડે અને તેમા સેકડો ઊંચો ઊંચીએ લેવ છતાં અમુક વર અને અમુક કન્યા આની સાથે જ વરે તેન કારણ શું ? કહો કે પૂર્વના સરકારો અહીં દેખાતો કોઈ કર્મ અને નમાર અને જગતના દલાલ તે કર્મ

કર્મ નોતર્યા વિના આવતુ નથી

હવે પાગલ હાથની બાજી છે તેમા બમે શુ કરીએ ? અહીં કર્મ દુષ્ણ આપનાર બવોભવ બપ્રકાવનાર છતાં તમારી જવાબદારી તેનાથી ખસી જતી નથી હવે કર્મ એનુ મૂલોવાણુ છે કે બોવા-બા વિના નોતર્યા વિના આવે જ નહિ નોતરણ વિના પગ મૂકે જ નહિ વગર નોતરે કર્મ વળગી રાખુ દેત તે સિદ્ધ મહાગજ કે મ્વતિ મહારાજને પણ વળગી જતા, જતા કર્મ મુજાણુ છે તેથી તે નોતરણ વિના વળગે જ નહિ હવે નોતરણ એ પ્રકારના હોય છે વહીવચાને નોતરુ ન દેવુ પડે એ તો ધર નાન કરી કે તે તો હોય જ વહીવચાને છુદ્ડ ન દેવુ પડે નાતીનાને નોતરુ તેકુ કરવુ પડે તેમ અહીં મુજાણુ કર્મ ખર પણ તે વહીવચાની જાનણુ છે

ઈન્દ્રિયોને આધીન જીવને કર્મનો વળગાડ

તમે અહીં ઈન્દ્રિયોના વિષયોને આધીન જાતે, મનના વેગમા આધીન બને ત્યારેજ આ કર્મ આરીને વળગે પડી તે કર્મ છોડે નહિ નાત જમાડો અને વહીવચાને ન આપણુ એ ન બને, નાન ન જમાડો એ તમારા હાથની બાજી મન અને ઈન્દ્રિયને આધીન ન બને એ તમાગ હાથની બાજી પણ જો તેના વિચાર કે વેગને આધીન બન્યા કે કર્મ સ્થાગવાનુ જ હવે પચાન ચાત્ર મૌગ ધરના સમ હોય એવે નાન કર્યા વિના છૂડે નહિ અને તેમા વહીવચા આબ્યા વિના રહે નહિ અહીં ઈન્દ્રિય અનેમનના ભાણુ તો વળગેના જ છે ફરક બવમા તે ઈન્દ્રિય વળગેલી જ હતી એકે બવમા એવે તમને હોઆ નથી અહીં તે ઈન્દ્રિય છેગી રહી નથી હવે સઘી પચે ઈન્દ્રિયના બવમા મન પણ લાગેતુ જ હોય છે હવે આવી રીતે મન અને ઈન્દ્રિય બધ ચાપ નહિ મને તેથી કર્મબધ થાય નહિ અને તેથી ભવચક્ર પણ ગેમાય નહિ

માયકાગણા બની નાહિ મત ના બને !

બોચીને આખ મન નથી અને તેનાથી શુ વધારે ફાયદો નથી ?

છતા તે સમગ્રી વિચાર કરતા નથી હવે જે વસ્તુ અંતે પ્રયત્ન થાય નહિ અને પ્રયત્ન કરતા છતા પણ જ નથી તેના અંતે વિચાર જ ન હોય તેમ અહીં દ્રષ્ટિ અને મન સદા રહેવાના અને તેથી કર્મ થાય તેથી ભવચક્ષમા ગ્રહીને દુષ્પામવાન એકે હવે જો પ્રયત્ન વાન ખરી તીર્થ કદ નહિ છે કેન્દ્રમાં આવકામવા જની નાદિમન ન બને । અને મન અને દ્રષ્ટિની જોડે તમે રહે છતા કર્મ ન લાગે એવો પણ રસ્તો છે ગાનિનીગ્રંથમાં જમાડે પણ તેમાં વહીવટાનો લાગે ન હોય ગ્રંથની ગાનિમાં તે તો ઘણી જ વાન તેમ દ્રષ્ટિ નભારી જે ગ્રંથે અને તમે પણ તેની જોડે રહે છતા કર્મ ન લાગે તેવો ગ્રંથો આ ત્રીજા અધ્યયનમાં જણાવે છે

કામ, ક્રોધ કે લોભ માન વચ્ચે ના રહે ।

ત્રીજા અધ્યયનમાં કર્મ લાગે છે તે જણાવી હવે ત્રીજામાં શીતોષ્ણુ નામ સમી । ગ્રંથે કે કે અનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ વિષયો આ જીવને મળે તેમાં ફલાણ કે રોનાગ ન જન । મનના મન કોષ કે લોભ માનની વચ્ચે છુ નારો ન જન । હવે આમ કહીને ત્રીજા અધ્યયનમાં મન અને દ્રષ્ટિયોનો પરિચય છતા કર્મથી દૂર રહેવા માટે જણાવ્યું પણ હવે જોવાને સમજવાનો જાણી રહ્યો ।

ચેતનના ત્રણ અવસ્થા

અહીં ચોથા અધ્યયનમાં જણાવે છે કે ચેતનના ત્રણ અવસ્થા છે તે નમ્યગર્હન જ્ઞાન અને ચારિત્ર્ય છે તે જોડીને કાલના જોડાઈ હવે તે ત્રણ અવસ્થામાં એક પુનરુત્થાને છે પણ બીજી એક અવસ્થા રેખીતો કોનસા જેવો લાગે પણ તેમાં અમુક ચીજ નાખે કે રત્ન બને હવે ત્રીજી અવસ્થા લાગતો છે પણ અમુક રત્ન નાખવાથી તે પણ રત્નરૂપ બને હવે જ્ઞાન તે સ્વરૂપે સુદર છે પણ જ્ઞાન અને ચારિત્ર્ય તે સ્વરૂપે સુદર નથી પરંતુ નમ્યગર્હન તેને વૃદ્ધ રજાવાવે ।

સમ્યક્દર્શનનું મહત્ત્વ

હવે આ જીવને અનતીતાર ન્યૂન સ્થા પૂર્વ

મળી મનુ એ નવ ચૈરેરકે જઈ આયો છતા કામ ન મડું,
કાલ્યુ કે સમ્યક્જ્ઞાનરથી દવા છટાણી નહોતી હવે મમય
જ્ઞાન કે ચારિત્ર તે સમ્યક્જ્ઞાનના પ્રતાપે જ કામના છે મમ્યક્જ્ઞાન
વિનાના જ્ઞાન કે ચારિત્ર કામ લાગતા નથી હવે મર્માકલ સમ્યક્
એકલુ જ્ઞાન જ લેવાય છે મગજુ કે સમ્યક્જ્ઞાનમા જો મમક્તિપણુ
છે તે પોતાના ધરતુ છ તથા નથી જ્ઞાન અને ચારિત્રમા જો સમ-
ક્તિપણુ લેવાય છે તે પ્રુષ્ઠ નથી પણ મમ્યક્જ્ઞાનનુ ૧૨૩ છે

દેવનો ઇન્દ્રો એકલા જિનેશ્વરને જ કેમ ?

હવે સમ્યક્જ્ઞાન બીજ શી ? જિનેશ્વર મહાત્મજને દેવ તરીકે નિર્મલ
પરમમહાત્મવારી શુરુમહારાજને શુરુ તરીકે અને જિનેશ્વર કહેલા
ધર્મને ધર્મ તરીકે માનવો તે જ મમ્યક્જ્ઞાન કહેવાન હવે તે વાત
જોન જ્ઞાનવાળા માને પણ બીજા મનવાળાએ તે માને શી રીતે ?
અહીં તમે જિનેશ્વરે માનવામા મમક્તિ કહો તેમ કહી મહા વિષય
શુરુ : મહાદેવને પણ દેવ માનવામા મમક્તિ કહી શકે દેવનો ઇન્દ્રો
એકલા જિનેશ્વરને શી રીતે ? આકે તેને દેવ માનવા એમ નહિ
કહા જિનેશ્વર મહાત્મજને જ દેવ માનવા બીજાને નહિ અહીં દેવ
પણુ રજિસ્ટર કેમ ? તેમજ પરમ મહાત્મવારી શુરુને જ શુરુ અને
જિનેશ્વર કહેના ધર્મ તે જ ધર્મ કહેવાન બાકીનો નહિ એમ કેમ ?

જોનાના દેવ શુરુ અને ધર્મની વિશિષ્ટતા

હવે જો સ્તાવેજ રજિસ્ટર ને યથો હોય તેના કિમત કહું
નહી અહીં દેવ, શુરુ અને ધર્મ જિનેશ્વર કહેલ તે જ રજિસ્ટરવાળા
કે હવે અહીં રજિસ્ટર યાત્રુ કમ્પ્યુ શુ ? જિનેશ્વર મહાત્મજમા
દેવપણુ તેમજ કહેના શુરુએણુ શુરુપણુ અને તેમજ પ્રપ્રેયો ધર્મ
તે જ ધર્મ એ તબ્બુ ૧૮૪૨ કમ ? તો કહે છે કે મૂર્તિ યાત્રા
બાવિમા યશે અને વર્તમાનમા છે તે મર્તિ તીર્થ કરોનો એજ આદેશ
કે સન્ધે મૂમા જીવા પાળા કાચા ન હવાવા ૧૧.૧ હવે

પોતાના દાગીનાને મેં કોઈ સારો કે ચઢિયાતો કંદે ખસે પણ તેથી કંઈ ન વળે પણ જેનો કંઈ મારા આવે તે જ દાગીનાં વગમ અચૂર વચ્ચે અહીં દેવજ્ઞાના કંઈ કયો ? તો કંદે છે કે મને ? પ્રાણીઓ ન હજીવા વાણી દ્વારા જન્મના જેમ કુળ ઝોળખાથ તેમ અહીં પ્રથમ દેવની વાણી થો જન્મના થમો થયા છે પણ કોઈ થમમાં પ્રથમ આ વસ્તુ કંદેલામાં આવી છે ખરી ? અન્ય કોઈ દેવ મુકે કે મને આ વાત કરી છે ખરી કે જન્મના જેટલા પ્રાણીઓ, જોતો છવો કે મત્તો છે તેમાંથી કંઈને પણ મારાનો અધિકાર કોઈને પણ નથી ? નાવુ બોલનાર રોવ લેખવાદિમાં રોવ તો બનવાનો ?

માહિસા અને વખનાનો માન્યતા

હવે માહિસાનો વિચાર કરીએ તેઓ માને છે કે મારે મારે જ મહાશયે આ જન્મવગે જનાવ્યા છે હવે અહીં મધુને લેખવા સાચક ગણે તે ક્યા મુખે જોતે કે મર છવો હજીવા નાચક નથી ! વળી બોલનાર થામાથથીઓ જે જનોઈ રાખે છે ને ક્રાંદ્યિન એમ નહિ બોલે કે સર્વ પ્રાણીઓ સ્વતંત્ર છે કોઈને તે હજીવા સાચક નથી એમ અહીં બોલશે જ નહિ લેખવાને અંગે વિચારીએ તો તેઓ વિષયાન હયો જ પરમાનંદી માનનારા છે તેઓ વિષયના જોલા જ્યા રાચેલા છે તેથી તેઓ કંઈ જોતે કે સર્વ પ્રાણીઓ હજીવા સાચક નથી ? વળી જે હથિયાર અને સ્ત્રીઓને પાસ રાખ નાચક છે તેરા થકાદિ કંઈ બોલે કે જન્મના કોઈ પણ પ્રાણી ક્રાંદ્ય થી પ્રભુ હજીવા સાચક નથી ? હવે અહીં ચિત્તરટર વિનાનું દેવજ્ઞ છે સ્ત્રી ગખનારાને ત્યા હથિયાર રાખનારાને ત્યા જે દેવજ્ઞ મનાય તે પોતાનથ થસુ છે સર્વ છવો ન હજીવા એવુ તેઓ આચરી શકે નહિ બોલી પણ નાંદ શકે

માહિસા પરમો ધર્મ ।

હવે અહીં માહિસા પરમો ધર્મ ' એ વાત 'તો સર્વ કોઈ માને છે વળી ન હિમ્યાન સંવૃત્તાનિ ' એ પણ શ્રુતિવાક્ય છે,

છતા જેન ધર્મમાં જ આ દેવાદિ પદો સ્થિતર કેમ કે વાત ખરી.
પણ જગતમાં એક વસ્તુને અંગે કોઈ કહે કે ખારી, અને બીજીને
કહે કે ખારી પણ તે મંગે કોને કે પુરાવાથી જોની માનિત થાય,
પુસ્તકાર થાય, તેનેજ તે મંગે વળી જે પુરાવાથી સાબિત ન કરે
અને ખારી કહીને આવેલો હોય તે મંગે પડનારો ગણાય. તેમ અહીં
અદિસા પરમેશ્વર ધર્મ એ પદ બોલીને કહ્યું છે મંગે પડનારા છે ખર
ખર તો તે માલિક નથી તે શી રીતે કે ધારો કે એક જા હિત અંગે,
તકરાર થઈ હોય તો પછી પૂછવામાં આવે કે આ દાખીનાનું સોલ
લીધું ક્યારે તે બનાવો ક્યારે આ વિગેરે પૂછતા સાચી વાત
ખ્યાલમાં આવી જાય.

જૈન શાસ્ત્રમાં હિંસા ટાળવાના સાધનો

હવે હિંસા ટાળવાના સાધનો કયા પૈશ્વલ કે આદ્ય પદમાં
લીધા છે જેન શાસ્ત્રમાં હિંસા ટાળવા 'મંગે' જોડે મુદ્દપતિ,
કડાસણ, પલ્લા વગેરે વમાયેલા જ છે આવકો અંગે લોકડાં છાણા
પૂર્ણવા અસ્તવા રાખવા ગળણી રાખવાં આ સર્વે સાધનો દાખનો છે
અહીં મારા જ દાખીના છે એમ કહીને બેસે તે કમ ન થાય તે માટે તા
પુરવા જોઈએ કાઈપણ ક્ષેત્ર ધર્મમાં ત્યાગી કે બોલીને અંગે જ્ઞાન
સાધન હોય તો જોતો અહીં જૈન શાસ્ત્રમાં હિંસામતિ. આદિ
પાયે સમિતિઓ દાને મોટું જ સંબંધી છે જેમ જ્ઞાને માટે જૈન
શાસ્ત્રને આચાર બતાવી સાધનો બતાવ્યા છે તેવી રીતે ક્ષેત્ર મધ્યમણ
મતે તેના સાધનો કે રસ્તા બતાવ્યા હોય તો બતાવો સાધન કે આચાર
કયા વિધા કયા પોતાની તે તો એક પોતાનો મત બજાવવા પૂરતું.

સ્થાનકવાસીઓમાં વિકલેન્દ્રિયનું કસાઈખાનું

સ્થાનકવાસીઓમાં ત્યાગ્ય ચોક્કસ થાળવા માટે હાલ ગાંધિયા
શ્રમ વાપરે, અહીં વિકલેન્દ્રિયનું કસાઈખાનું, આવું કાળવ્યતીત
મરેણું ખાવાનું સહે છે કેમ કે પછી ગાંધિયા અને હાલ ખાવા અને

આ પાળતી એમ કહેવું તે કેવળ યત્નમાત્ર છે તેમ બદી જ્યાં સાધનો કે આચારો કયા વિના 'બ્રહ્મિણા પરમો ધર્મ' ૧૯ એમ તે મનેપડું છે એ તેમને આશ્વાસ બદિ માને. ધર્મ પાળતો દેવ તે તેના સાધનો અને આચાર જનાવે બદી જેન ચાસનમા દિવ્યધી થતા ગુણોનાં દર્શનો મેળો મળે. ત્યાં શરણના કટાંતે પશુ ભેદએ તેટલા મળી આવશે હવે ઈતરમાં સાધનો, આચારો આ પાળવાના નથી તેમ ગુણના કે શરણના દર્શનો નથી તેથી મને પડ્યો હા માટે હા કરવા આવે તેના જેવો ખીલો મૂર્ખ માણુ !

ધામાપધીઓની મેલી રમન

હવે જેનો તરણી ત્યાં જોર દેખુ ત્યાં ધામાપધીઓ સમજ્યા કે મૂર્ખે છૂટકો એટલે છુદ્ધનો અવતાર અને ઋષભદેવ પશુ મવતારી છે એવું અને મુસ્લિમોનું જોર વધે અસ્સા કપનિ ૫૧ વિગેરેને ધામાપધીઓએ મૂનાની દંડુ તેમ બદી જેનોના બને પશુ બદિન્ય પરમો ધર્મ એ ૫૬ મૂનાની દાંડુ દરે ઈશ્વરથી જ હવાને માનતા જેન તે તે હવાના સાધનો-આચારો કે તે અંગેના દર્શનો આદિ જોન ને ? પશુ કંઈ જ નથી તેથી કદીએ છીએ કે દેવપશુ બદી જેન ચાસનમા જ રહ્યું થયેલ છે તેથી મને પ્રાણીઓ કહ્યું સાચક નથી તેમ કહેશે પિયવ છે

માધુઓ નહીં ઉતરે પછી ઇસ્લામદિવા શામાટે ?

હવે મમજ સપીડુ કે સાધુઓ સવમના પાલનને માટે વિદાર કરી નહીં જિતે તેમા ઇસ્લામદિવા કદી બિન્જામિ દુહા મામે બદી વિાવ માટે કે રાજ્યારિ માટે વિદાર નથી કર્યો છતાં બિન્જામિ દુહા કેમ ? વાત ખરી, પશુ મૂળ સિદ્ધાંત એ છે કે કોઈ પશુ પ્રાણી માં પશુ જીવને ન હોય હવે એ સિદ્ધાંત હોવાથી નહીં જિતવના થયેલી વિશ્વપના જાણીને કરેલી છે એમને ઇસ્લામદિવા કરે હવે એ કાવા મામે તે પશુ ઇસ્લામદિવા પડિકમે મુસ્લિમોનાને મારણુ એમ બોલનારા પશુ છે પશુ તેમણે એમ વિચારે જોઈએ કે રથને

જાણી, વ્યાખ્યાન સામળીશુ હવે મો ડાબા ચાલે તેમા અનુભૂતાં વિરાધના થઈ ને ખરી ગયા તે જીવતા ચવાના નથી જતા ધરિયા વહિયા કેમ કહે છે ? તો કહે છે કે મિદાન છે કે જગતના મર્વ પ્રાણીઓ હજુવા લાવક નથી એ કુ નક્કી સ્વીકાર છુ અને માથે માનુ ધુ તેથી ધરિયાવહિયા કહીને માશી માથુ ॥ તે પશુ કોની મ્તો કહે કે અનુભૂતિ થયેથી વિરાધનાની, હવે ને કાયા પાણી કે લીનોતરીનો અધી થયો હોય તો તેની તો પાણી આતોવજુ તો અર, પ્રાયશ્ચિત્ત લો છે. માટે કાઈ પશુ પાણી હજુવા લાવક છે એ માન્યતા ન રહેવી જોઈએ.

વિરાધના માટે આલોચણ અને પ્રાયશ્ચિત્ત

આ વાત ખાસમા ગખરી ત્યાર જણારો કે ખુદ ભગવાનની પૂજામા હરિભક્તસૂરિજીએ ક્યુ કે-પૂજાથી પાપ યાય છે તો શુ પૂજા ન કરવી ? હવે હોકરો જ્યા જ મે ત્યા વિવાહન ખર્ચ આવે હવે આગળ વરા ટકવાની ને કિમ્ત છે તેની આગળ વિવાહાર્થના ખર્ચની કાઈ પશુ કિમ્ત નથી. તેમ અહી તીર્થકર મહાવજનુ બહુમાન કે તેના સ માનને માટે ને શુભ પશ્ચિમ તે અસજમથી યાય હતા તે જહુ ફળને આપનાર છે તેથી કર્મબધવાળી પશુ પૂજા કરવી અહી પૂજા જેવા ધર્મકાર્યમા કે સયમના પ્રાસનમાં થઈ દિ મા તેને માટે વળી પ્રાયશ્ચિત્ત અહી આલોચણ ને પ્રાયશ્ચિત્ત બને કરવા પડે નહી જનરીએ તેમા સયમાદિ માટે વિરાધના યાય અને ફળાદિ લાભએ તેમા પૂજાદિ માટે વિરાધના યાય હવે આવા ધર્મકાર્યમા વળી પ્રાયશ્ચિત્ત શુ ? વાત ખરી. તમે તત્તમ કાર્ય કરો, તેમા ને વિરાધના યાય તે ત્યાર ક્યારા, લાવક છે તેથી પ્રથમ ધરિ યાવહિયા કહી પડિકો એમ શસ્ત્રકારે તજેવ છે તેમાં સિદ્ધાત એ છે કે જગતમા ને ને અપૂર્ણીએ છે તે ક્ષરની કામથી ધાત યાય નહિ કે તેમને પીકા કરી રક્તવ જ નહિ વાનુ ખરી મારીએ નહિ, પશુ દાણી રાખીએ તો ? તેમા માટે કહે છે કે કાંઈને દુર્મર્મા પશુ

માર નહિ જામના અર્થ પ્રાણીઓ અનન્ય છે તેથી કામની પણ તાબેરીયા કામને રાખવાના નથી.

કા ને પાત તાબેદારીમા ન રાખવાનું જૈનશામનનું ફરમાન હવે ડરને વાન કરે તેમા સીધું જ મમ્યએણું વહામિ કહો તો માટે ને / તો ક્યે કે ના પ્રથમ હિંમતિ પા બોલી આતા મગે છે ને / મુખ્યાતા પૂછવામા પ્રથમ હિંમતિ પદ બોલી આતા માગે છે તે મુ / ક્યે કે અગે જા ત્યા જોડુ ક્યાણુ પણ નથી આપના હિંમત હોય તો જ જાણ આપે અહી વિચારા / ફક્ત મુખ્યાતાના ઉત્તરની ફરજ પાડવા તેવાર નથી માત્ર મુખ્યાતા ના પ્રશ્નને ઉત્તર દેવા કે ન દેવો તેની ફરજ નહિ મન માને તે જ જવામ આપે / અહી મીન ઉપર કુકમ નાખવા માટે સામ્યારે કુદી સાવચેતી રાખે જ કમ સામ્યારીમા પ્રથમ હિંમતિ નામની જાણવી છે એટલ જ કદ કયા કે કરાતો તે કુકમથી નહિ જેમ હરિ પાવહિયામા પણ હિંમતિરણુ મહિસદ બોલીને પડિકમે કહે ત્યારે પાછો હિંમત પદ બોન છે તેવા પદે જૈન શામનમા જગે જગે પર મૂકેલા છે અને તેથી આ એક જ શામન એવું છે કે અહિં ઉપર પદ પણ કુકમ ન કરે એવા સિદ્ધાંતને માનનાર આ જૈન શાસન છે

મચિત્ત પરિમદ

જૈન શામનમા તમામ ક્રિયામા હિંમત વિગેરે પદે રહ્યા છે અર, સામાયિક નેનામા પણ તે પદે રાખ્યા છે હવે જ મરજા 'વચકવા' પ ને જે નામમગે તેને ફક્ત પદ ન ગમે પણ જે મુખ્ય આરીક કષ્ટિવાગો હોય અને જિનશ્વર મહારાજનો ખરેખરે વેપણનો સિદ્ધાંત અનાધિનપણે સમજતો હોય તેને ફરેક વચન જૈન શાસનની નિયાનારક હાજમે આથી મહાએ કામની પણ આતામા કેવાનું છે જ નહિ તેમ આજા ચલાવવાની પણ નથી હવે ગાયો, બેસો પર આજા કાણુ ચલાવે છે તેમજ તેઓ આજા ક્યા માને છ / વાત ની પણ જોયો વાકે કે મકાન હોય તેમ

તે કહેવાય તેથી કહેવાય છે કે “ન પરિવેતરણ” એટલે દુખી ન કરેલા અને તેથી અગિય પારમદ જુદો કહેવો પડે.

જનનરોને તાઠનતર્જનની મનાઈ

જગતમા સચિત અને મિત્ર એ બે જ પરિમિત કલ્પ છે જે જીવ હોય તે શરીરવાળા હોય, ને મિત્ર હોય આગે એકજ શરીર તે અચિત ગણાય આ બે વચ્ચે જ પરિમિત હોય નહીં. જીવ તો મદજુ મરી સમય જ ાદિ બહી પુદ્ગલ જોડે જીવ રહેલ નૈવાધી જીવને સચિત પરિમિતરૂપે માન્યો છે શરીરના કુદ ગતોને મિત્રના ન ગણી, પણ ને શરીરના પુદ્ગલોને સચેતન તરીકે માન્યા છે, કમજુ કે મિદાન એ છે કે કોઈ/પણ જીવ શરીરો ધા બુ કરનારો નૈવ તેને પ્રયત્નમાં રાખી સમય નહિ આથી તાઠનતર્જનની મનાઈ, કુદમ કરવાની મનાઈ પોતાના તરીકે ગણવાની પણ મનાઈ હવે જમાના પણ નહિ ગણીએ પણ આગે એટલી છંદ્રે અને આંધે તેમ એમા પરે તો ચાતેને આમા અમે કુદમાદિ કરતા નથી પાત ખૂરી એને લાકરીથી ન ચારો કુદનના ન તો પ્રયત્નમાં ન દો તેથી જોન ગામનનો મિદાન મા પો એમ નથી પણ એવો કોઈ પણ પ્રયત્ન ન કરો કે જે પ્રયત્નથી એ જીવને પરિતપ-દુખ જલ્પ માય

પિત્રકારી કમને પ્રાપ્ત ન ઠહાય

જગતના સર્વ જીવો કિલામનો કરતાં લાયક નથી અને તેથી કિલામના ન કરી તે પ્રણીતો કુદમ છે હવે જેમ પિત્રકારી માલ્લી તેમા કુદમ, તાબેનગરી કે પીઠા મ્હ પણ નથી તેજમા માખ પડે કે ખલાસ ચાય તેમ કરી ને પિત્રકારી છંદ્રે પ્રાપ્ત માગે તે સ્થિતિ આ શાસનમા નથી મટિ મ્હે છે કે “ન ઉદ્દરચેવદશ” હવિનનો નારા કોઈ પણ પ્રકારે ન ચાય નાસ ચાવ તેવો ઉપદેશ કોઈ પણ જીવનો ન કરવો. આવી રીતે પાંચે પ્રકારથી જીવોની હિસા બદલાવવી આ પાંચ વસ્તુ પ્રાણ જૂત જીવ અને સત્ત્વ રૂપની સમજણ અને પેરેલ દેવપણ, પંથમહામતધારીનું જ ચુકપણ કેમ અને તેમનો

પરેને જ ધમ કેમ ? ના સર્વ વાત મુખર્થગ્વામી કોની આમજ
કી રીતે કોમ તે અમ જણાવશે

વ્યાખ્યાન ૩૭

ધર્મ પામ્યા અગાની છવની પ્રવૃત્તિ

શી આર મદાનન શીમાન મુખર્થગ્વામીજ જણવામીજ
આમજ આચારગમ સ્વતી સના સ્વત્વ થા આમજ
જણાવી ગયા : અમતાન મદાવોજ જમનના કરતા ન માટે જે મદેશ
ન આપે છે કે : તે જ મદેશ ન આપે છે કે અદી ૩૬ ૫ એ
ને ઉપવસના નથી જાણોએ તેમની જાણ જોગી મધ નથી મારાવ
અમતાન મદાવીજ નોખી જાણાને ને કુઝિથી જમનને સદેશો
જણાવ્યા કોમ મદેશ : પહેલા અમતાન મદાવીજ જાણાવે
છ કે કોમ જવમા કરક જનિમ આદાર સરી દિધ અને તેના
વિષયે જાણવામા તથામજમા મેજવમા આ છવ તદ્વર થયો છે
છવના જ્યાં મને વિચારીએ ધમને નહિ જાણના : છવો તર
નાર મરીએ તે દુ માગુમ પે : આજને ધર્મ નેહતા જાણના
સાઁ આપણે સ્વાર જીતે ચતે સુએ ત્યા મુરી છ કરતા કરતા તે
પ્રવૃત્તિ તથામા : આપણે શી પ્રવૃત્તિ : ના કરા : આદાર, સરી
દિધ વિષેર પાચ પ્રવૃત્તિ માત્ર કરી જે પ્રવૃત્તિ જમનના છવેની
છ તે પાચ પ્રવૃત્તિમા પ્રવૃત્તિ તદ્વર કરા જાણને ધર્મ નેહતા જાણના
ત્યા મુરી આ પાચ પ્રવૃત્તિ કરી તે મિત્રાપ છદ્ધિ ન કરી

જન્મથી ઘડખજુ મુખીની પ્રવૃત્તિ

અમતાને જણાવ્યું કે આદાર સરી, દિધે તેના વિષે
જે માધને એ પાચને જાણાવું સ્વધવાત્ર આજને જનાઈ કાળથી
જાણ્યું છે છાંદ જ જે જ્વારથી ધાવણ દેદ ત્યાં સુરી મદ મા
મે પજુ જ્વારે મોઢિયામાં ને ૧૫ ત્યારે આ તેને જોજવા જ્વાર જે

હવે પહેલાં મા મા મા કરતો અને આગળ ગોઠવાના જોડાતો તે બ્યાર બખુવા જેટલા ત્યાર અને તેમજ ગોઠવાને છોડીને તેણે મારતો અને પકડ્યા અને જો અગત્ય બધેથી ત્યાર પેલાના જો યો પછી ધરડો થયો ત્યાર મા ગોઠવા માત્ર ૨૫ ધવાની ગણતરી ન કરના મા આમ ને મા ૨ તેમ જોમ કહે ॥

ભવોભવનો રખડપટ્ટીથી થતો ।

ગતમા દિનચર્યા માનચર્યા નિર્ણયર્યા ન દેખતાં જિજ્ઞાસી ચર્યા દબો બનાવે ત્રણથી તમે બધા તરીકે મળે તેના વિષય અને માધનોમા જેવા તો પનોગામ ગના જો કે તેના તરફ જોવાનું મન થતું નથી તેના માધનો તો ૬ ત્યાં પછી તેને બખુવાનો ટાઇમ જમ તમને મળતો નથી માટે ભાવાન મકાવીર પડેયો આરેશ એ કહ્યો કે આ જગતમા તમે તમને જુઓ । હુ આ ભવોભવ રખડતો હુ ને જુઓ । હુ ભવોભવ રખડતો હુ તે જોશો તો તરત ચેતશે ।

ખસ ખણીએ ન બળતળ થાય તેમા નખ જવાબદાર ।

જાતમા ને પ્રકાર ચીજ બને મા તો પોતાની ને કાં તો પાસી તેમ આ જગતના હવે કાં તો પોતાની મેળે ભટકે કે પારખ ભટકાવે માપણે ખસ ખણીએ ને બળતર થાય તેમા નખ જવાબદાર છે ખમ ખણવાથી જે સારી વિશ્વર થયો તેમા આપણી કમજો નથી, બીજાએ તે કરલ નથી આપણે હાય કમજમા ન સમજા તેમજ આપણે જ આપણા કૃત્યો કર્યા છે

મન અને ઇન્દ્રિયોના કબજામા ફસાયેયો આત્મા

આ હવે પોતાની મેળે ભવચક્રમા રખડ છે બીજો કોઈ એ રખડાવતો નથી પણ પોતાના કૃત્યોથી જ એ રમડે છે માટે સાર્વજનિક બીજા અધ્યયનમા જાણાવ્યું કે મન તથા પાંચ ઇન્દ્રિયો પાડોશીની માને જ ચાલે ૭ તો તે ૩ કમજમા છે ૨ આ મન માકડુ છે વળી કમજ ધોધ પર ચડુ છે તો પછી માકડાની અને કમજ ધોધ

ની આદેશ થાય હવે જીવન અધ્યયનમાં જતાનું કે જો તારે આવી જમ્યું હોય તો મન તથા દિવિના કળામાં ન જા ! આ આત્મા મન અને દિવિના કળામાં કમ્પાર્ટ પડ્યા છે તેમાં લંબી પાર્ટ જ્યાં આવે ? આત્મા દિવિના અને મનની સંજ્ઞા ન કરે તો તેને કલ્પવાનું નહીં પણ તેની પાસે એક પણ ચીજ નથી કે તે મન અને દિવિનામાં કમ્પાર્ટ ન કરે જેમ સાલિયા જાડિયાના ટોળામાં આ કલ્પ જામ્યા આ જ્યાં જોત છે તેમ તારાં પર્યાય જીવ મન આ દિવિના કલ્પો કલ્પ ત્યાં સુધી તો એ કલ્પમાંથી નીકળવાનો નથી એ એક જ છે માટે તારાગરે કલ્પ કે દિવિનાને અનુજી વિષયો મળે તો નાપુન્ય થયું નહિ મન પર્યાય મન વચ્ચે આવી રહેતો નથી કોઈ પણ જાતિવાળો જીવ દિવિના વચ્ચે આવી રહેતો નથી દિવિની પ્રદર્શિ અને મનની પ્રદર્શિ કલ્પો રહેવાની છે દિવિનાને અનુજી વિષય દોષ તો પણ આ કલ્પ એમ તું કરે

કર્મની જાણને અમર !

હવે નવેમમાં મેક્ષામિનાયા થાય નિર્વેદમાં ચારે મનિના નખ આવે તો કલ્પમજા અને કુખ આવે તો પણ કલ્પમજા અનુજી હોય તો પણ કલ્પને પ્રતિજી હોય તો પણ કલ્પે આત્માને જાણનારે મવ પ્રતિમા આ કલ્પ મજા તેનેજ અમરિત હોય માટે જીવ અધ્યયનમાં કલ્પ શીતોજી ચારે તો અનુજી મળે, ચારે તો પ્રતિજી મળે તો પણ કુ કલ્પ ના ! અનુજી મળે તો અને પ્રતિજી મળે તો પણ તે તારી જાણ નથી હવે તું કર્મની જાણને સમજ ! કોઈને કોઈ મળે તો કોઈના કોઈ જાણ પણ એવમમાં લખવાનું નથી ને ! આત્માને સર્વાર્થમિદ્ જોવા સુખા મળે અથવા તો નારાજીનાં કુખો મળે તો પણ આત્માના નોપમમાં લખવાનું નથી

આત્માની પેતાની નખ ચીજો

આત્માની પેતાની નખ ચીજો છે મમ્યજ્ઞાન સમ્યક્તાન, સમ્યક્ચારિત્ર મમ્યજ્ઞાન સદ છે તેથી તે સમક્ષિત કરવાય છે

સમક્તિ શબ્દ ને શાસ્ત્રકાર અને આપણે કહીએ તો તે સમ્યગ્દર્શનને જ કહીએ છીએ મમ્યગ્દર્શન હોય તો યાન અને ચારિત્રિયુ સુદરપણ છે પણ સમ્યગ્દર્શન આવે ત્યાં સુધી સમ્યગ્દર્શન અને સમ્યક્ ચારિત્રિયુ પ્રાપ્ત નહિ ? મમ્યગ્દર્શનમાં સુદરપણ છે તે પોતાના ધરતું નથી સમ્યક્ ચારિત્રિયુ સંસ્કરણ તે પોતાના ધર્મ નથી પણ સમ્યગ્દર્શનને ને સુદરપણ તે પોતાના ધરતું છે સુદેવ, સુશુરુ અને સુધર્મની જ માન્યતા

તમે જિનેશ્વર ભગવાનને દેવ માન્યા સુશુરુને શુર માન્યા અને ભગવાને કહેયો ધર્મ માન્યા તે ચોક્કસ તમારા કુવાચાર જ આ માન્યતાએ સમક્તિ હ બીજાને એટલે કુદેવ કુશુરુ અને કુધર્મને મમથને કુદેવ કુશુરુ અને કુધર્મ તરફ માને અને સુદેવ, સુશુરુ અને સુધર્મને મમથને સુદેવાદિ માને તો સમક્તિ બાળક મક્કા તરીકે સાચા હોયને પકડીને પછી કાચને હીરા તરીકે પણ છે એક વખત બાળકમાં થી કે મમે તે રીતે કુદેવ કુશુરુ અને કુધર્મને માનીએ છીએ પણ ખરી વાત એ છે કે સુદેવ સુશુરુ અને સુધર્મને કિમતી સમથને માયા માને તો જ મમક્તિ કુદેવ કુશુરુ અને કુધર્મને કુદેવ કુશુરુ અને કુધર્મની કિમત પ્રમાણે જ સમક્તિ માને જેઓએ જોયે 'સુતરિ' કહી મરનામના દૈત્યને માર્યો તેથી પરમેશ્વર માન્યા તેઓએ મારમૂક, મોરી, ચમરી વિગેરેથી પોતાની મહત્તા ગવરાવી છે

ગોવાળિયાની સ્ત્રીઓનાં ચીર ચોરનાં પુત્રોને ?
સુક્તાનલિના મમ્યાચરણના કૃષ્ણને વિહાને નમસ્કાર કર્યો છે તેમાં જણાવ્યું છે કે નવા ચારાક મલિનાના કાળા વરમાળા વાળા જેવી પ્રતિવાળા ગોવાળિયાની બુરાન શ્રીઓના પહેલાના ચીર (વાધરા માલ્યા અને પોળાઓ) એ નાગ તેમને પરમેશ્વર માન્યા ? શુ પરમેશ્વરની મહત્તા ગોવાળિયાની સ્ત્રીઓના વાધરા અને વધેર ચોરવામાં છે ? એ રસ્તે ૫ મંથરણા ૨૦ ૨ ૨ ૨ ૨ ૨

તામને જગતના ગેદીથી વિલક્ષણની રીતિએ પરમેશ્વરપણુ માન્ય છે જગતના જીવોને જ્યાત્રવાની રીતિએ જ પરમેશ્વરપણુ માન્ય છે કુદેવ અને સુદેવનું સ્વરૂપ

નાસ્તિકતા તરીકે ગેતનામને મને વીંટળવામા મહત્તા જણાવી એવાને તો કુદેવ જ માનવા પડે જેની મહત્તા આખા જગતના જીવોને અંગે અદિમા મહેવાની છે તેથી તેમને સુદેવ માનવા અને જેની અદર આવી અતિ સા નથી તેમને કુદેવ માનવા સમમ જેવો ઉપસર્ગ કરનારો, જેણે આખર ઉપર હાથ નાખ્યો, જેણે તપસ્યાના પાણી અંગે આડખીલી નાખી, તેણે પ્રયે પણુ તીર્થ કર ભગવાન શુ વિચારે છે ? આ ખીચારા જીવની ગતિ શી થશે ? જેને જગતના ગ્રહણને અંગે મહત્તા લેવી છે અને જેને જગતના હંદેરા તરીકે મહત્તા લેવી છે તો તેવી મહત્તા મેની માનવી ? જે કર્મને નાશ કરવાને મુદો માત્ર પણ જગોએ રહેલો હોય તો તે સુદેવમા જ છે, તેથી તેમને પરમેશ્વર કહેવા તે પ્રમાણે અહીં સમ્યક્ત્વનું સ્વરૂપ જણાવું તે પછીનો અધિકાર આગળ જણાવાશે.

વ્યાખ્યાન ૩૮

તમારા અસારનો છેડો કેમ આવતો નથી ?

શાસ્ત્રકાર મહારાજ શ્રીમાન મુધર્મશ્વામીજી મહારાજ ભવ્ય જીવોના ઉપકારને માટે આચારાગ્રામ મૂલના ચોથા અધ્યયનની ગ્યના કરતા થકા જ ખૂસ્વામીજીને કહે છે કે-ત્રિવેદનાય તીર્થં મર ભગવાનથી મહાવીરે જે કશું તે પોતે આવરી, ફળ પ્રાપ્ત મર શુક્તિ, દરીલયો સમજવી જણા શુ તે મે સામન્ય છે કે તે હું મહું છું ત્યાં મહે છે કે પ્રથમ એ મહેરો મલો કે મર નુમાનો તમે અનાદિમળથી આહાર શરી દિવાદિ માટે મર ૧૧

સખ્યારા તો છે જ તેની મળજી મહા બીજો આવતો નથી
આપોઆપ તમે દરેક ભવમા છું પોતે તેની મળજી ખો છે હવે
તે કાળજીમાં જો તત્ત્વ મળી શકતું હોય તો તમે મ્હો ! અનનાત
વખત અનતા ભવોમા આહાર, સરીસાદિ તેમજ દ્રવ્ય અન તેના
વિચોની કાળજી સખવા છતાં તેનો છો માયો નહિ

ભવસાગરમા રખડારનાર ક્રોધ !

તેમા પ્રથમ વિચારો કે આહારાદિની મળજી સખવાથી મસા
નો છેડો આવતો હોત તો તે મારનો ૫ આરી જન મહા કાળજી
સખવાથી મમાગો છો આવે ? આ મારો આમા ભરોભવ
રખડનાવાળો છે, આથી તેની કાળજી કડૂ તો જ સસારનો
છેડો આવે, પણ તે મળજી નમોએ કોઈ દિન કરી જ નધાં હવે
જમીનથી ખેતી ખરી પણ એની જમીન સેવાથી કંઈ ન થો એટલે
જમીન લઈને જેમનાથી વગર ખેતીએ કંઈ મહિના નિભાવ ન થાય
હવે જમીન મેરી જરૂરી છે પણ સાથે કુટુંબના નિભાર માટે ખેતી
આદિ ક્રિયાઓ કની પો હવે અહીં દુ કાળ-કરુ પણ તે એકવી
કાળજી કામ ન લાગે તેની માથે કુ ભવ્યગરમા ખડુ છું
અને તે સાથી ? રખડાવનાર પ્રભુ ? એ વિચેર વિચા તુ જોઈએ
મારુ મન અને દ્રવિયો જ અને રખડાવનાર છે

પ્રભુને માથે જ જન્મભરણાઈની જવાબદારી ?

હવે અન્ય મર્વ મતો એ સ્થિતિમા છે કે પ્રભુ જ મ આપે
સખડ ખ પણ પ્રભુ જ આપે ધનમાન પણ એ જ આપે, માદા
સાગન પણ એ જ મરે મારે તે પણ ભગવાન જ ! પણ જોન શાસ્ત્રમા
એક પણ ચીજ ભગવાનની જોખમદારીવાળી નથી હવે અહીં જે મમ હરી
કોની ? હવે મતમા તો પગ્ગેશ્વરની જોખમ હરી હતી તે ખસેડી પણ
અહીં તમે જોખમ હરી કોના ઉપ નાખો ? હવે મોઢિ પથર
માયો અને તેમા નામ મીજનુ સેવાય તો પત્રી તે આજુમ ભુવો
ગમ્માન એટલે પોતે તોકાન ૪ અને નામ બીજનુ સેવાય તે ભુવમ

મા જીવમ ગણના તેમ અહીં જ મમ્યક્ષાદિની જવાબદારી અને
જોખમ હારી પોતાના શિની હોવા છતાં જવાબદારી શિરે નાખી તે
તો મોટામાં મોટો જીવમ મણાય, અહીં સામાન્ય મનુષ્યનું નામ
હોવામાં થોડી જોખમ હારી અને બીજા મોટા મનુષ્યના નામ ઉપર
આરોપ મૂકાયી વધુ જોખમ હારી અને પ્રભુનું નામ નવાચી તો જોખ
મ હારી વધુ અને છે અહીં જ ન મ મરણ મને નુષ મર્મનિ કે
સદગતિ આ મર્મ નાતો પોતપોતાના કર્મને નીચ અને છ અને તે
પ્રભુના નામે જે નાખે તેનું નામ જ મિથ્યાંતરી

સમકિતો જીવનુ લક્ષણ

તે જે જોખમ હારી પોતાની હોય તે પોતાના 'કપર' શીર્ષે
તો સમજનું કે મા છોડે મનમિની છે હવે આ મિથ્યા
ચક્રમાં આવતી હાથિઓ મને તે અંગે ત્યાં પતા જ માફ
અંગે અન્ય પ્રાણીઓ જનામદાર નથી પણ આપને પોતે જ જવાબ
દાર મને જોખમદાર કીએ હવે જેમ જેમ પોતે જનામદાર કેરી
આપીએ તેમાં જનામદાર અને જોખમદાર આપને જ છીએ તેમ
અહીં આપણા દેના મોર્મને અંગે જવાબદારી અને જોખમદારી
આપણી પોતાની જ મણાય હવે તે મને જણાવ્યું કે તુ આ
જનચક્રમાં જે રખડે છે તેમાં તારી જ જવાબદારી અને જોખમદારી
છે અહીં અને કેમ? તો કહે છે 'કરવાની વખતની જવાબદારી
તારી' તેમ જોખમદારના વખતની જવાબદારી પણ તારી જ છે

પ્રતિષ્ઠા અને મનના ચાળાનું પગિલામ

હવે અહીં પોતાને શિરે જ જવાબદારી અને જોખમદારી
તો પડી એમ નહીં 'મ' તો મ્હં છે કે માણુમ નિપુલિ થાય
ગામે થાય ત્યારે પોતાનું માથું પાતે જ ફેરે છે અને જાતી પણ
પોતે જ રહે તેમ અહીં તે મોર્મનું પોતે જ નારા પ્રેમથી જવા
બદારી અને જોખમદાર તુ જ છે હવે તે જનામદાર મને જોખમ
દારી ને કેમ નાવી? તો કહે છે 'પ્રતિષ્ઠા મને માના ચાળાનાં

કાણે ? ઇદ્રિયો અને મનના ચાળાએ તુ ચાલ્યો વિચોને આધીન બની તે પ્રભાણે તુ વલ્યો અને મનના વિષ્ પોએ ચાલ્યો માટે જ જવાબદારી અને જોખમદારી ઉગવીને જોગવાઈ પડે છે હવે અહીં છવને જન્મમા જન્મવાની જવાબદારી કે જોખમદારી વહોત્વી પડે છે તે રક્ત મન અને ઇદ્રિયોને આધીન જનવાયા જ વહોત્વી પડે છે

જગતમા જે પ્રકારના રીત, ઉણુ

હવે જગતમા કેટલીક વસ્તુઓ કોઈની કરેલી હોય ॥ પણ કેટલીક તો સાધારણ્યુ જનેલી હોય છે જેમ તાપણી કંચાથી ગરમી થાય તે જનાવેલી કહેવાય પણ ગરમીની સંજ્ઞામા-સત્તુમા તો મરમી સ્વાભાવિક થાય છે તેના અર્થે શુ થાય ? તે ઊંજળાટમા તો માત્ર પોતાનો જથ્થાવ કરીએ પણ દુનિવાના ઉંજળાટ માટે કંઈ ન બની શકે હવે જગતમા ટા' તડકો, યીત અને ઉશ્ચ તે બને પ્રકારના છે એક તો નવા થતા અને બીજા ક્ષત્રુને આધીન જનના હવે તેમા ક્ષત્રુને આધીન થનારા જે ટા' તડકો તેને નાબૂદ ન કરી શકીએ પણ જે આપણુને શરદી લાગે તો ઉકાળો પીઈએ મરમી લાગે તો ખખાનો પણ ઉપયોગ કરીએ પરંતુ જગતના અર્થે કંઈ ન બને હવે અહીં મન અને ઇદ્રિયો તે સત્તુની માફક છે એટલે તે જગતમા લાગેલા મન અને ઇદ્રિયોને ખસેડી શકીએ તેમ નથી

ઇંદ્રમા રાજી ન થયુ, અનિદ્રમા નાખુરા ન થયુ.

હવે જે મન અને ઇદ્રિયો છે એ તો વળગેલા જ છે તેને ખસેડવા માગીએ તો પણ ખસે તેમ નથી હવે ચારે ગતિમાથી મધ પણ ગતિ મનઇદ્રિય વિનાની નથી તેમજ મધ જ્વલિત એવી નથી કે જેને ઇદ્રિય ન હોય હવે અહીં આત્માને મન અને ઇદ્રિય લાગેલા ॥ તેની જવાબદારી કે જોખમદારી શી રીતે બધ કરવી ? તો મહે છે કે-મહાગુભાવ જેમ ક્ષત્રુને અર્થે થતા જનાવોને અર્થે આપણો જથ્થાવ કરી શકીએ છીએ તેવી રીતે અહીં પણ મન અને ઇદ્રિયને તુ ચેકી નહિ શકે પણ તારે તેનો જથ્થાવ કરવાનો હવે

તે મધ રીતે ? તે મદે છે કે ઇન્ધિયને અનુકૂળ વિરોધે આવે ત્યારે
તે દૂદાગ નદિ તેમજ નેને પ્રતિકૂળ વિરોધે મો ત્યારે તે નામુશ
ચઢ્ય નદિ એમને તે તે ૧૭ નો નામુશ નદિ થાય તે તે
વાના નદિ જ માટે એમને હજમા ૧૭ નદિ થાય અનિહમા
હમ ૧૭ નદિ કર તે ૫૩ તાય માત્રાને તે વિષ રખી સખમા

મોમમાર્ગમા પ્રથમ મૂળ કારણ શું ?

હવે મોક્ષો પામવા આ આવના અનુકૂળ જગતી તેને દૂર
મજાના સ્થા મનાવ્યા પશુ મોક્ષો તો તે જગતી થો જ નદિ હવે
ધા જગત મધ થયા ત્યા માટે મામ પદોની મસ એમ તે
નદિ એ તે જગતી રસલ રીતે તે જ જને. હવે અહીં દંદિય
અને મનરૂતી તદા મો પાકુપાદ્યોને રૂતી ન સખીએ ત્યાં
સખી આપણે મોમમાર્ગ ન પામી ન જમીએ હવે સમ્ય મોક્ષમાર્ગ
માટે જાણાવ્યું મમ્યગ્નન મમ્યગ્નન જોએ માત્રા મધ માત્રાના
એકના જાનને જ નમ્ય કદવાર છે પશુ જાન કે ચાન્તિને કાઈ
મમ્ય મેટુ ૧૫ મમ્યગ્નન આત્મા છતાં મોમને વાર લાગે છે
મમ્યગ્નન માત્રા ૫૩ મોમમાર્ગને ૫૩ લાગતી નથી જગતમા
ખ્યાન છે ૧૫ ને જીમ, અકુચ ? એકમાર્ગી ન થાય પશુ તે
તે તે દાખાથી થાય છતા જગતમા તે લખાવું કે જુ મી ન જ
મેવાળે મળી મી તુ સ્થાન રૂણે છે પશુ તે મર્ત્ય મરણ મીમ
છે હવે ૧૫ મોમમાર્ગ મમે મમ્ય મમ્યગ્નન કે મમ્યગ્નનને જને
મેવ પશુ તે જને વાના થાય રાથી ? તે મદે છે કે-સમ્યગ્નન પશુ
મમ્યગ્નન વિના જનવું નથી હવે મમ્યગ્નનને તે પશુ મમ્યગ્નન
વિના ન જ જને અહીં મૂળ કારણ મમ્યગ્નન છે, અને તે મોયા
અધ્યયનમા જાણાવ્યું

સુદેવને ઓગખવા શી રીતે ?

હવે મામાત્ર રીતે મમ્યગ્નનનું લક્ષણ કરતા મ્યુ કે-
સુદેવાદિને માનવા તત્ત્વોને તે રૂપે માનવા તેનું

સમ્યક્ગર્ભ આ વાત હીએ છીએ અને તેની ના નહિ પણ
 જિનેશ્વર મહાત્મા ન મે ત્યારે કપાળમા એમ તો લખેલું હોય નથી
 કે સુદેવ દ્વાયી ઘોડા સ્વસ્તિકાદિ લખા દોષ છે પણ તીર્થ કરને
 સુદેવ તૃપ્તિ લખા નથી પત્રી ઓળખવા ની ગતિ ? અહીં કહેવતે
 સુદેવ મરીમના અક્ષર તોમના કપાળમા લખ્યા નથી હવે તે જ
 સુદેવ આ 'બીજા' કહેવ એ કેમ અને ? હવે રખાને તો જે
 જાણવાવાળો દોષ તે જ જાણે સુદેવ તરીકે જે તીર્થ કર
 હોય તેને રેખા ૧૦૦૮ દોષ અને તે જાણવાવાળો દોષ તે જ જાણે
 હવે અહીં છ જાણે તેની રેખા બતાવીએ

અહિં સાની એક સંખ્યા પ્રરૂપણા હવે તે જ સુદેવ

જેની આ પ્રરૂપણા હોય - જમતના જે સર્વ જુતો પ્રાણી
 હવે સર્વો એ પોદને પ્રાણીએ મારવા લાયક નથી તામે મરી લાયક
 જણાત કે વા નાન અને કુખી કરવા લાયક પણ નથી આવે
 મિદાન જેનો દાર તેવા જે કોઈ પણ દોષ તે સર્વમાન્ય છે
 અમાર કૃષ્ણ પુત્ર મહાદેવ આદિ વ્યક્તિઓથી વેગ નથી ભગવાન
 તીર્થ કર સુદેવ છે અને તે કહેવ ચર્ચ જાણ અને છાદ્યાદિ જે કહેવ
 છે તે સુદેવ ચર્ચ જાણ તેની મને પદી નથી પણ ફરેકની પ્રરૂપણા
 એ જ મરખી હોય મ્મ પ્રરૂપણા ? જે ઉપર કહી તે જ પ્રરૂપણા
 જેની હોય તે જ સુવ અમારે માન્ય છે પત્રી તે કૃષ્ણ હોય કે
 મહાવીર હોય તેની ફર નથી

તીર્થ કરોની ગતના સાથી ૭

હવે અહીં જાણના મર પ્રાણીઓ સ્વચાને માટે ફરાર છે
 પ્રાણે પણ તેને આ જાણકાર સ્વાનો, તેને તામે ? મરવાનો કે
 મારવાનો હ નથી હવે અમે તીર્થ ન મહારાજને સ્ત્રીએ છીએ
 સાથી ? જેના વચનમા મહારાજાનો આદેશ છે તાડન-તર્મનનો
 નારા મ્વાનો, પી. બધ કરવાનો અને અતમા મરણ બધ મ્વાનો
 દિશ છે તેજ ? અમે એમને સ્ત્રીએ છીએ અહીં વ્યક્તિ ઉપર

નબધ નથી પણ આવા વચનોની રૂપરૂપા કેનાર માર્ગ પણ હોય તે તે મર્ગ માન્ય છે

જિનેશ્વર દેવોની પૂજનો વિગ્રહ નથી

હવે અહીં જુન મે કહે છે કે—મર્ગ નૂતે પ્રભુએ, આલિ મારવા નહિ તેમને નિરામ મની નહિ, તેમને તાબેદારક તા નહિ એમ મ્હીએ તે પછી પૂજ કરવાનું બને ના થી? પણ વિચારો કે માર્ગ પણ પૂજ કરનાર એમ તો નથી / કહેતો કે મને આ જીવોને માન્ય નો દર હ બને તેમ માનીને કોઈ પૂજ કરે તો નથી. ક્ષત્રીમાં તો વચન માટે પડ્યો આ વાનું દર છે જાણુ કે વચમાં હોમવા માટે જ પડ્યો પ્રથમે જાણ્યા હ એમ તે દર છે એમ ખ્યાલ જ તારે અહીં જણાવે છે કે—જમનના મર્ગ જીવો પેહી કોઈ ને મધ્યમે માન્યાનો દર નથી મધ્યમે તાબે : ક વાનો કે પાંડા રૂપ વાનો કે જગદ્ગુરુ મનાતા દર નથી હવે જો આનાથી પૂજ વિરુદ્ધ હોય તો તે આ મૂત્ર પાણીમાં પડાવવા મામ લાગે મ્હી રીને પાણીમાં પડાવતું વાત તે મમજવે.

અહીં ત બમવતોમાં અહીં ત એકને શુ ?

અતીત મળમાં થોડા અને વર્તમાનમાં છે અને બાવિ થશે તે મર્ગ અહીં ત બમવતો અહીં અહીં ત શુ ? તો કહે છે કે—આ પ્રાનિકાર્થથી પૂજ જે જો વિગ્રહ ર તેને લાવક હવે જો પૂજ આ સુનથી વિરુદ્ધ નેત તો ‘અહીં ત’ શબ્દ કહેવાનું જાણ ન નહિ વળી અગ્રીમ જમ દિવ્ય ધ્વનિ આમન, આમ નિદામનાદિ આ સર્વ વાયુ આદિની દિશામાં કે પરિમદમાં આવશે. પછી ‘અહીં ત’ શબ્દ બોલવાને વચન આ ન્યો ? કહે તત્ત્વ એમાં હ કે જોએ જમનના જીવોને જણવા આદિમાં દર ધરાવે છે તેના નિર્ણય માટે આ મૂત્ર છે ? અને તેથી હતવ્યામાં તત્ત્વપ્રત્યય શાસ્ત્રમરે વાપરેલ હ એટલે જણવાને લાવક છે એમ નહિ પતિપાપ ક વાને માવક જ એમ નહિ જે જે લાવમત માનેથી હોય તે કાના

તો એ છે - તિ નાદિ ॥ મંત્રે પ્રાયશ્ચિત્ત એવે વદ્ય મળેના કાળ
તેનો નિરોધ થશે

માર્ગી નાખના આદિના લોકોનો નિરોધ

હવે અહીં મળ્યેના મારે નદી મળતી પડે તો પડી નદી
જીવરાનો નિરોધ પશુ આ સુત જ ૧૦ ૧૦ ૧૦ " સ્વધ્યાયો પાળા
જ્ઞાયાઓ ઘેરમળ ' ના પન્થકાળુ મરના પશુઓ નદી જીવરી શી
રીતે રાખે ? આ સુત વિધિય છે અને તેથી જ યોગ્યતા કની તેનો
નિરોધ થશે કનરામા તો કુલ મહારાજે કમો મારે જ મોહ્યો
મારો તે કી કુ પ્રેમ મનાય છે મદી તેમ નથી મદી તો
મારી નાખના આદિના લોકોનો નિરોધ કરના રણી ' કુદેવાદિની
વાતને । મળે તે શુ મહેતુ ?

સમ્યક્ત્વ તે એકલા દેવનું કે શુરુ અને ધર્મનું પશુ ખરું ?
હવે અહીં સમ્યક્ત્વ મહેતુ છે તે પડી તે એકલા દેવનું જ
કે ? શુરુ અને ધર્મનું પશુ ખરું કે નહિ ? વાત ખરી દેવનું મમકિત
જણા શુ પશુ તેરી મીને શુરુ મો ધર્મનું પશુ સમ્યક્ત્વ કહે છે
અને તેથી વ્યવહારનું નામ સમ્યક્ત્વ મળે છે જે વાત ખરી છે
પશુ એ વાત ધ્યાનમાં રાખો પ્રથમ જગતમાં અપેક્ષા કાની ?
દેવદારા ધર્મની કૃતિ ક ધર્મદારા દેવની અમર શુરુદારા દેવની
કૃતિ ક દેવદારા શુરુની કૃતિ ? આ નવું નવનરમાં પ્રથમ
કૃતિ મારી ? તો કહેતું જ પડે કે દેવ નરા કૃતિન થતા હોય
તેઓ શુદ્ધ આચારને પ્રકાશ અને તેનું આચર્ય થાય તેનું જ નામ
ધર્મ શુદ્ધ આચારને કહે તે દેવ દેવે કહેલા આચારનો પ્રચાર કરે
તે શુરુ । તેમ શુદ્ધ આચારનું પ્રતિપાદન તેનું નામ જ ધર્મ

દેવ, શુરુ અને ધર્મ એરસે શુ ?

હવે જગતમાં સર્વ જીવો એક મરખા છે અને કાઇ મરખા
કોઇ બળાકાર કરવા હકદાર કે તેને તાબેદાર કરવા સ્વતંત્ર નથી
જે આવા ધર્મને કહેનારા તે જ દેવ છે, અને તેને પ્રચારના તે જ

શુરુ છે દરે આદી ધર્મની ક્રિયા વધુ છે કે ? મોતીની ક્રિયા પા
ખીને અગે દીની ક્રિયા તેજા । તમે મોતીની ક્રિયા કાને
અગે છે આદી જાણી તેજા કે ના તેજા દ્વાબા મમ નથી વાગતા
પણ તે મોતી દી । કે મોતુ જે આધારરૂપ પાયો છે તે જ કામ
લાગે છે પણ આત્મ પ મણના પત્રી તેજા કે કસી તેજાવેક કામ
ન લાગે દરે ધર્મને આધાર શુરુ અને દેર છે તેથી પ્રથમ દેવનુ
સ્વરૂપ જાણ કે ત્યાર પછી જ ધર્મનુ સ્વરૂપ મળુ અને શુરુત્વ સ્વરૂપ
આપોઆપ આવી મળુ કામ કે દેવના કંદેરા માયાગ દમાગે
વર્તે તે ન મુક મહેવાય

અંતે ધર્મ કયો ?

દરે મદી નર્વ એવો ધર્મ કાને માન્યા નરિ કહે તે જ
મરો ધર્મ છે ધર્મને માગે તો મામાયિક પ્રતિક્રમ । કે પૈતૃધાદિ
મળાય છે પણ આ ધર્મ માથી નામે ? વાન ખી પણ મામાયિકાદિ
ધર્મ માથી ? તો કહેતુ પડે કે આવન કર્મો રાખ્યા અને આવેવા
કર્મોને રાખી દેવા જેમ કાંઈ મૂર્ખો કતુ કે આત્માની કેરી ખાવા કામ
લાગે મો કાને મૂકવા કામ લાગે લાગુ પાડવા મટે અને પાછા
તોલતુ માટે વપરાય પણ આ જે મુજિલાં કે તે મિનજરૂરી છે
માઈને પણ ખાવાના કામમા કે બીજા કાંઈ પણ કામમા આ મુજિલા
આવના નથી દરે મૂર્ખો અહીં આમ જ બોલ સમજીને કે
પાછા ફળ મોર આદિને કામચાણી ચીજો મળે ખરા પણ મૂળ
વિનાના કામમા તો તે પાછાં મોર કે ફળ કઈ ચે ન રહે એ મમને
જો મુજિલુ ન હોય તો ફળ મરમાઈ જાય મોર કે પાછા કે કામ ।
કાંઈ પણ ન રહે

ધર્મ જિનજરૂરી કાણ કહે ?

અદી જાનના કાંઈ આવુ વિચારે તો તેને મૂર્ખો જ કહીએ
કેતુ વિચારે તો મૂર્ખો મૂર્ખો ? જોરાક પાણી વન મગન આદિ
સર્વ જરૂરી ચીજો છે તે કામ લાગે પણ આ ધર્મ જ એવી ચીજ

છે કે જે ખાવા પીવા પહેલાં જોવા, પાચવા ૪ ધીજી મેષ
પશુ મમ્મા લાગતી નથી તેથી તે બિનજરૂરી છે આવું જોરેકોણ ?
અહીં ખાવાપીવાનું જોવાપાચવાનું અને પાવત્ત પનમ્મ
મકાનાં મળે છે કે પુખ્તથી અને તે જરૂરી ચીજ છે બિનજરૂરી નથી

વર્મ જરૂરી છતાં ફળ શુ ?

આમ વર્મ જરૂરી તા તેનું ફળ શુ ? ખાવાપીવાનું મેળવી
આપે તેથી જરૂરી મ્હે છે ? તે મ્હે છે કે મોડે સમય પદાર્થ રમ
છે તેમ તે જરૂરી હોના ત્યારે પેનાનું અરથ જણાવે તેમ અહીં
વર્મ સમય પેનાનું અરથ મ્હી આપે છે મમ્મુ મમ્મુ શકે કે
ફળિએ જનુ નદિ અને નમ્મતિ મને એટલે મારા આવતો જ મ
ખમ્મ નદિ આવતો બવ તુપર એ દરક વિવેકીની નિગ્રામ કે હમ્મ
હોમ આવી બે હમ્મને તુપ્ત કરનાર વર્મ જ છે તે લવના બીજ
મેષ ચીજ નથી ૪ જે એ બે હમ્મ તુપ્ત મ્હે દવે તે વર્મ સમ
સામો અને મ્મા પાગુથી જ હ તે અમે જણાવામે

વ્યાખ્યાન ૩૯

‘હુ કોણ’ એ જાણવા પ્રયત્ન કર્યો નથી

શ્રી સ્વામી મહારાજ શીમાન સુધર્મચામીજી મી જ જુ
સ્વામીજીને આચાર્યસૂત્રના અધ્યયનને જણાવતાં
મ્મા આગળ જણાવી મના કે હે જ જુ, નિતોકનાથ તીર્થંકર
મહારાજ જાનના ઉદ્ધારને માટે જે આત્મે આપેલા છે તે મે
સાબળેલા છે તે કર્જોત્કર્ષ સાબળા છે એમ નદિ પશુ સાદાત
સાબળા છે વળી તે તેમજે હેતુ પ્રક્રિયા, દષ્ટાન્તાસ્ત્રી ફીને
સામિત મ્મા છે વળી તેને આચાર્ય મૂકીને ફળપ્રાપ્તિ સુધી
મ્માને તે સંદેશ જણાવેલા છે પ્રથમ મદ્દિ એ આપ્યો

કે નમે અનાદિ મળી શાદાર મળી દિપિ અને તેના વિષયો અને સાધનોને જાણો છે અને તેના અમે દિષ્ટ-અનિષ્ટ પ્રાપ્તિ કરા છે અમુ તમે જે જાણજી બરમા તમને પાતાને જાણવાનો પ્રયત્ન કર્યા નથી. દુ કામુ જે જાણવાનો પ્રયત્ન નમ જે બરમા મોં નથી

મર્ત્ય મધ્યો અનતી રાજ જન્મ મન

હવ તમને તમે જાણો એમ જાણવાનું રુ નો મો ૧ - મારા આ મ જુદા જુદા બરમા જુદા જુદા રીતે ૧ રમ થવાવાળો છે ફરક નવમા કુપતિ ૧ નમા રો તો જાણારી ૨ આ ૨૩ કૃષ્ણી જાણે ૫૦ કુપતિ થતા તમે પા નથી તેથી મ્હીએ છીએ ૨ આખા જગતમા તેનુ મ્હાન ૩ નથી કે વળી વાળ કે તેનો અમ આમ ૪ તેમના ખૂબો પળુ એવે નથી કે આ મર્ત્ય ૫વે ૬પમ થયા ન હોય આ ૧૨ મર્ત્ય ૫૫ ન ૧૫ અર્થાત્ જમનના મર્ત્ય ૨૫ ચૌ ૨૭૦૦૩મા વાળના મમ આગના ખૂણા જેવા મ્હાનના ન મયા હોય વળી ને અનતી વખત ન જ ન્યા હોય કે મરણ ન પ આ ૧૨૨ એનુ કાલ સ્થાન જ નથી

કાથના કર્યા હિંમે વા ૧ છે

આ મારના અનતી વખત જ્ઞપત થયો છે હવે તે થતા સાધી મુ તે જાણતા થી જ જો ૨ જાણતારથી ચૌ રાજ્યોકમા રખારી ૨ નો ફરક છે ૨ ના આ ૨૩ થોતાના કૃત્યોના પ્રભાવે જ આ થો અને જ જો છે આ ૨૩ના અમે કાલ કટુબી કૃષ્ણ કે અન્ય ૧૬ જોખમદાર નથી મ રા ૩ નમા કૃત્યોને અમે જાણવાધરી કે જોખમદારી ૨૩ની જાણતી છે પણ અન્ય કાલની ૨ ૫૦મેથ ની નથી હવે આ ૨૩ની જાણતી જોખમદારી છે તો ૫૩ આ ખડવાનુ ૧૫ રા માટે કુપ ૨ વાન છે ખરી ૨૫ ખડવાનુ કામ કર નહિ પણ જેમ વેસાને સ્વભાવ સાકારનો લેવાથી ચીકાસને ૫૩ ૫૫ ૨૬ તો વળીને બમાવે તારે ચીકાસ મળી તે ૬૨

તરી પણ તે દીને જ નથી નાખે અથવા -વેયો દોઝાની ચ
ચાનીતે છઠીની ચોળીને મથી નાખે તેમ આ ૯૪ જ મમણ
સ્વભાવનાનો નથી તેમ તેને તેરી ટેવ મારેજો પાગી નથી પણ કાચ
ધા જેવે વાગે એટલે જન અને ઇન્દ્રિયને તુ મને ખબર નથી કે
તેના પશ્ચિમે તે અનતા જ મો અને અનતા મ જો ક્યા
હવે આ ૯૪ મનના વેગે જો દ્રિયોના ચાગે ન ચાગે હોત
આ ૯૪ મમણુ મવાનુ બધ ચાલ પણ અહીં તે મન દ્રિ
ચાગે ચાનનાથી અવાનુ જન્યુ છે તે જો પણ ન મ એવો નથ
જેમ તે મન અને દ્રિય ધારોના ન હોત

ઇન્દ્રિયોના ઘેર ગીરા મૂકાયેલી જ્ઞાનગુલા

હવે જાન તે આત્માનો શુભ છે પણ તે મીથે મૂંઝ છે આત્
ડગુ રોના જના ગીરા મૂકવાનુ કા જુ મ તે મે કે ૨૫
િયના પ્રભાવા મળે તો જ સ્પર્શનુ જ્ઞાન થાય તેરી જ કીતે કે
દ્રિય ધારેયિ અશુભિય કે ઓરેન્દ્રિયન પુરુષને મળે તો જ
નિયત જાન થાન અહીં જ્ઞાન આત્માના મસ્તી ચીજ ઠ જના ડ્રિ
નરે આખે ૨ ગીરા મૂકાયેલી છે તેથી તેની મહેત્યાનીમે તેનો
યાગ થાય આની રીતે આત્મા નન મો ઇન્દ્રિયો માથે જો
છે હવે મધ પણ જાતિ એવી નથી કે જ્યા મસ્તોન્દ્રિય
સ્પર્શનુ જાન થાય હવે જો ઇન્દ્રિયને ખસેગીએ તો જાન મ
જન જાન જેવી ચીજ જ ન છે જાન ખરી પણ અહીં
ખમે જાનુ મેના નથી જેમ નખ એ નકામા વરે છે તેથી
જના તેને ક્યાનાર જે આગળી તે ક્યાય નહિ તેમ અહીં મન
દ્રિયોથી ચો સમ્બોધમા જન્મવાનુ ન રખ જાનુ જને છે
વળી તે જુનમ મ્લારા છે તેથી તેમને ખમેડના નેધમે પ
ખમ ૧૫ તેમ નથી

અગીવાના પાજરાના વાઘ જેવા મન અને ઇન્દ્રિયો

હવે એક વાન ધ્યાનમા તો કે ગીવાના પાંજરામા વાઘ ખેનો

હાથ તેને માત્રે પણ ન કાપ અને જુઓ પણ ન રહેવા દેવાય તેથી તેને હવનપૂતો જ ખોરાક દેવો પડે તેમ અહીં સરીરરૂપી જાગીયામા મન અને દરિયરૂપી વાધો પૂતાયેલા છે તે મરે નહિ અને માતા પણ ન ચાપ તેથી રીતે વર્તે કે ન્થી દરિય અને મનના ચાલે ચાલતુ નહિ મન અને દરિયને કામમા લે ખરા પણ તેના ચાલે ન ચાલે । હવે ચાલે ચાલતુ નહિ તે શુ ? દરિયેને અનુકૂળ વિરોધ મળ્યા અને ઘણ ચાપ તો સમજતુ કે તેના ચાલે ચાલ્યા અને તે દરિયેને પ્રતિકૂળ વિરોધ મળ્યા કે ઇતરુણ થઈતો અહીં તેના ચાલે ચાલ્યા એમ સમજતુ

મનમા વિકલ્પોને રોકવામા જ ધર્મ

હવે અહીં વિવેકીઓનું કૃત શુ ? મનના વિકલ્પોને રોકવા દરિયોના વિરોધને આધીન ન જાનતુ, પણ અહીં કોઈ કહે કે મનના વિરુદ્ધ પ્રમાણે વર્તવું અને તેથી ચાલે મને અને તે જ ધર્મ પણ સાબળતે તેને ધર્મ કહેવા નથી મને રોકવામા ધર્મ છે સામાયિકમા પણ અનિચાર મ્હોને મિચ્છામિ દુઃખ કહેવ છે મન વચન અને કાયાના દુઃપ્રશ્નિધાનને અનિચાર મળ્યાથી મિચ્છામિ દુઃખ દીધા હવે મનના વિચારને અનુકૂળ થવાનું હોત તો દુઃપ્રશ્નિધાન અને એ અમે અનિચાર ન હોત મારે કહો કે મનના વિકલ્પોને રોકવામા જ ધર્મ રહેલ ॥ હવે અહીં અનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ વિરોધમા ઘણ કે ઇતરુણ ન ચાપ તો મન અને દરિયો ગુરુચાન કરી શકે નહિ હવે જો મન અને દરિયોનો કળાને ન લીધે હેલ તો ગુરુચાન કરે તેથી તે મન અને દરિયાના ચાપ ન ચાપતુ મને તેથી એવા અન્યાયમા પણ ચીન્ટે મેળવવા મારે જણાવતુ

કોઈને પણ મારનામા મોટાઈ શી ?

હવે સમજાવતા અન નમ્યથ્યા ન સ્વતત્રપણે મેળવતુ મળવાનું નથી એવે નહિ મજાવાળી ચીજ છે એમ નહિ, પણ એમ કહેવા માગીએ છીએ કે મમગ્ધન વિના તે જ્ઞાન અને ચાત્ર મળતા

નથી પ્રથમ તો અમરજીવન મેળવ્યું ત્યારે તો જ જ્ઞાન અને
 ચાત્રિ મેળવ્યા કામ લાગે છે. હવે તે અમરજીવન મેળવ્યું કયા
 મારે તેથી ચીજ છે તે જાણવું જોઈએ છતાં જિનેશ્વરે એકા દેવ
 ગુરુ અને ધર્મને માનવા તેનું નામ નમસ્તિ એમાં કયા નમસ્તિ
 છે પણ નહીં. મહા વિષ્ણુ ગિવ કે મોક્ષાદિ વિગેરેને માનવામાં
 મમત્તિ છે છે તો એમાં કયા નમસ્તિ. ત્યારે 'યતુ' 'યતુ' વગી જિને
 શ્વરને જા હવે કેમ? નિમિત્ત ગુરુને જા ગુરુ કેમ? અને તેમાં એકી
 ધર્મને જા મમત્તિ કેમ કરી? તો મરે છે. અમરજીવન જિનેશ્વર
 મહા. જા જાણમાં જા એક જ વાતને જાણતા હોય. ચૌદ રાજ
 લોકમાં જા અનંતાનંદ હોય છે તે અમે જાણી છીએ કે કોઈપણ
 હવેને ઇચ્છે પણ મારવાનો હક નથી. હવે આવાને જેના જેવા
 તેમાં મારવાનું જાણવાના દેવ તો બધે જાણારે પણ જોઈ ત્યાંગારે
 તો હજી જા મનાઈ મરી છે પણ હજીવાના જસ જામથે વિગેરેને
 મારવામાં કશ્વજીની મોગઈ, સવજીને મા વામાં જામી મોગઈ મણાઈ
 છે જામ આવામાં મોગઈ મણાઈને જાપરાપય કરેન છે ત્યારે
 અહીં જોઈ જોઈકારે મારવામાં પ્રથમ તક નથી રાખતા.

મર્વ જીવોની આખાદી આહવાર જિનેશ્વરે.

હવે અર્વની આખાદી આહવાર તેથી ગતિ વિચારીએ તો ચૌદ
 રાજલોકના હોનોની આખાદી કોઈએ પણ હજી દેવ તો આ
 ત્રિલોકનાય તીર્થ મર મહાવળે જા હવે તો જીવો જીવસ્વ જીવન
 હવે હવેનું બજણ છે મરી ખાપ તેમાં નવાઈ શી? આમ જ્યાં કો
 વામાં આવે ત્યારે ખુદ અમરજીવન જિનેશ્વર મહારાજ એ કરે છે કે-
 ચૌ ગજલોકમાં મર્વ હોય પૈકી મોઢી મોઢીએ પણ મારવાનો હક
 નથી હવે મેં મારવાની જા જાણ હવે પણ દુઃખ નાનોય હક
 નથી જાણવ તો મોક્ષાદિ બોલે છે. અમરો જાણે જાણવા
 પ મેશ્વરે મોકલા છે ધર્મી મોઢી તામે નાખવાનો હક નથી તેમ
 પોતા મનાઈ પણ હક નથી મારવું બનાવવા ને તો તામે ર

ખાવવા પી રેલી વાતનુ કપ વ મ્મો એવો મહ પક્ષ ૧૦ મહ
છવને કે કોઈના અને ૧૫ વાવી ગીનો ગિરોધર મદાગરનો
દેરો મર્વ છવને ધ્વજે છે

ગિરોધર જ મુદેન કેમ ?

હવે આ વસ્તુ નવાક્રમથી મ્મો દેવ નુદેવ ત્જાકતે નમગમે
યેવો સિવછને રેજીવો વિષ્ણુને અને ઈશે પજુ પોનપોના ૧૧ રેવને
શુરેવ ત્જાવના ચાક છે પજુ આવી ગીને સ્વર છવને સ્વાનમ્ય કે
શુરખી ગીને નવાતો દર રૂમ ગિરોધર મદાગર ૧૧ આપે છે
અને આ ૧૫ થી પ્રમુ ગિરોધરનુ જ નુ ત્જાક મ્મો અને તેમનુ ૧
વચન ધર્મ તરીકે તમામ જગતમાં છવે પોતાના જાણમમ્મો
મે તો વિચાર મ્મો છે નામન્ય રીતે કુ ન દોઝિ ત્વારે આનુ શુ
યમે ૧ મેમ વિચાર કે છે પજુ કુ આમગ ૧૬૬ ત્વારે નારુ શુ
યમે ૧ એવો વિચાર મ જોય મહં દિ મ્મો ૮ મ્મો ૧ છવને આ
વિચાર આવનો નથી પોતાના જાણના મો નબ્બો ૧૫ શુ
યમે ૧ આપની આધારી છે તેનુ શુ યમે ૧ માના અપમ છે તેનુ
શુ યમે ૧ મા વિચાર આવે પજુ નહીંથી ગયા જરી પોતાનુ શુ
યમે તેનો વિચાર આવનો નથી

કેચન, કામિની, કુટુંબ અને કાચારૂપી છવનમ્મો

હવે ભવિષ્યમા પોતાનુ શુ યમે એવો વિચાર જેને આવે
તેનામા કઈ ધર્મ છે એમ મમ્મનુ હવે જે પ્રસો દોષ તે પોતાનો
વિચાર કર કે ૬ ચાર ચાનનાની દીરાનમા મ્મો શુ હવે જુમરી
માગીમા, રવામા હાની સરગી ભે તે નીજવા મ્મો તેમ મા છવ
ચાર ચામવાની બનેલી ઈમામ કપર માધાર ભે છે કેચન,
કામિની, કુટુંબ અને કાચારૂપી ચા- ચામવા ૧૧ ૧૧મા
પોતાના છવન કે વ્યવહારને અગે મ્મો કોઈ નલે ૧ આ
મિત્રાવ ખીને ચામયો છે ખરા ૧ મ્મો ને ચામના નમ્મિનિના ન
પિયા મ્મો છે ૧ જેમ મુમાર

૧

તે રોગને ઉતરના પ્લેટફોર્મ સુધી પણ વળાવવા આવે પણ અહિં
તો આખી જિંદગી જે ધન મેળવવા માટે તનતોડ મહેનત કરી છતાં
મધુ સમયે તે ધન એક ક્ષણ પણ વળાવવા ન આવે હવે આપ
ધનને આધાર તરીકે શી રીતે ગણવું ?

અતિમ વાટે વહેતા આ છાનનો સાથી કોણ ?

વર્ણ શ્રી પણ ધર્યા નીકળીને ચાલ્યા સુધી ફાવટ કરે પણ
પાછી ધરે જ આવે કુટુંબીઓ પેદાને સમ જમ્ય નહીં સીની
સાથે આદે તેવી આપા તે જ મની નહિ પણ કરેલી સમાઈ ગણાય
માળાપની સમાઈ તે બનાવની ન ગણાય જ મની સમાઈ ગણાય
હવે અહીં સીમા તો બનાવની સમાઈ છે એટલે પાછી વળે પણ
કુટુંબની સમાઈ તો જન્મની છે ને ? પણ ચિનામ આવે પત્રી શું ?
કાકામામા કહેવાના, ઘરમા હોય તો ખાવાના, પણ તે કંઈ
સુખદુખના ભાગીદાર તો નહિ એ સુખદુખના ભાગીદાર તરીકે તો
કાયા છે એટલે આત્માના સુખદુખે સુખી કે દુખી રહેનારી માત્ર
કાયા જ છે તે સિવાય બીજી કોઈ ચીજ નથી હવે, અહીં અન્ય
દરક મેળા કાયા વધી ખરી પણ અતે તે જગતને તેમ ગમ થનાર
છે હવે જ્યાં છવ વાટે વાટે વહેવા માગ્યો ત્યાં દ્રવ્ય, કુટુંબ, કામિની
જ કાયામાથી મેંદ્ર જોડે જના નહિ હવે દોસ્તાર, નસીબ રશું
હવે જો નસીબ સારુ હોય તો મનમતિ અને જો નસીબ જ ખરાબ
હોય તો દુર્ગતિ જ આવે

હુઆ સથનારાને ઝાકી રાખે તેનું નામ જ ધર્મ

આમ છતાં અહીં કુટુંબનો, ધત્યારનો કે સ્ત્રીપુત્રનો વિચાર
આવે છે પણ તારુ પોતાનું તુ યશી તેનો વિચાર કરે તારો
સથવારો સારો થાય, હુઆ ન થાય તેવી ગવેણુ તુ કરતો રહેજે !
હુઆ સથનારો આગળ ન થાય તેની સાનચેતી રાખ !
નેનું નામ જ ધર્મ એ કમ ૨ તો કહે છે કે હવે દુર્ગતિ ત ક
ત્યા છે પેમે પેદા કરીને પાપ મેળવું સી, કુટુંબ કે કાયા

ના મમત્વને અંગે પણ પાપ જ મેળવ્યું છે આ ચારે મેળવવામાં
ધર્મો તો પાપનો જ ક્યો છે માટે કહે છે કે-૭૫ દુર્ગતિ તરફ
ધસી રહ્યો છે હવે તેને જાણ કરે એટલે હુસ્ત્યા સચવાવાને રોજી
રાખે તેનું નામ જ ધર્મ

ધર્મ શાને અંગે જરૂરી છે ?

હવે ધર્મ શાને અંગે જરૂરી છે ? તો કહે છે કે-૭૬ અને અંગે નહિ.
તે તો શેઠ કે રાજાની વાહવાહ કરો કે હાજી દા કરો તો પણ મજે
અને અંગે ધર્મ કરવા હો તો તેમ પણ નથી એ તો વરા કે લાણી
કરો તો મજે કુટુંબ કે કામને અંગે પણ ધર્મ કરવા નથી એ પણ
પરિચય અને ડાક્ટરથી નાડી સારી રહે, હવે આ ધર્મ ચાર વાના
અંગે નથી, પણ તે છે ફક્ત દુર્ગતિને જાણ કરવા માટે, એટલે દુર્ગતિ
થતી રોકે તેનું નામ જ ધર્મ

નિયમપૂર્વક ચોવીએ કલાક નિત્ય વિચારવાનો ધર્મ

હવે તેવો ધર્મ કરો ? તે માટે અહીં જણાવે છે કે-૭૭
તીર્થ કર મહારાજો જે સ્વાતંત્ર્ય, આઝાદી કે આઝાદીનો
હક જણાવે છે તે જ ધર્મ કરો ? જમતના સર્વ શ્રવોમાથી
મોઢને મારનાર, તાબા કરનાર, પીડા કરનાર જણાતારથી દુખી
કરનાર તરીકે હક નથી આ તેમનો મૂળ પાયો છે આ પાયો ધ્વંસ
કરવો જોઈએ આનું નામ જ ધર્મ વળી તે કાળચિત્કનો નહિ
સામાયિકાદિ તો બે ધડી રૂપ, પૌષ્ઠ તો અમુક દિને કરે તે જ
દિવસ પૂરતા અતિથિસ વિભાજન પ્રતિ તે અમુક વખતે જ આ મર્વ
અમુક વખત પૂરતા છે પણ આ દરેકે તેવી રીતે સમજવાનો
નથી કે અમુક દિને કે વર્ષમાં અમુક તહેવારે વિચારવો આ
ધર્મને તો નિયમપૂર્વક ચોવીએ કલાક નિત્ય વિચારવાનો છે સામા
યિકાદિની જેમ અનિયમિતપણે નહિ

કાનના પ્રમતે અ ૧ કેડે હાથકે તે મૂર્ખ

હવે સુદતા હોય તો જ નિત્યપણાની સુદતા તેથી કો છે ?-
આ ધર્મ મરવા નિર્દોષપણે કરવો. હવે જેમ માધુ મહાત્મા
મૃગના જતા જેવા અને વાગે આવીને પૂરું પણ તેમજો તે
જેવા પી ના મ્હી અહીં રૂબેર વસ્તુને અ જે ના દ્હી તેથી મૃગ
વાદનો ધક્કા ખરે પણ તે ક્ષમ્ય છે માત્ર કે મનુષ્યને બીજા માત્ર
જનેન માધુ મહાત્માના સસ બોનરાથી દુર્ગતિ યનારી હતી તેથી
તેમને જુદું બોલવું પડે. હવે 'કર્ણે પૃષ્ઠે કટિ પ્રચાલયતિ'
એટલે કાનના પ્રમતે અ ૧ કેડે હાથકે તે મૂર્ખ ગણાય તેમ
અહીં કાનના અ જે નમ છે મોઈ પણ માનુ જેમ બોલના નથી કે
આની રીતે નહીં બીજીની આરે જીવો માત્રવાનો હક છે

ત્રિલોકનાથ તીર્થ કરે જાહેર કરેસો છોડેના હકેનો પદો

હવે મમકિની છે તે અવિનિવાર્ય હોવાથી મર્વ પાપો કરી
દિમા મરે છે તેથી તેના નમકિનિમા મો વાધો ? અહીં જગતમા
મોઈ પણ જીવને માગવાનો વાગેવગ કરવાનો કે દુકમ કરવાનો
હક નથી જોન સામ્યમા મોઈને એવા હક નથી 'આમા
ક્ષમ્ય અવમશને સ્થાન નથી, એટલે આ જોન સામ્યમા માગવાના કે
પી. મરવાના હક તો કે મોઈ પણ જીવને અ જે બનવું નથી એનો
હક કોઈને પણ અપાયો નથી અહીં આ વાત કૃત્યતે અ જે નથી
તમો મરે છે તે વાન જુદી અસમ્યવર્તિત છે એ વાત જુદી પણ
તમો તમાગ હક નરીકે માનો છે એમ નથી મિનહક તરીકેની જે
તમાની મુનુનાન તે જ સુદ્ધ ધર્મ હવે જીવોની દિસાદિ કે વિગધના
દિ જે માય છે તે મિનહક તરીકે હવે માનો કે મિથ્યાત્વી કેવ કે
શુરને માનના પડે નો તે સમ બ ત્રાય અને તેથી આ તકને વાધો
આવે મરને નરખી રીતે હેવાનો હક છે તામેવરીમાયા નક્ત
વાનો પીઝરકિન વવાનો અને મરણુ રહિત રોસાનો હક છે

આવી રીતે દરોનો પો જો માર્ગભરે માર્ગ દેવ તો તે માત્ર ત્રિવેદનાથ તીર્થ ૨૨ છે મારે મ્હે છે કે આજ ધર્મ ૧૧

ગુરુ એટલે મર્વથા નિર્દોષ જ ધર્મ જોઈએ

વળી તે ધર્મ કો છે ? તો કહે છે કે એમાં 'સમ્ય' અવગણને ન્યાય ન નથી ગુરુ એટલે મર્વથા નિર્દોષ જ ધર્મ જોઈએ દરે વીજળી જેમ તમગળ અમર્યાદી મી' બાઈ પડીએ અધાર કહે તેના જેવો ગુરુ ધર્મ દેવ તો ગુ કમ લાગે ? દરે એમો દીવા-નગીઓ બાળાએ જા તે રીતગોના પ્રમથો પોથી ન વળે તેમ ધર્મ ગુરુ હતા આઓ ને ગુરુ'તર્મ દેવ તો ગુ કમ લાગે ? વાન ખરી, પણ તે નિત્ય એટલે માર્ગપણ મળ એવો નરેતો કે જન, બારિ ૨ નર્માનમા ઓ દરોનો પો જમને તીર્થ કલએ ન આપ્યો દેવ મરણુતદિન દેવાનો સુમેદારી વિનાનો દર મો મારુ છવને સર મળને મારે સર્વ તીર્થ મ્હેએ આરો છે, એટલે મર્વ એવીસી-મા અને સર્વ ક્ષેત્રોમા તેવો પો આપેલો છે પાય ભસ્ત અને પાય એવતોમા દુઃખમાદુઃખમા નામનો ઠો આરો તો ભરર થતો આઓ છે એટલે તે દેવાનો છે વળી તે સાચનો છે મહાવિદ્ ક્ષેત્રમા મર્વ મળમા નિષ્ક્રિયપણે થાવતો 'જ આ પો દેવ છે

બનાવેલી નહિ પણ બનાવેલી વસ્તુ, મારે નિત્ય

દર નિયમિત આવે છે તો પછી હમેશની વસ્તુ છે. તો પછી તે માર્ગની બનાવેલી ન હોય ને ? વર્તન ખરી જેમ અધિકારને અને જેમનાને વિરાધ મણાય તેમ અહીં હમેશની દેવ તો બનાવેલી ન હોય અને બનાવેલી દેવ તો હમેશની ન રહી અહીં સાચતી છે તો પછી પા માથે જિનેશ્વરને શુ વળજે ? વળી જો જિનેશ્વરે એ પો મ્હાને બનાવ્યો તો પછી તે સાચતો ન એ ને ? વાત ખરી પેણુ બનાવેલી વાતને નિત્યપણુ મ્હેરામા વધે નથી બનાવ-વામા અનિત્યપણુ જ બનાવવામા અનિત્યપણુ ન આવે.

સમક્તિ તીર્થકરોએ જાનાવેતુ માને ત્યારે ત્રિધ્યાતીએ તે જાનાવેતુ માને

અનાદિના પટ્ટકલુ નિરપણ

હવે અહીં ૫૧ સાચતો હોય તો જાનાવેલો કેમ અને જો જાનાવેલો હોય તો સાચતો કેમ ? તેના અંગે મમાધાન કરે છે કે-
જો પદો વચાધને જાહેર થતો બધ હોય તેને જ જાહેર વાચન તરીકે ખુતો મૂખ્યાર તીર્થકર જ છે પ્રથમના રાત્રીની જો છાપ કે ૫ । હોય તે જહવાધ જાય, તેથી નવેસરના ૫ કની જૂની માવિધાને જાધ ન આવે હવે અહીં પદકને નિરપણ ક્યો તથા તે અનાદિનો છે હવે જો ૫ કને નિરપણ ક્યો તે ઠીક પછુ વસતુને, તેના કાપડને કે રીતરિવાજને સમજે નહિ અને જો તેના અંગે કાપડો કરે તો સાત સાધિ અને તેર વૂટે, તેમ અહીં જિનેશ્વર જમનના શ્વોને અંગે જો કાપડો ક્યો તે જાણી જોઈને કે વચર વિચારે ? તો કહે છે કે-આ કાપડો તેમણે ધણી જ જાણીકાણી કરેલો છે હવે તે રીતે ખાટે ક્યો છે તે વગેરે અંગે જણાવાશે

વ્યાખ્યાન ૪૦

ચોરાસીના ચક્રરમા ભમી રહેલા જીને

શાઅકાર મહાગળ થીમાનુ સુધર્મર-ભમીજી ભગવાન જ જુરેવાસીજીને આચારાગસૂત્રની રચના જણાવતા થયા આગળ જણાવી ગયા કે હે જ જુ । હ તારી આગળ જો મ્થન કરુ છુ તે પ્રભુ મહાવીર મહારાજને અને કહેતુ છે, તે હમારાથી નહિ પણ માધાવ ક્યન કરેલ છે વળી, તે હેતુ, યુક્તિ કે હવીની સાબિત થયે છે વળી તે નાટકિયાની જેમ નહિ પણ પોતે આચરીને સ પૂર્ણ ફળ મેળવીને તે ક્યન કરેલ છે હવે પ્રથમ ૧૫ વીંડે એ જણાવુ કે-અર્થ શ્વો પ્રથમ ચોરાસીના ચક્ર મા ભમી રહ્યા છે હવે

નળાવમા પાણી પીધને જુએતો માણસ કશું પચ્યું છે તેનો ખ્યાલ તેને પેલાને તેણે નહિ તેમ જાણે. પેલા ચરેતો મૃત્યુ કોણ તેને પચી પેતાની ખબર ન જાણે તેવી રીતે આ જીવને પણ અજ્ઞાનના પ્રવાહમાં તણાવાનું દેવાને લીધે, મોહમદિગનો છાક લાગેતો દેવાથી પેતાની સ્થિતિનો ખ્યાલ હોતો નથી.

આત્માનું જ્ઞાન જીલાવનાનું ઇન્જેક્શન

હવે અમ બહેર મારી જાય તો તે સ્થાને ઇન્જેક્શન લગાવે તો ખબરેય ન પડે, પણ મારા અમમાં તે ઇન્જેક્શન લગાવે તો ખબર પડે. હવે અહીં દુનિયામાં રૂપરૂપેન્દ્રિયાદિના વિષયો જાગૃત્તમાં જીવનું પેલાનું હ્રદાયનું છે ત્યાં મમમયું છે. મોહમદિગ પેાતે મમને છે કે-આ જીવ આના પ્રભાવે મારે વધવાનું છે. શરીરમાં ઇન્જેક્શન લગાવે, કાળજી મધ કન્વાનું કે શામળા કન્વાનું ઇન્જેક્શન લગાવે તો આ જીવ દા પાડે અહીં અમ કે ઈન્જેક્શન વિષયનું ઇન્જેક્શન લગાવે તો મોહની જાગૃતિ જાય અને તેથી આત્માનું જ્ઞાન ન થવા કે તેનું ઇન્જેક્શન મારે હવે મદ છે કે શરૂ પીધને ચમચૂર બનેતો દાણ તેને તો લીધવાનો જ રહેતો તેમ અહીં આત્મા અજ્ઞાનમાં હોતો છે, મોહમાં હોતો છે અને મોહનું ઝેર તેમાં આપેતું છે તેને જમાડવા માટે તો જો તેને કોઈ માધ્યમ લઈવાળો તો જ કામ લાગે. તેને માટે કહે છે કે-જો મોહમદિગને ઇતી મળા છે એવા નિર્નેયર મહારાજનો એક જ સીરો જમ છે.

એક જ વચનથી ચંદ્રિકાશિયાને પ્રતિબોધ

ચંદ્રિકાશિયાને "ચુઝ્ઝ, ચુઝ્ઝ" સમજા મળ્યા. કહેતું પોતે છે એ સમય હતો જાનનો જ મણી હતો જણી તે દિલ્લિપિયારો હતો એવાને પણ ખૂબવવા માટે એક જ વાક્ય.

અપકર જાનરને ને એક જ

શકે છે તેમનું અહીં "અરિય જો

ગમે કેમ ન જાણે ? અહીં ?

કહે છે તો આપણે સમજવું જોઈએ, અને જો ન સમજીએ તો પછી આપણે સર્વ કરના પણ જુદી જાતના છીએ એમ જ ગણાય હવે સર્વને મધ કરણ સમજવાય નથી, પણ તેને પૂર્વભવ રમણ થયું હવે જે મહાપુરુષને અંગે કું આચાર્ય શારીરિક વગેરે તમામ પ્રકારના ભોગો આપી ચૂક્યો છું તે મહાપુરુષને અન્નેમ મને મળ્યો અને કું તેમને જ ડખવા મળ્યો હવે જે વિતામણિ ધેરેર ભૂમતા છતાં ન મળ્યો હોય, અતિ ઉદમના પરિણામે પણ ન મળ્યો હોય તે મહાભાગ્યેએ અનાયાસે મળી ગયા મઠી કું તેનાથી આખ ફા. ૧૫ કે અન્નેમા અન્ને મધાળ ફોડાયે જે આમ કરાય તો તેવા શવના કમનસીબની સીમા જ નથી હવે અહીં તીર્થ કરના વચન ઉપર જે પોતાના કુટુંબકીનાને ત્યામ કરી સરીફના તમામ ભોગો ત્યામ કમ્બાર હતો, તેવાને સાક્ષાત્ પ્રભુ મળ્યા તે વખતે તેમને શાલો કરવાની વાત તો ફર રહી પણ ઉલટો ડખ દેવા મળ્યો અરેખર એ કમનસીબી જ ગણાય અહીં ચડમણિયાને બાન કરવવા માટે ફક્ત બૂજ બૂજ હતું છે અહીં એ સર્વ ચડમણિયો સમજી શક્યો કે તે પૂર્વભવના જન્મસ્ત સાધુ હતો ।

પોતાની જૂવના પરિણામે જ ચોરાસીના ચક્રદમા રખડપટ્ટી

અહીં આપણે જે ખતુ માય છે તે જાણી જોઈને થાય છે એમ નથી, તેમજ કોઈ સાથે એ કરાવતી નથી, પણ આ રખડ પટ્ટી તે પોતાની જૂવનું જ પરિણામ છે જેમ જૂલ કરવાથી ઉંમરાની કૈન વાગે અને પડીએ તેથી માથું ફૂટે કે કપાળમા વાગે તેમા જવાનહારી આપણી પોતાની જ છે આજથી જોઈને ચાલ્યા હોત તો આ ઉંમરે જોવાની જવાનહારી અંગે કરેલી ચૂકનું પરિણામ જે વેના કોભ વતી નાપડા હવે તમે ભવોભવ મધુદમા રખડ છે તે કોઈક કરેડ કે સાદેડ નથી પણ તમારી જૂવનું જ એ પરિણામ છે આ ભવ-અરે એ રસીના ચક્રદમા રખડ પટ્ટી તે તમારી જૂવનું જ પરિ-

પાડોશી તે ઘરઘણી અને ઘરઘણી તે નોકર !

હવે તે જૂન કઈ ? એ પણ સમજાવવી પડે ને ! વિવાદાનિ પ્રમ
ન આવડે તો ડેપ્યુટી ચોક્કી મૂકીને ચલાવ પણ મારતરને ચોક્કીથી
ચલાવાય નહિ જૂન કેમ ? જોડુ કેમ ? માયુ ક્યુ ? એ જુદા મમ
જાવતુ પડે તેમ અહીં જમનાના શ્રવેને તીર્થે મનારાજ એવું
જાહેર કરે કે આ જામમુતમા જામકુ તે જુનનું પરિણામ ॥ તો
પત્રી તે જૂન કઈ તે મમજાવવી પડે હવે જૂન કસ ? પાડોશીને
પાડોશી તરીકે મમજાવતા નથી આ શ્રવ પાડોશીને ઘરઘણી સમજે ॥
અને ઘ ઘણીને નોકરસ્થિત તરીકે માને છે હવે તો પાડોશીને પાડોશી
તરીકે માને ઘરઘણી તરીકે ન માને તો જૂન ન થાય હવે ઘ ઘણી
નોકર થાય તે જૂન ખરી પણ તે કેમ તે માનિત તો કમળ ને ? આમા
ઘરઘણી કોણ અને નોકર ? શુ ?

પોતાના હાથે મહી કરો આપેલ શુવામીનો ફરતાવેજ

તે માટે બીજા અધ્યયનમા જણાવ્યું કે-મન અને પાપ દિગ્ધે
તે આત્માના પાડોશી છે તે સેષુદેણમા ખાવાપીવામા ઝોલવા પાપ
સ્વામા સાથે જ રેના ॥ પાડોશી ને કુટુંબીનો નબળ સુખકુખનો ?
આધિક મજબ હોતો નથી તેમ આ મન અને દિગ્ધે આત્માની
સાથે ધણા વખતથી રહે છે છતાં તે દિગ્ધ અને મનરૂપી જડ પદ
થઈ જોતો ન આત્મી અને જોતરૂપી આત્મામા જડતા પણ ન
આત્મી હવે આત્મા જોતેને ધર્મ લાગુવળગતુ નથી છતાં આ
આત્માની જ્યાં રી થઈ છે ? મન દોષત્વ તો આપણે દોષાધરે દિગ્ધે
જોતે અનુકૂળ વર્તીએ હવે શુવામીનો ફરતાવેજ આત્મા પોતાના હાથે
દિગ્ધે અને મનને સહી કરી દે પત્રી જૂન કોની મણાય ? આત્માની જ
હવે સહી કરી તે કરી પણ હવેઆપણે ? પચ્છ નીએ હાથ આવ્યો દોષ
તો કાની સેવો જોઈએ ને ? તેમ અહીં છ પણ પાડોશી
જરાજર સપડાય છે અને તેનું જ આ પરિણામ

ચોદ રાજલોકમા કર્મરાજનો એકમરખો કોયડો

હવે આ પાઠશાળા પંજામાં નીકળી શકાય તેમ છે કે નહીં ? જેમ મિયા છોડ્યા માગે પણ મીઠી ન જ છેડે તેમ અહીં આ ઇતિયો અને મન દરેક જાતિમાં ઓળવતા પ્રમાણમાં સાથે સામેજ જ છે બુદ્ધ કરી અને આત્મા પાડોશીને મોખો ખસે, પણ હવે તે છોડ તેમ નથી હવે જનરા શત્રુ આગળ જાગળ મન લામતા નથી જનરા શત્રુ આગળ શામ કામ ન લાગે ઓછી શક્તિવાળા આગળ દડ કામ લાગે પણ આ શત્રુ એવો છે કે એનામાં લગીર પણ દવાનું નામ નહીં જેમ એક દુખ ઉપર ખીણ અને ખીણ ઉપર નીણ એમ દુખ ઉપર દુખનું આવવું અને જ છે તે કર્મ રાજને પ્રતાપે છે-કર્મ રાજને દવા નથી તે કર્મ રાજનો કોયડો ચોદ રાજ લોકમા એક મરખી રીતે આવી રહ્યો છે હવે તેના ઉપર તમે બળ શી રીતે બજાવો ? તેને દડ કેમ કરી શકો ? જામને માટે દડને માટે તે કર્મ રાજ લોક નથી થળી તે જામને અંગે પણ લાસનું નથી હવે આ શત્રુને અંગે કંઈ સુ ? અહીં કર્મ રાજરૂપી શત્રુ અને મન બંને ઇતિયોરૂપી પાડોશીને કરવું મુ ?

શામ કામ દડ ને લેદનીતિ

અહીં મન અને ઇતિયોના હલ્લાથી આ જીવ જાન હે છે અને એને આધીન બને છે હવે અહીં રક્ષા રક્ષ જાધારિય જાન પણ તે ઇતિયો દ્વારા જ લેવાનું છે, પછી જન તો દેવાય શી રીતે ? અહીં દડ તો તમારી પાસેથી લેવાય જ નહીં જેમ ઇતિય ઉપર દડ નાંખો તો ભોળાવો તો તમારે જ પડે કારણ કે જવાબદારી તો તમારી જ ■ ને ? જેમ મુનીમના હાથમાં રોકની છુટી હોય અને રોક તે શરૂ તો તુચ્છાન સેમને કે મુનીમને ? કહો કે શાને તેમ અહીં કર્મ રાજને અંગે જામ કામ કે દડ કામ લાગે તેમ નથી

ડોશીને અંગે પણ તે નીતિ કામ ન લાગે વાત ખરી, પણ

૧૯૪ | બેદ તો કામ લામશે ને ? સમૃદ્ધ બજવાળા વ્યાપેલા શત્રુનો નાશ

તુ એમા કૃદીય નહિ તેને એવુકૂળ વિષયો મળે તો તુ મશ્ત યદ્ધિ નહિ પ્રતિકૂળ વિષયો મળે તો ધર્તરાશ્ત્ર મ્પ્રીય નહિ આવી રીતે મન અને હૃદયનો ન્યામનો છેડો લાઇ લે આવી મતે બેઠીતિ કરવામા તેમનો નાશ નહિ કરના કૃષ્ણ નાયવાના પ્રમમમા આપણે બળવુ નહિ તો જ આપણે ખરેખર જીત્યા છીએ તેથી જજ્ઞાવ્યુ કે શાંતોખ્યુ પ્રમગેમા તુ એક રિચર રહે રાજ કે ધર્તરાશ્ત્રપથમા ન જા.

આત્માની આઝાદી અને આખાદીના રસ્તા

હવે આત્મામા આઝાદી અને આખાદી ન આવે તો ૫મી આ. બધું કર્માણુ રણ તુ ? મુસ્લિમ રાજ્યમા હિંદુ નોકરોએ પોતાના હિંદુ દેશવુ નખોડ વાળ્યુ હતુ જે દેશ પોતાની આઝાદી કે આ. ખાદીવુ ધ્યાન ન રાખે તે ચાહે તેની નીતિ રાખે તો પશુ તે શ્રાપ-શ્પ મને તેમ અહીં મન અને હૃદયોને કબજામા રાખી આત્માનું ધ્યાન રાખે તો આત્માની આઝાદી કે આખાદીમા વાધો ન આવે હવે આઝાદી હોવા છતાં આખાદી ન હોય તો તુ કામ લાગે ? તેલા માટે આત્માને તમે આખાદીરાગો-અધિવાણો બનાવો ! હવે તે માટે નણુ રસ્તા છે માયો નિશ્ચય, માયુ યાન અને સાયુ ચારિત્ર એટલે નિશ્ચય સમગ્રજી અને વર્તન આ ત્રણે વખતુ સાચી હોય હવે શાસ્ત્રમા તેના સામૈતિ-શબ્દો છે તે સમજો ?

સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યક્ચારિત્ર

સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્ર હવે માયો નિશ્ચય તેનું નામ જ સમ્યગ્દર્શન અને સાચી ભમજીતુ તેમ સમ્યગ્જ્ઞાન છે વળી સાયુ વર્તન તેનું નામ જ સમ્યક્ચારિત્ર છે આ ત્રણુ આત્મા ની આખાદીના રસ્તા છે હવે સાચા નિશ્ચય વિના સાચી ભમજીતુ આવે નહિ અને સાચા નિશ્ચય વિના સાયુ વર્તન પણ આવે નહિ તેથી પ્રથમ આત્માને અખડ ખજાનારાગો જ્ઞાતવવા માટે સાચો નિશ્ચય જોઈએ હવે સાચો નિશ્ચય-કયો ? તો કહે ॥ કે દેશના અંગે કંઈ કે-ર આખા યત્રો જોઈએ, તેમ અહીં જમતના જીવોને

પી. ૨૭૫નો હાં આંખે છે જ નહિ આ એક જ નિમિષ જિતેશ્વર
મદાગમ્ય પ્રથમ જણાવે છે મરે પ્રાણો જૂલો છવો કે સત્ત્વો પૈકી
મધ્યમ્ય આંખે હજુતા, કાષ્ઠ્ય જગત્કાર કરવા આંખે તાબેનાર મ્વા
મારતા ? કિવામના કત્તા હજુ નથી. આ પાચ વસ્તુ મધ્ય મધ્યને
ન કરી રહે આ જિતેશ્વરનું ચાસન છે

અવત નવાદ અંગે બધા હુકો યુરોપને !

આગમન અવતવાને અંગે બોનાય છે કે બધા દાન મવને
મગસા નેપ્રમે પણ છેવટે મેં કે તે યુરોપને માટે અહીં એક જ
શબ્દથી આખી મના ચાલિ થાય તેમ અહીંથી જગત્કમા નેપ્રમા
છવો હોય, મધ્ય પણ નહિતો કે મધ્ય પણ મનિતો જવ હોય,
પ્રામા કે અપ્રામા હોય તેને હજુતાનો મામ્વાનો કે તાબેનાર કે
વાનો એ વિગેરે પાચે બાજનનો દક જ નથી હવે તમમાપને એવો
શબ્દ મૂકો તો મમ ન હોય તો મારવા આદિપણનો હાં નથી
એમ અર્થ થાય મદા કત્તાવે / આખો કગિને પાળથી કુચાર્થ
થી મીજ શબ્દો નખાય તે વીક ન મણાય

વર્તમાન અને બાનિ જિહ્વીની આગ્રાની અને આગ્રાદી
હવે પ્રમુ વીરે ને / ટેરે પીપો છે તેમા દુષ્ણ કમાગી એક
પણ ક્ષમ નથી પણ મર્વ જગતને મમાન મણિતે આ / ટેરે કહેરો
છે આદિ તમારી જિહ્વી બમડે નહિ મતિ મુધરે હાથમા જાપી
રહે તે માટે જ આ / ટેરે જિતેશ્વર મદા / ને પીપો છે અહીં
આખી બવિચની જિહ્વી ન બમડે તે માટે તેને જિતેશ્વર કહે છે કે
આ / ટેરે માનનારે અરે તેને સિમાવ / મણનારે હોય તેની
બવિચની જિહ્વી ખાજ નથી / આવવાની હવે ખરાબ જિહ્વી
ન બાવે એવું જ ને / તો કહે છે - ના આ / ટેરે માનીને
તેને જાહેર કરી વિસ્તૃત કર્ત્વાવાળા બવિચની જિહ્વી આગ્રાની અને
આગ્રાદીવાળી મેળવનારા જાગે વગી બાની મુક્તિ, તેમ જ આગ્રાદી
અને આગ્રાદીનો રત્નો રજિસ્ટર નાર આ / ટેરે છે વગી એમા

કાળમેદે ક્યક નથી, જાતિ દેશ કે કુલમેદે પણ કનક નથી વળી
 ઇતરોના દહેરામાં કલ્પની કાલિયા લાગેલી હોય છે તેવી કાલિયા
 અહીં લાગેલી નથી

મુન, નિત્ય અને સાશ્વત દહેરો

હવે મોટા અધિકારીઓને એમ કહેવું પડે છે કે વખત આવે
 ત્યારે વચનને પણ વેતરી કાપું શુદ્ધ વચન બોલેલા હોયએ તો તે
 વખત પૂરત જ પછી નહિ શુદ્ધ દેહમાં સ્વરૂપે શુદ્ધ, કલક વગર
 ના હોય પણ તે વખતે વહેવડાવી દેવાય તેવો દેરો તીર્થકરોનો
 નથી પણ નિત્ય છે મર્ગકાળને માટે આ દેરો છે અર્ધપણ કાળે
 કાંઈ પણ દેરો કાંઈ પણ જાતિએ કે કુને એમાં ફેરફાર કરાય જ
 નહિ આવે. દેરો હોવા જતા એમાં સુધારો કરી, નાખવામાં આવે
 તો શુ થાય ? તો કહે છે કે સર્વ જાતિ તેમજ કુલને તે લાગુ પડે
 પણ સરકારને લાગુ ન પડે તો ? અહીં જગતના ઇવોના ઉદ્ધાર
 માટેના તીર્થકરોને જ દેરો છે તેમાં સુધારા માટે કે ફેરફાર માટે
 અવશ્યક નથી તે દેરો મુખ છે નિત્ય છે વળી જગતમાં જેની
 મર્યાદા ન બાંધી હોય અને ચાપચ્ચ દ્રવિવાકર જેવું લખેન હોય તો
 પછી તેમાં દેશ—કાળની મર્યાદા મણી ભેળી પડે તેવો દહેરો આ
 નથી પણ આ દેરો સાશ્વતો છે અર્ધ દિન ન હોય
 એમ નહિ આ દહેરો તે જ ધર્મ, અને તે મુખ
 નિત્ય, સાશ્વતો છે હવે આ દહેરો કોણે જાહેર કર્યો શુ સમજીને
 ક્યા સુધારી જાહેર કર્યો ? વળી પોતાની લાપકાન મુગ્ધ તેના કાપાને
 ન જાણાવે ત્યાં સુધી તેની કિમત ન અગાધ માટે અહીં દેરો
 જાહેર કરવાનું તીર્થકર મહારાજ ઇચ્છ્યા હોય છે તેનું કળ શુ ? કોને,
 હિંદીને કહે છે એ વગેરે અધિકાર અંગે જાણવાશે

વ્યાખ્યાન ૪૧

પ્રજ્ઞ વીરનો જગતના ઉદ્ધારનો સંદેશ

શ્રીમદ્ મહાસત્ત્વ શ્રીમાન સુધર્મચર્યામીજી મહારાજ
શ્રીમદ્વામીને આચારાગસૂત્રની ગ્યના જણાવતા થકા
આગળ જણાવી મયા કે-પ્રજ્ઞ વીરનો સંદેશ કે તને મ્હુ છુ તે
તેમજો માણાતુ સન્દોધી હેતુ પ્રકૃતિ અને છાતપૂર્વક જણાવેન છે
વળી પોતે આચરીતે સપૂર્ણ રૂળ પામીને જ જણાવેન ॥ શ્રી
જણાવેન છે ? તો કહે છે કે જીવોડી ઉત્પત્તિ, મન અને ઇન્દ્રિયોનું
આધીનપણુ, તેમા રાજી અને ઈતતજી ન થવાનું જણાવતા સાથે
આત્માની ત્રણ અપ્રૂટ વસ્તુઓ જણાવ્યા જ્યાં સમ્યક્દર્શન વિનાના
જ્ઞાન અને ચારિત્ર તે સમ્યક્ ન જણાય માટે જ્ઞાન અંગે ચારિત્ર એ
બેની અદ્વિત્ય સ્થાવર દર્શન નામની ચીજ છે હવે તે સમ્યક્દર્શન
શી ચીજ છે ? તો કહે છે કે-જો દુનિયાનો હક એક સરખી રીતે
માનવો તેનું નામ જ સમ્યક્દર્શન, એમ્મે દેવ શુરુ અને ધર્મ તેને
આધારે સમ્યક્દર્શન તે હકને આધારે વળી આશ્વ, સવર
નિર્ગરો કે મોક્ષ પણ તે હકને આધારે જ માનવાના છે હવે જીવોને
અમુક હક છે તે હકને આધારે તત્ત્વતરી અને આશ્વવાનિની માન્યતા
રહેલી છે

અહિસાનો સર્વ જીવોનો હક

હવે એ હક કયો ? જગતના સર્વ જીવો તાઝન મારણુ તામેઘરી,
જાલિ પાત્ર હકોર્થી રહિત છે અર્થાત્ સર્વ જીવો વૈદી મર્દ કાછને
મરવાનો હકદાર નથી જળાત્કાર કરવાનો તેમજ મારી નાખવાનો
નાહ જવને મહ પણ જીવ અંગે હક નથી આ હક માનવા અંગે
કે તે જાળવવા અંગે વિશેષ ક વાનો કાછને પણ હક નથી-હવે
જાવી જો માન્યતા તે જ સમ્યક્ત્વ

તીર્થ કરે મહારાજ કેવલી ગાથી ?

હવે તીર્થ કર મહારાજ કેવલી ગાથી ? અગર મેંથી રહિત થયા માટે જેવી રીતે તીર્થ કરે કેવલી અગરે દોષ રહિત હોય તેવી જ રીતે બીજા જવનીઓને પણ અગર દોષ પેલા નથી, અને માથી દાહને પણ મગર દોષમાત્રા એક પણ દોષ હોતો નથી. આથી જનમાનમાં એ દોષો મરા અને બીજાને ભવિષ્યમાં જના દોષ એ તુ નથી બીજા કેવનીઓને જૂનમાં દોષો મના પણ વર્તમાનમાં નથી અને ભવિષ્યમાં થનારા પણ નથી તેથી જ રીતે તીર્થ કરે મહારાજ ના આત્માને જૂનમાં દોષ પેલા પણ જનમાનમાં કે નારિમાં તે દોષો છે નહિ અને થનાર પણ નથી.

તીર્થ કરે અને સામાન્ય કેવલી સંસ્કાર કરે સો ?

હવે અહીં મન, તીર્થ કરા કેવલ્યાનવાળા અને અહાર નામ રહિત છે જતા તેમાં એક મુદ્દો છે કે-આપો જે દેશ પીઠાવો તે તીર્થ કરામાં જ હોય, છે પણ સામાન્ય કેવલીમાં તે હોતો ત્યાં જન્મનના સર્વ જીવો તામન-તર્જવથી રહિત રહેવા માટે હકદાર છે. તા બેઠારી વિના, પીઠા વિના એવાનો તેમજે હક છે, અને નિર્ભયપણે એવન એવા માટે તેઓ હકદાર છે હવે જન્મનના સર્વ જીવો દાહના પણ આ હકની આડે આવે નહિ વળી આપો દેશ પીઠાવી દેવ-મનુષ્યમાં પહોચાના મેષ હોય તો તે તીર્થ કર મહારાજ છે એવું જ નહિ પણ જન્મને જિનેશ્વર દેવનો આ સદેશો જણાવવા ગણધર મહારાજ જ પૂરવાગીને કહે છે કે-મનુષ્યમાં જ પોતાની ભવિષ્યની જગી ન અગડે તે માટે ટિલક હોય પણ અરણ્ય પછીની પોતાની ભવિષ્યની જિ જગી કેવી થશે તેના માટે તેઓ નિચાર કરના નથી આ આડું જિ જગીના ભવિષ્યને માટે નિચાર કરે તેના ના આચરણની ભવિષ્યની જિ જગીના નિચાર કરે તેનું નામ જ ધર્મ આ ધર્મ નામની બીજી મેષ પણ નીજ નથી.

ભવિષ્યની જિંદગી સુદરતર કુનાર ધર્મ

આ છવન પછી ભરિયની જિંદગી સુદરતર રહે એવું જિ-
રતર પાની જે બોલિય તેવું નામ / ધર્મ કહે તમે મુ સચ્ચી
આફન સત્તા કાચમા સખો જ એમ જણાય છે એમ માધ કદે તે
આ કોઈની મળ્યાથી આપેની ચીજ નથી પત્તે તે પેતે પોતાના કાર્યે
જ નહી કરી શકે છે ભવિષ્યની જિંદગી મારી બોલ્ખી જ નિર
તેના માટે મુ કાર્ય મરુ / જે કાર્ય તમને ધર્મ તમકે બોલ-
ખાવેન છે તે વળી ભવિષ્યની જિંદગી સુધાર તે કાર્યકર્મે મે જે
બોલખાવેન છે તે આ હટેસ જ છે પત્તે ને સમેસમ બોલખા-
વેલો જોઈએ તે હટેસની આડે આનસનો મળેને હક નહી
અને તેવું નામ જ ધર્મ છે

ગાંધીની ચોરી અને સોયની શાહુકારી

હવે ત્રિતોમ્નાથ નીચક મહારાજના વચનરૂપ જે બોલે
તે જ ધર્મ છે જે તમારા સમસોમમા આ હટેસ જે
ચાય તે પછી આડે તેલા ધર્મકાર્યો મરુ પત્તે તે
નથી બોલે મહીના ચોરી અને સોયની શાહુકારી
મહીની સોય પગી ગેલ તેલ તેલ કહે અને પાપરે
આખી મહી હજમ કરી જાય હવે જે છોડે
હમને કમૂન ન કરે અને તેની આડે આવે તે
મહીના ચોર જેલો દેખીતો ચોર છે

છવેના પાચ હક રૂપ આ ધર્મની જિંદગી

હવે જિનેશ્વર કહેના જે હટેસ તેની
હવે આક્રમક મળાને મારી નાખસનો
અમુક અમુક બોલેસએ મહી ધર્મ અમુકે
કુળ કે કાળે ન જે ઉપાધિય આ જ
જગના છવેના પાચ હક પ જે
છે તેમા અતિ કુળ કે અન્યને

નિશ્ચય રૂપે જોમ કહો ખરો પશુ કુવ એટલે લામનામટ અમુક મુદા
ની જ મર્યાદા ગણાય છે મવચ્છરીએ માનના રવામથી વધુ વાળ
સાધુને મરતકે ન હેવા જોઇએ અહીં જીવાનને ચાર માસે અને
રથવિરને ૬ માસ લોચ કરવાને છે પશુ જિનકમ્પી સાધુએ તો
૬ મેસા લોચ કરવો હવે અહીં ચેજેચેજે લોચ કરવો કમ ખને? તો
કહે ૬ માસે દામમા આન્યા તેને આજે, કાને દામ આવે તેને
કાસે એટલે આ મામ સુધી વધના જતા વાળનો લોચ કરે તે કુવ
સખ્યથી કહેવાય તેવી જ ગતિ અમુક સત્તુ સુધી ગહે તે પશુ કુવ
સખ્યથી કહેવાય કહી અને ગરમીને અંગે પશુ લામનામટ લોચ તેને
કુવ સખ્યથી કહેવાય અહીં તેવા કુવરૂપે આ કહેસો નથી પશુ
નિશ્ચય રૂપે છે જોગે અવક કે જાનવલને કે નાલી કે દેવને માનવાને
જરૂર નથી જોમ નહિ પશુ સર્વ જાતિ અને મતિમા હક માનવાનું
નહી જ છે

જવજ્યો જાહણ એ ઇતરોની માન્યતા

ખીજમા કહેવાય છે કે જાહણો જ રત્નવ, ' તેમજ
' જવજ્યો જાહણ ' અહીં ખીજએને માત્વાનો હક રખાય અને
જાહણ માટે કુટ છે એવું અહીં જોન સાસનમા નથી અહીં જોન
સામનમા તો સર્વ જીવો માટે એ સરખો હક છે હવે અહીં નિત્ય
સખ્ય વિવદને આધીન છે જીવ પ્રથમ સિદ્ધપણમા જાય ત્યાં નિત્ય
પશુ કેમ ? માત્ર કે પ્રથમ સિદ્ધતા જીવે તો મસારી છતાં છતાં હવે
સિદ્ધપણમા નહેના છે તેથી નિત્ય કહીએ તેમજ તીથ કર મહારાજ
વોસરાતી છે કાયા જોમજે જીવા છે, તો અહીં પ્રથમથી સસારી
પણમા કાયા વોનગવી નહોતી, છતાં નિત્ય માટે જોએ કાયા વોસરાતી
હ જોમ કમ જોવા તેમજ જીવે અનાદિના શુદ્ધ હોતા નથી
છતાં કહી શકીએ કે નિશ્ચયોસદ્ગુણા એટલે કમનો સર્વથા સાર
કરીને સિદ્ધપણને પામ્યા છે તે સિદ્ધપણ કામ સિ જનાર નથી તેથી
છે તેવી જ રીતે તીથ કર મહારાજે સગીતી દરમર હોડીને

શરીરને વૈભિત્ત્ય છે અને હવે પછી પણ શરીરની દૃશ્ય દ નાર નથી તેથી નિત્ય સમ્પન્નો સ્વયંભૂ છે

ક્રુપ, નિત્ય અને સાધિતો સ્વવનહ

હવે તરીકે જાણીએ એવું છે એને તાત્પર્યના પાત્રા વિના જ્ઞાતાત્રમા આત્મા વિના તાત્પર્યના પાત્રા વિના દ જિહ્વાના અત્ સુધી આત્માના પાત્રા વિના સ્વવનરૂપે પામે ત્રીજો જે હક છે તે અમુક જગતના અંગે કે કાળને અંગે છે એમ નથી પણ આ હકાર જે ધર્મ તે ક્રુપ અને નિત્ય તેવા નામે અમુક જગતને માત્ર વિવિધ નથી પણ સાધિતો હ એટલે અમુક કાળે નથી કે નહોતો અગર નહીં રહે તેમ નથી પણ આ પાત્રે હક નવ અતીતકાળમાં તથા વર્તમાનમાં અર્વ ક્ષેત્રોમાં છે અને ભવિષ્ય કાળમાં સર્વ ક્ષેત્રોમાં રહેશે

કેવ, શુભ ધર્મ તથા આશ્રય, સ્વરૂપ

આવા હકને જાણે અને તેનો ધર્મ કહે તે દેવ અને તેનો પ્રચાર કરે અને અમુકમાં મૂકે તેનું નામ શુભ અત તેને જ આશ્રય માનવો તેનું નામ ધર્મ હ હવે અહા આ હકને જાણવા તે પ્રમાણે વર્તવું તેનું નામ એવું તેને ન જાણવા તેનું નામ આશ્રય વળી તે હકને ન જાણીએ અને તેનાથી વિરુદ્ધપણે વર્તીએ તેનું નામ આશ્રય આથી રીતે તો તરવો તપ્ત નોનો આશ્રય આ હકની કબજાના ઉપર છે

આ અર્થે મહેનાર કોણ ?

હવે આ નવો મહેનાર મેલું જેનું જોવાની ખાતર તેની વાત મને તે પ્રમાણિક્ષે આપ્યું પણ એ કાપગી જાતેનો બારિષ પશુની વાત કરે તે ન મનાવ તેની જાણીને જાણી સર્વ અનાદિ મુક્ત આ છે એને આ હક છે બારિષ પશુ દેવ છે આનું મહેનારી સર મને ? જોયો જન અને બારિષ પશુને આની ૧૨ સ્ત્રી આત્મા ના

તે જ આપુ કટેમને હાથર છે, પણ જેને મૂલ કે ભાવિ કાળનું જ્ઞાન નથી તેઓ બમડે તો માઇ પણ માને નહોં હવે બહો સર્વકાળને ન જાણે તેના હકો કોણ કે તુમ્હાનેને ન જાણે તેઓ સર્વકાળના હકની વાત કરે તે નકામી છે

કેવલજ્ઞાની તીર્થ કરે જણાવેલ ધર્મ

હવે આ પવિત્રમા પવિત્ર / ઢેરા તે જ ધર્મ વળી તે ક્રય, નિત્ય અને સાચતો હોવા સાથે માઇ રચિયાપેચિયાએ જણાવેલો નથી, પણ જેઓએ મોઢ રાજસોકના બનતાનત શ્રવોત્તુ સર્વ પ્રકાર જ્ઞાન મેળવેલું છે વળી બનાદિ બનત સ્થિતિ તરીકે તેજા કાળના પર્યાય તરીકે જેને જ્ઞાન છે તેમણે એ જણાવેલું છે

સમેચ 'શમ્ મૂકેલ હારણુ

હવે બહો સોમને જાણેલ હ તો પણ 'જાણિસુલોચ' ન કહેના 'સમેચ્ચ' શબ્દ નરો કેમ વાપર્યો ? બહો મમ્ રામ્ જેઠીભાવમા છે તેના દ્રવ્ય, ગુણ પર્યાયોનું ત મયપણ જણાવે છે એટલે દ્રવ્ય પર્યાય દુધ નથી એમ જણાવવા માટે, સમ્યક્ જણના માટે 'સમેચ્ચ' શબ્દ મૂકેલ હ તેથી કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્તિને મોઢ રાજસોમને જાણેલ છે હવે બનત કાળના બનત દ્રવ્ય પર્યાયને તેજ જાણી શકે જેને કેવલજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઇ નેચ તેથી બહો આખા સોમને સ્થાવર અને જગમ બને પ્રમત્સા શ્રવોત્તુપર્યો-૧ મર્મ કાળના અવસ્થાએ જાણીને તીર્થ કરે મહાત્મને ધર્મરૂપે આ / ઢેરા મહેલ છે

વીતતા : અને સારા ગામની પીંગ એ કેમ ?

હવે બહો નીચ ૨૨ મહાત્મને પત્ની વી પડી હોય ? આપુ જગત્ મર કે શ્રવે અથવા જગત્ મી જિયતપાથન સાચ તેથી તેમને શુ ? પા કી પચાનમા પડે તેથી જા કાયદો ? હ વધુ ધનુ રેષધળી રેરનુ સહાગે પણ બહો આખા જગત્તુ મહાળીને મમ હ ?

તેમને ■ દોષ કે નદી ? મોઢા આપા આવે ન આવે મળ્યું
કર કે ન કર તેમા તેમને મુ ૨ કાદ કેવા દુઃખા ? તો સારે આવડી
પીડા બહી વીનસમ માનવ અને સારા મામની પીડા એ કેમ બને ?
ધન્યાળને ધ ની પગ દોષ, કુળવાળો કુળની પડી દોષ તેમ બહી
વીન માને આપા જગનની પડી દોષ છે દવે જે કુટુંબ કે
જાનિતુ દિન કન્યા તૈયાર થયેલો દોષ તેને બીજાની દરકાર ન
દોષ તેને પોતાનો જ તેણામા જ છે બહી વીનસમ પરમાત્માને
સ્વપ્ન તો પક્ષ નથી તેથી આપા જગનના દિનની મામના વર્તે છે,
તેમ આપા જગનની દયા આરવાથી તેમને આ ધર્મ-નિરપેક્ષ
કરસ છે તેની તેમણે કપાધિ વગેરી નથી

જગતના સર્વ જીવોની દયા

આ જગતને જન્મ જરા મળ્યો પીડારૂ દેખીને પોતાને
દયા આવી તેથી જિનેશ્વરે આનો ધર્મ નિરપેક્ષ કરસ છે વળી
આ જગત માત્ર પીડાય છે એમ નહીં પણ દુઃખીદુઃખી થઈ રહેસ
છે બહી વળી જગનમા આ પેક્ષ નથી તેમા જગનના કંદાર
ખસાવ કે રહેબુને માટે જેઓ તૈયાર થયા છે તે જ વીનસમ તીર્થક
છે દવે મગમપેક્ષ દોષ તો અમુક કુટુંબ ધર કે જાતિ માટે
તૈયા થાત પણ બહી આપા જગનમા થયેલ એક દુઃખ કે પીડા
અમર તેમા દકનો થતો ભેષ-તે પીડા જાનિતુ પ્રભુ તીર્થકરે આ
દકનો પો નિરપેક્ષ કરન છે

પદ્મ જનવના નહિ પણ જનનાનાર જિનેશ્વર

દવે બહી પદ્મ જનનાનો મોડા છે વળી પ્રભુ વીરે સખેસો
૬ આ જે વાત મે બને ? વાત ખરી પ્રભુ રીરે તો નમ્ય કરી છે
કેટલા પ્રયત્નના છતાંજેની નમ્ય કા કુન મી રે તેથી છતાંજેની
તા ખબ મઈ નમ્યના દિનની નહિ જ ગળાય તેમ બહી જક
જનનાનો ■ પ્રભુ વીરે તો તે જાહે મગી માત્ર નમ્ય મતી રીધી

છે જગતના મર્ત્ય જીવોને આપી રીતે જીવવાનો હક છે એ પાત્રી તેમણે નક્કી કરી દીધી. **પશુચ્ચદ્** ” એટલે જાણાવેન છે અર્થાત્ તીર્થ કરે ધર્મને કે નાર-જનાવનારા નથી અધર્મને પણ જનાવનારા નથી પણ તેઓ જતાવનારા છે જગતમા સ્વાભાવિક રીતે જે પ્રકારે સર્વ જીવ હજી પણ લોકોને જાણુમા નહોતું તેથી તેમણે તે જતાવ્યું દીધાએ દારે જતાવ્યો તેથી તે દીપ્ત દીપ્તને ઉત્પાદક નથી પણ દર્શક છે તેમ અહીં પ્રજુ વીરે પક મરી દીધો નથી પરંતુ તેમણે તો તે જાહેર કરેન છે

અમને એ પદ્ધતિ સાથે શું લાગેવળગે ?

હવે તે પકને માનવો તે જ ધર્મ તે પ્રમાણે ચાલવું તેનું નામ દરશણ, અને જો તે પક જગતમા હિત થયો હોય તો તેને જાહેર કરવો તેનું નામ જ દેવશણ અહીં પક અનાદિતો છે તેની નક્કી પ્રજુ વીરે કરી હવે અહીં એક માણુમે જૂના દસ્તાવેજની નકલ કરી આપી તેથી નક્કી કરનારો માલિક બનતો નથી જોજો જોને લખી આપ્યો હોય તે જ હુકમનામું બનતી નાણું વસતી કરી શકે પણ મીત્રે ન જ મરી શકે અહીં પ્રજુ વીરે જો આ હક કશો હોય તે જ હમ્દાર પ્રજુ વીરે ગૌતમસ્વામીજી કે સુધર્મ-સ્વામીજીને કહેવ છે તેઓ તે પ્રમાણે ચાલવાને હકદાર પણ અમને શું લાગેવળગે ? જેમ રસ્તામા ચાલનારને બીજાના દસ્તાવેજ સાથે હક હોતો નથી તેમ અહીં પ્રજુ વીરે કહેશે હક સાબળે તેથી બીજાને શું ?

ચમોસરણુમા હાજર કે ગેરહાજર બધાય માટેનો હક

હવે ઉપર્યુક્ત પ્રશ્નના સમાધાનમા જણાવાય છે કે પ્રજુ વીરે આ હકપત્રે કહેન, છે તે અને ઉદ્દેશને કહેન, છે ? એકલા ગૌતમ કે રક દિ લાદિ માટે નહિ તેમજ આણુદાદિ આવન માટે કે ચંદના આદિ સાધવીજી માટે કે રેનતી આદિ આવિકા માટે કહેન નથી, પણ જેઓ

હકપટ્ટાનો અમન કરવાવાળા હતા તેઓ મેં છે કે હચ્છામો અણુ
સાદ્દિ કહીને 'કિ તત્ત્વ' એમ પહીને પોલ આવા મણુધર મડા
નામનોને પણ આ હા છે વળી જે મણુધર પત્નીને વાયક નથી
તેવાઓ માટે પણ આ હા છે હવે તે કેમ ? તો કહે છે કે-સમુ ૧૫
તરિંગ જે ભડેરાત કલ્પ્ય તેમા એમ બોલે તો પણ તે સર્વને માન્ય
મણુધર, પણ તે સમુ ૧૫મા જે એમ્હા થયેન દોષ તે જ તે માન્ય
રાખે પણ અહીં પ્રભુ ચીરની સભામા કે પરિવ્રજા દોષ તેઓ તે
હમને માને એ વાજમી છે પણ જેઓ તે મળમા તે મળમા નહોતા
તેમને શુ ? હવે જે પ્રભુ ચીર આગળ જાહેના દોષ કે જાહેના ન
પણ દોષ એને સમોસ થુમા અનુપરિચિત દોષ તેવાને માટે પણ
આ હા છે

નિરતિ અને અનિરતિ સૌ માટે મરજો હકપટ્ટા

હવે જે રાજગૃહી નગરીમા દોષ અને પ્રભુ વીરને પોતાના મન-
વચન પણ આપી ચૂકેલા દોષ તેઓ તો એમ મ્હે કે-પ્રભુ વીર ! આપ
ધર્મને મ્હે ! જેમ આપણા બહુવેન મસ્તિષ્ક આપિ પદોમા શુ તત્ત્વ
છે ? આ આમ મનવચનમવાના યોગો જે છે તેની પ્રજ્ઞિતિ આપને પૂઝ્યા
વિના ન કગય પણ જે પ્રજ્ઞિતિ ક્ષણે ક્ષણે થનારી છે તે પૂઝવાનો
રાધમ-વખન નથી તે આણા વિના મરી દેવી પડે તેની જૂટ મમાય
છે આખની પાપણુત્તુ ચયન, આમની ગતિ, નાહીની ગતિ એ પદ
ધીન છે અને સમયે મમયે પૂઝાય તેમ નથી તથી તે સિવાયની સર્વ
પ્રજ્ઞિતિમા પૂઝરાતુ રાખેન છે અહીં મર્વ મત્તા એટલે મન વચન
અને મવાતી આધીનતા જે ગુરુના મ્મળમા ન મૂખીએ તો તેવાની
નિજોરી ઉપ ખાની ચાનીએ સોપવા જેતુ છે અહીં જેઓએ યોગો
સોપેલા છે તેઓની આગળ આ ધર્મપ મ્હે તે રીક પણ જેમણે
મન વચન અને કાવાના યોગો સોપેલા નથી એટલે વિરતિધર્મમા
જેઓ આવ્યા નથી તેમને માટે પણ આ હાપી મરજો છે

સમસ્ત શ્રીને લાગુ પડતો કાચદો

હવે ગાંધિનો કાર્યો પોતાની જ ગાંધિયા આરે ઓસવાળી ગાંધિયા થરેના દરબનો વર્તવ પશુ એ ગાંધિએ જ ક વાનો નહિ કે શ્રીમાળીને તેમ અહીં નિર્મથ અને અચેક એવા પ્રતુ વીરે કાય દામા કલે કે આ કાયને આપણે પાળવાનો છે તર્યા નેઓ મનેનક હોય તેમને આ કાયદા સાથે સબધ નથી તેથી કહે છે કે-જે સાધુ મો ઉપધિવાળા છે જે ઉપધિ વિનાના છે જે શ્રી સાધન મામત્રીવાળા છે કે સામગ્રી વિનાના છે તે સર્વને અમે આ કાયદો છે ત્વા ગતિયત-અનતિયત ઉપમિયત-અનુપમિયત એમ બને પ્રકારના શ્રીને આ કાર્યો લાગુ પડે છે હવે ઉપધિવાળાને અને ઉપધિવિનાનાને એ કાયદો લાગુ પડે એ વાત ખરી, પણ અહીં વીતરાગ 'તેમા જે વીતરાગમા ઉપધિવાળા હોય અમર ઉપધિવિનાના હોય તેને આ કાયદો લાગુ થાય પણ વીતરાગ જ નથી તેને શ્રી કે કહે છે કે-નેઓ શ્રી પ્રમત્તા અબ્યત મનેગરાળા મનેગવિનાના હોય તે મર્વને આ કાર્યો ના પડે છે ઉપસ્થિત કે અનુપસ્થિત હવાળા કે હા વિનાના તે સર્વ શ્રીને લાગુ પડે છે

જગતમા સત્યરૂપ-તત્ત્વરૂપ હોરે

વાત ખરી પણ જ્યાં ગભ્યની રૂપત જ ન હોય એટલે જે કાર્યો રાજ્ય કા માટે, નોડ ચાકર કે પ્રજાજનને લાગુ પડે, પણ જે તેના રિનિટ્રક-નિત્વા-મા કે સત્ત્વમા ન હોય તેને શ્રી માગે વળગે ૧ પ તત્ત્વમા અર્થવાને તે કાયદાથી શ્રી થાય ૧ અહીં આ કાયદો ગતિ ક્રમ કે મયોગવિગેધને અર્થે નથી પણ તે સર્વને અમે છે આ તો ગમે વળગા-વા નેવી વાત છે એમ કોઈ કહે તે કહે છે કે ના તેમ નથી ખરેખર જગતમા જે અર્થ-સાચેનાયુ-૧૯ હોય તત્ત્વરૂપ જે કહી પણ તોય તે આ હોરે છે અને તે તત્ત્વરૂપ છે અને તેના અર્થે જે આધિકારીઓ તે અર્થે રૂમ રીધા, વળી તે હોરે સાચે અને તત્ત્વ ૫ મ છે તે અર્થે વચ્ચાવાને

ઇતરો નરો ઈષ્ટ ચરાણુ માનતા નથી

શીખાર મારા જીમન મુવર્તવામીજી મદારાજ

જીવસ્વામીજીને આચારાગમુવની સ્વના જણાવના
 થમ આમજ જાણી મયા ૩ હે જીવુ' નિતોખાથ તીર્થકર
 બમવાન મદારીર મદારાજે જે નિગમજી કુ મુ આજ્ઞાતુ પ્રમિ
 બીર કે દ્વિતીયી સાજિત કુ અને જે વસ્તુ આચરિને રણ મુખીની
 તેની આસપના કરી તેજ વસ્તુ તેઓ ફોરેયા આમજ મંડ છે
 દવે પ્રભુ તીરે જમનનું આપુ ૧ કી ૧ મોતી કે ગતો આખા
 નથી મેનુકુ કે દારદરેલી આખ નથી પરતુ બમવાન મદારીર
 મદારાજે જે જ આપુ છે કે આ આ મને ઓળખના થીખો
 દવે જમનમા આત્માને મહાપ્રભુ જે મળી યમુ નેય તો તે તીર્થકર
 મદારાજ ઓળખી શકે દવે જમનમા જમ મન મનવાજાઓને ત્યા
 ઈષ્ટ થવાને અંગે ગિરમ કુ ૬ તેમ જની મુ ગિરમ છે ૧
 ઈરેના ૧૩૦એ ૪૧ ૧ ૪૫ થવાના રસને તમા ૧ લાઓમા
 બનારો ને ૧ તો તેઓ એમજ કો ૧ મી તે ઈષ્ટ થઈ શકે નહી
 ઈષ્ટ ૧ તેજ ૬ નરો ન થય ત્યા તે ૬૫૫ પલું મનરેમા
 ગિરમ છે તેમ અહી તીર્થકર ૧૫૦એ પોતાના થયે આત્મા
 ઓળખાવવાની રીતિ ગિરમ કરી ૩ મુ ૧

આત્માની ઓળખાણ તીર્થકર જે ૨૨૨૨ ૧

અમકામા અમધાનમા મદેવાય ૭ ૬ તેમ નથી એગે એમકા
 તીર્થકર જ આત્માને ઓળખાવી શકે તેમ નથી એગ રમિરકર
 નથી તો ૫૪૧ એમ ૩૫ એગે જા કે નર્મકર જ આત્માની ઓળ
 ખાણ કરાવે ૧ બને રિતે ૩૫ એગ ૬ ૨ રિતે ૧૫૫
 કમવાય અને વળી રમિર ની વાત વળુ મગ

ખો ? તો મહે છે કે તે જોઈ ગીને બને છે કે જે વસ્તુ બીજને
જોળખાવવા માટે તે વસ્તુને પ્રથમ પોતે તો જોળખારી જોઈએ
જે વસ્તુનું જ્ઞાન પ્રથમ પોતાને ન હોય તે વસ્તુ બીજને જોળખાવવાનો
દાવો મરવો તે નમ્રો દેવે જે પોતાના આત્માને જાણે ત્યારે જ
તે બીજને જાણે અને તેમની મનિનતાને જાણે તેથી જે પ્રા
આત્માને જોળખવા નથી તેઓના આત્માને જોળખાવવા માટે આત્માને
જ્ઞાન મરાવવું પડે દેવે તેથી આત્માને જોળખનાર બીજના આત્માની
જોળખ કરાવી શકે આથી તીર્થ કરે જ બીજના આત્માની જોળખ
કરાવી શકે કારણ કે કેવલજ્ઞાન યથા વિના બીજના આત્માને કેમ
ન શકાય અને તેથી કેવલજ્ઞાન યથા તો આત્મજ્ઞાન પછી તેના આત્મા
ની મનિનતા પણ જણાય દેવે કેવલજ્ઞાન દ્વારા પોતાને બીજને
અને તેની મનિનતાને જાણી તેઓ જોળખારી શકે

કેવલજ્ઞાનનો આ કે વહેતો કરે કે જ ?

દેવે કેવલજ્ઞાનને તીર્થ કરે દેવ તે જ બીજના આત્માના
જ્ઞાનને કરાવી શકે કે તીર્થ ન હોય તેના કેવલજ્ઞાનની પણ તેમ
કરાવી શકે ? તો મહે છે કે કેમની માત્ર આત્માને જોળખે છે એ
વાન ખરી જોગ ના નહિ પણ એક વાન ખ્યાલમા હોય ! કેવલજ્ઞાનનો
સ્તો ઉપાડે કોણ ? અને વળી કેવલજ્ઞાનનો આર્ગ વહેતો કરે કોણ ?
એ કે તીર્થ કરે મહારાજ જ કેવલજ્ઞાનનો આર્ગ વહેતો કરે અતીર્થ
સિદ્ધ યાત્રા, અગ્નિના સિદ્ધ યાત્રા તીર્થ પ્રત્યર્થ વિના પણ દેહાત્મ
જીવો મોક્ષે જાય અગ્નિના સિદ્ધ અને એમો મોક્ષે જાય તીર્થ કરે
તીર્થ સ્થાપે તેની પહેલાં પણ દેહાત્મ જીવો મોક્ષે જાય તેથી
અતીર્થ અગ્નિના સિદ્ધ અને આ પણ આર્ગ વહે નહિ અતીર્થ
સિદ્ધથી આર્ગ વહેતો ન હોય આર્ગને વહેતો મુકનાર તો તીર્થ મરે
જ હોય અને તે પ્રુષ્ઠ કે બામ તેમના જ હાથમા હોય કર્મ વસ્તુ ?
મોક્ષ આર્ગને વહેતો મુકવો તે મોક્ષને પામવો તે તો અતીર્થ સિદ્ધ
સિદ્ધનાય હાથમા હોય પણ મોક્ષ આર્ગ વહેતો મુકવાનું

કામ તો નીચું કર મિવાય બીજા મોઈથી ન જ બને

તીર્થ કરની બે પ્રકારની મોક્ષભૂમિ

કપસૂત્રમા તીર્થ કરની મોક્ષભૂમિ બે પ્રકારની કહી છે પર્વાય મોક્ષભૂમિ અને પરપરા મોક્ષભૂમિ પર્વાયમા એવું છે કે તીર્થ કરના કેવળજ્ઞાન પછી અમુક મને જ મોક્ષમાર્ગ પ્રવર્તે અને બીજા અમુક પાટો સુધી મોક્ષમાર્ગ વહેતો રહે આ પાત મગજમા ભંસુ તો આત્માની ઝોળખ પ્રાપ્તવાની ચોખ્ખા કે મલા માન તીર્થ કરેને જ છે એ મમભઈ જરો અને તેથી જ પ્રભુ વીર જગતને આત્માની ઝોળખ આપે છે

આત્મા એ શી ચીજ છે ?

હવે એ ઝોળખમા પ્રથમ એ જણાવ્યું કે આ આત્મા તે શરીર ઇન્દ્રિય ધનમાત્ર કે કુટુંબગ્રામીને ન હોય એવું તે આ સર્વ વાના તે આત્મા નથી આત્મા એ અપર આવીને રહેલી દ્રુપત્થ યવાવાળી ભવચક્રમા જ મ લેવાવાળી એવી એક નોખી ચીજ છે માથ આત્માથી છુટે પાટી અભ્યતર આત્માને ઝોળખાવરાતું મમ આ જિનેશ્વર મહારાજનું છે ભવોભવ દ્રુપત યવાવાળો એ છુટે પદાર્થ તું છે એટલે મન, ઇન્દ્રિયો શરીરમદિથી બિન પદાર્થ છે વળી તું મને આધીન છે એટલે એક ભવથી બીજો ભવે રખડવાવાળો હવે તે કમોંથી તારે મન અને ઇન્દ્રિયોને આધીન થવાનું થાય તેથી બધાય છે હવે ઇન્દ્રિયોની આધીનતા એવું અનુકૂળ અને પ્રતિકૂળ એવા ઇન્દ્રિયોના વિષયોમા ૧૭ યવુ કે ઈરાજ થા જુ કન્વી એવું નામ જ આધીનતા

બહિરાત્મા, અતરાત્મા અને પરમાત્મા

આની રીતે બહિરાત્માનો ત્યાગ ઝોળખાવવા છતાં અતરાત્મા નીજ શી ? બહિરાત્મા તો મિથ્યાત્વી હોય જે સમ્યક્દષ્ટિ હોય તે અતરાત્મા જ હોય આપણે આત્મા એ ૧૧૫૩ે યોગ ૨

બહિરાત્મા, અંતરાત્મા અને પરમાત્મા ધન શરીર, કુટુબા
 દિને હું તરિમ્ ગમુના હોય તે બહિરાત્મા. ભવેભવ કલ્પન
 ચલાવાયો હું 'હું', આવી રીતે જે ગણે તે અંતરાત્મા. હવે અહીં
 અંતરાત્માવાયો જે છે તે તે શું ? વેપારી જેમ મથળી હોય ત્યારે
 અહીં શું છે તે ગણી ને તેવી રીતે અંતરાત્મા ચલાવાયો આત્મામાં
 શું છે તે તપાસ હવે અહીં આ આત્મામાં ગ્રજુ રત્નભગદાર છે
 એમ મમ્યગર્જનરૂપી બીજે મન્યગ્જાનરૂપી અને ત્રીજે સમ્યક્
 ચારિત્રરૂપી બીજ છે આ ગ્રજુ ગ્જોના બગદારોનો ખ્યાન ન આવે
 ત્યાં સુધી આત્માનો ખ્યાન ન જ આવે

પારસમણિ જેવો મમ્યગર્જનરૂપી રત્નભગદાર

હવે મમ્યગર્જનરૂપી રત્નભગદાર તે પારસમણિ જેવો છે
 પારસમણિ પોતે સુદર હે અને બીજાને તેવા કરે તેવી જ તામ્ર
 સમ્યગ્જાનમાં છે એટલે પોતે સુદર હે અને બીજાને સુદર
 બનાવે જ્ઞાન અને ચારિત્રને ત્યગ્જાન સુદર બનાવે છે જ્ઞાન કે
 ચારિત્રમાં એવી તામ્ર નથી કે પોતે સુદર હે અને બીજાને સુદર
 બનાવે આ મમ્યગર્જનમાં એવી તામ્ર ન હોય કે તે અજ્ઞાનને જ્ઞાન
 બનાવે અવિરતિને વિરતિ બનાવે હવે તે સમ્યગ્જાન ચીજ શી ?
 તેનું રૂપ, રંગ મધ કઈ છે કે નહિ ? તે રૂપ કે આકારવાળી
 ચીજ નથી અને એમાં મધાદિ પદ્ધતિ નથી તો વળી એ વસ્તુ શી
 હોય ? જગતમાં વસ્તુ તે જ મનાય કે જેને આમાં રૂપ ન મધાદિ
 હોય અહીં મન્યગર્જનને તેમાં એક નથી પડી માનવા ની રીતે ?
 હવે અહીં તારામાં અક્ષર જેવી ચીજ હોય કે નહીં ? જે અક્ષર
 જેવી ચીજ માનતો હોય તો પડી તેનો રંગ ને આકાર મોત ?
 હવે જો છો અક્ષરના આકાર રૂપાદિ નહિ જોયે તો પડી અક્ષરને
 મનાવીશ મ્હં રીતે ? શો એ ચીજ છે કે નહિ ? સુખ-દુઃખ છે કે
 નહીં ? તેનું રૂપ આકાર કે મ કયા ? તો પડી એ કે જડ ચીજને
 પોતે ગણે ચીજો રૂપ રંગ કે આકારરહિતાની હોય પણ અહીં અરૂપી

એવી આત્માની ઝીજ છે તેવા વગી ૨૫ મ કે આપાર તેવા ૨૫
તે અને કેમ ?

અરધિજ્ઞાની પણ અમ્બઝ્ઝનના અંગે પ્રભુને પૂછે છે

અહીં અમ્બઝ્ઝનના ૨૫ ૨૫ કે આપ નથી તો પછી તે છ કે
નહિ થયું કે નહિ તે જાણવું હી રીતે ? વાન ખરી તેમા નવાઈ
નથી હવે તે મ જુથી અરધિજ્ઞાની પુરોતને પશુ ૨૫ મ્બો પડે
તે સુવાંત ૧ અરધિજ્ઞાની તા પ્રભુ વીરને ૨૫ કરે છે કે ૨૫, ૨૫
મ્બઝ્ઝન છે કે મિ સદ્ગતિ ? અહીં આવો દેવ પ્રભુ કરે તેથી તે ૨૫
૨ગાર્થી નથી જાણી માટે અમ્બઝ્ઝ એવી અમ્બઝ્ઝન નામની ઝી /
માટે ૨૫ કરો ને ? હવે તે ૨૫ ૨ગાર્થિ વિનાની ઝીજ છે એમ
માનવું અને તે આપાર છે કે નહિ તે વગી જાણીને પુત્રુ એ કેમ
જાને ? અહીં હવે અક્ષર સુખ ૫ એ અનુભવોની ઝીજો ૮ તેથી
મનાય પછી તેના ૨૫ ૨૫ કે આપ ન હોય તે ૫૫ માનવામા
દેવ નથી સુખ ૬ ન કે મુદિ થાય છે ત્યાં તેમા હકાર બહુાય
છે, ૫૬ આ અમ્બઝ્ઝન અનુભવની ઝીજ કદા ? નવના સુખ ૬ ૫
તે અનુભવવાળી ઝીજે અને ૨ગાર્થિ વિનાની હે રાથી તેનું અભિનવ
મનાય ૫૫ આ અમ્બઝ્ઝન અનુભવવાળી ઝીજ નથી તેથી મનાય મ ?

લૂટાએપણ મ્બુનેા તે ૨ અમ્બ ઈર્જન

અમ્બઝ્ઝન એ ૨ ઝી / છે કે જગતમા સર્વ એવો જે લૂટા
સપલ્લુ મરી કા ૮ તેમને લૂટા ૨૫૮ કરીએ છીએ તેનું જાન થાય
અને તે જામ કરે તે ૨૫મ નજરે જાણી છે હવે એ જ નમ્બ
ઝ્ઝન છે સુત્રમ મ ગણ ૫૫ ૬૫ ની વાતને જ સમ્બઝ્ઝન
જો છે હવે અક્ષર જોમ અનુભવની ઝી / છે તેમ આવી વાતને
અનુભવ થાય નેન નામ અમ્બઝ્ઝન હવે જગતમા ચોરી મરી અને
ચોર સ્વર્ગી બ મ્બુ તે ચોરી ઉપર શિર-જેગી ૨ નાસ્તે જાને તેમ
અહીં તમારે જગતના એવોના હકો લૂટવા લૂટાપણ કરવું અને

પછી કોઈ લૂટારુ મહે તેમા ચીડુ મે મ્મ બને ? અહી લૂટારુ
પણ મ્યુનો તે જ સંબંધન

કઈ સત્તાથી અન્ય જીવોનુ મુખ લૂટો છો ?

હવે હુ લૂટારુપણુ તે સાગિત મ્મો તો પછી અમો તે નહિ
કરીએ ! તે ખોટું પ્રશ્ન પીર જગતને કહે છે કે-તમો શુ લૂટો છો ?
પાણીપાકુઓ ધન નિષ્ક્રતાદિને લૂટે છે તે વળી મ્મી મિત્ર ! જે
બદાનથી મેળવી શકાય તે પણ તમો તો એવી નિષ્ક્રતાને લૂટો છો કે
જે ખીનારો ફરી ન મેળવી શકે તમે આ જગતની અદર ખીલ
જીવોને હેરાન મ્મો તેમા તમને હક શો છે ? કમૂલ કરો કે હેરાન
કરવાનો અમો હા નથી બને સાથે અમો હેરાન કર્યા વિના રહેતા
નથી મે શુ કે એક પણ જનમા હમે કાપના જીવોને મારે હેરાન
ન કરના એવી પ્રતિજ્ઞા કરી નથી હવે જો તમે મ્મો કે નથી પ્રતિજ્ઞા
કરી તેમ નથી હેરાન કરતા જય થયા વળી પ હેજ પણ રાખી
નથી હવે કોઈ કે તમોને કઈ મત્તા ? ખીલ જીવોને મારવાની,
હણવાની કુખી કરવાની તામે ૧૨ જલાવવાની, રોમવાની કે પીમવાની
આદિ સત્તા તમને છે ખરી ? કઈ મત્તાની રૂએ તમે એમ કધું
અગર કરો છો ? કમો જીવનુ જે મુખ તે સુખના લૂટારુ તમે છો
કે નહિ !

જીવોને માનવાનો હક નથી એની માન્યતા તે સમર્થિત

અહી જગતના જીવોને હમે કાપના જીવોમાથી પોતને પણ
મારવાનો મર્દિયા પર જળાકારક વાનો દુઃખક વાનો પીડા કરવાનો
કે મારી નાખવાનો હક નથી આમ હક નહિ જતા જે કમો ને
પગને હમે કાપના જીવોને તાન-તર્જન કરવામા આવે તેમ ૧૧ પામે
પરાશે પ્રેરિત માવવામા આવે, તેમી કળજમા મખવામા આવે
અરે તેમને કુખી કરવામા આવે અને પ્રાણવિયોગ કરવામા
વે તે કયા હિમાને ? ખોટું હમે કાપના જીવોને તાણાદિ કરવાનો

કાંઈને હા નથી એવું જો માનવું તેનું નામ મમકિત આવું માન તે જ મન્યગ્તાન અને તેની પ્રગતિ તે નમ્યક સાગિત

બ્રહ્માની મહેરબાનીથી બ્રાહ્મણોની માવિડીનું જગત્ !

હવે કાંઈના ચેત્યા ચોગી કરીને સીજ ઉપાગી લાવરી અને જાતે તે સીજ પેના મણસની હ એમ જો નથી માનતા એ કામ કાનુ ? બરાડી ચોનું મમ એવું કાંઈની સીજ ઉઠારી લાવે અને તેની માવિડીય માને નહિ તેમ અહીં પણ પૃથ્વી આદિ હશે મણેને મારે હેમન મરે લા તેને એવ તરીકે જ ન માને એટલે જેમ બ્રાહ્મણો કરે તેના જેવું થયું બ્રાહ્મણ જે કાંઈનું ઉપાગી ખાઈ ને તો તે ચોરી નથી, કાનુ તે પોતાનું કાનુ કાંઈના લગમ લાને બ્રાહ્મણ પહેરી લે તો તે પોતાના જ છે એ ચોગી નથી તેમજ કાંઈનું ઉપાગી ખાઈને આપ તેમા પણ ચોગી નથી અહીં મનમા પોતાનું કેમ ? તો કહે છે કે કલ્હની મદ જાનીથી જ આ આણુ જગત્ ઉત્પન્ન થયેલ છે અને તેની મહેરબાનીથી આ મન્યકેમવાય છે અહીં કલ્હણ પણ મામિત્ત અને છ

બરાડી ચોર જેવું નર્તન

હવે એવી જ રીતે છબે મળના એવાને અમે તા નાં મરીએ અને છેવટમા મદીએ કે ને એવજ આ હ ? એવું બાડી ચોર ચોગી કરીને બરાડો મન પો તેમ અહીં એવાની વિપ્રલના મરીને તેને એવ તરીકે જ ન માનવા એ બાડી ચોર જેવું જ

ગિરિએનિવામરજીએ કહેલો મનમિતના લક્ષણો

હવે ગિરિએનિવામરજી મનમિતના લક્ષણમા જણાવે છે કે-મે મળના એવાને એવ તરીકે માને તેનું નામ જ નમમિત મા માને મ્યારે જ ભગવાન ગિરિએજ મનમિતના વચનની પ્રતિનિતિ કે અર્થ થવા વિના પૃથ્વી પાણી આદિને એવ માનવાનું અને જ નહિ પૃથ્વી આદિને એવ ત્યારે જ માને કે મ્યારે ગિરિએજના વચન ઉપર પૃથ્વી

અથ હોય છે એ ઉપનિમયને માનીએ તો પછી તે ' તાડન, માર
શ્વાદિ કરવાને આપણે હકદાર નથી ' અને એ જ માન્યતા મમકિત છે

ઇતરો કૃતા જૈનદર્શનમા વધુ શુ છે ?

ગ ૨૩ કે આકાર વિનાનું આ સમ્યક્દર્શન છે જના તે પ્રભુ
બીરે ઓળખાવ્યું ' જમનુ છે એ મનના ઉવોના કમને લૂની છે
છે ' એવી માન્યતા થાય ત્યારે જ સમ્યક્દર્શન તેનાથી જ સાચા દેવ
ગુરુ કે ધર્મને માનીશુ અને કાચના ઉવોનું લુગતપણ ન માનીએ
તો સમક્તિ જ નથી અને તેથી ત્રિતેષ દિને દેશદિપલે આપ જ
નહિ દિસા જુઠ કે મામાનો ત્યાગ આદિ મરં મતરાણાઓ મોક્ષી
લા છે મન બે ઇચિને મવાની વાત પણ દર મતરાણા કરે
છે, જતા જૈનશાસ્ત્રમા વધુ શુ છે ? જેવું ઇતરોમા છે તેવું જ જૈન
શાસ્ત્રમા છે તે ? તો કહે છે મના, હમે ઉપ નિમયોને માનવી અને
તેનું લુટારાપણુ માનનું તે વાત જોઈતી સિવાય બીજામા નહિ
મો ઇતરો દિમા મોડી મોડીની મલે છે પરંતુ પૃથ્વી આત્મી
દિસા મણુતા નથી તેથી હમે ઉપનિમયનું અસ્તિત્વ જૈનદર્શનમા
છે અને તેનું લુટારાપણુ માનનું તેનું નાન જ સમ્યક્દર્શન છે

સમ્યક્દર્શનની માન્યતા કેના માટે ?

કહે આ સમ્યક્દર્શનની માન્યતા કેના માટે ? તે જો જોઈલા
રોપ તેના જ માટે કે ? ધર્મ કેના ? ઉવો જે પ્રમાણ છે એક ધર્મ
તરફ જાગજીવાણુ મયેના તે દુસ્થિત એવે તેવા મયેલા અને જમને
ધર્મ પ્રત્યે જાગજીવી નથી તે અલક્ષિત મદનાય તેનાઓને પણ આ
સમ્યક્દર્શનનું સ્વરૂપ જાણાવ્યું અહા એમ કેમ થાય મતમે નીતિને
પણ ઓળખતા નથી ખરખર જે મનુષ્યને વાયુનો રામ મયો છે તે
સનાગો કર તેમ અહી આ બોલનારો પણ લજારો જ કર હ
સનાગમા પણ અહના જે મમરો હોય તે જ કામ કરે તેના
કેલાદિ જે વાતન મયુ હોયતે જ નીમો લના આ પ્રથમ નરકાર

જ કાન્ધુ છે જૂન વળખુ છે એમ કહેવાય તો પછી મસ્કારાને સજ્જ
ન છે અને જેમ તેમ બોલે પણ ખરો. બહો કયા મનુષ્યને વાયુરોગ
? જૂન વળખાનુ જણાવ્યુ ? તો કહે છે કે—સાબળતાવાગો અટી
યરો નથી તેની આમગ બોલતુ તે વાયુરોગવાગો ? જૂન વળખાવાગો
જ બોલે આવી રીતે નીતિનો નિષ્પત્તિ છે તો પછી ધર્મને માટે
તૈયાર નહિ થોનાને પણ ધર્મનો સદેશ આપ્યો કેમ ? બહો
તૈયાર નહોતા યથા તેને તૈયાર પણ આ નદેશાએ મ્યાં

ક્રોધથી તુન્દશાન અને ક્ષમાથી ક્ષાયદો

જેમ પ્રભુ વીરે યુક્ત યુક્ત એમ અહમસિયાને કહ્યું
તેમા ક્રોધથી યત્ન તુન્દશાન અને ક્ષમાથી યત્ન ક્ષાયદો જણાવ્યો તેમ
બહો ધર્મને માટે જે તૈયાર નહોતા યથા તેમને તેમા મ્યાં અને સાથે
આ મદેશા આપ્યો મ્યો ? તો કહે છે કે જગતના જીવાને તાડન,
મારણુ આદિ કામ તે લુટાગણુ છે અને તેવી જે માન્યતા તેનું
નામ જ મમકિત

ઉત્થિત અને અનુત્થિત ધર્મો છયે

ગૌતમસ્વામી, અભિભૂતિ આદિ તે પ્રભુ વીરને જીતવા
માટે આવ્યા હતા પણ સમજવા માટે નહિ ભારે વાયુભૂતિ વગેરે
ગણુધરે જીતવા માટે નહોતા આવ્યા પણ મમકરવા જ આવ્યા હતા
પ્રથમના જે જીતવા આવ્યા હતા અને બાકીના નવ મમકરવા આવ્યા
હતા એમ સમજવાનું છે પ્રથમના જે અનુત્થિત હતા અને બાકીના
ઉત્થિત હતા મનુષ્ય કે આનો જાણને આપણા મનનું મમાધાન
પ્રીએ ? એ ભાવનાથી તેમણે આવેલા હતા પ્રથમ જે જીત મેળવવા
આવેના હોવાથી તે ધર્મને માટે અનુત્થિત હતા તેથી જીવધર્મ કે
વાને માટે તૈયાર થોનો દોષ જગર આજસુ દોષથી તેમણે ન પણ
થોરો નામ તો તેમ જીતેને ન પછી મને ધર્મનો નદેશો

સ્વપ્ન નો વિવેક હોતો નથી નિર્વિવેકપણાને બાદ કરીએ તો વીતસન
મહારાજની પ્રશ્ન પછી તેની જ છે એટલે સ્વપ્ન કે સોપાન
નિરુપાધિબાળાને તેના નથી જગતમાં તુલાનપણ બધ યાવ તે જ
તત્ત્વ તેમના મનમાં છે

જૈનશાસનમાં જ હોયકાચના લૂટાગપહાના ત્યાગનો ઉપદેશ
હોતો તત્ત્વ એ વી-વીજ ? જેમ જુગારી જુગડામાં જ તત્ત્વ માને
મોખમાં જ તત્ત્વ ગણે તેમ અહીં આ સદેશે તત્ત્વની સાથે નામ
વસ્તુ છે એના મત્તના મોળખરાવાળાઓ તો ધણા આને અને
બોધતા મને નથી આન તુ ? જેમ જોનતા મરને આવડે ખરું પણ
હિસાબ નહિ આન વારને હિમાન પૂજાય તો તે ન જ બોલે ખો
કે જગતમાં ખત્રી મરને આવડે પણ બોલના તો ન જ આવે
આ મત્ત મદેશો તો જગતમાં બીજો કોઈ ન જ બોલે છોએ મપના
અંગે થતું જુગારમાં જણાવી, ખાસી તેનો ત્યાગ તે અંગે ઉપદેશ
મીઠા ટાઈ પણ શાન્નમાં મંદરાયેવ નથી પણ જૈન શાન્નમાં જ છે,
અને તે અંગે સુધર્મવ્યાખીએ જ જૂઝનામીએને જે કંથુ તેની
ગીક શીવાચાર્યજી ની રીતે મરે તે અંગે જણાવશે

વ્યાખ્યાન . ૪૩

ગોતમસ્નામીજી અને સુધર્મસ્નામીજીનો એકસરખી વાચના
શાસ્ત્રનાર મહારાજ શ્રીમાનુ સુધર્મસ્નામીજી મહારાજ
અન્યદેવોના ઉપમારથે જૂળમાં આગળ જણાવી ગયા
તેની જ રીતે ગીમગર શ્રીમાનુ શીવાચાર્યજી ખા. જ આચાર્યગણે
સૂનના નોધા અધ્યયનની ગીમગ જણાવી । ૩૩ કે સે લેમિ અથ
આ પ્રમાણે છે સે લેમિ એટલે જ ? તથુ કંહુ છુ માગધી
બાપામાં સોલો મર્થ તે ચાવ અહીં ' તન્ ' તમ્હના અર્થમાં રો
લકએ, અથ । ૩૦૫ અવમા રોલક એ તો ૫ મર્થ ચાર । તે બે

અર્થો અહીં ગીકાર જણાવે છે પણ આ કહે છે મણુધરે કાલ્પ
મણુધરેને જ અર્થે ચવાનો મધિમા છે મણુધરેમા જેમ મરખા
પુદિશાળીઓને પાઠ્ય એક નરખી રીતે નીચે તેમ મખિતાર મણુ-
ધરેની દેશના એમરખા અધિમ નાળી છે તેથી ગોનમરનામીછની
વાચના અને ભાવાન મુનર્મવામીછની વાચના એક મરખી હોય
છે જેમ ભગવતીસૂત્રમા તે પ્રાયમા અને જ્ઞાતાછમા 'હે
સુધર્મા' આ રીતે વાચનાઓ ચાની કે તેથી બને એમરખા
અધિમરમા હોય છે અહીં બનેમધી કાષ્ટ પશુ એને તે કહે છે કે
સે વેમિ એટલે 'સોડહમ્' એને અહીં 'મહમ્' વ્યાપી તીધુ ?
વન ખરી, પણ 'વ્રતીમિ' એને હુ એ અર્થને પ્રેના જહમ શમ
ભવા પડે મને તેથી અહીં સોડહ વ્રતીમિ એમ પ્રીતે 'તે કહે
બેડુ છુ એમ પ્રેડે છે અહીં પોતાના તિયો માગળ કંવુ તેમા
વળી તે' હુ એ મહ મેનીને મમ હુ ? વાન ખરી પણ કહે
આ પ્રેનાર છુ તેથી સ્થિતિનો નિમર પ્રીતે કહે પ્રુ છુ

આપત એટલે ભગસાદા પુરુષ

હુનિયામા આપતને એટલે ભરેમા પ્રુરુને ભગવા માટે પ્રુ
નિનક હોવું નથી મૂર્ખને સિમ પ્રોવું નથી છતા તે ભરેમાદાર
અને મૂર્ખને એળખના સાધી ? તો સામકાર જણાવે કે—
હુનિયામા આપરું અમિષેવ વસ્તુ યથાસ્થિત ચો જાનીને "
એટલે પ્રેવા થોવ પમયો યથામિતરજે જણીને પછી બોલે
તે જ ભરેસાદા મણુવ આજગલ હુનિયામા બધા માણસો
અધિમરી થવા કહે છે પણ તે અધિમરીઓ મે નાણુને જોઈને
દેનરો આપે વાગેનિવાનુ જાણી, માખળી પોતાની પુદ્ધિ માયે
દુનના પ્રીતે પત્રી જ જજમેટ—સુકારો—આપે આપરું તો વગર
જાણે કે મામત્યે સુમરો આપીએ તેથી ભરેમા પ્રુ ન જ મણુધરે
ભરેમા પ્રુ તે જ મણુવ જે અર્થથી ધનિ સુધીની વમામ બાનમી
જણીને પત્રી જ વસ્તુના નિષ્કર્ષને જાણે પ્રુ અ

ભરોમાણના લક્ષણમા સત્ત્વકારે એ જ જણાવ્યું કે-જો વસ્તુ પોતાને જણાવવાની કે બોલવાની છે તેને અથવા હતિ સુધી જાગ્રો, ૫ઠી યથાવસ્થિત જાગ્રો એટલે મ્હંવા યોગ્ય વસ્તુને સત્ત્વપણે પ્રથમ જાણે ૫ઠી જાણ પ્રમાણે જ મ્થન કરે તેનું નામ જ આપેલ આવે પુરોના વચનો સર્વને કબૂલ કરના લાયક થાય

ગૌતમચાર્યમોક્ષનુ અભિમાન નદિ પળ

તીર્થ કર મહારાજની મુક્તિ

અહીં ગૌતમચાર્યમોક્ષ પોતાની આપ્તપણાની ક્રિયતિ જણાવવા માટે સિદ્ધ આગળ કહે છે કે તીર્થ કરની સેવાથી જો માર્ગ પામ્યા અને જો ગતિ માર્ગ રેવ્યો છે એટલે તેમની પાસેથી જેવી રીતે પામ્યા છીએ તેવી જ રીતે કહ્યું છે એટલે ગૌતમચાર્ય મોક્ષ કહે છે કે 'સોડહ પ્રવીમિ' તે ૬ મ્હં છું અહીં તત્ત્વ શબ્દ પ્રથમની વાતને આગળ કરે છે 'તે' શબ્દ પ્રથમની વાતના પરામર્શ વિના મમ નથી લાગતો અહીં તત્ત્વશબ્દનો પરામર્શ શી રીતે? જો ૬ તીર્થ કર મહારાજના વચનથી સપૂર્ણ તત્ત્વોને જાણી શકાયો કે એનો જ સપૂર્ણ તત્ત્વોને જણાવનાર ૬ ગૌતમ ૬ મ્હં છું અહીં કહેવાયે છે ગૌતમચાર્યમોક્ષ ધોડે જ ચલાવે? એટલે અભિમાન-માં આવ્યા ને? તો મ્હં છે કે-ના આમા ધોડે ચલાવતું નથી પણ તીર્થ કર મહારાજની પ્રાપ્તિ છે જો તીર્થ કરના વચનને આધારે જ ૬ પામેનો છું અને તેના નિવયથી સમગ્રવસ્તુનું ન્યૂનતાવિનાશ વળી સપૂર્ણ એવું જો છે તે જ કહ્યું કહ્યું છું અહીં શ્રેયે વચનના દેવ તરો આ મ્હં છે અહીં સપૂર્ણ તત્ત્વ શબ્દ વિનાનું જણાવનાર તમે છો તે સપૂર્ણ સત્ત્વ નિગ્રહપણે જાણવામા માત્ર પોતાનું સ્વાતંત્ર્ય નથી પણ ૬ તીર્થ કર મહારાજનો પ્રતાપ છે આથી તીર્થ કર મહારાજની સ્તુતિ થઈ, નદિ ૬ પોતાનું અભિમાન

તીર્થ કર મહારાજના વચનોનો જ અનુસાર કહે છે

હવે તે ૬ તોને = છું તે ૬ મ્હં જેણે તીર્થ કર મહારાજ

કહે છે તે હુ મ્હુ હુ એટલાથી જ ચાલત છતાં તત્' શબ્દ
મૂકીને કામ શુ ? તથા મ્હુ વચનથી તત્ત્વને માનનારો તત્ત્વને સંપૂર્ણ
સાત્ય આ નિશ્ચયપણે માને એમ જણાવ્યું છે, તેવી જ રીતે બીજા
પ્રકારે કહે છે કે જોઈને દર્શનમયો જેમ પોતાને અનુભવનારાઓને ઉપ
દેશ આપે છે તેવી જ રીતે દરેક મતવાળા અદિસાદિ પાત્ર વસ્તુઓ
પવિત્ર તરીકે કહે જ છે ખુબ હરિભક્તસૂરિજી જણાવે છે કે- રેક
મતવાળાને એ કહેવું પડે છે કે હિમા, જુક ચોરી, સ્ત્રી વગેરે
પતિવ્રત તે પાપરૂપ છે છોડવા લાયક જ છે આમ દરેક મતવાળા
બોલે છે ખરા પણ ક્યારેક તો કહે છે કે જગતમા કપની શુભિ
વળા સવ ધર્મો દોષ તે સર્વમાન્ય

સાચા સુવર્ણની દૃષ્ટિ, છે તેમજ અસિધી પરિક્ષા

જેમ સુવર્ણની પરીક્ષા માટે મસોની ઉપર કપ આવે તો જ તેને
સુવર્ણ માને પિત્તલ કે તાંબા ઉપર સુવર્ણ દોષ એટલે બનાવવી
દાગોના ઉપર કપ લાવવા સુવર્ણ જોઈએ તેમ દરેક મતવાળાને મા
પૂરતો તો ધર્મ રાખવો જ પડે કારણ પદાર્થમા બધા છીછરી
મૂમ્બામા આવે તો મહેનદ કે મેના દોષ તે ન પડે નહર હોય તે
જ છીછરી લાગતા સુવર્ણરૂપે ટકી રહે રમેય કે મહેવા સુવર્ણો કપમા
ટકે પણ છીછરીમા ન ટકે છાર અમર તો મ્હમા નીમળી બધા પણ
કેટલાક મતો તમારા જ મસમમા રહેના હોય જેમ નિહનરો તે
કપમા ચોખ્ખા નીકળશે છેદમા જાઓ તો આચારો પણ એ જ
બોલશે મહાવતના આચાર કે સાધનો પણ તે જ બોલવાના જમાયિ
કે ગૌરાળા સખા કા ન હેમા નાપાસ નથી જ ચવાના એટલે
તેવાઓમા ફરક ક્યા પડવાનો ? તો કહે છે કે-તત્ત્વવાદમા ફરક પડે
અખિમા નાખવામા આવે ત્યારે તો સોનાની લગરી જ દરેક પણ
રમેય મહેય કે જોણેજવાળુ પણ સુવર્ણ ન જ દરેક ચોખ્ખે ચોખ્ખુ
તે જ રહે ખરેખર સુવર્ણ જ બરીમા રહે

દશબિંદુવાળા પંચિજીએ માસાળે।

અહીં દિગ્ગામીની વિવિધાશાએને નિર્વેશ જા આશા વિચારને પ્રસ્તુતારાજા હતા ધના મનુ રાજા તન્વવાલી અપંગએ દશબિંદુવાળા માં કીર્તિમાં એને દશબુદ્ધિ કહે અને દશબુદ્ધિ ન શકે જાને બુદ્ધિએ મનુ થાય અને ખાવ મર્યાદા જીતે। એક જ જગતી અહીં તેને અને મુખે કે પર્ણાકાને સમ્યક્ત્વ કહેવાને વખત જ ન આવે જામાવિના અંગે જેમ 'જહેમાણે જહે' એમ ન મને તેથી આશ્વાદિ સર્વ તત્ત્વોમાં એકલા જ થાય જાન જીવ મનસાળે દેવ તે જ એમ બેલી શકે કે તે કુ એમ અતિ અનામનમળને માનવાશે તેવ તે જ એમ બેલી શકે કે તે જ બુદ્ધિ અહીં જુદા અને આપિના પરાપર આત્માને જાણે કે માને તે જ બોલી શકે અર્થાત્ પ્રતુની પામથી જે તત્ત્વોને કુ પામી શકે તે તે જ કુ ગૌતમ કે મુદ્ધર્મસ્વામી મુદ્ધુ જે સર્વે જાણે દમ્યનો નાશ મનના। છે તેમનાથી આ રીતે બોલી શકાય જ નહિ

બૌદ્ધમનુ ખબર

અમરત્વની કે મિત્તાત્વની જાણ પણ આ જ આત્મામાં હતી વળી તીર્થે ના વચનથી ન જુલુ તત્ત્વ પામી જે દાસકામીની રચના કરી તે પણ આ જ આત્મામાં હતી અર્થાત્ મોક્ષાવસ્થાએ જ આ આત્મા છે તે જ જા છે આથી તે કુ એમ ગૌતમસ્વામીએ જાણ્યું અહીં બૌદ્ધીએ જાણેય જે દશબિંદુવાળુ તે જગતમાં છે નહિ જાણ્યું નથી તેમજ સાચવાને થોમ પણ નથી કા જુ કે આત્માને જાણ જ ન થાય જેમ એક રાજા બોલ્યો તેમાં નખ્યો અમ અત્તા દેવ પછી તે દશબુદ્ધિવાળા તે ન શકે પામે તેથી જીતે જાણ જ નહિ પછી તે જ જાણ મનુ ન થાય તપ્તેય પણ ન મને અહીં બૌદ્ધમનુ ખબર કાણુ કેવી રીતે તે કહે છે કે જગત મે જાર અંગે જાણ છે અર્થાત્ ત્રણ અધ્યયનો કર્યા તે જ કુ ગૌતમે નહિ તેના અંગે જાણવા કહે છે કે-તે જ કુ કુ જુ એક જાણુ જાણવા કહે

છે કે તીર્થના વચનો પામીને ને કહેનારો અને બીજા બાજુ બાજુ
અંગને મેનારો અને ત્રણ અધ્યાનો કહીને કહેનારો તે જ હું
અહીં ગૌતમસ્વામીજી સિલ્લોમા પોતાના વર્તવ દ્વારા છાપે તો
એવી પાડી ચૂક્યા છે, છતાં શબ્દથી પોતે તે હું એમ મહાને માન
તું ? અને તેથી તેની ટીકા ન પણ કરીએ એમ મનકાર કહે છે
કારણ કે ખુદ પ્રભુ વીરથી પ્રતિબોધ પામેના આ ગૌતમસ્વામીજી છે

સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્તિરૂપ તત્ત્વ જણાવનાર તત્ શબ્દ

તેથી અહીં સૌને નો અર્થ તત્ શબ્દમાં લો અહીં તત્ શબ્દનો
અર્થ તે પ્રવેશ અહીં સ્વ શબ્દથી ગૌતમસ્વામીજીનો મનુષ્ય
નથી ક્ષણિકવાદનો પણ મનુષ્ય નથી પ્રત્યક્ષ થકાને અંગે નો આ
શબ્દ હોય તો દરેક અધ્યયનમાં તેને લેવા જોઈએ ક્ષણિકવાદને અંગે
આ સે શબ્દ જાન નો બીજા અધ્યયનમાં તે શબ્દ કેમ ન મોત્યા ?
આથી ગૌતમસ્વામીજીના સ્વરૂપના માટે કે ક્ષણિકવાદના અડગને
માટે તે સે શબ્દ છે એમ મનાય નહિ તો પછી તે સે શબ્દ મના
માટે ? તત્ શબ્દ નપુસનિગરાયો અહીં છે તે વાત ? હું મહુ
હું અહીં તે વગ એટલે જે વાત એટલે કઈ ? તો મહે છે કે-કે
મહાનુભાવ ? જે પદાર્થની માન્યતા કરવાથી સમ્યક્ત્વ થાય તે પદાર્થ
તત્ત્વરૂપ છે તેને જ હું કહું હું અહીં તત્ અને તત્ શબ્દનો પર
સ્પર મનુષ્ય છે દુનિયામાં જે હાલો તે કામકરશે અને જે કામકરશે
તે જો આથી અહીં જે તે ? જન્મે પરસ્પર મનુષ્યવાણા છે
અહીં તે વાત કહું હું એમાં તે કઈ ? તેના અંગે જણાવ્યું કે-
જે તત્ત્વની થકા કરવાથી સમ્યક્ત્વ થાય તે જ વસ્તુ કહું હું
અહીં છેવટે તત્ શબ્દ સ્વરૂપ માટે ક્ષણિકવાદ માટે ન રહ્યો પણ
સમ્યક્ત્વના મ જીરૂપ જે બને તે તત્ત્વને જણાવનાર આ તત્ શબ્દ છે
સર્વકાળના તીર્થ કરોની એક સરખી પ્રકૃતિ

હવે જેને માનવાથી સમ્યક્ત્વ થાય તેની વસ્તુ કહે છે પણ આ
મધ્યથી જૈન શાસનને આપો પાથો માર્યો બન છે ચણચરણનસં

તત્ત્વ' માં જાણ્યાએ કહેવાયુ નથી પણ જિનપનસ તત્ત્વ = “કેવ
 લિપ્પહિમો સુદાયમો ઘમ્મો એમ જિનેશ્વરે કહેવા જ તરવો છે તે
 વાજમી નહિ રહે વાન ખરી પણ ૯ સન્ સમ્મા અર્થમા
 આગળ જણાવી મયો હતો કે જે હુ કહુ છુ તે તીર્થકે મદા
 સમ્મા વચનના આધારે જ મ્હુ છુ અહીં જે તર સમ્યક્તાના
 કારણથી છે તે અહીં મણુશ્વરો પોતાના ધનુ કળ્યા નથી પણ
 ખુ તીર્થકે મદાશ્વરે મ્હેન મ્હે છે અહીં મની કાળમાં ધયેના
 અને વર્તમાનકાળમા વિરમાન છે તેવા તીર્થ કરે તેમજ જે અવિધ્ય
 મા પુત્રનાસ્તાદિ તીર્થ કરે ચલાના છે તે મર્ તીર્થ કરે આવી
 રીતે પ્રપણા કરે છે એટલે વર્તમાન કાળમા તીર્થ કરે આ પ્રપે
 છે એ વાચ્ય વાજમી ગણાય, પણ જૂન અને અપિ વના તીર્થ કરે
 મા? આ પ્ર પે છે એ વાચ્ય એ વાજમી ગણાય? આ વાન
 તમે જૂનમા પણ મ્હી મરા છે ગીમમા તે નજી વર્તમાનમણ રી
 રીતે જોડ્યો? જૂનના કહી ગયા અવિધ્યના મ્હેમે એમ કહેો તો
 રીક પણ આ ત્રણે મળતા મ્હુ છે એ રી રીતે? અતીતકાળાદિ
 ત્રણેને એમા મ્હાં અને ક્રિયાપદમા પ્રપે છે એમ વર્તમાન કાળનુ
 ક્રિયાપદ કેમ?

આકરણ અને પ્રમત્તુ અમાધાન

અહીં હાન જૂન કે આપિના તીર્થ કરે વિરમાન નથી એ વાત
 ખરી પણ ધાનુને સજમી નતરો સમાગ્રય છે ચોમાન્ આલીવ'
 એટલે જેની પામે ગાયો છે તે એવાળિયો જણ ધાનુના આગળ
 જૂનકાળનો પ્રત્યક્ સમાયો તેની અપેક્ષાએ છે અને આપણી અપે
 ક્ષાએ હતો એ મળ લીયો અહીં જે અતીતકાળની અપેક્ષાએ અને
 અવિધ્યકાળની અપેક્ષાએ પણ જે વર્તમાન લીયેતો છે તે તે કાળની
 અપેક્ષાએ જ વર્તમાનમણ લીયે છે આ સર્વ આવી રીતે પ્રપણા
 કરે છે જૂનમળના તીર્થ કરે કહેવા? તે મર્ એક સરખા પ્રપણા
 કરે છે કે મળે? તેની જ રીતે અવિધ્યકાળના તીર્થ કરે કહેવા?

વળી તે સર્વ સત્તા મનાલા ? તેમા માળે. ખરે ? તે વિરે
દીકામર મહારાજ અગ્રે જણાવશે

વ્યાખ્યાન ૪૪

ભગવાન વીર મહારાજની પ્રરૂપણા જ કહું ■

શા અકાર મહારાજ ધીમાન શીલાકસરિય મહારાજ
આચારાગસૂત્રની દીઠ કરતા થકા ચોથા અધ્યયનનું
પહેલું સૂત્ર મમજાતા આગળ જણાવી ગયા કે ભગવાન ગૌતમ
સ્વામીજી અને સુવર્મસ્વામીજી જેનું કહે છે તેમ હું કું છું
ભગવાન સુવર્મસ્વામીજી જ બ્રહ્મવામીને કહે છે કે ' તે કહું છું '
' સે વેમિ એટલે શું ? ભગવાન વીર મહારાજની પ્રરૂપણા જ
હું કહું છું ભગવાન વીર મહારાજની પ્રરૂપણાને જણનારે કોઈ બીજો
જ હતો અને હું કોઈ બીજો જ છું એમ નહિ

જોશાળાનો પરિમતનાઈ(?)નો પડદો

જોશાળાની અપેક્ષાએ જોશાળાનો મુખ્ય મત પરિમતવાદવાળો
હતો જેમ બીજા મતવાળાઓને ધિરનો બચાવ કરવા માટે હીરો
પડદો કરવો પડે છે તેમ જોશાળો પોતાની જાતના-કુળના બચાવ
માટે-મિદ્ધાચરણના બચાવ માટે પરિમતનાઈનો પડદો આડો કરતો
હતો આવી રીતે પરિમતવા એ લોકોએ આગળ રેતો હતો
આપણે પરિમતવાદમા હીએ જ નહી

‘હું’ અહીં કારકારક નથી

જે ભગવાન સુવર્મસ્વામીજી તેમજ ગૌતમસ્વામીજી જે
હું’ વચેરમા હું સમ્બંધાપરે છેત્રે પોતાના અહીં કારકારક માટે નહી
શિક્ષાદાતા નામ માટે કહે છે

પ્રશ્નો અને તેના ઉત્તરો

પ્રશ્ન તીથ કર મહારાજની દેશના પટેલા પટ્ટેરે હોય અને બીજા પટ્ટેરે ગણધર મહારાજ દેશના આપે તેમા સુ તીથ કર ભગવાન થાવી મના ?

ઉત્તર સુ અનવચાનના ધણી ચાકી જાવ ખગ ? ગણધર મહારાજ પામે તીથ કર જે દેશના દેવગાથે છે તે શા માટે ? પોતાનું વીરું ચાલુ નથી એમ નહિ જાગના ગુરુસિખ અને તીથ કર ગણધર એમા ફરક નથી એ મને એ જ તત્ત્વને કહેનારા છે એ જાણવા અહીં તીથ કર અને ગણધરમા ફરક હોય તો શામન ચાવી શકે જ નહિ તીથ કર અને ગણધરમા એમન પ્રવર્તુ હોય તો જ શામન ચાવી શકે તીથ કર મહારાજ નિરપણ કરે છે તેમજ ગણધર મહારાજ નિરપણ કરે છે

પ્રશ્ન એ જાનેના નિરપણમા ભતે ફરક ન હોય પણ પટેલા પટ્ટેરે આવેના અને બીજા પટ્ટેરે આવેના તેમની શકાતુ સુ થાય ? જુગધેવી ને ટેવી મહારાજ તત્ત્વની રૂપણ કરે તેમા ફરક ન જ હોય પરંતુ સદાનો છે જે ટેવી મહારાજ કરી શકે તે જુગધેવી કેમ કરી શકે ?

ઉત્તર ટેવી મહારાજ પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનવાળા છે અને જુગધેવી મહારાજ પરોક્ષ જ્ઞાનવાળા છે તેથી તેઓ હમથ હોવાથી તેમની પામેથી શકાતુ મર્યાદાન થાય જ નહિ ગણધર મહારાજ અમખ્યાતા ભવેની વાત જાણે એટલું જ નહિ પણ નિરપણ પણ કરી શકે અમખ્યાતા ભવેની નિરપણ ક્રિયાની વાત ગણધર મહારાજના જ્ઞાનમા રહેલી છે વળી એના અમખ્યાતા ભવેનું નિરપણ કરે તેમ નહિ પણ ચોતા જે પૂછે તે મવનું નિરપણ કરે છે

જાગના સર્વ છે તેથી બધા પદાર્થો એકાગ્રે આ તત્ત્વનું નિરપણ નિરપણ એની રીતે કરે કે એને

તથા એમ મીઠા ગળે નાંદ મા અમર્ય છે એમ જાણે જ નહિ એવી ગતે તેઓ તત્ત્વનું નિરૂપણ કરે છે

સગર બ્રહ્મલોક, સુશ્રૂમ એ ચક્રવર્તી યવાના હતા, તે એમ કહેતા હતા કે હું ચક્રવર્તી છું ? અને ચક્રીપણાતે તેઓ મોઢવા ગયા હતા ! નહિ જ મરું જીવોના અસખ્યાતા ભરને જાણનારો અને રાકાનું મમાધાન મરનારો હું તમને કહું છું તે જ કું

પ્રથમ બાપુ આચાર્યશરણ સર મ્હા સોડહમ્' મ્હેતુ જોઈનું હવે તો બા વચ્ચે કેમ કહ્યું ? ૧-૨-૩ અધ્યયનમાં 'અથ' નહિ અને એવા અધ્યયનમાં 'અથ' કેમ કહ્યું ?

ઉત્તર પ્રથમ અધ્યયન ગરુડાત્મનું છે માટે 'અથ' હવે' ન કહેવાય પહેલાના તથા અધ્યયનો અનિર્ણિત નિવારણવાળા હતા એવા અધ્યયનમાં બા ઉપાસિત જણાવી મન્યગ્ત્યાન જ્ઞાન ચારિત્રની પ્રશ્નજ્ઞા જણાવી તેમ પહેલા તથા અધ્યયનોમાં તો એમની એ જ વસ્તુ જણાવનાની હતી તેથી અથ પહેલાની જરૂર નહોતી.

તીર્થકરોનું મ્હેતુ જ સાચું' એ મમન્તિ માનવું અહીં એ જ સમકિત કહ્યું

પ્રથમ જૂનાગઢમાં તીર્થકરોએ મ્હેતુ વર્તમાનમાં તીર્થકરો કહે છે તે હીક પશુ બલિ-પ્રાણમાં કહેશે તે મ્મ મનાય ?

ઉત્તર તે તે મળતી વર્ષેમાંએ વર્તમાનપણુ લઈ ફક્ત કરવું પડે છે તેથી અહીં તે તે કાળનું વર્તમાનપણુ લઈ વર્તમાન મળતો પ્રયોગ મ્હોં છે તે બલિષ્ઠ તથા જૂનાગઢમાં પશુ તેમજ પ્રશ્નજ્ઞા કરે છે

ક્ષામોપશમિઃ લાન અને અપોદયિતલાન

હરે નર ને મનવાળા પેલાના માલિકને કૃતાપણુ માને તેને તીર્થકર તરીકે લઈ લેવાય નહિ તો અહીં ક્યા તથા તે માટે કહે છે ૨-સિદ્ધ આચાર્ય ઉપાધ્યાય અને માધુપણાને પ્રાપ્ત કરવાની દોષ ૧૧ મુદ્દિ નથી, પણ તે ક્ષામોપશમિક બાવથી જ પ્રાપ્ત થાય છે

તીર્થ કન્ધવુ એ એક જ પદ બોલિયાવનુ છે અને
વગ કનામાં સજરામાં મિલે નામ ઈં કપાખાવ ૧ મુકુ-પણ તે
બોલિયા નથી.

પ્રથમ ઔદિગિક બાજુ તીથ રાજ્ય તેન તમે પડ્યુ મૂલ
તેને અર્થ મૂલ

ઉત્તર જમના અમારે તેઓને તીર્થ : ૫૬ માનેતુ છે
 કાવિશ્ય તે પેતાના જમની વાન, શા : ૫૭ મિશ્ય એ પેતાના
 જમની વાન તે અમારે તીર્થ : ૫૮ નથી પણ તીર્થ : ૬૦-૫૬ તે
 જાનના અમારે જ આરે છે જમના સમ રે તીર્થ : ૬૧
 કમળા આવનાની સ પે જ માતાને મૌઃ અમારે આને તીર્થ : ૬૨
 અત્તાળ શા કરે તારે આખા જમના અમારે અંતે જ મ સાવ
 તાર નાનીમા મટે જ દાન સુધી અત્તાળ સાવ એવા જમના
 અમારવા તીર્થ : ૬૩ ૫૦ ૮

૧૫૮ હમઝનિયા ગણ ૪૪ ગણ, સત્તા અને ઉંચ ગુણ
૧૫૯ હમઝનિયા ગણ ૪૪ ગણિ એવી છે કે જે બધ ગુણ
સત્તાએ ગુણ અને ૧૦૧ પચુ ગુણ છે જાનની ૧૫૫ ગણિ ગુણ
અગુણ મળાએ અગુણ અને ૧૬૦ અગુણ છે પરંતુ આ ગણ બધે
મળા અને ૧૦૫ ગુણ રી તેમ આગાર ગુણ અને અગાર અગે
પામ તે બધે, મળા અને ૧૦૬ ગુણ તે ૧૫૫ ગણ તે જાણી રી
હમઝી રીસ તે રી રી રી છે તે બધે ગણિ મળા અને નથા તે
મળા અને ૧૦૬ ગણ તે મળાએ ગુણ ગણી રીસ ગણિનીય રી
ગણામ તે ૧૦૬ ગણે ગણાએ અને ૧૦૬ પચુ ગુણ ૪૪ ગે આ
લીધે ૧૦૬ ગણ રી તે બધે ગણાએ અને ૧૦૬ ગુણ છે
ગણા ને ૧૦૬ ગણ

જાનતા તીથ ઝાની વાત સી દૈતજાને મુજરબ

અવિધ મળીની મ્યાપના હાલ મીની મલ ૧ ના ૧ જે જે
થઈ મે ૧ ત કે ૨ તે ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫

આ બાબતે નહિ મમજનાતા કારણે જિજ્ઞાસુ છે કે-જેનો તે
અનતા રાજ ઠીક સાગો, તેથી જ્યાં તેમ ત્યાં અનતા ને અનતા
રાજ ખૂન જ વાપર છે એમ જાણી કૃતુ છે તે જ્યાં સમારતો
આરો આરમ્ભો નથી તેવા મન પને 'અનતા' તીય કરો સમજાનો
અર્થ ન સમજાન એવાનું બરિષ્વ સ્વાભાવિક રીતે જ બમોમુ મમજનું
આ અનુરિધ મધને સ્થાપનારા યથા તે તે નહી જ છે નં જાતે ત
ગમે તે કીતે ન્યાયો, પામ સ્થાપ્યો જે વાત તે નહી જ છે ને
હવે માવન માનમા અનુરિધમધ સ્થાપનાગ યથા તેજા જૂનમુજમા ન
ના તેનો પુરાવો ન ર વન માનમા સ્થાપ્યુ તે બરિષ્વમા સ્થાપ્યુ
જ છે આ બીજા છે તે નિર્દિષ્ટ છે આ મમાન અનાદિનો દેવાને
સીત દરમ અવનર્પિણી અને કલ્પર્પિણીમા દરેક વખતે તીય મધે ધઈ
ગયા છે અનન્તી અવનર્પિણીમા અનતા યથા જ છે અને ભવિષ્યમા
અનતા માણમા મનતા તીય જ યથાના છે, માત્ર ધમુ અવનર્પિણી
અને કલ્પર્પિણીમા બોલીમ તીય કરો યાન જ છે નેથી જે ફરે
અવનર્પિણી અને કલ્પર્પિણી આતી યથા ગઈ તેવા તીય મા યથા
અને જે અનતી અવનર્પિણી અને કલ્પર્પિણી ધમે તેમા
ધમુ અનતા તીય મધે યથે તે મિતેરે અધિકાર દીગમગ મદાગમ
આગળ મહેજો

વ્યાખ્યાન ૪૫

અનિ દ નિરાગ્ધ પછી ઇષ્ટપ્રાપ્તિની જરૂર

શ્રી ૧૭ મદા જા રીમાન શ્રીલાકાચાર્યજી મદાગમ આચાર્ય
ગણ સૂત્રના વ્યાખ્યા મના યથા આગળ જણાવી ગયા છે
પહેલા, બીજાઓ રીજા અધ્યયનમા મા રૂપને અનિષ્ટ યથા કા છુટી
વળગેતુ છે તે જણાવ્યા પછી તેને નિરાગમ મધ રીતે જે અધિકાર
પાવેલો, એવું કે અનિષ્ટ જ મરણનો અધિકાર જણાવે તેમા

ઇદ્રાણીમ જાણાવવામા ન આવે તો તે મૂલ્ય ન મળાય તેથી ચોધા
અધ્યયનમા ઇદ્રાણી જાણવી આ આત્માને ઇદ્ર ગુ છે ? આ
આ આત્માને આ ગે ખરેખર આયે રેનારી ન ગુ જ વસ્તુ છે મમ્યક મન
જાન અને ચાગિન અને તેમા અખડખલે રેનારી મનકાળમા ગ્દેનારી
જે મુખ્ય રીત તે મમ્યગ્દન છે એ સમ્યક્ત્વન પાતે જ છે
અને જાન તેમજ ચાગિનને ન ર જમાવે છે નમ્યક્ત્વ । ન રાય તે
જાન અને ચાગિન સુદ જની રા ન નદિ આ જ મમ્યક્ત્વ ન
એ જ સાચી શ્રદ્ધા શી ? જિનેશ તો અદિનાનો રૂપે

મન જીવોની સામદયાવાળા જિનેશનદેરો

જગતમા જોડતા રૂપે છે તેને આ હ છે નર્વ રૂપે
પાય પ્રમાણની આપણિ વમર રૂપવાનો રૂ છે પાછને પલ્લુ મધ્યપલ્લુ
જવને એ પાય પ્રમાણની આપણિમા સૂવાનો હ નથી જિનેશ
મહાગુજ મરે રૂવાની ભાવ સાવાળા તથા તેમને જ્યાવવાવાળા કેમ
રૂવાય છે । મીઠા મધ્યપલ્લુ મનકાળાએ જુવુમ્મ હક સ્વીકાર્ય ન
નથી મીઠને મારવો જાણકારથી આધીન મનાવવો, માગમા
સાખવો પી । કમ્પી અને મારી નાખવો એ પ્રમાણે હક કોલને ધ
નથી આતુ નામ જ સમ્યક્ત્વ છે માને લીન જ તીર્થકરે તથા
શુરુએ તેમજ ધર્મગુ જોનો મદુમાન કરે છે જોએ ચૌદરાજરોક્ષ
અર્થિમાનો આ હક મૂલ ન કરે તે નમકિતી નથી આ હક મુદ્
કરે તે જ નમકિતી જોએ આ હકનો રૂપે પિયારે લેએ જ
જોએ આ હકને પહેલવહેને જાણે રે તે જ રે

અનતા તીર્થ કરેનો એ જ કહે

જાતમસ્વામીજી તેમજ સુધર્મસ્વામીજી

ચૌદ જાણોના રૂપાની અને હમી રૂપે રૂપે રૂપે
રૂપેની નથી મારો ધગી નથી રૂપે રૂપે રૂપે
મન જો રૂપે રૂપે રૂપે રૂપે રૂપે રૂપે
મળમા ।

પીડનાર થયા છે થઈ ગએના તીથ કરો કુલ્લા ? ચક્રર્તીની અપેક્ષાએ બમણા, પણ કાળજી અનતપણુ હોવાથી અનતા તીથ કરો થઈ ગયા છે

અપાર, અનાદિ, અનત એ બધું નું ?

એમા આપણી પૂરી શક્તિ હોય નહિ, જેને આપણે પાર પામી શકીએ નહિ તેને આગે આપણે અપાર શબ્દ વાપરીએ છીએ આપણે જેનો પાર ન પામીએ તેને અપાર કહીએ જગતમા અપાર શબ્દ પ્રેમાવાળાની જ ન્યૂનતા જણાવાય છે, તથા કહેનારમા પૂરું જ્ઞાન નથી તેથી તે અપાર કહે છે તમે પણ અપાર શબ્દ વાપરીને તમારી ન્યૂનતા જણાવી તમે આદિ ન જણાવાથી અનાદિ કહો છો તે તમારા જ્ઞાનમા ન્યૂનતા છે કાંઈ આદિ જણ્યો છે ખરા ? જે અનાદિ તમે મોં છો તેમા તો તમે સર્વને કહો છો તેમ અવિધ્યમા તીથ કરો અનતા છે તેમ અવિધ્ય પણ અનંતો છે તમારા જ્ઞાને તમે દેડો જણ્યો છે ખરા ? જે છેડો જણ્યો નથી તો અનતા કહી શકો જ નહિ જેનો છડા નથી તે અનત કહેવાય છે અહીં અનાદિ ને અનત આ બે શબ્દો જગ્યો જગ્યો પર વાપરા છો તે તો તમારા જ્ઞાનનો દહેરા છે

ધર્મિયાળના વલયાળમા આદિ ને અત કયા ?

અનાદિ ને અનત શબ્દ અને અનાદિ-અનત શબ્દ વાપરી છે તે તો જેનોએ જ જેનો મૂળ પ્રેમ કે ‘અમારું જ્ઞાન પહોંચુ નથી અને અનારું જ્ઞાન પહોંચુ દોષ તો અમે છો’ ને ગાંધી કાળ પણ તેમ નથી આજુ કાલકો જેનોની મિત્રતા ભરમાવે દે હવે આ બમણે જ્ઞાનુધી છે ? જ્યાં રુધી તે જગો જજનાત ન દોષ તો રુધી તે દે ધર્મિયાળના વલયાળ ને સપૂર્ણ જણ્યો છે અને દુષ્ટો છે, તેમા એની આદિ અને અત મા છે તે કાંઈ મા છે જે સીજ આપણા જોનામા ને જણવામા ૧૫૧ હોય તેની આદિ ને અત કહેના જ લોકોએ એમ

[illegible]

નવ ભાગ મગમા ઉદ્ધરથી તીર્થ ક્ષેત્રની નજર ૧૭૦

વનમાન મળે પ્રજ્ઞાના નારની આખ્યા મનાતી પરિપક્વા પડે
આખાર એ છે તેથી તેનો નિષ્કર્ષ નહીં તેથી રત્નમાનુષ્યો
પંથારના ત્યાર નીચેના જના આંચો આગમર આગ કંટકા
તે કહે છે પ્રજ્ઞાની તે તીર્થવાની આખ્યા વધારે તો આગ
હાપના યાગ વગા ને એ અને તે ત્યાં લાગ્યે ત્યારે કુલ ૧૩૦
આખ્યા રોષ તેની ત્યાં પિ રોષ જ નહિ ન્યારી ૧૬૬ તીર્થો
માન્યા ન્યાં મોઢાં ૧૭૦મા મોઢાં પશ્યુ તેમ નહિ જોયા મિલે
વનગુ એ એ ઉગુ થાય છે તેમ ૧૭૧મા રૂપસંચરમા ને તીર્થો

૧. યાન છે તે ૨૭૦ સાર છે, પાંચ મહાવિદ્ ૭૦ ની નીચે રાખ્યા છે મહાવિદ્ નાખ્ય છે તેના ચત્તે મરુપતે બે જાગ ધ્યાન યોગી શુભાશુભિના નીચે રાખે । તે તે નદીએ પશુ તે જાગ ધ્યાન

તેમા વન્ને અત નીજો તથા વખતમા નાહ નાહ બા : પાશ્વ
તેથી કુન ૭૨ વિજો ગણાય તેથી પશુ મહાવિદ્યામા ૧૬૦ વિજય
ચાલ તેથી તેમા ૧૬૦ તીર્થ દ્રો નથા રાત્ર ભરત મને પય બેર-
વનમા મળી ૧૭૦ તીર્થ દ્રો રૂઢીયા થાત મત પશુ કાળ રાત્રે બને
વિરક્ષા તત્રએ તો ૧૭૦થી વધારે ન હોય

જય યધી વર્તમાનના ૨૦ તીર્થ કરે

જોગમા જોગ તીર્થ દ્રો રૂના : મો ૧મા જોગ તીર્થ કરે
વીન હોય રૂ ૫ પશુ મળ એવો મો નથી બને રો પશુ નહિ કે
વીમથી મોગ તીર્થ દ્રો રૂ ૫ મીના-સીતોતના રાત્ર-દિવસમા
આ તેથી ૫ મહાવિદ્યામા કુન ૨૦ તીર્થ દ્રો થાય આમા ભગ
એ વનનો પિનામુજ નહિ રૂ ૧ ના એમ નહિ પશુ બહી બરતમા
દિવસિધી નેમજ મવસપિધીમા મમ્મા આ મા રૂ તીર્થ દ્રો રૂ ૫
૭ માધીના માસમા મેના નથી તેથી તે રખને ન હોય

વિદ્યમાનનો અર્થ વિધમાન

એક તીર્થ ૨ પાન ૮૪ તીર્થ દ્રો : નેસા ભેજો મેનુ રૂનામે
નદ ૭ પશુ તેમા તીર્થમાળ રહેનો નથી નેધા મળી રહે ૭ મધુપજો
વિચરુ તેનુ માનના ઓનુ માનનુ રોમ્પ નથી પશુ વિરમાન
હોય તેવો વિદ્યમાનના અર્થ રૂ-રો-પત્રી ચાલુ તેા જન્મ
તરીકે કે રૂઢીયા પત્રો હોય પશુ વિરમાન રૂ ૭ મેવો તેથી
૧૮૦થી વર્તમાનમા ૧૮૦ તીર્થ દ્રો રૂ ૫ બને ૧૮૦થી ૨૦ રૂ ૫
બતીનમામા બનતા રો બવિચના બનત વર્તમાનમા તે ૧૭૦
રૂ ૫ થાય મને ૨૦ રૂ ૫ થી ૫૨ તેમો એવો ૭૫ મેા વમા ૭

દીકાકાર જણાવે, તેમા જેનું ભવિષ્ય અવગુ દેખ તેને આમા કાઈ નહિ ' અને જેનું ભવિષ્ય મારુ હને તેમને 'દીક' એમ લાગશે જેનું ભવિષ્ય જાગુ દેખ તેનું મન હ' થાય, તેથી દીકાકારો નિરાશ્રય પડે કહે છે કે-આ વસ્તુ અમે આવી ગીતે કહીએ છીએ બીજાઓ આવી રીતે કહે છે તેમા તંત્ર્ય તો કેવલિગમ્ય વગેરે પોતે નિરાશ્રયપણે કહે છે ગીતામાં ૨૦ વિહરમાન જિનની સંખ્યા વગેરે તથા હરેશની વ્યાખ્યા વગેરે કહેશે તે હવે પછી જણાવાશે

વ્યાખ્યાન ૪૬

આ ધર્મ કહેનાનું કારણ ?

શાસ્ત્રકાર મહારાજ શીમાન્ શ્રીલાકાચાર્યજી મહારાજ બન્ધુ જીવેના ઉપકારને માટે શ્રી આચારાગસૂત્રની વ્યાખ્યા કરતા થકા આમજ જણાવી ગયા કે પહેલા બીજા ત્રીજા અધ્યયનમાં અનિષ્ટનું નિવારણ કરવાનું કારણ જણાવ્યું અને ચોથા અધ્યયનમાં ઈષ્ટની પ્રાપ્તિ જણાવવા માટે 'અથ' શબ્દ વાપર્યો છે તેથી જેણે ભગવાનના ધ્યનથી જાર અમની રચના કરી ને જેણે તીર્થંકર ભગવાને મણુધરની પદવી આપી તે કુ કુ કુ હુ વળી ને કુ (મુધર્મસ્વામી) કુ હુ તે ભગવાન્ મહાવીર મહારાજાએ કહ્યું છે તે જ કુ હુ તમારી ને મહાવીરપદ્ધાની એકતાના કારણે જ આ ધર્મ જણાવ્યો છે

જીવેની અહિંસાનું નામ જ સમકિત

જે અતીતકાળમા અનતા થઇ ગયા અને ભવિષ્યમા અનતા થશે અને વર્તમાનકાળમા જે તીર્થંકર છે તે ભગવાન્ મહાવીર મહારાજે કહેની વસ્તુનું નિરૂપણ દ્વારા છે આખા જગતમા જે કોઈ-

પણુ શ્વ છે તેને કાઢી પણ તાડના તર્જના વગેર પાત્ર વસ્તુ વિના
શ્વવાનો હા છે માર્ધ પણુ શ્વને કાઢ પણુ અન્વ શ્વને માગવાનો,
પી। કનજવાનો નાના મવાનો નાખે ૧૦ કવાનો ૩ હજુવાનો
હા નથી આ પ્રમાણે મધ્યસ્થીર મહાવજાએ તથા મીઠા તીર્થકરોએ
પણુ જણાવ્યું છે તેથી તેનું નામ મધ્યમિ ૯

આદ્યજાને ન મારવા વગેરે મન્યનું નિરમન

શ્વ શ્વહા। જ શ્વ છ પણુ જાહજુને ન મારવા અને અન્વ
શ્વને નાના પેતુ જે ઈનાનું મન્ય હનુ તે મન્યના નિરમન
માટે આ જણાવ્યું ૩ માર્ધ પણુ જાનિતો માર્ધ પણુ મનિતો માર્ધ પણુ
વજુનો ચાહે તે શ્વ હોય તો પણુ તેને અન્વની તાણેદારી તાડના
તર્જના માર કે પીડા વિના શ્વવાનો હા છે આ પ્રમાણેના ધર્મ
અતિમિશ્રાજના તીર્થકરો તેમજ અવિષ્મકાજના તીર્થકરો અને વર્તમાન
મળના તીર્થકરોએ જણાવ્યો જણાવશ અને જણાવે છે આનું
નામ જ મધ્યમિ આ જ પૂરી ને માચી શ્રદ્ધા જણાવી

મહાવિરેદમા વિદરમાન તીર્થકરો ૨૦

અતિમિશ્રાજ અનતો છે અને અવિષ્મકાજ અનતો છે માટે
તીર્થકરો અનતો છે નો બંને તેમ હા પણુ વર્તમાનમળના તેમ
નથી ને ૧ મનિમકાજ નરને અનતો આવવાનો અને અવિષ્મકાજ
નરને અનતો આવવાનો પણુ વર્તમાનમળ તે નિયમ વચ્ચે છે
માટે અનિયમિત ૩ જાહી તીર્થકરોની અપેષાએ વર્તમાનમળ
અનિયમિત છે વર્તમાનમા ક્રિદ્ધથી ૧૭૦ અને જયનથી ૨૦
તીર્થકરો હોય મહાવિરેદમા ૧૬૦ અને ૫ અમમા તથા ૫ મૈર
વનમા અગી કુલ ક્રિદ્ધથી ૧૭૦ તીર્થકરો હોય જ્યારે જ્યારે જાહી
તીર્થકરો હોય ત્યારે ત્યારે ૧૭૦ હોય તેમ નથી પણુ તે ૧૭૦ તો
અગ્નિનાથને વારે જ હતા તેમા એ પણુ જોઈ ન હતા તેથી
ક્રિદ્ધકારે ૧૭ જ હોય તેમા એ પણુ જોઈ ન હોય જયનથી

૨૦ તીથ કરી હોય તે નર્મ ૧૦ હોય એક મહાવિદેહમા ૪ એગે
૫ મહાવિદેહમા મળી ૫૫ ૨૦ તીર્થ કરી તે ૫૨૨ હોય તેથી
ઓગ હોય જ નહિ

વિહંગમાન તીર્થ કરી ૧૦ ની માન્યતાનું નું ૧

આવી રીતે મૂત્રની વચનાદા ૧ વીન વિહંગમાન તીર્થ ૨૧ ગણા
આ કરનાક આચાર્યો ૨૦ ને જ ૨૧૦ માને છે અને તે ઈર્ષગીતે
માી છે ૧ મહાવિદેહની દૂવ સિનામા એ જો પશ્ચિમ સિનામા
એ તીર્થ ૩ ત્રીસ તેથી પ્રત્યેક મહાવિદેહમા ૫ તીર્થ ૩ ગણત
૫૫ ૫ મહાવિદેહમા ૦ તીર્થ ૨ તેથી ગણ્યા ૨૨ છે તે મનના
છે તેમની ગમે કોઈ આધાર છે ૧ 'સત્તરીસય ઉક્તોસ ગાથામ્
ઉત્કૃષ્ટથી ૧૭૦ તીર્થ ૨૨ બીવાન ગણાનું છે ક્ય હિન્દુસ ગાથામા
જાણ્યપતમા ૧૦ તીથ કરી ત્રીસ પ્રેમ પ્રભુ છ આમા મેમતા
પૂવ ભાગ આપ્યા લખએ તેમા ૧૦ - ૧૧૧૧ તેવુ ૧૫ કરી
અહીં બધા મળીને ૨૫ ૧૭૫૫ કરી ૨૨૨ મહાવિદેહમા ૫
તીર્થ લીધા છે

જ બુદ્ધીધના ૩૮, શાતકીખ ૫૫ ૬૮ અને

પુષ્કગરત લીપમા ૬૮

સમય હિ પત્ત જિજ્ઞાસુ આચાર્ય આવી લીપમા આ ૫૫ બે
૧ મહાવિદેહના ૩૨+૧ જ ૧+૧ એ ૨+૩૪ એમ જ બુદ્ધીધમા ૩૮
શાતકીખ ૫૫ ૬૮ પુષ્કગરત લીપમા ૬૮ કુન ૧૭૦ ઉત્કૃષ્ટ તીર્થ કરી
થકા આવી રીતે આચાર્યો તેઓ ૨૦ તીર્થ કરી માને છે આચાર્યો
તે જો વચુ ૧૧૫ તે જાણ્યવી દે છે "તમેવ સચ નિસ્સર જ
જિજ્ઞેહિ પરેશ્ય તેજ માયુ થકા સિનાતુ જે નિરોધ પ્રશ્નેષુ ૦
મુદ્ધિષ્ણ જેન અવગણે આ ૧૫ માન્યા સિસાર રહેતો જ નથી નવ
આ પ્રમાણે નાયુ માને તે મર્ત્ય મકિત જ દે એમ બની નથી
પરુ અહીં થકા ટાળવાની કે માટે મકિત નથી

મહાન આચાર્યોની જુદી જુદી ભાવના

અન માં ભગવતીશ્વર એ ૧૬૧. ૬ વામાં જ્યાં
 કે જે વખતે જ મર્યાદા અન્ય આગળ ૩૫ ભાગ્ય માનવુ ?
 થી જિનભક્ષાણિ લાભાશ્વર્ય ૫૧૧ મને જેવગાન નો ખોલો
 નનો એવગાન જેમ નમર નમર નવનાન અને કાવલ્યોન માં
 ૧ થી સિદ્ધિએનમુનિની માનવતા એ ૧ સિદ્ધિએનો પદાગ
 ૧૧૧ જ નહિ માં તે જ મને જ ન મને તેજ સ્વમર દાન ૧૧૧
 મહાવાદીશ્વર માં છે ૧ જ્યાર પિ જા નો પદાગો મોધ થઈ
 જા ત્યાર મામાન્ય મોધ થઈ મર્યાદા ૧૧૧ મોધ તે જાન જ
 તેમ વિશ્વ મોધ થઈ આગ નામન્ય તે ૫૫ નમાઈ મધુ જ
 મહાવ જેવગાનથી નવજ્યાપત જ ન થઈ મર્યાદા ૫૫ જ
 ૫૫ નથી

રાજમાથી ક્યો પદ્ય નાન્યા નાનવો ?

આપણને મા નહેના માન્યોના સ્વન અસાધ્યજા રામો
 આ જા હોય ત્યારે જ મધુ ૧ જિનભક્ષાણિ-મા મન મેમાથી
 એ ૧૧૧ એ જ પદાગ ૧૧૧ જે ૧૧૧ એ મને જે દુષયોગ મ
 ૧૧૧ સિદ્ધિએન નમા ૧૧૧૧૧ ૧૧૧ ૧૧૧ હોય તે મામાથી
 એ જ દુષયોગજા ૧૧૧ સિદ્ધિએને ત મે ૧૧૧૧ નાથે જ હોય
 મહાવાદી જ્યાર મે દુષયો ૧૧૧ નાથ ૧૧૧ ત મામામા મદ્યન
 મમાઈ જા માટે એ નાનની જ મધ્યવ

જિનેશ્વરે કહ્યું એ તે જ માથો પદ્ય

જ્યાં પુષ્ટી સ્પષ્ટ શુભાસાચાર પામે જ્યારણ પૂરવો ૧
 હોય કે પામે મળ્યા ન હોય ત્યાં ૧ ૧ જિનેશ્વર ભગવાને
 મધુ એ જ સાચુ માનવુ ત્યાં જ મા નમે વધુઓ જિનેશ્વર
 ભગવાને જણાવી હશે ૧ આ રાજમાથી ત માધુ કે જે જિનેશ્વર
 ભગવાને કહ્યું હોય એને નિર્દેશથી જ્યાંવચના પદાર્થ

આરી ગયા હોય તેનો નિર્ધાર કર્યો પડે આચરણમાં તે એક
પદ માનો કે જે જિજ્ઞેષુર કલ્પો હોય

આરે એક આચાર્ય ૪૮ ૨ જપન્ય ૨૦ તીર્થ ૨ હોય અને
બીજા આચાર્ય ૪૩ ૨ જપન્ય ૧૦ તીર્થ નો બહી જમુ શીવામાં
આચાર્ય ૨૦ ત પ્રમાણ જમુવાને છે

અર્હત શબ્દનો અર્થ શ્રી ?

અર્હત 'એવો આજી પાવના વિચાર વગર માત્ર ધાનુના
અર્થો મનારા હોય તેવો પુરુષનારા પુરુષ મરના । એવો અર્થ ૩૩
છે ત્યાર નમે નો પુરુષ કરવાને સાધક એમ ૨૧ છે । અહીં સાધકને
યાજ્ય પ્રત્યક્ષ નથી અને નમારે અર્થ પમુ સાધકપણાનો સાધકો ૮
તેમુ શુ કાલ્પ ૧ 'અર્હ' ધાનુમા જ 'શમુ' પ્રત્યક્ષ આવે તે જ
યોગને અર્થ આવે બધા 'શમુ' ત્યાર મનો તરીકે ત્યા પાવના ।
એવો અર્થ સાધક જે પુરુષને સાધક છે તે પશુ અર્હત કહેવાય
કેવળા અમુરેય વગેરેની પુરુષ આદિ અસારેન જે સાધક અને
તે અર્હત વલ્લ અને નમસ્ત ન જે સાધક જો તે જ અર્હત
કહેવાય અર્હ પ્રાનિકાધર્મી નિત્ય પુરુષ મીઠુ પુરુષ અનિત્ય
અર્હ પ્રાનિકાધર્મની રૂળ નિત્ય હોવાથી તે પ્રાનિકાધર્મ કહેવાય જેમ
૨૪ મનાઃ આઠ પહેર તીર્થ ત પ્રાનિકાધર્મ પહેરગીત્વ કામ
કરનારા આઠ પ્રાનિકાધર્મ એવી સીમા ૨ જ આશીન ક્યાકમા એક
પશુ મિનીઃ એવી ન હોય ૩ તે નાર્યે ન તીર્થ તેથી તે ગ્રહમા
દાખલ ક્યા

નવમારમા પ્રથમ અરિહત પદ કેમ ?

નવકારમત્રમો પ્રથમ અરિહત પદ કમ નુપ્પુ ૧ કર્મની
૧૫૮ પ્રક્રિયા જિનનામ કર્મને બદલે મહત્ત નામકર્મ ૧૫૫
શુ ને ૨ જેમ અર્હત શબ્દ ને જિન સમ નીર્મ કરોને જણાવનારા
તીર્થકર સમ તીર્થ કરવાત્ય ક્રિયા એ વખત થઈ અર્હ એમ જેને
જણાવે તે તીર્થકર જિજ્ઞેષુરપણ સવાની અપેક્ષાને મામાન્ય

કેવરી પશુ આપે અહીં અર્દતપણુ જિનનામ કર્મના ફળરૂપ
 હોવાથી તે પદ પ્રથમ લીધું આપણા માટે નવપણી અહર નમો
 અન્નિતામ્ પદ સંખેત્ર છે અવધિ મનપવવ અને કેવનગાન
 ધરનાત અર્દત પ્રેરણ ૭ ને? અહીં અપાર્શ્વિ સદિત એવા
 અન્નિત કેવા મગેશ્વરશા સદિત કેવા અર્થમા ન લેવા

તીર્થ પ્રેરણે નિરૂપણ -રેવા અધિકારા

અનીનકાળના તથા ભવિષ્યકાળના તેમજ વન પ્રાનગળના તીર્થ
 કરો આ રૂપાણે જ જણાવે છે ૫ જણાવે છે ૨ મર્ધ પશુ જીવને
 મર્ધ પશુ જીવે માગે નાદ એ વગેરે પાપ વસ્તુઓના દહની બાબત
 જણાવી તે જ અધિકારા તીર્થ પ્રેરણે નિ પશુ કર્વા છે તે કેવી રીતે
 નિરૂપણ પ્ર છે તે વગેર આમળ કર્મમા આવશે

વ્યાખ્યાન ૪૭

સસારચક્રના જામણની આપતિ

શીખાર મહાતોળ મીમાન્ શીવામાચાર્યજી મહારાજ
 આપારાનસૂત્રના મોઢા અધ્યયનની વ્યાખ્યા કરના થઈ આગળ
 જણાવી ગયા કે-અમવાનુ જિનેશ મહાવચ્ચએ મોમમાર્ગ બતાવના
 બન્ધ જીવોને આપણિનું નિવાત્તુ અનંત નપતિતી પ્રાપ્તિ એ બે વસ્તુ
 જણાવે છે તેમા જીવને મોગમા મોગી આપણિ કષ્ટ ૨ તો કહે છે કે
 સમા ચક્રનું જમણુ માર્ત્તુ કે એના ઉપર કોઈથી પશુ પ્રગ્ને મેળવી
 શકાતો નથી આજે ચક્રવર્તી જેવ વાસ્તુવ કે જળરેવ રોપ પશુ
 મમા ચક્રના જમણુ ઉપર તેનાથી પ્રગ્ને મેળવી શકાતો નથી તે
 જમણુ બધ પ્રવાની તામત મર્ધનામા નથી નત્તુ સૌને લાગેન છે
 સનાતનકમા અમવાવાળાને જ મ અને મત્તુ લાગેના છે તેથી રોમ
 રોમ વ્યાધિ ને વ્યાધિ પશુ લાગેથી જ છે કઈથી ન વારીશમય

એવી અ આપતિ આમા જમનને પેરી રહેલી છે આમ છતાં તે
આપતિ એવી નથી કે મમી ન સમય એ ખસેડી સમય તેવી છે
ધર ફૂટે તેથી જ આપતિ થાય છે

તે આપતિ થયે સારી કે ફૂટે છે તેથી જ આપતિ થયે
છે અહીં પાચ દ્રવિયા અને મન તે આપણુ પર હ દ્રવિયો વિષય
ના માર્ગે અને મન નાચના માર્ગે જન તો જ હવે બદલાવું
બો છે તેની દ્રવિયા અને મન બધું નહિ તો હવે બધું
વાનું બધું ન થાય તેથી આચાર્યગરુડ પ્રથમ અધ્યયનમા જણાવે
કે માર્ગે હવે બદલાવું બદલાવું છે બીજા અધ્યયનમા કહ્યું
કે આ દ્રવિયો બધું જન વિષય થયે તે આગમના રસ છે
શ્રોત્રિયે આવે તે મન નાજાયા વિના કદા નહિ તેમ જ જ
બીજા દ્રવિયો થયે તે વિષયે આગમ દ્રવિયે તે નિરાપા બધું થયે
નહિ પાચ દ્રવિયા અને મનના પાત્રો લીધે હવે ખડુ થાય
છે વળી તે પાત્રો જે હવે રહે તે જાણવા તે મહેલ -
એનો રતો છે

દ્રવિયો અને મન માઠા વાય તે જુ મનુ ?

દ્રવિયોના વિષય અને આવ દ્રવિયા પશુ અને આવે તે નક
વાનું કામ તારી સમિતું નથી, પશુ એ વાન તારી સમિતી છે
મા વિષયો આવે ત્યાં ખૂબ ન થયું અને પનિકૃણ વિષયોમા
નાખુશ ન થયું તે તું આમ ગો તો તારે બરમકમા રખડુ
પરી નહિ થયા તારા ચાલડી દાકા જાણી જાણી થાય તારે
તિજોગે તારા વામી સાવી કમળે રાખીએ તો પડી નુમ્માન થાય
જ કમળી ? અહીં માઠા થયે-આ બાવી મોરમા સકા તેઓને
માટે નુમ્માન મરુતી જે ચીજો દેવ તેના મનને લાકે તે તુમ્માન
ન થાય તેમ ગાઈ મન અને દ્રવિયો માડી-અનેની છે તે જા નુમ્માને
જુએ જ નહિ મને જાણતો મવામા તેને તે દ્રવિયા તે દેવ જ
નહિ માટે આપણે કરુ સુ ? નુમ્માન થાય તે રીતેને રખે

એવો તે દિવસો ઈશ્વરે અનિર્ણયિત રીતે આપ્યો છે પણ તેની
પાળવે તેવો ધર્મ નહિ ધર્યા માનવી હાથે આવી જો તેથી
ધર્મ પાળી જાવો અને તે ધર્મ જે નિર્ભય ન થાય ન મહી મરિયો
અને મન આવી અને છતાં જાતમા આવેને તે તો ધર્મ પણ ન
થાય તે માટે શ્રીમદ અધ્યયનમા પ્રયુક્ત —અનુ જ ને જોઈ થયા
વિનાનો અને પ્રતિજ્ઞા આગે દમ દમ્યા વિનાનો તુ રહીશ એને
તે તુ મનુષ્યો જાને વ શ તો તારે ભરચકમા બા રાતુ ધર્મ નહિ
બધુ આવી મૂળને જવાતુ છે

આપુ મનુ મનુ શાન માટે ' ધર્મ મળવાનું છે મળવાનું
જાયતો મનુ જવાય, પાલ કહીને મળવાનું જાય તો આ રાજે
પાલ ન જવાય માત્રાન આટલું બધું મમનપણું મળવાનું જુ તો
તેથી મળવાનું તુ તેના માટે આધાર આપ્યું મળવાનું જાણુ થ
જાણમા જે મુકાલીને જાણાય તે મેળવાનું ન મળામળેનથી
પણ મુકાલી જ મિત્રમા જામ ક માણસ સરા તેને માટે ર્થદુર
પાળીપાળી—પોલીપોલીને માટે એ પણ કહાડામા તો એવું મિત્ર
બન તેરીજ રીતે ધનમાય કુદગ રજા રી મળતુ તિતેરીમા નહો
રપિસ લાન તેમાં શાહુ રી તિતેરીની નહિ પણ રની / મળુપ
તેમ અહા આ રાગી કુટુંબ હોવા આ આત્મારામની પ્રિમ રી
ધર્મ નહિ મીટ માન જેમન મળીને રાતુ તેની અને આત્માના
ની ગણતરી ન નહિ અહીં તો આત્મા રિસાન રી મળીને
જા જવાનું છે

આત્મા મેળવવાના ચીજો ક, અને કુટુંબી ?

આત્માને મેળવવાની રીતે રી અને રી? તો મદ છે કે—
પણ એવો નિષ્કાંસ આત્મા મેળવે અને એવું રાગ, મા ગમ
મા જે કે એવો પણ છે પણ તેમા એકના વસ્તુ એવો પણ
પોતાનું છે અને મેના ધ મા એવો પણ બાકની આવલ છે અમન
રાગનું એવો પણ તે તેના ધ નું છે પણ ગાન રી રમ

આવેલુ ચોખ્ખાપણુ તે જ્ઞાનના ઘસુ આવેલુ છે માટે તે બાહ્યી છે અનતીયા જોધા મુહપતિ મ્યાં જા મોક્ષ કેમ નહિ ? અનતી વખત જ્ઞા પૂર્વ સુધી બણી મયા છતા મીન, તેમજ નવચૈવેશ્વર પહાચી રામય તેનુ ઉચ ચારિત્ર પાણુ છતા મીનુ કેમ ? મ્હો કે તે જ્ઞાન અને ચારિત્ર અન્યજ્ઞાન વિનાના હતા તેથી તે જ્ઞાન ચરિત્ર ગણ્યાયા જ નહિ માટે જોધા અધ્યયનમા અન્યજ્ઞાનનો અધિકાર લીધો પ્રથમમા અનુકલાનો ખીજમા અનુકલિયનો અને ત્રીજામા ૧૭ ઇતરાજનો લીધો

સારુ કહેણુ તેમા નહિ, પણ સારુ થણુ તેમા નવાઈ છે નોધામા અન્યજ્ઞાન શી નીજ છે ? જ્ઞાન માન તેને પોશા છે ખીજા મતવાળાઓ પણુ પોતાના જ્ઞાનને મિયા માનવાને નેપાજ જ નથી પોતાનુ જ્ઞાન સમ્યક્ અને ઇતરાનુ મિથ્યા જેમ તમે મોતો તે માનવા તોરા નથી પોતાની 'મા ને નર' માધ આરી જ મે તેમ સર્વ મતવાળાઓ પોતપોતાના જ્ઞાનનો આ ૧૮ તેમા નવાઈ નથી પરણુ નારુ હોનુ તેમા નવાઈ છે સારુ નેપ સામા ? અને તે થાય શી રતિ ? નો મ્હે કે મ્હે માટે પ્રેર જ મ્તો છે અમ્યગ્ર જ્ઞાન પાનુ નામ ? મુદ દેવ ગુરુ અને ધમો જે માનીએ તે અમ્યગ્ર જ્ઞાન વળી નવ તરવને માનીએ તે અન્યજ્ઞાન મુદ હો જ મથી કયાજે તિય મધે અવતરયા નથી કુવને કઈ સિમ ? લોતા નથી તેવી જ રીતે ગુરુમા નમજ નો ખીજમા કુવ કુગર કેમ ? પાત ખરી કર મુન્ય પોતાના સોનાને જો દમ્બુ મોનુ મ્હવા માગે પણુ કમોળીએ મુદ તો તેમા મધને મોનવાનુ રોજ નહિ આપોઆપ સૌ કાઈનો નિર્ણય થાય

સુવર્ણની જેમ આત્માની સ્વેદી

જેમ મોનાના નિષ્કુય માટે વગર પમપમને નિદાન મતવવા પાળી કસોળી છે તેમ તને તારા આત્માની કમોળીએ જ્ઞાનીએ ને કોઈ આર નો તે તને નારુ સાગે છે ? તારા પગ મધ

જા તો કરે દુકમ કે પીડા કર કે તને માગી નાખે આ સર્વ
 પેળી મહ તને ન્યાય નથી લાગતુ તો તે આગી મૂકીને તું વિચાર
 કર કે જે ધમ એમ કહેતો દોષ મેં ચોર જાગ્યોમા રહેવા સર્વ
 જીવામા રૂથી આદિ પાપ ધ્યાવર બેદરિયાદિ વગ તેમજ
 પનેદ્રિયાદિ જીવો જ મર્ધ હોય તેમને હણવાનો મદને હક નથી
 તેમ તેમને પીડા કરવ નો મારવાનો કે તેમના પર જાણતા કરવાનો
 મદને હક નથી આવે / જે ચોર ત્રાસતોકમા જેઓ એક સરખો
 કમૂલ રાખે તેનું નામ જ સમ્યક્તાની નમ્યક્તાને અંગે કહ્યું
 તિ કાદિ કહેવા નથી માગતા

હિસાના ત્યાગરૂપ સમ્યક્દર્શન

આ મારે સૂનમારે જણાવ્યું કે જૂનમા જે થાય વર્તમાનમા
 જે વિચર છે અને ભવિષ્યમા જે રચતી તે સર્વ તીર્થ કરા આ
 મન્યક્ત્વને જમાવનાગ છે આ સમ્યક્ત્વને કે તો કે જે હણવાનો,
 તામે કરવાનો જાણતા નો દુકમના - મા વાના હક મેલ પશુ
 જીવા અંગે મદન પશુ નથી અહીં આવે કપર્ય દના । સાકરો
 ની જીગીને અમ ખ્યાના જીની નિરાપના પશુ કરે છે તે કેમ ?
 વળી કેમ ? જાતના માર્ય જશની નાળને પશુ પર છે તેનું સુ ?
 મદાનુભાવ વાત સમ / અહીં હમની વાત થાય છે અને તમે લઈ
 જાઓ / કિયાની વાતમા કિયામા માપતિપમને રથાન છે હમા
 તે આપતિપમનું ધ્યાન નથી જેમ ડોમર હાથ પગનું ઓપરેશન
 સમ્યક્ત્વનાર તેથી તે જાગને । તવા તેમજ નથી થા । દક તો
 કમન મવાનો રાખેન છ પ્રસનો પખ તેમ છે આ અમ મારે છે,
 બાગને નમાન કે છે ત્યારે મપતુ પર છે એમ કહે છે અહીં
 મપતુ પર છે એ જુગી વાત છે અને મપવાનો હક છે એ જુગી
 નીમ છે એ ગિરજેરી મડવાય । પતુ પર છે તે આપતિપમ
 મણાય તાકુને ત્યાર નિર્વાહ મરો પર છે અને તેથી નહી

જાનના વિધના ચાર તે નયમનિસાદ માટે નહિ - વિધનાનો હમ ઉ તેથી

પ્રભુપૂજના ચતી હિમાનુ મુ ?

મારા મધ્ય તરીકે માનનાર નાર । નયુની પૂજનાની રીતિ કરે ?
તરીકે માલિ મનેની જાને રમમયની પદુ દિગ્ધા પૂજના જાણતા કે
અજાણતા ચાર છે ને ? જાન મરી પશુ ૧૫ જુગી વમુ છ, વર્તન
જુગી વાત કે પૂજા કરનારા ૬ મ ધીરો એવોની વિધના ૫ ના
નથી પશુ અગ્નિ ૫ ના વિધા ચાર ૭ એમ અને કે હવે બી ૧
દશાનમારા એમ માની ને નો તેમન પારવે તેમ નથી તેઓ તા માને
૧ બ્રહ્માને જે જાનવરો જનારા તે મર્વ પદુમા દેવમરા માટે છે
તેઓ જાનવરોને માન ને ૧ મુદ્ધિએ, જાર જો શ્યામનમ આનુ
માન ૧૧૨ ૧૦૧ નથી ક્રિયા વનુ જુગી છે મો ૧૨૬ વનુ જુગી ૩

જાનુના રૂપ કરનારને હમ કેમ અનાય ?

જેઓ જાનવરોને માનવાળા હમ મને છે અને તેમા ૧ પોતાની
હિતમતા માનવા સાથે તેવાને દર માને એવાઓ કૃષ્ણને દેવ કેમ માને ?
સનો વધ મો જા રૂણનો નાશ મો એમાનાં માણુ માના જોત
કે કે નીક કાણુ એમમે જેન દર્શનમા રાદિને માનવામા
શર્ધ પશુ એવની નિવધનાને સ્થાન જ નથી વ્રામજુને મમજનારા
મમજમે કે મોચ અને ગમ્ધાયના આવેતો 'તન્ય એવન મુખીને
' ન હન્તયા ' એટલે હજુનાને લાયક નથી એમ જાણા મુ અહો
સર્વ એવોને હજુવાની માનવા નથી આવો / દેવ નિવાનાયો છે
નર્વ જાળના એવોને જો ૧૦૧ હિના કરનાળા હમ જ નથી
આનુ નામ જ મમજનાને આનુ ૧૧૨ જ કોને એવે આવો ૧ ?
પાનનાર તે સુદે મો તેનો પ્રયાજ વરી તે પ્રમાણે વર્તનારા તે
સુરુ આવો જે ૧૨૧ જો તે માનનો પ્રજા તે જ સુરર્મ આ
થી જે વિરજ તેજુ ૧૧૨ જ કોને કડુ કે કુધર્મ છે

એકથી વધુ ક્રિયાપદો કેમ જોવા ?

અર્થ મળતા તીથ કરા મર જૂને જીવે, મતોને માન્યાનો કે તામે ૧૦ વાનો મેદને હા નથી ૫૫ મેદના હતા તે વાન ખરી, ૫૫ મેદ વાને માખો દિન એના ને મનજીને ન જોને તેમ અહીં 'एवमाकरोति' ક્યુ તે મન હતુ પણ 'एव आसति' આદિ ક્રિયાપદો જોવા કેમ ? તે ૫૦ કે તે જોવાનુ મા જુ છે, અને તેથી આ ૫૦મની ૫૦મી મારમૂલી ૫૦ ને મન જણાવાને

વ્યાખ્યાન ૪૮

કસપૂર્વ અને તેની ઉપનુ જ્ઞાન તે અમ્યક ક્યુન કેમ ?

જાણે અણુવવામા મ વે અને ૨ નૂન જન ર્થ સુધીનુ જ્ઞાન થાય તે પણ તે નમ્યકર્મને વિનાનુ ના તે મ સંગ્રાન ન જાણેવાય જ્ઞાનમાત્રો જ્યારે અમ્યક નથી આવાનુ નાપ નો ન પૂર્ણ ચો ર્થ ૧૧ ૧૨ જ્ઞાનિજ્ઞાના માત્ર ન નર નમ્યક છે કે નહિ ? નો કહે છે કે-જુન નવ ૫૫ નથી ના પડી નાજી મારો વિષમ કેમ જાર છે કે ચો ર્થનુ જુન પાન ૧ ન ન મ પૂર્ણ દશપૂર્વનુ જુન નહી અમ્યક જ ૫૫ ચો કે જન ર્થવાળ તે જો પળ અમ્યક જુન મિથ્યાત્વ મેવ જામે પામે ને જા જા નો જા નથી જ્યા મ પૂર્વ છે ત્યા મિથ્યાત્વ ન જાના નમ્યક જુન જ જાણે તે જમ જહી પ્રત જાણ્યા કે જિન ચો ર્થવાળાને અને દશપૂર્વવાળાને અમ્યક જુન જો છે પણ મિથ્યાત્વ ન નાપ મ પૂર્વની અદ્યાજ્ઞાના માં બે ૫૫ પણ તેનથી માત્રવાળા માં તે સમ્યક જુન જા જ્ઞાન

નમ્યકર્મને વિનાનાને એક જ્ઞાન વાર ?

હી જાણમા નનુ જણાવે ૫૫ એ ર્થનુ

૫૫ જાણ મારમા જુન એનુ જાણ

મિથ્યાત્વીને પણ યાચ પશુ દ્રશ્યી આગળના જે જ્ઞાનો છે તે સમ્યગ્દર્શન વિનાનાને યાચ જ નહિ જગતમા ભાગ્યશાળી ન હોય તેને ચાત્રા બળરે વેચવાતું મન જ ન યાચ અને હનમા બળરે વવાતું મન પણ ન યાચ અહીં વેચતું લેવું તે ભાગ્ય ઉપર આધાર રાખે છે જેના આત્મામા સમ્યગ્દર્શન વમેતું દોય તેને હસમ્ પૂર યાચ આત્માનાને હમ પૂર્વતું જ્ઞાન યાચ જ નહિ આરે તેમા હમ પૂર્વના ક તેથી આગળના જ્ઞાનો પણ સમ્યગ્ દર્શનવાળાને જ હોય તેથી તે જ્ઞાનો સમ્યગ્જ્ઞાન કહેવાય

તે ચોરે પૂર્વો સુદૃષ્ટ છે, તે સમ્યગ્દર્શનના પ્રતાપ છે

ખીજા જ્ઞાનો તો સમ્યગ્દર્શન વિના પણ યાચ હસ પૂર્વાદિના જ્ઞાનો જે યાચ તે સમ્યગ્દર્શન વિના ન જ બને અહીં જ્ઞાનમા અને ચારિત્રમાં જે સુદૃષ્ટ છે તે સમ્યગ્દર્શનના ધત્ત છે અને તેથી શાસ્ત્રમારે ક્ષપક્રોષિ કે ઉપશમશ્રધ્ધિમા પ્રથમ દર્શન મોહનીયનો હસ કરે એ વિકલ્પ ન લીધા કારણ કે સમ્યગ્દર્શન વિના ચારિત્રની સુદૃષ્ટતા છે જ નહિ તેમ અહીં સમ્યક્ત્વ નામ્નુ શુદ્ધિશાસ્ત્ર લાકને પાત્રમ્ કે પ્રકૃત શુદ્ધિશાસ્ત્ર સમ્યક્ત્વના નામે ન લીધું કારણ કે સમ્યગ્દર્શન વિના દશવિરતિ કે સર્વાવિરતિની સુદૃષ્ટતા નથી દેશવિગતિ કે સર્વાવિરતિની સુદૃષ્ટતા સમ્યગ્દર્શનને જ આભારી છે

સમ્યગ્દર્શન કહેવું કોને ?

આનો પડદો કે સદેશા જેને મજૂર દોય તેને જ શુદ્ધિવાદિ આગ્રાધમનો અધિકાર છે અને તેને જ દવાદિ તરવો માનવાનો અધિકાર છે તે પડદો કયો ? જગતના સર્વ જીવોને મારવાનો હસ પ્રાપ્ત છે જ નહિ આનો જિનેશ્વર મહા જ્ઞાનો દોરે જેમને મજૂર હોય તેઓ જ શુદ્ધ દેવ ગુરુ અને આશ્રવાદિ તરવોને માનવાગ મજૂર જેમને આ દેરે કષ્ટ ન હોય તેવાઓ ચાહે તેટલા દવા દિો માને ૫ તરવોને એએ તો પણ તે મામ્મા ૨ સમ્યક્ત્વમા આવી રાખતા નથી

પ્રથમ પૂછે તેના ઉત્તરમાં આ દહેરો

આવી રીતે જે મૂળ દેરો જણાવ્યો તેમાં ગીત કરતા શીલા કાર્યાર્થે છે કહે છે કે-આ મોઢાએ ઉપજાવી કહેવા નથી અને પુદ વીર ભગવાન કહે છે કે-આ અમુક દાદમ માટેનો દહેરો નથી. જેમ મનનના અંગે બાગમિક્તી લખાવ તેમ આ નથી અતીતમાં યથા વર્તમાનમાં યાવ છે અને ભાવિ જે તર્થિકરો યમે ત સર્વ આ જ દહેરોને જણાવનારા છે કહે કેવી રીતે? તો કહે છે કે-પરમને અને જે કોઈ તત્ત્વ પૂર તેના ઉત્તરમાં તર્થિકરો એ જ જણાવ કે જે જનનના ઉલ્લેખા એવી સમજાવ દેવી જોઈએ કે કોઈ કોઈને ના વાને તામે મેવાને પીઠ મેવાને કદા નથી એવો દહેરો જણાવે

જણાવવાના એ પ્રકાર

કહે જણાવવામાં જે પ્રકાર છે જેમ મોઢ વખતે મૌનપણે જણાવે જેમ ભોજન માટે આમ ત્રણ આપીએ ત્યાં મામે મુખ્ય મુખે હા ન બળે પણ મુખનાત આપે ન આવે તો ઉપમરૂપે પણ કહેવાય તેમ આ જિનેશ્વર મહાજી શુ મૌનની મુખ્યતાવાળા છે? તો કહે છે કે જ્યાં મુખી તેમજ હાસ્યપદ્ય હ તે વખતના જે આચારો કે પ્રવૃત્તિ છે તે મૌનની છે અને તેથી જે ઉપસર્ગો પડે છે અને મટે છે તે આ મૌનપણે જણાવે હ કે કમ્પાણી ની હાસ્યવાળાએ પરિણે, ઉપમર્ગો મદન કરવા અદી દહેરો જાહેર પીરો નથી પણ મૌનપણે તે જણાવે છે આવી રીતે મૌન પણે કૃત્રીક મુખનાતો રોય છે તેવી રીતે આ મૌનપણાનો દહેરો નથી પણ કમેશ્વર એખ્યા સખ્દોમાં એ દહેરો જાહેર મારી છે જાહેર કન્વામાં મોઢ મુખ્ય જનનમાં જાહેર ગા મેર જોત તેમાં પણ જાહેર તો છે ને? તો કહે છે કે નહિ માનજનારાઓની સમુખ જાહેર હોયે સ્વરે જોત તે મનનું પણ પડા દાર જાહેર જાહેર રીતે હોયે સ્વરે જોત તે કામ ન થાય જિનેશ્વરો જે દહેરો જાહેર કર છે

તે મનુષ્યની પરિણામ જાણેર પ્ર છે જગતમા કે પહાડ ઉપર નહિ
અર્થાત્ દેશોની ભાષાભાષી બનાવેલી અર્ધભાગધી ભાષા.

અહીં પરિણામ પરી જગત જોઈએ તે મન પદ્ય ત્યારે
કીડ-સિદ્ધાન્ત-ઉપર નહીં લેવી પડી કે જેને આની કષ્ટભૂતાત કોષ તેજ
મનમા આવજો. અહીં પોતાની માન્યતા મુજબની મનમા જરીતે
બોલાય તો તેની કિમ્મત ન અમલ નેમ અહીં જો અને મનુષ્યો
સર્વ જોઈએ થયેલા છે તેથી પરિણામ બોલવા છે શુભસતી આખો
વર્ગ જોઈએ પ્ર અને માર્ગ નીચી ભાષામા જોઈએ તો તેથી તાકાત ન
મમજો તો પડી તે બોલવાની કિમ્મત સીં? તો કહે છે કે તેમ કિ
આ દેશોની ભાષા અર્ધ જીવેને, અવગત છે આજે દેશોની ભાષા
બોલી શકેને જે ભાષા બનાવવામા આવી છે તેવી અર્ધભાગધી ભાષા
જે સર્વ જગતમા મમજી શકે તેવી ભાષાએ શ્રીને પ્રભુ જોઈએ છે

પ્રભુજી રચન સર્વ જીવેને પાતપાતાની ભાષાપરો પરિણામે

જોઈએ પ્રભુ અર્ધભાગધી ભાષામા જોઈએ તે ભાષા તો આજે
દેશવાળાની મનમા આજે જગત પ્રભુની પદ્યમા જોઈએ આજે જ
હતા જોઈએ નહિ પ્રજોગી જગત વગેરેની માથે આજનારી રાજીઓની
માથે આજનારી પ્રજીઓમા સીન, અજગસ્તાન આજે દેશોની પદ્ય
હતી અને તેવીઓ આ દેશથી મોસીમ જ રહેને? તરુ કે તેમને
ભાષાનો ખ્યાલ નથી તેથી તેઓ જેમ જોઈએ? અજો દેશના રખતે
જમા ત્યારે આ જોવાયું થયું! તો કહે છે કે ૫-૧૧ પરિણામ જે જીવે
આજેના છે તે આજે? ૫-૧૨ મનાય છે આજે મનુષ્ય છે ૫-૧૩-
જગતપર છે તે ૫-૧૪ પ્રભુજી રચન જોઈએ જોઈએ ભાષાપરો પરિ
ણામે છે તે કેમ જોઈએ? તે માટે જ અજો કીજો જીજો ૫-૧૫ કંઈ
સમાધાન ન ક'વાય, તરુ કે જગતની પ્રજીમે વસ્તુ બનાવ પામે
તેમ નથી, તરુ કે મનુષ્ય જોઈએ અને જગત નમજો તે કેમ જોઈએ?
વાત ખરી પદ્ય અતિશય પ્રભુ નામ તેમજો

તીર્થ કર દેના વચનાતિશયનો પ્રભાવ

અતિશય એટલે અમુક આચાર્યાગીના આચાર્યો જ બને તે મને તેઓ અતિશય મહા પ્રભુને પોતાથી મર્યાદાથી ભાવ્યો બોલે છતાં ચાહે તે હોય તે મવને પોતપોતાની નાધારા ને પરિણમે હવે તીર્થ દેવોએ મન કરીને પોતપોતાની નાધારા પાત્રિ અમનાવાગી પ્રેરી અર્ધભાગથી વાળીએ પ્રીતે આ નેચા મનકેરે ચો છે પ્રભુ કે હમર તરીકે પોતે જે જાહેર એ તે માનવાને મના તેવા જ પોતે “આનંદ કામ” કહી ન જાણે, એક રચન પરમાણુ છે એટલે કે શેડે મેડે નોડને પ્રમાણુ જ પોતે તેમ અહીં જિનેશ્વરે મેડેના નેરે પ્રીતે મૂલ થયે પશુ ખાતરી વિના મન મૂલ ન કરે જેમ આગથી બરથી નાનથી તોમની છબ મદ મી દે પશુ અહીં મન મેઈ મિ ખાતરી વિના મૂલ પ્ર જ નહિ તેમ અહીં પશુ જિનેશ્વર મહારાજના વચનને પ્રાપ્તિથી બરથી નામથી મૂલ પ્રે તો સુ સમજવું કે તો કહે કે કે-પ્રુ અહીં મેડે કે પ્રે મોગી મોગીથી તમે આ વચન પ્રભુ ન કરો ! હે નાધુઓ ! હુ જે મુ હુ તે પરીયા કરીને નપાસીને તેજે ! માત્ર ગોવ મનદો કે મને મોટે ગણીને તમે આ વચન ને નહિ !

પ્રમદાને ઉત્તર દેનાની પ્રભુની રજ

અહીં મહાની મહાનજા નરખા પ્રેની મેડેનારા બને ગોતમમનામીદી ન ખા નામજનારા છતાં પ્રમદા પૂજાય છે કે જે સેવણકરણ મન ! વચ ઉચ્ચદ્ર જેમ ગોતમ પ્રભુને પૂછે છે અહીં મોગીને મનાવવાનું નથી સમ કરીને નમાધાન મેળવવાનો દર છે નહિ ? મહી જેને જે મેઈ પશુ મન થાય તે સમ પૂજવાનો દર જેને કે હવ તે મેના બને મેના તે હવ આમ પમ કૂટી રહે અને ઉત્તર પશુ પ્રભુ તે જ પ્રમાણે આપે તેથી ભગવતીદીમા પ્રમદા ચો એને કલે વેવાની પ્રભુની રજ પશુ છે.

લૂટી ગાયના ઘરાક જેવું નહિ

અહીં ગાયના ઘરાક જેવું નહિ એક મનુષ્યને ગાયનેા ખપ દતો તેથી તે વેચાતી લેવા ગયો છે એક લૂટી યથેડી ગાયની બધારે ખરીદી કરી પણ પોતે ફસાયો તેવી રીતે બીજાને ફસાવવા ગયો ત્યાં સમાવાળાએ ઊભી કરી બતાવવા કહ્યું ત્યાં પેનાએ કહ્યું કે મેં તે બેઠેલી જ ખરીદી છે તેમ અહીં નથી અહીં તો પ્રમુખ વચ્ચે સામળેલા કે લખેના કહેવાના નથી પણ જોના જે મરણ દોર તે કહી દેવો સમાધાન કરવું એમ છે

સાત તત્ત્વોનું નિરૂપણ

આ જે દંડેરો હુ કહુ છું તે કયો ? બળાત્કારના, પીતા કે મારી નાંખવાના સંબંધમાં હુ જે દંડેરો કહુ છું તેમાં કોઈ પણ જીવ કોઈને પણ મારે તો તેના પાપ બાપ પાપથી બચે ક્યારે ? આ દંડેરાના પરિણામ કહી તેની કબૂલાત આપે તો જ બચે એવી કબૂલાત આપે ત્યારે જ મરણ મણાય અને એ દંડેરો ન માનવો તેનું નામ આત્મવ જીવ અજીવ આત્મવ (કર્મજંધના કારણે) બધ (આત્મા અને કર્મનું એકમેક યવુ) એવી રીતે જીવકર્મનું એકમેક યવાનું રહે તો સંસ્કારમાં કર્મના પ્રવૃત્તિને જ ન રહે અને તેથી બાધવાનું બને જ કર્મ ? તો કહે છે કે-મહાનુભાવ કોઈ જીવો એવા છે કે જોમને કર્મનો મરણ હોવાથી નવા કર્મો લાગતા નથી વાર પણ લાગેલા તો છે ને ? વાત ખરી પણ લાગેલા કર્મો અમુક મુઠ્ઠે છૂટા પડે છે હુ ખ બોગવાત કર્મો છૂટા પડે તેનું નામ નિર્જરા કર્મો આવે રોકાય વેદાય બાંધ છૂટા પણ પડે છે જીવની એવી પણ છૂટા છે કે જોમા કર્મનું આવવું નથી બધાવું નથી રોકવાની કે તોડવાની ક્રિયા પણ કરવાની નથી પણ માત્ર આત્મસ્વરૂપ જ છે એવી જ્ઞાન નામ મોક્ષ છે

શિષ્યોની શકાના નિરસન માટે કહેવાતા તત્ત્વો

આવી રીતે સાત તત્ત્વો જિનેશ્વર મહારાજને પ્રાપ્ત પડે છે

રીતે જેને મદદ આપે એ જો પશુ અહીં મિત્રતા । કેમ નથી તેની
ભાવા મસ્તક કની તે કહે છે, 'દોગે દોગે, મારા ગુરુ જ્ઞાન પી
ગયા છે' કોમ ન નમતુ તેથી વિદ્યાર્થીના મતભેદ તેના મુખ
જ રસો જગનને ન પડ્યા તેમ અહીં મમજ્ઞની ભાષા
દહેરો પીપાસ તે નામ લાગે અને જગનને તે પડેલું પશુ ખરું અહીં
જગજ્ઞાન મુવરથાના જે દેશ હ તેમાં જો અભિગમ નિર્વિમ્લ
લેખ કરે 'સર્વને તે તે ભાષાએ તેમજ વચન પશિમે અહીં જે
દહેરો પીપાસ છે તે તમામ જાતિના કુલ અને જગત્ માટે છે
તે નવું નમતુ શકે તેવો ને । તેથી જ ભાષામાં પીપાસવો જોઈએ

જિનેશ્વરના હંદેરાની મરજીએ ભાષા

મયને દમેશા આપે એવરિયા બેભા જાણે ૩૩ પછી જે મહં
પાત્ર એમ કહે । ૬ મયને નથી જાણતો તો તે અચાચ મમ નહિ
લાગે એકુ છેવટે વખે તો તેનો અર્થ જો 'અહીં નિર્દોષ
મહા જાનો નેરા જે, મનુષ્ય, આય, અનાય નવું કોવો પોતપોતાની
ભાષામાં ભજો અને તેથી અચરાચરી દેશના તે 'વ' ભાષાને મડ
મરવાવાળી બના છે દવ ના નેરા દુનિયાને જાણવા જ જાણવાને
માટે પીપાસા હોનાથી જો સ્નેહશાહી નેરા દરેક ભાષામાં દ્રાવ્યનેસન
તરુણી મનુષ્ય કરીને મોખલાય છે તેમ અહીં જાણાનુ 'મવે
કોવો આ હકને મળુ કર કાષ્ટને માવા નામો કવા દુકમ
કરવા પી । તા ક મારી નાખવા પ મહં પશુ ન ગી મારા
આ પાસ વસ્તુ દહેરાપે મમજ્ઞની છે જાણારી જ તેથી દરમને તે
પોતપોતાની ભાષામાં જ પશિમે તેથી ભાષામાં જ ખરી

દહેરો જાહેર કુનાનો મુદો ના

અહીં સાચા કદ છે કે નવે એવી રકા થાય નેરા
જાહેર કરાનો મુદો જો 'આરો જમ અને કા પો C દ એના જેવું
છે નહા નહા' અનાય, વ મનુષ્ય મવને એકસખી 'ભાષામાં'
સમજા તેવો દહેરો પીપાસા કારણુ છુ 'તો મુદો છે 'દહેરાનુ

ફળ કે દેવને અને કે અપને અને જે નશ્વરો થાય તેના
મો કો છે એ દેવો કીડ શ માટે તમને અને દુનિવાન આપા
ફળ મુ ? તેના નિવાન્યુ માટે નમસ્કાર ન થાય ત્યા મુખી દરેગની
કિમ્મ મીની પશુ ન જ થાય એક વળી બીજાને મળજીથીએ અને
તેન શકાય નવાપન ન થાય તે વળી કિન જ નથી અહી
જમન કે તમને નિમ્મન થી ?

અનેક બેરોના બોગાનુ પરિણામ

તે અમે જણાવના તીર્થ ૪૩ ૬ અને ૮ ૧ના દરે ૧ માટે
દે માગી જિદનીઓ ખનમ ઝી અને મેદાદિ મામદાપમ મુખી
તીર્થ નામ મ થાય ૬ ને નિશ્ચિન અને રીતજર થાય ૧ના
અહી અત કોમકાદિ નામગણમ મુખીના મળમા જે બતા થરા તે
અર્થ તીર્થ નામકમના પેદાશુમા આપવા ૬ અને તેથી જ અનેક
બેરોના બેરોન ના પાનિયામ છે મુ ૧૨ અથા માત બીનેકુ
વ રન સમજી શકે ૮ થાય અવાય ૬ દેવ અનુન બધા તીર્થ
૬નુ બોતતુ વચન નમજે છ પશુ તમાતુ બોતત વચન તે અનુન
શ્વેતિના નમરા માદ્યો પશુ ન નમજ નરે અનુન મદ જ તેનુ
તે વચન બોત તે નવા તે ન જ મમ ૮ પશુ અનુવિધે સુધની
પાંદા જ મમજે તોરે રજી રો બે તે તે ને વનવર ના કી અનુન
અને દેવાય નમજે તાનના કિમ્મ ૭ જુવામા નાવી ૬ ૧ જે અનુન
અને જાન મેદાદા માધનેને જુવા ત ૬ વધતા વન વળતા વળ
તેનુ જ નામ મમ જાન ૬ ને મિતાવના તાનને મમજાન ન મવાય
મારી અકલ મલ જાન તેને જ કોવાય જે મેદાદા માધન ૧ ૬
વળેતુ હોય આ હમી રમે વર્તી ને જ મ વનન અનુતુ મેદાદા
અને પાદાદો ૧૨૩ તેની અનુન મીનિએ વર્તાય તે જ મ વનન
મેદાદે મી ૧ આપે નાવિજા ૧૧ જે કોઠએ કરી લેય તે તે
જેન દ્યન જ છ દ્યન દ્યનમા મેદાદામા નાધન મિતાવની અકલ,
ગુદિ કે જાનને અગાળ તરીકે અનુવામા આનુ નથી

અહિંસા રૂપી અનાજના રક્ષણ માટે વાડરૂપ સત્યાદિ

આ રૂપથી મનુજને કે પાપ મહાવતોમા પ્રથમ પ્રાણાનિપાતનુ સ્થાન કેમ ? આ ૮૭૨૧ “ સવ્યે પાણા સવ્યે મૃચા જીવા સત્તા ન હસત્યા એ પ્રથમ મહાનનો છે વળી હિંમિદસુરિણ જણાવે છે કે નત્ય જાને માટે છે ? અહિંસાના પાનનને માટે જ સત્ય છે ચોરી નિવારની તે જાને માટે ? હિંમના ત્યાગને માટે હવે અહીં અહિંસા તે અનાજ છે અને તેના રક્ષણને માટે વાડરૂપ સત્યાદિ છે વાડનુ મનાનુ કે રક્ષણુ મરુ અને તેને ટકાવવુ તે વાડના રક્ષણુના સુ । માટે નથી પણ અનાજના રક્ષણુના મુદ્દાએ છે તેમ અહીં મત્ય અન્યા મુદ્દાએ નથી પણ હિંનાના ત્યાગના મુદ્દાએ છે અહીં અહિંસા અનાજ છે અને બાકીના વ્રતો તે વાડરૂપ રક્ષણુને માટે છે આહિંસા પ્રથમ મહાવત રૂપે વીધી આ મર્વ જીવને અર્જ ૮૭૨૧ છે

મનુસ્મૃતિમા આસાહારની છઠ

હવે ૮૭૨૧ના વિવેચનમા કે નવનત્વના સત્યમા આવીએ સમ્યગ્વર્ત્તાદિ જ્ઞાનથી તે મોક્ષમાર્ગ છે સમાર્થ મોક્ષ જેવુ થાય તો શુ થાય ? તે કેવી રીતે ? તો કહે છે કે મનુસ્મૃતિ એવે જોને ધારાપયીએ જીવનીતિનો અથ મનાવે છે તે શુ કહ્યું છે ? તે કહે છે કે-માસ ખાવામા દોષ નથી ખાવાજી બોલ્યા આ વાં તેમા રજી પૂછ્યુ તો કહે-જાણજી અહીં મનુસ્મૃતિમા જખ્યાવ્યુ છે કે-મામ ખાવામા ૧૫ નથી જીજીજીજીએ મોજી એવે અહીં મજીજી મોજીજી કોતો ખાવાએ મોલવા ના પાડી કતી અહીં લાકડેમકકડ વળગાડતુ છે એટલે ઝારીમા બોલ્યા કે ખાવા જુડ એમ કરના બોનાનો ખ્યાલ આ-એ એટલે અહીં હાકમા બોલ્યો અહીં હાર પીવામા પણ દોષ નથી આ મનુસ્મૃતિકાર ધારાપયીએ જોને માને છે તે બોલે છે પણ મેલુમા પણ દોષ નથી એમ-મનુસ્મૃતિમા કહે છે આમ કહીને વગે કરવા શુ મોદા છે ? જગતમા જે દુષ્ટમા દુષ્ટ મીજ છે તેમ

આ માન તત્ત્વોમાં અન્ય મનવાણી કયુ તત્વ નથી મુનના ?
આસિંક મનવાણી દરેક જીવ જ કર્મનું આપણુ જધાણુ તેમ
નામતવાણી કાચ તેમ નથી તેમ જીવન તેમ જીવન તેમ જીવન તેમ જીવન

મોક્ષ મેળવે તો તેના તે નામ જૂર યાત્રા તેમ નથી આ સાત તત્ત્વો, ક્ષત્ર તીર્થ ને ત્યાં દુસ્ત નથી પણ દરમ અવવાણ તે માતે તત્ત્વો માને છે આ માત્ર પ્રુષ્ણપાપ માથે મેળવના નવ તત્ત્વો તે ધર્મ તીર્થ મને ત્યાં વિસ્તર થયા નથી હતો અને આપણે જ ને કહીએ છીએ વાત ખરી પણ દાખલો છે મરો કાચો તોરો વધને રમે તો પણ હોરો જ બોલ તેમ જવરીનો છેકરા જો હોરાથી મે તો હોરા જ બોલે અહીં નો છેકરા મે કાચથી ખો બોલે તો તેમ અહીં કાચ જાનમના જીવ અવવાણ નવે તત્ત્વોને બોલે ખા પણ તે કાચ અને પથ્થરને બોલે છે જોનો જવરીનો છેકરા જેમ માયા હોરા રાખે જ તો તે તેમ સાત નવ તત્ત્વોને માયા પા ખાને જ બોલે

મોક્ષ જ મળે અને મોક્ષ પણ મળે એમ બે નુ ?

જેવું એ મોક્ષ પામવા નિમિત્ત થયું તેમજ મોક્ષ મિવાપ જગતમા બીજું ધર્મ માન્ય નથી તે માધ્ય બે પ્રકારે છે મોક્ષ જ મળે અને મોક્ષ પણ મળે અહીં મોક્ષ જ મળે તે ખડાવતા ની દુહી ગળ્યાય એટલે દેખાડની માથે સ્વીકાર મોક્ષ પણ મળે એવી માન્યતાના એવો પણ છે એમને ધન, માન કુટુંબ સ્ત્રીઓ પણ મળે અને માથે મોક્ષ પણ મળે તેવાને એ પુ મનાવત પછી મોક્ષ મળે જો મોક્ષ જ જોઈએ એવી માન્યતાનાળા એવો દોષ તેવાને અધર્મપુરુષાત્વ પરાવતમા મોક્ષ મળે આરી રીતની માન્યતા જો મોક્ષ ધરાવત હોતો તે તે જોનજાન જ ધરાવે છે ઈ જાનમગમાથી કોઈ પણ આવી માન્યતા ધરાવતા નથી આવે મટે ૧ પા માન્યતા નથી ત્યારે કોઈ તેમના દુર્વાર્થ તત્ત્વોને જો માનવાન તે ત્યાર કાકાને હોરા મોર્તી કોરો જોવું છે અહીં હોરા આને માનવાન જો છે તે સાચા તરીકા

કર્મ અકલ અને કશુ જ્ઞાન કીમતી ?

જ્ઞાન પૂર્વે કાકા સુધીનુ જ્ઞાન થેઈ જાય પણ એહો તે અધ્ય અતી કારણ છે એ જય જોવાનુ જોગી માન્યતા માથે રહે ન વતવું,

વ્યસનાદિ કે કોષાદિ પ્રવર્તે તે કમળપત્નિ કારણ છે અને તમે
બોધાયા, તો પડી તેમને એમ જાણવામાં વાગે કે ? એ તો કા
પણ કમળપત્નિના માન્ય તરીકે બોલી શકે, પ્રથમ ની આવી મકાના
નમસ્કારના રૂઢે છે જાણવામાં વાગે કે એ કમળપત્નિ વિવાહતમાં
એમ બેઠો ? વિવાહતના બધી અંગે આજ છે અને મારી
મા અને એક જા એ મારા કે માન આજ નથી રહેતે કેમ ?
એમ કહે તો જાણ વગેરેવાય તો તોને કહે જાણ કે તો તે તો તોને
મળી જાય

હવે કમળપત્નિ માને તો કહીયા કરાથી કે ?

અહાં મિત્રાત્વ અવિરાલ એ અને કમળપત્નિ નવવામાં મન
પોતે આજણ નથી તેમને કે મળીતી તરીકે મમ કે તુ છે એને
જાણી નામે રહે કમળપત્નિ આજણ કહે કે એ ના લીધા છે અને
મિત્રાત્વસ્થિ કમળપત્નિ માટે તેના બગલામાં પડે જે પીવા થોડી
છે તે પડો પડે એ જાણકુળની લીધા એટલે કે પીએલી માથેની જે
આજણે કમળપત્નિ તો માન તો તે લીધા છે જ નહિ કહે
મિત્રાત્વ મીઠાએ કે એમ માન્યા છે એમ જો એ જાણ જાણ
જામ માખા મુખી આજણી પછી આદિ માખા તેવા પરમે
શરને મિત્રાત્વકિ કોય જ નહિ । કહે તે કે મમ ન મિત્રાત્વ દિ ન
જાણ પણ તે મિત્રાત્વનાને તે મામે એમ અહીં જેનું આમનાં મળ્યા
આજણ નથી આજે તો આજ પરમેશ્વર કોય કે જાણને કોય પણ
કેવે તેવ તે મિત્રાત્વ અવિરલ કરાયા કે જાણવામાં કોય તે તે
નર્વ અને જાણ જાણતમાં આવી ગીતના યાગ મિત્રાત્વ
જોતોના જ છે -

કહેનાનું અથર્થી પ્રતિ સુધી નિરૂપણ

તે સિદ્ધાંત કે કયા ? તો કહે છે કે-કવનું સ્વરૂપ પદગોષ્ઠ
કે આજ નથી પણ પાછા એટલે સ્વરૂપે દરેક નવનું પરિવર્તન થાય

ધર્મરૂપા શુદ્ધનુ મત્ત્વ અને અશુદ્ધનુ અમત્ત્વ લાવવું મ્વાથી ' અો
તેથી ઇતિરોએ સ્વાદ્વાદને આખો ઉગ્રવી દીધો શુદ્ધ અશુદ્ધ સત્ય
અસત્ય, બિન અભિન આદિને માને અને સાથે મિથ્યાત્વાદિ ચારો
માને તે જ રંગને માને શરીરથી આત્માને નિત્યાનિત્ય બિન
અભિન માને તે જ આ રંગનેકે તત્ત્વોની સ્થિતિને માને તે
સિવાયના જીવો આ તત્ત્વોને ન માની શકે આ ઉપથી અમવાનને
તત્ત્વો પ્રરૂપવા પડ્યા છે આવી રીતે આખા દેશનું અવધી ઇતિ
સુધી જોએ નિરૂપણ કરે તેઓ જ પ્રરૂપણા કરનારા કહેવાય અને
આવી પ્રરૂપણા તીર્થ પ્રેરોએ કરેલી છે જનસ્થાનકારે આ દેશને
" સર્વે પાળો મૂળા એ વિષય રાખેલો છે તેમ ઇતિ જનકારે
એવો દેશ રાખે " સર્વે બ્રાહ્મણા ન જ્ઞાતવ્યા " તો તે કામ
ન લાગે મર્થાદ્વાનાગો જ રંગે રીએ તે દેશને અમે ગીતકાર કે
વ્યાખ્યાકા શુ કહે છે તે અમે જાણવાસો

વ્યાખ્યાન ૫૦

ભવાતરથા સાધેલો સર્વજીવહિતક સદેસો

શ્રીઆચાર નંદારાજ ગીમાન શીલાકાચાર્યજી નંદારાજ
આચારાગસૂત્રના ચોથા અધ્યયનની ગીત કરતા મક્કા આગળ
જાણાવી મવા કે-સમસ્તઅધ્યયનની અદર મૂળ સત્કારે જાણા પુ
કે અતીત અનાગત અને વર્તમાનકાળના સર્વ નીર્થ પ્રેરો એવી
રીતે કહે છે મોતે ■ અને નિરૂપણ કરે છે કઈ રીતે ?
જગતના સર્વ જીવો મર્વ જીવોની સાથે તાડના તળેના નદિ કરવા-
રૂપ દરવાર છે કેઈ પણ જીવને ચારો તે દારી રૂએ મોઅ નથી
આ પ્રરૂપણા જે કરનારા આવી છે તે મૂળ સત્કાર પદી છે જગતના,
વર્તમાનકાળના મોલીસ વીસ કે એકસો મિત્તે એ મર્વે તીર્થ કરો
ક્રમાણે કહે છે અહીં નો ભવાતરથી આ નંદેસો જાણીને

પ્રમથો માને તો મદિયા હપડ છી ॥ ૪૩૨ ॥ ૪૩૨ વગેરે હવને માનવો
કેવો ? અનન ગાનસ્યાનાવિવાનો અમર્ત ક જે બોલ દિ નાર
નદિ એ માર દિ, એ નાબતે નરિ મુગે મ્હે છે કે મા
હવને દસિવારા કે તા નથી અમિ બાળતો નથી એ બેન મકાવ
દિ, એમા વિ ૧૨ માન નદિ આપી નીત હવના નવરખમા તમા ૧
દ ની વાન જ ગ્રી મધ એને મેથી કોઈ તામે ૧ ૧
કલ્યાણ વિગેર ચતુ જ નથા અર્ધા હવતર ઉદિયાને નોડના
અથો કારણ કે પાતે અરથી હાલ નાર નદિ નો મ નદિ હમરો
કો છે કે હ એને માત્ર હ અથવા મ ૫ એમ જ મ્હે તે
મૂર્ખ છે અ બે મ તા જ નથી કા મુ ૭ ૮ ૧ મે ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
ક મેઈ સ્તિ દમ્યુની થી અન દાગના પશુ નથી અર્ધ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
મિદિ માત્ર હવતર અર્ધ નિરપશુ તે તે નદિ હને જડમળથી
દમ્યે નામે છે કા મુ કે હવ અર્ધ છે બેલાવ હવ નદિ
પછી હવાન રહે જ મ ૧ મે ૧ મા ૧ નરિ ૧

આકાશના ચુરચુર થવાનું કહેનાર દાસીને પા

મધ મ્હે ૧ આકાશ ૧ ચુરચુ ૧ થવાના છે અને તેથી નાસ્તે
રોજે એન કહેનાર પડાને મોકે દાસીના મને તેમ અર્ધો જે હવ
મર્ધને મારતો નથી કે પાતે મ તો નથી નેવાને અમે મારણ તા ન
તર્જનાદિ મોકે તે જો મ ૧ અર્ધો મીબને પીમા કરે કેળી ને પી ૧
પાને તે નવ પાતો અહવ પાર્થને મ મે છે જો દિ દિ શરીર
જે અહવર છે તે હવને બોલા હ તેથી આગા પીમા બજાતમ
મારણ નાન અદિ થાય જ હ આ નવ અહવ હપડ હ હવ
એકતો દાત તો આ મેલ્યાની જ ન ની પશુ અહ ૧ પાર્થ
મોર્ધા હ જગતના મિત્ર હ જો આતમા ૧ વળેના છે તેથી નાન,
નજ નાદિ માનવા પડે છે

અહવ પદાર્થ હેનાનો ૪૩૨ શી ?

કોઈ કે અહવપદાર્થ ૧ નાવ તો સદવાની નિદિ થાય

નદિ માટે નદેશની સિદ્ધિ માટે અટકવડાયા [માનવો જ્યો ૨૫
અટકવને જ્યો માનવાથી અમર નને મેલવા લાગ્યાનું થયું આ
જે દક્ષિણે વિશ્વ કદો તે અને નાબળા ૧ ૨૫૫ પત છે જે
મે લાગે બની.

અનિર્ણયિતના અર્થ અને પ્રત્યાસિ માટે કાચદા

જગતમા પ્રાણિમાત્ર જગતી નાથક છે નિર્ણયિતના અનિર્ણયે
નદેશનારી છે, માનવ મુખ મળની નિર્ણયિત તાર જ ૧૫૭ કે જ્યા
આપણિનો મનર દોષ તેથી જ ગતિ દર્શન થયું જે પ્રાણે આપ
નારી દોષ તે જ કહે અદો મદેશ દ્યાજે માનવારો શુ રૂણ છે
કુશ્માન થાય તે જગ્યાવો જેમ લાકુશત અને જોત બનેમા રૂણ કે
કુશ્માન ન કોણ ના મહ દુર ન રહે અને દર્શન થયું ન ૫૨
જગતમા પ્રાણિ જગતી નિર્ણયિત જે ૫૨ ન ૫૨ તેથી જગતમા
કદવાય કે જે માણસની પાળ તેમા અમલી મિત્રા ન દોષ તે તે
મારદા મગળ સિંચે જ મળાય અથવા પ્રતિષ્ઠા સ્થાના વિનય
કેવાનુ દોષ તેમા કાચદા ન રજાવાયો દોષ તે તે કુશ્મા કદ
અર્થ જ ૧૫૭ જે માયો પાળવાથી અનિર્ણયિત થયું દટનામિ ન
દોષ તે માણસો પ્રતિ અર્થ જ નથી

જે તરનો મ્હેનાથી કામ ન મરત ?

શ્રી ૨ ૧૦૫મા ૨૫૦ અનસામનત છે તમાથી કોઈને પણ
માન્યા આશિનો મોખે ૫ કદ નથી જે કુશ્મા અ ૫૫૦ સ્વામા
કુશ્માન ન દોષ અને પામનમા કાચદો ન દોષ તે કુશ્મા કિ મન જ
૧૫૭ જે કુશ્મા અ ૧૦ પાનમા જગતમા કાચદો દોષ અ ૧૫૫મા
૧૦૫મા ૧૫૫ તેથી જ કિ મન છે આ જિનથર મદારાવનો ૧૦૨
છે તેમા પ્રતિ રવાથી કાચદો ન દોષ અને તેનાથી વિરુદ્ધ ૫૨ ૫૫૦
કુશ્માન ન દોષ તે ૫૫૦ તે ૧૦૨ કામા જ જિન જાય આન
નવર માત્રા ૧૦૨ દેવના જે ને તરનો માન્યા મિત્રા
કમલ થયું ૧૦૨, ૧૫૫ કામા તેન નથી અદો મહ,

શ્રવ મશ્વ એ બે જ તત્ત્વોમાં સર્વ તત્ત્વો આવી જાય છે એ બે તત્ત્વની બહાર તો કંઈ નથી બેટલું વધારે વેતરે તેટલા વધારે બખિયા કેવા પડે અહીં તત્ત્વો વધારે માનો તો દરેકની સ્થાપના કરવી પડે અહીં સાત કે નવ કહીને કામ શુ ૧ શ્રવ અશ્રવ એ બેને જ તત્ત્વો કહો જડ અને ઝેનન એ બેની પરિણતિ થયા પછી જગતમાં મહા કે વનમાં જગતમાં એવો કોઈ કાપડો ન હોય કે કાપડો કરા પછુ તેના ફળ-નુકસાનને ન જ જણાવે એ બંને જ નહિ તેમ અહીં શ્રવ અશ્રવ બે તત્ત્વોનો મદરેશ તાડન તર્જનાદિ બધું કરવા માટે છે

આશ્રવ સવર તત્ત્વ એમણે શુ ?

તે દેરાથી વિરુદ્ધ વર્તનારને ગુકશાન શુ ૧ તે પ્રમાણે વર્તનારને ફળ શુ ૧ તેનું નિરજ્ઞ કર્મા વિના તે બે તત્ત્વો નકામાં થાય તેથી તેના ફળ માટે બે તત્ત્વો જણાવવા પડ્યા હવે દેરાથી વિરુદ્ધ વર્તન કરે તે ત્રણે પ્રકારના પાપ બાધે એટલે મનથી વિરુદ્ધ વર્તે વચનથી કે કાયાથી / દેરાની વિરુદ્ધ વર્તે તે મમમેસમમે અનતા કર્મો લાવવા વાળો થાય જેમ પેલા વાહ્યએ મ્હું કે હું થર કરુ નહિ પણ કરેલું ભાંગી તો નાખુ તેમ અહીં જે ન માને તેને કર્મબધ થાય મધુ જે દેરે માને તેને પાપબધ થાય ખરો કે તો કહે છે કે ના, તે પાપ બાધે જ નહિ તેથી તેને સવર થાય અહીં દેરા પ્રમાણે મન વચનને કાયાથી વર્તે તેનું નામ જ સવર

સુસ્તિમ ક્રિત્રિયન માન્યતા

પાપ બાધે તેથી મુનો, તેની શિક્ષા માને છેડે દોષ તેમ અહીં કર્મ બાધેલા હોય તે હુ ખો બોગવીને પછુ છોડી રાકે છે કર્મ બધ કર્મા પછી તે છૂટી રાકે જ નહિ એમ સુસ્તિમ કે ક્રિત્રિયન જેવું નથી તેઓ માને છે કે દુનિયાનો પ્રપન થશે ત્યારે, પયગખર આવશે, કપરમાંથી દરેકને છાહીને સાચ કર્મો કરનારને સ્વર્ગમાં અને ખરામ મર્ત્ય કરનારને બદ્ધનમ એટલે નરકમાં મોકલશે પણ

ધમ્મા તે મોચીએ કરી તેમ આ સંદેશ માનવા છતાં જીવની જાતે
એની એ રહેલી હોય તો તે સંદેશનું ફળ શું ?

સમ્યક્સિદ્ધ મોક્ષની સ્થિતિ

સંદેશના ભવન્તે પ્રસંગ આવે નહિ, પાપનું જોર ચાલે નોક
તેની એક સ્થિતિ મોક્ષની છે અહીં સાત તત્ત્વ નિરપણુ ન કરે તો
સંદેશ કોઈ દિન ચોખ્ખો ન જ થાય અહીં સંદેશને સુધારાના
ફરફિયા સાચી જાય પણ આ નવ તત્ત્વોની ક્યમોથી સુધારાયેલા
સંદેશ જોઈને લાયક ન થાય આ તેવાસીઓને આ સંદેશ સમજાવવા
માટે જીવ, અજીવો આદિ માટે તત્ત્વો સમજાવ્યા વળી તેમાં શકાતું સમા
ધાન કરવું તેનું નામ પ્રજ્ઞાપયમ્મિ પ્રજ્ઞાપન કરવું, અર્થાત્ સર્વ ભાષા
પ્રમાણે પરિણુમે તેનું જોવું કહેવાય શકાના સમાધાનપૂર્વક કહેવું
તે પ્રરૂપનું અહીં પાનન, ભગ આદિ અને છેડે બધા આ તે પ્રરૂપ
કહેવાય અહીં સાધન પ્રાપ્ત કરવા કારણ તત્ત્વનું સ્વરૂપ બધાવવા કારણ
આ સંદેશ સાચો કરાવવા માટે તે ભગવાન ફરી શીતે બધાને છે
તે અંગે કહેવાને.

વ્યાખ્યાન ૫૧

સમ્યક્દર્શનજ્ઞાનચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગ ॥

૨૫૧ એકાદ મહારાજન શ્રીમાન શ્રીસાકુચાર્યજી મહારાજ બન્ધ
જીવેના ઉપકારાર્થે આચાર્યસૂત્રના ચોથા અધ્યયનની
ટીકા રચતા મહા આગળ બધાની મયા કે “ સમ્યક્દર્શનજ્ઞાન
ચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગ ” “ મિથ્યાત્વાવિરત્તિપ્રમાદક્રવાયયોગ
વચ્ચહેત્તય ” જગતમાં જ્ઞાન એ સુદરમાં સુદર ચીજ, પરંતુ તેની
સુદરતા બુદ્ધિ અકળ, હોશિયારી કે પ્રમાણિકતાને આગે જ રહેલી
છે જો તે અત્યાભિયુક્ત મુખ્યમાં આવે તો તે આપણ મળાય છે,

એનામિરંદની કુટ્ટી પકડાય અને તેમા મોઢ મેઝર વર્ષમા એક હિ
પશુ દાગરી ન આપતો હોય છતા તે ગુનેગાર મણાય ને ૩ તે
ગણનાસુ આપીને છૂટા થવાનું ભાદેઁ કરે તે જ તે બિનગુનેગાર મણાય
વિરતિ એટલે શુ ?

આ ૯૯ અનાદિથી પાપમય ટોળીમા જ ગયો છે એક પશુ
ભવમા પાપથી ભુલે પડ્યો નથી આગરે પાપરચાલકોને કરનારી આ
દુનિવાદશની ટોળી છે તેમા આપણે સામેન હતા તેમાથી ૧૮નાસુ
આપીએ-વિરતિ કરીએ તો જ બચાવ થાય અવિરતિ એટલે પાપથી
નિરતિ ન મળી તે બૂરી માન્યતા ખોટી માન્યતા કર્મબંધન કારણ
છે તેમ પશુક્રમણુ ન લેવાય તે પશુ કર્મબંધન કારણ છે પારો
કે અહીં વાધ આવ્યો હોય તો તે એક બેનો જ સિંકાર કરી
સર્વંતુ બંધાય નહિ કરે આમ છતા દિસક પ્રાણી દેખીને દરકર
કાળજી ધમધમે વાધ આપણી દિસા કરતા તરપર થાય તેમ
આપણે પશુ દાગરો કે સામો પાણીઓના દિમકરૂ વાધ બનીએ
છીએ જેમ સિંકારે અગ્રે ક વાધને અગ્રે તેનો પળે ન ચામે તેવી
જગાએ જઈએ તો જ નિર્ભય બનીએ અને ભયકા કે પ્રમથથી
છૂટીએ તેનું નામ જ વિરતિ ભયકાર હયાનું પાણી મેનડુ તેનું
નામ જ વિરતિ

અવિરતિ, કપાય એ પાપ કર્મબંધના કારણો

જેની વિરતિ ન થાય તે સર્વંતુ પાપ બધાય આથી અવિરતિ
એ પશુ કર્મબંધન કારણ છે માન્યતા સાચી હોય અને મરંમા
પશુક્રમણુ કર્યા દોષ તો તે મનુષ્ય બન્યો ને ૧ તો કહ છે કે ના
હજી પશુ વાર છે કારણ કે કપાયકારે અહ દોષ એટલે કોઈ
ધમધમતો હોય માન ઉપર મડ્યો હોય, માયાગ આપણને મૂઝવી
નાખતો હોય લોભને અગ્રે મનુક્રમણ કરતો હોય જેમ મડા
સિવાની કંધની સ્થિતિ જોઈને । આજુબજુ આરે આમ અભિમાનમા

ઊભા ને ઊભા સકાય ! મલિનામળનો પ્રથમ ભવ વિચારો ! તેઓએ
છતી સાથે દીક્ષા લીધી પોતે મોગ છે વિચાર આપ્યો કે મારી
મોગાઇ રહેતી જોઈએ તે ધટવા ન જોઈએ તે આપના બહે કેમ
રાખતી ? ધત્તો વધુ ધર્મ આ જવા કરતા કરુ તો તેમ બને ધર્મ
કરવો કેવી રીતે ? પ્રથમ જોઈતી પ્રતિષ્ઠા છે કે જવાએ સરખુ કરવું
પણ મારે અહીં અધિક ધર્મ તપસ કરવો છું અહીં ભૂટવા નથી
જરૂર જમીન કે જોર નથી જોઈતી, માત્ર ધર્મગ્રંથજી અધિક કરવું
છે પ્રતિષ્ઠા પણ છે, છતાં રસતો કાપે કે પાણાના દિને મને આજે
દીક નથી, મારે નથી વાપરવું એમ કરી પાસ્ટ ન કરે અને બીજો
દિવસ પેલા સોકોની માથે ઉપવાસ કરે એટલે અકુમો કરે છે સાત્ત
કરે આનું નામ મારા કહે છે એ માયાએ માં નાચના દબને
મિથ્યાત્વમા મધ જઈ સ્ત્રિદ બધાં આવી ધમરથી મારા પથ
સ્ત્રિદ બધાં તો પછી બીજી માયા થા ન કરે ! કદો કેવો સુખ ?
અહીં દગીને તપ કરો તેમા પ્રથમ શુશ્રુષાનકે પગલા સ્ત્રિદ
બાધો કદો અહીં સમ્યક્ત્વ વિરતિ છતાં આ કસાવના પરિણામે
નીચ સ્થાએ આવ્યા

ધર્મના ઉપકરણના સોશલ પરિણામ

એવી રીતે લોભને અંગે વિચારે સ્વાસ્થ્ય કહે છે કે અગિ
વાતમે શુશ્રુષાએ આધુ ચક્ર છે તેમા ક્યો લોભ ક્યો કે જોના
પ્રતાપે આવીને પ્રથમ શુશ્રુષાનકે પગલા ' મારે મુદપતિ મારી
જોઈએ દગો નારો જોઈએ ' આવા મનવજાવના પ્રતાપે અગિનાર
માથી પગાય તો પછી બીજા લોભની તો વાન જ થી કરતી ?
ધર્મના ઉપકરણને અંગે કરેલો લોભ આમ કરે તો પછી મિથ્યાત્વ
અવિરતિ દાન્ય છતાં કસાવથી કાકાને ન દાગે તો અતે મોચીગા
મે મોચીગા રહે

, પ્રમત્ત, અપ્રમત્તગા અને યોગ

મન જગ્યાએ મિથ્યાત્વ અને નિ જો ક્યાય એ વધુ જ કટે, પણ શુભાશુભાની અપ્રમાણે પ્રમાણ અપ્રમત્તગાની અપેક્ષાએ વિચાર હ ત્યારે યોગન પદ્ય કર્મજન્ય કાલજી માને છે અને શુભાશુભે પ્રાપ્તો હવે માત્ર એ અને અગિયારમે શુભાશુભે પણ કર્મજન્ય તો માત્ર છે ને ? તો મ્હં કે કે પ્રથમના મિથ્યાત્વાદિ ન હોય પણ યોગન ચાલ માય એટલે આત્માને સ્થિરતા બાદ ન રહી તેથી કર્મજન્ય થાય

આનો આ જ છવ અને આનો આ જ શિવ

આવી રીતે જનન ॥ ૧૨૯૦ મમતાના છતા મિથ્યાત્વ તે ઇવના ધરુ = જગના ધરુ તેથી જ રીતે મમકૃત્ય ૧૥ ધમુ ? જગના ન કુ મિથ્યાત્વ કળે તો તે ઇવને જગ હોય, મને છવના ધરુ તેમ તો તે નિર્લેને જ લેવ ? મહી ? મથ્યાત્વ અરિગ્તિ, પ્રાપ્ત પ્રમાણ આ યોગ તે પગ ૨૧૥ ધન ૧૬ જગના ધના તેને માટે કહે ૬ કે વાત ખરી પણ જે સ્વરૂપે મત્તવ અને પરરૂપે અમત્તવ માનનારા એ તેમને આ ચાર માનનામા પ્રાપ્તો નથી ૨૧ પ્રમાણિત હોય ત્યારે ને સગરોષો અમત્તવ આ સિદ્ધિપાત્ર મત્ત થાવ સ્વપર બાને કરી ગેવ પ્રાપ્તિની અપેક્ષાએ મિથ્યાત્વાદિ અલિન હોય ત્યારે કર્મજન્ય છે સિ જ્યાએ જગ ત્યાર મિથ્યાત્વાદિ આ પ્રમાણે કર્મજન્ય પણ નહિ રહે આનો આ જ ઇવ રાને આનો આ જ શિવ

પરમુને આમાન્ય નિશય પ્રવૃત્તિની આગળજે !

મહી કર્મજન્ય કર્મ ? સગરમા ઇવરૂપે કર્મ ૧ : અમત્તવ આ મિથ્યાત્વામા ઇવરૂપે મત્ત ગાત્રી રીતે સ્વરૂપે સ ૧ આ પરરૂપે અમત્તવ માનનામા બાને ત્યારે જ જનના લુપ્તો મનાય તે બીજા રૂપે મત્તવ આ બીજા રૂપે અમત્તવ હોય તો એ અમત્તવ બને અને અમત્તવ તે

હવે થાત મને નિમિત્ત ૧ હવે અનન્ત અને મને મળાત
મને પા ૮ થાત મને હવે પપુ અહીં થાયો ૨ સાત ખરી
પા ૯ થો મે વાત ચાનમા રાખવી કે આમા રાખો ૩ અપરી
વસ્તુ ઓળખસે નિરામા જે મનપણુ તે મનામાન્ય તેમા
પ્રતિપક્ષ સ્વીકાર તે વિશેષ આપણામા અહીં મનુષ્યપણુ અત
પ્રતિપક્ષ એ મને આમાન્યવિદા રમો એવું વ્યક્તિમા ઠેના દોર
કે જેને મો આમા રપણ ૧ દોર તેમા પતંગ ન થાય હવે
૧૦ આમા રપણ નથી તેથી તે અવ થાયજ નહિ મળી ન પા
અને નિમિત્ત ન મળે ૧૧ આમાન્યપણે મેં કે જે અહીં આમાન્ય
ને રિંગે ૧૨ તર ન દોષ તે હવે અનન્તા જેને જ ન હોય

મમટિ અને વ્યક્તિરૂપ નક પદાર્થ

મમટિ મને વ્યક્તિરૂપ ૧ દરેક પદાર્થ છે આરંભરૂપ મનુષ્ય
ન ૫ અનાર રૂપ મનુષ્યરૂપ જનિષ્ઠો લગાત એવે વ્યક્તિ
૫ પાછ છે મને મમટિએ પત્ર છે અહીં આમાન્યવિદો ૧
જાવાથી અનાની જાની અવિનિતિ વિતિ બનીગે કે પ્રાપ્તી મળે
મમસારી અને છે આ મર્ રાર અને? ૨૫ પદાર્થ આમા પરિણા
પણે બનાત તે જ આવી રીતે મગે નિ પક્ષ પ્ર ત્યારે આખ્યાન
૫૫ અને પ્રતિપક્ષ એ મધી વસ્તુઓ બુ ૧ રૂપે કહેલી પડે તે ન
રિચારીમે તે આખ્યાનાં એ જ અર્થમા કે તે અનિષ્ઠાળના
વર્તમાનના ૨ અનિષ્ઠાળના તીર્થ ૨૧ એવું વાતન કહે છે
જણાવે છે તેવાન મુ અને નીગે જણાવે છે તે અમે જણાવાન.

અર્થાત્ સ્વતઃ શાલિક છતાં પણ તેને વસ્તુના શાલિક તરીકે જન્મતાં શરીરનારા આજ્ઞા હોય છે અને આથી સમીર કષ્ટ વાપરીએ છીએ જેમ સમીર એ મિલકતનો શાલિક છતાં કષ્ટ કરાવે નથી અને શાલિક છતાં કષ્ટને સોપાતો નથી કારણ કે મિલકતનો સદુપયોગ કે દુરુપયોગને નથી સમજતો માટે માલિકી તેને સોપાતી નથી ત્યારે તે સદુપયોગાદિ સમજે ત્યારે જ તેને શાલિકી સોપાય અહીં વ્યવસ્થા કરવાનો હક્ક શાલિક છતાં પણ રહેતો નથી આ દુનિયાની વાત ત્યારે ખીજી બાજુ દુનિયાના જીવોને સમીર મળવા, પણ હમર લાયક ન મળવા એમ હરિમંદરિય કહે છે

કારવાડ ને ચોતીનું પાણી

દુનિયાના જીવોને મળેલી મિલકતે જ ખ્યાલ નથી કારણ કે કોઈ પણ મનુષ્ય જ મે છે તે મન આલોચીએ જ આવડતે છે બાકે બીજી મૂઠીએ જન્મતા નથી હવે કહેવાઓ 'લઈને જ મે છે,' એમ કહે છે તે વાત ખરી છે પણ તે વિચારવા જેવું છે જેમ ચારે ઝવેરી છે તથા છે એક રસ્તામાં બીજો બેગા થયા છે, ત્યાં ઝવેરીઓ વાત કરે છે કે આ ચોતીમા પાણીનો તો હરિયો છે આ સાંભળી બીજો પરીણ કરે છે લૂંટ મૂકી જીતવવા મથા પણ જીતવું નહિ અહીં દમીકત એ છે કે કીલ તળાવ કે નદીના પાણીને પાણી સમજે છે પણ તે મે નાનું પાણી સમજતો નથી તેમ આ દુનિયા પૈસા-સોનું-ધર-મકાન આદિને જ મિલકત સમજે છે, ખીજી કોઈ પણ ઝીંજને તે મિલકત તરીકે સમજતો નથી

જીવ આગળ કેમ વધ્યો ?

પ્રથમ તે જીવ મન વચનની કાળી વિનાનો હતો કાયા પણ ધર્મ, તે પણ કેવી તો આગળના અસખ્યાતમા જાગે જ હતી પણ તે અનતા જીવોની મિલકત હોય છે અનાદિથી આ જીવ આવી

મિકલ્લનવાગો હતો. સદ્ધર્મ-આમળના અસંખ્યાનમાં બામની તેમાં અનતમો બાગીદાર આ છવ છે, તેમથી મુપવગ્નેએ વધ્યો ત્યારે જ એક શરીરનો સ્વતંત્ર બાગીદાર થયો. એટલે પ્રત્યેક થયો દષ્ટિએ દેખી શકાય તેવો જન્મો તેનાથી આમળ વધ્યો. એટલે રમ જાણવાનો શક્તિવાગો જન્મો જો પાછળ પડ્યો. હોતે તો પાઠી તે જ ફરિયાદની આવે જોમ ફરિયાદના વળમાં જે ચીજ ગુમે ને પાછી કઠિ આવરી મુદ્દેન અને તેમ અહીં પણ સમજવું પુણ્યયોગે એ ઇન્દ્રિયમાં અને તેનાથી આમળ વધે તો તેઈન્દ્રિયમાં આવી જાય ત્યારે ધ્રાણ એટલે અથ જાણવાની તાકાત મને તે વખતે જો પાછો ચક્રરમા પડે તો પાછો એઈન્દ્રિયાદિમાં આવે અને જાય, પણ મોટક પુણ્યસન્નેએ તે રમકપનીમાંથી અશુરિન્દ્રિયની તાકાતવાળો-ચાર ઇન્દ્રિયવાગો અને ત્યાં પણ ચક્રાવો ખાય તો પાછો એઈન્દ્રિયાદિમાં જાય અને વળી કદાચ પછો એઈન્દ્રિયની તાકાતવાળો અને આ પાંચ શક્તિઓ કોઈ પણ જગ્યા જ મે છે ત્યારે સાથે લાઇને આવે છે બાહી શેડા કે પેકડા તો અને નહિ લાવનો હોય એ તો એના અવ્યમા દર્શો નેવા મળશે.

અનુધ્યક્ષ ક્યારે ?

આ પાંચ તાકાત છતાં પણ જોમ વરસાદના દેડકા છે તેને વિચારની તાકાત એટલે મન નથી અહીં પચેન્દ્રિય મળ્યું રહે જ બાલક જનમે છે તે વિચારની શક્તિ વિના જન્મ્યું નથી એટલે પાંચ શક્તિ સાથે મન લાઇને આવતરે છે અને તેથી મનુષ્યત્વનું કુલ ભવણ જતાવ્યું છે આપણે. જોઈએ છીએ કે અગ્નિમાં પ્રવેશ કરનારા બધા મરી જતા નથી પણ એક બે છવી પણ જાય તેમ પાણીમાં તરનારા બધા કૂતી ન જાય અહીં સેકડે એક બેને બચ નારા જાણીએ છીએ છતાં ત્યાં બચ નથી લાગનો? અહીં અનતા

જીવોમાંથી એક એ જીવો મનુષ્યપણે આવે છે એમ ચોક્કસ નથી, પણ અનતામાંથી અનંતમાં ભાગ જયવાવાળા હોય છે, તેની ગણતરીમાં આપણે આવેલા છીએ જો એમ ન હોત તો આ મનુષ્યપણામાં આવી શકત ન નહિ. આવું પચેન્દ્રિયયુક્ત મન સંવિતપણું જે આપણા જેવા જાતીઓમાં મળેલું છે તે જાતીઓમાં આવી રિયતિ જ્યારે જીવોને આ જે દેખે છે ત્યારે કહે છે કે-ન હોય તેને ચરો નહિ પણ હોય તેનું જરો નહિ તેના કરતાં સાચાકાર કહે છે કે-મિલકતને અવળે રહે રના કરે તેના કરતાં ખીજી રીતે જ્યાં તે જાતું જ ખરાબ ગણાય વ્યાપારમાં ખોટ જાય તો હજી વ્યાપારમાં ગયા એમ કહેવાય પણ જે રાડોમાં કે જૂઠામાં ખોએ તે તો બહુ જ ખરાબ ગણાય.

સગીરના વાલી તીર્થ કર

કૌટિલ્યજનો છોકરો દુર્ગમનોમાં મિલકતને હાવે, તેથી સજ્જનને તો દયા જ આવે જેમ ગણેડા પાગલો ખેતરની દ્રાક્ષ ખાય છતાં સજ્જનને તો દયા જ આવે, તેમ અહીં પણ બધા જીવો પોતાને મોની અપૂર્વ ચીજ જે પાંચ સ્થિતિથી હિન્દિયો, મન તેમજ મનુષ્યપણું આદિનો દુર્ગમનો જવારે ઉપયોગ કરે અગર તે મળે ? મિલકતને મમત નહિ, તેમજ પોતાની મિલકતના સદુપયોગ કે દુરુપયોગને સમજ નહિ તેઓ જીવનના વ્યવસાય આપારે પ્રવર્તવાવાળા ગણી શકાય હવે જેઓ ન સમજે તેઓને પચેન્દ્રિયપણું આદિ સરીપણું આદિનો ઉપયોગ સદગતિમાં કરવા માટે ઉપદેશ દેવાવાળા તરજુતારજુદાર તીર્થ કર મહારાજ હેય છે જેમ સગીરની માથા મિલકતનો વહીવટ કરવો પડે પણ સગીરને તો જેવા પૂરતું હોય, ધ્યાન તો તે રાખે અહીં પોતાની જાત અને માવ માટે ખીજો જ ઉપરી હોય તેમ અહીં આપણી જાતમિલકતના માનિક તીર્થ કર મહારાજ છે જે ત્રિલોકના નામ તીર્થ કર મહારાજ માનિક

જા ॥ છે તો પછી તેઓએ પોતાના કબજામાં આવેલા મગીરને જાણી રિયતિએ લાવેલા જોઈએ વાલીનું કામ શું ? સગીરનું દિત તપાસવું તે નહિ તો વાલીપણું રૂં કરાય જો સગીરનું દિત ન સમજાય તો વાલીપણું રૂં કરાય તેમ અહીં સસારના જીવોના વાલી કોણ ? તીર્થંકર મહારાજ કોમ ? જીવોને મિલકતનો ખ્યાલ નથી તેમજ સદુપયોગ કે દુરુપયોગનો પણ ખ્યાલ નથી હવે જે જે અવસ્થામાં જે વાલી હોય તેને તે તે અવસ્થાનું દિન જાળવવું જોઈએ જે રીતે દિન જાળવય તે રીતિએ વાલીએ જાળવવું. જમવાનું જિનેશ્વર મહારાજ પણ જમવાના મળિક તરીકે વાલી હોવાથી યોગ્યતા પ્રમાણે જીવોના દિનને માટે તેમને ખ્યાલ રાખવું જોઈએ તેમના દિતને માટે કટિબદ્ધપણું ન રહે તો નવું ન મગે અને મગેનું હોય તો તે જવું રહે તેમ અહીં તીર્થંકર મહારાજ જમવાના જીવોની મિલકત અને માલિકી મમજવી તેનો જો મદુપયોગ ન કરાવે તો વાલીપણું ન રહે

સર્વ મગે ત્યામુખીના વાલી તીર્થંકર મહારાજ

સર્વે કયા લાવીને અજવાળું ખૂંચ ફેંકે પણ આજ જ ન ઉપાડે ત્યાં શું થાય ? તેમ અહીં જિનેશ્વર મહારાજે તો આખા જમવાના જીવોના ઉદ્ધારને માટે શાસનની પ્રતિ કરી પણ જે શાસનમાં જ ન રહે તેનું શું થાય ? તેમ અહીં આ જીવ સગીર હોય પણ વાલીના કબજામાં ન રહે ત્યાં શું વળે ? કષ્ટક મગીર કબજામાં રહે તેવો હોય કહ્યા પ્રમાણે આણે તેવો હોય તો કામ લાગે, પણ વાલીના ગ્રામમાં વાળ કાઢે તેવો સગીર હોય તો પછી તેનું દિત ન થાય જેમ વાલીને અણુનું જ સંભારવું પાંચ કે દસ વર્ષ સુધી સંભારવું અને પછી નહિ એમ નહિ પણ કાચા પ્રમાણે નીમાયેતો વાલી એકવીસ વર્ષ સુધી સંભારે—નહિ તો

અહાર વર્ષે સ્વતંત્ર સગીર ચવાથી પછી જરૂર ન જ રહે એકવીસ પછી
તો લીધાત હોય કે ન હોય તો પણ ચાત્રે-સ્વતંત્ર મણિય અહીં
તીર્થ કર મહારાજના વાલીપણ તેણે નથી અહીં તો મિશ્રિત સપૂર્ણ
પણે, સર્વ કાળ સ્થાયીપણે, તેમા જરા જે આણુ ન કરે તો જ સગીર
પણામાંથી છૂટે દુનિયામાં એકવીસ વર્ષ પછી સગીરતા ઠગે તારે
તીર્થ કરના વાલીપણમાં સપૂર્ણ મિશ્રિત મેળવે, મધ્ય દિન આત્માના
શુદ્ધિમાં ન્યૂનતા નહિ થાય આત્માના સપૂર્ણ શુદ્ધિ મળેના છે એવી
ખાતરી થાય તો જ તે તીર્થ કરના વાલીપણ માંથી નીકળી શકે

રસ્તો તત્ત્વમયતાનો

આવી અક્ષય અન્યથ અવસ્થિત મિદ્ધા મેળવે તારે જ
તીર્થ કર મહારાજના વાલીપણમાંથી સ્વતંત્ર થાય તેથી ઉપાધ્યાયશ્રી
કહે છે કે-પોતાનામાં સર્વ શુરુપણ ન આવ્યું-પ્રાપ્ત ન થયું તો તેની
પ્રાપ્તિ થાયી ? તીર્થ કરના જે વચનો-ઉપદેશો કે શિક્ષામાં આ આત્મા
તત્ત્વમય જાને તો હવે ત મય થી ચીઝ ? તો દુકાને ધરાક કાપડ માટે
આવે તે રાત્રિએ સ્વપ્નામાં આવે તો પણ તમો છાતી ઢાંકીને એ જ
જપેરનો બાવ કહે અહીં ધરાક નથી, કાપડ વેચવાનું નથી, છતાં
ત મયતા તેની છે આપણને જેમાન અવસ્થામાં કે શૂન્ય ઉપયોગમાં
પણ તીર્થ કરના વચનોનો આચારનો કે ઉપદેશનો કે શિક્ષાનો ખ્યાલ
આવે ત્યારે તત્ત્વમયતા આ તત્ત્વમયતા થય તો જ માલિફી મળે પછી
પોતાના આત્માનું સપૂર્ણ તત્ત્વ તેનો ખ્યાલ આવે જાને જ્યાં સુધી
આત્માનો ખ્યાલ ન આવે ત્યાં સુધી હિતમ શુરુઓની સેવા કરવી જ
જોઈએ અહીં તીર્થ કર મહારાજના વાલીપણની વાત ચાત્રે છે તેમાં
સપૂર્ણ જાનવાળી તમો ન થાઓ ત્યાં સુધી તીર્થ કરના વાલી-
પણમાંથી સ્વતંત્ર નહિ થાઓ દુનિયાદારીમાં પણ એકવીસ વર્ષ
સુધી વાલીપણાએ રહેવું જ પડે હવે જે મનુષ્યો પોતાના આત્માનું

તાન મેળવે નહિ અને વાણીપણુ પણ ન રાખે ત્યાં શું થાય ? તો જમણીપણામાં ફેગાય. મિલકતની મરજીન કે રક્ષણ ન હોય તો જમણીપણુની રિયતિ મળ્યાય. તેમ અહીં આત્મની રિયતિને અમે તીથ કરના વાણીપણા વિના જમણી તરીકે મળ્યાય. અહીં હવે એક જ ધર્મ છે, દેના યાદે ? સર્વે જીવો મટે તીથ કર મહારાજશ્રી વાણીના કમળમાં રહેણુ તે તે પ્રિયય તો જમણીપણુની રિયતિ સુમળવી

સગીરના ત્રણ પ્રકાર

હવે સગીરો બધા એક અવસ્થાવળા દોતા નથી તાજો જ મેસો દોય દૂધ પીને દેવ કોઈ વધી ધૂળમાં રમતો દોય, તેમ કોઈ શિશુવળો દેવ તેમ અહીં કાસ્ત્રારી પણ સમીરના મેરો પડે છે પોદશકના કાંઈ જીભાનુ દરિમદ્ધરિજી બળાને છે જે-મધા સગીરો સગીરો રીતે રખાતા નથી જેમ રગારી બધા ભણ્યોને સાકીએ ન જ હાકે જેવો દોરો દોય તેવી જ રીતે હો તેમ અહીં તીથ કર મહારાજ એક સાકીએ અનતા જીવોને દામના નથી તેમ હાંકી પણ ન જ કહે મરે તેના ત્રણ પ્રકાર છે જેમ દુનિયામાં બાળ જીવાન અને ૧૬ છે તેમ અહીં પણ સગીરના ત્રણ મેરો છે કયા ? તેમાં એક વાત તો ચોક્કસ છે કે રોકે જનવરો ચરવાના મ મુખ છે હવે દેહમાં જ્યાં મધ્યમ, દુનળા એ સર્વ ચરવાના તો મ્વભાવવાળા છે હવે અહીં જીવો પણ ધર્મની મ મુખ છે ક્રિયે જાણ જીવાન કે ૧૬ એ પણ ધર્મના સ્વભવવાળા છે

ધર્મની કિમત કેને ?

ખાવા પીવા જોડવા વગેરે ચીજોનો ઉપયોગ પ્રત્યક્ષપણે દેખાય, પણ આ ધર્મ એવી ચીજ છે કે જેનો વપરાશ કે ઉપયોગ બળાતો નથી ખાવા-પીવા-જોડવાદિની જરૂર ક્યારે ને પડતી નોંધએ, પણ

ધર્મ તો તે ચારમા ઉપયોગ આવતો નથી અડચણને ભાગતો નથી, પછી તે ધર્મની જરૂરી થી રીતે મળ્યા પછી દુનિયામાં જરૂરી તે જ છે કે જે ખાવા પીવા જોડવા પહેરવાની અડચણને નાબૂદ કરે હવે જે ચાર અડચણને ભાંગે તે વસ્તુની ઉપયોગિતા તો જનવર પણ ગણે આ ધર્મ તો કાંઈ પણ અડચણને ભાંગનાર નથી તો તે ઉપયોગી કે જરૂરી થી રીતે મળીએ ? ફક્ત તમારા હોશથી ખાની લપાએ એ જ કે ખીલુ ખરું ? મહાત્મજીવા વાત ખરી, પણ પ્રથમ જે હોશ છે તે બેસ આમળ ભાગવત કે ખીલુ કઈ ? કારણ ? ઓતેન્દ્રિય કે રમતેન્દ્રિયાની તાકાત કંઈ ચીજથી મળી ? તેવી જ રીતે ધાણ કે અક્ષતિદ્રિયની તાકાત પણ ક્યાંથી મળી ? આવી રીતે જે જગતમાં અક્ષતિદ્રિયની તાકાતવાળી કોઈ ચીજ હોય અને તે જીડીને અડકાય કે જોયો તે દેખતી થાય ? હશે કે કાંઈ એવી ચીજ નથી ફક્ત આ ધર્મથી ચીજ છે કે જેને પ્રતાપે આ સર્વ હિંદીયોની પ્રાપ્તિ થઈ શકે ■ અને તેથી તે જણાવેલ સર્વ આ બેસ આમળ ભાગવત જેવું હાથ ધર્મના પ્રતાપે જ સર્વ દુનિયાદારીની સામગ્રી મળી આવે છે જેમ ગમારે જ મોતીના પાણી ઉપર લપડું ફેરવ્યું પણ છેડે મીનો ન જ થયો અને તેથી ઝવેરીને અપીણસ જ માને તેમ અહીં ખાવા પીવા જોડવાને જરૂરી માનનારા ધર્મને નિરુપયોગી માને તેમાં આવનું નથી જેમ ઝવેરી મોતીના પાણીને સમજે, તેમ અહીં જોએ સમજી છે આત્માના તત્ત્વને વિચારનારા છે, તેનો સદુપયોગ, દુરુપયોગ કે અનુપયોગને સમજનારા છે તેઓ તો ધર્મને ઉપયોગી ગણે પણ દુરુપયોગી કે નિરુપયોગી તો ન જ ગણે

જરૂરી ચીજ કઈ ?

હવે એક વાત ખ્યાલમાં રાખીએ કે ચાર જણ રસ્તામાં જતા હતા ધનમાં એક ગડ આવેલ ત્યારે કરેકે ફળ ફૂલ, પાદડા થડને

હવેયોગી મણાબા પશુ તેના મૂળાડિયાં શું કામ લાગે? કહે છે આને શું કહેવું? મૂખના સરદાર સિવાય શું કહેવાય? આ યડ, પાંદડા કે ફળ કોના પ્રતાપે? કહે છે મૂળાડિયાના પ્રતાપે જ તે ચારમાં મૂળાડિયા નકામા કહેનારો મૂખ મણાબ તેમ અહીં ખાવાપીવામાં કામ ન લાગે તેવો આ ધર્મ છે તેથી તે નકામો છે એમ કહેનાર મનુષ્ય મૂખ છે પણ તે નથી સમજતો કે ખાવા પીવા કે જોતવાના સભોગો અનુકૂળ કરનાર મણુ? કહે છે પુણ્યના પ્રતાપે જોતે જ ધર્મ. તમે તપામો તો ખાતરી થશે કે પુણ્યના પ્રતાપ વિના કેટલાક જીવો ખાવા પીવા વિનાના, અરે જોડવા પાયરવા વિનાના હોય છે શાથી? કહે છે પુણ્યની જોડાણને લઈ વસ્તુની રામિ થઈ નથી આથી કુનિરામા જરૂરી ઝીઝ ધર્મ અને પુણ્ય જ છે

પરભવની બે ક કઈ ?

શાસ્ત્રકાર કહે છે કે જેમ વિલાપતમા બે કો દોષ છે તેથી અહીં રૂપિયા ભરો કે ત્યાંની રવીષ મગે પરદેશી બેન્કો નાણાની હેર ફેરી કરવામાં સફળતા મેળવે છે તેમ આ ધર્મ એ પણ પરદેશી બેન્કની જેમ પરભવની બે ક રૂપ છે અને જે પરદેશી બેન્કમાં નાણાં, જામે ન કરાવે તે આપાર ન જ કરી શકે. તેમ આ ધર્મ એ પણ પરદેશી બેન્ક પરભવ ખાટે છે તેમાં જોડણી જામે તેડણી જ મલવાણુ છે, ખાટે આ જીવને અંગે પુણ્ય એ જ પરભવની બેન્ક છે તે વિના પરભવની બેન્ક જ નથી અમુક દેશનું નાણું બોટુ થયેણું, જામે કરાવ્યું હોય તો જ ત્યાં મળે. હવે પુણ્ય પાપ સ્વર્ગ ને નરકાદિ કેટલાકો માનનારા છે અને કેટલાકો માનનારા નથી, પણ હકાતરીમાં મતભેદ નથી એટલે હરેક જીવને ખરવાણુ છે એમાં મતભેદ નથી હવે કહે છે અહીં કાપડો છે-જેમ અમેરિકામાં સોનાની ભેવડવેડ જાંધી ત્યાં કરો પણ બહારે તો પ્રતિજ્ઞા એક તોતો પણ સોનું લઇને ન જ આવવા દે જેમ

રાજ્યોએ જ દરમા પ્રતિજ્ઞા કર્યો તેમકર્મ રાજ્યો પણ પ્રતિજ્ઞા રાખેતો
 છે મહાય જેટલી મિલકત, સી ધન હોય તો પણ તે સર્વ છોડીને જવાબ
 મહાય તો અજાણેની મિલકત હોય કે પછી સીઓ મણી હોય તો પણ
 ભાઈ ન જ સકાય પણ બેકમા જમે કરાવી સકાય અહીં પરમવર્મા
 મેળવવા માટે ધર્મરૂપ બેકમા જમે હોય તો જ મળ પ્રથમ તમે
 અહીં જ વિચારા કે આ પચોદશપણુ ધન, માલમિત આદિ
 સાચી મેળવ્યા ? કહો કે પરમવર્મા ધર્મરૂપ બેકમા નાણુ છે તેથી વિચારો
 જે ધર્મરૂપ બેકે તમારા એકને સ્વીકારી દેમિ છે તેને માનવાને તમે
 તૈયાર ન થાઓ તો પછી દેખોના ફળને ન માનો એવી દશા આવીને
 આ સર્વ પ્રત્યક્ષ જોઈ રહ્યા છે કહેશે કે માતાપિતાના કુલમા આવ્યા
 છે, પણ તેમણે જન્મવા પહેલા પારખીને કુલમા લીધા એમ નથી તેમ
 તમે માતાપિતાને જોઈ વિચારોને તો નથી આવ્યા ને ? કહો કે
 જન્મેએ પારખ્યા નથી છતાં ત્યાં લાવ્યું કાણુ ? એમા નથી માતાનો
 પ્રયત્ન કે નથી તમારો પ્રયત્ન માટે કહો કે વીમાવાળા ધર્મની કે પત્ની
 તમેને લાવી ? છે જેમ વીમા ઉતરાવેલો હોય છતાં ટુકસાની માટે
 માલિક ન લો, પણ વીમા કે પર્નવાળો જ ટુકસાનકારકથી જમાવી
 ભે તેમ અહીં પ્રથમના પુણ્ય સિવાય કાંઈ વસ્તુ જમાવી શકાતી નથી
 હવે જે બેકમામાં કાણે કાણે નાણુ મળે છે તે બેકને ન માનો તો પછી
 કમઅક્ષય સિવાયની શી વાત કરવી ? કાણે કાણે બેકનું દીપિડું
 નાણુ ને છે તેનો જ ઉપયોગ કરીએ છીએ છતાં ધર્મ શી
 ચીજ એમ થાય છે ?

ધર્મ એ મુદતિયા એક

કેટલાકો મુદતિયા બેકને નામે તેને વગોવે છે શકડી
 બેક નથી, જૂઠું, ચોરી સર્વ આ જાવમા કરીએ પણ ભોમરીએ
 જામવમા આ મુદતિયા બેકનો મોટો એટાળો છે અહીં સરકારે

જેમ વોગના અંગે લેવા કાઢી છે તમે વચમાં બ્યાજ ખાઓ પણ નહીં તો એક વર્ષ જ મળે તેમ અહીં પણ ધર્મરાજને મુદ્દતિયા લેનારાઓ છે તે જ પચાત છે સવારે દિસા કરો કે સાંજે મરે, લપટપણ કમ્પે કે નપુસક થયે. એની તત્કાળ શિક્ષા થાત તો તે દુનિયા બમ કમ જ દેવ નાણા મુદ્દતિયા બગે તો પછા રેકડિયે દિગ્માજ કપડી મળે કે અમુક તારીખે નાણાં મળે તેવી રીતે ચેક લખો, પછી નહીં તે જ સુતે મળે તેમ પુણ્ય પણ અમુક સામરોપમનું બાપે, પછી તેટલા સમયે જ મળે. વીતરામ મહત્વા જ રેકડિયુ નહીં મેળવે છે એટલે પ્રથમ સમયે બધે બીજે સમયે ભોગવે મુદ્દતિયા કરાવે અને રેકડિયુ માટે તે તો માગનારની મૂર્ખાઈને કે હવે પ્રથમ બરના જે નાણા મુદ્દતિયા મૂક્યા છે તે વેદાય, પછી જ પરમવર્ના વેદવાના થાય જેમ દુનિયામાં આપણે બચપણ મા પડી ગયા, એટલાગી પછી આરમ્ભ થયે. જુવાની આવી તો સુધી ખમર ન પડે પણ લોહીનું જોશ મડ કે પછી ધડપણ આવે ત્યારે તે જાળર આવે તે કપારે આવી જેમ બાલપણમાં વાનેવા ધાની-કુળાર જુવનીમાં દોષ નહિ પણ ધડપણમાં જ આવે તેમ અહીં પરમવર્ના બાધિર્જા વેદવા ન હેત ત્યાં સુધી આ બચ ના બાધિર્જા ભોગવવાનો પ્રયત્ન ન જ આવે અને તેથી ધર્મની મેળની રીતિ મમજ્યા મિત્રામ હવે રહેશે નહિ.

૩૦૯, આકાર, ને વર્તવથી માનનારા બાળકો.

એક વાત ચોક્કસ છે કે દરેક બાળક પોતાની મા સામે દષ્ટિ રાખે પણ તત્ત્વ નાનું બચ્ચુ શબ્દને સમજે પણ આકારને ન સમજે મધ્યમ બાળક શબ્દને, આકારને સમજે પણ વર્ણવને ન સમજે, પણ ત્રીજા નાનું બાળક શબ્દ, આકાર ને વર્ણવને પણ સમજે એવી રીતે અહીં ત્રણે બાળક માને બાપણે જ જુવે છે તેવી જ રીતે અહીં પણ ધર્મને

૦ચાખ્યાન ૨

મિલતનો ખ્યાલ ન હોય તે સગીર

શાઅકાર મદારાજી શીમાન હુરિમ-સમિત મદારાજી પોદશા
અકરણી રચના કરતા યાજા બહુવી ગયા કે-વાજા પદ્યતિ
લિજ્જામ-ભવ્ય છવેમા જે શ્રોતાઓ છે તેઓએ પોતાને
મોક્ષી મિલતનો વિચાર કરવો જોઈએ પોતાને મોક્ષી મિલતનો
સદુપયોગનો વિચાર કરી શકતા નથી અમર તેના મદુપયોગ કે
નિરુપયોગનો વિભાગ ન કરી શકે તે સગીર અણુવ તેમ અહીં જે
ભવ્ય છવે તે આત્માની રવાબાવિક નહિને સમજતા નથી તે
પછી તેને મેળવીને તેના રક્ષણ માટે સદુપયોગ વગેરે તે સમજે
જ શી રીતે / કારણ કે જેને મિલતનો જ ખ્યાલ નથી

આસ્તિક દર્શનો છુટે રસ્તે પણ નવ તરવો માને

સામાય રીતે દરેક આસ્તિક નવે તરવ માને વૈષ્ણવો પણ
જીવ, અજીવાદિ બીજો નથી એમ કહેવાને તૈયાર નથી પુણ્યના
ફળિયા આવવા અને બચાવવા એ નથી થતુ એમ કહેવાને તેા તે
પણ તૈયાર નથી હવે ભોગવવાથી પુણ્ય પાપનો કાલ માય છે એમ
પણ માને છે એ રીતે સવરને અર્ધાન્તર તરીકે તેમજ મોક્ષને પણ
માને છે એટલે શૈવ કે વૈષ્ણવ વગેરે મહા પણ આસ્તિક વર્ગને અંગે
વિચારીએ તેા દરેક નવે તરવોને માને ■ દયુ તરવ મે આસ્તિક

વર્ગ નથી માનતો ? કહો કે નવેને માને છે નવ તરવેની શ્રદ્ધાને તમે સમ્યક્ત્વરૂપે ખદા છો કે જોના પડી સસાર અર્ધ-પુદ્ગલપર-વર્તે રહે છે તે નવે તરવેને તો દરેક આસ્તિક વર્ગ માને જ ॥

આહુ માનનારો નથી તેમજ આહુ મને પાલવે તેમ પણ નથી. કારણ—નવે તરવેનો સાર મદલ્ય કર્યા વિના છુટકારો નથી અરે ! બાકી પણ તે તરવેને માને જ છે છુટકા પગે કાટો વાગ્યો ત્યારે દિગ્ધે પૂઠપુડે યાચી વાગ્યો ? તો છુટકે કંટુ-આ એકાણુ મો ૧૮૧ ॥ તે પહેલા મહે છવને માર્યો હતો તે કંમે કરી કાટો વાગ્યો આ ભોમવેલો પડ્યો અહીં ક્ષણિક માગીને પર્ણાચેને માને હવે સવ આસ્તિક મતવાળાને નવે તરવે માનવા જ પડે છે, તો તમે જ કમરો ? મ સર્પ મેઠા ? બીજા બધા મિથ્યાત્વી એમ કેમ બોલો છો ? નવે તરવેને માને એટલાથી કદા અને અમૃત્વ કહો તો કે નવ તરવેને મ નવાવાળા આસ્તિક મતવાળાને સમૃદ્ધિ હોય જ છતાં મિથ્યાત્વી કેમ કહો છો ?

બચ્ચાનો અને ઝવેરીનો હીરો

વાત ખરી પરંતુ નાનુ જમ્યુ રમના કાચના કટકાને હીરો કહે તેથી ઝવેરી કાચના કટકાને હીરો ન કહે અને તેને સમઢે નહિ અરે ! પેગીમાં મૂકી તાણુ ન જ મરે નાનુ જમ્યુ પોતાના કાચના કટકાને પેગીમાં મૂકી સમઢે તેથી તે ઝવેરી ન મળવા કારણ ? સચા હીરાને હીરારૂપે જાણે અને મળે તો જ ઝવેરી કહેવાય પેગીમાં મૂકવા માત્રથી ઝવેરીપણુ નથી આવતુ, પણ હીરો સ્વરૂપે હોય અને તે રૂપે જાણખે કિમ્મ કરી લે અને પડી રજાજી કરે તો ઝવેરી મળ્યામ

ફાનમથ આતમા

સ્વરૂપે આ છવ કેવળતાન ને દર્શનવાળો છે. તે ઉપે બીજા

કારો માનતા નથી આવા સ્વરૂપ જાણી શકાય તે માત્ર જ્ઞેન દર્શનકારે જ કરી છે અર્થાત્ ઊકરાની માફ કાચના કટકાને કારો કહેવા રૂપે નથી કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપ આ આત્માને જ્ઞેન દર્શનકારે જ માન્યો છે બીજાઓ જ્ઞાનનો આધાર શૂન્ય છે જેમ તિલોરી તે કારોનો આધાર જ્ઞાનમય આત્મા નથી મનાતા કાણુ કે વૈશેષિક અને નૈયાયિક, અર્થાત્ જ્ઞાનનો આધાર આત્મા એટલે જ્ઞાન જ્ઞાન જ થયે તે આમાં જ થયે જેમ તિલોરીમાં કારો મુકાય તેમ દરેક દર્શનકારે જ્ઞેન માને પણ જ્ઞાનનું સ્થાન જ્ઞાન વગરના આત્માને માને આપણે જ્ઞેન જ્ઞાનમય આત્માને માનીએ છીએ જ્ઞેન છે એ માન્યતા સર્વ તત્ત્વકારોની સરખી છે પણ જ્ઞેનના સ્વરૂપમાં જો છે કારોનું સ્વરૂપ જાણવું, તેની પરીક્ષા કરવી, એ જાણમાં ન દેાય તેમ અહીં જ્ઞેનને જાણવો ખરો પણ તેના સ્વરૂપને ન જાણવું આત્માનાં જો અનંત જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્યરૂપ સદાજો તે માનનાર તો જ્ઞેન દર્શન જ છે જ્ઞેન નામની શ્રદ્ધાને સમ્મતિ દેવાથી તે દરેક દર્શનકાર સમ્મતિ બને, પણ તેમ નથી અહીં તો “તત્ત્વચાર્યધ્યાન સમ્યક્દર્શનમ્” એટલે સ્વરૂપે કરીને જે જ્ઞેનવાદિક પદ્ધતિની શ્રદ્ધા કરવી તેનું નામ સમ્મતિ હોય હવે કહો કે હવે દર્શન—નૈયાયિક સાખ્ય બૌદ્ધ, શૈવ કે વૈશેષિક આદિ કોઈ પણ દર્શનમાં કેવળજ્ઞાનવાળો જ્ઞેન માનવામાં આવ્યો નથી કેવળજ્ઞાનવાળો જ્ઞેન જ્ઞેન માં યોગ્ય તેણે જ્ઞાનને શકનારો કર્યો મ માં દેાય હોવાને તેજસ્વરૂપ માને તે જ તેના આત્માકરને માને હવે કહીને જ્ઞેનને જ્ઞેનને કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપ માં યોગ્ય છે, તેથી જ્ઞાનવસ્તુના કર્મ માન્ય છે અને તેથી ક્ષતર દર્શનમાં આવાજ્ઞેન કર્યો છે જ નહિ અને તેથી જ કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપ જ્ઞેન માનતા નથી એમ નક્કી થયું હવે અવરજો માનતા નથી તેમ કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપ જ્ઞેન માનતા નથી માત્ર જ્ઞેન સખ્ય પક્ષી કે મર્ચાદા કરનારો પદ્ધતિ કોઈક છે જ્ઞાની મર્ચાદા કે તો મનિની હવે

રાખ્યો છે તેથી સ્વરૂપે પ્રદા થઈ ન ગણાય. આથી મમકૃત્ય પણ ન હોય. જેમ જગ્યાએ કાચના ષટકાને દીરો રૂબ રૂબને પેટી માં રાખ્યો તેથી ઝવેરી ન ગણાય તેમ અહીં પણ જ્ઞાન રહિત-કેવળજ્ઞાનસ્વરૂપ વિનાના જીવને માનવવાળ તે મમકૃત્ય વિનાના છે.

ઈતરો ને અજીવ પદાર્થો

હવે અજીવ પદાર્થને તો સૌ મને જ્ઞાન અરે । નાસ્તિક પણ પ્રત્યક્ષ દેખાતા જૂતામાં પૃથ્વી, પાણી આદિ પદાર્થને માને છે તેમ ષટ્પટાદિ પદાર્થને પણ કરે છે. ઇશ્વરનારો માને છે, પણ ધર્માસ્તિક ય અધર્માસ્તિકાચ આગાધાસ્તિકાચ, પુસ્તકાસ્તિકાચ અને કાળ એ પાંચ અજીવના બેટા માનવાની રીતિ મહત્ત્વામાં નથી. હવે જો છતર નામનો ધર્માસ્તિકાચારિને માને તો પછી જીવવશા લોક અતોકની કરવી પડે. શકા—જીવ અશ્વો દે વા છતાં સુખ, દુઃખ પણ અનુભવે થવાથી માની લાગ્યે અજીવત્વમાં ષટ્પટાદિ પ્રત્યક્ષ દોષ માનીએ પણ આ ધર્માસ્તિકાચને તો મનાવથી રીતે કે કારણ તે પ્રત્યક્ષ છે જ નહિ એ તે ધરતી બાજુ છે કોઈની સક્ષી મળી શકે તેમ નથી. વેદ એ શૈવ આખ્ય આદિ મહા પણ ઇશ્વરના ધર્માસ્તિકાચારિ અજીવત્વે મનાયેના જ નથી અરે! કેમ નામથી પણ ગણી નથી છતાં તે મનાવવા દેય તે તમો કહે. તે જ માનીએ મમાન-વાત ખરી પણ જરાક ચાંનિથી વિચાર કરો કે ધર્માસ્તિક ય અધર્માસ્તિકાચની સિધ્ધિ જેવી મા કે ચીજ છે કારણ કે અનતા પ્રમો એકદા થઈને એક રેખા બનેલ છે તેમા અનતા પરમાણુઓ એકા થયેલા છે એમા કેટલાકો ના પડય તેમ નથી અને તમા ધર્માસ્તિકાચ આવી ગયેલ જમતને છોડા છે અને તેવી મર્ષાદવાળી જગત દેવાચા તેમા આપણે રખડુ પડે છે જો મર્ષાદા ન દેય તે પરમાણુને કે જીવને ભેજ થવાનો પ્રકાર આવે જ નહિ પણ આવુ નિષમિત સ્વરૂપ છે એટલે

તેમાં જ બટકવાનું થાય છે અને ભેગા થવાનું બને છે આથી જ ધરપે ભેગા થવાય છે બમો માર્દલનો દરિયો હોય અને તેમાં પૂર્વ-પશ્ચિમ બે બાજુએ દેડમાં બે મૂક્યા હોય તો ક્યારેક ભેગા થાય, પણ આ અનત નોકના છવો ભેગા કરી રીતે થાય કે બે લોકનો છેડા જ ન હોત ને આગળ ને આગળ ચાલ્યા જન અને ભેગા ન થાત પણ મ્હો કે ભેગા થવાનું બને છે સ્કમરપે થવાય છે એટલે માને કે મર્ધાદા કરનારો પદાર્થ કેમ છે શાંતી મર્ધાદા ? તો મતિની બે મતિની મર્ધાદા કરે તો પગી રિયતિની મર્ધાદા કરનાર પણ મરદખીએ પદાર્થ જેમ્મને મતિની મર્ધાદા કરનારનું નામ ક્યારે ધર્માસ્તિશાય છે, ત્યારે રિયતિની મર્ધાદા કરનારનું નામ અવધર્માસ્તિશાય છે

અનુવર્તનની અદા એ સમ્યક્ત્વ

આ ધર્માસ્તિશાયાદિ બેદોરપે અનુવર્તે માને ત્યારે જ સમ્યક્ત્વ સાચું ગણાય નહિ તો સામાન્ય અનુવર્તે માનન ? તો ફરક દર્શનકાર છે, પણ આવી રીતે-ધર્માસ્તિશાયાદિ પાંચ જડ પદાર્થોને પણ અનુવર્તવ તરીકે માને ત્યારે જ સમ્યક્ત્વની મણી કડાય જેમ કાચના કુકડાને હીરો કહેનાર હોયરો જવેરી ન ગણાય, તેમ ધરપટાદિ પદાર્થોને અનુવ માનનારો સમ્યક્ત્વ ન ગણાય તરવે મરીને પદાર્થનું મકાન વારતવિદ્યપણાએ-સ્વરૂપે કરી પદાર્થોનું અદાન તેનું નામ જ સમ્યક્ત્વ છે નામ માટે કરી સમ્યક્ત્વ ન હોય અર્થાત્ ધર્માસ્તિશાયાદિ બેદોરે તરી અનુવ પદાર્થોનું અદાન થાય તો જ સમ્યક્ત્વ જીવ અને અનુવ જો બે પદાર્થોનું સ્વરૂપ જીવ અને નામ પણ જીવ છે જેમ હીરાનું સ્વરૂપ જીવ અને નામ જીવ અને કાચના કુકડાનું નામ પણ હીરારૂપે જીવ

નિરમે નહિ તે રૂએ

હવેક આસ્તિશ દર્શનવાળા સુખના સાધનને પુણ્ય માને અને દુઃખના સાધનને પાપ માને એમાં બે મત નથી તેમજ ફરક પણ નથી. જેવો જીવના સ્વરૂપને આમે ફરક હતો તેવો ૨૫૮ દષ્ટિએ

પુણ્ય-પાપમા ફક્ત નહિ લાગે પણ અરુક વિચાર કરો ! જેમ
ફિનિશ મહે છે કે-મરણે તે ભોગવો, કર્યો તે પામશે, પણ જૈન
દશનને પ્રથમ પમથિયે ચહેલો મનુષ્ય તેમ ન બોલે કે કર્યો તે
ભોગવશે કે ભરો હવે આશ્ચર્ય થશે કે ત્યારે જોનો શુ બોલે ?
તો વાગે ત્યા જ છે જોજો નહિ ત્રિરમે તે ફૂળશે એટલે
પર્યાપ્તપણુ નહિ મરે-વિરતિ નહિ કરે તે ફૂળશે જ કરે ને ફૂલે
એ તો અન્યમતમા ॥

હોનારકીરુની ટાળી

દશાન્ત તરીકે-નાનારકીરુની ટાળીમા જેનું નામ હોય
અને મેઝાર થઈ ગયો હોય, પડી તે ધરે બેસીને કંઈ પણ ન કરે
તો પણ ને યુનેગાર છે પણ તે બંને મ્વારે ? તો રાજનાથુ આપીને
નામ પેચ (નટલ) કરેલ લેય ત્યારે જે ટાળીને ગેરકાયદેસર મણી
છે તે ટાળીમાથી રાજનાથુ આપી ખરશે ન હોય તો તેની પણ
ધરપકક થાય જ અર્થાત્ સપકાય તેમ અહીં આપણે કાણુ છીએ ?
આ રે પાપરથાનકની ટાળીના મેઝાર છીએ ક્યા બલમા તે ટાળી
માથી નીકળ્યા હતા, તે તો કહો ? હિ મકપણુની કે જૂઠ્ઠીની ટાળી
માથી કે છઠાકીરની ટાળીમાથી ક્યારે નીકળ્યા હતા ? કહો કે
અગરે પાપરથાનકની ટાળીમા રબા હતા હવે તે મનુષ્ય ધરે બેસી
રહ્યો હોય છતા તેને યુનો આ પેયા પકડે જ છૂટકારો થાય
અર્થાત્ ટાળીમા રહેવાવાળાને હાથકડી થાય જ જેમ રાજનાથુ
ન આપે ત્યાં સુની યુનેગાર જ મણાય, તેમ અહીં અગરે પાપ
રથાનકની ટાળીમાથી રાજનાથુ ન આપે તે ધર્મરાજનો યુનેગાર છે

તીર્થ કરોને પણ રાજનાથ

આ વાત બધારે ધ્યાનમા લેશો ત્યારે શાસ્ત્રકારો બધાવે છે
કે-તીર્થ કરના જીવેને પણ રાજનાથ પેચ કરવાની જરૂર પડી છે.
મહાનુભાવો ! દરેક પર્ણવણુમાં કલ્પસૂત્ર તમે સાબળો ને ને
છે કે ?

“મળવારિઝ પઠવદ્વ” એટલે યે

સાધુપણુ લીધુ ' એમ કેમ જોતો છા ? સીધુ કહો કે માધુપણુ લીધુ એમ નહિ કહતા મુદરથપણુનું રાજનામુ આપીને સાધુ પણુ લીધુ એમ કહો છો આવી રીતે તોય કરના જીવેને પણ રાજ નામુ આપે પાપચાનકનું આપવું પડે છે આ વાત કુદરતે પણ સ્વીકારી છે જેમ મહારાજીર મહારાજ પૂજ્ય રાજકુમાર ■ દેવ દેવેન્દ્રોથા પૂજ્યવેલા છે જેની સેવામાં જન્મથી જ હૃદયબોલ, હિંસાવત, શ્રેણિક આદિ રાગઓ હાજર છે તે રાજકુમાર એ પ્રતિજ્ઞા લે કે-

મારા નિમિત્તે કરેલો ખોરાક નહિ ખાવો ' અરે એકે દિન રનાન નહિ કરવું અરે જહાજયેની પ્રતિજ્ઞા પાળવી તેમ સચિત પાણી પીવું નહિ એટલું જ નહિ પણ વાપરવું કે સ્પર્શ પણ નકરવો " આવી અડગ પ્રતિજ્ઞાઓ જેમણે બે વર્ષ સુધી સતતપણે પાળી છે છતાં કુદરત નાકપૂંચ કરે છે કે નહિ? કારણ? મન પર્વાવ ગાન થયું નહિ તેથી જે કુદરતને તે ત્યાગ કપૂલ હોત, તે સાધુપણુ કપૂલ હોત તે મન પર્વાવ ગાન થાત અરે ! શાસ્ત્રકારે પણ મુદરથપર્વાવનાં ૨૮ વર્ષ નહિ માનતાં ત્રીસ વર્ષ માન્યાં કારણ? રાજનામુ પેશ થયું નથી તેથી શાસ્ત્રકારે ત્યાગ ત્યારે જ માને કે અહારે પાપચાનકની ટાળી માથી રાજનામુ પેશ કરે તો જ હવે કેટલાકે કહે છે કે-ધરે ત્યાગ ધર્મ શું નથી થતો ? અરે ! કુદરત પણ ધરના ત્યાગને ત્યાગ માનતી નથી ખુદ 'તીથ કરે મહારાજે ધરે ત્યાગ કરેલો હોવા છતાં કુદરત કપૂલ સાત રાખતી નથી અરે ! રાજનામા વિના લેખું ન મળ્યામુ હવે શાસ્ત્રકારે પણ રાજનામા વિના ત્યાગને લેખે મળતું નથી તેથી જ મુદરથપર્વાવ અઠાવીસ ન માનતાં ત્રીસ જ માન્યો પૂજ્ય મગ્ધ કુવરની અવસ્થામા ત્યાગધર્મને સ્વીકાર્યો, છતાં મુદરથપર્વાવ ત્રીસ વર્ષનો મળ્યો અને તેથી જ "અગારાઓ અજગારિઅં " એમ લખ્યું અને કહ્યું પુણ્ય-પાપ આખી દુનિયા માને છે હવે પુણ્યપાપ જોન દર્શન સ્વીકારનારને ભોગવવું પડે એમ નહિ, પણ પમ્પાદ્રુખાણુ કરે તે સર્વને ભોગવવું પડે હવે જેટલું વિરમય નહિ તે સર્વ

કર્મનું કારણ છે પણ પછી ન વિરમ્ય તેથી કર્મજન્ય જો અન્યમના દિશ્નને ' કરમે તે ભરમે ' એમ લઈએ તો આખી જોન થીયરી મતી જાય

નિગોદિયો દિસાતું કારણ ન બને

નિગોદની વત કીમી જાય નિગોદની વાત ત્યારેજ કમૂલ કરે કે વિગમે નદિ તે કર્મજન્ય કરે એમ યાય ત્યારે અના નિા નિગોદિયા છૂટકી કાયા સુદ્ધ છે એની કાયામાં કેવળ જનીની કયા પશુ નીચી અસુાય અહીં અપેક્ષા ધ્યાનમાં રાખજો કેવળ મહારાજની કાયા અયોગીપણામાં હોય, તો પશુ તેનાથી છૂટકી વિરાધના યાય જતે પછી પોતના પ્રયોગથી વિગધના અગ્રેથી છે પશુ આ સુદ્ધ નિગોદની કાયા કોઈના વાતમાં કારણ ન બને અન્યવાણુ કે છને ધક્કો ન મારે તેના પુદ્ગલો આપણા જવા રનાં પુદ્ગલોથી બારીક છે એટલે ધક્કો લગડી સમતા નથી તેમ આ સુદ્ધ નિગોદના જીવોના પુદ્ગલો મંદની અયગમજુમ આવે નદિ અને બીજાની દિશા પશુ ન જ કરે કહે આવી વચ્ચે રિયતિ કયા જો કે છની હોય તો તે સુખ એકેન્દ્રિયની છે કારણ કે તેનાથી પર જીવોની દિશા ન થાય તેમ બીજા જીવોને દિશાના મરણુરૂપ પોતે ન જ બને આ વાત સુદ્ધ એકેન્દ્રિયમાં થટે બીજાના તો પોતે દિશા કરે અને દિશાના મરણુ પશુ બને આથી જ્ઞાન કાયાની રિયતિ માત્ર સુદ્ધ એકેન્દ્રિયના છે આવી રિયતિ કેવળ મહારાજ અયોગી યાન ત્યા પશુ નથી તો પછી અવી એકેન્દ્રિયની રિયતિમાં નિગોદમાં કેમ પડી રહ્યા છે ?

પુખ્તમધ્ય શાંભી ?

વચન મન તે છે જ નદિ અને કાયા તે સુદ્ધ છે એટલે કરે તે બંને ' એ છનગ્ના બને તો આ અનિક્ત્ય અસુાય જના નીચેના રથાનમાં કેમ ? જોન દર્શનકાર તો જિથ્યાત્વની મરિતિ

પણ ' પાપથી ન વિરમે તો પણ પાપ ' નધાય ' એવું માનનાર તો જોન ફર્નિસાર જ છે. પ્રતિજ્ઞા ન કરે તો બધું જ એવું માનનારો જોનમન છે. અને નેવા રવરૂપે પાપ માનનારો ઈતઃ ફર્નિસાર નથી. પાપની જેમ પ્રુવચમા તો વાધો નથી ને ? તો ફ્રિનિયાએ જે પ્રુવચ બધન મા યુ છે તે શામા ? વસ્ત્રપાત્રાદિના હાનમદ, પણ આશ્રવના રોકાણને લઈ યોગની શુભતા તેને લીધે પ્રુવચ બધાય એવી માન્યતા કોઈની નથી. એવી મા વતા માત્ર જોન ફર્નિસાર છે.

સવર, નિર્જરા

આપણે શુદ્ધ ચારિત્રના પાલનથી વૈભવિકપણુ યાવત્ પાત્ર અનુસરવાસી બની શકાય છે. સર્વ સવરવાળા યોગેમા ઊંચામા ઉચ્ચ પણુ મનાયુ છે. જે સવરને ન માને તો પત્ર ઊંચામા ઉચ્ચપણુ રહે જ કયાથી ? યાની તથુ મુસિવાળો-એટલે મન વચન અને કાયાના રક્ષણવાળો એવો. યાની-' કાણુમા સામરોપમના પાપો ખપાવે છે, ' એવી નિર્જરાની વાત કાણુ માને ? કહો કે એવી નિર્જરાની મા વતા અન્યોની નથી.

જોન ફર્નિસાર મોક્ષ

શકા-મને તે ન હોય પણ મોક્ષની મા વતા તો છે ને ? શકાય જોવા રરતે પણ મૂળ ધ્યેયે તો આન્યોને ? એટલે મોક્ષ નક્કી છે. પણ સવર નિર્જરા બમે તે રીતના માને તેથી શુ વાધો ? મુખ્ય ધ્યેય સાસુ હોય તો બમ ? સમાધાન-આટલા માટે કહે છે કે- મોક્ષદ્ય ધ્યેય મા યુ પણ જીમ્મોએ મોક્ષ કેવો મા-યો છે ? જોમા યાન-ફર્નિસાર વીશ કે મુખ્ય અનતા હોય તેવો મોક્ષ કોઈએ મા યો નથી આપમાના જ મ-મરણુ ન યાવ તેવી રીતનો મોક્ષ ઈશ્વરે મા-યો છે. પણ મવ' કાળ અક્ષય અને અત્રાગાત્ર દેવા મારે અનત સહિસિદ્ધિનો ધણી જોમા યય તેવો મોક્ષ કોઈએ મા-યો નથી અને તેથી કહેવુ પડે છે કે ' કુલસ્તકર્મક્રમમા માત્ર ' "

એ લક્ષણ મોક્ષનું જાણવું પડે છે એટલે સર્વ કર્મનો કાય છે
જેના તેવો મોક્ષ હોય આવા લક્ષણવાળો મોક્ષ કોઈ દર્શનકારે
મ થો નથી

બાળક પણ ભાગ્યશાળી

આથી આત્મની સદિ કેવી છે તેને જોયે બાળખી કે
જણી નથી કે સમજ્યા નથી તો પત્રી તેનો સદુપયોગ કે દુરુપ
યોગને તો છી રીતે જાણે સદુપયોગ કે દુરુપયોગને ન જાણે કે ન
સમજે તે પત્રી તેને સગીર જ કહેવો પડે મિલકતનો માલિક અને
દાકણ છતાં છોડાને જમર લાવક ન થાય ત્યાં સુધી સગીર ગણી
એ યાને માટે જ વ્યવસ્થા માટે છોડરાને જોમ વ્યવસ્થા માટે નાલા
યક ગણીએ છીએ, તેમ અહીં આ આત્માની સદિ જે અન્ય દેહન
કાર્યોએ જણી, માની કે કહી પણ નથી, તેવી આત્માની સદિને
જાણ્યા, માન્યા કે વ્યવસ્થા કર્યા વિનાના હોયએ તો પત્રી સગીર
મ થી આપણે છૂટના નથી મગીર બાળક પણ જ મતા નમીમ
સકને જ આવેલ છે નહિ તો હૃદય કુળમાં આવે જ કર્મોમાં
જને તે બાળક મિલકતને કે તેની વ્યવસ્થાને કે સદુપયોગ કે દુરુપયોગ
ને ન સમજતો હોય પણ જન્મ્યો માટે ભાગ્યશાળી છે તેમ આ
દુવ પણ ભાગ્યશાળી છે કારણ કે જાદર એકેન્દ્રિયમાં આવ્યો ત્યારે
તે તેને વિચાર ન હોતો કયો યાવત મનુષ્યપણું સુધી આવરા
મટે તે વિચાર ન હોતો કયો, છતાં અહીં કુરતે તને તે રસ્તે
જોડ્યો અને આવી પહોંચ્યો

મનુષ્યપણું પણ તિર્વિચપલ કેમ નહિ ?

કષાયની પરિણતિ મદ કરી પરિણામો સુદર જનાવ્યા, અને
તેથી મનુષ્યાણુષ્ય બધાણુ છે કષાયની તીવ્રતા હોય તો નરક,
નિર્ધન મતિ બધાય અને કષાયની મદતાએ મનુષ્ય કે દેવમતિ
થાય સકાએ સાચી કહે છે ! “ જાજાવાક્ય પ્રમાણુ ” નહિ

અને તમે કહો તો મારી લાજને પણ કમ રીતેજે તે સમજવો તો
 કીક સમાધાન-વાત ખરી એ વાત ધ્યાનમાં રાખે કે જેને અરી
 સ્વતુ બસન છે તેને ધરે જમવા બોલાવો, તેને પાચ પકવાન આપો
 અને અરીજનો કાઢો ન આપો તો જુદું ફાટ, પણ અરીજનો કાઢો
 આપીને ઊંચને રાટવો જમાડો તો પણ તે સાચું જ કહેશે કારણ
 કે તે પોતાની ટેવનો રસિયો હતો અને તે ચીજ તેને મળી છે તેમ
 અહીં ત્રીન કોષાન્નિવાળા કૃષ્ણ દોષ કે જેણે મગજનો કાળુ મુમાએ
 દોષ અહીં મુખ્યપણામાં તો મગજનો કાળુ મમે તે બધી
 રાખવો પડે કામુ ન રાખવો હેવ ના સર્પોદ્ભિની મતિમા જુદું પડે,
 એટલે તિર્થંક કે નરક મતિમાં જુદું પડે માથ, ધોડા આદિ કુરતાવાળાં
 કહેવાય તે છાંશને શીઝુ માર્યા વિના ન રહે હવે છોકરો લાકડી
 મારે તો માથને ડટ્ટુ ગુરુદાન આવો વિચાર જનવડને ન હેવ
 પણ મુખ્યને હોય છે એને તો મમજ ઉપર કાળુ છે જ નહિ
 ઘરસો કરે કે પગી શુ પરિણામ આવે તેનો વિચાર ન કરે તે
 છવોનુ રથાન નીચ મનિ દોષ અરીજિવાની બેઠક તો કાવખાનામા
 એટલે જ્યાં આખો જિન અરીજુ જ ધોળાવુ દોષ તેમ જો છવો
 કોષને આધીન ચાચ તેજાઓનુ ધર મ્થા હોય ? કાળુ વિનાનો
 કોષાદિ હોય ત્યાં હવે તેની જાતિ કમ ? તો નરક અને તિર્થંક
 હવે કોષાદિ કમક મહતાવાળા હોય અને આયુષ્ય માધ્યુ, તેથી
 મુખ્યપણામાં આખ્યા આ કુરતે કયું

મુખ્યપણાથી આગળા કુરત નહિ લાઇ જાય

હવે અથમતુ પકડેને કે કુરત અહીં સુધી લાવી તો હવે
 ટેક પકોચાડ ? જેને કાંત આખ્યા તે ચાવવાનુ પણ આપશે જ
 પણ ખેતરમા મધ જગાએ રાટલા પાડ્યા ? જેમ વરસાદે અનાજને
 પડ્યુ તેમ જગાને રાટલા પણ તે કરી દેશે ? વરસાદનુ કામ તો
 અનાજ વાવેલું હોય તેને ફલ તરીકે કરી દેવાનું અનાજને
 લણવુ વગેરે કામ તો મુખ્યનુ છે ત્યાં કુરતનુ કામ નથી, કદાચ

અનાજ સુધી કુટંગે કહ્યું પણ રોટલા તો કુદરત નહિ જ કરે
હવે તમે મનો કે મનુષ્ય સુધીમાં કુ રતે લાવી દીધા, એટલે આગળ
પણ લઈ જમ એમ નહિ જને આ એક વચન ભગવાન મહાવીરનું
વિચારશો તો ખ્યાલ આવશે

મનુષ્યપણ પડી ઉઘમની જરૂર જ

ભગવાન મહાવીર મહારાજ ક્ષોભ, નિપતિ કર્મ, કાળ અને
સ્વભાવ એમ પાંચ વસ્તુને માનતા હતા છતાં ‘અયિય વલ્લેં ધીરિય’
આધી એ જ કેમ બેસા ? મહાચે આદિ કેમ ન બોલ્યા ? કહે
કે પાને કારણેને માનનારા છતાં એકનો જ ચોકાર કેમ ? ‘સત્તે
સત્ત, સત્તે ધીરિય’ એમ પદ્ધિખસૂનમા બોલીએ છીએ પણ
તે સસઠાવ’ એ કેમ નથી બેસતા ? કાલે સ્વભાવે શ્રી શ્રી
કર્મ કે વાત કરી લીકુ છે તેમા અત્યારે તરી સમજતા નથી રહી
શ્રીમા ત્રસપણ તેમા પણ પચેન્દ્રિયપણ તેમાં મનુષ્યપણ,
કમ્ય કુળ, સામગ્રી જળ આદિ મળેલા જ છે તે સર્વ કુદરતના
પ્રતારે થવાનું થયું, પણ હવે જે માફી છે તે તો તારે જ કરવાનું
છે જેમ ખેતરમા વરસાદ તો વત્સી ગયો પણ ખેડીને વાવવું,
લણવું કે ફળવી રોટલા મનાવી ખાવું, તે તો પુરુષને આધીન
■ નેમ અહીં મર્મ વસ્તુઓ કુદરતે આપેલી છે, પણ હવે તો
તારે કરવાનું રહ્યું અને તેથી ભગવાન મહાવીર મહારાજને કળ-
સ્વભાવ-નિપતિ-ભાવિ એ ચાર કમૂન છતાં વાત એક જ કહે
છે કે ‘અયિય વલ્લેં પુરિલકાવરક્કમ્મે’ બીડાની કિસા ઇચ્છાની
કિસા-બળ-કર્મ-વીર્વ-પુરુષકાર કિયાનું ફળ વગેરે તમારામા છે માટે
તમારે મફત કરવાની જરૂર છે, એટલે આ ઉપરથી તમારા વીર્વને
ફારવો એ જ ઉપદેશ છે આ તમારું કર્તવ્ય માફી છું તેથી ‘અયિય
વલ્લ આદિ વચનો બોલ્યા આ ઉપરથી તેઓ ક્ષોભ, નિપતિ
આદિ માનનારા ન હતા તેમ નથી એક વેતની જગામા મનસા
હોય અને ચારે ત્રાણ ચાર ચાર આમળ રાખેડો છે વચમાં

કોતમા ને તેમાં અગ્નિ નાખીએ તો કાલસા જ બગશે, પણ રાખે કે નહિ જો કારણ કે અગ્નિનો સ્વભાવ છે કે 'નહિ જોવાને બાળવું', તેમ કપડેસાનો સ્વભાવ છે કે નહિ સિદ્ધ થયેતાની સિદ્ધિ ખાટે જ કપડેસા આપવો તેમ અહીં આ મનુષ્યપણા સુધી કુદરતે લાવી દીધા તેમાં આવન કેટલી મુશ્કેલિયા આવી છે તેનો ખ્યાલ કરી, તેમાં આત્માની નહિ જણી તેનો મદુપયોગ કે દુરુપયોગ સમજવા સાથે વ્યવસ્થા કરતા ઈશીએ તો જ ખરા માનિક ગણાઈએ મોડેલી મહેરમા પાત્ર ત્રણ વર્ગ

કુદરતે જેને માધન મેળવી આપ્યા તેમાં તથુ કલાસના વિષા થઈએ હોય જેમ કનામતા તથુ વર્ગ હોય તેમ અહીં કુદરતે જેના ઉપર સંપૂર્ણ રહેર હતો છે, તેનામાં તથુ તથુ વર્ગ છે બાળ, મધ્યમ શુદ્ધિ અને પુદ્ધ એમ તથુ વર્ગો છે

સિંગ, વર્તન અને તત્ત્વથી બાળાદિ

કોઈને જાત કે મધ્યમ રહેવું નથી ગમતુ સદ્ગુને શુદ્ધ કે પડિન થવું અગ્રે છે બાળકોને કહેવો, તે મમજીને આત્મા તે રિયતિ મા હ કે નહિ તે વિચારો તેવી જ રીતે મધ્યમ શુદ્ધિવાળા અને પુદ્ધ મને કહેવા તે વિચારો દ્રશ્ય અને દર્શનીયના સ્વરૂપના અગ્રે વિચારીએ તો બાહ્ય વર્તનના અગ્રે વિચારનારા બધા 'બાળક' શારીરિક પ્રવૃત્તિ દ્વારાએ વિચારનારા તે 'મધ્યમ' અને તત્ત્વ દૃષ્ટિએ વિચારનારા તે 'તત્ત્વજ્ઞ' એટલે હૃદય તરીકે ગણાવ્યા આ બધા દર્શનીય તરીકે જોવા દેવ શુરુ અને ધર્મને અગ્રે નાહ્ય પ્રવૃત્તિ આદિ જોઈને જો ગણી લે તે દર્શનીય પદાર્થને અગ્રે બાળ મધ્યમ અને હૃદય તથુ એ રીતે કહેવાય હવે સ્વરૂપે ગણીએ તો કેવી રીતે ? ધર્મ મા નિમ વર્તન અને બાળ દ્વારાએ પરીક્ષા છે તેમ શુરુ અને દેવમા તથુ મુમજવું એટલે દેખવાની જો ચીજ તેની અ પેક્ષાએ બેદો થયા હવે દેખનારાઓની અપેક્ષાએ બેદ પાડીએ જેમ લીલા કાચના ચરમા પહેલાં હોય તેથી તે ચીજને લીલી દેખાય અહીં

મળ બે ક્યાંથી ? ચરમાયો છે કારણ ? જોય ચરમા તેવા પાથો દેખાય તેમ અહીં બાળ મધ્યમ અને યુવ એ ત્રણમા જો દરેક હોય તો દેશનીયમા દરેક ચાલ હવે માનમહિ ત્રણનું સ્વરૂપ કેવું મળ્યું ? તો તે માટે જણાવ્યું કે દક્ષિણવાત ખાતર હોય, તે હિમદારાએ પરાક્ષા કરે અધ્યમ યુદ્ધિવાળો વિચારપ્રધાન વળો હોય અને તરવવાળો તો માર્ગ ઉપર દક્ષિ રાખી પરાક્ષાપ્રધાન હોય તેથી યુવ મળ્યાય આ તત્ત્વ બેદો સ્વરૂપે પાડવા દેશનપ્રધાન માટે બાળ વિચારપ્રધાન માટે મધ્યમ અને પરીક્ષાયુદ્ધિ હોવાથી યુદ્ધ હવે તે ત્રણ સુ ? તિગ જ્ઞાત અને તરવ એ ત્રણ દેશનીયના બેગ છે તેમ અહીં દર્શન વિચાર અને પરાક્ષા એ ત્રણ બેદો સી રીતે । તે અંગે સમજાવો.

વ્યાખ્યાન ૩

તેન કાઠિયા જામ્યા વિના તેનાથી બચવું મુશ્કેલ

જાતકાર મહારાજ શ્રીમાન હરિભક્ષરિજી મહારાજ પો રાક પ્રકરણને કરતા થક આમળ જણાવી ગય કે જે કોઈ બચ્ચણ આ મનુષ્ય ક્ષેત્રમા આવી પચ્ચેદિય સચીપણુ હમ્મ કુળ દેવ શુરુ અને ધર્મની ભિમરાજ પામેગ છે તે હવે તેર કાઠિયાઓઆ થી પેદો ન હેય, તે જ દેવ શુરુ અને ધર્મની પરીક્ષામા જોડાય અને તેના સ્વરૂપને જાણે પણ ખરા સમાય રીતે તેર કાઠિયા ' એ જન્મ આપણામા પ્રમિદ છે, પણ ને ક્યા ? એ પૂછે તો કહેવા કે, હ તેપાર નથી આવે । કમતે ને પમતે તેનો બચવહાર કરતા હોઈએ પણ તેને ન જાણીએ તે ન જાણીએ ત્યાં સુધી તેના નિવામળુનો ઉપાય શી રીતે ? જોમ રૂદ જાણવા વિના તેની ખીડાથી દૂર રહી ચકીએ નહિ પણ જ્યાં ચકા જ ન જાણુતાં હોઈએ ત્યાં ॥ યય ? તેમ કાઠિયાઓ માથા ઉપર આવીને રાજ્ય કરી જાય ત્યાં

સુરી ખમર પલુ ન પડે કારણ ? કારિવા મ્યા તે જાણના નથી,
માટે કારિવાએને જાણવાની જરૂર છે

સપ્ત્યાશ્ત્ર મનુષ્યપણુ મુશ્કેલ

આથી મનુષ્યપણુ આત્મી દુર્લભના જણાવતા જણાવ્યું છે કે
મૌદે રાજતોકમા આ વસ્તુ અતિમુશ્કેલ છે ક્ષણ અને ક્રમ ? તો નારહી,
તિયં ચપણામા મુશ્કેલ કહો તે ઠીક ? પણ દેવગતિમાં મુશ્કેલિના
ક્રમ ? તો મનુષ્યપણુ દેવગતિને મેળવે એટલે દેવપણુ મળવું
સહેલું ન દુનિવાદારીની દૃષ્ટિએ મનુષ્યપણુ સહેલું લાગે, પણ
'જેની જગ્યા મેળી તે રહેતો મળી રહે' પણ 'જેની જગ્યા એાછી
તે મળવની મુશ્કેલી' આ વાત દુનિવામા દેખીએ, સમજીએ અને
માનીએ પણ છીએ તો હવે જેના સપ્ત્યા એટલી જાણી જાણે
જરૂર છે કે મનુષ્ય મતા સપ્ત્યાનુષ્ઠી ત્યારે મમંજ મનુષ્યની
સપ્ત્યા એમણનીસ આપવાળી છે આ દિસાએ કહો કે મનુષ્યની
સપ્ત્યા ધણી જ એાછી વેદે મણાય તેવી ત્યારે દેવની સપ્ત્યા
અનપ્ત્યાની આથી દેવપણુ મળવું મહંતુ છે

અવાનની અપેક્ષાએ મનુષ્યપણુ મળતું મુશ્કેલ

ગી દેવના હમેશાર કેટલા ? એટલે તે પામવાને લાયક
કેટલા ? તો કહો કે એકેનિય તો નહિજ ને ? તેમજ વિકતેન્નિય પણ
નહિજ ને ? દેવતા કે ના હીએ પણ મરીને દેવગતિમા ન જ રૂપને
ક્રમત વધા મનુષ્ય તિયં ચ પચેન્નિય જ્યારે દેવના કૃપણ થવાના
સ્થ નો અનપ્ત્યાત ગુણ ત્યારે હમેશાર માત્ર બે જ પચેન્નિય
તિયં ચ અને મનુષ્ય એ બે જ છે આ બે જ હમેશાર દેવગતિના
છે અહીં મનુષ્યના સ્થાનો વેદે મણાય તેમજ કતાં હમેશારે ધણા,
દેવગતિનાના નરમગતિવાળા તેમજ એકદિવાદિ પણ મનુષ્યપણુને
મેળી રહે એટલે મવ ગતિવાળા લાયક છે જેના હમેશાર ધણા
દોષ ને જગ્યા થોડી તે મળી મુશ્કેલ કે જેના હમેશાર એાછા
અને સપ્ત્યા ધણી તે મળવું મુશ્કેલ ? આ મનેમા મુશ્કેલ કયું ?

હવે મનુષ્યપણુ સમ્બન્ધ ઝોલ દેવ થી અને લગેદરાર બધા દોવ થી મળવુ મુશ્કેલ છે ત્યારે એવણુ તુ રચાન મોટુ અને લગેવાર ઝોલ ઝોલે તે મળવુ મળેવુ છે તેથી મનુષ્યપણુ ચોર ન સોફમા મળવુ મુશ્કેલ છે

મુશ્કેલ એવું-આપ પાઠ. ઉત્તમ કુંન, પર્વોન્દ્રય મ પૂર્ણપણુ ને મનુષ્યપણુ પામ્યા છતાં આવર્ણણુ મુશ્કેલ છે જન્મ દળાર દેશમા રખા દેશ મન અર્થ છે દળારમા ભાગ લેના પણુ અર્થન દેશો ઝોલ છે તેવુ આપણુ પામ્યા છતાં ઉત્તમ કુંનમા આવવુ મુશ્કેલ કાચ અપમ કુંનમા મવા ને સીમમાંથી જ સત્યા હવે ઉત્તમ કુંનમાં આવવા છતાં મળ્યુથી પડતી દેવ તે તે મતા તરફથી તેનાથી આ વપણુમા સરખાર પડે, માણુ કે અમમ્મ આખ્યા પડી તે પિતાના સરકાર પડે માતા ને ઉત્તમ સરકારવાળી ન દેવ તે ઉત્તમ મરકાર માળકમાં ન આવે, નેમ છતાં પર્વોન્દ્રય સપૂણુ પણુ મળવુ મુશ્કેલ એ મળવા છતાં તેર શકિવાઓ મળે તેા મુશ્કેલ કયા ! અ તરવ, મોદ આદિ જે તેર છે ત

આ તેર શકિવાઓ ક્યાં સુધી હ વમા વરવા દેવ ત્યાં સુધી દેવ, મુક ને ધર્મ નવે મુકવાનુ મન ન થાય કેમકાક શરો એવા માળસુ દેવ છે કે ભરાકે હવુ કરવુ દોવ તેા બહુ જ મુશ્કેલ થવ આગમુ જાણુ ખાનાર ?

જેમ જાણુ માટે થેરવાગને એક મુમ કરે જોન બોલે શા માટે ! પેતુ પેતુ જાણુ સાઈ મુખમા નાખવા મટે હવે પેતો કહે છે કે-માળસુ પીરના પીર ત્યારે પેતો કહે હ-નમો કે કુ વાક એ જાગી ખેતર વટાવી અલો આખ્યા અને એક નજીમા રહેતા જાણુને આપતાં ॥ થાય છે ?

નહા યોગે આજમ કરાવનાર શકિથો ‘આજમ’ આજમ-મુશ્કેલ દેવ, મુક અને ધર્મની પ્રગીક્ષા ચોર ને કેરી કહે ? મુશ્કેલ આદિ પામેના દેવ પણુ છે

જ મરમરત હેય ■ કે જિઠવા જ ન દે આપણે શુ ? કંઈ તે ભરજો એ આપણે વિચારવડુ ન હોય આમ આજસ પોતાની દૃષ્ટાને જાણે આવી રીતે કાયાની જ દૃષ્ટા છે એમ નહિ પણ વિચારમાય તે 'આજમ' નામનો કાઠિયો આગળ યાય જ કાઠિયો એમનો કાથિક આજમ કરે તેમ નહિ પણ વાથિક અને માનસિક પણ આજસ કાઠિયો. પ્રે આવી રીતે કાઠિયો પ્રાવે આ જુધુ પ્રે પ્રાવે ? તો આજસ નામનો કાઠિયો જ પ્રાવે એલે ધર્મધી ફૂ જ નાખો. (૧)

કર્મના રૂપમા ઇશ્વરની જડ નથી

અ સરથ હોડયુ અને પરીક્ષ મા જિનરે ત્યાં જુદિ પરાવરી પડે ત્યાં મૂઝનયુ થાય સીધો રસનો ન કાળી સુકે જેમ જાત પરમેશ્વરે કયું કરો તો ? હવે જો જગતને પરમેશ્વરે ખનાવ્યું કરો તો જૈન ધર્મ માન્યો નહોતો, અને જો પરમેશ્વરે નહિ ખનાવ્યું કરો તો ઇતર વર્ગો માન્યો નહોતો. કારણ ઇશ્વર જ મવ બીજો નો અને કર્મોનો કર્તા અને હ પોતાની જવાનદારી હોતી નથી એમ છત્રે ધર્મમા ફરમાવ્યું છે ત્યારે જૈન દર્શન તો પોતાના જવાનદારી રાખવા માથે કર્મના કર્તા તમો પાતે જ છે અને સદ્ગતિ કે કુગતિના આજન તમો પોતે તમારા કર્મના દિસાએ તમે સુખી-દુઃખી થયા છો. આવનો જન્મ કેવો લેવો એ પોતાના હાથમા છે, એટલે નેપી કરણી કરો તેવો જન્મ માગે તમો કરણી મગી કરો તેથી ખરાબ જન્મ ઇશ્વર આપે જેમ જનવડુ નથી જો કરણી નાત કરી હશે તો સદ્ગતિ જ મળશે એટલે કરણીના જવાનદારા પોતાના સિરે જ ■ થકા-થને મારને અપેઆપ મગ્ગ જ થતી નથી, તેને મ હુટ્ટેટ કે રાગ હેય તો જ સગ પ્રે નાંદ તો જને તી રીતે તેમ અહીં કર્મ કરનારને મગ કરનાર કે ઇક બીજો જુદાએને સમાધાન-વાત ખરી પણ મગ્યુ ખાય છે અને તને મળતી મળે છે ને સગ કરવા કોણ આવ્યું ? તેમ કરડે ખાવાથી રેય થી સાકર ખાવાથી હડ-આ

જાગ સતાન છે કોઈ બીજુ છે નહીં 'ભગવાનને મધ્ય તે ખરું' હવે અહીં નિશ્ચાત્તીના પરિચયમાં આવવાથી નિશ્ચાત્તી ન થયા પણ સરકારો લીધા કહે કે જૂઠામાં જ ભગવાનને આમળ કરેલા છે પરણાવવામાં પડને આમળ ધરે જણવામાં જીને આમળ કરે છે અહીં જીનમતમાં પોતાની કરણી માટે પોતે જ જવાનવાર છે તેમાં ઇશ્વરને કંઈ સંબંધ નથી હવે તમે કહેશો કે— જો ઇશ્વર કંઈ સુખ દુઃખ કે સત્ગતિ કે દુર્મતિ નથી કરતો તો પછી તેને માનવો શા માટે?

તીર્થ કર મહાનાજ કુંભાર્ગ, સુભાર્ગને બતાવો

માસ્તરો સૂક્ષ્મમાં જો સિદ્ધિ આપે છે તે શા માટે? માસ્તરનો અધિકાર સિદ્ધિ આપવાનો અને તે પણ ઉત્તમ પણ પછી જીવન નિર્વાહ કેમ કરવો તે વિદ્યાર્થીનો અધિકાર છે માસ્તરે તે કપાયો ક્રાંતિ મેળવવાના માર્ગ બતાવે, પણ વિદ્યાર્થી પછી ક્રાંતિ મેળવે કે અપક્રાંતિ મેળવે, તેમાં માસ્તરની જવાબદારી ન મણાય સુધી કે અજવાળાની જવાબદારી કોણી? કહે કે કાંકરને ખતાવી આપે તેમણી, પણ તે ત્યાંથી ઉપાડી બીજો ન મૂકે ખાડો, રોકો કે કૂવો આદિ તે ખતાવે પણ તેનાથી દૂર ગ્રંથેલુ કે જમણુ, એ કામ દેખનારનું છે તેમ અહીં ત્રિનોકનાય તીર્થ કર મહારાજ માસ્તરની જોમ કુંભાર્ગ, સુભાર્ગ બતાવે, અને તેના ફાવણ જણાવે.

બોલવાનું હાથપણ એટલે મોકાણ વાલના બેઠેલી બાઈ

બોલવાનું હાથપણ મહુને આવડે હવે ચોરીનો માલ પકડાયો અને કોર્ટ પણ વાત સાચી ચાલી છતાં ચુનેમરે તો પોતાને બીનચુનેગાર કહી પુરાવ વાંદને જ બળાવે છે એટલે માંદપણ વચનથી દેવાળિયો થવા માંડતો નથી આજે બીડ પડી છે પણ કાલે તો આપીશ એમ કહી વચનની શાહુકારી તો લોકોએ રાખી

■ તેમ ૨ માગનો ઉપદેશ તો સર્વ કાંઈ આપે જ છે ઉન્માર્ગે જવા કાંઈ મુશ્કેલ ત્રેરશે નહિ, માટે દુનિયામાં તો સર્વ માંદ પ્રકૃતિ ઉપર

[વ્યાખ્યાન ૩૪ થી ૪૩ થી મેટર ન
મળવાની અધૂરું રહેલ છે]

વ્યાખ્યાન ૪

ખેડૂત વગેરે ધર્મ ગણાય ?

સામાજિક મહાસભા શ્રીમાન હરિભદ્રસૂરિ મ બબોના હપ
કારને માટે પોઝીશન પ્રકરણની રચના કરનાં યક્ષા આમળ બહાવી
મયા કે-“ વાલ્ક વડ્યતિ જિહ્વા ” મનુષ્ય માત્ર ધર્મને લાચક પણ
ધર્મને લાચક છતાં તે ધર્મને મેળવે કેવી રીતે ? પોતપોતાની
દૃષ્ટિએ પરીક્ષા કરીને મેળવે સામાન્ય રીતે ધર્મની રીતિ આમા
જમતને રહેલી છે જમતમા જે વસ્તુ બહાલી તેના જુઠા પણ સમ્મો
પ્રતિ કરનારા લાચ છે જમતમા અદિ સમૃદ્ધિ બહાલી હોય તેમ બ્રાહ્મ
જુના આસીવાંદથી મળી જાય એમ નથી હોતું, છતાં તેથી ખુદ જ
ચાલ નાખુદ ન જ ચાલ કોઈ અપ્રસિદ્ધ કે નવનિધાન કે ચિરજીવી
મ્હીદે તેથી જમત કે ખતુ મવાનુ દશે તો જમશે નદિ, છતાં
ખુદી જ ચાલ વળી કોઈ મારો બોલે તેથી નખ્ખોદ થતુ નથી
એટલે તેના કહેવા પ્રમાણે જનવાનુ નથી છતાં જુઠા સમ્મો અનિષ્ટ
વાચક હોવાથી પોતાને ક્રોધ કરનારા નિવડે છે આવી જાતની સ્થિતિ
છે એને કદપેનો જુઠો સમ્મ પણ અનિષ્ટ લાગે છે તેવી રીતે અદિ
પણ અધર્માત્રને ધર્મિય-ધર્મી કહે તો રાજી છે એમ “ અપ્પ ક
અદિવાળા આજો ” એમ જુઠું બોલે છે મારખ સમૃદ્ધિ મરવાનુ
તેના લાચમા નથી છતાં તે કદવ જી ક્રોધ ચતો નથી તેમ અદિ
ધર્મનુ આચરણ ન કરતો હોય છતાં જુઠો પણ ધર્મિયપણાને
સમ્મ ક્રોધ કનાવનાર ચતો નથી તેવી જ રીતે અધર્મી સમ્મ કદે
વાર્મા આવે તો ક્રોધ ચટે છે મ જુ અનિષ્ટ સમ્મ ૩ માટે પુણ્ય
વાનુ કહેવાથી રાજી ચવાય પાપી કહેવાથી નાખુદ ચવ વ છે આમ

કેમ નને છ ? તે ધર્મ છદ છે, પાપ અનિષ્ઠ છે દહે તે ધર્મને
 કરી રહે કે નહિ પાપને જોઈ રહે કે નહિ તે વત જુદા બાપ
 મુખ્યમાત્રને ધર્મ છદ છે પાપ અનિષ્ઠ છે તે ચોક્કસ થયું આમ-
 રણ ચ્હાવ જેવું કરતા દેવ તે જોવનું નથી, પણ માનના તો
 ઉપર આપે છે આમ જતાં જણા ધર્મી છે તે નહીં કમળ પણ
 ધર્મને કાર્ય મણનારા છે ધર્મને કાર્ય કરી રીતે મણે । એજિ-
 રાજની સમાર્થ લોગ વાત કરે કે, “ લોકે અધર્મી થયા, પાપ
 કરતાં કરતા નથી, ધર્મનું નામ પડ્યું નથી ” ત્યારે અમલકુમારે કહ્યું કે
 આ લોકે માત્ર સદાસતી જ વાત કરે છે પછી વિચારું કે એ
 વખતે સ્વપ્નમાં “ હુ રોક્યો ” એવું મને લાગ્યું એટલે બાપથી કહે
 કે હુ મરી જોના કરના તમે જ મરીને । અહિ દુનિવા અધર્મી છે
 એટલે હુ તો ધર્મીને । અમલકુમારે કહ્યું કે જોનધર્મનો મુદો એ છે કે-
 પોતે પાપથી વિરમ્યા ન દેવ ત્યાં સુધી તે પોતાને પાપી જ મણે
 આ વિચાર નથી આવતો તેથી પોતાને ધર્મી મને અને લોકોને
 પાપી માને છે તે વાત સમજવડી કરી રીતે । મટે એક ક્ષમકો
 ક્યો એટલે અમલકુમારે કહ્યું કે-પાપી પોતા દેવ છે અને ધર્મી પણ
 દેવ છે પ્રધાન તરીકે અહિ અમલકુમારે છે એટલે જ માત્ર
 ગ્યા પછી લોકો કાલિક માણે જોગવડી કાવણી કરવા જાય છે,
 ત્યાં જ મહેલ રગાણા એક રૂંદ બીજી કાલો જ લોકો ધર્મી
 દેવ તે રૂંદમાં જાય અને અધર્મી દેવ તે કાળામાં જાય એમ
 જાહેર કરાયું જણા લોળા મહેલમાં મયા ક્રમ વારજ બાપ કાળા મહે-
 લમાં મયા અહિ જેનીવાલો રૂંદ મહેલમાં મયો છે તેને ધર્મ મટે
 પૂછ્યું, તો કહે છે કે જેની કરવાથી અનાજ થાય તે લોકો જ વ અને
 કહે છે તે ધર્મ જ આગળ આવેલો તેને પૂછ્યું કે તુ અહિ કેમ ?
 તો હિ સકાળથી એટલ માંદહારી પ્રાણીઓનું હુ પોષણ કરું
 નહિ તો તેમજ તુ થાય । દહે ચોર આવેલ તેને પૂછ્યું કે તુ
 કેમ ધર્મી પણામાં આવ્યો ? તો દરકને ઉપકાર મારો છે કાલ

માટે ઉપરની ચીજો જ જોવાની હોય અને તે દ્વારા જ દેવને પારખી શકે આ દેવનું ગાણલિંગ થયું તેથી શાસ્ત્રકારોને પણ ગાણવદ્વેષ વાળા દેવને નમસ્કાર કરવા જણાવ્યું છે વળી—“ચક્રતીસમહ સચ્ચુમા ચક્રમહાપાલિદેવકચસોદા” એવું વિશેષણ આપી એ છીએ વળી ચૌ. સ્વપ્ન સંહિત, તીર્થ કર કુળમાં અવતર્યો હોય તેજ વીતરાગ થઈ શકે હવે કલ્પસૂત્રમાં જેમ ગોશાળાને અંગે વાત ચાલી છે ત્યાં “ગૌશાળા” માં જ મેતો છે—એટલે જ ગૌશાળામાં જ મેતો હોય તે એક સદ્ગુણવાળું જોવાનું ધરે પણ નહિ—સુમળા અને મખલિના ધરે જન્મેતો હતો હવે ભગવાન મહાવીર મહારાજ ગોશાળાનું તત્ત્વજ્ઞાન કે વર્તન કેવું ખરાબ છે તે જણાવવું જરૂરી હતું, તે જ જણાવતા તેમાં જન્મનું સ્થાન, આપાપનું દરિદ્રપણું વિગેરે જણાવે છે કેમ? તો તેમનું તીર્થ કરનું ગુહરમણાનું ખઠારનું લિંગ જો હોય તે તપાસવાનું હોય, એટલે રાજકુળમાં જોને જન્મ નથી તે આવી રીતે તીર્થ કર ખતી શકે નહિ વળી ગર્ભ સંહરણ વખતે દંડમહારાજ બોલે છે કે—રાજકુળાદિ જે હોય ‘કુળો’ હોય અને રાજ્યવંશી વંશી હોય સાબ તીર્થ કરનું ગુહરમણામાં માલન થાય અરે! ખુદ વીતરાગમણામાં અરોહાદિ પ્રાતિદર્શનાં ચિ હો હોય વળી ઉવનાપંજીમાં—તીર્થ કરના વિહારને અંગે જણાવ્યાનું કે—આકાશમાં ચક્રાદિ વિગેરે લક્ષણો યુક્તજ તીર્થ કર હોય. આ ઉપરથી દ્વિગમરો મ્હે છે કે—ત્યાગને માનીએ ભોગને ન માનીએ તો પછી તીર્થ કર ખેલોને દરિયાને કિનારે મેડલના, કારણ પ્રાતિદર્શનાં વિનાના જો હોય તે સામાન્ય ખેલો ■ તેને તીર્થ કરથી યદ્યપ્ય માન પ્રાતિ દર્શનાં સંહિત જો તીર્થ કર હોય છે તેમને વૃ ત્યાગી માનીશ નહિ અને તેથી નમો અરિહતાળ ’ ૫૦ વૃ માનીશ નહિ કે જાણીશ નહિ વળી તેથી “નમો કેવલીનુ” એ ખદ બોલવું પડશે, કારણ કર્મોદિ સુત્રોને અંતેલાને નમસ્કાર નહી કરાય, કારણ તીર્થ કરમાં પ્રાણસમૃદ્ધિ જરૂર હોય આતિથ્યો દેશના વખતે હોય અને પ્રાનિદર્શો

તો ઇવનચાનથી તે ઠેક મોક્ષ સુધી હોય પહેરેગીર જેમ આડે પહેરે
 દાબરી આપે તેમ આ પ્રાતિદાર્થો ચોવીસ કલાક દાબર રહે, અને
 તેથી જ તેનું નામ પ્રાતિદાર્થ આવી રીતે દેવસ્થાની પરીક્ષા
 માટે બાળક ને માણસિય જુએ તે આઠ પ્રાતિદાર્થ અને ચોત્રીસ
 અતિશય આદિ તેથી વળી દરિય સુરિછને કહેવું પડ્યું કે
 “વસ્ય સફેશજનનો રાગો નાસ્તિ” અર્થાત્ ન કોઇજનને
 રાગ નથી એવે આત્માને દુઃખરિમા લાઇ જનારો રાગ હમરથ
 પશુની દશામા પશુ ન જ હોય એટલે આવી સ્થિતિ જેની હમ
 રથપણામાં હોય છે હમરાગ તીથેકર મહારાજ ને દેવ તેમનું
 બહારનું તિમ પ્રાતિદાર્થોદિ છે ૧૧ વર્તન ડ્યુ ૧ નો પ્રશમર-
 સનિમગ્ન કલિયુગમ પ્રસન્ન ॥ એવે-બા કે રામ અચાનથી
 વિચુક્ત, દયિયારાક્રિયા સહિત અને જ ને કલિ જેની જ્ઞાતરસમાં
 મગ્ન હોય તે માટે હિમચંદ્રસૂચિ કહે છે કે-જનનમા નાટકીયા
 ને હોય તે મૂન તમાણે વર્તન તો કરે, એવે શિવાજી યદને
 આવનારો કલિકૃષ્ણ પાધરી આદિ પહેરીને અનુકરણ કરે પશુ આ
 બીજા મતવાળાઓ તો સાચાં દેવ તરીકે ન જને એ તો હીત, પશુ
 નાટકીયા એ પશુ નથી મની શકતા ‘વપુષ્ઠ૦ જિનેન્દ્રમુદ્રા તત્ત્વા-
 મ્યા-’ આત્મકલાણના આદર્શરૂપ જનપુ હોય ૧ તો મહારના
 શરીરના અવયવો તો હીત રાખવા પડે જેમને ક્રોધ નથી એમ
 કહેનારના હોઠ ફફડતા હોય આખા જાન હોય ૧ તો પછી ક્રોધ નથી
 એ કેમ મનાય ૧ વળી અહીં શરીરના ને અવયવો દસ્તાદિ તે જીયા
 કેમ ૧ ક્રોધ રાગ લોભ દાર્શાદિ નથી તે આ શરીરને દેખીને
 બીજે કેમ ખાની શકશે કે આમાં કેધાદિ નથી ૧ વળી શરીર
 પદ્મકાસને એઈએ તે કે નહીં, એટલે હાથ પગાદિ જીયા છે પ્રયત્ન તો
 શરીરની ને વીતરાગપણાની દશા તે પશુ નથી વળી કલિ-તે ને
 માણસને કહ્યું લેવાદેવા ન હોય તેની કલિ સ્થિતિ હોય, નેના ૧ગો
 આ નાસિકા ઉપર કલિ જ નથી આવી ને દેવપણાની મુદા તે પશુ

શીખ્યા નથી અરે ! આત્માને અધ્યક્ષ રૂપ ગામી શક્તા નથી એટલે નાટકિયો જેમ દળાક્રમમાં ફાખલ થઇ તે વેદને બાજવે, પણ આ તો વેદને બાજવી જાણતા નથી પણી તેમને દેવ કૃપી રીતે કહેવા 'એટલે શરીર-નાસિકા-દૃષ્ટિ આદિ મુદ્રાને જેઓ ન માગવી છકે તેને દેવ મનાય કેમ ? આના વર્તનની પરીક્ષા થઇ પુખ્તરૂપી કમલ જેમનું પ્રસન્ન હોય, વળી જોને જે જો સ્ત્રી વિનાનો હોય આ વર્તનદારા વીતરાગ દેવની પરીક્ષા થઇ એમ પ્રથમ લિમ દ્વારા દેવની પરીક્ષા થઇ

મધ્યમધુષિ અને જુધની દેવપરીક્ષા

હવે ત્રીજી માત્રણ રહેલા જુવો કહે છે કે એમ નહી કારણ શબ્દકુટુંબમાં કેઇ એવા અવતરે છે તેકિવધુદિ દારવે, દોમીઓ પણ હોય તેથી કહે છે કે-આગમતત્ત્વવાલો અશોકપક્ષાદિના લીધે દેવતત્ત્વ ન માને તે હોવા ભેદજે એ વાત જુદી વ્યતિરેક ખરો અન્વય નહી એટલે જ્યાં જ્યાં અગ્રીકાદિ હોય ત્યાં ત્યાં દેવ એમ ન માને, પણ જ્યાં જ્યાં અશોક ન હોય ત્યાં દેવ નહી એમ નો માને વળી મધ્યમ દક્ષિણાગાની અપેક્ષાએ પ્રથમરસનિમ્ન દેવ વગેરે વર્તનને જુએ ખરો પણ તે વિનાનાને દેવ ન માને માળ્ય, દક્ષિણર સ્ત્રી આદિ ચિહ્નો પૌષ્પવતી આવળને કે સાધુને પણ ન હોય તેથી નેમને દેવ ન મનાય પણ જ્યાં દેવપણુ હોય ત્યાં પ્રથમાદિ હોય વળી સર્વજ્ઞો 'ત્રેલોક્યસૂક્ષિત' આ વાત જ્યાં હોય ત્યાં જ દેવપણુ જ્યાં સર્વજ્ઞ હોય તે કેવલીઓ હોય જ આ સર્વજ્ઞો જુદી જાત ના કેવલજ્ઞાન જ્યારે એક પ્રકારનું માને છે તો પણી કેવલિપણુના એ એક કેમ ? વાત ખરી પણ એક સુદ્ધમાં જ્યાં જ્યાં છે અધાર ધાર છે ત્યાં એકે દીવાસળી મળવાથી કાકડો કર્યો, તેનાથી બીજાઓએ પણ કાકડાઓ કર્યા અદિ કાકડાના સ્વરૂપમાં એક નથી છતાં જ્યાંનો તારક કાકડો પ્રથમવાળાનો જ જણાય તે સ્વરૂપે જુદો નથી, છતાં તારક તો તે મુખ્ય મણકા નહિતર નવાણુ કાકડાવાળા સુદ્ધમાં હોવાનું વાત તેમ અદિ ગ્રોહ માર્ગ પ્રવર્તેલો નહોતો, એટલે

દુનિયામાં ત્યાગમાં સુખ એ સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ નહોતો. પણ જોયમાં
જ સુખ એ વાત મનમાં હતી. ભગવાન યજુર્વેદમાં જન્મ્યા હતા
તે પદેમાં આદ્ય કોડકોડી સામરોપમ સુધી લોકોની એ જ માન્યતા હતી
કે મેળવવામાં સુખ મળ્યા-છાડવામાં ત્યાગમાં સુખ કે મળ્યા ? એ થીબરી
કાઢી કાઢે ? બહારના પદાર્થોને છોડવામાં જ સુખ નિરપચિત્તપણું કરે
તેમ જ મળે. આવી વાત ઊંઝી કરનારે કોણ ? પ્રથમ ભેદ કે સ્ત્રામણી
દેવ તો વાત જુદી સ્વપ્નામાં નાંદે એવી ત્યાગમાં ભર્મ જો વાત જોયે
જોયો કરી તેનો ઉપકાર કર્યો. વળી ચરિત્ર લખને સર્વગ્રંથાંત
દર્શાત પુત્ર પાઠનાર તીર્થંકર સિવાય બીજો કોઈ નહિ પ્રથમ દર્શાવત
તરીકે આ તીર્થંકર છે અને તેથી તે સ્વર્ગપણ તે કદાચ
છે હવે પદેપદેમાં સર્વગ્રંથ પ્રથમ તીર્થંકરનું છે હવે પાર્શ્વનાથ
પ્રભુ પછી કૃષ્ણનાની કાશ્યાપ ધાવ તો તે મહાવીર પ્રભુ જ,
આટલા માટે કાશ્યાપને મોક્ષની સિધ્ધિ એ પ્રકારની એટલે એક
તીર્થંકર મહાર જની પાટની પર પડાએ અને બીજા અમુક કાળસુધી
એમ એ પ્રકારની જૂમિ ઇવળોપણા માટે કહી છે વળી રામ દેવ અને
મોક્ષ એ તથ્યનો સર્વથા ક્ષય એ પ્રથમ કાઈ કરે તો તે તીર્થંકર
જ વળી “ત્રૈલોક્યપૂજિત” અર્થાત્ રામાદિનો ક્ષય કરી
સર્વગ્રંથ મેળવવાથી દુનિયામાં પૂજ્ય બને અને નષ્ટ બને જોમ
જવેરીના કાચમાં મધા દીરા આવી મધા દોષ એવો નિયમ નથી.
તેમ જ ગુણી દોષ તે દેવે દ્રોષી પૂજ્યા દોષ એવો નિયમ નથી
અને તેથી તે ગુણી નહિ એમ તો નહિ ને ? જોમ ખેડકામુનિ
આદિ કેરલી મધા પણ દેવે દ્રોષી પૂજ્યા નહિ એટલે તે કેવળી નહિ ?
હવે આદ્ય ઇષ્ટપણ તીર્થંકર રામ, દેવ અને મે કહો ક્ષય કરીને મધેલા
દેવ તો તે દેવે દ્રોષી પૂજ્યા દોષ જ દોષ આદિ ગુણી મધા દોષ પણ
તે ‘ દેવે દ્રોષી પૂજ્યા દોષ તો ગુણી ’ એવો નિયમ નથી, પણ
તીર્થંકર માટે તો દેવે દ્રોષી પૂજ્યાનો નિયમ છે, અને તેથી કેવલગાન
... ૫૫મ સમયસરજી બનાવવું જ પડે. ૫૫મ

દોષ કે ન દેવ અને તેથી સજીવાતુકામાં જઈને પ્રભુ સમોમરણ
 બનવણુ પડ્યું ત્યાં નથી મળ્યા કે પાદા વર્ગી મદોસેન વનમાં
 સમેમરણ કયુ તે બાજુથી મંગળ ત્યાં મળ્યુંદરાદિની રથાપના થઈ
 અહિં સજીવાતુકામાં સમોમરણનો ગચના થઈ તે વખતે માધુ માધ્વી
 કે આવક આવિશા નહોતા ચરના તં પ્રભુ જાણવા છતાં એક કેમ ?
 કહે કે તીર્થ પ્રવર્તે કે ન પ્રવર્તે તેમ જ સાધુ માધ્વી કે આવક કે
 આવિશા બને કે ન બને પણ તીર્થ કર થવા એટલે દેવોથી પૂજનિક
 બધા અને તેથી નમોમરણની રચના થાયજી હીરે અવેરીના દાથે
 પડયો એટલે એપડે તે નોખાય જ, તેમ અહિં કેવનનાન થાય
 એટલે તીર્થ કરે. દેવે દોષા પૂજ્યા, અને તે નિશ્ચિત પૂજ્યા તેથી
 જેનું હમેશા ધર્મમાં મન છે તેને દેવો પણ પૂજે છે તે કોની
 અપેક્ષાએ ? તીર્થ કે ની અપેક્ષાએ સપૂજુ કેવલી થવા છતાં નિચ્ચા
 ઉપાધિમાં ધેરાયેના દોષ છે જેમ અરણ્યક મુનિવર કેવલી થવા છતાં
 દેવોથી પૂજવા નહિ કેવળીઓ પૂજ્યાજી એવો નિશ્ચય તેા માત્ર
 તીર્થ કર માટે જ લેવાય કેમ પણ તીર્થ કર દેવોથી પૂજવા વિના
 દોષ જ નહિ એટલે જન્માભિષેકથી વધીને થાવત મોક્ષ મુખી પૂજ્યા
 છે તત્ત્વદષ્ટિવાગે વર્ગી ચથાસ્થિત એટલે શ્રેયસ પ્રવર્તીવણુ
 મોક્ષ માત્ર પ્રવર્તીવે. તેના અંગે પદાર્થોની ચથાર્થ દેશના આપે
 ખીજાઓ કહે તે ચથાસ્થિત નહિ અને તમે કહે તે પાયા ચથા
 ચથાસ્થિત છે તેની ખાતરી શી ? વર્ગી કરે આસ્થિત નવે તરવોરે
 માને છે કોઈ પણ આસ્થિતક જવાદિ તરવોને માથા વિના રહી
 શકતો નથી, તેા પછી તે ચથાસ્થિત તરવવાહી નહિ અને તમે સાચા
 જોલા એ શી રીતે ? જોતવ મા દરક કેમ પડે છે ? જેન ચાસ્થિતક
 જવાદિ તરવે જોલે સારખીજાઓ રમાણાદિ ને દ્રવ્યાદિદ્વારા તરવોને
 કહે છે આમાં કાસ્થ શુ ? તેા અબ્યતર દષ્ટિ અને ખાસદષ્ટિ
 જવાદિકે જોળખે તે અબ્યતર દષ્ટિએ અને જાણ દષ્ટિએ જોલે
 ત્યારે દ્રવ્ય દિ એટલે કારો કણનુ વિવેચન કરતાં રચ્યાદિ કહેશે,

ત્યારે જોને સ્પર્શાદિ ગુણો બે લક્ષ્યે જોઈએ ન નાદિ ગુણો જે આત્માના અવરૂપ છે તેને મુખ્ય રાખે છે બીજાંજોને આશ્ચર્યર્થકા નોડવો, સ્વર આદરવો તે પાલવનું નથી તેનું નિરૂપણ જ નથી ત્યારે જોનેને આકાશ છોડવો સ્વર આદરવો વિગેરે પાતવે છે અને તેની પ્રરૂપણા સાચી મળી તેથી યથાર્થિય રૂપે જીવાદિ તત્ત્વોની પ્રરૂપણા કરનારને દેવ ખાવી રાને બાળ કે મંથમનુદિએ અને બુદ્ધે પણ પરીક્ષા ત્રણ રૂપે કરી, છતાં બાળક ને મંથમનુદિમા દરેક ક્ષણ પડે તે બાળક તો પ્રતિદર્શક હોય ત્યાં જ દેવ માને પ્રતિદર્શક વિના દેવ ન જ મને મંથમનુદિવાળો જ્ઞાનરસાદિ જુએ ત્યાં જ દેવ માને જ્યારે બુદ્ધ મરૂપણાદિને સૂચ્યતાએ જુએ ત્યાં જ દેવ માને બુદ્ધ મારે મૂળ અનિયમોમા આળ્યો અપાપાપમમાતિયય જ્ઞાના તિલક વચનાતિલકાદિને તપાસ

જુદા અને ધર્મની પરીક્ષા

આવી રીતે દેવતત્ત્વની પરીક્ષાને માટે ત્રણે જણા જુદી રીતે તપમે તેવી રીતે ગુરુતત્ત્વને માટે ત્રણે જણા જુદી રીતે જ તપાસે, બાળક ગુરુપણુ જ્ઞામાં મળે તેણે હેય વિકાર કરતા હોય, મોઢરી લાવતા હોય, માસખમણાદિ તપ અતિક્રમણાદિ કરતા હોય કે સોચ કરાવતા હોય આવો ત્યાગ જોખને માધુ તરીકે માને જ્યારે મધ્યમ બુદ્ધિ જો કે જો દેજે પણ માથે મોલવા-ચાતવાની વ્યવસ્થા તેમજ મોઢરી લાવવામા પણ વ્યવસ્થા છે કે નહિ ? જોઈએ પારિજા પનિકા સમિતિ સાચવે છે કે નહિ તેમજ મનોગુપ્તિ આદિ ત્રણ ગુપ્તિ પાળે છે કે કેમ ? અર્થાત્ આઠ પ્રવચન માતાને જોઈને મધ્યમ બુદ્ધિવાળો ગુરુ તરીકે માને હવે બુદ્ધ-આદ્ય ત્યાગને જરૂર માને, ધરિયાસમિતિ આદિ પણ જુએ એ બે હોવા માન્યી માને એમ નહિ છતાં સામવચન માનવા માથે તિસર્ગ અપવાદને માનનાર છે કે નહિ એ વિગેરે ધર્મીને ગુરુ તરીકે માને આવી રીતે ત્રણે જુદી જુદી રીતે અને સામગરે કશું છે નહીં

ત્રણે વાતો ધ્યાનમાં રાખવી દેવને અને સિંગ વર્તન અને તાવ, તેમ જુરુ અને ધર્મને અને પણ સમજવું. ધર્મના લિખમાં કહેવાય છે શું ? અદારે પાપરવાનકોનો ત્યાગ છે કે નહિ ? વળી અધ્યયનાદિ છે કે નહિ ? એમ જોઈને બાળક ધર્મને માને વળી “ તુમ સિંગ છટમે પ્રાણુ ” ત્યામુધી કયા પાળવી એમ નહિ, પણ કયાના સાધનો શા ? કાર્ધપણુ ધર્મમાં કયાના સાધનો નથી ફક્ત જોન ધર્મમાં જ કયાના સાધનો છે રંગેકરણ મુકવણિ કાળળી, પલ્તા વિગેરે. અરે ! આપકને અંગે પણ મરવળો મળણી વિગેરે કયાના સાધનો છે ‘ જા ભિલ્લી કુતોરૂ માર ’ એમ જોઈયા માત્રથી જોમ જનવું નથી પણ પ્રયમ કયાના સાધન બતાવે, પછી જળ જમ કટમે પ્રાણુ જોલે તે ગયામં મણુવા પીતે કયાના સાધન ન હોય અને તેની કિંયા ન હોય પણ જોનોમાં પરિવાસમિતિ આદિ સાધન હેય તેમજ પાળવાના કિંયાયો હોય માટે જળ જમ એમ જોલતા વિચાર કરી લેવો. જ્યાં માત્ર વચનવું કયન છે પણ સાધન કિંયાય નથી તેને ધર્મ ન કહેવાય કહે મધ્યમ બુદ્ધિવાળો સાધનાદિને તપાસે અને જુધ તરવ દારા ધર્મને તપાસે નિહનવે. જંધુ રાજે છે મહાવીરના સાધુઓ અને જમાલિના સાધુઓમાં ફરક શું ? કહો કે તે પ્રતિકમણુદિ કરતા તેમજ જોમરી આદિ જાવવા સાથે આઠ પ્રવચન માતાનો વર્તાવ પણ કરતા કતા આ જંધુ રાખતા છતાં ખાટવે જોગી જોડ થી ? કહેમાળો કહે કયાં પછી કહું કહે જળ કરાવું હોય તે કહું ન કહે રથુલ દરિવાળાને કયાં પછી કહું કહેવું અને, પણ જારીક દોષએ વિચારે તો ખબલ આવે કે સમય પછીની વાલોમાં શુભ પરિણામ આવે અને નિજગ મરી કે પરિણામ પૂર્ણ થયા પછી નિજગ મરી ? કહો કે ને જાતકારને સિદ્ધાંત છે કે જમડીકમયે? એકલે જીવ સમયમિ ને જીવ ને ને સમયે શોક અમર અંગેક પરિણામમાં આવે તે વખતે શુભ અશુભ કમેનો બાંધનાર છે એટલે આખી નવે વત્તની સ્થિતિ જમડી જળ જાણવા

માણુ તે વખતે જાણુ ન કરેવાય તે પછી જીને સમયે દેહન થયું એટલે આખા કેવળજ્ઞાન અને દેહનની સ્થિતિ પસંદ જાણ આદિ કર્મસંહિત થાય તે વખતે મોક્ષ નહિ પણ જીને સમયે મોક્ષ થાય એમ માનવા જતાં આખા જ્ઞાસનની પરિસ્થિતિ જાણાય હવે મમય જુદો લાગ્યો તે પછી કેવળજ્ઞાન કે દેહનને લેવા ન પડે અહિં પુષ્પ પુરુષ તત્ત્વનો વધિ પડે તે ન જ માને, કારણ તત્ત્વનો વાવો આખો અહિં દિગ્ધર્મ કે વર્તનનો વધિ નથી આવી રીતે દેવ મુરુ અને ધર્મ એ વસ્તુની ભિન્ન જગત અને તત્ત્વ કારણ તપામ કરનાર જાણક મધ્યમ અને પુષ્પ હોય છે, અધ્યમ જતાં હરિ ભદ્રસુરિયો એકલા મુરુતત્ત્વને જ એ ભિન્ન જગત અને તત્ત્વ છે કેમ કહે છે ? એટલે સાધુને જ એ કેમ જાણા ? એ હવે એકલા સાધુને જ એ હોત તે 'સદ્ધર્મપરીક્ષકાદિ' એ ૫૬ મુદ્દા તે ન મૂળ પણ સદ્ગુરુની પરીક્ષા કરનારા કરત હવે પોતાને ઇષ્ટ ધર્મ અને ધર્મની પરીક્ષા આવી જાય અને તેની જ પ્રતિજ્ઞા કરેલી છે જતા મુરુ માટે પણ જાણ તેમ કારણ છે જગતમા મુરુને આધારે જ દેવ કે ધર્મ છે તમો એ જિનેશ્વરને દેવ કાથી માનવા લાગ્યા ? કહે કે તમને મુરુએ સીખવું કદાચ શ્રેય કે વૈશ્વવને માનતા હોય તે તે મુરુએ મહાદેવને દેવ તરીકે મનાવત દેવ અને ધર્મ એ મોક્ષનારી ગીતે નથી દેવ મોક્ષનારા હોય પણ તેમની હયાતીમાં એ પોતાના ક્ષેત્રમાં મોક્ષે પછી તે મુરુએ જ કહે અને તેથી અધ્યક્ષમક્રમ-ક્રમમા મુનિસુન્દરસુરિયોએ ૬૬-૬૭ તત્ત્વોને લાવનાર મુરુ મહારાજ છે અને તેથી ભિન્ન જગત અને તત્ત્વપરીક્ષા મુરુના જ છે તેના આધારે દેવ અને ધર્મ સમજાશે તેમાં જાણકાર મુરુ તત્ત્વની પરીક્ષા થી રીતે કરે તે અધિકાર અમે જાણવાથી

ત્રણે વાતો ધ્યાનમાં રાખવી દેવને અને સિંગ વર્તન અને તત્ત્વ, તેમ યુગ અને ધર્મને અને પણ સમજવું. મર્મના ત્રિમયા કહેવાય છે શુ ? અહારે પાપરથાનકોનો ત્યાગ છે કે નહિ ? વળી અધ્યવનાદિ ■ કેનહિ ? એમ જોઈને જાણક ધર્મને માને વળી “જન્મ લગ ઘટમે પ્રાણ” ત્યાંસુધી હયા પાળવી એમ નહિ, પણ દયાના સાધનો શા ? કાર્પણ્ય ધમમા દયાના સાધનો નથી ફાત જોન ધર્મમાં જ દયાના સાધનો છે રત્નેકરણ મુકશ્ચિ, કંબળી પક્ષા વિગેરે. અરે ! આવડને અંગે પણ યત્નવો મળણાં વિગેરે દયાના સાધનો છે “જા બિભ્સી કુતેક માર.” એમ બોલ્યા માત્રથી જોમ જનતુ નથી પણ પ્રથમ દયાના સાધન બતાવે ‘પછી જન્મ લગ ઘટમે પ્રાણ બોલે તે ત્યાજ’ અણ્યામ ધીને દયાના સાધન ન હોય અને તેની ક્રિયા નહોત્ય પણ જોનોમા ધરિયાસમિતિ આદિ સાધન હોય તેમજ પાળવાના ત્રિપાયો દોષ માટે જન્મ લગ એમ બોલતા વિચાર કરી લેવો જ્યાં માત્ર વચનનુ કથન છે પણ સાધન દયાય નથી તેને ધર્મ ન કહેવાય હવે મધ્યમ યુદ્ધિવાળો સાધનાઈને તપાસે અને યુધ તત્ત્વ દારા ધર્મને તપાસે નિહનવો જુદુ નાખે છે મહાવીરના સાધુઓ અને જમણિના સાધુઓમાં ફરક શુ ? કહો કે તે પ્રતિકમણાઈ કરતા, તેમજ જોયરી આદિ લાવવા સાથે આઠ પ્રવચન માતાનો વર્તાવ પણ કરતા હતા આ જુદુ રાખતા છતાં ખાટવે મેઠી જોડ શી ? લહેમાળે કહે કર્વા પછી કહી કહે ખજ કરાવ દોષ તે ક્યું ન કહે રચુલ દલિવાળાને કર્વા પછી કહી કહેવુ મને પણ ભારીક દાંદજો વિચારે તો ખવલ આવે કે સમય પછીની વાતોમાં શુભ પરિણામ આવે અને નિજગ મને કે પરિણામ પૂર્ણ થયા પછી નિજગ મને ? કહો કે ને કાચકારનો સિદ્ધાંત છે કે જમડી-મચે. એટલે જ્ઞાન સમર્થસિ ને જ્ઞાન ને ને સમયે દોષ અમર અણક પરિણામમાં આવે તે વખતે શુભ અશુભ ક્યેનો નાંધ-નાર છે એટલે આખી નવે તત્ત્વની સ્થિતિ જમડી જન્મ જાણવા

મોક્ષ તે વખતે જ્યારે ન કઈવાચ તે જાણી જીજ્ઞાસુ સમયે જ્યાં
 રહ્યો એટલે આત્મા કેવળજ્ઞ અને જ્ઞાની સ્થિતિ જાણી જાણી જાણી
 આત્મા કેવળજ્ઞ વાચ તે વખતે મોક્ષ નહિ જ્યારે જીજ્ઞાસુ સમયે
 મોક્ષ વાચ એમ માનવા જતા આત્મા જ્ઞાનની પરિસ્થિતિ જાણી જાણી
 હવે મન્ય જુદો જીજ્ઞાસુ તે જાણી કેવળજ્ઞાન કે જ્ઞાનને લેવા ન
 શકે અહિં જુદા પુરુષ તત્ત્વનો વાધો પડે તે ન જ માને, કારણ
 તત્ત્વનો વાધો આત્મા અહિં સિદ્ધિ કે વર્તનનો વાધો નથી આત્મા
 રીતે દેવ મુક્ત અને ધર્મ જે વસ્તુની સિદ્ધિ જાણ અને તત્ત્વ દ્વારા
 તપાસ કરવારે માત્ર મધ્યમ અને જુદા હોય છે, અધ્યમ જાણી જાણી
 ભક્તિસૂચિત્રી જોવા શુદ્ધતત્ત્વને જાણે સિદ્ધિ જાણ અને તત્ત્વ છે
 કેમ કે ૭ / એટલે જુદાને જાણે કેમ કે ૮ / એ હવે જોવા સુધુને
 જાણે કેવળે “સદ્ધર્મપરીક્ષકાદિ” જે ૫૦ મુદ્દા તે ન મુક્ત
 પણ સદ્ધર્મની પરીક્ષા કરવારે કેમ કે હવે પોતાને પ્રજા ધર્મો અને
 ધર્મની પરીક્ષા આત્મા જાણ અને તેની જ પ્રતિષ્ઠા કરેલી છે, જાણ
 મુક્ત માટે જુદા જાણ તેણે કારણ છે જ્યારે જાણ મુક્તને આધારે જ દેવ
 કે ધર્મ છે તમે જે જિતેજીતે દેવ જાણી માનવા જાણી ૧ / કેમ કે
 વખતે મુક્તને જીતેજીતે જાણ દેવ કે વૈષ્ણવને માનતા હોય તે
 તે મુક્તને જાણીને દેવ તરીકે માનતા દેવ અને ધર્મ જે જોવાવારી
 જાણે નથી દેવ જોવા ૧ / હવે જુદા તેમની જાણીમાં જે પોતાના
 જેને જાણે જાણ તે મુક્તને જાણે જાણે અને તેથી આત્માત્મકદ્વ-
 દ્વિત્વ મુક્તિમુક્તિસૂચિત્રીને જાણ-ધર્મ તત્ત્વને જાણવારે મુક્ત
 મધ્યમ કે અને તેથી સિદ્ધિ જાણ અને તત્ત્વપરીક્ષા મુક્તને જાણ
 છે તેથી જાણ દેવ અને ધર્મ સમજી તેથી જાણવારે મુક્ત
 તત્ત્વની પરીક્ષા જાણ દેવ ૧ / તે અધિકાર જાણે જાણવારે

વ્યાખ્યાન ૫

ધન, સ્ત્રી અને કુટુંબનું સ્વરૂપ

રાષ્ટ્રકાંડ મહા ૧૦ થીમાન, હુગ્લિસદ્સૂરિણ મં ૭૦ મંથોના હવકારાએ અષ્ટકણ પ્રક જુને રચના થકા માનણ જમ્બુવી ગયા કે "રાત્ર પદ્યતિ લિદ્ધ" આ મસારમા સામાન્યરીતે યોરાસી સાખ છવાયેાનિ કહેવાય, પણ જમજુની અપેક્ષાએ ગણીએ તો સમ્પાનો પાર નથી માત્ર સાખ પૃથ્વીકાય ધ્વા પછુ નેમા કેટલી વખત આઘ્યા તેનો પાર નથી યોરાસી સાખ છવાયેાનિ તે તે ભતિનો અપેક્ષાએ છે માત્ર સાખ પદ્યી આદિ સ્થાનો છે તેવી રીતે અનતી પુનનપરાવતોની સ્થિતિ સુખી રખડમે છે રખડના રખડતા કોઈક અવિનમ્યતાને યોગે ખાદરમાં માવત્ર નસમા પણ મનુષ્ય પચેન્દ્રિન સચિપણ માવત્ર જીતમ કુળ આદિ મરે અવિતમ્યતાએ અવ્યુ પણ જેમ વગમાનુ માત્ર અનાજ પકવનાનું છે પણ રેહતો થક કોળિયો કરવાનું નહી અર્થાત્ર આગળ પ્રયત્ન ખાવાવાળાનો જોષએ તેમ અહી પણ મનુષ્યપણી સુખીની સાયક સામગ્રીએ મૂકયા તે કેમ અવિનમ્યતાનું હવ હવે આપણુ કામ છે ને શુ ? મનુષ્યમાત્રનો સિદ્ધાત સુખની ઇચ્છા કોઈ પણ સ્થિતિમા છવનુ સાધ્ય સુખ જ હોય ત્રિ કુટુંબ કે ધનનું સાધ્ય હોય તો પણ પતિસ્થામ તો સુખ જ સરભયેલુ હોય છે એટલે સાધ્ય સુખનું જ હોય તે માટે ડરી રીતનું ? મળ્યુ ખાત્ર સુખ થાકી ગય તો ખારુ કે તીણુ ખાવાનો ઇચ્છા થાય પણ આ સુખને ને અવતા અનતો કાળ બચીત થવા જતા તેના વળવિયા નરીકે મથે કોષને ઇચ્છનો નથી અરે ? હા મલામટ સુખ એ અવવાના વાંછા કરે ■ અર્થાત્ર સુખનો છેડો નથી નેને આડો હાય ન દેવાય મોજન પાણીમાં તો આડો હાય દેવાય ટાઢ તાપને માટે આડો હાય ખરો પણ સુખમાં આડો હાય નથી તેવુ સુખ જોષએ-એટલે દુખ ન

યામ તેણે કરે તેણે સુખ છે ખ્યાલે વિચારું ? જોગનો છાંછ દાઢ તો ખાજી તરફ જવું જાઈએ પ્રથમ ખાજીનો ખ્યાલ ન હોય તો દીરા કયાથી મળે ? કુખ ન થાય, નાશ ન પામે અને મજૂરું નેણ સુખ છે ક્યાં ? રચાનના નિશ્ચય વિના કપાયનો નિશ્ચય કરે કાણ ? ઉપાસના નિશ્ચય વિના પ્રશ્ન પશુ કાણ કરે ? ધન માલ મિલકત આદિ ને દુનિયામા મેળવે છે તેના માટે સ્ટિફ્ટિડ છે કે તે મુશી જવાણુ તે (મોકાવરા) રૂપે કાપડો આડે આવશે ને કઈ વસ્તુની પ્રાપ્તિ આ દુનિયા મા કરે તે સર્વ મેલી જવાણુ પશુ સમ જવાણુ નહીં ધનમાલરૂપ ને સુખના સાધનો તે તો મુશી જવાના છે એટલે પાછા નિરાધાર બન્યા. વળી કહીએ છીએ કે “ઘરઘાળિ તિષ્ઠમિત મુદે” એટલે કરોડો ભોગા ક્યાં અને મગમણ મેડ જેવાંએ આપને ભોગા ક્યાં, છતા રહે તો ધરે ને દિવમમા કાઠની સાથે એરી મદોખત યામ છે કે તે વળાવવા આવે પશુ આ દુખ તો મરતાં સમયે ધરે જ રહે છે. જેની પાછળ તમોએ તમારી જિંદગી વેડરી નાખી છે “આવળે” કહેવા પશુ નથી આવણુ દહે તે જડ છે એટલે ન બોલે પશુ ચેતન હોય તો વિચારેને તે માટે કહે છે કે “નાર્યો વિદ્યામમૃમય સી ચેતન છે એટલે તે પશુ ચેક આવે ? પાછી વગે ચાકવાથી પાછી જ રે સી સુખદુખની ભાગીદાર છે આગરની ભાગીદાર તે નહિ પશુ કુટુંબ છે ખવા પીવાની ભાગદાર સી છે અમર કુળ વચ કે કુટુંબ” કહેનાર તો કુટુંબી જ નીકળે, પશુ તે રમચાન સુધી જ આવે દહે તે કાષ્ઠક આભરના-ભોગના ભાગીદાર છે પશુ સુખ દુખના ભાગીદાર કાષ્ઠ નથી અમુકો કપાય તેની વેતન ગુ ફળ તો માત્ર શરીર જ ભોગવે ધન સી કે કુટુંબ ન લે

શરીર તે જ મથી જોડાયું અને મરણની છેલ્લી થકી સુધી રહ્યું અને ઉપરે ચિત્તામા જગી ગયું જવામા મનભેગે ૩ મેટને પ્રુષ્ઠપાપ માને અને ન પશુ માને, પશુ મેનુ એમાં મનને નથી નાસ્તિક પશુ સમજે છે કે ને મેળવ્યું તે મેલવાણુ જ છે આપણે ધનમાલ કુટુંબ

કળીલાના રહેવાના નથી તેમ તે પણ આપણા હમેશાં રહેવાના નથી
 જિન્દગીમાં જે પોને કર્મો કર્યા છે તેને અનુસાર જ જીવને જલ્દી પડે
 છે એટલે આવતી અતિને માટે દોરનાર કાણ ? એટલે શરીરભવ-
 ધન-માલ, કુટુંબ કે સ્ત્રી સુતાં પછી તે વખતે આપણાં કર્મો જ
 આગળની ગાન માટે દોરશે. કર્મો વિના કાઈ બીજી દોરનાર નથી
 સમજીએ તેથીને જવાબ છે તેના ઉપર સુખની હિંમત રાખી તે આ
 ભવ પૂરતી-જિન્દગીના છંદા સુધી, ખજા આગળ શું ? કહેા કે સુખ
 મોક્ષએ સર્વકાળનું અને સાધન મેળવે છે આ ભવનું, તો એ કેમ નને ?
 તો સાધન એવું મેળવેા કે સર્વકાળ મટે સુખ એક સદામુ રહે તે
 સાધન કયું ? તો ધર્મની મેક જે આવતા ભવમાં જવાનું દેશે,
 ધન-માલ કુટુંબ, સ્ત્રી આદિ પરમવશા જવાનુંદાર નથી માટે ધર્મ જ
 પરમવશા જવાનુંદાર છે અને તેથી સોફાની લામણી ધર્મ પ્રત્યે માથ
 તો આશ્ચર્ય નથી અને તેથી આવે માત્ર ધર્મજન સામગ્રી ખુશ
 થાય છે, કેવિ બરાતો નથી હવે ધર્મ આટલો વ્હાલો છતાં એક
 વાત ખ્યાન રાખવી કે જેમ વસ્તુ કિંમતી વધારે તેમ કમાઈનેા ડર
 વધારે હીરા મોતી સોના-ચાંદી જેવું જનાવડી થવા પણ ત્રાણ, સોડું
 કે મૂળ જનાવડી નથી થતા કારણ કે કિંમતી નથી જેના કિંમત
 વધારે હોય તે વધારે જનાવડવાણુ હોય. હવે અદિ ધર્મ કિંમતી
 કે કિંમતી કેમ ? તો પૈલાની તલ પાછાંદો હોય તો તેમા કિંમતી
 પૈસા જ મળ્યાય, કારણ એકથી અનેક થયેા તેમજ રૂપીઆના આન-
 મા-રૂપીઆ કિંમતી જેનાથી વધારે મગ તે વધુ કિંમતી મળ્યાય,
 તેમ અદિ પણ આ ધર્મ એ મુખ્યપણુ, પવિત્રપણુ, આશ્ચર્ય
 ઉત્તમ કુળ, જ્ઞાતિ, ધનમાલ, સ્ત્રી કુટુંબ અને તમામ સુખની સામગ્રી
 મેળવી દે એટલે તે ધર્મને પછી કિંમતી કહેવો જ પડે હવે જેના
 થી અનેક વસ્તુ મળતી હોય તે મૂળ વસ્તુ કિંમતી લેખાય સામાન્ય
 ફાલિએ વિચારીએ તો પણ ધર્મ કિંમતી લાગ્યા વિના ન જ રહે
 હવે ધર્મ જ પરમવશા સાથે આવનાર અને તે ધર્મ જ અવોભવ માટે

બેઠર છે હીરામાં નેટલો દો ન હોય તેનાથી વધુ દો ધર્મમાં
રહેલો છે કારણ તેની કિંમત સ્વચ્છ છે પાષામાં દમ. થા તે પાષ
મધ. પૈસા આના કે રૂપીઆમાં દમ. થા તે તેટલું જ ગુણવાન પણ
ધર્મમાં નો દમ. થા તે બવોભવનું ગુણવાન થાય કાકમાં દમ. થા તે
દિન પણ બાપડીમાં દમ. થા તે જિ દમી બમડે પણ ધર્મમાં દમ. થા
નો બવોભવ બમડે ત્યારે કરવું શુ ? તે ધમની પરીક્ષા કરવી
હવે શાકભાજી કાપડ કે કાગીના લાવવા માટે બીજાને બળાવે પણ
મોતી નેત્રી કિ મતી વસ્તુ લાવવાની હોય અને દમ. થાવું બહુ
હેમ તે પોતે જ ભલે બપારે પાષ પડ્યા કે રૂપિયા દમ. થાવું હોય
તો સાવચેત થઈએ છીએ તે નેનાથી બવોભવ સુધી દમ. થાવું
થાય તે પરીક્ષા કરવી જોઈએ હરિભદ્રસૂરિજી કહે છે કે-ધર્મથી
પ્રાણીએ સદ્ધર્મ પ્રુદ્ધિએ ધર્મને તપાસવો જોઈએ સદ્ધર્મપુદ્ધવા
જહા હોય હીરામોતી પારખવામાં ને પ્રુદ્ધિ રાખો તેના કરતાં પણ
અતિ સદ્ધર્મ પ્રુદ્ધિથી ધર્મને જાણવો જોઈએ શા માટે ? કારણ ભવિ-
તભવતા સારી હશે તે ધર્મ સારો મળમે અને ભવિતભવતા વાકી હશે
તો ખરાબ નામ થશે. વળી સારો મળવા છતાં ભવિતભવના વાકી હશે
તો પાછો ખરાબ પ્રાપ્ત થશે માટે ભવિતભવતા ઉપર જ આધાર રાખવો
તો કહે છે કે નહિ ભવિતભવના પ્રાપ્ત તે પોતે રથને પહોંચાડી
દેવું પછી પ્રવૃત્તિ છત્રે પોતે મરવાની ॥ વધાપ્રવૃત્તિકરણ સુધી ભવિ-
તભવતા પણ અપૂર્વકરણ તે આત્માના તથમ સિવ થ અને જ
નહિ અપૂર્વકરણ ભવિતભવતાને ન જ બનાવે પછી અનિવૃત્તિકરણ
તો ભવિતભવતાને બનાવે જ ક્યાંથી ? તે સર્વ પુરુષ પ્રવલના કાર્યો
॥ તમે માને છા કે ભવિતભવતા અગુણ થશે પણ તેમ નહિ નને
પ્રુદ્ધિ વિના ધર્મના પરિણામ છતાં અવર્મ થશે

સદ્ધર્મપ્રુદ્ધિએ ધર્મને તપાસા હવે કિયાએ કમ અને પરિણામે
ધર્મ નહિ અમારા પરિણામ ધર્મના હશે એવે ધર્મને નહિ
થાય ને ? કારણકાર કહે છે કે-જો પરિણામ કામ નથી લાગતા તો અ

વાક્ય અનુપયોગી છે ' તે ના, છે તા ઉપયોગી, પણ પ્રમત્રે
 પ્રાપ્ત આશ્રિતક થોડે જવદિ આ થાય ત્યારે પરિણામ નારા કતા
 તેથી કમળધે થાય પણ ધર્મી જ મણાય હવે કોઈક જવને મર
 વાના દિઆમ વિષ આપ્યું પણ તેના સરીઆ રોમ કનો અન
 તેથી બચી ગયો, પણ અદિ આશ્રિતક થોડે જવો જ, છતાં ને
 ધર્મ ન મણાય પણ કમળધે જ મણાય આશ્રિતક થોડે ' કિવાએ
 કમળ' અને ' પરિણામે બધ ' એ વાક્ય સ્વ જાએ આમળ
 કરાય તો મુસ્લીમો આવની કામ કરે તે પણ ધર્મ મણાય અદિ તેના
 પરિણામ તો ધર્મના મણાય છતાં ધર્મ ન જ મણાય તેમ કામા
 પથીઓ બકરા કે ઘોડા મધ્યના હોયો કરે, તેથી પરિણામ તો
 ધર્મના છે છતાં તે ધર્મી ન જ મણાય આવા વિચારો ઉપર
 મિરણ નહિ રાખવું પણ સ્પષ્ટબુદ્ધિએ ધર્મને તપાસવો હવે એ
 નહિ તપાસીએ તો હા નહિ મળે ને ? તો ના બુદ્ધિ ધર્મની હોવા
 છતાં એ પ્રમાણે વર્તવાથી ધર્મનો નાશ થશે. શીલ રીતે ધર્મની બુદ્ધિ
 એ રહેતા છતાં ધર્મનો નાશ રમશે ને પમશે થશે તે કવી રીતે જનરો ?
 ત્યારે ઉશિભદ્રસુનિષ્ઠ મહારાજે જે જાખલા આપ્યા છે તેમાં એક
 એ છે કે-કોઈક ગાળ મહારાજા છે તે જ મતમાં ગમે છે ત્યાં કોઈક
 મરીજ જુઓ તરસ્યો મદકતો હતો તે મરીજને સાધન મળ્યું છે
 તેવામાં પેત્રે રાજા હતો તેને દેખ્યો પણ તે મૂર્ખામત હતો જ ને
 બટકતાં બટકતાં એક વખત મરીજને રાજાએ વાધવર્યાં બચાવ્યે, અદિ
 મરીજે વિચાર કર્યો કે-જમતમાં અનાજ એ ખાવાની ચીજ ખરી પણ
 'ઉપકાર તો વાળવાની ચીજ છે, ખાવાની નથી હવે આ રાજાનો
 ઉપકાર થી ગને વાગુ ? હવે આ તો છે રાજા હવે તેણે વિચાર
 કર્યો કે-કોઈક અવિતબતાએ આ રાજા પદવ્યટ થઈ મરીજપણે જગ
 કમળ રખડે અને હું રાજાની સ્થિતિમાં આવી તેને ઉપકાર કરું તો
 સરખો ઉપકાર વળે અદિ આવા વિચારવાળાને દિલમિતક
 મણવો ? જો કે દલિ તો ઉપકારની છે પણ ઉપકારની જગ્યા અદિ

અપકાર વિચારના કાંઈ કમીના છે / અદિ અસ્તિત્વિતનો
 પાર નથી કમ / જારીક બુદ્ધિ નથી તને તથા કે મહારાજે
 આપણને ધર્મ આપ્યો છે પણ તેમનો ઉપકાર તમે માથી / ફરી
 પાછા તે સભા મા આવે રખડા યાજ અને હુ ધમ સખ બની
 ત્રીજી સ્તરે સહ દેશના આપુ તે મળ્યો ઉપકારનો તમે અદિ પણ
 વિચાર ઉપકારનો બાકો ચનારપ છ મળુ દષ્ટિમા અપકારનો
 પાત્ર નથી દવે કોઈ આચાર્ય વિદ્યાર મના મામમા મળા છે ત્યાં
 બાપમા સદાવી છે કે-એક જાન એવી યોગ્ય છે કે અશ્વિપત્તી કો
 મમર્ષ જાનીએ એમ વિચાર્યું કે હ મના આ બપોરે / આ તે
 યોમપરેજો બધા કરે છ આ ગિયા થા ઊભા અને જાનનો પ્રયો
 ન આપ્યો અને મર્ષ બધા આપૂર્વ સદાવાસા હોય, ચારિત્ર પણ
 પ્રતિષ્ઠાતી હોય છતાં ભગીઆમા નુખ્તલેથી પડી ગયે અપ્રતિ
 પ્રતિ કોઈ ગુણ હોય તો વૈરાવ્ય અ વૈરાવ્ય ક્યા પડી વેતુ
 અહુ, નિહા કરે તો અમુ તેને તો તેમ હવે મળ્યા વિના ન જ
 રહે અભિમાને જાન મળ્ય કોઈ નમન હજા જન પણ વૈરાવ્યન
 હજા તો અભિમાને કોઈ કે અવાધી અમુ ન જન તેવુ હજા તો જરૂર
 મને મને મને, એટલુ જ નહિ પણ ભગવાન મદાવીર મદારજ
 નોતખને જજાવે છે કે-એ જીમા સહુની આવજત મનારે તે જ
 મને માનનારે, અને મને માનનાર તે અવસ માહની આવજત હર
 નારા હોય જ હવે સકલની દુનિયામા શૂન્વીરમા શૂન્વીર પણ તેને
 ચૂરી નાખવાની તાકાત નામા / કહે કે બાદુબજામા પગુ બાદુ
 બજામા એ તામ્હા સારી / કહે કે વૈરાવ્યના નમાવે અદિ જો કે
 સકલતીપણના પ્રમાવે મૂકી પગી નહિ અને કદાચ ઉપજાતાની સાથે
 જો પડી હોય, તો બાદ અને ચક જ નેનો મામુ વળી જતા અદિ
 આવી તામત વૈરાવ્યના મુજો જ મળુ છે હવે આવી રીતે બાપમા
 રીત્યારે મર્ષ અદિકે પચ્ચક્યાણુ મામા કે માર વૈરાવ્ય મરી

અદિ શુભ આપે અને પેલે પચ્ચક્રાણુ લે એટલે ઉપાશ્રય થણા
 હોય, સાધુની ભોગવાઈ હોય એટલે રહેજે લાભ મળે, પણ કોઈક દિન
 એવો આવ્યો કે જ્યાં મેઈ માદો જ નહિ સાધુ અદિ વિચારે છે
 કે આશ્રય મહારાજે વૈષ્ણવચ્ચણુ ફળ કેટલું જાણ્યું હતું મારો
 હિતમ અભિગ્રહ પણ છે જાણ કાંઈ સાધુ માદો ન પડ્યો અદિ યુદ્ધિ
 વૈષ્ણવચ્ચણી મેવા જતા મેઈ સાધુ મારો ન પડ્યો અને તેથી
 નિર્ભયી છુ જહો મેડચન્યતા ” એમ બોલે છે અદિ સાધુ
 માદો ન થયા તેથી પોતાનું વાહિન ન થયું એટલે વૈષ્ણવચ્ચણી વખત
 ન મળ્યો અદિ આની યુદ્ધિ વૈષ્ણવચ્ચણી । એટલે શ્રેષ્ઠ અભિગ્રહ
 પાળવાની જતા શાસ્ત્રકાર તેને અધર્મ જ કહે છે કારણુ ખીમાર માઈ
 થાય તેમા પોતાનું આશ્રય માને છે અદિ ધર્મની યુદ્ધિ જતા ધર્મના-
 જાણારા થાય છે દિદુએ ખીમારે માર ત્યાર ધર્મનું ” કામ સમજે
 પણ માય છે અધર્મ કેમ દે-તેથી કહે છે કે-જો તમને ધર્મની
 ઇચ્છા હોય તો ધર્મને ખીમારે યુદ્ધિથી જોવો પડશે, યુદ્ધિ
 ધર્મની જતા ધર્મના નાશ કરનારા થયો આ ઉપત્તિ, એ નક્કી કર્યું
 કે-ધર્મના અર્થાંજોએ ધર્મની પરીખા કરવી જોઈએ, ધર્મ તે રખડતી
 ચીજ નથી કે, વગર પરીક્ષાએ તે આવી જાય વળી ધર્મભિન્દુમા
 પણ લખ્યું છે કે-ધર્મની પરીક્ષા કરીને ગ્રહણ કરવો ધર્મની પરીક્ષા
 કરવામા જોવો જ્યાં એક ગરમા રેતા નથી કેસામ આજી જેવા
 લિગ્ગસએ પરીક્ષા કરે મધ્યમે વર્જનથી અને તત્ત્વોદ્ધારાએ બુદ્ધ
 મોમે પરીક્ષા કરે એટલે પશ્ચિમ તત્ત્વ અને બાવનાએ ધર્મની
 પરીક્ષા મડિતો કરે આ મેઈ ખ્યાનમા ઉતર્યું નહિ કારણુ આ
 આજી શાસન લિગ્ગસ જ આધાર ચખીને જોતું છે ભગવાન
 નવખંડેવજી ” મા એ પુત્રોનો સો રાજ્યો આપીને વિદ્યાર કરતા
 બિદ્યાને મટે બને છે જતા મેઈ બિદ્યા નથી આપતું દવં તેમની
 તથે આ દગ્ગર માઈ દતા તે બિદ્યા નહિ મળવાથી એક જ વય મા
 જ્યાં ખસી જવા આ તાપસો થયા જતાં મેવામે ભગવાન નવખંડેવ-

એને પાઞ્ય કરાવ્યું તેમા હેતુ શે ? પાઞ્યમા તે સમન્થો શી રીતે ?
કહો કે ભગવાન સપત્તેવજ્ઞો બાલ્યામા કે ચિન્હ દેખીને તેણે
નિચાધું અને તેથી જાતિસ્મરણ ચલુ પડી સાધુ આચાર બજણે
જાને રમ વહોરા ચો આ મરની જ બાલ્યાવિજ છે આ સામનમા
જે દાનાદિ ધર્મો સાધુપણની લાછના પ્રવર્ત્યા છે તે બાલ્યાવિગના
પ્રતાપેજ વળી શાસન કહે છે કે નત્ત હોય પણ બદાસા નિગ ન
જણાતા હોય તો માનવા નહિ જેમ, ભરત મુકાગાને
આરિમા જુવનમા દેવજાન ચલુ હોવે દેવોમુથી આજ્ઞા
છતા વહન ન ક્યું બાલિ દેવજાન જેવી તાર્ત્વિકા દસા
છત બહાગા ત્યાગના ચિન્હો ન હોવાથી વહન ન ક્યું
અને મુજે જણાવું તમે ત્યાગ કરો તો જ વહન કરે જ્યો
સુધી ત્યાગ ન કરો ત્યા સુધી વહનને માયક નથી અને કુ પણ વહન
કરવાને માયક નથી બાલિ બાલ નિગને શાસ્ત્રારોએ કહેલું મધુ
પ્રધાન્ય આપું ? કે ? મગધાન કંતા પણ આરના ત્યાગ નિના ન જ
માન્યો તેમ બેરામકુમારવું તીથ મ્લતા ત્યાગધર્મ પ્રત્યે બક્ષ મધુ પછી
જ જાતિસ્મરણ ચલુ અને જન ધર્મ પ્રત્યે આપની દષ્ટિએ વિચાર
રીએ તો સાધ્ય હોય ત્યા માધન નેય ન પણ હોય પણ માધન હોય
ત્યા માધ્ય હોય જ અનુમાનની દષ્ટિએ વિચારશે તો ધૂમાડો હોય
ત્યા અગ્નિ જર હોય પણ અગ્નિ હોય ત્યા તો ધૂમાડો હોય કે ન પણ
હોય જેમ લાકડો જાણના અગ્નિમા વૂનાડ હોય પણ લોડાના અગ્નિ
મા ધૂમાડો ન હોય તેમ બાલિ સમસ્તત્વ હોય ત્યા પ્રસમાદિ ચિ હો
હોય અને ન પણ હોય પણ સ્વમાદિ હોય ત્યા મમસ્તત્વ જર
હોય એટલે માધન કે હેતુ હોય ત્યા માધ્ય જર હોય હવે સાધન
હારા માધ્યને માનનારાને તમે યજ્ઞક શી રીતે કહે છે ? સાધ્ય
શિવાય સાધન નેત્ર નથી નિયમ હોવા છતા યજ્ઞકપણ કેમ ? પણ
અમે એકલા લિગ દાસાએ યજ્ઞક કહીએ છાએ એમ નહિ પણ દષ્ટિ
પ્રધાન છે એકલા દેખવા માવથી જાન નથી

અને પાસે કરાવ્યું તેમ હોય એ ? પાચસુમાં તે સમજ્યો છી રીતે ?
 કહો કે ભગવાન સ્વર્ગવંશનો બાલ્યત્વમાં કે ચિન્દ્ર દેખીને તેણે
 વિચાર્યું ? અને તેથી અતિસ્મર્યુ થયું પછી સાધુ આચાર વાણ્યો
 નો રમ વડોરાઓ આ મર્વની જ. બાલ્યવિગ છે આ સામનમા
 ને ઘનાપિ ધર્મો સાધુજીની વાધના પ્રવર્ત્યા છે તે બાલ્યવિગના
 પ્રતાપે વળી શામ. કહે છે ? નરવ હોય ફળ બદલા નિગ ન
 જણાતા હોય તો માનવા નહિ જેમ, બરુ મૂળગજને
 આરિયા બુવનમા દેવજીવાન થયું છો ? ત્રોત્રોત્રીયા આચાર
 છો વહન ન થયું મદિ સ્વજીવાન જેવી તાર્તિક, સાધ
 છો ? બદલા તમાના ચિન્દ્રે ન હોવાથી વહન ન થયું
 અને મુખે જણાયુ ? તમે ત્યારે તો જ વહન કરો છો
 સુધી ત્યામ ન કરો ત્યા સુધી વહનને લાયક નથી અને હું પણ વહન
 કરવાને લાયક નથી અદિ બાલ નિમને સાંભળ્યો છું બહુ
 પ્રાધાન્ય આપું ? કે નવગણ નરા પદુ બદલા ત્યામનિના ન જ
 માન્યા તેમ એવાનકુમારનું તીર્થ નના ત્યામધર્મ પ્રત્ય વક્ષ્યથુ પછી
 જ અતિસ્મર્યુ થયું અને જન ધર્મ પ્રવર્તો આપની દષ્ટિએ વિચાર
 રીતે તો સાધ્ય હોય ત્યા માધન હોય ન પશુ હોય, પણ માધન હોય
 ત્યા માધ્ય હોય જ અનુમાનની દષ્ટિએ વિચાર્યો તો ધૂમ્મો હોય
 ત્યા અગ્નિ જરૂર હોય પણ અગ્નિ ને ન ત્યા તો ધૂમ્મો હોય કે ન પશુ
 હોય જેમ સાક્ષી જણાના અગ્નિમા ધૂમ્મો હોય પણ બોલાના અગ્નિ
 મા ધૂમ્મો ન હોય જેમ અદિ નમસ્તર હોય ત્યા પ્રસાદિ ચિ હો
 હોય અને ન પશુ હોય, પણ પ્રસાદિ હોય ત્યા મમ્મસ્તર જરૂર
 હોય એટલે માધન કે હોય હોય ત્યા મામ જરૂર હોય હવે
 કાલ માધને માનનારને તમે બાળ્ય શી રીતે કહો છો ? સ
 શિવાય સાધન હોય નથી નિયમ હોય છતા બાળકપણ કેમ ?
 અને પ્રેક્ષા સિગ વારોએ બાળક મ્હીએ છીએ એમ નહિ પણ
 પ્રમાન છ એટલે એવાસુખ્ય એવા એવા માનથી સન

આપણે પણ વિચાર્યું અને જાણ્યું પણ જાણે ધર્મ મરે થયો ત્યાગ તો
 બાર માસથી લોકોએ દેખ્યો હતો પણ કોઈએ જાણે ધર્મ ન પ્રવર્ત્યો
 પણ કહ્યો કે વિચાર અને પરીક્ષાને અવકાશ બીજાને નહોતો મળ્યો
 તે વિચાર અને પરીક્ષાનો અવકાશ તો એવામને જ મળ્યો તેમ અર્ધ
 ઇન્દ્રિયોના ત્યાગ માટે જરૂરને કહ્યું હવે અહિં બસ પાસે છે
 આપણા કેમ ? અને દીક્ષાક્ષિતી વિનંતિ કરી કેમ ? કહ્યું કે બાલ્ય
 ત્યાગરૂપ તત્ત્વ-હિંધ્યાનમાં છે માટે વિચાર વગરના બાલ્ય ત્યાગ
 ને તત્ત્વ જોવા હવે બાલક માત્ર રહે અને તેથી વૃદ્ધ્યતિ કહ્યું,
 અને તેથી વિચાર કે પરીક્ષા જાનકને ન હોય કુનિયામાં ન્દાના
 બાલ્ય દીગથીને મારી છોડી કે બ્દેન કહી ઉપાડી ફેરવે માત્ર અહિં
 બાલ્ય આકારને જ જોઈને ફેરવે છે રૂપન કે પ્રાણ જોતા નથી
 તેમ ધર્મની પરીક્ષામાં જોયો બાલ્ય ત્યાગને તત્ત્વ તરીકે મળ્યો તેના
 આધારે વિચાર અને પરીક્ષા કરનાર હોય તે જ જુથ ગણાય પણ
 જોયો વિચારપરીક્ષા કર્યા વિના માત્ર બાલ્ય વિમને જ જુથો તે
 બાલક સાધન દ્વારાએ સાધ્યનો નિમ્મ કરનાર છે તેને બાલક કેમ ?
 અન્યથાવિરેક બાલિ વિચારી અને કાર્યકાંક્ષુ ન વિચાર્યા તેથી થયુ
 શુ ? ધૂમ્રકો છે એટલે બુદ્ધિ છે એટલો વિચાર તો જોઈ નથી ને !
 વાત સ્પષ્ટી, પણ હવે ચિન્હો બે પ્રકારના છે એક અબ્યતર બીજું
 બાલ્ય અબ્યતર કયા ? જેમ ગળના રાગની પામિ અને મચાનન,
 ચક્રિ તે અબ્યતર એને જન ચામપદિ તે બાલ્ય ચિન્હ નાટકીયામાં
 પણ બાલ્ય ચિન્હ હોય તેથી રાગ ન ગણાય તેમ અહિં ધર્મમાં
 પણ અબ્યતર ચિન્હો હોય છે જે વિચાર કે તત્ત્વરૂપ અબ્યતર
 ચિન્હ ! જુથો તે માત્ર બાલ્ય ચિન્હ જુથો તે બાલક જેમ ગૌતમ
 સ્વામીજી બદારથી ધર્મમાં પ્રવૃત્ત વીર પાસે આપ્યા ત્યા ગૌતમ એ
 રાજક કવો તે કાથી ? કુનિયા જાણે છે માત્ર અહિં શક્ય રાગ થાય
 તેથી પ્રવૃત્ત વીરના સર્વગ્રંથાનો નિર્ણય કરે છે તેથી બાલક મળ્યાને !
 કયા વિગ દ્વારાએ બાલક, બાલ્ય નિમ દ્વારા રાગના અર્થે બાલ્ય

એને અભ્યંતર ચિન્હો હોય છે તેમ જાતિ જાલક તેજુ તામ કે જે
 દેખવા માનથી સાધ્ય માને તે જાલ નિજ દા । જુએ વિચાર કે
 પરીમા ન જ કરે મારે જાલ અહિ જાલ સિંગ સેતુ છે તે ધર્મ માયે
 મળેધવાનું નથી મધ્યમ કે જુદા ઈતી ધર્મને માનના । હોય
 તે જાએ વર્તમાન

૦ચાખ્યાન ૬

આપજુ લેલમા કે મહેલમા ।

સાક્ષાત્ મહાત્માની રીમાન હિન્નિદ્રસુરિશ મે બંધ્ય જીવોનાં
 કૃપાકાર્યે મોક્ષક પ્રકરણની ગ્યાના ક ના થયા આગળ જણાવી
 ગયા કે “ જાલ પદ્યતિ સિંગ ” આ મહારમા જીવ રપથ રમ
 રપ મધ્ય એને સારા મુદ્દેવાળા પદ્યોની પરીક્ષા મેમ કાળથી કરતો
 આજો કે મારે જાલ નિજ પચેન્દ્રિય થયો કે મગિ પચેન્દ્રિય
 મનુષ્ય ધરો ત્યાર મારમાગ રખાઈને મોગતો રહી છે, જન્મ પોતાની
 તપામ કરી નથી ફુનિરામા માખ રત્ન ગણાય જન્મ તે કર્મનસીમ
 મોગાય છે કારણ તે જાખ જાખા નમનને જુએ પર્ણ પોતાને ન
 જોઈ શકે પોતાની જાખના નાલ મેર જોઈ તે આસ્તિ છે તે
 જ જોઈ શક નહિ તે નેદિ હવે પોતાનું કાજુ પોજુ જે ન જોઈ
 શકે એને ફુનિરાની તપામ પ્રવ્યથ થવી વસ્તુઓને જોઈ શકે છે
 તેથી આ જીવ કદેક લંબમા મનસીમ જો કારણ જ જો ત્યારે
 “ મો ના , જગત મોગે થયે ત્યા મોગીસ ” એને તે પત્રી જા
 ખારમા જો પો કે મોગીમાને વિનાઈ જો ઈવટે કુદજગમીનામ
 મામના મોગત જોલી ધર્મી ‘ ૬ જુ ‘ એ આજા રહે જતા તે
 જીવ પોતાને જોવાવાળો ન થયો રેક-મવમા જીજ-ત્રીજ મીન્નેત

એટલે પૌદ્ભલિક પદ્યોને જ જુએ છે હવે પોતાને જોતો નથી
હવે પોતાને જોઈ શકે ક્યારે ? ધર્મિષ્ઠ યાચ તો જ પોતાને
જોઈ શકે હવે અહીં ધર્મિષ્ઠ પ્રથમ થવું જોઈએ મણુધર મહારાજ
મુધર્મસ્વામીજીએ ક્યારે અગોની સ્થના કરી ત્યારે પ્રથમ આંચા
રાગના પ્રથમ શ્રુતસ્કંધનું પ્રથમ સ્ત્રવ રચ્યું છે ખીજેથી આવીને
અહિં ઊભો એ ખ્યાલ ધરાવવાવાળા જીવો બહુ જ ઓછા ॥ હવે
કેદર અને મહેવમા ફરક કેટલો ? કેદમાં જગતને જોવાનું ન હોય જો
કે તેમા ઝોર ૧-ઝોરડી, ખારી-ખાસ્ત્રા મર્વ હોય, છતાં જગતની સાથે
વ્યવહાર ન હોય અને બ્યા જગતની સાથે વ્યવહાર હોય તેનું નામ
હૂટાપણુ અને તે જ મર્યે કહેવાય હવે આ આખું જગત જન્મ
મરણની ભીંતના વચ્ચે કેદ થયેનું છે તે દેશ જન્મમરણના આન
સને જ દેખે છે જનવર હોય કે મનુષ્ય હોય તે આમળોતો વિચાર
કરે પણ તે મોત સુધીનો પત્તવમા શુ થશે તેનો વિચાર જગતમા
કોઈ નથી કરતા જીવાનીના-ધડપણના આદિ સર્વ વિચારો કમ
પણુ તે જન્મમરણની ભીંત વચ્ચે ॥ સમજવા તેની ખંડારના વિચારો
આબ્યા નથી અને આવતા નથી તે માટે મુધર્મસ્વામીજીએ
હંદેશ પીટ્યો કે-જો તમે કરી તરિકે ન હો, મદ્યુહસ્ય તરીકે દો
તો બહા જવાની હૂટ, અર્થાત્ કમરોજની કેદમા ન હો તો જન્મ-
મરણની ભીંતની ખંડાર જુઓ ! એટલે અહિં દુ કપાથી આવ્યો ૨
અને હવે મરીને પડી દુ કપા બદલ આવી રીતે જો જુએ તપામે
તે જ જાણકાર આવાને મુધર્મસ્વામીજી જાણકાર કહે છે જન્મ
મરણના પહેલાની સ્થિતિ ઉપર જોની દષ્ટિ જાય તે જ જાણકાર
સ્થળોને નિઃશ્ચ ન યાચ એ કળૂન, પણ ખીજા ચિદ્રોથી માણસ જાણી
જોઈ શકે કે-હુ આ ગતિમાથી આવેલા છું અને અમુક ગતિમાં
જનારો છું આ વિશેષ જ્ઞાન બદે ન દોષ પણ આટલું જ્ઞાન તો જરૂર
(૧) હોવું જોઈએ કે હુ કપાથી આવેલ છું, અને કપા જવાનો છું ૨ અરે
અહિં બાહ્ય તરીકે આવેલ છું

બાહ્યતે જીવે ભાડે રાખેલો પોત

આ જીવન કમનસીબ છે કે આત્મ ભાડે રાખે છે કમનસીબને આપણી પાસે આશ્ચર્યથી જણાવી છે કે હું જે ખોટા આત્મ હું તેમા આરા આપેલા નહિતા પ્રમાણે મકાન કરવું વળી દરકે ફાળે, વિચારે કે અદિને તેને વધારવું ન મનાવવું જે ગણત વાચ તે દર તરીકે વસુન કરવું અને તે જીવને ન જાણવું વળી બાહ્યમિત્રી પૂરી થાય કે ખાલી કરાવું અને નોગીમ વળુન આપુ વળી પછીતુ આપ નેટકુ વધાર બાહ્ય આપ તે પશુતનેત્યા તે ન જ રહેતા દર આવી ઘરત પ્રમાણે કમનસીબ આપણને ખોટ આપ નોગીમમા તે આવાગિયા પદર દિની મુક્ત કે મર્વાઇ હોય પણ અદિ તે ને સમરે કદ તે સમરે ખાલી કન્વાનું વળી તેની સમજાઓ ને કઈ મમવડો બિમી કરી હોય તેના ઉપર તમારો દક્ષ નહિ આવી રીતનો ખોટ તમને બાદે માપવાનો છે હવે જે આવો ખોટ સમાર પાસેથી લેવાનો હોય તે માણુ કમ્પુલ કરે / કહે કે કોઈ ન નીકળે જતા આ જીવ નીકળે કે જેને આ જીવ માતાની દુખાપ ખોટમા લી છે ફાળે ફાળે સ્વાર અને નવું અનાવે આપણ તે સમયથી જ જાનંત છે જેટલે બાહ્ય તે પ્રથમથી જ જરવાનું છે વળી તે આપણ પૂરુ થવાનું છે તે જાણવાનું નહિ પણ જે ફાળે પૂરુ થાય તે જ ફાળે નીકળવાનું આ ગરીબના અંગે જે પાપસાધન કરું હોય અને જે સમાતે કે કુટુંબ નામથી વધારી હોય તે તમાનું નહિ અર ! તમારો દક્ષ નહિ આવે ખોટ સરકા આપવા માં તે દુનિયામા માર્ક ન લે જતા કાદિ મનન લીધું કે તે દરે કદા અથક તે કરવું જોઈએ ને જે નેમ લેના બાહ્ય ખસ્યીએ છીએ તે શાને માટે ? મીબ મેદા બાપા નમા ફળ દેખીએ છીએ માટે તેમ અદિ મુનવપણામા આત્મ ભાડે રાખી મળતા જતા ને જે ફળ મેળવે તે જીવ તે સ્વર્ગ છે કરવું ફળ મેળવે જેમ મુધર્મવ્યાખીય પૂછે છે ? તે સ્વાર દિનિ કરી ને સ્વાર તે કદા ? તે જામની ખોવા અને મરણની આમળ ને દિ

કરે તે જ આપસાળી આવી રીતડું બહાર આચારસત્તા પહેના અધ્ય
યન પ્રથમ બહેસ, પ્રથમ ક્રુતસ્કધ અને પહેલા જ સુત્રમા બતાવે છે
હરે આપણી ચીજ હોય અને તે જોવા / મહેલી છે પણ તે કામની
ભરેલી માત્રમ પહે તે પછી લીલા રિત ન / મીઝે, માનમ ન પડે
તે વાત જુદી પણ માગી છે એમ માનમ પગ એટલે તેા વેવાની
જ તેમ અહિ અમિ ભગવા પછી તેના ઉપર માર્ક પમ નહિ
જ મૂન કસિય તેનાથી બચવાનું જ છે મારિ, તેમ અહિ સુવર્મ-
સ્વામીછ રહે છે કે-જ મમત્વની ભીતની બહાર ભગ્નો અને જુઓ
તે બમ છે જેમ ભગવા પછી અમિ ઉપર પમ વડેનો મરકમ ॥
તિમ અહિ જ મના પહેવાની ગિયનિ, મન્યુ પછીની સ્થિતિને જો
જાઓ / તેા તમે ધર્મ કર્યા વિના અને પાપથી દૂર ખમ્યા વિના પહે
મહિ અમિ ભગવા પછી બીજો માણસ કાય નાખવા ભમ તેા
પણ ખેચી લા / તેમ ખેવાનો કાગલિ પાછો મળને લેય તેા તેવા
કેટલા ઉત્સુક બનેા છે ? અહિ જ મમત્વની દીવાલની બદાગ કીટિ
કીટ એટલે પાપથી કસવાના અને ધર્મ કરવા થશે જે જેવાનું જ
મને તેા કમ ન થાય જેમ કેલ્પાનાની કદીઓ બેગા બેમીને માધ,
કેટલો બોધે-ચાલે તેના જંતુ મમજનું જે જન્મની કે મરણની ભીતથી
બહાર જુએ તેનો આત્મા કાંઈ પ્રમાર પાપથી બધામે નહિ બો
ધર્મનું માચત્વ કર્યા વિના સ્વેસ રહિ ફુનિયામા વેરાઅની વાતો
મધા કરે છે પણ એક જ વેરાઅનો રામ્ ગોખી / રાખે તેા વેગઅની
બધી જડ મમજમ જડ શી / જવુ કમા ? એટલે જ આગમા ભવમા
જવુ છે એટલુ નિશિત રખો / તેા તે ખરેખર વેરાઅનું અધાન છે
જન્મ જુની ભીતમા માણુ ગળીને જોતા રીખો અને હુ આઓ
તે જવાનો છુ અવેા નિશ્ચય કરે તેા તમે કાંઈ દિન દેવ, સુર અને
ખમને વળખ્યા નિપાલ સ્વેસ નહિ, પણ તેમા કેટલાક ખાળ શોધવાળા
પેટલાક મધ્યમ સુદિવાળા અને કેટલાક વિચારણી થાય છે જરા બાળકો
કે બધા વિચારણી હોના નથી જેમ માતો / - ૧૦ ૨૩ વાંચ

હોતો હોય છતાં જવાને માળગા થઈ રૂઝ વાળાએ જેમ પીરસેલી
ચણી ફેંકી દોષી દોર છતાં નેને મળતીને ખવડાવે તેવાવા હોય
કે ચણાનો હોય છતાં પોપણુ કચ્ચુ એ જ માતાની આત્મા હોય
જેઓ આત્માસ્વાણની આત્મા રાખે તે (તીર્થ કરે) તો દરનો કુદર
દરની આપનાપાળા દેવ “એ આત્મતત્ત્વ મમજુ હોય તો મમજે,
ન મમજે તો કંઈ નહિ” જેવી રીત અખત્યાર કરી તે મને ન
પાસવે. એવે. જળ મનમ કે રિચક્ષુઓથી ને કાઈ હોય તે દરને
ધર્મમાં જોડેલા અને ધર્મ જમાવવા સાચાકારે કટિબદ્ધ રહે છે
અને તેથી ત્રણે ગીતે રાખવી પડી

ધર્મોએ કંઈવાની નજી વસ્તુ

‘ જો તમે ધર્મો ફાવવા માગતા હો તો નજી વસ્તુ કંઈવાની
જરૂર છે. મયોગી પ્રતિ શારીરિક પ્રતિબિંબ આત્મા પ્રતિબિંબો
સુધારો મારણ સાચાવ દિગ્ધિ વિચારીએ તો મયોગી પ્રતિબિંબો
નુધારો કેમ ન રહે ? આત્માનો સ્વભાવ કોઈપણ નજી પ્રતિબિંબ શુદ્ધ
રહેવાનો છે જો આત્માનો મયોગી પ્રતિબિંબ શુદ્ધ રહેવાનો સ્વભાવ
હોય તો ચારિત્ર મોદનીય કેમ અનવાનુ હોત જ નહિ ચારિત્ર
મોદનીય કર્મ શો આધાર થા રા માનવુ ? ક્યો કે પદેસવહેલા
સમર્થત્વ એટલે શુદ્ધ થકા એવે નાતેવા મનેગો હોય છોડી
શકે કે ન છોડી શકે ધનુ ધર્મને ધમ અને પાપને પાપ અનનારો થા
સયોગો કુપર કાળુ રાખવો એટલે પાપમા પ્રમ અવશાત્ પ્રવર્તવું થતુ હોય
તો પણ રાખને પાપ માન ! તેમ મોદમાર્ગો નજી સકારે’ મકા
કરો કાતી કે જાતમા જેનુ મોદ મમ નથી કચ્ચુ કે ને થયું કે નથી
થતુ તેનું કામ કરવા કોઈ નાતે થતુ નથી સીઓ સર્ધસા બેમે
તારે કાચુ અર્ધપમ કે પૂર્ણ પાકુ મમજે તો જ રાધવા બેમે
જોને સર્ધપુ ન સીપુ કે કાચુ રહેવાની ખમર ન હોય તે રાધવા ન
બેમે તો ખજી તમે અમને ગી રીતે દોષો છે ? મોક્ષ મોક્ષ મોક્ષો છે

તે શુ ? અમને ખબર નથી કે આ મોક્ષમાર્ગની શરૂઆત છે કે આ વચનો બાબો છે ! મોક્ષનું અધ્યન ક્યુ છે તે પણ ખબર નથી, તો હાલો મોક્ષ માર્ગે' કહો એ સી રીતે બને ? જેણે કરાવવા તમો માગો છો તે તે આશીર્વાદ લાગે છે હવે જેમ ન્હાની છોડીને માતા રહેવા તે સીકવા ન સીકવાની ખબર પાડે તેને સમજવા બાબત સમજણ કે માહિતી આપે એટલે માતાના કંટેવા પ્રમાણે છોકરી કરે તેમ અર્થ અમને છોડીતી સ્થિતિમાં મૂકે છે. કારણ અમે મોક્ષ માર્ગ મનથી કાઢીપણુ જાણુના નથી.

ચાર ખીટાઓમાંથી આપણે કયા ?

હવે અમે ખીટા ઠાકી દીધા છે, જ્યાં ન દેખે તો અમારો જવાબ નથી જેમ અમદાવાદથી આણંદ જવા ખાટે માછલે માછલે ખીટા ઠાકેલા છે જ્યાં ન જોઈએ તો વાક કોનો ? ન જોનારનો જ વાક કહેવાય સમજવાબાનો કે ખીટા ઠાકનારનો વાક ન જ ગણાય તીર્થ કરે મહારાજે મોક્ષમાર્ગ જવા માટે બોડો લગાવેલા જ છે, પણ તે ન જોઈએ તો વાક કોનો ? પ્રથમ ખીટા એ ઠાક્યો છે કે અમારે પાપને પાપસ્થાનક તરીકે માનો તો પ્રથમ ખીટા આવ્યા ગણીએ છોડો કે ન છોડો તે વાત દૂર રાખો પ્રથમ પાપના દરક કાર્ય કે પ્રવૃત્તિને પાપ તરીકે માનો સવરના દરેક કાર્યને સવર તરીકે માનો ત્યારે જ મોક્ષમાર્ગના પ્રથમ ખાટે આવેલા કહેવાંજા બીજા સંયોગમાં જોડાયા એટલે પાપપ્રવૃત્તિમાં જોડાયા હો, જ્યાં તેને પાપનું ન માનો તે ન બને. જેમ આશીર્વાદને ત્યાં મવાખાતુ ચાલ છે અને તેમાં જે અર્થ ચાલ છે તેણે કહ્યું શુ ? એમ વિચારે બાહ્યાલને પૂછે કારણ કે સંપત્તિથી તે મનાવાય છે ? બાહ્યાલ શારીરિક કૌટુંબિક કે પ્રાણિક સંપત્તિથી પણ કહી શકે તેમ નથી અહિં ગણમાર્ગ એકે કારણ નથી પણ ફક્ત અર્થ છે એટલે જોનાથી એક પણ શબ્દો જણાતા નથી તે નકામું છે, પણ હવે તેને ખીંચે કે નુ જોઈએ કે કયામાં પણ અર્થ જોઈએ નહિ તો અર્થ ચાલ જેમ ક્યારેય અર્થમાં નીકળ્યો

આ સ્કોમા પવનમા નાખવા જાય તે પાછો ઝાંખમા પડે અને
 અધો થાય એટલે કે શ્વામા પશુ અક્રમ જોઈએ અક્રમ વિના ફેળી
 ફેળી તેમા તે નુકસાન છે તેમ અદિ કાચાદવાખાનું બધ કરવું બ્યાજી
 છે પણ તે આસાનીથી કરવું જે મહુમોએ આમા કામ કરીને
 પાનાનું જીવન ગાળ્યું છે તેનું શુ થાય ? વાત માયી છે પણ પ્રથમ
 આપ બધે મ્તવાની વાત કળૂન કરા પછી તે માણસાની બ્યવસ્થા કું
 કરીશ, એમ મ્તી રૂઝિના સુમતી લામ્બાની ભારીઓ લાવીને દિવાને
 મુકાવી અને મળગાવી ત્યા અધ્યક્ષઓ તે પોટી લઈને ચાલતા
 થયા પણ જે મહમ હતા તેઓ લાખને મોગી દીવાળી
 મળના । છ તેથી મોઝમઝાહ માં છે અદિ જવ પાપના સબ્બે
 જોયી હુમવા છતા માને છે હા હા ! જેમ કાવાદવામા કેળવાયેને
 સ્કારને બ્યાનદર્શ માને છે તેમ આ જવ મોહમદિયમા ચક્રચૂર બનેને
 હોય ત્યા પાપની પ્રવૃત્તિઓને હા શુ કહેનારો હોય છે તેથી
 મયોગો સખધોમા સાવચેત થાઓ, મારીરિક કે આત્મિક સખધોની
 વાત દૂર મુખો પણ પ્રથમ મહાર પાપમાયી કાઈપણ પાપની પ્રવૃત્તિને
 પાપરૂપ માન્યા શિવાય ન જ રો સાધુ મયમનિર્વોહ માટે અહિંથી
 સો કમના ઉપર ગયો જ્ઞાન માટે - સ્વલ્લન માટે ગયો આ સર્વમા
 ધર્મ મિવાય ખીણુ કહી નથી છતા આવો એટલે ઇસ્યાવહિયા
 પડિકમો મો ક માધુતા પવિત્ર આચારને લીધે પણ થયેલી વિરાધના
 મારુમરોને ક્ષમ્ય નથી વાત બ્યાનમા લે જોતો ચાલ્યો છે મનાદિક
 નરેણુના અંગે ચાલવું થયું છુ છતા પણ સો કમનાની અહર વિરા
 ધનાની નબાધના છે ત્યા પણ ઇસ્યાવહિયા કરવા પડે કહો કેમ ?
 માના અંગે ? મનાદિક મત્સુને અંગે જ આવસ્સહી મ્તીને નીકળ્યો
 છે આગળ શુરુમહારાજ ૧૧ જતા ત્યાં લઈને ઇસ્યાવહિયા પડિકમવા
 પડે એટલે જન સાસન અબ્બે થયેલી પણ જીવની વિરાધનાને ખમાવ્યા
 વિના ન જ ચાલે એમ માને છે અદિ ઇસ્યાવહિયા પડિકમે એટલે જ
 મુમિતિમુમિપૂર્વ વર્તેલા છતા અને મનાદિક

તે જ કારણને જતા પછી 'જે એ જ' વિરાધિયા મદિ પદો બોલવા
 પડે તેથી જનતામન ધર્મને નામે પણ વિરાધનાને કામ્ય નથી ગણ્યું
 વિરાધનાના બધે ધર્મના કાર્યો બધ કરવા નહિ જ કહે જે ધર્મ
 પ્રદત્તિ સાર નિરાધનાવાળી છે તેથી તે બધ કરવા નહિ જ કહે
 નહિ કરે તો દુષણ માન સાગવાનુ એમ સાગ્રહક કહેતો તો જે
 જ્ઞાનામિત્રી પ્રતિતિ ગાજકાર કરાવે ને ન કરવામાં દુષણ કહે તેવી પ્રત-
 તિમાં સાગતી વિરાધનાને કલુન ગણના નથી પ્રતિક્રમણ કરવામાં પણ
 ઇરિયાવદિયા પડિલમરી જેછએ સો બસો કે તેથી પણ વધારે કમસા
 આમજ જાઓ તે સામા વીર્યોત્પાસ વધારે એટલા પણ હડ તરફ
 તો ઇરિયાવદિયા સર્વને કરનાની આવી વિરાધના પણ જન સામનમાં
 કામ્ય નથી હવે પ્રાઇ વખત વચનનો હડ આપે એને માથી મંગાવે
 મને કાયિક હડમાં કાયિકસર્ગ કરાવે જેવો શુ છે તેનો હડ આપી
 રાજ બ્યારે આવી ગતિ વિરાધના નિયમિત નથી તો પછી તે કાર્ય
 શુ આવા માટે કાય ધીવો પડે અને એટલા પણ મંગે પડે કારણ
 આધા વિદા પોપણ નથી એ વાત નહીં એવાથી કાય ધાવરાવનાના
 જ છે બચાવ પોપણ તેના કે એને પોપણનો વિચાર અને માવાનો
 એક મામાપ જરૂર કરે છે હવે જાન, હસન અને આરિના માગો
 આગાના કદાર માટે કહેણો તેની સાથે વિરાધનાની માથી માટે
 ઇરિયાવદિયા પણ કરવાના રહેશે વળી મીજ બાલુ પણ સાગ્રહક ક'
 છે કે જગતમાં પગ ઉઠાવે આપણા કાયમાં છે પણ કાલ્યા
 પછી જો તે વખતે કાયના સાત નથી કારણ આખા શરીરનો
 બોલો તેના ઉપર આરેનો છે માટે હવે નહિ જ રખાય અધિ
 ઇરિયાવદિયા પ્રથમ પગ જોએનો છે વળી નકામો પગ આમ
 કરે છે એમ નહિ પણ આગળ જવા માટે સક્રમણ થાય છે ત્યા
 કેમ જવ આલ્યો જોમ આના પિમકેલી આવી તે મોગે જવ
 એવાથી કામ્ય બચી જા પણ કાર્ય નહોતો જવની વિરાધના થઈ
 તો પછી એવાથી મરી જ જાય જતા તેને તેના નિમિત્તે જાતમ

જયે જ નથી કાલ્પ કે પ્રોગણી તે નિવળ હ એટલે જય નથી
જતા તમે ઈન્ધિયવદિવા કરતા મ્હા છ એટલે લાગેલા પાપોનું
આરોપનું અદિ પાપ લાગવાની ના પાડે છે તે વધી જય જ
નથી તે આરોપવાનું કેમ વાત ખરી પણ તેમા બે પ્રકારે છે
અવાતરે દિસાના શ્લોકો બોમવર્ણ ૫ એવો સાપ્તમિક જે જય છે
તે આ ઈરિયાસમિતિવાળાને થતો નથી પરંતુ એક વાત જોડે જુદી
સુમળને છે કે-ઈરિયાસમિતિવાળાને ઈરિયાવદિયા માવથી વિરુધ્ધના
ચાલી જાતા આને અર્થ શું અવાતરે બેમળવો પડે તેવો જય નહિ
પણ ઈરિયાવદિયા પદ્ધતિમાથી તે વિરુધ્ધનાના જયનો નાશ થાય
અર્થ દોષ અને તેમાંથી વિરુધ્ધના થઈ તે પ્રથમ સમયે બાંધે, બીજો
સમયે વેડે અને ત્રીજો સમયે હાથ કરે આટલા માટે ઈરિયાવદિયા
નખી કરે મૂળ વાત ઉપર આવીએ કે આદ્ય પાપમાનકોને પાપ
તરીકે માનવા અને જદા કરવી તે મોક્ષનો પ્રથમ ખંડિ છે આ ખંડિ
બ્યારે તમારો આત્મા બ્યારે ત્યારે મમગ્નને કે પ્રથમ ખંડિ આના
તેના બે પ્રકારે ૧ હેટલાઃ એવી સિધ્ધિના લેણ ઉ કે મહાત્મન
મારા આધા ઉપર અણ ખોળી મારી ખત્તે નહિ વડતે સારીરિક, શૌર્ય
અન્ય અદિ સંયોગેના કરતો નિવારના પાપમાનકોથી નિવર્ણ
બીજો વર્ગ સારીરિક કે અવનના બોળે પણ સર્વથા દિસાદિના ત્યાગ કરે
પહેલો પ્રકાર સંયોગી જતા સારીરિક બ્યારે બીજો આત્મીય તે
વીતરામ ને શીશુમેલી અને જેનું આત્મ જેવા સંયોગેમા રવાડું ન
કરે પ્રથમ ખંડિ પાપમાનકોને તે રૂપે માને બીજો આર્થિક સારી
રિક સંયોગે છાગીને પાપ નહિ હર ત્રીજો ખંડિ સારીરિક કે અવનના
બોળે પણ ત્યાગ અને સાથે મનમાં પણ દિસા નહ કરે આવી
રીતના ચાર ખોળામાંથી કયા ખંડિ આજે છીએ તે વિચાર

બાદ વિગતી પરીક્ષા કરના જાણક કમ ?

અપ્રત્યાખ્યાની અને પ્રત્યાખ્યાનીની ચોક્કસ જોડે તે ચારખાંડે
કલે કે દેશથી કે સર્વથી પાપને રાકવા માટે જ છે જે જાણક છે

તે જ નહીં જ નવે જ્યાં પણ 'જે મેં જ્યાં વિરાધિયા' નહિ પડે એવવા
 પડે તેથી જનશામન ધમને નામે પણ વિરાધનાને કામ્ય નથી ગણ્યું
 વિરાધનાના ભયે ધર્મના કાર્યો બધ કરવા નહિ જ કહે જો કે ધર્મ
 પ્રતિ મને વિરાધનાવાળી છે તેથી તેને બધ કરવા નહિ જ કહે
 નહિ એ તો કપણ માન નાગવાનું એમ શાસ્ત્રનાર કહેને. તો જે
 સાનાદિ પ્રતિ સામ્યકાર મ્યવં ને ન ક વામા દ્વષ્ય કહે, તેની રત
 તિમા લાગતી વિરાધનાને કળુત જુલુત નથી. પતિકમલ કરવામા પણ
 ધરિયાવદિયા પ્રક્રિયની જોઈએ સૌ બસો કે તેથી પણ વધાર કા સા
 આમળ જામે તેનામા વીર્યોનાસ વધારે ગણ્યાવ પણ જી તરીકે
 તો ધરિયાવદિયા સવને કરવાની મારી વિરાધના પણ જન શામનમા
 કામ્ય નથી હવે કાઇ વખત વચનનો કડ આપે એટલે માથી મગાવે
 અને કાયિક કડમા કાયેભાઈ કગવે જોવો શુ હો તેવો કડ આપી
 શકે જ્યાર આની રીતે વિરાધના નિયમિત નથી, તો પછી તેનું મને
 શુ 'આમા માટે કાય પોવો પડે અને એકો પણ કરવો પડે કારણ
 આમા વિના પોયણુ નથી એ વાત કહી દેવાથી કાય પ્રાવશવવાના
 જી બધેલા પોયણુ તેમા છે એટલે પોયણુનો વિચાર અને 'વાનો
 એકર મામા જરૂર કરશ હવે નાન, દર્શન અને આદર્શના માગો
 આત્માનો જરૂર માટે કહેવાશે તેની માથે વિરાધનાની મારી માટે
 ધરિયાવદિયા પણ કરવાની જોઈ વળી શીલ બાળુ પણ જાન્યાર કદ
 છે કે જગતમા જમ કાવવો આપણા કાયમા છે પણ કહાવ્યા
 પછી કયો તે વખતે કાયની વાત નથી કારણ આમા શરીરનો
 બોલો તેના કપર આવેતો છે માટે નિમો નહિ જ રખાય અદિ
 ધરિયાસમિતિથી પ્રથમ જમ જોએના છે વળી નકમો જમ આન
 કે છે એમ નહિ પણ આમળ જ્યાં માટે સકમ્ય થાય જ ત્યાં
 કાઇ જીવ જાઓ જો આના ખિમકોની આવી તે મોગે જીવ
 દેવાથી કદાચ, બધી જમ જમ કાઈ જોના 'જ્યની વિરાધના થઈ
 તે પછી પડવાથી મરી જ જમ છતાં સિં તેના નિમિત્તે કામ

જયે ૪ નથી. કાલ્પ કે પ્રયોગથી તે નિવરણ છે એટલે જય નથી.
જતા તમે ઇતિવાચકિયા કરવા મ્હા છો એટલે સામેના પ્રયોગ
આવીવતુ અહિં પાપ સામ્યાનહિ ના પાડે છે તો પછી જય ૪
નથી તો આલોચવાલુ કેમ? વાત ખરી પણ તેમાં બે પ્રકાર છે
અવાતરે દિસાના રંગો ભોગવવા પ' એવો સાવચકિ ને જય છે
તે આ ઇતિવાચકિતિવાજાને થતો નથી. પરંતુ એક વાત જોડે જુદી
સમજાવે છે કે-ઈતિવાચકિતિવાજાને ઇતિવાચકિયા માનથી વિરુદ્ધના
માણી જાય આનો અર્થ એવો જાય અવાતરે અમારાં પડે તેવો જય નહિ
પણ ઇતિવાચકિયા પશ્ચિમચારી તે વિરુદ્ધનાના જાતે નાચ થાય
જેણી હોય અને તેનાથી વિરુદ્ધના થઈ તે પ્રથમ સમયે જાય, બીજો
સમયે વેદ અને ત્રીજો સમયે દ્વય રૂ. આટલા ચારે ઇતિવાચકિયા
થઈ. ફરે મૂળ જાત ૩૫૨ આગળે કે અધાર પાપમાનકોને પાપ
નહિ માનવા અને અર્થ કરવી તે મોક્ષનો પ્રથમ ખીટો છે આ ખીટો
જ્યારે તમારો આત્મા આવે ત્યાર મમતાને કે પ્રથમ ખીટો આવ્યા
તેના બે પ્રકાર છે કેટલાં એવી સ્થિતિના દ્વય છે કે મદાનન
માત્ર માયા ઉપર મ્હા ખીટી મારી ખસે નહિ એટલે છારીરિત ગૌરુ
ખિત આદિ સયોગેના કાલ્પો નિવારણ પ્રાપ્તમાનકોથી નિવરણ
બીજો વર્ગ છારીર કે ઇવનના એકમે પણ મર્વવા દિમારિનો ત્યાગ કરે.
પહેલા પ્રકાર સયોગી જતા છારીરિત જ્યારે બીજો અદર્શીય તે
વીનયગ તે ધીરુમોલી જતે જેનું જ્ઞાન જેવા વસ્તુએમા રવાંડુ ન
રહે પ્રથમ ખીટો પાપમાનકોને તે રૂપ માને જાતે આધિક છારીરિ
તિ નજેજો છાગીને પાપ નહિ રૂ ત્યાગે ખીટો છારી કે ઇવનના
એકમે પણ ત્યાગ અને માયો મનમાં જેનું દિવ્ય નજર રૂ આદિ
રીતના ચાર ખીટામાથી કયા ખીટો અપજુ કરીએ ત વિધારી

આદિ વિગદી પરીક્ષા મનારે આજક કેમ?

અપ્રત્યાખ્યાની અને પ્રત્યાખ્યાનીની મારી જેછ તે જા માટે
રૂ કે રૂપથી કે સ્વથી પાપને રાજક થઈ જ છે જે આજક છે

તે બાલ સયોગની મુધરેલી સ્થિતિને દેખે અને તે શાસ્ત્રકારોને છટ
છે અને તેથી અપ્રત્યાખ્યાનાવસ્થીય અને પ્રત્યાખ્યાનાવસ્થીયની
ચોડડીઓ માનવી પડી, તેથી એ શાસ્ત્રકારોને નહી ક્યું કે-
“બાલ પશ્યતિ લિંગ” એટલે સયોગની સ્થિતિને જ જુએ
તે ત્રણમા નિષ્ક્રિય શો ? જેમ “ રૂપી પ્રદગતો ” એટલે પશુદિ
વિના પ્રદગતો હોય નહિ જ રૂપનાળા હોય તે જ પ્રદગતો અને પ્રદગતો
જ રૂપી આ’ એ નિષ્ક્રિય જેમ ક્ષો તેમ જાદિ બાળકના બે ત્રણ
વસ્તુ છે તેમાં કોનો નિષ્ક્રિય ? બાળક જ લિંગને દેખે ‘એમ કહે તો
શાસ્ત્રકાર માધુર્યવાને બાળકે જે વેશાદિ નિષ્ક્રિયપણુ રાખ્યું
તેથી બાળકને લિંગને દેખે એ ન રહ્યું વિદ્યાર્થી પછુ લિંગને
જુએ છે તીર્થ કરા પછુ મન આવધના ત્યાગને જ જુએ છે
કવળાનાદિ પછી જાદિ તે નસારાદાર જ બાળક છે બાળકો
લિંગને જ જુએ છે એટલે બાળકને દેખવાનું જ હોય, વિચાર
વાનું જ પરીક્ષાનું ન હોય “ જ્ય” કાર “ પશ્યતિ ” આ
મુકવાનો છ સયોગિક મુધારાને દેખનારા બાળક દેખે એ વાત
ચોક્કસ જતા બહારનો મયોગ તે બહાર કાર્ય છે જેમ અગ્નિનું
કાર્ય ધૂમ જેમ અગ્નિની પહેલા ધૂમાડો ન હોય પછુ પડી જ ને
તેથી ધૂમાડાને આધાર ચામનારો હોય તે અગ્નિથી કમાય જાદિ તેમ
જાદિ બહારની પ્રેરતિનો બગાડ થાય ? આત્માને પાપનો કલ્પ છ
માટે કહે ? તે કાર્ય છે તેનો મુધારો તે ધર્મિજો નું કાર્ય છે
આવી રીતે કાર્યકારાએ દોડારા છ તે ક્યાય કેમ ? વિચાર કરી
દોડનારા નહિ જ ક્યાય એ નિયમ નથી કારણ વસ્તુ ક્યા
રૂપે હોય અને વિચાર કરી રીતે ? તેમા અનિષ્ક્રિયપણુ છે તેમ
પરીક્ષામા પછુ જેની જેવી મુદિ’ હોય તે પ્રમાણે થાય વિચાર
અને પરીક્ષા ઉપર આધાર રાખનારને તમે જાણા ગણો અને બાળકને
નમિ ગણો તે કમ ? લિંગ એ કાર્ય છે કાર્ય દ્વારા નિષ્ક્રિય કરનારા
જ નહિ, પછુ વિચારદ્વારા જ પરીક્ષાદ્વારા પ્રવર્તવાવાનો

તો ક્યાં વાત સાચી જણાવેલાં છે કે-ચાર્યાનો વિરોધાપ
સપત્તિ । ક્યાણુભાષા ઇણા એ વાત બોલનારો ને બોલે
તેનો ખુલાસો કર્યો ત્યારે માચી વાત ખ્યાલમાં આવી ત્યજ બેઠેલા
નમીનભાઈ છતાં ઇણી કેમ ? તો તે જુ । હવે આદિ વિગતોમાં
પરીક્ષા કરવાનું કહે છે તે બાબત વિગત જણાવવાની જેમ અગ્નિની
સાથે ધૂમાડો તે અનિયમિત ચિહ્ન પણ તાપ કે અનવાદ તે નિય
મિત ચિહ્ન મળ્યાં અગ્નિનું ધ્યાન મગડી એ નિયમિત નથી
એકમીનના પાત્રપરિ મળ્યાં છ ચૂલામાં જ અગ્નિ હોય રથાન
વગર અગ્નિ ન હોય આધા મા જ હોય પણ તે સબંધ બદલે
હોય કારણ વિગત ન તે તો આલિંગ સેવુ એટલે બાલ વિચને
અમાર કહેશે અને તેથી જાણ બદલાય સંચોગની પ્રકૃતિને જોઈને
તેને જ ધર્મનું રથાન મળે મધ્યમ બુદ્ધિવાળા વિચારેને જોઈને
ધર્મપ્રકૃતિ યે પણ તે પરીક્ષના વિચારે નથી સેના પણ ધર્મીઓના
વિચારે સેવાના છે એટલે ખાનખીવામાં મૂકવામાં મોલવામાં મન
વચન અને કાયામાં આ વિચાર રહે છે તેના અંગેના વિચાર
સેવાના છે જેમ પરીક્ષાને મને જણ પરીક્ષમાં રહે ને તરવ દોષ
તેની પરીખા જે તપાસે તેનું નામ મુક તેના વિચારે સુધી પહોંચે
તે મધ્યમ બુદ્ધિ અને બાલ વિચને જુએ તે જાણ કરે બાલ વર્તી
વધી કેમનારને જાણ મ મળ્યાં ? તો જાણ ન વસ્તુ રહે તે ।
અને ધર્મને કહેશે સબંધ છે તે મધ્યમ અને જુદના અંગે કહેશે
ધર્મ સાથે મળે છે તે તપાસ નાલ પ્રકૃતિ કરીને જો તરવ
આક્રિતી તપાસ કર કરવી તે અત્ર જણાવાશે

વ્યાખ્યાન ૭

અનન્ય એક ઘરના ગુલામ, આપણે અનક ઘરના ગુલામ
ચાલનાર મદારાળ ધામનાં દરિદ્રસૂરિજી મં ૦ બન્ન

કવેના ઉપકારને માટે પોષ્યક પ્રકલ્પને રચતા થકા આગળ જણાવી ગયા કે-

“ જુધસ્તુ માર્ગાનુસારી ચ. ”

આ મસારમાં અનાદિજાનની રખાણી કરતા કરતા મનુષ્ય-
જાવની પ્રાપ્તિ થવી મુશ્કેલી હતી છતાં તે પ્રાપ્ત થયે, પણ મુશ્કેલીએ
મળેલી મીઠાને ઉપયોગ ન કરે તો તે મુશ્કેલી વેડી નકામી. જેમ
એક મનુષ્ય દોડી દોડીને રેલવેને પટ્ટેથી પેટેફોર્મ ઉપર બેસી રહે
અને ટીક્ટ ન લે, તો તેની જુદીની ખામી મળ્યાવ, તેમ આ મનુષ્ય
જેમ મુશ્કેલીથી મળેલો છે અને જો તેનો ઉપયોગ ન થાય તો મૂર્ખાઈ
મળ્યાવને । આ મનુષ્યભવમા ખાનપાન, મોજશોખ સર્વ થાય છે
તે જ તેનો ઉપયોગ છે ને । જેમ ખાનનાત જૂન ખામ છે કારણ
નમારે જોઈના હતા વિષયો, તેજો તમને કખવમા સખ્યા જેમ જીને
અ તે મનુષ્ય બરુપોપાયણની જવાબદારી ઉઠાવે જ્યારે વિવચવાસના
તૃપ્ત કરે, જોના કરતા જનવરને તો વિવચને અ જે જવાબદારી જ
જોતી એટલે તેમા તુ હોત તો સારુ અદિ મનુષ્યમા તો સી
હોકાની જવાબદારી વેડવી પડે છે શાના અ જે ૧ વિવચને અ જે,
પણ જો જનવરમાં હોત તો તે જવાબદારી ન જોમવવી પડત પણ
વિધાતાએ જૂલ કરી કે તને મનુષ્યપણમા નાખ્યો રસનેન્દિયના
અ જે વિચારીએ તો મહેનત કરી પેસા કમાવીએ પણ ખાવા
પાણીએ પણ ઠીકી મકોડમા જન્મા હોત તો વાંધા જ નહિ
ધાણેન્દિયને અ જે વિચારીએ તો મુમધી પદ્ધત માટે પેસે
ખરચીએ તે મનુષ્યપણમા મોધો થાય પણ જો અમરૂપ જન્મા
હોત તો રહેજો તજમહેલના જમીયામા સર્વવિકારી કમળ ઉપર બેસી
મકત તેમજ પચેન્દિય તિર્થ યમા જિવન થયે હોત તો પોપટ આદિ
રૂપે રાજમહેલમા સ્થી શકત પણ આ મનુષ્યભવને અ જે સાધ્ય જો
વિવચબોગ્ય હોય તો સાડુ શુ ૧ કહે કે જેવી ઠાઠ સ્થિતિ હોવી
જોઈએ ૨ જ્યાં ધમ્ અગર પુણ્યપાપનો વિચાર આવે, એદન્દિય

વિચાર ન કર તેથી અમલી કહવો પડે શુનામી એને શેષની અડ
 ગાએ માલતુ ગેશુ દિન જેના ચાર તેનું વર્તન તુ પોતાના દિન
 અહિનની દરમ્યાન આ વિના રોના મદદ પ્રમાણે વર્તવું તેનું નામ
 શુનામી તેમ મહિ આત્મા ધન કુટુંબ અને જાતની છે પ્રાની શુનામી
 કરે તેનું દિન તથામ છે પણ પોતાનું દિન । તુમે અને તેથી
 તે જનન નો મનસાર છે એમ માનો જેમ આપણા ઘરે ગાય કે
 ઘોડો હોય તો ચાગ ચર દૂધ મારે અમર ભાર વહે અને છેવટ
 નિદ્રા અતમ કર તેમ અહિ આપણે કુટુંબમાં જનન રૂપ છીમે
 મરણુ વેદ મીને લાગ પૂ । મરીમે જીએ તાર કે યોગે પાતાનું
 દિન ન જીએ પણ કષ આપ મમ મે મો જિદગી પૂર્ણ થયે
 જન, તેમ આપણે પણ શુનામ જ છીમે ત્યારે યોગે તો એક ધ નો
 શુનામ પણ મારણે નો મને ધરના શુનામ છીએ કાળ
 પિત્રાધ-કુટુંબ મળે રી દરકની મો મરીએ, જીએ, અને કેવો
 મરી જઈએ છીએ પણ કષ મેળવના નથી માટે મધ દર નથી
 તેથી જેઓ પુણ્ય પાપો વિચાર ન કરે આત્મમ્યાણુનો વિચાર
 ન કરે તેમ જ જ મ-મરણની બીતમા મણુ ન હોય એને
 જ મની પ્રથમ દશા અને મરણુ પછીની દશા ઉપર ખ્યાન ન
 રાખે તે મરી પચેન્દ્રિય જતા શાસ્ત્રમુદે છે કે તે અસચીજ છે,
 પછી તે માર્ગ પણ મતિવાગો હોય, અને તેથી દલિવારોપદેશિકી
 મરના દિનાએ અમે મરી જીએ મરી છીએ સચી કાણુ ? જેઓ
 ધર્મ, પુણ્ય, પાપ, જીવાદિ તત્ત્વોને મમને કે જાણે તે જ મરી હોઈ
 શકે જેને ધર્મનો કે પુણ્યપાપનો વિચાર નથી, આત્મકત્યાણુનો વિ
 ચાર ન હોય તે મરી મણુતા જ નથી અનુભવણુ એ અપૂર્વ ચીજ
 છે તે આપણને મળી જતા તેમથી સાધ્ય ન સાધી શક્યા તો પછી
 અકુમ કરી દેવની આરાધના કરી અને વરદાન માગવા જણાવ્યું હોય
 અને ચિન્તામણિ પ્રાપ્ત કરવા ત્યા માગવા વખતે જાણીયો માગાએ
 તો શું મે ? જેમ દુર્ગમ અનુભવન મળવા જતા છેવટે વિષયોની જ

માગળી, કે જે નમા નરમા ખાવનાર હ આથી બીત જ જુ પો
 છે મનુષ્યજ મેળના પત્રી ધમની લધના રખી છતા નાન્યતા
 એ સખી ૧૫ ખુ યુદ્ધિ લાપ્તમની નિચિત્રતાને લીધે જુદી છે
 છે જા મે જુલમ મુને ૨૦ સુગ્રાન્નુ યદુ ગાન દેવ ૨ તે
 અટ પ્રવચનમાના એટલુ જ હોત સ્વગાન થવાના સ્વય મમયે
 મે ન તલ ચા પખુ તાર એગે મુદ્ધિની તીનતા મહા ગારમાના
 છે ૧ મુધી ૧૫ અને તેથી મયે ૬ પાયમે સુગ્રાજ મુદ્ધિની તીનતા
 મહા ૧૨ તો તેમા નામ ૪ ૧ જ્યન્યથી ગા મે ૨૦ જાને તો
 અ ૨ પ્રવચનમાનાના ૧૧મ માત્ર આજુ તેનુ મધ્યવન નદિ યેલા
 મો એમ મ્હે છે ૨ તેનુ મધ્યવન જલુ જાને અદિ તો નામ માત્ર
 આ મે ૨૦ મોહ ૨૦ અજુ દાર નો પજુ ફીજુમોહનીય ૧૫
 અદિ આ માના છે ૧ મુધી ગાનની તીનતા મને મહા હોત એગે
 ૧૫ ૧૦ ચા ૨ ગાનવાળા અને ૧૬ સ્વગી તેમજ અટ પ્રવચન
 માનાના ૧૧મ માત્રવાળો જલુ ગારમા ૧૧ છે હો ૧૨૦ ધર્મ માધવાને
 તેણે થયેલા અનુ સ્મા તીનતા મહા હોય તેમા નવાઈ નથી અને
 તેથી શાસ્ત્રારે તજ પ્રકાર કર્યા એટલ જ્ઞાન મધ્યમ અને બુધ પજુ
 હોત એ જ પ્રકારના હોત એવો નિયમ નથી નવમાથી તેણીની
 શાસ્ત્રાન કર તેને પજુ વિચાર એ જ હોય ~ મારાથી બીજા જીવને
 વિધના ન ધાર જોમ અહંનાક મુનિને દેવે કૃત્યો છે સ્ત્રી રીતે ૧
 જો કૃત્રીને અને તેથી તેહીની ધાર અપૂરક ઉપર પડે છે અને
 તેથી જીવની વિશ્વધના થતી હોવાથી તેમનો આત્મા કપે છે આવી
 ૫ જીવ ૩૨ અનુષ્ઠા છે તેથી ધર્મને નાધવાવાળા અર્થ જીવે
 સરખા ન ૧૫

જમાલીના મતે નવે તરનોના મુરકેથી.

જ્યા બુધ ન હોય જુદા જુદા ૧૫ તેથી તે જોળખવા થી
 રીતે ૨ તો બાળ ૧૫ તે સયોમિકે ગિવાજેને જોમને ધર્મને માને
 શાસ્ત્રીરિ મયોગે ૨ સુચારીને ધર્મને માને તે

શાસ્ત્રીય વિચારોને જોઈ તપાસીને આગમ તત્ત્વને માને તે બુધ,
 એટલે પરીક્ષામાં જ્ઞાન હોય તે બુધ, આત્મીય પ ક્ષિપ્તમા કારે તે
 બુધ આવી રીતના ત્રણ પ્રકાર આગમ પણ જણાવી ગયા છીએ
 આમ હોવાનું કારણ જાણક આનું જુએ અને આ જ જુએ, તેમ
 મધ્યમ અને બુધ માટે પણ વિરમ બાધવાનું કાણુ શકે છે તમે
 રાક્ષસ માગો છો ? તો અમે જાણકને વિચાર કરવા જતો હોય તો
 શક્તિ નથી તેમ નિષેધ પણ મના નથી પરંતુ એ શકે જ નહિ
 એની એ તાકાત જ નથી કારણ જાણક કહેવાય ત્યાં સુધી કે જેના
 પ્રયત્નોમાં સુદૃઢતાનો નિયમ નહિ જેમ હોળીના દ્વારે ધૂળ ઉઠાવે
 અને હીરાગીના દિને ગુગડા લગા સજ્જમારીને પહેરે તેનો પ્રસન્ન મર્યાદા
 શુભ જ હોય એ ન બને તેમ અહિં જે જાણક ધર્મપરીક્ષામાં કતરતો
 હોય છતાં તેના પ્રયત્નનું સુદૃઢતા ન હોય, એટલે જેના વિચારોની
 સુદૃઢતા ન હોય તે પરિણામવાળો તો હોય જ ક્યારેય ? તે તો માત્ર
 ખ્વારના મયોગે જોઈને કહેવું પડે જેમ કે તપવાળો, ચક્રવિદ્યાવાળો,
 રાત્રિજોગન ત્યાગવાળો દેખીને ધન્યવાદ આપે માત્ર ખ્વારના મયોગે
 જોઈને ધન્યવાદ આપે પણ અદ્વિતીયતાની કોઈ પણ માત્રા ન જુએ,
 અને તેથી તે પચાગ્નિ તપસ્વાદિની ક્રમાભિજ્ઞતા આવી જાય તમારી
 તપમ્મા દેખીને દુઃખ થાય તેના કરતાં પચાગ્નિ તપ જુએ તો વધારે
 દુઃખ દેખી તેને ધમ માને એટલે જાણક સુદર જ પ્રસન્નમા હોય એવો
 નિયમ નહિ. એટલે જાણક નયોગિક આચારને દેખી જ્યાં ધનવાન
 થાય ત્યાં ધર્મે પ્રભુવીરતા વખતે એક આમમાં તળાવી છે તેનો
 છોકરો વડેતની સેવાના મિહાંતવાળો છે જ્યાં માખાપની મવા કર
 છે ત્યાં અબનકુમા આવી યજ્ઞ ત્યાર આ અબનકુમારની મવામાં
 પજો મરણુ માનવ પણ તેમની સેવા કરે છે તેમ શ્રીહિંદની સ્વાત્તા
 પ્રમગ આજ્યા યાવત્ પ્રભુ વીરની સેવા કરી જેની સેવા કરવી હોય
 તેના ધરની મર્યાદા જાણના થાય નહિ તો જાતનીને જગના જેવું
 થાય ખલાડીએ થાગીમાં પીસીને જગનાને ખાવા કહ્યું તે માત્ર ન

સાગે લાલક નાથન અપાપ તે જ બહિન ચાર તેમ અદિ જેના
 પ ની મેવા કરી નાપ તેના ચિ હો તેવા પ' અદિ મેવા કરી છે
 એ મિલકાન હોય એતે ચિન્હ પ્રભુ વીંધે આપ્યા ને લાંબા નનાગીમા
 થી પ્રવાન અને મારુ ૧૫૫ જે આયો તેડુ તેડુ બાગર હુ
 છતા ખાળકનો સુદ જ રાત્ર ચાર એ નિવમ ઠી. જે નયમ
 ભુલિવાતો તેપ ને આચારમા મધ્યમ દે એતે નિરમિત ટુદ આ
 નાનાતો હોય ખરા મને ન પશુ દોર એત ઇતિવાસમિતિ આદિ
 નિન્દવોમા ન હોય એમ ન મ્હી ડીએ તેથી મધ્યમ ભુએ કે છે બી
 તેથી દારીગિ નતેગેમા નાધુપતુ ભુએ એમ ખાવા લિવામા એવ
 નાકમા વનનમા પ કવવામા ભુએ પશુ નેને એ પ્યાત ન આપે
 કે પન્થકપ્યાલ દરવામ મેના ભુએ પશુ મીએ દિને મચાર ચાગ વા
 ચૂતો નળમગે એતે તત્તવ માચાગ મદાસ્તા મતેગે અને અદર
 નુ પશુ ભુએ જેમ મોના ડી મોગી મારે કમ અને પતર પશુ ભુએ
 તેમ અની બહા વિચગ મચોએ ચિન્હ-પિંડવિહરિ આદિ
 તથાનવા નાથે અદરુ પશુ ભુએ એતે મારને અનુમરે એનો
 મર્ન મેા છે એતે મિતેમર કનવા મારને અનુમરે છે કે નરિ
 ઇમિતમિતિ આદિને ભુએ મ્હાના ત્યામને પશુ ભુએ, ગા ખરી
 મોગી મ્વા ૨ તો મારને અનુમરે છે કે નરિ. હવે જેમ જમાદી
 અને મદાવીરમા ૬૨ ગા ૨ તેમની અપેાએ જમાચિ મેરો
 કાગ્ય મ્વા પગ કપુ કટે અને વીર પન્થમા મા મ્વાની રા આતથી
 કપુ મ્હે હવે કપુ ને તો નોમ છે પશુ જે મ્વા ના યુ તે તો ધાપ
 તે જ મ્હુ મળાય નરિ તો અધ ચક મળ્યા શ મ્વાને કપુ મ્હીએ
 તો અનુરુ મુ હાન ત્યારે મુકેની, જેમ મુખલ જવાન નીગેતો વચમા
 રોકાન તો મુમર્દ ગણે મે વાકય મેદુ પડે અને નરિસ્વ રહે અદિ
 જમાનીના સુદા પ્રમાએ ન્યુદરિએ આપ્યુને મ્વા પગી કપુ મેલીમે તે
 દીક સાગે પશુ સોના ચાદી મ્હ તેના માપવાળા જાળવાએ ન
 તોવાપ એ તે રી કે ચરથી તેના જરા સુદમદિથી આગળ

માનો તો જમાનિના મન પ્રમાણે નવે તત્ત્વો જમડી જાય જેમ મનુષ્ય
મરીને દેવતા ઉપજ્યો, તે મરતાની માથે દેવજો થયો અને આયુષ્ય
ભોગ યુ તેથી દેવજો ન મરે તો ? મરણ બાદ મનુષ્ય આયુષ્ય
છે નહિ અને દેવજો હું થયો નથી તો પછી તેને કેવો જા ?
હવેન સમા પછી જ દેવ મહેતાનો ? ના કીમા નિર્વચણમા
હવેન માય ત્યાં જ તે ગનિનાજો મ્હોએ તો મુરખી જેમ અણવ
હવેન આદિ જે ભયે ભેગા થાય તે મમો હવેન ન હોયે કો
જીવનત્વમા મુરખી અણવત્ત્વમા પણ મુરખી પુણ્યમા મા પિ
ણ્યમા થવા માડ્યા ત્યાં ન બધાય પછી તે પિણ્યમા પૂરે થઈ જાય
પછી જ પુણ્ય બધાય અને તેની જ રીતે પાપમા મમજનું કાઢે
માણે કાઢે ન માને તો મુરખી માથરના અને સવરના અંગે
તેમજ નવર નિર્જાને અંગે પણ મમજનું માનત મોમ તે આ
કર્મો છૂટે તે મમથે મોક્ષ નહિ પણ છૂટના પડી મોમ એ રીતે એ
પણ તત્ત્વ જમાનિના મતે ટમ્બુ નથી બાદિ બલ્ય મનને મા વિદ્યાર
પિરિશુદ્ધિ સમિતિ શુભિ - આદિ આડે પ્રસન્નમાતા અને માનસ
કાંતિ માથે અનુષ્ઠાનો જમાનિનો પણ હના જના એ તત્ત્વમા
ખસી મરેના હોનાથી સામન બહાર ગળ્યા તાલ્લિ દિવિવાળો ભગ
વાન નિનેષ મહાજો બતાવેના નમ્યવ્યનાદિ રૂપ રૂપની જે
બતાવેની છે તેને તપાન તર પડિત કે મુખ કહેનાય માળ્ય
મધ્યમ અને રૂપ એ રીતે તથે પ્રાપ્ત કરેના ધર્મની આપના
માટે જમાના

જમાલી સર્વ બાદિ ક્રિયા કેના અનુસરતા નોતા

શબ્દ અને વચ પણ પ્રમાણ ન તાવો ભેદએ અને તેથી
મહાવીરમદાગજો જે ઉપદેશ આપેના છે તે જ્યાં જ્યનભરિત
એવે ? જોતમ ! એક મમર માત્ર પણ પમાદ જે નહિ વા કપ-
દેસ વચર વિચારો-નકામે ભેમ આગળ ભાગ્ય નેવે રમ ખાટરે
મોગી ખોડ કેમ ? તો માતમને સમજુ માન હતુ ? મમર પ્રેસ

તુ સાન તો કેવળીને દોષ અરૂપીનુ ગાન તો મરંગ સિવાય બીજાને
 દોષ ન નહિ વ્યવહારિક કાળાનિ રમણુ અરથને દોષ મમય તો
 મરંગ સિવાય બીજાને જણાવ તેમ ન જોતો હતા પ્રભુ વગિ ગૌતમ
 આશીષને મમતાના પણ પ્રમાણ ન કરવા હશે? કેમ આપ્યો?
 મમયનુ ગાન તો કે નહિ જાણ્યો પદોગ પદ અતર્કુદતનો દોષ,
 મમર અરૂપી છે આ રૂપ થી પ્રભુ ગીત જણાવે કે કેમમર પણ
 પ્રમાણ ન થવો જોઈએ જેમ દનિસામા મીએ છીએ કે જેક જણમને
 પણ કરે ન પડવા જોઈએ તેમ આદિ કાણ કે સવમાય અપ્રમતપણ
 કેવ જોઈએ તેથી નમવનો પદ આપ કરીય નહિ નમ કરમાવ્યુ
 અને તેથી વીન રથાનકમા તાર્થ પજારો ભાવવાની વાત કરી છે ત્યાં પણ
 કાણ કે સવની વાત કરી પાવુ મમતાની ન મ. આદિ ગૌતમરવામી
 કને નમતાનો વપરોગ છે તેથી હવે મ આપ્યા હ એમ નહિ પણ
 તમુ કય પણ નમદ ન કરે તે માટે જણાવુ છ હવે મધ આવી
 ગીતે તત્ત્વને જુએ એન કાણુ નવ જોટના કાળ પણ આપમા જાણ
 નહિ આદિ વિરાસના અંગે મમર શુદ્ધ નથી મ્યો તેથી મુખ તે
 માર્ગને અનુમટે ન પ્રમાણે ચાને મા હવેથી અક ભરના હમ
 પશ્ચિમ આપમાને નિર્ગસ રગવાવાળા અને પુણ જમાવનાર
 છે અને તેમા અથમ પશ્ચિમ થય અને પગી પુણ્ય જમાય તો
 શાસ્ત્રમન કરે છે કે જે જે નમયે દુનિયામ જોવો વ્યવહાર દોષ
 તેડુ બોલાય મળિયો પમાભાવ પદુ ઓડ નથી આપતો કાણા
 વાગો આજાળ મો મોતી હીં માનાના વ્યાપારવાચ રનિથી
 વાત કરો તેમ જેન શાસ્ત્રકારોનો વ્યવહાર સમસ્યો છે તેથી જે
 જે મમરે કવ આપા, મમર નિર્ગસ કે જમાના આવમા પ્રવેશ
 કર તે તેમમરમા (મમતાના નહિ) “કડેમાણે કડે” ન માને
 તો તે જાનતો મમરે ચર્ચ જ્ઞા તેથી શાસ્ત્રકાર જોઈમા શબ્દમા
 મદ છે કે તે તે મમર મુખ અનુભ કરોને જાધી લે છે જે વખતે
 જેવ

આવ તે તે વખતે તેવા કરો જમાય છે

છે નમ મનુ ? તો હવે જ્યાં સુધી યોગમાં પ્રવર્તેલા છે સ્વામીથી ગમે છે અને તેથી જોગીપણમાં યાગની પ્રાપ્તિ છે અને બધું પણ ઠ તેથી તે જે કાંઈ જે જે બાવમાં પ્રવર્તે તે તે સમયે સાધવિગેરે જમાવી સર્વ બાધ મનુષ્યોને કે તો પચમનિનિ અને વળુ શુભિને પણ આચરતો હતો જ્યાં આર્મને અનુચરવાનું તેમાં આજે માટે છે કે તાસ્વિ આર્મની અહ આર્મને તેને જ અનુચરે તે ૪ પડિન એકે હરિયામનિનિ આદિ કે ત્યાંમાનિ ન પણ તેમ તે પણ માનવામાં વાધા નથી જેમ એક માધુ નીમાં કુનરે મીને કાંડે છે મુન્નેમ કુનર છે તે મધ્યમ પાસનની દટિમાં છે અને માવાળા પણ તેવા છે જે નન્દદટિવાળો છે તે વિચારે કે આર્મમાં છે અને તેથી તે પડિન મગુલ

ધર્મની સ્વરૂપની પરીક્ષા

પ્રથમ ત્રણેને અંગે જાણે નિષ્કૃષ્ટો મ્યા દત્તા વિગમાનને જેમ વાવાળો બાળક વિચારવાળો મધ્યમ મુદ્ધિ, તરવને તપાસે તે મુધ આવી રીતે પરીક્ષા અને પરીક્ષા કારણે વિભાગ ક્યો હતો તેમ અભિ સ્વરૂપ કારણે નિષ્કૃષ્ટ ક્યો છે એટલે ક્યો વિચાર અને આર્મની તપાસ એ નસવાળાનું ગાલ મધ્યમ અને મુધનું સ્વરૂપ જણાવતું જ્યાં આને જાણ કેમ કહેવો ? જેમ એ મનુષ્ય કસબાગ, તોલકારા કે અભિદારા પારખે તે પણ સોનું એવાર તેમ જાણ મધ્યમકારા પારખી દેવશુધમની તપાસ કરે તેમ મધ્યમ અને મધ બીજી રીતિએ પારખીને દેવશુધની તપાસ કરે પણ તે બધાને છેવડા સાધ્ય તો દેવ શુર અને ધર્મની માધનાને ! મેઈ આર્મને કોઈ ધોડા ઉપ કે ગાડીમાં આપ્યા તે મધાનું માઈ નાનમ જલુ તે તેમ અદિ તણમાં ફરે જો ? આપું પિજમ કેમ ? આવી પચાતથી શુ મમ છે ? રાટલા મમા એટલે મસ ૪૫૫થી મનન રી ? દેવશુર કે ધર્મની પ્રાપ્તિ માય એકે જલ બીજી પચાત કરીને મમ શુ ? વાત ખગ દેવશુર અમે ધર્મની પરીક્ષા ઉપ જ તત્ત્વ જ પખ જે પરીક્ષા કરવાની દટિ

૮ તેમા કોઈ મનુષ્ય મળ્યા ચરમા પહેતાન થશે જેને તો તે કાળ
પણાન જ જુએ, કાન્ય ચરમા કાળા ■ જેનુ માપન જેવામા મને
તેનુ દમાવ લાઇ કે પીગા ચરમા લેવ તો નેમા તેનુ જેવા કાચ
જિની નીનો લેવ અને થોડા આડો નખેડ લાઇ તો ત્રિનિજ કાચના
જેનુ જે એને કાચના સ્વ ધ કપ પ્રતિનિજનો આધાર કે છે
તેમ અદિ પખ દેવ રૂઠ અન ધર્મ એ જ સ્વરે છે જેનાર
આત્મા ધર્મિષ્ઠ છે તેમા હ નથી પણ દખરાની દટિ જુની લેવ
તેમા ફર પે વિગતાયએ જેને તે નાળા વગેને વિચાર્યા કારણે
જુએ તે મધ્યમ અને તારવાડએ દમે ને બુધ દવ રજે મ્હ જ્ઞાનું
જેવા માગે છે તથી રીતે અને તે સરોગિત નાદિ ત્રણે મિથિ
કેવી લેવ એ રજે પરીમામા કે જણારી મુપપમ મમજ દેશના
દેવાવા જેવી રૂતે દેશના દેવી ને અધિકાર અને વર્તમાન

વ્યાખ્યાન ૮

જૈન અને અજૈનોની દષ્ટિએ ધર્મવ્યવસ્થા

શાસ્ત્રમ મહાવ્રજા શ્રીમાન્ દરિભક્તસૂરિજી મ જન્યોના
ઉપદેશાયે મોક્ષક પ્રકરણને અંગા થમ નામળ જણારી મતા કે—
' કાલ પદવતિ લિજ્જ ' આ મમામા આર્થ નાવ ધર્મની ઈચ્છા
વાળા છે કાર્પણ આર્થ ધર્મની ઈચ્છા વગરનો નથી અને તેથી
પાતે રમ મરતો લેવ કે ન કરતો લેવ પણ તેને ધર્મિષ્ઠ મ્હો ત્યારે
તે પુલી થાય અને અધર્મી કહે સો નાખુશ થાય એવે જુડો
એવો પણ જાનો ચન્દ સાભળી ખુશ થાય છ વળી પાષ અળખા
મણ દાવાથી પાષી કંદવાથી પાને નાખુશ થાય છે આરોગે પાષ
અનિષ્ઠ છે અને પુણ્ય ઇષ્ટ છે હવે જેમ જેમ વસ્તુ કિમ્તી તેમ
તેમ તેનામા એટલો લેવ ધૂળ, મોટું નાખ્ય વિગેરની બનાવ કોઈ
ન કરે ન્હુ તેની કિમ્ત છે જ નહિ જે કિમ્તી લેવ તેની

લો । બનાવટ કરે ચાલીના અંગે જર્મન મિત્તર તેમજ મોના, હીરા-
 મોની માટે બનાવટ થતી પણ ધૂળ લોત્રા માટે બનાવટ ન થઈ શકે
 શુ બનાવટ નહિ થવાનું ? કાલુ તે કિમ્તી નથી બનાવટ કે નકારીતો
 ભય કિમ્તીના પાણ છે આ બાબુ ધર્મ એ કિમ્તીમાં કિમ્તી ચીજ
 છે કેમ ? તો જમ્બની પણ પાઈ મગે તો પૈસો પાઈ ત્યાં કિમ્તી
 તેરી જ રીતે - સાચા રૂપિઆના ગ્રેણ આવે તેથી આના મળા
 રૂપિઆ કિમ્તી હવે ધન માન કુટુંબકળીતો આતિ તમામ વસ્તુ
 ધર્મથી મગે છે દુનિયામાં ન મળતી ચીજને પણ ધર્મથી મળે છે
 અને મળતી ચીજને પણ ધર્મથી જ એમને પુણ્યથી જ મગે છે પાઈ
 લાખે કોઈ પૈસો ન આપે પણ ત્રણ પાછાએ લાખ જાતો તો પૈસો
 આપે તેમ ધર્મથી ત્રણ પાછાએ પણ આપે અર્થિ એક પુણ્ય જ
 એની દ્રવ્યતમ ચીજ છે કે જેનાથી મર્વ ચીજને મગે જમનમાં કોઈ
 એવી ચીજ નથી કે દરને પચોદ્વપણ મનુષ્યપણ અને લાખી
 આવડતા તે મર્વ ધર્મથી જ મગે છે દુનિયામાં મળતી ચીજને ધનમાં
 કુટુંબ આતિ પણ તેનાથી જ મગે છે એમ ગૈરિયાને જરાની ઈચ્છા
 પણ પોતાને અપજનને દે છે તેમ શું થાય ? નાન જમાડવી તે
 કાચની બાજ છે તેમાં ચોવગીવાને બોનાવી નાનનું ખર્ચ પૂછ્યું તો
 દોઢો કલા પણ કે બસા મજૂર કર્યા અને જલ ખાવવાની વાત
 કરી આ બાબુ તેસારી કરી શાન નાન જમવાની છે 'કાચનું
 બાજનું' - એ 'ધનુ મમાર્થ' અર્થિ ચોવગીસામાં કોઈ માત્રિ
 નથી ઠતા જોત આતુ તો ખરે મિનાજાનો કિમ્તિ દોવાથી ધીધી
 મણ થયેલા લાડુએ જોયા અર્થિ મડ ખીતવા અને ધી પાછી
 નખાયુ ધીની તપવી માથે દીવેલની તપેરી હતી તે પણ નખાયુ
 અને રાત્રે લાસ તે વળાઈ મયા સવારે જમવા દાણે ઓડી લાવાની
 બોલી ત્યારે લો । દીવેના વાના એમ જોવવા લાયા તેથી ગ્રેડને
 જશ ન મળ્યો અર્થિ ભાગ્ય વિના જશ પણ મળતો નથી હવે મર્વ
 વસ્તુ પુણ્ય ધર્મને આધીન છે અને તેથી જમનમાં કિમ્તીમાં

કિંમતી રીત ધર્મ છે અને તે કિંમતી થયો તો પત્રી તેની પાછળ
 જરૂર નહીં થવાના અને તેથી જ ધર્મના કાળાઓ ધણા છે અને
 આ કિંમતી ન રેત તો રાગ થાત જ નહિ જેને જોઈએ તે આખ
 રાગી મમે તો જ અમલી માન મળે પણ દારી ગખતી નેમએ
 એટલે જેની મકો નમ્ય થઈ દુષ્ણ અમલી માન રવો દેવ
 તો ખમ દારી ગખતી જો એ અદિ ધર્મ આસને દટ છે પણ
 તે ખમ દારી ગખે તો જ વર્ષ શ તે વિના અલી ધર્મ ન જ
 મળ સર્વ દાનમમે ધર્મને તપામીને તેવાની વાત મ્હે જ પણ
 મારો ગખવાનો આ કિંમતી છેકત જાપના મ મ સાત મે મય
 જાપ મારા ન નિ ન મેનાથી ચિરાતો દાવખાવ તપામ ત્રીમએ
 મ કમી મ મી તપાસી જેની કમી જો તે જગત છે કે નહિ એ પણ
 જુએ તેમ અદિ ધર્મ તપાવાળા જુગી જુગી દિલે વિચાર કરે
 જેમને તમી કુદિ નથી મ ન કે વિચાર નથી તે માન જાત
 નિમ માન દેખીને ધર્મના તપામ કરે એટલે સાધુમદાસના જાત
 વર્ના-નોચાદિ ગાયત્રી કિયામનિનિ આદિ ન્યાને તપામ મધ્યમ
 મુદિરાગો મે તપામ મે તમ તેવામા કમી જવાનુ થાય તો માર
 એમ મ મ તો નાનીનકાળમા એ મ્હે જલમમા જવા માટે
 મે મારવાદ લીડા મે માણુમ બીખારી સ્વામી મતો અને
 તેને મામા ખાવાનુ નાન મ ન એટલે તે બીજો દિને બિદા માટે
 ફરી નહિ મીનો દિને એથી મ્હે ખાવાનુ આપ મારિ મારવાદે
 દેખુ કે આપો જરૂર ક્યો ને અદિ પત્ર વિચાર છે કે મે બે દિન
 ન ખાકુ એટલે પેરો બાનિ કરે છે અદિ જમે દિવને આપરે જરૂ
 ન છે અદિ દનાથે રિચ ક્યો કે દવે માત્ર અતિ ની મમ
 થા નાર્યનુ કામ શુ જી સ્વામ્યામની બાએમે મૂપગી બાધી રત્રો
 મ્હે બકતો થયા બોલ ન જુ પેરો એક લાવે છે તેને સા
 માર દ બીજાને આપ માનવાના થાય જ તેથી જો બોજન કરા
 તે આદ વમ અદિ આ માંયુ નામ એકધિરે

તેનામાં પ્રભુ શીર પધારાં ત્યારે માનુષ્યો કને છે કે-ગોચરી જાણ્યે
 ત્યાર પ્રભુએ ॥ પારી ભૂત તે પેના મધ્ય માં મળેને આ પા
 રના પછી વીર અનુભવિ આપી ત્યાં ગૌતમસ્વામીએ પૂછ
 કે કેમ પ્રથમ મનાઈ પ્રી હતી અને હવે કેમ જવાનું છે
 છે ? એટલે આખી રાત મમજારી, અને છેવટે મુક્તિ મનાઈને
 કહે કહે એ પિત્રિનાં તને અનેકપિ કિંચિત્તે જોવાને હિંચે છે આવી
 ગીતે ગૌતમસ્વામીએ કહ્યું પછી પોતે વિચારમાં આવે છે કે-મને
 કોવાનું તત્ત્વ રૂપે મધ્ય મધ્યા પછી પણ વિચાર આવે તેવું નામ
 જ માધુસૂદન તે વિચારે કે-તે માનુષ્યો તો ધણે ધર જાળે છે
 છે મારે મારે પાંચાની તેસારી જાણી જાણે થાય છે તરીકે મધુક
 પિત્રેનારાગો હુ તેઓ માનુષ્યો મિત્રી રે છે બાળ-મૂળા
 પાંચાની વાટ જ જુએ ગોચરી ગુણ છે કે અગુણ તે પણ ન
 તપામ બાળક માત્ર બાળક મયોગ્યને જુએ પણ નિનમો ન તપામે
 બાળક ધર્મની પરીક્ષા મહાત્મા સત્તેજોથી પ્રેરે ત્યારે મધ્યમ સયોગો
 અને નિયમોને પણ તપાસે નિયમો કરાં પાસ મમિતિ બો તણ
 હમિને પણ પાસે તે હવે તે સમિતિ હ ? પારિવારિક શબ્દોનો
 અર્થ મહીએ તો આનરામાં, આનરામાં જોતાં ત્યાં વસ્તુને મૂકવામાં
 અને તેને હો નામાં પણ મારી આનું જ નામ પાસ મમિતિ પાસની
 મારી આપ માર વચન અને મારા ઉપર મારૂ હોય એવે સયોગિ
 સ્થિતિ સારી તેના નાથે આ મારીરિ સ્થિતિ સારી હોય તો જ
 ધર્મ ગણાય એ નારીરિ સ્થિતિ મારી ન તોય તો ધર્મ ન ગણાય
 મધ્યમ આ જ તેને જુએ, અને મુધ પુરે ૧ ને જોવા સાથે મિદ્ધા
 આ છે કે નોંદ એ મુખ્યત્વે તપામે દિનાદિ પાસનો ત્યાગ
 નર હાર્ન રીએ રાજ્ય છે પગ કોઈએ તેને આનરાન કયો
 નિ અન્ય અવાળાએ નર નરો માન્યા પણ મુખ્યત્વે ઇવાદિ
 નરિ તેના નય-નમણુ-પ્રતિ-અધારિ રૂપે તેનો વિભાગ કર્યો નેન
 ધર્મમાં અને આવવાનું કાણુ તેનું નામ આશ્રવ અને રાકવાના

મનુ તેનું નામ મવર ક્રમે તેડવા તેનું નામ નિરા આજ
તરો જોએ માન્યા છે હિરામા દવાદિની મુખ્યતા છે ત્યારે
જનમા મુખ્યતા દવાદિની છે હવે તત્વાયબાધ્યકર પણ દવાદિ
તરો દવા પણ દવાદિ ન દવા તત્વ જગતમા સવ દવા-
પ્રકારો છે ખરા પણ નાખ્ય અને માધનદર્શિ જેમા હાલ તે જ
તત્વ મદવાય તેવા વિભાગ વિનાના તરો મોક્ષ માટે કપતામી
ન થાય નેવાધિએ પ્રમાણ દિવ માખ્યોગ્ય નૃતિ રૂપે ભૌદો
એ વશદિયે તરોના બેરો કરી પણ જેમાથી બાધક-સાધક
માનમ પર તેને દૂર કરવાના સાધનો હાલ તેવી તત્વ તરીકેની
વદ્યમીતો જનમામને જ કરી છે નામે હાલકે કાચના કટકાને મૂકે
તો પણ હીરો મીને કમ્પાન તાણુ વામ છે અદિ નામ માવથી
હીર છે, વસ્તુથી નહિ શબ્દમાત્ર છે જરેરી હીરો લાંબે પેનીમા
મૂળ તાણુ વામ છે અત તેથી તે શબ્દપ હીરો હાવા છતાં વાસ્ત
વિક છે દવતત્વને સર્વ આસ્તિમે માને છે પણ તે દવ મ્બદ્ધતાન
સ્વરૂપવાળો છે એવી રીતે માનવાવાળો એક પણ વર્મ નથી કેવલ
જ્ઞાન સ્વરૂપવાળો દવ નથી તો તે જ્ઞાનને હિતમ કરવાનું અથવા
જ્ઞાનાવસ્થામાદિને તોડવા માટે સાધનો પણ માનવાનું કાચી બને
બાન્ય મતોમા મગ્ધમિ કે શારીરિક સ્થિતિ મુખ્ય વા છતાં તત્ત્વમા
શૂન્ય એટલે કવમજ્ઞાન સ્વરૂપવાળો કે વીનરામ સ્વરૂપવાળો દવ ન
માને તેથી ફરક શું ? તેના નાસ્તિક કાચમા એજ ને ? પણ નાસ્તિક
પાપ નથી એમ કહી અને પાપ કર તેથી કુર્મતિ જવાનું અટખે પા
વાનું નથી પોતે માને કે ન માને જમુ સ્વકારોનું ફળ તો મલ જ
મિ નાદિદેવતાને તો માનેને ? મૃદસ્થવેશવાળો મિત્વાદિ અને સાધુ
પણ નવ કેવેલક સુધા જઈ રહે છે જેની મુમત્સુ બાવી તે ચાવી જવાના
નથી ફળ માનો કે ન માનો જેવી જ રીતે પુણ્ય પાપ માને તો પણ
ફળ તો બોધવવાના છે ન માનવાથી તેના ફળ તો બોધવવાના જ
છે તેથી નાસ્તિકમા ફરક ના ? જરાય જ

આવ । ઇચ્છના સ્વરૂપને જાણે ત્યાર નો પ્રગમ થવા લગમ કરે અને તેને જોઈના । મનને જાણી તેને સાચા ઉદ્યમ કરે હવે તે જાણીને નહીં તે ઉદ્યમ જ કરે । મહિ અને એવનજાન સ્વ પસાગે માને તેને ગમના । મોં માને તજ પ્રગમના ઉદ્યમ કરે જાણના એ તો લગમ જ મહિ કરે તેવી પડિતો નો પ્રગમની સ્થિતિથી તત્તર તરીકે નધામ કરે એટલે મિત્તાતકા । મધુ તપામ બાળમ બાલ્ય મન્યોમ જુઓ મધ્યમ ગાત્રિ મિથિનો સિચા કરે જે પડિત તાત્ત્વના નન્વની પરીક્ષા કરે આની રાતે નોને પરીક્ષાનું આધન કરુ ? અને પરીક્ષ્ય કરે । એકને નિષ્કે-વિચાર મ । પરીક્ષાએ માપન પરીક્ષ્ય નયોમ નારીકે અને તત્ત્વ મે નહા છે, પણ મૂળનું સ્વ પસા જાણના છે । એટલે બાળક પણ નયમ કોણ અને પુષ્પ પણ પોણ ? તેનું સ્વરૂપ જુ । તો બાળમની સ્થિતિ એ પોણ કે-પ્રયત્ન કરવો પણ ફળ થશે નહિ તે વિચારવાનું બાળકને ન 'પોણ' મુદ્ધિતાગીઓના પ્રયત્નો ફળના અનુમાને હોય ફળજાગ્યે પ્રયત્નો નિશ્ચય કરે એવે ફળની મપેક્ષાએ જ પ્રયત્નોની મત્તા તીવ્રતા હોય પોણ છે જાવતા ગયા હોઈએ અને હાથમા મોહર રૂપીઓ અને હોય પોણ તો ત્રણે જાણવાના પ્રયત્નો જુ । જુદા હોય છે મરજી મિત્ત એકમીજની તાત્ત્વજ્ઞતાવાળી છે હવે અહિ અપિયાનાં મોહરની અને ઇવનમૂડીની મિત્ત નમજી ગુમ્વાન એટલું થશે તે ઉપરથી જ પ્રયત્ન તીવ્ર મદ અને મધ્યમપણ થાય છે તે મને । મુદ્ધિતાગીને, પણ બાળમને તો ફળ કે તેના આધનોનો નિશ્ચય કરીને પ્રયત્ન કરવાની ન હોય જાણકને તો માન ધન કરવો એ એક જ પ્યય ક સક્ષ્ય હોય ફળ તપામવાનું બાળકને । જા પોણ મધ્યમ મુદ્ધિસ્તુ મધ્યમાચાર મન્યમ મુદ્ધિવાગે મધ્યમ જાણના પ્રયત્ન કરે જ પડિ છે ત ફળ માપન ન કરે પ્રયત્નને ન દેએ પણ મોહરો

પ્રીતિ નો કદરો દબેલ હોય ? તે દેશની આગાહીમાં અહિંમાં તેમ
અહિં નિવસવાળાઓ આગાહી જ દબેલ જિન્દગી થાય કે ન થાય તે
જુએ તેમ અહિં પતિનું કુરુતો તેમ નનુના આગ ન જ નપાસે દેવ
વિવધનાના ત્યાગરૂપે માર્ગ દેવ તેમ તેમ આચર્યું કર

આહ આનંદન આત્મામાં પણ મોહની નહિ
જેની હોય તે પડિન

માસમાં નિવાસ મીતુ પચાસ ન દેવ નર નરિન મોહમાં
માટે જ કોઈ પણ પ્રગતિ માટે મિત્તાલ એક જ પાતે તેની બિનવાનુ
હોય કે વિદ્યાનું મનાવું હોય પણ માર્ગ તો માત્ર જ છે દારીરિક
સયોગિક સ્થિતિઓ પશુ માર્ગ વધારનારી હોય નો જ મમ લાગે. તે
વિના તે પશુ મને નથી વાગતી માર્ગ માર્ગ કે નવાલ સ્થિતિઓ કરે
અને તેમાં માર પચ મધ્યક માર્ગ અહિં તે પ્રતિક્રમણના મૂલોની
શુદ્ધિની સ્થિતિમાં છે નવરમાં જ હોય તેમજ વિદ્યાર્થી અંગે કુ
ધારે ધારે કરીને નહિ અહીં જિત્તા કરીને મામમાં કર કે બહાર
કર તેમ મને નહિ નથી મોહમાં નવસ્થિત થાય આપણા આ
ત્માન ચાલે ધર્મામર્શિને તે પશુ માર્ગ માટે મામનો બે
થોડો દેવ તો તે મમ ન લાગે. તેમજ ? તે કોઈ દેવ ઉપરથી સાધુને
મક્કર આપ્યા અહીં જો ધર્મામર્શિના ધારે ધારે ચારીને જાય
તો જવા પડેલા ચારી ખાઈ પેતો પડી જાય તેમાં ન લાગે. તેમ
જ આત્મામર્શિને અંગે કોઈ ખોટી વાત કરે મને તેમાં થયું જ
સાડુ કદીએ તો માર નહિ મનાવું મમ બેઠાય તેની જ રીતે પચ
મર્શિને અને નહિ પ્રતિમાં પણ માર્ગની દટિ જેની હોય તે પડિન
હોય આવી રીતે પરીક્ષા કરનારા નહિ તેની રીતિઓ પણ
નહિ જાણવી

ગાયરી વિદ્યા પડિક નહિ આત્માપનાદિ અસાર છે ?

માત્ર દેવવાદના પરીક્ષા કર સાચી ? સયોગિક સ્થિતિ
અન્ય વિદ્યા ત્રણ પરીક્ષા કર તે દારીરિક સ્થિતિએ અને બુધ

પરીક્ષા કરે તે આત્મિક સ્થિતિએ જુએ જે મયોગિક સ્થિતિ ॥ તે આત્માની શુદ્ધિ વિના થતી નથી વિહાર-સ્વાગ-આત્માપના આદિ જે કાર્યો છે તે આખી દુનિયા કુત્તી નથી પણ સાધુઓ કર છે અને તેને દબનારા તે જાણે જ કેમ? મયોગિક સ્થિતિ એ પ્રકારે રૂપન થાય છે જેમ અમિતે અંગે, ઉચ્છુના મહકના પ્રમાણના એ પણ ચિન્હો છે તેમ મગડી એ પણ ચિન્હ છે કારણુ સિરાજામા મેઘ મગડી લાઇને જાય તો કહી શકાય કે આમા અમિ છે પણ તે મગડી બાજુ સાધન છે અહિ બાજુ જે મયોગિક સ્થિતિને તપાસે તે મહાત્મા ચિન્હો તપાસે એટલે જેમ રાગને અંગે મુકુટ કેડા તે રાગ હોય તો પણ ધાગ્યુ કરે અને નાડીઓ પણ ધાગ્યુ કરે બાજુ સ્થિતિ તે અમાર છે તે કેમ? તો તે નવ ગ્રેવેયક સુધી બહારની સ્થિતિ લઈ જાય જેન મમમા પળાતા મહાવતો મોક્ષમુદ્ધિએ ન તે પણ કેવલ દેવોનાની પ્રાપ્તિ માટે સર્વ વર્તનો રાખે અરે! પૂજવા માટે રાખે જેનાથી દેવોએ મને તે સ્થિતિને અસાર કેમ કહેવાય? અહિ પુણ્ય કરીને માર મને છે તે અસાર નથી પણ આત્મીય દષ્ટિએ-મોક્ષમાર્ગની અપેક્ષાએ અહિ વાત છે, એટલે મયોગિક સ્થિતિથી પુણ્ય બધાવ પણ ધર્મ ઉત્પન્ન થવાનો આધાર નથી

નિહાર, જોશ્યરી, આત્માપના, પડિકમણાદિ જે બહારની મયોગિક સ્થિતિ તે ભગવાને કહી છે છતા અસાર કેમ? તે અક. મુદ્દાથી કે તેનાથી ધર્મ પણ આવતુ મુરકેલ છે તેની સાથે ધર્મ ઉત્પન્ન થવાનો સબધ નથી

વાહર અને રજો અને શોભો પણ સારો પણ તેનાથી દૂધ ઉત્પન્ન થવાનો નબધ નથી તે તો માથની સાથે છે તેમ અહિ સયોગિક સ્થિતિને ધર્મ ઉત્પન્ન થવાનો નિયમ નથી માત્ર તે માત્ર સયોગિક સ્થિતિને ધર્મોએ ધાગ્યુ તો કરે છે પણ તેમા અવિડબજો હોય છે છતા તેની ગીતે વર્તવાવાળા-અવિડબજોજ હોય એમ નહિ પણ વિ બકોમ હોય કે વિડબ સાચામા કોને કહ્યા છે? અબન અને દુર્ભવ

હવે જાણે કે શરમે પ્રગતિ થતા પાછો માર્ગે આવી જાય પણ આ વિગતને તો અત્યારે ભાવશૂન્ય પ્રગતિ છે અને આમજ પણ ભાવ નહિ થાય તેવા અભવ્ય સરખા વિગતો એટલે શાસનની વિગતો કન્નારાઓ પણ આ સયોગિક સ્થિતિને ધારણ કર છે તેમને વળી તપસ્યા વિદ્યારાદિ કન્વાનુ કામ શુ ? તો કાર્યવશ-એટલે જિનેશ્વર મહારાજ ને વખતે વિચાર્યા હોય તે વખતે કેવેનુ આવવુ માય તેથી અભવ્ય-વાદિને એમ યાવ કે આ કાંઈક સમય જીવ કરી સારે જ દેવ આવે છે આવુ સમય પછું તે તો સાધુપણના આચાર લિવાય ન જ મળે આવી વાત દેવે પાસેથી પણ સાંભળે કે અમે સાધુ આચારથી દેવપણને પચ્યા છીએ તેમજ સામનના પણ કહેરાય પછી શકાને સ્થાન ન જ રહે આ ચારિત્ર દેવતાનું કારણ છે એમ માની અભવ્ય અને દુર્ગમઓ પણ સયોગિક સ્થિતિને સુધારણા માટે આદ્ય સયોગિક સ્થિતિના સુધારણ ઉપર ધર્મનો નિશ્ચય નથી એમ હનિસદ્સૂચિ કહે છે જાણી નિયમ નથી ? તો દુનિયામાં જેમ ધૂમ હોય ત્યાં અગ્નિ હોય પણ અગ્નિ હોય ત્યાં ધૂમ હોય એવે નિયમ નથી જેમ ભોડાના ઝોળામાં આવી રીતે જાણ સયોગિક સ્થિતિ સુધરી હોય ત્યાં ધર્મ હોવાનો નિયમ નહિ, પણ ધર્મ જ્યાં હોય ત્યાં તો જલ રતી ન ચે મિક સ્થિતિ સુધરીતી જ હોય એમ બે નિશ્ચય કરવાના ધર્મ હોય તેની જ બાધ સ્થિતિ સુધરીતી હોય જે અત્યા સુધરીતો ન હોય તો બાધ સ્થિતિ સુધરીતી ન હોય મુદ્દિત ૭ કે અવલિજે સિદ્ધ મણુ ? જેને બહારના આચારની માવતા હોય તેની તીવ્ર આવના ધર્મ હોય તે સેવાની તેવાનીમાં આકરમિક આવના નિચિત્ર ધર્મ હોય તો તે જ લિજે સાધુ ધર્મ મેસે જલ્ય અવ લિજે સિદ્ધ પણ કેવડાન પછી બે ધડી જ આકુલ્ય હોય તો વધારે હોય તો સ્થિતિમાં આવી ૪ જલ્ય મરુદેવા માતાને જેમ કેવડાન થયુ ૬

અને આયુષ્ય પણ વૃદ્ધ એટલે અતીર્થસિદ્ધ થયા અન્યસિદ્ધે
 સિદ્ધ થાય તે ભાવનામાં મન્ય છે અદિ લાગતી ભાવના સારી
 હતી માટે કેવળજ્ઞાન થાય “નમમા ત્યાગ”વાળાને કેવળજ્ઞાન થયેલું
 માન્ય છે ? જેને ત્યાગ નકામે લાગે તે મામમાં રહી શકતો
 નથી, પછી કેવળજ્ઞાન તો હોય જ ક્યાંય ? હવે મયોગિક સ્થિતિ
 સુધરે અને ભાવના ન પણ સુધરે તે મને, પણ ભાવના સારી
 હોય તેનો મયોગિક સ્થિતિ મારી હોય જ વિડળમે મારિત કેમ
 સારુ પાળે છે અરે ? માખીની પાખ પણ ન દૂમાય તેવું મારિત
 પાળે “બાવાના નાના બુદ્ધિ પલ ધૂળીએ જ એસે” તેમ
 સર્વજ્ઞ ભગવત્ શાસનના ધોરી તરીકે શાસનને અધાવતા હોય તે
 વખતે સાધુઓનો આચાર કોમો ? કહો કે ક્ષીણમેદનો તે વખતે
 અભવ્ય કે દૂરભવ્ય પણ જોડાય તે સાચી ? દેવનોકામિની ધ્રુવોએ
 અને તેથી તે વિડળકો સંયોગિક સ્થિતિને ધારણ કરનારા હોય છે,
 માટે તેમનો ધર્મનો નિયમ ન મળ્યાય એટલે બાળક સંયોગિક
 સ્થિતિને નિરખીને ધર્મ તપાસે છે શરીરમાંથી અણુમણુપણે
 નીકળેલું ઝેર જરૂર જવાડનાડુ છે તમે તો દિસા ચોરી, જુદા
 આદિ કાર્યવશે છેલ્લા કે મોક્ષને માટે છેલ્લાં પણ તેથી તમારી
 સંજ્ઞાતિ તો થવાની જ છે ને ? અભવ્યોને ધ્રુવો પુદ્ગલની, જ્ઞાન
 આત્મજ્ઞાન છે, છતાં તેથી ચીતે પાળેલું સાધુપણું પણ નવ ઐવેયક
 સુધી સષ્ટ જગ મન જાતે ન સુધર્યું હોય છતાં આટલી ઉચ્ચ સ્થિતિએ
 સાધુપણાના બાળ સંયોગ સષ્ટ જગ છે ત્યાગ પોતે ત્યાગ છતાં
 ત્યાગનું સત્તાનાક વાળે જેમ સુર્જન બ્રહ્મકત જેવા મહાર્તા સરખાએ
 પ્રથમ ભવમાં સાધુપણું લીધાં તે ત્યાગ ખરા પણ પરિણામ શું ?
 ત્યાગનો સત્તાનાક થયો તે ? એટલે જીભ વાસુદેવના ભવમાં
 પ્રત્યાખ્યાન જ ન પામે વળી એક ત્યાગ પોતે ત્યાગનું કંડ જ
 ઉઠાડે જેમ વજ્રસ્વામીજી આગળ પાડેલી આવેના તે કહે છે
 “આજી આજે દીક્ષા ન લીધી હોત તો તે મહોત્સવ કરત” અદિ

દીક્ષાને ધિક્કારતો ક્રમ કહેવો તે વળત્યામીછના રવાડે રવાડે સળથી રહો ॥ જો આ મા પોતાનો રામ છોડે તો મારી દીક્ષા ધામ 'મા'નો રામ છોડાવવા માટે છ નહિના સુધી રહે છે છ માસની જમરે સાધુને આવે છ ત્યારે રાતો નધ ધામ છે અદિ કેટલાક ત્યાગો એવા હોય કે કે આનતા ભવે ત્યાગનું ઝાઝ બિભુ કરે છે.

અદિ જો પ્રકારના ત્યાગમા જાણક કયા ત્યાગને કેમે છે પોતાને લાગે ન વળગે તેવો ત્યાગ ન જ હોય ત્યાગને અંગે લાગણી હોય તો પછી ધર્મને અંગે તિનધ ન હોય જાણીને કરે એટલા માત્રથી ત્યાગ કહેવો હોય તો તે ત્યાગ તેના જળ વિગેરેને ન જીએ તે સાચો ત્યાગ ન ગણાય વિગેરે અંગે કહેશે

વ્યાખ્યાન ૯

જન્મવા છતાં કર્મ ન બાધવું એ હાથની વાત છે.

વચિકાર મહારાજ શ્રીમાન હરિભક્તસરિશ મહાવચનવેના ઉપકારને માટે પોહશક પ્રકરણની ટીકા કરતા થકા આગળ જણાવી મવા કે આ મસારમાં લાક્ષણિકત્યાગ આદિ અનાદિકાળથી આ જીવ રખડપટ્ટી કરતો આંગે છે કદાચ કહેવામા આવે કે અમને આ જન્મની કે જન્મની પણ ખતર નથી દરેક મનુષ્ય મર્મમા નવ માસ તથો જળા તિથિય કરતાં વિચિત્ર સિથિમા રહો તિથિએની મર્મસિથિ કોઈની તથા માસ કે ચાર માસની અને તે અવસ્થા સીધી, પણ અદિ તો નવ માસ દુર્મધીની સિથિમા અને જીવે માથે જ આ પછી દુર્મધ સદન ન થાય, પણ ત્યાં તો નવ માસ સુધી રહો તેના અન્ય કયાં આવે છે ? દરેક જાણે છે કે અંગે જ આ છીએ ધીડીયામા હીઆ છીએ અને માતાનું દુધ પણ પીધું છે એ વાત ખરી પણ કર્મ જન્મે ધીડીયુ હવે તેમજ હવે હવેજ હવે

વિગેરે ગર્ભમાં આવ્યા તે અને જ મ્હા પછીની ગાળકની અવસ્થાનાં
 પણ ખ્યાલ નથી જેને આ ભવના જ મ સંબંધી હોવાસતે ખ્યાલ
 નથી તેને ગયા ભવની વાત મુશ્કેલ છે તો પછી અનાદિની રખડપટ્ટીની
 વાત કરવી તે બેસ આગળ જાગવત છે વાંત ખરી, પણ નહિ
 દેખાયેતો પદાર્થ પણ મિલકારાએ મનાય ॥ જેમ દાદાના કાકા
 દેખ્યા નથી તો પણ તે માનવા પડે છે, કારણ કે નહિ તો પિતાદિ
 હોત જ નહિ એટલે દાદાનાં કાકાના નામે પણ કંટાળી વખત ન
 જાણીએ તો પછી દેખવાની કે જોળખવાની વાત જ શી કરવી ? છતાં
 આપણી હયાતિ છે એમલે પિતાદિની ખાતરી માનવી પડે છે વગર
 દેખ્યા ખ્યાલમા ન આવે તેવી ઝીજ કાર્યદ્વારા માનવી પડે તેમ
 આદિ પણ જ મ અને કમ એ બેની પરપરા છે બીજ અને અકુરાની
 જમ પરપરા છે એટલે બીજ વિના અકુરા ન હોય અને અકુરા
 વિના બીજ પણ ન હોય, તેથી અનાદિની તેની કૃપાદેક સક્તિ
 માનવી પડે જો બેમાંથી એકની શરૂઆત કરીએ તો બંને નહિ-
 જ બેની પરપરા અનાદિની છે કોઈની પણ આદિ કહી શકીએ તેમ
 નથી અને તેથી જન્મે અનાદિના છે પરસ્પર કાર્યકારણવાળા તે
 બંને છે એટલે પ્રથમના બીજો અકુરા તે કાર્ય અને બીજા અકુરાવું
 બી તે કાર્ય છે તેમ આદિ શરીરદ્વારાએ જન્મ માને છે કે નહિ ?
 અને જો માના તો કમ જ મની પરપરા માનવી પડે પ્રથમ કમ
 માને તો કમ વિના જ મ થયો કમ ? કમ વગર જન્મ થાય તેમ
 નથી, કારણ જીવ તો પ્રત્યક્ષ સિદ્ધ છે આપ જોવો મૂર્ખ એમ નહિ
 કહે કે હું નથી પણ સર્વ કોઈ હું છું એમ જ કહેશે મુખી હું બી
 પણ સર્વ કોઈ કહે ॥ તેથી જ જન્મ છે એ માનવું પડે અને
 જ મ તે કમ વિના હોય નહિ અને જ મ તે પ્રથમના જ મ વિના
 હોય નહિ આવી રીતે જ મકર્મની પરપરા અનાદિની ॥ અને
 તેથી જીવ કમ દ્વારાએ અનાદિની રખડ પટ્ટી કરે છે જમ બીજ અને
 અકુરાની પરપરા અનાદિની માનવી પડે છે તેમ કમ અને જીવની

સમજવી, છતાં કેટલાંક ખી ચલાઈ જાય-જુઝાઈ જાય તો અકુરો ન
 યાય એટલે અકુરોને કૃત્તવ્ય કરવાની શક્તિ ખીજમાં નહ ધાય છે
 તેમ અદિ આ આત્મામાં જ મ કરવાની શક્તિ કર્મદ્વારાએ છે તેમ
 અદિ કર્મનો ધાત કરવાનો રહેલો ખીજના નામે અકુરોનો નાશ
 અને અકુરોના નાશ ખીજનો નાશ યાય છે તે તેમ અદિ જ મના
 નાશે કર્મનો નાશ ધાય એમાં ના નહિ પણ કર્મનો નાશ થવો
 જોઈએ એટલે પ્રથમ કર્મનો નાશ થવો જોઈએ નૈયાયિકોએ
 પણ જ મ વીતરામતા સિવાયનો માન્યો છે એટલે જ મ સમયે
 વીતરામ હોય જ નહિ એટલે કર્મ સિવાય જન્મ કરવાનો નથી અને
 તેથી જન્મ કર્મ જ નેનો નાશ યાય પણ તેમા પ્રથમ કર્મનો નાશ
 જોઈએ જ મ તે કર્મ વિના થવો નથી કર્મ છતાં જન્મનો નાશ
 યાય જ નહિ પણ જ મ છતાં કર્મનો નાશ શક્ય છે જન્મ છતાં
 કર્મ ન બાનવું તે આપણા હાથની વાત છે, પણ કર્મ
 છતાં જન્મવું નહિ તે આપણા હાથની વાત નથી આ વાત
 બ્યારે બ્યાનમા આવશે ત્યારે સામગ્રી મ્હે છે કે-આવના ભવવું
 આશુખ્ય જેણે બાધુ તે ક્ષણગ્રેણિ માટે નકામો ક્ષણગ્રેણિવાળાથી
 પરભવવું આશુખ્ય બધાય નહિ ક્ષણગ્રેણિએ ચક્રનાર તે જ હોય કે
 જે આવના ભવવું આશુખ્ય ન બાધે તેથી જ મ હોય તે જન્મ
 રોકવો શક્ય નથી પરંતુ જ મ થવા છતાં નવું કર્મ ન બાધવું તે
 શક્ય છે કર્મ તે ઈચ્છા માવથી રોકાતું નથી જો ઈચ્છા માવથી
 રોકાય તેમ હોત તો જન્મતની સ્થિતિથી કોઈ દુખી થાત નહિ તેમ
 કોઈને પાપ બાધવ ની ઈચ્છા નથી અને તેથી ઈચ્છા પ્રમાણે કર્મ
 બધ થવો હોત તે કોઈ કર્મ બાધન નહિ ઈચ્છા હોય કે ન હોય
 પણ માધનો હોય તેટલે કર્મનથ થય જેમ નાના બચ્ચાને ચારી
 બાવાની ઈચ્છા ન હોય તેથી ચક્રી બાવાથી મગજ પણ વેગમાં
 રહે ■ અને પૃથ્વી ઝડકાંને વેગમા ફરના જુએ છે,
 કર્મ જે-વે-વેગમા છતાં કર્મ બાધતા નથી એ

મર્યાદા ખૂબ ખાવ અને કહે કે મારે મળતરો ન જોઈએ એ ન
મને તેમ અહિં પાપકર્મ બાધે અશુભ પ્રવૃત્તિ કરે અને કહે કે
હું પાપ ન ખાધું, હું ખી ન ચાકું એ કેમ બને ? જોને પાપ ન
બાધવું હોય તેણે તેના રસના બાધ કરવા જોઈએ આત્મ નામ જ
ધર્મ છે બીજી કોઈ યીજનું નામ નથી તેમજ તેને સ્વરસગ્રાહી
નથી હું પાપ બાધનારો ન ચાકું એમ ધારીને પાપના કારણોને કાર
કરવા તેનું નામ જ ધર્મ પાપના કારણોને દૂર ન કરે તેનું નામ અધર્મ
અધર્મને કંઈ શીમ-પૂછ નથી જાણવરને તો શીમ-પૂછ પણ હોય
છે અહિં પાપની પ્રવૃત્તિ કરવી તેનું નામ જ અધર્મ બીજી ચિંત્ત
નથી રૂપ, રસ, ગન્ધાદિ પણ તેમાં નથી આવી રીતે અનાદિ
કાળથી આ જીવની સતી રખડપટ્ટીને ટાળનાર જો કાંઈ ચીજ
હોય તો પાપની પ્રવૃત્તિ બાધ થવી જોઈએ અને ધર્મને આદર
થવો જોઈએ

પાપુ ધર્મ મળે કયા ?

કાંઈયની વખારમાં જાય અને મોતી માંડે કયાથી મળે ?
તેમ જોએ શુભતત્ત્વને ઝાળખી શકે નહિ તે ધર્મને પામી ન શકે
શુભોને કેમ ધર્મના આપનાર કહે છે ? ધર્મના ઉત્પાદક, દેનાર,
અકવતી તો દેવ છે શુદ્ધ દેવ મળે તો જ શુદ્ધ શુભ અને ધર્મ
મળશે માટે કહે કે ત્રણેની જગજગ દેવતત્ત્વ છે વાત ખરી પણ ઉત્પત્તિની
અપેક્ષાએ ત્રણે તત્ત્વની જગ દેવતત્ત્વ છે પરંતુ મોક્ષની અપેક્ષાએ કે
જ્ઞાનની અપેક્ષાએ વિચારીએ તો ત્રણે તત્ત્વોમાં મુખ્ય તત્ત્વ શુભતત્ત્વ
કરણ કોના પરિચયમાં કોની સેવામાં રહેવાના ? કહે કે શુભના
આપુ જ્ઞાસન શુભમહારાજને આધીન છે અને તેમના જ પરિચયથી
ધર્મને મમજવાના ઉત્પત્તિની અપેક્ષાએ દેવતત્ત્વ છે પણ પ્રતિમોક્ષની
અપેક્ષાએ કે જ્ઞાસનની અપેક્ષાએ જો જગજગ સામ તો કયાથી યાવ ?
શુભતત્ત્વથી હવે વિચારીએ કે જ-મથી જનધર્મમાં છોએ અને જન
આપુના જ પરિચયમાં આવેલા છોએ તેથી વીન મને જ દેવ માની

એ છીએ અને પચમહાવ્રતધારીને જ સાધુ માનીએ છીએ, પણ કાચ દીખના પથીમાં કે બીજા કાંઈ કશું નથી જન્મ પામ્યા હોત તો તે જ માનત પણ આપણને જેન શુરુ મળ્યા એટલે જ શુદ્ધ દેવા દિને માનવા લાગ્યા. આદિ સર્વના કારણ શુરુ છે તેથી મુનિસુન્દર સૂરિજી જણાવે છે કે-સર્વ તત્ત્વોમા શુરુતત્ત્વ જ મુખ્ય છે આમ કહીને દેવતત્ત્વને કલક કહે છે. અમર અપમાન કરે છે ને ? તો કલક પાડવા શુરુતત્ત્વને મુખ્ય નથી કહેના. પણ કિતના અર્થો વધુ, કિનનાં જે કાર્યો તે શુરુમહારાજના વચનથી જ સવાય તેમના વચન સિવાય કિતકાર્ય કરી શકીએ જ નહિ સામગ્રીને જ જાણી શકીએ છીએ અવિરતિ દેશવિરતિ, મવવિરતિપણ્ય આદિ મવ વાનાં શુરુમહારાજના મુખથી સામગ્રીને જ જાણી શકીએ સામજીયા સિવાય જાણવાનો કલ્પ તીર્થ કર સિવાય બીજાને છે નહીં તીર્થ કરમા રવય જાણવાનું ન શકીએ તો રવય સજીવ કહેવાય નહિ તીર્થ કરે તો રવય શુદ્ધ હોવાથી તેમને શુરુ ન હોય સારાકાર કહે છે કે-શુરુઓ વમર જાણી શકાય નહિ પણ શુરુ એટલે કુળશુરુ વિવાશુરુ આદિ નહિ પણ જે મોક્ષમાર્ગે પ્રવર્તીએ આત્માદયાજીમા મમ પાપથી દૂર રહેના તેવા શુશુના બહાર તે જ શુરુઓ હોય જગતમા અધકાર હોય તો વાતુને જોવા આખ કારણ ■ પણ દીવા યજમાન દેખી શકાતું નથી તેમ ધર્મનો પ્રતિભોધ કે દેવતત્ત્વનો પ્રતિભોધ પણ શુરુદાગ જ મળે છે તેમના વિના જણાય જ નહિ આ કારણથી મગવાનું હરિભક્તસૂરિજી બાળક, મધ્યમણ્ડિ અને છુપ માટે દેવ શુરુ અને ધર્મ એ ત્રણ તત્ત્વને સમભવતા કતા પણ છેવટે ધર્મ કે દેવની પરીક્ષાનું સધન ન જણાવ્યું પણ શુરુની પરીક્ષાનું સાધન જણાવ્યું તેના ત્રણ ભાગો છે કેટક નાલ કેઈ મધ્યમ અને છુપ તે કથી રીતે ? તે માટે કહે છે કે-બાળક હોય ને ફળ દેખીને નહિત ન કરે પણ પ્રવત્ત કર્યા કરે નાના બાળક ધૂગના મકાન ફૂગ કે વાવડીઓ કરે પણ તેમા ફળ ન હોય એ દષ્ટિ પણ ન હોય મેટાઓને

વાપરી કરતા જુએ તેથી તેઓ રેનીકા પણ જનારે છે પણ ફળને
 ન જ વિચારે કારણ જાળખને પોતાની પ્રતિનિધિ શુ ફળ થશે તે
 વિચારવાનું હોતુ નથી સસરશરમ એટલે ફળનો નિશ્ચય કરી
 પ્રગતિ કરે ને મહારમ પણ તેવી પ્રગતિ જેની ન હોય તે બાળકો
 સમજવા તેજ બાળકો હોવાથી તે ગુરુનાં પરીક્ષા કરવામા ત્યાગને
 દેવે, એટલે મયોગિક સ્થિતિ જુએ તેના બે પ્રકાર, એટલે વેદ
 અને બાલ વતન દેવે વેદ જોઈ જે ગુરુ કે ધર્મને માનનારા
 દના તેને અંગે કહી ગરા કે-આ બધારનું નિજ તે અમાર છે સિમ
 બાલ સીમ છે અમાર છે તે કરી રાને કે આ વત બે પ્રકાર છે એટલે
 ધર્મ હોય ત્યા બાલ નિમ હોય કે ત્યાલ સિમ હોય ત્યા ધર્મ હોય
 તો કહે છે કે-ધર્મ હોય ત્યા બાલ સિમ હોય, પણ બાલ સિમ
 હોય ત્યા ધર્મ હોય એ નિયમ નહિ ધૂમાડો હોય ત્યા અગ્નિ હોય
 એ નિયમ ખરો પણ અગ્નિ હોય ત્યા ધૂમાડો હોય એવો
 નિયમ નહિ જેમ અયોગોત્તર તેમ અદિ બાલ સિમ કે ત્યાગની
 સાથે (સયોગિક સ્થિતિની સાથે) ધર્મનો પ્રતિનિધ નથી જો કે
 ધર્મના કે દેવ, ગુરુની માથે બાલનો પ્રતિનિધ છે નહિ તો વગર
 ત્યાગીને પણ ગુરુ માનવા પડે બાલ હથિયારવાળાને પણ દેવ માનવા
 પડે અને આરબ પરિમદવાળાને પણ ગુરુ માનવા પડે પણ અદિ
 બાલ વર્તન તો જોઈએ તથી આ હથિયાર છે તેને દેવ માનવાત
 કહેના નથી અને તે ન હોય તથી દેવપણુ આવી જાય એમ
 નથી પણ ત્યા દેવપણુ હોય ત્યા આ હથિયાર કે માળા
 હોય જ નહિ આરબ પરિમદ ન હોય તથી ગુરુ માની લેવા
 એમ નહિ પણ જ્યા જ્યા ગુરુપણુ હોય ત્યા આરબ-પરિમદ
 ન જ હોય તેવી જ રીતે ધર્મને અંગે પણ આરબ-પરિ
 મદનો અભાવ હોય ત્યા જ ધર્મ હોય એમ નહિ પણ ધર્મ ત્યા
 આરબપરિમદ ન જ હોય કહો કે આવશ્યક કિંવા તપ કાપોત્સર્ગ
 આદિને અંગે ગુરુપણાનો નતિનિધ નથી પણ જ્યા ગુરુપણુ એ ત્યા

આવરણ કિંવ તથ કામોત્તમ્યોદિ દેવ જ એટલે બાહ્ય મયોમિત્ર
 રિશનિની સાથે ધર્મ વ્યવેશે નથી પણ ધર્મ દેવ ત્યાં તે વ્યવેશ
 છે જ્યાં જ્યાં રૂપ દેવ ત્યાં ત્યાં સોનાપણુ અને મેનાપણુ દેવ
 ત્યાં ત્યાં રૂપપણુ દેવ જાણ વર્તન દેવ ત્યાં ધર્મ દેવ એ નિયમ
 રાખીએ કેમ રહે છે બીજા કાર્ય વગર ન કરતા દેવ તે
 જેમ નાટકીયા નાટક ભજવવા રૂપો જનાવે, જેમ જહુરૂપી જહુરૂપ
 કરી આજીવિકા ચલાવે છે એ રૂપને આધુનિકારાજ તે મને
 પધાર્યા છે તે વખતે તે વિચારે છે કે મારું નામ જહુરૂપી,
 તેથી આ સધુપણુ એ પણ એ રૂપ છે તેથી તે કરવા માટે
 તેમની પાછળ રૂપો આધુની રૂપ રજતિ પોને જોઈ અને તે પ્રમ જો
 રૂપી જેવડે વેશ લેવા તેવારે યથો એ ભજવવા માટે નિશ્ચિન જ થે
 તે બીજા મામમાં જઈ રાજા આમગ મધુને વેશ ભજવવા સમયે
 અદિ રાજ દેવ પ્રુષ્ઠ થયો છે પણ તેથી બીજા રૂપો જાણવા મહિ
 મને એક રાજાએ સૂર્યરૂપો જણુતા નવાણુ કર્યા છેવટે આધુન
 રૂપ આજુ અદિ અરુપરૂપોએ રાજાને જણાવ્યું છે કે આ
 છેવડું રૂપ છે તે પડી રહે નથી તેથી આધુ ધર્મલાભ રૂપ
 પધાર્યા પડી રાજા બહારીને રૂપ દબાર આપવા રહે છે અદિ
 મધુ ના પડે છે અમારે અપ નથી ધર્મલાભ રૂપ પડે
 મયો રૂપને અવી વેશ તારીને પડો આજો રૂપીઆ માગ્યા
 રાજાએ હમ્મ તે વખતે કેમ ન લીધા ? તો રૂપ ભજવવા નથી
 અબો રૂપના કિમત ન રહે પડી રાજાએ આખા જાણ સભેમને
 આધીન જો ગુરુને માનીએ તો જહુરૂપી જેવા ગુરુને પણ મની
 સેરા અજાણ નાટકમાં રૂપજના રૂપો આવે તેથી તેને દેવ તરીકે
 મનવા લાગી જાય છે પણ તે દેવરૂપે નથી જેમ સ્ત્રી દયિવર
 ૨ માણના ત્યાગ સાથે દેવપણુ બધાયેપુ નથી પણ દેવપણી
 સાથે તેનો ત્યાગ તો બધાયેસો જ છે એટલે જ્યાં દેવપણુ દેવ ત્યાં
 સ્ત્રી, દયિવારો કે માણનો અભાવ બધાયેસો છે તેમજ ગરુડ

અ જે વિકાર, પિઠવિશુદ્ધિ જાણ્યેલા છે એમ નહિ માત્ર સુચરુને
 અ જે તે જાણ્યેલા છે તેવીજ રતે ધર્મને અ જે જાણ્યા જાણ્યેલી
 છે પણ જાણ્યાને અ જે ધર્મ જાણ્યેલો નથી દેવચરુ કે ધર્મને
 અ જે મયોગિક સ્થિતિ જાણ્યેલી નથી પાપહિત શ્લોકપઠિત
 ગાથાપઠિત કે પોથાપઠિતથી યાત્રી કહેવાઈએ છીએ તે। પછી જે
 જન્મથી તથા યાત્રા લાગે આવનારા છે તેમને મસાર છોડવાની
 જરૂર શી ? કહો તેમણે કેમ છોડયો ? અહિં સસાર છોડે તેટલા
 માત્રથી સાધુ હોય એ નિયમ નહિ પણ જે સાધુ હોય તે
 સસારના ત્યાગી જ હોય એ નિયમ છે જેમ પ્રજુવીર ૨૮ વર્ષ
 પછી રાત્રીકુવર છતાં સ્નાનાદિ ન કરવા, પ્રાસુક ખાનપાનાદિ શ્રેવા
 છાદાયર્થે પાળણુ, આ સુહવાસમા સર્વ ત્યાગ કરે છે છતાં તેમને
 મુહરથ ગણીએ છીએ, અને તેથી તેમનો મુહરથપર્વાય ત્રીજા વર્ષને
 ગણ્ય છે એ કે પોથાપઠિતો તે। અશ્વાવીસ જ માનતા હશે, જે
 વર્ષ સુધી ત્યાગધર્મ સારી રીતે પાળ્યો છે છતાં સાત્તકારે કે
 કુદરતે અશ્વાવીસ વર્ષ સુધીજ મુહરથપર્વ ન માન્યું, કારણ તીર્થ કરોને
 મન પર્વે યાત્રા સાધુપણની સાથે જ હોય મન પર્વે કુદરતથી ૨૮
 મા વર્ષે કે ત્રીશમા વર્ષે થયું કહો કે ત્રીશમા વર્ષે જ મનપર્વ
 થયું એ વર્ષ લાગના હતા છતાં કુદરતે તે ત્યાગ ન જ રવીકાર્યો
 આ ઉપરથી કહેવું જોઈએ કે સાધુપણની સાથે જાણ ત્યાગ હોવો
 જ જોઈએ, તેવી જ રીતે જાણ્યા હોય ત્યાં ધર્મ હોય જ એ નિયમ
 નહિ પણ ધર્મ હોય ત્યાં તે જાણ્યા હોય જ કારણે અ જે-દેવચરુ
 અને ધર્મને છોડીને બીજા કોઈ કાર્યને અ જે જેમા જલુરૂપી આદિ
 કાર્ય હોય ૨૨૪૫૫૫ પૂર્ણ કરવા માટે પણ વેશાને ઉદાપીટપ
 પ્રારંભ જેમ વિકલકો ધારણ કરે છે તેઓ જાણવને માટે લાગ
 કરનારા છે એટલે હિંસા જૂઠું, ચોરી આદિના લાગ સાથે તેનું
 પાલન તે જિહ્વા સુધી જાગે કરે ત્યાં શુ સમજવું ? કહો કે તેને
 ને। સાધુ માનવો ને ? જાણ મયોગિક સ્થિતિની સાથે પણ સધુપર્વ

જાણેલું છે ને ? મહાનુભાવ એક વખત માની પણ લે કે-આવતા
 મરવને મટે જાણ સ્થિતિ સુધરેલી હોય પછી તે જાણ કે અજાણ
 હોય, સમજદારિ હોય કે મિથ્યાદારિ હોય અને તે જિંદગી સુધી
 સાધુપણું પાળનારા હોય છતાં અમે તેને સાધુ તરીકે માનતા નથી
 તો કેમ ? આજકાલ કમરો છે કે સાધુપણું લે તે હક્કની અપેક્ષાએ
 મરેલો દુનિયાદારીનો હક્ક મરેલો પાછો આવે તો પણ ન જ મરે.
 તેણે શાવજીવ સુધી ધનાઢિની ખાલિ છોડેલી છે તેવાને ગુરુ
 માનવા કે નહિ ? વાત ખરી, પણ જાણ સયોમિક સ્થિતિનો ત્યાગ
 જો આવશ્યકર સ્થિતિના ત્યાગ વિનાનો હોય તો તે નકામો જ છે
 પુષ્ટ કે અપુષ્ટ કુશીનાદિ પાંચને નિર્મલ કહીને મરવા ત્યાગમાં જ
 સાધુપણું કહે છે તેમાં અમારી ના નથી, પણ મરવા ત્યાગને જ
 સાધુપણું નહિ કહે કારણ જાણ મરવા જે ધન કુટુંબાદિનો ત્યાગ.
 તે તો પરમ તરાગી પુરુષો માત્ર કરે છે જેમ રંગી સોનું કહેવાથી કપે
 માત્ર નથી એમ તો નહિ પણ તેથી વસ્તુનો રંગ માત્ર જ અહિ
 સુવર્ણનો લેવાનો છે તેથી રંગ સિવાય બીજું કંઈ પણ સુવર્ણનું
 ન મરે વેશે સાધુ કહેવાથી વર્તનનહિ ન હોય તેમ અહિ મરવા
 માત્રનો ત્યાગ નહિ કહેના જાણ મરવાત્યાગની વાત કરી એટલે
 અજાણ તર મરવા ત્યાગની વાત જ ન કરી પણ જાણ ત્યાગને વિહાર,
 આવશ્યકાદિ કે કાચોત્સમ આદિ કરવાથી મનોહરપણું આવતું
 નથી કારણ આ જગતમાં આપણે જોઈએ છીએ કે જાણ ત્યાગ તો
 જો સાચાગુરુઓ નથી તેમને પણ હોય છે જેમ * કલ્ચુફમાત્ર
 ત્યાગાદ મદિ નિર્ધિયો મર્ચતિ ” સર્વે કાંચતી ઉતારી તેના ત્યાગથી
 દાહ વિનાનો થયો અને નહિ કરડે એમ મનાય નહિ એર વગરનો
 મરવા નહિ તેમ અહિ જાણ વર્તન માત્ર રાખવાથી, પરિણતિ થયા
 વગર સાધુ ધર્મ કે દેવ ચર્ચ શકતા નથી સ્ત્રી હથિયાર કે માળા
 ન હોય પણ કેવલગાનાદિ તો દેવના લક્ષણ હોવા જ જોઈએ હવે

લોચાઈ હોય જ ધર્મપુત્ર હોય ત્યાં જયણ પથ હોય આવી રીતે
 સપતી કાચખી જેવા નાણ સભોગે માનથી દેવગુરુ કે વર્મ ન મનાય
 તેવી ગીતે આરંભ સમારંભાદિની પ્રવૃત્તિ ન હોય તેથી શુરુપણું
 આવતું નથી અને તેથી જ કહ્યું કે કાચખી માત્ર છોડવાથી મર્મ
 નિર્વપ થતો નથી તેવા જ રીતે બાણ સયોગિક સ્થિતિ સુધરવાથી
 દેવગુરુ કે ધર્મપુત્ર આવતું નથી તો હવે ત આરંભ દયા ? જેમ
 સર્પમા દાહ વૂં તો જ નિરિપપણુ આવે તેમ દેવમા મોહાદિ વૂં
 તો જ આવે, શુરુમાં અપ્રત્યાખ્યાનો કે પ્રત્યાખ્યાનાવરણીય વૂં તો
 આવે તમ ધર્મમા પાપપુત્રિ મટે તો જ આવે બાણ સયોગિક
 સ્થિતિ જોયા વગર દેવગુરુ કે ધર્મને માનવા તે શી રીતે બને ?
 તે કરવા માનવો સાધુપણું નથી પણ સધુપણુ આપી તે તો
 છે જ એનથી સાધુપણું કૃપન નથી થઈ પણ સધુપણુ હોય ત્યાં
 ત તો હોય જ એકતા નાણ ચિન્હો હોય ત્યાં દેશદિ ન જ માનવા
 જમનના પદાર્થોમા આવાવીપણુ ન જ હોય જેમ સોના ચાંદીમાં
 મૂળમાં કે ડાહ્યામા જે પીળાણ કે સફેદઈ હોય તે આખા ભાગમા
 જ હોય એને જેવું અદર તેવું બાણ અને જેવું બહાર તેવું
 અદર આ જડ પદાર્થોમા હોય છ પણ આ ચેતન પદાર્થોમા અદરો
 છે કારણ અદર કે નો કારણુ અને બહારણુ તો અદર
 ર્થ ત્રાણુ જ હોય જડ પદાર્થોથી કમાવાનો સંબંધ જ નથી માત્ર
 ચેતનથી કમાવ નો મબલ હોય છે કારણુ તેની બહાર અને અદરની
 સ્થિતિ બિમ હોય છે એજ્ઞામા બહાર અને અદર એક જ હોય છે
 તમારમા બહા નુ ચારિત્ર દેખાવા છતાં અભવ્ય કે દૂરભવ્ય માનીએ
 વાત ખરી, પણ બીજાની તને ખગર સરખી પણ નથી ખમર
 હોય અને બે બે તેની કિમત પણ વગર ખગર જે બોલે તે દોષાણી
 કહેવાય કારણુ છતરેમા પણ બાણ કે અદરના બે વિભાગ રાખેલા છે
 તે જા અને કેવી રીતે વિગરે અધિકાર અંગે જણાવશે

વ્યાખ્યાન ૧૦

બ્રહ્મજ્ઞાના બ્રહ્મને તપને રોકનાર દીક્ષાના ય બ્રહ્મને રોકશે
 સ અમાર મહારાજ શ્રીમાન લગ્નિવદ્યમૃરિષિ મં ભગ્ય
 છત્રેના વપકારીયે. પોહશા પ્રારબ્ધની રચના કરતાં ઘણા આમગ
 ભજાવી મયા કે-આ સમાર ભગ્ય મા મનુષ્યને. જવ પ્રાપ્ત થવો
 એમ પુણ્યેવ દત્તે. કારણ આપણે આમગ સામાન્ય સમજાવી મયા
 કે દેવભવ પ મરો મરેવે. છે પણ મનુષ્યભવ પામવો દેહીને છે
 કારણ દેવપણ પામવાના રથાને. અમુખ્ય છે પણ મનુષ્યપણ
 પામવાના રથાને તો મનુષ્યીના એટલે રહ વેરા કહે કે હવે સુરી
 મનુષ્યી કૌરો તેટલા જ છે આ કપરથી દેવપણ મરેલુ છે વળી દેવ
 પણના ક્રમેશ્વરો થી. છે એટલે મનુષ્ય અને નિર્વાચ પચેશ્વર જ
 મેળવે પુરો આદિ કે નાગ કૌરો. પણ દેવપણે ન ઉપજે મનુષ્યને
 અમે ક્રમેશ્વરો થજા છે એટલે એક દેવન સવ રૂપે. એટલે અનત-
 કાવણ મનુષ્યપણે ઉપજી શકે-એટલે તેના ક્રમેશ્વરી અનતાનત છે
 જેના ક્રમેશ્વરો અનતાનત છે અને રથાને વે મળ્યાં તેવા છે
 જેના રથાને અમુખ્ય છે અને ક્રમેશ્વરો થી કા છે તેવું દેવપણ તે
 પામવું મરેલુ છે કે મનુષ્યપણ / કહે કે દેવપણ મરેલુ છે એક
 જળ તૃણથી આપ છે ત્યા પાણી જરીને બાદગિ. ભવ છે છતાં
 મોઢ પાતી નથી સવની આશાએ મે છે તેવી જ રીતે થાસને અમે
 આશા રાખે છે આ રિધિતમા જૂખ તરમને જે વેદી તેનાથી જે
 કર્મની નિજ રા ઘણ તેવું કળ મને જ છે આ કપરથી તપરથાના જે
 કલાકરુએ ક તે શુ મે ત કે પગને ગાવવતુ માધવ છે! કહે
 બ્રહ્મના મોઢથી જયવુ સરેવું પણ થરના દુરમનથી જયવુ કહિત
 છે કારણ બ્રહ્મના તો તમને સાધજી કહીને રહે, પણ થરવાળા તો
 કહે કે- કર્મનું જાધવુ તે પરિણામ ઉપર આધાર છે પછી તમે
 ઉપવામ કરીને જાવાની છમ્મ કરી તેના કરતાં ઉપવાસ ન કરવો

સારે એક માણસે ખાવા પીવાનો ઇચ્છા ન કરી અને ઉપવાસ કર્યો તેને પુણ્ય થયું ” આવા વિચારોથી તપસ્યાનું નિકટન કાઢે છે વળી મને કામચંદ્ર ખાતાં રોક્યો નહોતો પણ મારા મનથી જ ખાધા વિના રહ્યો છું તેથી ઉપવાસ છે અને તેથી જૂખને વિચાર હતો તેને માર્યો કાણે એ કહે ને ? પાણિપત કે કામડો તેવાર હતો તેની આમળ કામળી ચોટી પણ નહોતી એટલે ઇચ્છા થતા ખાઈ શકતો હતો, છતાં ન ખાણું તેનું કારણ શું ? કહે કે મનથી બધ કરી મનથી પાણવું છે ને ? તો એક નાણું જૂખ લાગે છે છતાં બીજા નાણું ‘ મારે ઉપવાસ છે ’ એવું કહેવું તે કેટલું બધું સારું છે ? અહિં જે જૂખને તોડવાની વાત કરે છે તે તપસ્યાને તોડવાના ધરાધાવાળા છે અહિં તપસ્યાના વિચારે જૂખને દાબી દીધી તપ કરવા પહેલાં જૂખને જાણતો હતો, તેથી આવી પડેથી જૂખને દબાવી છે અણુસમજ્યા નથી કરતો, અને તેથી તેના તપ દ્વારા કર્મની નિર્જરા થશે તુપની સુદિધી તપ કરે તે સકામ નિર્જરા દોવાથી સ્વ કહેતા પોતાના કર્મનો ક્ષય કરે છે જે ઉપર બુદ્ધિ છે તે (ધાસ-પણી)ની આજ્ઞામા છે છતાં કંઈ મેળવી શકતો નથી અને જૂખ-તરમની પીડા વેઠી તે માત્રથી દેવ થયો વગર ઇચ્છાએ કે વિરુદ્ધ ઇચ્છાએ જૂખ અને તરસણું કુખ વેડણું તેનાથી પણ આવી કર્મની નિર્જરા થાય અને દેવનોકપણાનું રૂપ પામે તો પછી ઇચ્છાએ કરેલી તપસ્યા અને તેથી જે સકામ નિર્જરા તેનું રૂપ આત્માસ્થાણુ રૂપ સર્વ કર્મનો ક્ષય કેમ ન થાય ? આત્મગ્યાનિ કરવારૂપ તપ કરનારને યાત્રાકારે એકલા છે તેથી તપસ્યાના રૂદા દુરમનો ન આવું બોલે છે કેટલાકો તપસ્યાને અંગે ના ન કહે પણ સ્વાધ્યાય બગડે છે એમ કહે સ્વાધ્યાય તે કારણનું કારણ છે તપસ્યા તે નિર્જરાનું અનન્તર કારણ છે એકલો માર્ગ જાણે અને આદરે પછી તે નિર્જરાનું કારણ પણ તપસ્યા તો સીધી નિર્જરાનું કારણ કામકારે અગ્રુક તપ ન થાય તો પ્રાચલિત જણાવ્યું છે જેમ પડખીને

ઉપવાસ, યોમાસીનો છઠ્ઠો, પચુપણનો અક્રમ આદિ નિયમિતપણે કરવા કહેલું છે આરે કાળ સ્વાધ્યય ન કરો હેય તો આલેચન છે એટલે બધુવું જરૂરી છે એ વાત માની છે પણ આચારામાદિ સૂત્રોને જો ન બળે તો પ્રાવશિત એમ છે નહિ પણ તપને ન કરવાથી તો પ્રાવશિત જણાવેલું છે આજે બધુવાના નામે તપને શેકશે તો કાલે વળી કેછક બધુવાને નામે દીક્ષાને પણ શેકશે અને તેમાં એમ પણ કહેશે કે દીક્ષા નહિ લે તો હનરોને બોધ આપશે પણ દીક્ષા લેશે તો તે સપુલાવને અમર થોડા ધણા બીજા એને બોધ આપશે, માટે દીક્ષા શેકે એમ પણ બોલશે. સાચકારે તપ કરનાર કહ્યું છે તે કયું ? જેનાથી આત્મધ્યાન કે ગ્તાનિ ન થાય, ઇદ્રિયો નિર્મળ ન થાય અને યોગો પણ નકામા ન થાય એવી તપસ્યા કરવી હશે પણ તપના નિષેધ માટે કહે છે ? સાચકાર તપના નિષેધ માટે તો કંઈ કહેતા જ નથી અકામ નિર્જરા એટલે હ્રમ્જા વિના અને હ્રમ્જા સહિત એટલે મારા કર્મની નિર્જરા થશે એમ માની કુ ખને સહન કરે તે સકામનિર્જરા આદિ વિરુદ્ધ હ્રમ્જાએ મળક જૂખ અને તરસણ કુ ખ સહન કરે છે તેથી આવું દેવતાકપણુ પામે છે તો પછી સકામ નિર્જરાએ તપસ્યા કરી આત્મકલ્યાણ કેમ ન માધે ? જ્ઞાનસ્ફર્નને માટે જેમ ઉપસપદાઓ લીધી છે તેમ તપસ્યા અને વૈવાવચ્ય નામની એ ઉપસપદાઓ ચારિત્રને માટે લીધી છે જે તપસ્યાના માટે ગ્રન્થમાં આશ્રય કરીને રહેવાનું છે તે તપસ્યા આપણુ ને કહી લાગે તો સમજવું કે માર્ગ જૂલ્યા છીએ જ્યારે તપસ્યા ઉપર અનાદર કે અકરુચિ થાય તો સમજવું કે માર્ગ જૂલ્યા છીએ ખાવા પીવાની હ્રમ્જા ચર્તા તેને શેકી દોય તો પણ નિર્જરા જ છે એટલે અકામ નિર્જરામા આવે અને તેથી દેવપણુ મળે વગર હ્રમ્જાના કે વિરુદ્ધ હ્રમ્જાના કુ જોયી દેવપણુ મેળવાય પણ મનુષ્યપણુ વગર હ્રમ્જાના કુ જોયી મેળવાય નહિ મનુષ્યપણુ માટે આ દોષ તો જ મેળકી અકામ પણ વસ્તુ કહ્યું ? મનુષ્યને

મેળવીએ છીએ તે મૂકીને જવાના છીએ એમાં મનએ નથી છતાં જે મેળવવાનું તે મેલવાનું હોવા છતાં આપણે કેટલા તોળ વગરના છીએ ? સાચા ત્રણ હાથ જગ્યા, શેર અનાજ અને એક જોડ કપડા જેમણે છતાં લોભ આખી દુનિયાનો છે, કાંઈ કમના ઉત્પન્ન લીધે જીવને લેવાની જ ટેવ પડેલી છે, જેમ નાના જન્યાના હાથગાથી જાતન અવરસામાં આવેલી કાંઈ પણ ચીજ ન લઈ શકે પણ નિદ્રાવસ્થા માંથી તે ચીજ અમર કપડાંવ હતાશો તો પણ લેવા દે, ધમાલ ન કરે, તેમ આ જીવની આખ મોંચાય ત્યારે સર્વ છોડે છતાં પોને લોભને યોભાવી શકતો નથી વળી લેવાનો દિલ જ જ્યાં મુખ્ય હતી તેના કરતાં દેવામાં કંપાણું દિલુ તેટલું કંપાણું આવી દિલ જ્યાં આવે ત્યારે મનુષ્યપણામાં આવવા લાગે પશુવધુમાં મેનકુમારના દટાનમાં સાંભળીએ છીએ કે મારા જીવનના ભોગે પણ હું એને જીવવા દઉં અહિં પોતાના જીવનના ભોગે પણ બીજાને જીવાડવાની છુટા થાય તો જ મનુષ્યપણું મને એટલે હાથાનો જીવ મનુષ્યપણું થયો દાનના સ્વભાવનાગો હોય તે મનુષ્ય થાય અહિં દાન દેવાવાળો કહોને ? નહિ ફરક છે જેમ ગામમાં એક શેરીયો છે તે દાન દેવાનો છે ૨૫૦ ના કામ માટે પ્રથમ મોઘી વાત કરે છેવટે ૨૦૧ માં સેદો થયો ત્યારે મોઢ કહે કે પચાસ જગ્યા અહિં બસોને એક જ આપ્યા તે એણે ગયાને ! દુનિયામાં કહે છે કે- શેરીને વાવે તેથી મનુષ્યપણું ન આવે અહિં તો દાનરચિ હોય એટલે યોગ્ય પાત્ર, યોગ્ય સાધન છતાં ન હોય તેથી પરિમલ ઉપરની મમતાનો ત્યાગ કરવાનો વિચાર કરે, તે કેણું કરે ? તો દાનરચિવાળો હોય તે જ તે કપાળની મહતાને લીધે મનુષ્ય જીવન બાધી શકયો તેમજ દાનરચિને આ જે મનુષ્ય જીવનના સાધનો મેળવી શકયો, પણ ઉપકાલ બધ ન થાય તો, વસ્તુ મળેલી હોય પણ તેને ટકાવવાનું સાધન ન મળ્યું હોય તો નાશ જ થાય હવે મનુષ્યજીવનના ઉપ

માત્ર કમળાગ ને દુઃખ મનો આદિ છે તે ન હોવા જોઈએ એટલે
અદ્વૈતમયજીવ હોય તે જીવનના લક્ષણોને હરે કરી શકે આપો
તથા વસ્તુઓ જોને પૂરબવમા મળી હોય તે જ મનુષ્યપણ મેળવી
શકે અથવા પચેન્નિવ મનુષ્યપણ પામી કલમ પુત્ર જાતિ અને
દેવગુરુ પદોની સામગ્રી પામવા છતાં હોવાદિ કપર કામ્ય રાખવો
મુશ્કેલ છે તો પછી બીજા જીવોને મુશ્કેલી પડે તેમા નવાઈ શી ?
આથી મનુષ્યપણ મેળવવું તે વચર છુટકાં એ દુષ્ટને મદન કરવાથી
નહિ મળવાનું પણ હોવાદિ કપર કામ્ય કાનઈએ અદ્વૈતજીવને શુભ
હોય તો જ મને તે આ મનુષ્યપણથી કમરા માટે કાલીનર મેળવવા
જોવું છે જેમ એક જમા એવાં કે રમવાડો છે તેમા માગી બહુ ભરેલી
છે તેથી કુકમ કથો કે મદાર જન્ય તે એક મજ માગી લઈ જાય
આમજ જતા બીજો દેશ એવો છે કે કલગ દરિવાનો કાચક ત્યા
એમ રાખેય છે કે અદિથી ને પ્રાપ્ત જોઈતી માગી વહે તેવા મોનાની
ચિટ્ટી લખી દેવી નેવામા બે મુખાકાર નીલવા નેને કુકમ કથો કે
આ માગી ને લખને નામે નેને મોનુ મને છે એક વિચાર કથો કે
આમજ કદાચ મોના કરતા વધુ કિમતી ચીજ નહિ મને ? એમ
માની અર્ધા નાખી નીલએ મખી તેને આમજ મળ્યો બીજો દેશ
તેનો કુકમ કથો કે અદિથી મગી લઈ જવાની મનાઈ છે અદિ
સોનુ આપ્યું બેનારા બે જણ કથા તીજે માગી નાખીને
સોનુ લીધા વિના રહ્યો તેમ અદિ કર્મરાજ્યએ બેટી બેમાડી છે કે
દરેક જીવને કરીરની માગી જાણવવી પ્રથમ જીવ શરીર વિનાનો છે જ
નહિ આવી કર્મ રાજ્યની એટલી છે અદિ જમરાજ્યએ બેટી રાખી
છે કે ને પ્રમાણે કરીરને મેં તેને પુખ્તની ચિટ્ટી લખી આપ્યું
એટલે મદારમાએએ સર્વે કરીર કસવાની ચિટ્ટી નખાવી ત્યારે
દેહવિરતિવાળાઓએ અર્ધા કાચા કસવાની વાત લખારી એટલે
ધનમદ્ સંભાળવા શકાણા ત્રીજા નજરના માણસો તો કરી

ને જ પોષણમાં સમજ્યા છે જ્યાં જીવનનો છેડો આ પે-
 તો યમરાજ આગ્યો. અહિં ત્રણે પ્રકારના જીવો શરીરને લો-
 કે સૂખ પુણ્ય પુણ્યવાળા અધઃચર કે પાપીઓ એ ત્રણે જ
 જીવો યમરાજની પામે જાય છે નરકમાં મથેલા સમગ્રદિઓ
 જૂરે જ દેવનોકમાં મથેલા જીવો પણ જૂરે છે કે અમે મહા-
 ન લીધું ત્યામ ન કર્યો, અર્થો ભાગી કરાર પેટે મથેલી કોમ
 આસોસ થાય તેમ આવકોને દેવપણામાં જઈને પણ આસોસ
 અહિં મનુષ્યપણામાં કરાર સાટે કાલિદુર લેવાનો છે એટલે
 અને ધર્મની પરીક્ષા કરી શકે તેજ સાચા કાલિદુરને પામી શ-
 પરીક્ષા લિંગ, વર્તન અને તત્ત્વનારા પ્રે પરીક્ષા વ્યાપ તે
 એ કરે, પણ સર્વને આવવાનું સ્થાન તો એક જ ને ?
 વ્યાખ્યાન સામજ્યા પાચ ડગનાથી કોઈ સો ડગ થી આ-
 સર્વ સામજ્યાના આ વાત ખરી, પણ કંટાળે વખત બરે
 પીડાનાય છે એટલે આ જાણ મ યોગિક સ્થિતિ કોઈ વખત
 માં પાડે છે આ બહારની સ્થિતિ તત્ત્વવાળી નથી એને અસા-
 છે તો પછી પ્રભુએ આવી નકામી વસ્તુ કહી કેમ ? વિહાર
 જોયરી આદિ સર્વ વાનાં-બહારનો ત્યાગ જણાવ્યો છે તે નકામે
 નથી, પણ તે કરનારા નકામા હોય શકે તે માટે જણાવ્યું કે
 સ યોગિક સ્થિતિ સુધારી લો ! એટલે અહના ત્યાગ વિના આત્મપા-
 થયા વિના બહારનો ત્યાગ બીજાને કાલદો નહિ પ્રે, તેવા
 ત્યાગથી સદ્ગતિ, અકામ નિજરા જાને થાય, પણ સાચું
 મોક્ષનું તે ન જ જગી શકે કામથી ઉતરવા માત્રથી સર્વ ઝેર િ-
 યતો નથી, તેમ જાણ સ યોગિક સ્થિતિ સુધારવા માત્રથી
 નથી જો કે ધર્મોઓએ તો એ પ્રમાણે વર્તવાનું જ
 કોઈ છોડે છે તે વિચાર વિના તો ન જ છોડેને ? વિહાર
 બ્રહ્મચર્ય આદિ કાય વિચાર્યા વિના ન જ જુને વાત ખર

અન્યતર વિરુદ્ધ ક-જા બધા પડી છે ત્યાં શું થાય ? જેમ મિથ્યાદષ્ટિ કે અમત્ય ક્રવ મધુપલ્લુ તે પલ્લુ શા માટે ? તો દેવસેષ માટે મો વર્ષનો દીપા પર્વાવ, પણ પરિજ્ઞાન તો દેવદોષના છે બાદિ મો વધના તમના પાપે પમ કે મ મરે પમનો લપ (દેવમરની છત્રા) જે આવા ત્રાસો માનવ નથી, અને બીજાએએ પણ તે મિથ્યાચારી જ હજી મનાવ્યું છે જાણ ત્યામ જરૂરી છે પમ માટે છે પણ કેને ? તો જેના શુભ આવે છે તેના માટે જેનો વધારે મેળવવા માટે જાણ ત્યામ છે તે અશુભ માટે છે માટે નહીં. અમમનો જાણ ત્યામ રિધરનામાં ડોલો છે ? પણ મનમાં તો કદારે મત્ત્ય આવે તેનો ઘાટ જ જોઈ જો છે તેમ બાદિ જકારના ત્યામવાગાઓ મનમાં દેવદોષના સુખની વાજા થઈ જકારે બાદિ અમમ જેવો ત્યામ જા એટલે દેવનાં સદિ-નકરની વાચના કરે તેથી મિથ્યાચારી જા છે આવી રીતે સૂચ પ્રિદાતમા કહેવું છે કે જકારનો ત્યામ સપૂર્ણ દોષ તો પણ તે જીવ કામનનો જકારે અમત્યને સપૂર્ણ ત્યામ દોષ તોય તેનાથા દેવપુરુષર્મની પરીક્ષા ન જ થાય અનિશ્ચયો કે પ્રાતિદાપથી દેવ મધુપના નથી, માત્રાસ્વાદિથી શુક મધુવાના નથી તો પછી “ અદ્વૈતપ્રાપ્તિદરશુષ્ણા ” વિગેરે એવો કેમ ? વિદાર કરે દો સાધુપલ્લુ ટકે પ્રાતિદાપને અંગે દેવપલ્લુ જરૂરી નથી પણ દેવપથને અંગે પ્રાતિદાપાંતિની જરૂર છે અને તેથી “ તરપ્રતિષ્ઠ ” એટલે જાણ ચિકોને અંગે પમ જાણેતો નથી પણ પમને અંગે તે ચિકો દોષ જ, તેવી રીતે દેવપુરુષર્મ સમજવું એકલા ચિકોને તપાસે પણ તરવમાં ન જનરે તે માટે અટલી અમમથ કરી છે જેમ મામર્મો જનાર મુસા કરને આમગ એ રાંટા પડના મામર્મને સમજવો જરૂરી છે તેમ બાદિ પર્માદિને અમ મુલ્લુ લાવવું ધ્યાન રાખવું જોઈએ, નહિ

ને જ ચોષવામાં મમળ્યા ॥ જ્યાં જીવનનો છેડો આ મો ત્યાં
 તો મમરાગ્ન આગ્યો ॥ અદિ ત્રણે પ્રકારના જીવો સરીરને ઘોડવાના
 કે સપૂણું પુણ્યવાળા અધ્યક્ષરા કે પાપીઓ એ ત્રણે પ્રકારના
 જીવો મમરાગ્નની પામે જાત છે નરકમાં ગયેલા મમગદહિઓ તો
 જરે જ દેવનોકમાં ગયેલા જીવો પણ જૂરે છે કે અમે મધુરણ
 ન લીધું ત્યાંમ ન કર્યો, અર્ધો માગી કચરા પેટે ગયેલી હોય તેને
 અકસોમ થાય તેમ આવકોને દેવપણામાં જાહેને પણ અકસોમ થાય
 અદિ અનુબંધપણામાં કચરા સાટે કાઢિનૂર લેવાનો છે એટલે દેવગુરુ
 અને ધર્મની પરીક્ષા કરી શકે તેજ સાચા કાઢિનૂરને પામી શકે એ
 પરીક્ષા સિંગ, વર્તન અને તત્ત્વદ્વારા કરે પરીક્ષા શ્વાય તે રીતિ
 એ કરે પણ મર્વને આવવાનું સ્થાન તો એક જ ને ॥ કાંઈ
 વ્યાખ્યાન સામળવા પામ્ય કમનાથી, ક્રોધ સો અદ્યધા આગ્યા તે
 સર્વ સામળવાના આ વાત ખરી, પણ કેટલીક વખત બરોસે જુ
 પીવડાવાય છે એટલે આ જાણ સંયોગિક સ્થિતિ કાંઈક વખત જૂદ
 માં પાડે છે આ બદારની સ્થિતિ તત્ત્વવાળી નથી એને અમાર કહો
 છો તો પત્રી પ્રજાએ આવી નકામી વસ્તુ કહી કેમ કે વિહાર લોચ
 ગોચરી આદિ સર્વ વાનાં-બદારનો ત્યામ જણાવ્યો છે તે નકામો કહો
 નથી પણ તે કરનારા નકામો હોઈ શકે તે માટે જણાવ્યું કે-જાણ
 સંયોગિક સ્થિતિ સુધારી લો ॥ એટલે અદરના ત્યામ વિના આત્મપરિણતિ
 મયા વિના બદારનો ત્યામ, ખીજને કાચદો નહિ કરે, તેવા બદારના
 ત્યામથી સંસ્કૃતિ, આકામ નિજરા બને થાય પણ સાચું કષ્ટ જે
 મોક્ષનું તે નજ મળી શકે કાંચથી ઉતરવા માગથી સર્વ ઝેર વિનાનો
 થતો નથી, તેમ જાણ સંયોગિક સ્થિતિ સુધારવા માગથી ધર્મ
 નથી એ કે ધર્મીઓએ તો એ પ્રમાણે વતવાનું જ છે જે
 કાંઈ છેડે ॥ તે વિચાર વિના તો ન જ છેડેને ॥ વિહાર લોચ,
 જમિશ્ચયન આદિ કાચ વિચાર્યા વિના ન જ જને વાત ખરી, પણ

અનન્યર વિરુદ્ધ ક્રોધ બધા પડી છે ત્યાં શુ થાય ? જેમ કિપાદિ
 કે અમમ્ય જીવ માધુપલ્ય લે પલ્ય શા માટે ? તો દેવેક ક્રોધે એ
 વર્ણનો દીક્ષા પર્વાય પલ્ય પરિણામ તો દેવલોકના હ. અદિ એ વર્ણના
 ત્ય મમા પ યોપમ કે માગસોપમનો શ્રેષ્ઠ (દિવ્યમવતી ક્રોધ) ૫ અ. ૪
 ત્યાગો કામન નથી, અને બીજાઓએ પલ્ય તે નિવૃત્ત્યુ બ
 ફળ મતાબ્ધુ હ. માથ ત્યામ જરૂરી છે. ધમ મટે ક પલ્ય
 કાને ? તો જેના શુભ ભાવો છે તેના માટે કોનો ક્રોધ કેન્દ્રવ
 માટે બાથ ત્યામ છે તે અશુભ માટે હ માટે નહિ. અમલનો
 બાથ ત્યામ સિયરતામા કેવો છે ? પલ્ય મનમા લેન્દ્ર ૫ અ. ૪
 તેનો માટે જ કોઈ રહ્યો છે તેમ અદિ ૫ અ. ૪ ત્યામચાગ્યો
 મનમાં દેવતાકના સુખની વાત મ્યાં જ કરે અદિ ૫ અ. ૪ તેને ત્યામ
 છે એટલે દેવતાકે અદિ-કુરાકની વચ્ચે ક્રોધ નિવાસ મુ
 ફળ છે આવી મીને સ્વયં સિદ્ધાંતમા ક્રોધ ક્રોધે ક્રોધાનો ત્યામ
 સપૂર્ણ હોય તો પલ્ય તે જોઈ દેવમે ક્રોધે. અમમ્યને
 સપૂર્ણ ત્યામ હોય તોય તેનાયા દેવમર્મ્ય ક્રોધા ન બ થવ
 અતિશયો કે પ્રાતિહાસ્યથી દેવ મધુરમ થવ. માનમર્મ્યથી કે
 મધુવાના નથી તો પડી અદુરમર્મ્યદિવ્યમાય " નિર
 બોધો કેમ ? વિહાર કરે તો સાધુપદ છે પ્રાતિહાસ્યને ક્રોધ
 દેવપલ્ય જરૂરી નથી પલ્ય મધુર અને નિરવર્તિ
 બર છે અને તેથી " તત્પ્રતિવદ્ " ૫ અ. ૪ નિરવર્તિ
 ધર્મ બધાવેતા નથી પલ્ય ધર્મન ક્રોધે સિદ્ધો દેવ " ૫
 રીતે દેવશુક્રમાં સમમમ્ય એકાદિ ત્યામ પલ્ય
 હતરે તે માટે અટલી બતામલ્ય ક્રોધે જેમ માનમર્મ્ય ક્રોધે
 કરને આમળ બે કાટા પડના મધુરમર્મ્યને ક્રોધે ક્રોધે
 ધર્માદિને અંગુલ સાધુક્રોધ માનમર્મ્ય

તો પરિણામ છુટ્ટ આવે આ બધું જાણ મયોગિક રિયલિ
 જોનારા માટે કશું, પણ વર્તન માટે તો વાધો નથીને ? કાલજી
 વર્તન તો ચોવીસે કલાક મરણુ હોયને ? જિગમાં તો પ્રતિક્રમણ,
 કોય કે ગોચરી કાંઈ વખતે હોય, પણ આ મધ્યમ તો ચોવીસે
 કલાકની સીજ દેખીને દેવગુરુધર્મને માને હવે ચોવીસે કલાકની
 સીજ કંઈ કે જે દારા પરીક્ષા કરાય ? તો અજ પ્રવચનમાતા
 ને ચોવીસે કલાક રહેનારી છે જેમ આલવા માઓ કે હર્ષાસમિતિ
 તેમજ ભોતવામા ભાષામમિતિ ગોચરી માટે ઐવજ્ઞાસમિતિ આદિ
 જોઈએ, તેવી જ રીતે ધર્મને અંગે સસારનેા બધ ચોવીસે કલાક
 હોય દેવને અંગે કેવળજ્ઞાન આદિ શુણે સતત હોય, આવી રીતે
 મધ્યમ પ્રુદિવાળો દેવાદિ ત્રણને જુએ, પણ યુધ તેના ખુદ
 સ્વરૂપને જુએ, એટલે દેવને માર્ગદર્શક હોય તો જ માને શુરને
 ઉત્સર્ગ-અપવાદ સદિત આત્મરમણતામાં હોય ત્યારે માને ધર્મને
 જયજ્ઞાપૂર્વક તત-પચ્ચક્ષાણુ-સામાયિક-પૌવધાદિની પરિણતિ હે વ
 તો જ માને આવી રીતે ત્રણે જણા દેવ શુર અને ધર્મની પરીક્ષા
 કરીને શુદ્ધ દેવાદિને મેળવે છતાં શાસ્ત્રકાર કહે ॥ કે-દેશના દેવા
 વાળાએ લાયક દેશના દેવી, અને શ્રોતાએ સામળજી, નથી કહે
 સમ્પદવને પામે ને ક્રયાણુની માળાને બન્ને છે

પોડશક પ્રકરણ

૧	૫૫	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	૫	માત્રીજી	માત્રીજી
૨	૧૨ ૧૩	મુદીએ	મુદીએ
૨	૧૯	મમજતો	મમજતો
૩	૧	મિત્ર મનવાળા	મિત્ર મનવાળા
૩	૬	વળમા	વળમા
૪	૬	શુભે	શુભે
૩	૨	જનમે છે	જનમે છે
૪	૨૫	લામનો	લામનો
૪	૪	શાળ ન	શાળ ન
૪	૧૪ ૧૫	મજાનને	મજાનને
૫	૭	તેને	તેને
૫	૧	તેમને	તેમને
૫	૨૧	મહા	મહા
૫	૨૧	મજામા	મજામા
૫	૨૩ ૨૪	મજામા	મજામા
૫	૨૫	મજામા	મજામા
૬	૧	મજામા	મજામા
૭	૬	મજામા	મજામા
૮	૧૪	તે	તે
૮	૨૦	તેને	તેને
૯	૧૦	તેને	તેને

૯	૧૮	મનનાનુ	મગનાનુ
૧૦	૧૦	કુતમા	કુળમા
૧૦	૧૬	ગુપ્ત-નિર્મલકથી	નમ્માનથી
૧૧	૨	નાથુ	નાથુ
૧૧	૬	બાધ	બાધ
૧૧	૧૦	માગનારની	માગના ની
૧૨	૧૮	મહેવાગે	મહેવાશે
૧૩	૧૩	બાલ	બાલ
૧૪	૬	મિ'કતનો	મિ કતના
૧૬	૧૩	લક્ષણો તે	લક્ષણો છે તે
૧૬	૨૬	માખી લીંચી બનથી છપાઈ છે તે ન વામરી	
૧૮	૧૩	માનનર	માનના
૧૮	૨૦	રી	કરી
૧૯	૮ ૮	હોનાલ્કીસ્ટની	એનારકીસ્ટની
૧૯	૧૨	પસ (ખાટ-૧)	બાનલ
૨૦	૧૩	ત્યાર	ત્યારે
૨૦	૪	અગરે	અગરે
૨૨	૧૯	કપૂલાત	કપૂલ
૨૪	૧૮	જેવા	તેવા
૨૪	૨૪	પક-આ ૧	પક્યા છે ૧
૨૫	૧૧	કાતે	કાગે,
૨૬	૫	મુસ્કેલિતા	મુસ્કેલી
૨૬	૧૧	હેર	મહેર
૨૭	૧૧	સમગ્રવાગે	સમગ્રવાગે
૨૮	૬	મુસ્કેલિતા	મુસ્કેલી
૨૮	૧૭	ળી	વળી

૬૪	૧૨	કુળનમા	કુળનમા
૬૪	૧૬	કમ પીએ	કમાપીએ
૬૫	૧૧	ચામ	ચામ
૬૬	૨૫	માગવા	માગવા
૬૬	૨૬	મા તરા	માગવા
૬૮	૬	નામે	માએ
૬૮	૨૬	જતાગીને	જિતાગીને
૬૮	૨૭	બવાડીએ	જિવાગીએ
૭૦	૨૫	ગેનમ	ગૌનમ
૭૦	૨૭	ગતિમને	ગાનમ
૭૧	૧૦	નીચકરપખાનો	નીચકર પખાને
૮૧	૧૨	કુબચો	કુબચો
૮૧	૧૮	મયેગિક	મયેગિક
૮૨	૧૨	દુબલ	દુબલ
૮૨	૨૫	ગા	ગા
૮૪	૪	ગીત ખરી	ગાત ખરી
૮૪	૧૧ ૧૨ ૧૬ ૨૧ ૨૭	અકુસની	અકુસની
૮૫	૨ ૪ ૫	અકુસો	અકુસો
૯૦	૨	સતે	સતે
૯૧	૨૧	જુલુક	જુલુક
૯૧	૨૭	ગુરદાપ	ગુરદાપ
૯૩	૬	માકેથ	મુરખ
૯૫	૪	સતોને	સતોને
૯૬	૨૭	ચિત્તરી	ચિત્તરી

